

AESCHYLI
TRAGŌEDIAE

**RECENSITAE ET COMMENTARIIS
INSTRUCTAE.**

VOL. I. SECT. I.

AGAMEMNO.

EDIDIT

RUDOLFUS HENRICUS KLAUSEN.

EDITIO ALTERA

QUAM CURAVIT

ROBERTUS ENGER.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXIII.

12001

AESCHYLI

A G A M E M N O

PRIMUM EDIDIT

RUDOLFUS HENRICUS KLAUSEN.

EDITIO ALTERA

QUAM CURAVIT

ROBERTUS ENGER.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXIII.

LIPSIÆ TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO ROBERTI ENGERI.

In adornanda hac altera Agamemnonis Aeschyleae editione ita sum versatus, ut Commentarium diligentissime a Klausenio conscriptum paucis mutatis repeterem, Annotationem criticam adicerem ipse. Haec igitur opera quum tota sit mea, Commentario quas ipse addidi annotationes, eas a Klausenii explicatione separavi his uncis [—] inclusas, etiam nominis signo E. addito, quod signum in levioribus tantum mutationibus, vel ubi alius interpretis attuli explicationem, omittendum putavi. Praeterea eas Klausenii annotationes, quae mihi aut inutiles aut aperte falsae videbantur, simpliciter omisi, ubi vero dubitare de loci alicuius explicatione interpretes videbam, etiam quae mihi non recte disputata videbantur, ita retinui, ut ipse quid sentirem breviter significarem. Commentationem de metris et numeris in hanc editionem non recepi, propterea quod de his rebus accuratius iam et doctissime expositum est in doctrina metrica quam Rossbach et Westphal ediderunt. Nihil tamen novare ausus de stropharum compositione non exposui, sed metrorum tantum explicationem adieci in versibus distribuendis fere G. Hermannum secutus. Denique accesserunt codicis Medicei glossae et explicationes, quibus, ne quid desideraretur, etiam scholia recentia ex G. Dindorfii recensione adiunxi.

Restat ut de criticae annotationis consilio et ratione pauca adiciam. Ut in explicanda fabula id consilium secutus est Klausenius, ut quidquid ulla ratione dubium videri posset, id expositum in Commentario esset, ita ego id efficere studui critica annotatione, ut qua quaeque scriptura niteretur auctoritate appareret, neque iis, qui hac uterentur editione, ex aliis libris criticae artis subsidia essent petenda. Quod tamen ut efficere-tur, non omnis omnium librorum scriptura erat afferenda, sed spreto rivulis ex ipsis fontibus hauriendum. Constat autem omnium librorum praestantissimum esse codicem Mediceum, reliquos vel ex ipso, vel ex simili quodam libro esse derivatos. Ex ipso Mediceo fluxisse codicem Guelferbytanum et Marcianum, exemplaria impressa Aldinum, Francisci Robortelli, Adriani Turnebi, certo patet argumento hoc, quod quae in Mediceo casu, schedarum quattuordecim amissione ex Agamemnone sublata sunt, eadem in illis libris desunt. Hos igitur libros, quo-

rum nullus omnino nunc usus est, negligendos, Medicei vero omnem scripturae discrepantiam diligentissime enotandam existimavi.

At Mediceus quartam tantum fabulae partem continet, reliqua servata sunt in codicibus Florentino et Farnesiano, quibus libris usus P. Victorius primus integram fabulam edidit. Farnesianus liber Triclinii recensionem, eiusdemque et Thomae Magistri scholia continet, neque dubitari potest, quin ex Florentino descriptus sit, multis tamen temerariis Triclinii mutationibus receptis, aliis Florentini vitiis recte correctis, quibus tamen correctionibus non maior auctoritas quam nostrorum criticorum emendationibus est tribuenda. Huius igitur libri probabiles correctiones commemoravi, temerarias mutationes neglexi, nisi quod non inutile visum est nonnulla exempli causa afferre, maxime ea quae a Victorio recepta usque ad nostram aetatem sunt propagata. Florentini vero scripturae eadem diligentia qua Medicei erant enotandae, quod etiam in ea fabulae parte, quae in Mediceo est servata, propterea feci, ut quantopere Florentinus abesset a Medicei libri praestantia appareret. Nam etsi ab audacibus Triclinii mutationibus longe distat, tamen non immunis est a Byzantinorum interpolationibus. Sic mutatum v. 115 *φέρματι* in *φέρβοντο*, v. 298 *σιγῶση* in *σιγῶντι*, v. 256 *φρονούντος* in *φρονούσης*, ut sexta senarii thesis accentum habeat, v. 1023 transposita sunt *κλύει φρενῶν*, v. 1065 *πόλις βοᾷ*. Florentino simillimus est liber Venetus, qui easdem quas ille continet fabulas easdemque in Eumenidibus habet lacunas. Denique Bessarionis codex, qui tantum priores 333 Agamemnonis versus continet, Franzio ex Mediceo descriptus esse, Ahrenti non ex ipso Mediceo, sed ex simili quodam libro videtur. Similiter Florentinum alii ex Mediceo, alii ex diverso quodam fonte fluxisse statuunt. Mihi vero certum videtur omnes Agamemnonis codices ex uno Mediceo esse derivatos,*) cuius rei unum quoddam afferam argumentum.

Notum est saepe glossas vel supra vel infra vel iuxta vocabulum aliquod scriptas in verborum ordinem esse receptas. Sic in Bessarionis libro v. 141 pro *σύμφυτον* scriptum est *συμμενεῖ φυτόν*, cuius erroris originem statim cognoscet qui editionis Teubnerianae Praefationem p. XXXIX. inspexerit, ubi G. Dindorfius epodum ex Mediceo descripsit. Nam quum in Mediceo versus in *σύμ* desinat, proximus vero in *μίμνει*: glossa *μένει* vocabulo *μίμνει* superscripta locum prope illud *σύμ* praecedentis versus occupavit, ut haec coniuncta pro *συμμενεῖ* haberet librarius. De simili corruptela dixi ad v. 1159. Eodem

*) Vide iam G. Dindorfii accuratam disputationem Philol. XVIII, p. 55 sqq. Aliter statuit Heimsoeth „Die indirecte Ueberlieferung des äschylischen Textes.“

modo dubium videri non potest, quin v. 236 verba τὸ δὲ προκλύειν orta sint ex glossemate ad verba πρὸ χαιρέτω adscripto, quo glossemate librarius verbis τὸ μέλλον ἐπεὶ γένοιτ' ἂν κλύοις, πρὸ χαιρέτω, ἴσον δὲ τῷ προστένειν hoc significari ostenderit: τὸ μέλλον ἐπεὶ γένοιτ' ἂν κλύοις, τὸ δὲ προκλύειν χαιρέτω, ἴσον δὲ τῷ προστένειν. Iam in Mediceo verba τὸ μέλλον unum efficiunt versum, ut glossa super πρὸ scripta locum acceperit spatio modico a verbis τὸ μέλλον disiunctum, in hunc modum:

τὸ μέλλον τὸ δὲ προκλύειν
ἐπιγένοιτ' ἂν κλύοις πρὸ χαιρέτω.

Et ita narrat Franzius in Mediceo verba τὸ δὲ προκλύειν ab alia manu viridioris atramento esse scripta et prope in margine posita eius versus qui sola verba τὸ μέλλον contineat. Ita in Mediceo hic locus recte est scriptus, et postea demum quam glossa illa ab alia manu adiecta est, hac glossa is qui hunc librum descripsit in eum errorem inductus est, ut glossam cum poetae verbis τὸ μέλλον coniungeret. Quod quum factum sit in Florentino et Bessarionis libro, hos codices ex Mediceo fluxisse apparet. Veri simile autem est hos librarios non ipsum Mediceum versasse, sed alium quendam librum, qui ex illo descriptus erat. Probatur hoc ea Bessarionis libri scriptura v. 141, de qua supra disputavimus, et Florentini scriptura v. 1092 δὴ αἶ, cuius loco in Mediceo διὰ exstat. Metro ut consuleret librarius διαί correxerat, quod Florentini librarius δὴ αἶ esse opinatus est simili sono deceptus. Hoc igitur exemplo non recte usus est Ahrens in Philolog. Suppl. I p. 217, ut diversum horum librorum fontem demonstraret, neque quod v. 282 Mediceus παιδίον ὦποι habet, Florentinus vero παιδίον ἄσωποι, quidquam probat. Nam si Turnebus παιδίον Ὠρωποι conjectura assecutus est, quidni grammaticus aliquis inciderit in παιδίον Ἀσωποι?

Ex his quae disputavimus efficitur, ut ad Medicei, et in maiore fabulae parte ad unius Florentini auctoritatem sit recurrendum. Qui libri quum omnis generis vitiis inquinati sint, quae probabili conjectura emendari poterant, emendavi, alia quae dubitari posse videbam an recte essent dicta, servavi, denique etiam aperte corruptam librorum scripturam iis locis retinui, ubi ne id quidem liquebat quod poetam posuisse veri simile esset; in hac enim arte veri similia sequimur, ultra progredi non possumus. Quae a viris doctis allata sunt diligenter examinavi, sed ex tam larga conjecturarum segete fere optimas tantum commemoravi, omissis non solum iis quae inepte, sed etiam quae docte, minus tamen probabiliter sunt disputata. Ego numquid boni attulerim nescio, illud utinam effecerim, quod efficere imprimis studui, ut Klausenii utilissima olim opera etiam hac altera

editione aliquid conferre ad hanc praestantissimam praestantissimi poetae fabulam rectius intelligendam iudicaretur.

Scr. Ostroviae m. Iun. a. MDCCCLX.

PRAEFATIO RUD. HENR. KLAUSENII.

Novam Agamemnonis editionem paraturus bene noveram, quid in hoc opere inesset difficultatis; neque tamen a consilio destiti, quia non deficiebant ea, quae ad solvendas has difficultates afferrem, nova saltem, ut spero bona. Etenim quum in academia Fridericia Wilhelmina Rhenana bis de hac tragoedia scholas haberem, mirum esse animadverti, quantopere interior sententiarum nexus a prioribus interpretibus esset neglectus, tum earum quae in singulis locis fusius explicantur, tum earum quae per totam fabulam saepius repetita sese invicem respiciunt. Hunc ut restituerem, ex hoc ut singula interpretarer et demonstrarem, maximam equidem dedi operam, nec sane irritam. Ut vero tum ea ratio, qua singuli sermones cohaerent, tum ea, qua scenam, partem, orationem alteram altera respicit, omnibus pateat, neve novi ex ea male intellecta oriantur nunc improvisi errores, summam eorum, quae continentur tum in carminibus, carminum partibus et strophis, tum in scenis, orationibus et periodis singulis, breviter descriptam singulis quibusvis praemisi, ut explicatae sint in commentario quaequae ulla ratione dubia videri possint. Accuratius quam a reliquis factum est usum loquendi Aeschyli, tragicorum, lyricorum, tum eum qui eorum est communis, tum eum in quo quisque differt, investigandum curavi, id quod nunc facilius fit, quum indicibus in principes hos poetas simus instructi; qua lege quum me obstrinxerim, saepe ea certiore me reddidit in eligendo eo quod verum est in locis ambiguis. Multa, quae priores mira et intolerabilia putaverant, explicanda existimavi ex insigni arte ea, qua dictionem in rebus singulis pendentem a motu animi eius qui loquitur exhibuit poeta, minime adhuc satis demonstrata. Quod praeterea gravissimum et saepius neglectum vidi: operam dedi, ut explicarentur omnes poetae loci ex iis sententiis, quae aevi illius erant communes; inter quas nulla est magis insignis iis, quae iustitiam sortiumque distributionem respiciunt, in quibus multae sunt, quae maxime differant ab iis quae nostri homines Graecis poetis tribuunt. Aliorum interpretationes nunquam adscripsi non addito auctoris nomine, saepius vero in

brevius redactas. Quae vero et a me ipso et ab aliis, quos serius adii, reperta sunt, loci potissimum, quibus explicatio quae-
piam probaretur, in iis non semper eius, qui idem, quod ego, egerat, nomen addidi, attamen raro omisi, inventionis honorem in singulis rebus haud avide captans.

Novos quos adirem lectionis fontes non habui: tamen editiones Aldi, Turnebi et Victorii accurate denuo comparavi et iis quae exstant collationibus librorum diligenter usus sum. Coniecturas tum meas tum alienas rarissime recepi, et nonnisi eas, quae omni carere videbantur dubitatione. Neque enim saepe opus est coniecturis in hoc textu, violentis nusquam.

Versus ita distribui, ut in initio uniuscuiusque, qui verus versus est dicendus, ponerem literam maiusculam, ubi vero longiores sunt tales versus, singulorum ordines vel ordinum iuga (velut dimetros) a minuscula litera incipientia disiungerem, quo facilius perspiciatur universa totius versus vel systematis ratio. Enumerationem vero ad singulas lineas institui, ut quae ad interiorum versuum rationem nihil valeat. Ubi locos e reliquis Aeschyli fabulis citavi, Porsoni secutus sum enumerationem, quae in tota hac editione Aeschyli alteri uniuscuiusque tragoediae margini adscribetur.

Fabulam in tragoedia tractatam universamque trilogiae rationem interiorum exhibebo in commentatione Eumenidum editioni subiicienda, quum nunc ab hoc consilio perficiendo morbo impeditus sim. Interea mihi ad ea relegandum est quae de hac re dixi in Theologumenis Aeschyli p. 157 sqq., ubi quidem nonnisi rationem e rebus divinis petitam exhibere potui.

In annotatione critica his usus sum signis librorum Mss. et editionum:

M. codex Mediceus Florentiae asservatus in bibliotheca Medicea Laurentiana (Plut. XXXII, nr. 9), saeculi decimi, omnium antiquissimus, optimae auctoritatis, etsi a mendis non immunis. Collatus a Salvini in usum Needhami, e cuius schedis varias lectiones exscripsit Askewius: cuius schedis usus est Butlerus. Altera Salvini collatione margini exemplaris editionis Stanleianae adscripta usus est Blomfieldius. Collationes non admodum accuratae. Nova nuper facta [a Casp. Bencinio], cuius lectiones exhibet editio Aeschyli Weigeliana a. 1827. Ceterum in hoc libro sunt lacunae a v. 296 ad v. 1026 et a v. 1119 usque ad finem. [Accuratiorem collationem exhibent editiones I. Franzii, qui ipse librum versavit, et G. Hermannii, qui quum excerptis ex hoc codice usus est a B. G. Niebuhrio, I. Bekker, aliis acceptis, tum accurata Persarum et Oresteae collatione a. C. F. Webero ei missa. Scholia ex hoc codice editionis Oxoniensis a. 1851. Tom. III edidit G. Dindorfus, qui ex ipsa fabula paucas huius libri scripturas affert in eiusdem editionis Praefatione, alias in editio-

nis Teubnerianae a. 1857 Praefatione. Scholia recentior manus litteris uncialibus adscripsit multaque in Aeschyli versibus mutavit; postea saeculis quarto decimo et decimo quinto etiam aliae manus librum interpolant. Continet autem codex septem Sophoclis, deinde septem Aeschyli tragoedias hoc ordine, Persas, Agamemnonem, Choephoros, Prometheus, Eumenides, Septem adversus Thebas, Supplices, postremo Apollonii Rhodii Argonautica. Aeschyli tragoediae ab quaternionione incipiunt $\iota\varsigma'$ (ita enim Graecis litteris quaternioniones notati sunt a manu antiqua) et usque ad quaternionionis $\kappa\varsigma'$ folium quartum procedunt, id est foliis constant quattuor et octoginta, quibus duo accedunt folia (85 et 86) quae continent vitam Aeschyli fabularumque indicem (edita ex diligentissima O. Ribbeckii collatione a Fr. Ritschelio in Septem ad Thebas editione p. XIX—XXXIII). Lacunae Agamemnonis eo ortae sunt, quod quaternionio $\iota\eta'$ totus, quaternionionis $\iota\theta'$ autem sex media folia exciderunt, id est quattuordecim folia, ex iis quae Aeschyli fabulas continent, folia 17—24. 26—31. Iis foliis, quae Aeschyli fabulas continent, adscripti sunt numeri Arabici a recentiore librario, qui quod etiam illas amissas quattuordecim schedas computavit, propterea non est censendus etiam integro codice usus esse, periisse enim illa folia quaternionum ratione habita intellexit. Ex integro etiam Mediceo fluxerunt Bessarionis liber, Florentinus, Venetus, Farnesianus; ex non integro Guelferbytanus et Marcianus.]

G. Guelferbytanus saeculi decimi quinti; easdem habet lacunas quas Mediceus. Collatus ab Askewio et Schützio. [Accuratissime a G. Hermannno. Oresteia et Supplices transcriptae sunt ex ipso Mediceo, in reliquis fabulis saepius a Mediceo discrepat. Prorsus eadem ratio est

Marciani, codicis saeculo quinto decimo scripti. Pauca ex initio Agamemnonis excerpserat Niebuhrius, quae ab Hermannno prolata sunt.]

Fl. Florentinus saeculi decimi quarti, Aeschyli exhibens Prometheus, Septem ad Thebas, Persas, Agamemnonem integram, Eumenides, asservatus Florentiae (Plut. XXXI, 8). Insunt correctiones grammatici, mediocriter adhibitae, sed dubiam tamen reddentes libri fidem. Collatus a Bencinio et Poggio in usum Blomfieldii, et denuo in usum editionis Weigelianae, sed in iis tantum locis, ubi lacuna est in M. Hoc libro usus est Victorius. [Denuo eum contulit Franzius, Hermannus iis etiam usus est quae C. F. Weberus inde excerpserat.]

Farn. Farnesianus bombycinus, scriptus manu Dem. Triclinii, continens Aeschyli easdem quas Florentinus tragoedias. Multa ex arbitrio Triclinii correctae. Novit, sed non magni fecit librum Victorius. Diligentissime collatus ab Elmsleio, cf. Mus. crit. Cantabrig. Nr. VII. [Hermannique gratia ab I. Bek-

kero.] Nunc Neapoli servatus in museo regio (I, E, 5): itaque a nonnullis dictus Neapolitanus.

- Ven.* Venetus membranaceus saeculi decimi tertii, asservatus Venetiis in bibliotheca s. Marci 616 sive XCI. 5. [Continet easdem quas Florentinus tragoedias, sed Agamemnonem non integram. Nam folium 109 huius libri finitur v. 45 *στόλον ἀργέων χιλιονάυταν*, proximum autem folium 110 incipit v. 1054 *μαρτυροῖς μὲν γὰρ τοῖςδε πεπείδομαι*. Videntur igitur multa folia excidisse. In Eumenidibus easdem habet quas Florentinus lacunas. Collatus a Morellio in usum Blomfieldii, deinde a Franzio et in usum Hermannii diligentissime a Bekkero.
- Bess.* Bessarionis olim codex, nunc bibliothecae Venetae s. Marci 468 sive XCI. 4, chartaceus, saeculi, ut putant, circiter tertii decimi. Continet ex Aeschylī fabulis Prometheum, Septem ad Thebas, Persas, Agamemnonis versus priores 333, quorum ultimus est *τοιαῦτά τοι γυναικὸς ἐξ ἐμοῦ κλύεις*. Collatus a Franzio, qui Agamemnonis versus ex integro etiam Mediceo descriptos esse putat, Hermannō collationem Parisiis a se factam misit Bekkerus.]
- A.* Aldina editio Venet. 1518 expressa in Oresteia et Supplicibus ex codice Guelferbytano.
- R.* Robortelliana Venet. 1552. Robortellus antiquo codice [sine dubio Mediceo] usus est. Paucae correctiones. Suas et Sophiani coniecturas margini adscripsit. Lacunae eadem quae in M. G. A. Quas primus observavit R. Scholia separatim edidit.
- T.* Turnebiana Paris. 1552 paullo post Rob. Novis codicibus nullis usus est Turnebus in tragoediis Orestae, multa e scholiis vel ex arbitrio correxit; sane non omnia false; sed nulla eius auctoritas. Robortellianam nondum novit; neque enim lacunas observavit, sed Agamemnonem et Choephoros pariter ac priores tanquam unam exhibuit fabulam, eaque personarum in Choephoris actarum nomina, quae desunt in Agamemnone, huius indici adiecit.
- Vict.* Victoriana Paris. Henr. Stephani 1557, 4. Victorius interdum Mediceo, saepius Flor. et Farn. usus primus integram typis expressit Agamemnonem. Addita sunt scholia et post finem annotationes Stephani. Interdum haud recte coniectura discessit Victorius a lectione Flor.
- Cant.* Canteri Antv. 1580 editio critica.
- Stanl.* Stanleii Lond. 1663 VII Voll. cum scholiis, fragmentis et commentario erudito, recentiorum omnium fonte.
- Pauw.* Pauwii Hagae Comitum 1745 II Voll.
- Glasg.* Glasgoviensis 1795 parata ignaro Porsono, cuius recensio-nem mala fide exhibet (cf. Wolf. Anal. II, 286). Repetita a Tauchnitzio.

- Pors.* Porsoniana Glasgow. 1806 repetita a Dindorfio paucis mutatis.
- Schütz.* Schützi Hal. Sax. 1809 sqq. V Voll.
- Bull.* Butleri Cantabr. 1809 VIII Voll. 8; IV Voll. 4. Ex omnibus editionibus pleraque quae interpretationi inserviunt congesta; neque deest apparatus criticus.
- Well.* Wellaueri Lips. 1823. II Voll. Apparatus criticus non admodum accurate exhibitus. Accedit Lexicon Aeschyleum 1830. II Voll.
- Dd.* Guil. Dindorfii Lips. 1827 [tertia 1857]. — in Poetis Scenicis. Lips. 1830 [sec. 1851]. — [Oxonii ed. sec. 1851. Vol. I continet poetae verba, Vol. II annotationes, Vol. III Scholia, qua scholiorum editione egregie de Aeschylō meruit Dindorfius.]
- Blomf.* Blomfieldii Cantabr. 1818. ed aucta Lips. 1823.
- Both.* Bothii Lips. 1831. II Voll. [Accedunt:
- Franz.* Franzii editio Orestae Lips. 1846. Graece et Germanice cum notis criticis.
- Herm.* Godofredi Hermanni editio, quam curavit Mauricius Hauptius, Berol. 1852. II Voll. omnium longe praestantissima.
- Hart.* Hartungii Lips. 1853. VII Voll. Graece et Germanice cum annotatione.
- Pal.* Paleii Cantabr. 1846. II Voll. cum commentario. Agamemnonis editio emendatior Cantabr. 1853.
- Karst.* Karsteni Agamemnon, cum annotatione et commentario critico, Trai. ad Rhen. 1855.
- Schn.* Schneidewini Agamemno, cum Commentario adiectis notis criticis. Berol. 1856.
- Weil.* Henrici Weil, cum critica et exegetica annotatione Glesae 1858.
- Ahr.* H. L. Ahrens, Studien zum Agamemnon des Aeschylus, in Philolog. Suppl. I p. 213—304, et 479—534.
- Wund.* Wunderi de Aeschylī Agamemnone dissertatio critica et exegetica. Grimae 1857.
- Schoem.* Schoemanni Emendationes Agamemnonis Aeschyleae, Gryphiswald. 1854.
- Bohle* De Aeschylī Agamemnonis primo chori cantico, scr. Steph. Ant. Bohle. Monast. 1855.
- Rauchenst.* Rauchensteini Emendationes in Aeschylī Agamemnonem, Arov. 1858.
- Naegelsb.* Naegelsbachi Quaestiones Aeschyleae Erlang. 1858.
- Thiersch* Fr. Thierschi De locis quibusdam Aeschylī lacunosis, Monach. 1846. — Disquisitiones de analogiae graecae capitibus minus cognitis. Pars I Monach. 1851. P. II. 1854. P. III. 1856.
- Rhode* De Aeschylī Agamemnonis quarto episodio. Vratisl. 1858.

- Schmitt* Observationes criticae in Aeschyli Agamemnonem. Mannh. 1859.
- Fritzsche* De Aeschyli Choro in Agamemnone, Rostoch. 1859. — Praeterea alia multa in diariis litt. quum ab aliis sunt allata, tum a Panzerbietero, Rauchensteinio, Kaysero, M. Schmidtio. Alia suppeditabit Engelmanni bibliotheca. De consilio quod in Agamemnone secutus sit poeta, accurate disputavit M. Planck, Ulm. 1859. *)]

Animadversiones in Aeschylum scripsit Abresch. Medio-burg. 1743. [Ioannis Aurati, quem Hermannus multis eorum qui Aeschyli tragoedias emendare studuerunt praeferre solebat, Iosephique Scaligeri coniecturas Hermannus sumpsit ex libro Spanhemiano bibliothecae Berolinensis regiae. Descripserat eas Spanhemius Windsorae ex exemplaribus editionis Victorianae, quae Isaacus Vossius possidebat.] In omnium manibus versatur fabula Agamemno a Guil. Humboldtio eleganter in vernaculam linguam conversa, cui notas criticas adiecit Hermannus, Lips. 1816. Omnes Aeschyli tragoedias vertit H. Vossius Heidelb. 1826, cuius oratio minime Aeschylum sonat. Felicissime huic poetae operam dedit I. G. Droysen, qui Aeschyli tragoedias et fragmenta omnia in nostram linguam conversâ et didascaliiis instructa exhibuit Berol. 1832. 2 Voll.

D. Bonnae mense Iunio 1833.

*) Accedunt: Zur Kritik und Erklärung des Prologs und der Parodos im äschyleischen Agamemnon, von L. Peters. Heiligenst. 1859. De glossematum in Aeschyli fabulis ambitu, scr. Schmidt, Demmin. 1860. Zur Kritik des Aeschylos, von Alfred Ludwig, Vienn. 1860. De nova Aeschyli Agamemnonis recensione, scr. Fr. Ign. Schwerdt, Bonae 1860. Studien zum Agamemnon des Aeschylus, dritter Artikel, von H. L. Ahrens, in Philolog. Suppl. I p. 535—640. Ty. Mommsen, Bemerkungen zu Aeschylos' Agamemnon, in Mus. Rhen. XV p. 584—595, XVI p. 115—134. Aeschyli Eumenides, rec. H. Weil, Addenda p. 125—139. Die Wiederherstellung der Dramen des Aeschylus, von Fr. Heimsöeth, Bonn 1861. Die indirecte Ueberlieferung des äschylischen Textes, von Fr. Heimsöeth, Bonn 1862. Beiträge zur Kritik und Erklärung des Agamemnon, von Dr. E. Ortman, Magdeburg 1862. Kritische Bemerkungen zu Aeschylus, von A. Meineke, in Philolog. XIX p. 193—214. — Ex his libris quae utiliter videbantur esse disputata excerpti easque annotationes, quamquam dudum hic commentarius erat conscriptus librarioque traditus, tamen suo quamque loco inserere licuit.

SUMMARIUM.

Tres discernuntur in tragoedia Agamemnone actus, is quo expectatur rex revertens, in qua expectatione adumbratur ratio culpae quam contraxerit, et victoriae quam reportaverit (— 658), is quo paratur et perficitur eius caedes (— 1290), et is quo ostenditur ea quae caedem sequitur, regiae domus et civitatis perturbatio et expectatio vindictae. Haec ut exhibeat, omnibus iis, quas Aristoteles recenset (Poet. 12), tragoediae partibus, quarum termini uno excepto non excedant actuum fines, usus est poeta; nec externa solum est harum partium ratio, ut in multis tragoediis, sed unaquavis earum externa varietate designatarum certus quidem exhibetur fabulae progressus. Est prologus (v. 1—39), ex quo comperiunt spectatores Troiae excidium nuntiatum iri facium signis, aedes vero laborare clandestinis malis, in quo apparent haec signa et cum iis spes laetioris fortunae. Est parodus (v. 40—242), exhibens tempus belli Troiani adhuc exactum, Graeciam viris vacuum, spem et metum alternatos in animo accedentis Argivorum senatus, quoniam e sacris a regina institutis apparet novi aliquid huic esse relatum. Scit enim ille divina auctoritate susceptam esse expeditionem, at non sine portento designante sacrificium infaustum, quod vetustam domesticam discordiam denuo suscitaturum sit. Potest quidem salus restitui auctoritate Iovis; at revera exactum est illud sacrificium, domestico sanguine pollutus Agamemno; itaque verendum, ne excipiat id ab illa discordia, quam vates, qui illud designavit, praedixit. Sequitur episodum primum (v. 243—339), exhibens rationem qua facium nuntius allatus sit, et spem victoriae non sine metu, ut salvus rediturus sit exercitus. Stasimum primum (v. 340—466), probabile censens excidium Troiae, quia omnem impietatem dii puniant, monens simul de tot Graecis Atridarum causa occisis, quae clades facile deorum hominumque invidiam provocet, ut non temere victoriae nuntio sit fides habenda. Episodum secundum (v. 467—658), quo certiores fiunt Argivi de victoria, at simul de tempestate, e qua solus salvus redeat Agamemno, qua abreptus sit alter princeps. Stasimum secundum (659—776), agnoscens deorum iudicium de Troianis pariter atque Graecis habitum propter utrorumque impietatem, de Troianis

potissimum: monens omni sceleri instare ultionem: qua de causa redeuntem regem non integra laetitia salutat chorus. Episodio tertio accedit Agamemno victor, sed acerba multa expertus, secum ducens Cassandram captivam, quam commendat Clytaemnestrae, quae nimis honoribus maritum excipit (v. 777—941). Stasimo tertio his consideratis in hac felicitate victoriae denuo surgit in animo chori memoria immolationis Iphigeniae, quae domestico sanguine regem maculavit (v. 942—993). Episodio quarto Cassandra vates captiva omnem interiorem rerum rationem exhibet, Furias inde a scelere Atrei aedibus inhaerentes, cuius vindictam moliatur affinis quidam, qui cum muliere coniuraverit, quae virum interfectura sit. Mors instat Agamemnoni et Cassandrae; sed accessurus est filius ultor (v. 994—1290). Occiditur Agamemno, terrore confunditur senatorum animus, apparet Clytaemnestra glorians de marito a se occiso in ultionem Iphigeniae, et de amicitia Aegisthi (v. 1291—1410). Stasimo quarto, anapaesticis a scena pronuntiatis (ἀπὸ σκηνῆς) interpellato, agnoscitur premi Clytaemnestram culpa caedis, adiutorem vero et auctorem sceleris fuisse genium illum, qui antiquam generis Pelopidarum discordiam foverit (1411—1544). Exodo (1545—1644) tyrannide civitatis Argivorum potitur Aegisthus.

Vides in his unaquavis parte augeri metum de Agamemnone conceptum, unaquavis parte certius intelligi id quod eius vitae minetur. Positus est hic metus in discordia et culpa domestica, qua premitur genus Pelopidarum, abs qua non immunis mansit Agamemno. Et primo quidem timetur, ne fallax sit victoriae nuntius, vel ne regi in reditu accidat infortunium, deinde crescit suspicio de fide mentis Clytaemnestrae, id quod coniunctum cum memoria culpae illius auget metum; denique certo intelligitur parari necem regis, cuius causa posita sit in illa culpa et discordia. Praeterea id observandum, finiri quamque partem tristi quadam expectatione vel suspicione, nec stare ea quae laetiora referuntur, sed opprimi a malis. In his omnibus vigentem cernimus auctoritatem Furiarum et gentii aedibus infensi, qui potestate, quam primo scelere adepti sunt, magis magisque utuntur. Insigni arte in chori carminibus adumbratur crescens metus et periculum.

Ceterum liberali et generoso ingenio Aeschylus, nihil artem iudicans quod nihil est nisi artificiosum, e singulis fabulae rebus ea tantum exhibuit, quae ad explicandam universam erant necessaria, eaque omnia coniuncta exposuit, nulla temporis, quo ad ea revera gerenda opus erat, ratione habita, quum hoc nemo curaverit Graecus poeta. Minime eodem omnia die transiguntur, imo alterius diei horam matutinam designavit v. 316, ubi Troiae adhuc commoratur exercitus, dum loquitur Clytaemnestra, alterius v. 627, ubi classis reditus narratur. Neque opus est hodie,

ut defendamus poetam contra leges a solis Francogallis inventas. Quod facium signo victoria nuntiatur ante ipsum regis adventum, id optime institutum est, ut sufficiat tempus Clytaemnestrae ad parandum artificium, quo statim post reditum regem occisura est.

Clytaemnestrae mores eximia arte a poeta sunt exhibiti. Est mulier generosa, a turpitudine longe aliena, forti ingenio excellens, saeva, ubicunque commovetur eius animus; at prudens, iustitiae divinae bene gnara, neque expleto odio contra eos saeviens, a quibus nihil timendum. Nihil in eius animo inest protervitis vel petulantiae, Aegisthi amorem nusquam commemorat, sed nonnisi amicitiam, eamque semel. Ne impudentiae quidem criminis accusanda est; is enim non est impudens, qui verum odium, quo repletur, libere enuntiat. Duplex est ratio, qua loquitur: prior callida, qua consilium tegit, posterior atrox et nihil reverita, quum effectum est consilium. In utraque non deest nobilis indoles. Prioris rationis eximia exempla sunt v. 580 sqq., fictum desiderium 822 sqq., ficta laetitia 862 sqq. Amoris loco adulatione maritum excipit 875, invidiam ei conflatura, quam frustra verbis removet. Posterioris exempla sunt v. 1332. 1354. 1522, ubi Agamemnonis odium atrocissimum aperte profitetur. Cuius causam exhibet caedem Iphigeniae, quam materna diligit pietate v. 1378. 1394. 1490. Pietatem fovet etiam in Helenam, vetans chori convicia in hanc prolata v. 1432. Ira eius facile movetur: Cassandrae superbia offensa abit v. 1025, et odio postea eam prosequitur 1402 sqq., succenset etiam choro, minas minis retribuens v. 1384. Tamen quum certa polita sit victoria, parcat ei, et Aegisthum impedit, ne senes aggrediatur; satis enim sanguinis sparsum esse intelligit v. 1536. 1625. In his conspicitur animus saevus quidem, sed non ab omni humanitate alienus, turbis violentis correptus, at longe generosior Aegistho, qui, cum multa iactet, nihil agit. De Aegistho pauca dicenda. Nihil in eo insigne, nisi ignavia v. 1183. 1572. 1616. 1602. 1636. 1642. Superbas fundit minas 1586. 1613, minime fortitudine, sed ereptis Agamemnonis divitiis tyrannidem occupaturus v. 1611.

Agamemno ingreditur glorians de victoria et vindicta sibi a diis concessa v. 775 sqq., omnium quae sibi contigerunt fontem ad deos referens v. 780. 796. 819. 895, modeste recusans divinos honores v. 890. 914. Comiter Cassandrae prospicit v. 917; res publicas regia cura administraturus est v. 811; itaque a civibus suisque omnibus, excepta regina, dilectus: cf. v. 34. 771. Sentit vero sese in felicitate sua premi invidia v. 800; neque certam et claram ipse adipiscitur fiduciam, qua hanc aspernetur, quia non integer est a scelere, quum filiam crudeliter mactaverit v. 205 sqq. Omnino is est eius animus, ut bene noverit id quod iustum est, neque tamen id agat, nunc hoc,

nunc illo respectu turbatus. Ita diu abhorret ab impietate, denique vero devovet filiam v. 192 sqq.; diu religiosus veretur incessum in tapetibus, denique Clytaemnestrae obtemperat v. 888 sqq. 915. Vides in utroque coniuge vigere Furiae potentiam, in Clytaemnestra ita, ut ad saevitiam, in Agamemnone ita, ut ad impietatem suscipiendam commoveatur animus, quum proprie neque Clytaemnestram deficiat humanitas, neque Agamemnonem religio. Cassandrae animus vel in infortunio impavidus et superbus; ingenti dolore correpta de sua patriaeque sorte nihil omnino respondet Clytaemnestrae, quae comiter ipsam domum invitat v. 994 sqq. Idem hic animus sibi soli obtemperans cernitur in ea fraude, qua Apollinem decipit v. 1167, haud reverita dei ultionem, qua mox acerbissime punitur. Diu lamentationibus indulgens fortiter tamen morti obviam procedit v. 1244. 1290, vindicem expectans v. 1239. 1284. In custode insignis est pietas in regem et regiam domum v. 18. 34; in praecone laetitia de reditu 481. 529. 552, et gloriatio de victoria regis v. 502 sqq., qua felicitate vel molestissima mala superari censet.

Chorus compositus e nobilibus senibus Argivis, qui absente rege reipublicae prospiciunt et in discrimine senatorum instar sententias ferunt v. 1308 sqq. Choreutae sunt duodecim (ib.), illaque docta altercatio, utrum duodecim an quindecim choreutis usus sit Aeschylus, ita videtur dirimenda, ut modo hunc, modo illum numerum, ut res ferebat, putemus receptum. Quae enim de hac re narrant grammatici coniecturis potius quam testimoniis niti videntur, neque ulla cernitur ratio, cur definitus sit hic vel alter numerus. Id fortasse verum, antiquiore tempore duodecim tantum choreutas sollemni more exhibitos esse a chorego, postea vero vel Sophocli vel Aeschilo concessum esse maiorem numerum, quo fortasse indigebat fabula quaequam; inepta vero videtur ea opinio [quam tamen multi nunc sequuntur], quasi inde ab eo tempore coactus fuerit poeta ad recipiendos quindecim, neque amplius placuerit chorus compositus e duodecim choreutis. Senes nostri, quamvis armati incedunt (v. 1311. 1622), sunt tamen invalidi, carentes robore ad pugnam necessario, ideoque domi relictii v. 72. In omnibus quae dicunt cernitur sapientia et modestia; modeste reginam venerantur v. 243. 336, regem pie salutant v. 749, neque tamen carent liberalitate in profitenda sententia de iis, quae sibi minus placent, modo de credula mente reginae, v. 459 sqq., modo de expeditione imprudenter a rege suscepta v. 765. Itaque quum ab omni adulatione longe alieni libere reprehendant quae reprehendenda videntur in rebus Agamemnonis, libere etiam interfecto rege horrorem et detestationem profitentur Clytaemnestrae v. 1359. 1368 sqq. 1398 sqq., neque ullo argumento, quod haec profert, ad excusandum eius scelus permoventur v. 1473.

Forti animo resistunt Aegistho, cuius ignaviam contemnunt, neque pugnam cum eius satellitibus pertimescunt, cui interdicti Clytaemnestra v. 1580. 1616. 1621. Tamen tarditatis aliquid senilis in nonnullis conspicitur sententiis inter eas, quae feruntur audito clamore moribundi regis. De hac re dixi ad v. 1308. Id vero maxime insigne est in iis quae profert chorus, quod omnes hic res quae geruntur refert ad rationes divinas, ad iram Dianae, ad pietatem ab Agamemnone laesam, ad discordiam domesticam geniumque infensum, qui in genere Pelopidarum auctoritatem exerceat, ad Furiam Graecos pariter ac Troianos punientem. Simillimus huius chori est is, qui in Persis fabula exhibetur.

Scena ita comparata. Conspiciuntur aedes Agamemnonis, quarum tecto insidet custos, abs quo mox descendit aedes intrans. In media aedium fronte est porta lata, qua aperta conspicitur interior aedium pars, haud quidem intima, sed aula, in qua media est ara domestica (v. 1015), ubi sacra parat Agamemno, prope quam labrum positum est, qua lavatur, in qua mortuus iacens cernitur v. 1339. 1364, sub aethusa, ut videtur. [Eccyclematis ope provolvitur illud conclave, in quo Agamemnonem occiderat Clytaemnestra. *E.*] Ante aedes positae sunt deorum imagines eorum, ut videtur, qui vocantur *ἀγῶνιοι*, in hac autem fabula diserte designantur vocabulo *δαίμονες ἀντήλιοι*, quia versus orientem solem patent aedes v. 495. Inter has est imago Apollinis vialis (*ἀρνιαίου*) v. 1040; praeterea Iovis et Mercurii, quos cum Apolline adorat rediens praeco v. 487. In altera parasceniorum parte fert via versus mare, qua accedunt praeco, Agamemno eiusque comites; in altera fert via in urbem, unde accedit Aegisthus cum satellitibus. Clytaemnestra ex ipsis egreditur aedibus. Praeterea in ipsa scena ab altera portae parte videtur fuisse ianua habitaculi mulierum, commemorata Choeph. 878, ubi ex hac egreditur Clytaemnestra. In Choephoris enim eadem omnino ratione comparata est scena: ibi pariter atque hic aperiuntur ianuae et intus conspiciuntur corpora Aegisthi et Clytaemnestrae. Id modo mutatum, quod additum est sepulcrum Agamemnonis. Ceterum in nostra traegodia nullus videtur fuisse huius ianuae minoris usus. Atque quum omnes scenae partes aequaliter distributae esse solerent, probabile est habitaculo mulierum ab altera parte portae oppositum fuisse alterum aedificium, ubi degerent aut servi aut hospites. [Vide quae A. Schoenborn disputavit in libro De Scena Graecorum, Lipsiae a. 1858 edito, p. 158 sqq.]

Corrigenda.

In textu:

- V. 40 *Πριάμφ* leg. *Πριάμων*
- 118 excidit *άντ*.
- 121 *τετράζων* leg. *τεράζων*
- 300 *τοιούτο* leg. *τοιούτον*
- 373 *Κακαῦ* leg. *Κακοῦ*
- 380 *ἐπίστοπον* leg. *ἐπίστροπον*
- 521 *λόγου*; leg. *λόγον*.
- 734 *παλαια* leg. *παλαιά*
- 1441 *ἐκνόμως* leg. *ἐννόμως*

In Notis Criticis:

- V. 109 lin. antep. leg. *proficiscentis*
- 239 lin. 4 post *nisi tolle punctum*
- 267 lin. 3 leg. *ἀγγέλλων*
- 271 lin. 4 leg. *φωτίσαι*
- 312, 313 lin. 3 a fine post *φρονούσης* pone comma
- 332 p. 28 lin. 3 leg. *αὐθις*
- 352 lin. 3 leg. *ἔχονσ'*
- 1231 lin. 6 leg. *amicis*
- 1390, 1391 lin. 3 leg. *Farn.*
- 1413 lin. 1 leg. *άν*
- 1442 lin. 3 leg. 1354, 1355
- 1602—1607 lin. 2 leg. *collocantur*

Aliquotiens Ahrens me invito dictus est Ahrensius. Denique in rebus orthographicis alienas rationes secutus si quid peccaverim ignosce.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ.
ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΦΥΛΑΞ.

ΧΟΡΟΣ.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

ΤΑΛΘΥΒΙΟΣ ΚΗΡΤΞ.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

ΚΛΕΣΑΝΔΡΑ.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Persouarum indici *Ὀρέστης*, *Ἠλέκτρα*, *Τροφός* adiecti in T., e Choephoris, quae Agamemnoni adhaerebat. Deinde additur in A. et T.: *Θεράπων Ἀγαμέμνονος ὁ προλογιζόμενος, οὐχὶ ὁ ὑπὸ Αἰγίσθου ταχθεὶς φύλαξ* (Od. IV, 524.), sumta e fine argumenti. [M. non habet persouarum indicem, sed post nomen fabulae haec: *Θεράπων Ἀγαμέμνονος ὁ προλογιζόμενος, οὐχὶ ὁ ὑπὸ Αἰγίσθου ταχθεὶς*. Argumentum M. non habet sec. Fr., habet sec. Dd. quem sequimur. E.]

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀγαμέμνων εἰς Ἴλιον ἀπὼν τῇ Κλυταιμνήστρᾳ, εἰ πορθήσοι τὸ Ἴλιον, ὑπέσχετο τῆς αὐτῆς ἡμέρας σημαίνειν διὰ τοῦ πυρσοῦ. ὅθεν σκοπὸν ἐκάθισεν ἐπὶ μισθῷ Κλυταιμνήστρᾳ, ἵνα τηροίη τὸν πυρσόν. καὶ ὁ μὲν ἰδὼν ἀπήγειλεν· αὐτὴ δὲ τὸν τῶν πρεσβυτῶν ὄχλον μεταπέμπεται 5 περὶ τοῦ πυρσοῦ ἐροῦσα· ἐξ ὧν καὶ ὁ χορὸς συνίσταται· οὔτινες ἀκούσαντες παιανίζουσι. μετ' οὐ πολὺν δὲ καὶ Ταλθύβιος παραγίνεται καὶ τὰ κατὰ τὸν πλοῦν διηγείται. Ἀγαμέμνων δ' ἐπὶ ἀπῆνης ἔρχεται· εἶπετο δ' αὐτῷ ἑτέρα ἀπῆνη, ἔνθα ἦν τὰ λάφυρα καὶ ἡ Κασάνδρα. αὐτὸς μὲν 10 οὖν προεiszέρχεται εἰς τὸν οἶκον σὺν τῇ Κλυταιμνήστρᾳ. Κασάνδρα δὲ προμαντεύεται, πρὶν εἰς τὰ βασίλεια εἰσελθεῖν, τὸν ἑαυτῆς καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος θάνατον, καὶ τὴν ἐξ Ὀρέστου μητροκτονίαν, καὶ εἰσπηδᾷ ὥς θανουμένη, δῖψασα τὰ στέμματα. τοῦτο δὲ τὸ μέρος τοῦ δράματος 15 θανμάζεται ὥς ἐκπλήξιν ἔχον καὶ οἰκτον ἱκανόν. ἰδίως δὲ

Lin. 2. πορθήσοι em. Blomf. πορθήσει M. — ὑπέσχετο om. M. habet Fl. V.

l. 3. σκοπὸν ἐκάθισεν ἐπὶ μισθῷ· inventum grammatici. Custos ille est servus Atridarum, agendum est ei quod iubet regina, mercede non opus.

l. 5. τὸν om. M. — μεταπέμπεται cett. Minime senes convocat Clytaemnestra, qui sponte accedunt ad aedes regis, quum novi aliquid adesse sentiant e sacrificiis. [Grammaticum sequitur Schu.]

l. 8. Ταλθύβιος. Nihil de hoc nomine in ipsa tragoedia, neque scimus, unde cognoverit gram-

maticus Aeschylum de hoc cogitavisse. Tamen probabile est rem ita se habere, quum omnino principalis Agamemnonis praeco sit Talthybius apud epicis et tragicos poetas.

l. 9. ἑτέρα ἀπῆνη. Non satis patet, quot currus Agamemnonem secuti sint. Id sane probabile, ipso regio curru eum solum vectum esse triumphatorem.

l. 16. θανμαστόν ἐστι ὡς Fl. — ἔχον om. V. totum locum ita exhibens: ὡς καὶ ἐκπλήξιν καὶ οἰκτον ἱκανόν ἐμποιεῖν, e mera coniectura, ut videtur, quia non intellecta erat vis vocis ἔχον. — ἰδίως, peculiariter, BLOMF.

Αἰσχύλος τὸν Ἀγαμέμνονα ἐπὶ σκηνῆς ἀναιρεῖσθαι ποιεῖ·
τὸν δὲ Κασάνδρας σιωπῆσας θάνατον νεκρὰν αὐτὴν ὑπέ-
δειξεν, πεποιθήκε τε Αἰγίσθον καὶ Κλυταιμνήστραν ἐκάτε-
20 ρον διυσχυρίζομενον περὶ τῆς ἀναιρέσεως ἐνὶ κεφαλαίῳ·
τὴν μὲν τῇ ἀναιρέσει Ἰφιγενείας, τὸν δὲ ταῖς τοῦ πατρὸς
Θυέστου ἐξ Ἀτρείως συμφοραῖς.

Ἐδιδάχθη τὸ δράμα ἐπὶ ἄρχοντος Φιλοκλέους, Ὀλυμ-
πιάδι ὀρχοηκοστῇ, ἔτει δευτέρῳ. πρῶτος Αἰσχύλος Ἀγα-
25 μέμνονι, Χορηγόροις, Εὐμενίσσι, Πρωτῇ σατυρικῇ. ἐχο-
ρήγει Ξενοκλῆς Ἀφιδνεύς.

Προλογίζει δὲ ὁ φύλαξ, θεράπων Ἀγαμέμνονος.

l. 17. ἐπὶ libri. Stanl. coni.
ὑπό, quo non opus. — ἐπὶ σκη-
νῆς non satis accurate dictum, sed
non falsae. Sane non in ipsa scena
occiditur Agamemnon, at tamen in
eo loco post scenam, qui postea con-
spicitur ianuis aedium apertis, ut
quasi augentur scenae ambitus. Iusta
quidem dictione haec theatri pars
non scena appellatur, sed ἐκκύ-
κλημα: neque tamen graviter errat
is, qui omnia, in quibus aliquid
tragici repraesentatur, scenae no-
mine comprehendit. Adde, quod
auditur clamor moribundi Agame-
mnonis, ut certo cognoscatur locus,
ubi caedes parata est, a spectatori-
bus, vel antequam aperiantur ianuae.
Satis apparet cogitavisse gramma-
ticum potissimum de illo clamore
regis, quum ei hoc opponat: τὸν

δὲ Κασάνδρας σιωπῆσας θάνα-
τον. Et hoc ipsum erat peculiare
in hac re, quod Aeschylus gemitum
moribundi exhibuit. Si legeretur
ὑπό, ineptum esset ἰδίως.

l. 18. ἀπέδειξε Fl.

l. 20. ἐνὶ κεφαλαίῳ. Recen-
tiorum erat haec locutio. Gregorius
de Filio, citatus a Budaeo Comm.
L. G. p. 134: ἐνὶ δὲ κεφαλαίῳ,
τὰ μὲν ὑψηλότερα πρόσαγε τῇ
θειότητι, τὰ δὲ ταπεινότερα τῷ
συνθέτῳ. BLOME. [immo uno ar-
gumento.]

l. 22. Ὀρέστον M. Αἰγίστον Fl.
Θυέστον V.

l. 24. ὀρχοηκοστῇ em. Meurs.
Libri εἰκοστῇ ὀγδόῃ. κῆ, ἔτει β̄ M.

l. 25. πρῶτο σατυρικῇ Fl.

l. 27. om. M. vide ad personarum
indicem.

Α Γ Α Μ Ε Μ Ν Ω Ν.

Φ Τ Λ Α Ξ.

Θεοὺς μὲν αἰτῶ τῶνδ' ἀπαλλαγὴν πόνων
 Φρουρὰς ἑτέρας μῆκος, ἣν κοιμώμενος
 Στέγαις Ἀτρειδῶν ἄγκαθεν, κυνὸς δίκην,
 Ἀστρῶν κάτωδα νυκτέρων ὁμήγυριν,
 5 Καὶ τοὺς φέροντας χεῖμα καὶ θέρος βροτοῖς
 Λαμπροὺς δυνάστας, ἐμπρέποντας αἰθέρι·
 [Ἀστέρας, ὅταν φθίνωσιν, ἀντολάς τε τῶν]

V. 2. *ἑτέρας μῆκος δ' ἦν* M. *ἑτέρας μῆκος, ἦν* Fl. Farn. Ven., quod primus reposuit Viet. Non legit δ' M. schol. τῶν κατὰ τὸ μῆκος τῆς ἑτέρας φρουρᾶς. In Fl. adscriptum ἐπὶ μῆκος δὲ ἦν κοιμώμενος et in altera margine M. ἦν ἐπὶ μῆκος κοιμώμενος. — μῆκος Stantl. et Valckenarius ad Herod. IV p. 151, et ita Dd. μῆκος δὲ Ludwig. Sed nulla mutatione opus; vide Comment.

V. 3. *στέγης* Schn. hoc ut sit *στέγης ἀνέκαθεν κοιμώμενος*, fortasse recte, sed tum *ἀνέκαθεν* esset corrigendum, ut Eum. v. 369 *ἄγκαθεν* in libris scriptum, ubi *ἀνέκαθεν* verum esse metrum docet. Vulgatum expositum in Comment.

V. 5. *βροτοῖς θέρος* Fl.

V. 7. *ὅτ' ἂν* M. *ὅταν* Fl. — Hunc versum, omissum ab Achille Tatio, qui in Isagoge in Arati Phaenomena p. 81 vss. 4. 5. 6. affert, cum Valckenario ad Eurip. Phoen. v. 506 Pors. alique eliciendum putarunt, defendunt Herm. Schn. alii. Mihi non videtur ab Aeschilo esse profectus hic versus, in quo quot verba, tot vitia insunt. Nam *ἀστέρας* inepte versus initio positum, neque Herm. interpretatio, qua *τοὺς φέροντας ἀστέρας* coniungit, quibus adiciatur amplificandi causa *ἐμπρέποντας αἰθέρι λαμπροὺς δυνάστας*, sidera quae lucidi in aethere reges micant, probari potest, quia perverse *ἄστρων* et *ἀστέρας* opponerentur. Deinde *ὅταν φθίνωσιν* cum *κάτωδα* coniungi nequit, recte coniungeretur cum verbis *τοὺς φέροντας*, nisi additum *ἀντολάς τε τῶν* obstaret. Tum ipsum *φθίνειν* de stellis evanescentibus potest, non occidentibus dici. Denique quamquam articulus vi demonstrativa ponitur, ut Suppl. v. 358. 439. Sept. v. 197, hic tamen τῶν ita collocatum offensionem est, ut docuit Kienert progr. schol. Coeslin. a. 1856. Non tollunt has difficultates Weil, Bergk, Ahr., qui *ἀστέρας* in *δυσμαῖς, τηρῶ δ', ἄστοι δ'* convertunt. Videtur hic versus ab eo esse additus, qui *λαμπροὺς δυνάστας* lunam dici putaret.

- Καὶ νῦν φυλάσσω λαμπάδος τὸ σύμβολον,
 Ἀὐγὴν πυρὸς φέρουσαν ἐκ Τροίας φάτιν
 10 Ἀλώσιμόν τε βάξιν· ὧδε γὰρ κρατεῖ
 Γυναικὸς ἀνδρόβουλον ἐλπίζον κέαρ.
 Εὐτ' ἂν δὲ νυκτίπλαγκτον ἐνδροσόν τ' ἔχω
 Εὐνὴν ὀνείροις οὐκ ἐπισκοπουμένην
 Ἐμὴν, φόβος γὰρ ἀνθ' ὕπνου παραστατεῖ,
 15 Τὸ μὴ βεβαίως βλέφαρα συμβαλεῖν ὕπνῳ,
 Ὅταν δ' αἰεῖδεν ἢ μινύρεσθαι δοκῶ,
 Ὕπνου τόδ' ἀντίμολπον ἐντέμνων ἄκος
 Κλαίω τότ' οἶκον τοῦδε συμφορὰν στένων,
 Οὐχ ὥς τὰ πρόσθ' ἄριστα δεσποτουμένον.
 20 Νῦν δ' εὐτυχὴς γένοιτ' ἀπαλλαγὴ πόνων,
 Εὐαγγέλου φανέντος ὀρφναίου πυρός.
 ὦ χαῖρε, λαμπτὴρ νυκτός, ἡμερήσιον
 Φάος πιφάσκων καὶ χορῶν κατάστασιν
 Πολλῶν ἐν Ἀργεῖ, τῆσδε συμφορᾶς χάριν.
 25 Ἰοῦ ἰοῦ.
 Ἀγαμέμνωνος γυναικὶ σημαίνῳ τορῶς

V. 10 sq. ἀνδρόλημον praeferat Meinekins Philol. XIII p. 516, coll. Hesychii glossa ἀνδρολήμην· ἀνδρὸς ἔχουσα λῆμα. — ἐλπίζον M. Fl., sed in M. o iterum super ἐλπίζον scriptum est (ἐλπίζων M. sec. Franz.). — κρατεῖν — ἐλπίζω A. T. V., quod non recte recepit Schützins, defendit Elmsleius. κρατεῖν — ἐλπίζει cum Heathio Karst. „id enim eveniturum (τὸ τὴν Τροίαν ἀλῶναι) masculus mulieris animus sperat.“ Vera scriptura confirmatur testimonio Joannis Siciliotae apud Walz. Rhett. Gr. 6, 225. Vide Comment. ad v. 10.

V. 12. δέ supra adscripto γε Fl.

V. 14. ἐμὴν inutile et alieno loco positum ferri vix potest, sed emendationis ratio incerta est. ἐμοὶ φόβος τότ' Auratus. τί μὴν; qui d aliud? coll. Eum. v. 203 Herm. εὐνὴν et ἐμὴν transponit Karst. αἰεὶ φόβος γὰρ coniecit Hartung, φόβος γὰρ αἰεὶ Wund. μάτην M. Schmidt. λύζω Dd.

V. 17. ἐκτέμνων supra adscripto ἐν Fl. et ἐκτέμνων placet Ahrensius p. 227. 228.

V. 19. διαπονουμένον libri, quod non recte Wund. p. 12 ita tuetur, ut οἶκον διαπονεῖν sit res domesticas diligenter exercere. Requiritur administrandi notio, quare δεσποτουμένον correxi Mus. Rhen. XV p. 611. In eandem emendationem inciderunt Dübner et M. Schmidt.

V. 23. νῦν φῶς Fl.

V. 25. ἰοῦ ἰοῦ libri. „Scribi id debebat ἰοῦ ἰοῦ. Suidas ἰοῦ ἰοῦ· τὸ ἰοῦ ἐπὶ χαρᾶς. Inde Zonaras p. 1115. Et sic boni libri apud Aristophanem.“ Herm., qui hanc exclamationem ante v. 22 posuit. Vide Comment.

V. 26. σημαίνω M. σημαίνῳ Fl. Herm. alii. Fuerunt qui σημαίνω ita defenderent, ut excubito rem his verbis ex somno excitare vel alloqui Clytaemnestram absentem velle opinarentur.

- Εὐνῆς ἐπαντείλασαν ὡς τάχος δόμοις
 Ὀλολυγμὸν εὐφημοῦντα τῇδε λαμπάδι
 Ἐπορθιάζειν, εἶπερ Ἴλιον πόλις
 30 Ἐάλωκεν, ὡς ὁ φρυκτὸς ἀγγέλλων πρόπει
 Αὐτὸς τ' ἔγωγε φροίμιον χορεύσομαι.
 Τὰ δεσποτῶν γὰρ εὐ πεσόντα θήσομαι
 Τροῖς ἔξ βαλούσης τῆσδέ μοι φρυκτωρίας.
 Γένοιτο δ' οὖν μολόντος εὐφιλῇ χέρα
 35 Ἄνακτος οἴκων τῇδε βαστάσαι χερί.
 Τὰ δ' ἄλλα σιγῶ, βοῦς ἐπὶ γλώσσει μέγας
 Βέβηκεν οἶκος δ' αὐτός, εἰ φθογγὴν λάβοι,
 Σαφέστατ' ἂν λέξειεν. ὡς ἐκὼν ἐγὼ
 Μαθοῦσιν αὐδῶ, κοῦ μαθοῦσι λήθομαι.

ΧΟΡΟΣ.

- 40 Δέκατον μὲν ἔτος τόδ', ἐπεὶ Πριάμῳ
 μέγας ἀντίδικος,
 Μενέλαος ἄναξ ἡδ' Ἀγαμέμνων,
 διθρόνου Διόθεν καὶ δισκήπτρου
 τιμῆς, ὄχυρόν ξεῦγος Ἀτρεϊδῶν,
 45 στόλον Ἀργείων χιλιοναύτην

V. 29. ἐπορθιάζειν M. ἐπορθιάζειν Fl.

V. 30. ἀγγέλλων M. Fl. ἀγγέλλων Ven. Farn.

V. 32. 33. afferant Photius et Suidas in τροῖς ἔξ, tamen v. 32 non videtur ab Aeschylō esse profectus. Est vero etiam corruptus et, ni fallor, ex εὐ πεσόντ' ἡσθησόμεναι omisso θησ ante θησ factum est εὐ πεσόντα θήσομαι. Ortus videtur hic versus ex versuum 31, 33 explicatione tali: πρὸ τῶν δεσποτῶν εὐ πεσόντα ἡσθησόμεναι, εἰ φροίμιον schol. Med. explicat πρὸ τῆς Κλυταιμνήστρας.

V. 33. τροῖς ἔξ βαλοῦσα τῆς ἐμῆς φρυκτωρίας Suidas. τροῖς ἔξ βαλούσης τῆς Διὸς φρυκτωρίας Eustath. p. 1414, 5.

V. 38. λέξει. ὡς Fl.

V. 39. κοῦ M. ex correctione; antea fuerat καὶ οὐ.

V. 40. χο πρεσβυτ M. Fl. — πριάμω M. πριάμου Fl. schol. Eurip. Phoen. v. 246.

V. 42. Hunc versum Karst. ad emendandam inconcinnam iuncturam verborum ἀντίδικος Μενέλαος ἡδ' Ἀγαμέμνων ξεῦγος ἦσαν, post v. 44 posuit. Nobis cum Boissonadio eliciendus videtur, quod eo eiecto non solum expeditior sit verborum structura, sed etiam et primi systematis paris et duarum parodi partium (40—71=72—103) aequalitas restituitur, denique Aeschylus non Menelaum, sed Agamemnonem priore loco commemorasset.

V. 44. ἀτρεϊδῶν codices, Ἀτρεϊδῶν A. T. Ἀτρεϊδαῖν Dd. Eiecto versu 42 Ἀτρεϊδαῖν corrigendum esset.

V. 45. χιλιοναύταν libri, sed in M. sec. Dd. η ad ultimum α adscripto. χιλιοναύτην cum Dd. restitui. Ἴλιον αὐτάν adscriptum in M. Fl. — Hoc versu in Veneto finitur folium, proximum incipit v. 1054.

- τῆςδ' ἀπὸ χάρας
 ἦραν, στρατιῶτιν ἀρωγὴν,
 Μέγαν ἐκ θυμοῦ κλάζοντες Ἄρη,
 τρόπον αἰγυπιάων,
 50 οὔτ' ἐκπατίοις ἄλγεσι παίδων
 ὕπατοι λεχέων στροφοδινοῦνται,
 πτερύγων ἐρετμοῖσιν ἐρεσσόμενοι,
 δεμνιοτήρη
 πόνον ὀρταλίχων ὀλέσαντες·
 55 Ὑπατος δ' αἰῶν ἢ τις Ἀπόλλων,
 ἢ Πάν, ἢ Ζεὺς, οἰωνόθροον
 γόον ὄξυβόαν τῶνδε μετοίκων,
 ὕστερόποινον
 πέμπει παραβᾶσιν Ἑρινύν.
 60 Οὕτω δ' Ἀτρεῶς παῖδας ὁ κρείσσων
 ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ πέμπει ξένιος
 Ζεὺς πολυάνορος ἀμφὶ γυναικὸς
 πολλὰ παλαίσματα καὶ γυιοβαρῇ
 γόνατος κονίαισιν ἐρειδομένου
 65 διακναιομένης τ' ἐν προτελείῳ
 κάμακος, θήσων
 Δαναοῖσιν Τρωσὶ θ' ὁμοίως.

V. 47. ἀρωγαην (sec. Dd. nam sec. Herm. et Franz. ἀρωγάν suprascripto η) M. ἀρωγάν vulgo, at ἀρωγῆς v. 73.

V. 48. κλάζαντες Fl.

V. 51. στρεφεδινοῦνται L. Dindorf. in Steph. Thes. VII p. 861.

V. 57. ὄξυβόην corrigendum videtur. — Non recte nonnulli edd. cum Pauwio comma post ὄξυβόαν ponunt, neque probari potest, quod Herm. τῶν δὲ μετοίκων edidit, ut ad ὕπατος δ' αἰῶν intelligeretur verbum substantivum, μετοίκων de Helena, παραβᾶσιν de Troianis dictum esset. Tamen hanc emendationem, ab omnibus reiectam, egregiam dixit Rhode p. 33.

V. 63. Virgulam, quam quidam post γυιοβαρῇ posuerant, sustulit Herm., quod magis convenient poeticae dictioni παλαίσματα γόνατος, quam genitivi absoluti.

V. 64. ἐριδομένου M. ἐρειδομένου Bess. vulgo. ἐρειπομένου suprascripto δ ad π Fl. ἐρειπομένου Farn. cum glossa πίπτοντος. Hanc librarii correctionem non recte cum Hartungio probat Ahrens. Vide Comment.

V. 65. διακναιομένου Ahr. p. 243, ut προτέλεια κάμακος, pro oemium pugnae dicantur labores, quos exercitus Aulide et in itinere sit perpeusus. Qua mutatione non opus est; vide Comment.

V. 66. Vulgo huic versui etiam Δαναοῖσιν additur, idque egregie esse institutum a poeta censet Herm. Elem. doct. metr. p. 379, ut quasi absoluta demum sententia Troiani in mentem veniant et in principio novi systematis commemorentur. Sed quum a Iove Atridas ad Alexandrum

Ἔστι δ' ὅπη νῦν ἔστι τελεῖται δ'
 ἐς τὸ πεπωμένον· οὐδ' ὑποκαίων
 οὐθ' ὑπολείβων οὔτε δακρύων

70 ἀπύρων ἱερῶν

ὁργὰς ἀτενεῖς παραθέλλει.

Ἡμεῖς δ' ἀτίται σαρκὶ παλαιᾷ
 τῆς τότε ἄρωγῆς ὑπολειφθέντες
 μίμνομεν, ἰσχὺν

75 ἰσόπαιδα νέμοντες ἐπὶ σκήπτροις.

ὁ τε γὰρ νεαρὸς μυελὸς στέρνων
 ἐντὸς ἀνάσσων

ἰσόπρεσβυς, Ἄρης δ' οὐ τιμὴ χώρα,
 τό θ' ὑπεργήρων, φυλλάδος ἥδη

puniendum esse missos Chorus dixisset, Troianorum oblivisci non poterat; sed quia Graeci bello mulierem repetunt, pari modo iis quoque labores oriuntur, ut verba illa *Δαναοῖσιν Τρωσὶ θ' ὁμοίως* necessario sint coniungenda. Accedit quod novum systema requirunt proxima *ἔστι δ' ὅπη νῦν ἔστι*, quibus iterum ad primam sententiam *δέκατον μὲν ἔτος* revertitur oratio. Recte igitur *Δαναοῖσιν* in proximum versum transtulerunt Bothe et Hartung probante Ahr. p. 243.

V. 68. *ὅπη* vulgo. *ὅπη* Herm.

V. 69. *οὐθ' ὑποκαίων* libri. *οὐθ'*, quod malit Herm., necessarium est. Deinde quum a verbis *οὐθ' ὑποκαίων* non diversa essent proxima *οὔτε δακρύων*, haec tamquam interpretationem aut ad *οὐθ' ὑποκαίων*, aut fortasse ad *οὐθ' ὑπολείβων* adscriptam delevit Herm., Ahr. p. 244 in *οὐθ' ἀνρύων* vel *ἀναρύων*, i. e. *ἀναρρύων* convertit, cuius vocabuli et forma et penultima productio dubitationem movet. Recte vero cum Casaubono *ὑποκαίων* (*ὑποκάων* Dd.) edd. recent. receperunt.

V. 72. *ἀτίται* M. *ἀτίται* Fl. *ἀτίτα* Herm., alii, quod potius *ἀτίτω* dixisset poeta, neque post *ἀτίτα* statim *ἄρωγῆς* posuisset. *ἀτίται* recte recent.

V. 75. Non recte cogitaveris de paroemiaco restituendo *σκήπτροις ἰσόπαιδα νέμοντες*. Hoc ipsum suadet Weil, ut nunc video.

V. 76. *ὅτε* libri. *ὁ τε* Auratus, vulgo. Librorum scripturam aperte vitiosam sequitur Karst. — Malim *νεαρῶν*, ad *στέρνων* referendum.

V. 77. *ἀνάσσων* libri, quod verbum quum non aptum esset infirmæ medullæ, *ἀνάσσων* Herm. correxit, quem secuti sunt recent., nisi quod *αἰσῶν* Karst. edidit.

V. 78. *οὐκ ἐνὶ χώρῃ* M. *οὐκ ἐνὶ χώρῃ* vulgo. *οὐκ ἐνὶ χώρῃ* Bess. Scholiastæ explicatio *τῷ τόπῳ ἐκείνῳ* admitti nullo modo potest, neque apta formula *ἐν χώρῃ, κατὰ χώραν*, de iis usurpata, quæ firma suo loco stant, quia, ut Herm. monet, *ἐν* si legitur, omnis vis in hoc verbo est. *ἐνὶ χώρῃ* vero, quod Schn. recepit, non dixisset Atticus poeta, praesertim quum *ἐν χώρῃ* hic admitteret metrum, neque *ἐν χώρῃ* est in isto loco, ut ille cum Bl. vertit. — Tentabant *οὐκ ἐνὶ γ' ὥρῃ* Heyne, *οὐκ ἐνὶ, χωρεῖ* Ahr. *οὐκ ἐνὶ χερσίν* Karst. *οὐκ ἐνὶ χλωρῷ* Weil. *οὐκ ἐνὶ πῶραις* Schwerdt. Nos edidimus *οὐ τιμὴ χώρα*. Vide Comment.

V. 79. *τίθιπεργήρως* M. *τόθιπεργήρως* Bess. *τόθιπερο γήρως* Fl. *τόθ' ὑπεργήρων* Farn., unde *τό θ' ὑπεργήρων* vulgo, *τό θ' ὑπεργήρων* Herm. (de accentu Ahr. citat Mehlhorn. Gramm. Gr. § 142 adn. 4), *ὁ θ' ὑπεργήρως* suspicatur Weil., probant Weil., Ahr., quod codices

80 κατακαρφομένης, τρίποδας μὲν ὁδοὺς
στείχει, παιδὸς δ' οὐδὲν ἀρείων
ὄναρ ἡμερόφαντον ἀλαίνει.

Σὺ δέ, Τυνδάρεω

θύγατερ, βασίλεια Κλυταιμνήστρα;

85 τί χρέος; τί νέον; τί δ' ἐπαισθομένη,
τίνος ἀγγελίας

πενθοῖ περίπεμπτα θυοσκνεῖς;

Πάντων δὲ θεῶν τῶν ἀστυνόμων,

ὑπάτων, χθονίων,

90 τῶν τε θυραίων τῶν τ' ἀγοραίων

βωμοὶ δώροισι φλέγονται

Ἄλλη δ' ἄλλοθεν οὐρανομήκης

in littera σ finali consentiant. At iidem in initiali τ consentiunt, et quum librarii ὅτε — τόθ' legerent, ὑπεργήρων in ὑπεργήρως mutarunt, quod non intelligenter proximum ἀρείων esse ad γέρων referendum, quod in ὑπεργήρων inest. Praeterea τὸ ὑπεργήρων necessarium est et ad hiatum evitandum et ne ὁ ὑπεργήρως μυελὸς intelligatur. τί δ' ὑπεργήρως — κατακαρφομένης; Martin, quod probat Weil. Jahn. Ann. 1861 p. 166.

V. 80. τρίποδος Fl.

V. 82. ἡμερόφατον M., unde ἡμερόφοιτον suspicatur Ahr. p. 252, ut νυκτίφοιτ Prom. 657, ubi νυκτίφαντ M., quod sane tnetur Dd.

V. 83. Τυνδάρεω vulgo. M. sec. Dd. habet Τυνδάρεω^{α ρυ}, littera ω levi calami ductu ex αο facta et accentu, qui est super ε, lineola transfixo, quibus triplex ei videtur significari scriptura: Τυνδαρέα, Τυνδάρεω, Τυνδαρέον. Hinc edidit Τυνδαρέα, obsecutus est Weil. At quum non ita certum sit, M. librarium Τυνδαρέα scripsisse aut voluisse scribere, vulgatum sequi maluimus.

V. 87. πειθοῖ vulgo. πενθοῖ Fl., qui πενθοῖ voluit, quod Scalliger. coniecerat, Herm. alique probarunt, recte recepit Dd. — θυοσκνεῖς libri, quod servarunt Herm., Schn. θυοσκνεῖς cum T. alii. Sed sec. Dd. in M. a pr. m. est θυοσκνεῖς, quod Dd. memorabile dicit propter glossam Hesychii θεοσκνεῖ: θεοὺς τιμᾶ, et Ahr. p. 253 affert Anacr. fr. 3 librorum scripturam διοσκνέω, idemque Hesychii glossam θυοσκνεῖν: ἱεροῖς παρέχεσθαι ἢ θεοῖς corrigendam censet θυοσκνεῖς: ἱερυνεῖς, παρέχεις θύῃ θεοῖς. Itaque M. pr. m. secuti sumus.

V. 90. Hunc versum ita in libris scriptum: τῶν τ' οὐρανίων τῶν τ' ἀγοραίων, cum Heathio, Porson. alii ciciendum putarunt. Rectius alii verba τῶν τ' οὐρανίων corrupta esse censent, hi enim dii non sunt diversi ab ὑπάτοις, et tamen iamquam diversi afferuntur. τῶν τ' οὐδαίων corr. Wieseler, τῶν τ' ἀγρονόμων Bohle et Weil, τῶν τ' ἀκραίων Ahrens. coll. Poll. 9, 40 ἀρόπολις, ἦν καὶ ἀκραν ἂν ἐλποῖς καὶ πόλιν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ θεοὺς ἀκραίους καὶ πολιεῖς. Expectantur hic potius dii, quos praeco v. 497 commemorat δαίμονας ἀντηλίους, quare τῶν τε θυραίων correxi, quod οὐραίων lectum in οὐρανίων mutatum est. Θυραῖος erat Apollo, cf. Tertullian. de Idol. 15 et apud Graecos Apollinem Thyraeum et Antelios daemones ostiorum praesides legimus, qui aperte nostram fabulam respicit.

V. 91. δώροισι libri praeter Farn., qui δώροισι.

- λαμπὰς ἀνίσχει,
 φαρμασσομένη χρίματος ἄγνοῦ
 95 μαλακαῖς ἀδόλοισι παρηγορίαις,
 πελανῶ μυχόθεν βασιλείῳ.
 Τούτων λέξαις ὅ τι καὶ δυνατὸν
 καὶ θέμις αἰνεῖν,
 παίων τε γενοῦ τῆσδε μερίμνης,
 100 ἢ νῦν τοτὲ μὲν κακόφρων τελέθει,
 τοτὲ δ' ἐκ θυσιῶν ἄγανη φαίνουσ'
 ἑλπίς ἀμύνει φροντίδ' ἄπληστον
 λύπης φρένα θυμοβόροιο.
- Κυρίως εἰμι θροεῖν ὄδιον κράτος αἰσιον ἀνδρῶν σιγ.
 105 Ἐντελέων· ἐτι γὰρ θεόθεν καταπνεῖει

V. 94. *χρίματος* M. *χρίσματος* Fl. vulgo. Illud ut antiquius et poetis usitatus recepit Herm. et ita recenti.

V. 96. *πελάνῳ* vulgo, sed M. sec. Franzii apographon *πελανῶ* habere refert Abr. p. 262, qui hunc accentum ex eodem libro etiam Apoll. Rh. 1, 1077, a Merkelio et Keilio restitutum esse movet.

V. 97. *λέξαις* vulgo, quod frustra defendere conati sunt quum alii tum Herm. loco Homeri Il. XXII, 247 ὡς *φαμένη καὶ κερδοσύνη ἡγήσας Ἀθήνη*. Lenissima est Hartungii correctio *λέξαις*, quam cum Dd., Weil., Karst. recepimus.

V. 98. *εἰπεῖν* Fl. *Θέμις αἰνεῖ* Schoemann. p. 19.

V. 100. *πελάθει* suspicatur Schn.

V. 101. *ἀγανά φαίνεις* M. *ἀγανά φαίνουσ'* Fl. vulgo. *σαίνουσ'* inutilis est Butleri correctio post Bl. a Dd. recepta, cui nunc *ἀγανῇ προσφανείσ'* verum videtur. *ὡς ἀναφαίνεις* Aht., quem Dorica forma offendit; ea vero etiam v. 47 falso est illata. Vulgata est aptissima, modo *ἀγανῇ* scribendum.

V. 102. *ἄπλειστον* M. *ἄπληστον* Fl.

V. 103. *τὴν θυμοφθόρον λύπης φρένα* M. *τὴν θυμοβόρον λύπης φρένα* Fl. *τῆς θυμοβόρον φρενολύπης* Herm., alia alii. Schol. qui explicat *ἥτις ἐστὶ θυμοβόρος λύπη τῆς φρενός*, non legit *τὴν θυμοφθόρον*, sed *θυμοβόρον*, unde Herm. olim coniciebat *τῆς θυμοβόρον φρένα λύπης*, quod receperunt Dd. et Schn. Sed ita librorum scriptura explicari non potest. Correximus *λύπης φρένα θυμοβόροιο*. Horum verborum duae exstabant explicationes, quum alii, ut scholiasta, *φρένα* accusativum a *θυμοβόρος* pendere, alii ad *φροντίδα* appositum esse censerent, idque ut appareret explicabant *τὴν θυμοφθόρον λύπης φρένα*. Haec explicatio novo aucta errore expulsis poetae verbis in verbum ordinem recepta est. In hanc emendationem a nobis in Mützellii Ann. schol. XIII p. 800 propositam etiam Heimsoeth p. 335 incidit.

V. 104. Apud Aristoph., qui Ran. v. 1276 hunc versum affert, vulgo legitur *ὄσιον κράτος*, in Ravennate *ὅς δῖον κράτος*, quod ex correctâ falsa scriptura *ὄσιον* est natum.

V. 105. *ἐκτελέων* libri, quod defendit Fr. Thiersch. de analog. II p. 44, dictum ut *ἐκτελεστικῶν* referendumque ad Atridas, *δίκης πράκτορας*: at id *ἐκτελής* non significat. Neque cum Schwerdtio intelligi possunt adulti, hi enim non recte senibus oppouerentur, et *ἄνδρες* ne-

Πειθῶ μολπᾶν,

Ἀλλὰν σύμφυτος αἰῶν.

Ὅπως Ἀχαιῶν δίδρονον κράτος, Ἑλλάδος ἦβας

Ἑύφρονα ταγάν

110

110 Πέμπει σὺν δορὶ καὶ χειρὶ πράκτορι θούριος ὄρνις

Τευκρίδ' ἐπ' αἶαν,

cessario sunt Atidae. ἐκ τελέων R. et prior haec editio, ut αἰσίον ἐκ τελέων sit quod a numinibus prospere portentum est. At τέλη de diis non dicitur. Herm. id ita defendi posse putat, ut κράτος ἐξ ἀνδρῶν τελέων dicatur imperium, quo a supremis ducibus imperatum est expeditio. Ahr. p. 272 interpretatur ἐκ τελέων οἰωνῶν, ut apud Hom. II. VIII, 247. XXIV, 315 aquila τελειότατος πετεηνῶν, i. e. τελεσι-κώτατος, dicitur, et h. Merc. v. 547 οἰωνοὶ τελέηεντες. Eodem modo M. Schmidt in Jahn. Annall. LXXIX p. 465 qui praeterea ὄδιον in ὀδίῳ mutat ut coniungatur ὀδίῳ ἐκ τελέων. At his explicationibus verborum ordo ἀνδρῶν ἐκ τελέων obstat. ἐντελέων, i. e. τῶν ἐν τέλει ὄντων Auratus, quod cum Herm. aliisque recepimus. — καταπνέει M. erasa post εἰ una littera, quae sec. Dd. non ε, sed υ fuit, et καταπνεύει Bess. Fl. Farn. καταπνεύει cum A. nunc vulgo legitur, sed Aeolicam formam librorum scriptura contestatam fortasse recte commendat Ahr. p. 270; ita v. 122 ἀργεῖ positum, totumque hoc carmen ad Aeolicae poesis lyricae exemplum conformatum.

V. 106. 107. Exhibuimus librorum scripturam (μολπᾶν M. a. pr. m.), quamquam vix veram. ἀλλὰ σύμφυτος αἰῶν Herm. ἀλλὰ σύμφυτον ἄδειν Schoemann. μολπᾶς Auratus. μολπᾶν ἀλλὰ σύμφυτος αἰῶν Schn. μολπᾶν ἀλλὰν Ahr. De sententia vide Comment. Conieceram πειθῶ μολπᾶν ἀλλὰ σύμφυτον αἰῶ, adhuc enim divinitus immissa fiducia cantus robore implet meam aetatem. Bekker. Anecd. p. 363 αἰῶ τὸν αἰῶνα κατὰ ἀποκοπὴν Αἰσχύλος εἶπεν. Librarii vero correxerunt σύμφυτον αἰῶν, quod deinde in σύμφυτος αἰῶν abiit. — Ceterum rectius, ut videtur, alii πειθῶ praecedenti, μολπᾶν proximo versui addunt.

V. 108. ἦβαν libri, sed apud Aristoph. Ran. v. 1284 optimi codices ἦβας, alii ἦβαν, ut schol. recentior τοῦτο μέντοι ἐξ Ἀγαμέμνονος. δίδρονον δὲ κράτος, αὐτόν τε καὶ τὸν Μεγέλαον, ἀκμήν δὲ τὴν νεότητα. ἔστι δὲ ἀναπόδοτον, qui vocabuli ἦβαν interpretationem ἀκμήν legit, quam iterum interpretatur.

V. 109. Ἑύφρονα M. σύμφρονα Fl. — τὰν γὰν M. ταγάν Fl. Quia ταγὴ prima brevi est, ταγόν Bl., quod probat Thiersch. Ἑύφρονα ταγῶ Dd. Ἑύφρονα τάγαν Herm., quam formam libri nonnulli praebent apud Xenoph. Hell. 6, 2, 10, et apud Hesych. τάιης διοικητής, προστάτης Scaliger τάγης suspicatur. At singularis hic minus est aptus; ut duos Achivorum reges dixerat δίδρονον κράτος, ita duos Graeciae iuventutis in bellum proficiscentis duces aptissime dicit Ἑύφρονα ταγάν.

V. 110. πέμπει σὺν (ξὺν Fl.) δορὶ δίκας πράκτορι | θούριος ὄρνις libri, sed vera scriptura servata apud Aristoph. Ran. v. 1289 σὺν δορὶ καὶ χειρὶ πράκτορι θούριος ὄρνις. Tamen Herm. versu antistrophico commotus edidit ξὺν δορὶ πράκτορι ποιινᾶς. Sed aperte καὶ χειρὶ expulsus est glossa δίκης ad πράκτορι adscripta, id ut esset τῷ δίκην εἰσπραξομένῳ, ut schol. scripturam iam corruptam explicat. — Verba θούριος ὄρνις huic versui addidi, quod probarunt Weil et Ahr.

Οἰωνῶν βασιλεὺς βασιλεῦσι νεῶν, ὁ κελαινὸς ὃ τ'
ἐξόπιν ἀργᾶς,

Φανέντες ἱκταρ μελάθρων χερὸς ἐκ δορυπάλτου 116
Παμπρέπτοις ἐν ἔδραισιν,

115 Βοσκόμενοι λαγίναν ἐρικυμάδα φέρματι γένναν,
Βλαβέντα λοισθίων δρόμων. 120

Αἴλινον, αἴλινον εἶπέ, τὸ δ' εὖ νικάτω.

Κεδνὸς δὲ στρατόμαντις ἰδὼν δῦο λήμασιν ἴσους

Ἀτρεΐδας μαχίμους ἐδάη λαγοδαίτας

120 Πομπούς τ' ἀρχάς·

V. 112. ὁ κελαινὸς, ὁ δ' Hartung. ὁ μὲν αἰθὼς, ὁ δ' Karst. At non dicitur alter niger, alter albus, sed quum unum videatur nigrum, βασιλεὺς ὁ κελαινός, commemorare, liberiore dicendi genere etiam alterum, album, adiungit; apte confert Schn. Eurip. Iph. T. v. 3 Ἀτρεΐας δὲ παῖς Μενέλαος Ἀγαμέμνων τε. — ἀργίας libri, inaudita synizesi, quam non recte defendit Schn. ἀργίας ex ἀργαῖς correctura est natum, et ἀργάς iam Bl. correxerat, recepit Herm., quod potius ἀργᾶς scribendum, ut Dd. edidit. Pind. Ol. XIII 99 ταῦρον ἀργάντα, sic ὕλαντα, alia; nominativi contracti exemplum sane non exstat.

V. 113. οἱ φανέντες Fl. — δορυπάλτου libri, δοριπάλτου cum T. V. vulgo editur. cf. Lobeck. ad Soph. Aiace. p. 160.

V. 114. παμπρέπτοις ἐν ἔδραισιν M. παμπρέπτοις ἐδραις Fl. παμπρέπτοις ἐν ἔδραισι Bess.

V. 115. ἐρικύματα φέρματι M. ἐρικύμονα φέρβοντο Fl. ἐρικύμονα φέρματι Herm. λαγίναν, ἐρικύμονα φέρματα, γένναν Schn. cum aliis. λαγίνας ἐρικύματα φέρματα γέννας Prien Mss. Rhen. VII p. 377. λαγίναν, ἐρικύμονα φέρμα τε, γένναν Ahr. p. 274. Seidlerii coniecturam ἐρικυμάδα commemorat Herm. haustam ex Hesychii glossa κυμάδας, ἐγκύους. Hanc recte receperunt Karst., Dd., proxime enim accedit ad M. scripturam, quum ἐρικύμονα aperta sit librarii correctio. Alia mutatione non est opus; λαγίναν γένναν enim dicit λαγών, quod vocabulum quum animo obversaretur, posuit βλαβέντα.

V. 117. αἴλινον semel Fl. — τόδ' M. Eodem modo vss. 131. 149.

V. 118. Non est credibile dactylo oppositum esse ab Aeschilo spondeum, praesertim primo statim loco. Fortasse δὲ additum a librario, postquam κατὰ post νικάτω excidit. — λήμασι (λήμμασι Fl.) δισσοὺς libri. λ. δισσοῖς Auratus. λ. πιστούς Lobeck. ad Soph. Aiace. p. 139. λήματα, δισσοὺς Herm. suspicatur, quod probavit Thierschio. δισσοὺς, quod explicant diversos, ferri nequit. Nam non quod diversi sunt Atridae aquilis designari Calchanti videntur, sed quod quamquam sunt duo, uno tamen sunt animo, διδρονον κράτος, ξύμφρων ταγά (v. 108) Recte igitur Dd. corr. λήμασιν ἴσους.

V. 119. Ἀτρεΐδας vulgo. Ἀτρεΐδας Monkio auctore Bl. — λογοδαίτας M. λαγοδαίτας Fl.

V. 120. πομπούς τ' ἀρχάς M. πομπούς τ' ἀρχούς Fl. πομπῆς τ' ἀρχούς Butler. πομπάς ἀρχούς inconsiderate Karst., quem sequuntur Dd. et Weil. πομπούς ταρχᾶς Ahr. p. 277, ut ταρχή (Hesych. τάρχη, τάραις) calamitates significet, quae Agamemnonem et ante Troiam et domi expectent: quae est facilis, sed non apta emendatio.

- Οὕτω δ' εἶπε τετράζων· 125
 Χρόνῳ μὲν ἄγρει Πριάμῳ πόλιν ἄδε κέλευθος,
 • Πάντα δὲ πύργων 128
 Κτήνῃ πρόσθετα δημοπληθία Μοῖρα λαπάξει
 125 Πρὸς τὸ βίαιον.
 Οἶον μὴ τις ἄγα θεόθεν κνεφάσῃ προτυπὲν στόμιον
 μέγα Τροίας
 Στρατωθέν. οἴκῳ γὰρ ἐπίφθονος Ἄρτεμις ἀγνά, 135
 Πτανοῖσιν κυσὶ πατρός,
 Αὐτότοκον πρὸ λόχου μογεράν πτάκα θυομένοισι·
 130 Στυγεῖ δὲ δεῖπνον αἰετῶν·
 Αἶλινον, αἶλινον εἶπέ, τὸ δ' εὖ νικάτω.
 Τόσον περ εὐφρων καλὰ ἐπιδ. 140
 Δρούσοισι λεπτοῖς μαλερῶν λεόντων,

V. 121. δ' οὖν pro δ' Fl. — τετράζων M. τεράζων vulgo. τεράζων reposuit Herm. coll. Etym. M. p. 737, 11. cf. v. 961 et quem Dd. affert Herodianum περὶ μονήρους λέξεως p. 23, 7.

V. 122. ἄγρει Bergk. Sapph. 2 v. 14. — πόλιαδε superscripto v M.

V. 124. πρόσθετα M. πρόσθετα Bess. πρόσθετα vulgo. πρόσθετα cum Pauw. Herm. πρὸς δὲ τὰ Ahr. πρόσθετα δημοπληθία Thiersch. κτήνῃ ὅσσοι τὰ δημοπληθῆ Todt Philol. XV p. 39. Vide Comment. — δημοπληθῆ libri. δημοπληθία cum O. Muellero recepit, consulto a poeta admissum ut καταπνέει, Ἀρτείδας, ἄγρει, καλέω. — μοῖρ' ἀλαπάξει vulgo. μοῖρα λαπάξει Farn. cum Elmsleio ad Med. v. 888 recenti, Fustath. ad Il. I p. 65, 28 παρὰ γούν τῷ Ἀσχύλῳ εὐρηται τὸ ῥῆμα χωρὶς τοῦ α. Wellauero hoc quidem loco Homericam formam consulto praetulisse poeta videtur. Ceterum haec verba vulgo proximo versui adduntur, cf. ad v. 110.

V. 126. ἄτα libri. ἄγα corr. Herm. — προτυπῆς vel προτυπὲς Karst. πρότυπον, i. e. προτετυπωμένον Ahr. p. 279, aptius προτυπὸν Thiersch. sed mutatione non opus est. Vide Comment.

V. 127. οἴκῳ libri, vix recte. οἴκοι cum aliis Schn., quod etiam minus ferri potest. Recte id diceretur, si significare hic posset, quod Ahrensio p. 281 visum, intus in animo. οἰκίῳ, ut corr. Scaliger, etiam Schoem, et Wund. probatum, orationem efficit languidam et Aeschyleo prorsus indignam. Ego huseram οἴκός γάρ Philol. XVII p. 120 et εἰκός verum videtur Schwerdtio et Ortmanno.

V. 128. πτανοῖς Fl. — κυσὶν M.

V. 129. πτάκα M. πτάνα Fl. πτάωννα Bess.

V. 131. Vide ad v. 117.

V. 132. τόσων M. τόσον Fl., unde τόσον vel τόσσον editur, quorum illud probabilius est. περ non recte additum. τόσον γάρ Fr. Thiersch, sed aliud vitium videtur latere. — εὐφρων καλὰ M. εὐφρων ἃ καλὰ Fl. vulgo.

V. 133. δρούσοισιν ἀέλποισι M. δρούσοισιν ἀέπτοις Fl., Bess., vulgo. Hoc Herm. cum schol. explicat τοῖς ἐπεσθαι γονεῦσι μὴ θναμένοις, Ahr. p. 283 sqq. idem quod ἄσπετος, i. e. δεινός significare putat. ἀάπτοις Schütz. Schn. ἀλέπτοις Bl. Thierschio probavit. Vera est Wellaueri emendatio δρούσοισι λεπτοῖς, quod ἀέπτοις lectum et 1

- Πάντων τ' ἀγρονόμων φιλομάστοις
 135 Θηρῶν ὄβρικάλοισι τερπνά,
 Τούτων αἰτεῖ ξύμβολα κράναι,
 Δεξιά μὲν, κατάμομφα δὲ φάσματα στρουθῶν.
 Ἰήτον δὲ καλέω Παιᾶνα,
 Μὴ τινας ἀντιπνύους Δαναοῖς χρονίας ἐχενῆδας
 140 Τεύξῃ ἀπλοίας, 150
 Σπευδομένα θυσίαν ἐτέραν ἄνομόν τιν', ἄδαιτον,
 Νεικέων τέκτονα σύμφυτον, οὐ δεισήνορα μίμνει

supra α a correctore posito in ἀέλποις est corruptum, idque eo confirmatur, quod δρόσοισιν non δρόσοις libri exhibent. — μαλερῶν ὄντων M. μαλερῶν omisso ὄντων Fl. Ex Etym. M. ἔρσαι, αἱ ἐν ἔαρι γεννηθεῖσαι· ἢ αἱ ἀπαλαὶ καὶ τελείως νέαι. μεταφορικῶς, ὡς καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι τοὺς σκύνους τῶν λεόντων δρόσους κέκληκε, μεταφράζων τοῦτο, Stanleyus corr. μαλερῶν λεόντων. Dd. metri causa μαλερῶν τε λεόντων, Ahr. p. 287 μαλερῶν λειόντων, sicut v. 138 Παιᾶνα eodem modo spondeus sit positus.

V. 134. φιλομάστοις libri, sed in M. sec. Dd. φιλόματους in φιλομάστους mutatum, ου relicto, quod in codice non multum differt ab ου. Eodem modo

V. 135. ὄβρικάλουνσι M., sed ου in οι mutato, ὄβρικάλοις Fl. — Ad τερπνά adscripta glossa ἀρτεμῖς in Farn. ὄβρικάλοις ἐπι τερπνά Herm., ut τερπνά passiva significatione laeta posset dici. Alii τερπνά cum ξύμβολα coniungunt.

V. 136. κράναι M. κράναι Fl. In Farn. ad αἰτεῖ adscriptum με, et κράναι explicatur τελέσαι, ἀντι τοῦ φᾶναι τελεσθῆναι. Qui κράναι probant, αἰτῶ cum Schuetzio corrigunt, αἰνεῖ, αἰνοῖ alii, αἰτεῖ ξύμβολα κράναι Herm. Heimsoeth Append. p. 185.

V. 137. φάσματα τῶν στρουθῶν Fl. φάσματι τῷ στρουθῶν Herm., ut notum ex Iliade passerum augurium intelligatur, quod cum altero aquilarum augurio comparet Calchas. Nemini id persuasit. στρουθῶν corruptum esse et res et metrum docet. φάσματ' αἰτῶν Franz. φάσματα φανῶν Heimsoeth l. c. φάσματα φαίνων versu post v. 146 transposito Dd. Nihil novavi, totus enim hic locus graviter est corruptus, neque quidquam propositum, quod probari possit.

V. 138. δὲ in δῆ mutat Ahr.

V. 139. ἐχενῆδας libri, corr. Bl. Ante ἐχεν. in M. γ' erasum. — ἀπλοίας (ἀπλοῖας M. ἀπλοῖδας Fl.) τεύξῃ vulgo. ἐχενῆδας αὔρας eiecto ἀπλοίας Dd. Nos metri causa τεύξῃ ἀπλοίας edidimus. Herm. ἀπλοίας versui 139 addidit, ut proximus heptameter sit. τεύξῃς legit schol. qui ὡ Ἀρτεμι adscripsit.

V. 141. συμμενεῖ φυτόν pro σύμφυτον Bess. inde ortum, quod quum in M. hic versus in συμ, proximus in μίμνει desinat, librarius glossam μενεῖ supra μίμνει scriptam cum συμ coniunxit. συμφύλων, ὀλεσήνορα olim Ahrens, nunc p. 291 σύμφυτον, οὐ λυσήνορα, parum probabiliter. Videtur autem δεισάνορα scribendum. — Quum non sit credibile hoc uno loco verum acatalectum esse a poeta positum, μίμνει vero addi huic versui non possit, ne γὰρ versus initium occupet, Lachmannus μῆτιν addit, Herm. φωτός, alia alii. Quod vero Hartung. τεύξῃ ex v. 140 huc transposuit, id sententiae ratio non admittit. Verba νεικέων — καλίνοτος unum efficiunt ordinem, qui ex tetrametro, dimetro, trimetro compositus est.

- γὰρ φοβερά παλίνορτος
 Οἰκονόμος δολὰ μνάμων μῆνις τεκνόποινος. 155
 Τοιάδε Κάλχας
 145 Ξὺν μεγάλοις ἀγαθοῖς ἀπέκλαγξεν
 Μόρσιμ' ἀπ' ὀρνίθων ὀδίωι οἰκοῖς βασιλείοις
 Τοῖςδ' ὁμόφωνον
 Αἰλινον, αἰλινον εἰπέ, τὸ δ' εὖ νικάτω.

 Ζεὺς, ὅστις ποτ' ἐστίν, εἰ τόδ' αὖ- στερ. α'.
 150 τῷ φίλον κεκλημένῳ, 161
 τοῦτό νιν προσεννέπω,
 Οὐκ ἔχω προσεικάσαι
 πάντ' ἐπισταθμώμενος
 Πλὴν Διός, εἰ τὸ μάταν ἀπὸ φροντίδος ἄχθος
 155 Χρὴ βαλεῖν ἐτητύμως. 166
 Οὐδ' ὅστις πάροιθεν ἦν μέγας, ἀντ. α'.
 παμμάχῳ θράσει βρούων,
 οὐδὲ λέξεται πρὶν ὧν 170
 Ὅς δ' ἔπειτ' ἔφν, τρια-
 160 κτῆρος οἶχεται τυχών.
 Ζῆνα δέ τις προφρόνως ἐπινίκια κλάζων
 Τεύξεται φρενῶν τὸ πᾶν 175
 Τὸν φρονεῖν βροτοὺς ὀδώ- στερ. β'.
 σαντα, τὸν πάθει μάθος

V. 145. ἀπέκλαιξεν M. ἀπέκλαγξεν Fl.

V. 146. οἶκος Fl.

V. 147. ὁμόφωνον Bess. ὁμόφωνον primo fuit in M.

V. 148. Vide ad v. 117.

V. 151. Interpunctionem post προσεννέπω sustulit Wunder p. 18.

V. 154. εἰ τόδε μάταν libri. εἰ τὸ μάταν cum Pauwio vulgo, idque probat Herm., vocare enim chorum suam sollicitudinem τὸ μάταν ἄχθος, quia causam eius non idoneam esse videat. Ille vero quam maxime idoneam esse censet. μάτας Auratus. ματᾶν Bl. et ita schol. τὸ τῆς ματαιότητος.

V. 158. οὐδὲν λέξει libri, quam corruptam scripturam variis modis emendare conati sunt interpretes. οὐ λέλέξεται πρὶν ὧν Herm. neque, qui antea potens erat, non dicetur fuisse, i. e. ille dicetur non amplius esse. οὐδὲ λέξεται Ahr., quod recep. Dd., Schu., Weil.

V. 164. τῷ πάθει μάθος (μάθο suprascripto η Fl.) libri, quod cum Well. defendit Herm., quia Iuppiter dicatur βροτοὺς φρονεῖν ὀδῶσαι θείας τῷ πάθει μάθος κυρίως ἔχειν. Sed articulus ferri nequit, nam ut παθήματα μαθήματα, ita dictum esse πάθει μάθος consentaneum est. Quare recte Schütz. τὸν πάθει correxit, ut articulus per anaphoram repetitus sit, idque recep. edd. recenti. τῷ ex M. glossa τῷ παθόντι ortum esse videtur.

- 165 *θέντα κυρίως ἔχειν.*
Στάζει δ' ἐν θ' ὕπνω πρὸ καρδίας 179
Μνησιπήμων πόνος· καὶ παρ' ἄ-
κοντας ἦλθε σωφρονεῖν.
Δαιμόνων δέ που χάρις,
- 170 *Βιαιῶς σέλμα σεμνὸν ἡμένων.*
Καὶ τόθ' ἡγεμὼν ὁ πρέ- *ἀντ. β'.*
σβυς νεῶν Ἀχαικῶν 185
μάντιν οὔτινα ψέγων,
Ἐμπαλοῖς τύχαισι συμπνέων·
- 175 *Εὐτ' ἀπλοῖα κεναγγεῖ βαρύ-*
νοντ' Ἀχαικὸς λεῶς,
Χαλκίδος πέραν ἔχων 190
Παλιρρόχοις ἐν Αὐλίδος τόποις,
Πνοαὶ δ' ἀπὸ Στρυμόνος μολοῦσαι *στε. γ'.*
- 180 *Κακόσχολοι, νῆστιδες, δύσορμοι*
Βροτῶν ἄλαι, νεῶν τε καὶ πεισμάτων ἀφειδεῖς,
Παλιμμήκη χρόνον τιθεῖσαι 196
Τρίβῳ κατέξαινον ἄνθος Ἀργείων.
- 185 *Ἐπεὶ δὲ καὶ πικροῦ*
Χείματος ἄλλο μῆχαρ

V. 166. *στάζει δ' ἐν θ' ὕπνω* libri, vix recte, nam *τε* particula ad proximum *καὶ* referri non potest. *ἀνθ' ὕπνον* Emperius, ita vero plane omitteretur quod gravissimum est, illos interdum cruciari. Sententia *κάν ὕπνω* requirit. *ἔστακεν δ' ὕπνω* Hartung. *θάσσει δ' ἐν θ' ὕπνω* Karsten. *στάζειν* cum Schoemannio p. 23 eo possit explicari, quod somnum poetae comparare cum rore solent fessis corporibus instillato, quamquam *στάζει πρὸ καρδίας*, instillatur in praecordia non est sine offensione. Cf. *δαιματοσταγές* Choeph. 842. Eum. 306, quamquam ab aliis mutatum.

V. 169. *βιαιῶς* libri. *βίαιος* T. *βιαία* Hartung, quo non opus est; vide Comment. *βίαια* cum Bothio Herm. At v. antistr: potius corrigendus est.

V. 174. *τύχαις* Fl.

V. 175. *ἀπλοῖαι* M.

V. 178. *παλιρρόχοις* libri. *παλλιρρόχοις* Ahl., quod probarunt Dd., Wundt., Weil. *παλιρρόχιδος* Franz, quo vocabulo, nisi *παλιρροίχος* scribendum, utitur Oppianus Hal. V, 220. *παλιρρόχοις* Schoem. p. 23.

V. 182. *ναῶν καὶ* libri. *νεῶν τε καὶ* cum Porsono recentt.

V. 183. *πολυμήκη* supra scripto *παλιμ* Fl.

V. 184. *κατέξενον* M. — *Ἀργείων* libri. *Ἄργους* edidit Herm. Vide ad v. 197.

- Βριδύτερον πρόμοισιν 200
 Μάντις ἐκλαγξεν, προφέρων
 Ἄρτεμιν, ὥστε χθόνα βά-
 190 κτροις ἐπικρούσαντας Ἀτρεί-
 δας δάκρυ μὴ κατασχεῖν. 204
 Ἄναξ δ' ὁ πρέσβυς τότε εἶπε φωνῶν. ἀντ. γ'.
 Βαρεῖα μὲν κῆρ τὸ μὴ πιθέσθαι.
 195 Βαρεῖα δ', εἰ τέκνον δαΐξω, δόμων ἄγαλμα,
 Μιαίνων παρθενοσφάγοισιν 209
 ῥεῖθροισ πατρώους χέρας πέλας βωμοῦ.
 Τί τῶνδ' ἄνευ κακῶν;
 Πῶς λιπόνανς γένωμαι,
 200 Ξυμμαχίας ἁμαρτῶν;
 Πανσανέμον γὰρ θυσίας
 παρθενίου θ' αἵματος ὁ
 γᾶ περιοργῶς ἐπιδυ- 215

V. 187. 188. πρόμοισι Fl. — ἐκλαγξε libri. Corr. Porson.

V. 192. τόδ' libri. τότε cum Stanleio recentt., quod propter v. 171, cuius verba hic repetuntur, necessarium est; neque τόδ', sed τάδ' dicturum fuisse poetam monet Herm.

V. 193. πιθέσθαι M. πείθεσθαι Fl. πιθέσθαι T.

V. 196. παρθενοσφάγοις Fl.

V. 197. ῥεῖθροισ πατρώους χέρας βωμοῦ πέλας libri, nisi quod πατρώας Bess. ῥεῖθροισ Farn., ut correxit Porson. πέλας πατρώους χέρας ῥεῖθροισ Herm., βωμοῦ delete et verborum ordine mutato. ῥοαῖς πατρώους χέρας πρὸ βωμοῦ Schoem. p. 24. Nos cum Bl. strophico versu non mutato edidimus ῥεῖθροισ πατρώους χέρας πέλας βωμοῦ, quamquam spondeum initio vix admisit poeta, et ῥεῖθροισ glossema esse videtur exquisitoris vocabuli, veluti πόροις.

V. 199. τί πῶς M. Fl. — τε γένωμαι M. τέ γένωμαι Fl. πῶς λιπόνανς γένωμαι Farn. idque restituit Porson.

V. 202. ὄργῃ M. αὐδᾶ cum glossa λέγει ὁ μάντις Farn., quod Triclinius ex M. scholio γρ. αὐδᾶ, ὁ μάντις δηλονότι sumpsit. Idem probat Herm., ut θέμις indeclinabile sit: vates dicit fas esse avide expetere ventos pacans sacrificium virgineumque sanguinem. Hoc dicere Calchas non potuit, et additum γὰρ docet ita esse sententias coniunctas: maneamne sine navibus sociis orbatos? id vero fiet, nam iure illud sacrificium expetunt. ὄργᾳ περιόργω σφ' ἐπιθυμεῖν cum Bamberg. Schu., quod potius περιοργεῖται dicendum. Alii ὄργᾳ pro verbo habent, ut Hesych. explicat ὄργᾳ: ἐπιτεταμένως ἐπιθυμεῖ, et ἐπιθυμεῖν, tragicis non usitatum, pro glossema, quo pristinum vocabulum expulsum sit, quod ἐπικύρειν fuisse Ahr. p. 298 suspicatur. — περιόργως libri, περιοργῶς recte Bl. — θέμις γὰρ εὖ εἴη Fl. εὖ γὰρ εἴη Herm. tuetur hac explicatione: nam, quoniam evitari non potest, optandum, ut bene vertat. Alii haec corrupta esse putant. εὖ δ' ἄρ' εἴη Schoem. εἰ γὰρ εἴη, utinam fas sit, Todt Philol. XV p. 43. Coniicio εὖ κυροίη.

- μείν θέμις. εὖ γὰρ εἴη.
 205 Ἐπεὶ δ' ἀνάγκας ἔδν λέπαδνον, στρ. δ'.
 Φρενὸς πνέων δυσσεβῇ τροπαίαν
 Ἄναγνον, ἀνίερν, τόθεν 220
 Τὸ παντότολμον φρονεῖν μετέγνω.
 Βροτοὺς θρασύνει γὰρ αἰσχρόμητις
 210 Τάλαινα παρακοπὰ 223
 Πρωτοπῆμων. ἔτλα δ' οὖν θυτὴρ γενέ-
 σθαι θυγατρὸς γυναικοποιῶν πολέμων ἀρωγὰν
 Καὶ προτέλεια ναῶν.
 Αἰτὰς δὲ καὶ κληδόνας πατρῶνς ἀντ. δ'.
 215 Παρ' οὐδὲν αἰῶνα παρθένειόν τ'
 Ἔθεντο φιλόμαχοι βραβῆς 230
 Φράσεν δ' ἀόζοις πατὴρ μετ' εὐχὰν
 Δίκαν χιμαίρας ὕπερθε βωμοῦ
 Πέπλοισι περιπετῇ
 220 Παντὶ θυμῷ προνωπῇ λαβεῖν ἀέρ- 234
 δην, στόματός τε καλλιπρώρου φυλακᾷ κατασχεῖν
 Φθόγγον ἀραῖον οἴκοις,

V. 209. βροτοῖς libri. βροτοὺς corr. Schütz. vide ad v. 134. Quum vulgo post βροτοῖς interpungerebatur, τόθεν pro relativo haberetur, apodosis vero v. 214, ἔτλα δ' οὖν inciperet: Herm. ad Humboldt. ante βροτοὺς interpunxit, ut τόθεν — μετέγνω esset apodosis.

V. 214. Recte strophas distinxit Herm. Antea haec strophæ usque ad v. 216 continuabatur.

V. 215. παρθένιον M. παρθένειον Fl. Copula τ' cum Pearsono vulgo additur. Sed fortasse recte O. Müller αἰῶ τε παρθένειον correxit. Hos enim versus non esse numeri perpetuitate coniunctos, hiatus docet v. 224 admissus χέουσα ἔβαλλ'. Est igitur ultima syllaba anceps, quæ si poeta ad augendam numerorum gravitatem plerumque longa utitur, non continuo semper id ita fuisse instituendum existimari debet; et brevis syllaba etiam v. 195 τέκνον δαῖξω, δόμων ἄγαλμα est posita. De αἰῶ forma vide ad v. 106.

V. 216. βραβῆς M. βραβεῖς Fl.

V. 217. φράσε Fl. — Post εὐχὰν vulgo puncto vel commate distinguebatur. μετ' εὐχὰν cum λαβεῖν esse coniungendum monuit Herm.

V. 218. χιμαίρας M. χιμαίρας Fl. — ὕπερθε Fl.

V. 220. αἰέρειν Fl.

V. 221. καλλιπρώρου M. καλλιπρώρου Fl. καλλιπρώρου G. καλλιπρώρον et deinde φυλακᾷκατασχεῖν Ald. — φυλακᾷν neque accusativus subiecti esse potest, et ut pulcri oris constrictio cohiberet imprecationes, neque si est accusativus obiecti, proximus accusativus φθόγγον unde pendeat habet, ut bene demonstravit Ahr. p. 209, qui tamen non recte φθόγγον a φράσεν verbo v. 217 pendere existimat. Corrigendum φυλακᾷ cum Bl., in oris custodia continere vocem, ut Pers. 591 Aeschylus dixit οὐδ' ἔτι γλώσσα βροτοῖσιν ἐν φυλακαῖς.

- Βία χαλινῶν τ' ἀναύδω μένει. στρ. ε'.
 Κρόκου βαφὰς δ' ἐς πέδον χέουσα 239
- 225 Ἐβαλλ' ἕκαστον θυτήρων
 Ἀπ' ὀμματος βέλει φιλοίκτω,
 Πρέπουσά θ' ὥς ἐν γραφαῖς, προσεννέπειν
 Θέλουσ', ἐπεὶ πολλάκις
 Πατρὸς κατ' ἀνδρῶνας εὐτραπέζους 243
- 230 Ἐμελψεν, ἀγνᾶ δ' ἀταύρωτος αὐδᾶ πατρὸς
 Φίλου τριτόσπονδον εὐποτμον 245
 Παιᾶνα φίλως ἐτίμα.
 Τὰ δ' ἐνθεν οὐτ' εἶδον οὐτ' ἐννέπω. ἀντ. ε'.
 Τέχνη δὲ Κάλχαντος οὐκ ἄκραντοι. 249
- 235 Δίκα δὲ τοῖς μὲν παθοῦσιν
 Μαθεῖν ἐπιρρόπει. τὸ μέλλον δ'
 Ἐπεὶ γένοιτ' ἂν κλύοις, πρὸ χαιρέτω.

V. 223. ἀναύδων Fl. — τ' in δ' mutatum et proximo versu δ' omissum in Farn. ex Triclinii coniectura, ne sententia proxima demum strophā absolveretur, quod sane raro apud Aeschylum invenitur. Triclinium secutus est Franz. et Ahr. p. 300.

V. 224. 225. χέουσ' ἔβαλλ' Fl. — χέουσ', ὡδ' ἔβαλλ' Herm. Vide ad v. 215.

V. 226. ἀπὸ ὀμματος βέλει M. —

V. 230. ἔμελψεν libri, nisi quod ἔμελθεν G. A. R. ἔμελλεν T., unde ἐμιχθεν Herm. quoniam illi saepe in hospitali domo patris ad mensam convenerant. Sed vide Comment. — ἀγνᾶ libri, ἀγνᾶ cum Schützio plerique edd. — αὐδᾶ M. αὐδᾶ Fl.

V. 231. 232. εὐποτμον αἰῶνα M. vulgo. εὐπόταμον αἰῶνα Fl.,

quod quum ex εὐποτμον^α ortum esse Herm. crederet, εὐπόταμον correxit, alii cum Elmsleio εὐποτμόν τ' ediderunt. Deinde perverse αἰών dicitur τριτόσπονδος, tertiae libationis vita. Ipsum hoc vocabulum et quod praecedit κατ' ἀνδρῶνας εὐτραπέζους docet recte emendasse Hartungium παιῶνα, quo simul metricum vitium tollitur. Scripsimus vero παιᾶνα, nam παιών forma, qua sola usos esse Comicos Meinek. Fr. Com. III p. 47 statuit, poetae tragici abstinuisse videntur, quamquam Choeph. v. 343 libri in παίων consentiunt. Aliter statuit Ahr. Philol. Supl. I p. 551. εὐποτμος dicitur paeon, quia faustas preces Iovem Servatorem precabatur puella, idque oppositum est φθόγγω ἀράω v. 222.

V. 235. παθοῦσι libri.

V. 236. 237. τὸ μέλλον libri cum praecedentibus inungunt. Deinde τὸ δὲ προκλύειν | ἐπιγένοιτ' ἂν κλύοις προχαιρέτω M. τὸ δὲ προκλύειν ἐπεὶ | γένοιτ' ἂν κλύοις προχαιρέτω Fl. τὸ δὲ προκλύειν om. Farn. ἂν κλύοις propter κ et η litterarum similitudinem abiit in ἀνηλύοις in A., in ἂν ἡ λύσις mutatum est a T. V. ἂν ἡλυσις coniecit Auratus. Verbis τὸ μέλλον cum praecedentibus coniunctis Herm. corr. τὸ προκλύειν δ' ἡλυσιν προχαιρέτω, ab interprete esse adscripta verba ἐπεὶ γένοιτ' ἂν ἡλυσις ratus. Sed quum in M. verba τὸ δὲ προκλύειν ab alia manu addita sint fere margini eiusdem versus, quem solum τὸ

Ἴσον δὲ τῷ προστένειν.

Τορὸν γὰρ ἤξει σύνορθρον αὐγαῖς.

254

240 Πέλοιτο δ' οὖν τὰπὶ τούτοισιν εὐ' πράξις, ὥς

Θέλει τόδ' ἄγχιστον Ἀπίας

Γαίας μονόφρουρον ἔρκος.

257

ΧΟΡΟΣ.

Ἦκω σεβίζων σόν, Κλυταιμνήστρα, κράτος.

Δίκη γάρ ἐστι φωτὸς ἀρχηγού τίειν

245 Γυναικ', ἐρημωθέντος ἄρσενος θρόνου.

260

Σὺ δ' εἴ τι κεδνὸν εἶτε μὴ πεπυσμένη

Εὐαγγέλοισιν ἐλπίσιν θυηπολεῖς,

Κλύοιμ' ἂν εὐφρων· οὐδὲ σιγῶσῃ φθόνος.

μέλλον occupat, librarium apparet noluisse haec ut poetae verba addere, sed explicationem supra προχαιρέτω adscribere, quod ille sine dubio πρὸ χαιρέτω legit et ita locum interpretatus est: τὸ μέλλον ἐπεὶ γένοιτ' ἂν κλύοις, τὸ δὲ πρὸ κλύειν χαιρέτω. Quare verba τὸ δὲ προκλύειν aperte ciicienda sunt. τὸ μέλλον δ' ὅπα γένοιτ' ἂν κλύειν προχαιρέτω Franz. τὸ μέλλον δ' ἐπεὶ γένοιτ' ἂν κλύοις προχαιρέτω cum Bambergero, Schn., Dd., Weil. Recte vero proximum προστένειν postulare προκλύειν monet Ahrens p. 302, qui πρὸ χαιρέτω suadet, quod recepinus. Eodem modo iudicat Meineke Philol. XIX p. 193.

V. 238. Ἴσον Farn. Ceteri ἴσον.

V. 239. συνορθὸν αὐταῖς M. συναρθρον αὐταῖς Fl. et Farn. cum glossa συνηρμοσμένον βοαῖς καὶ θρήνοις et alia συνίξεσις, quae est sine dubio Triclinii adnotatio. ξύναρθρον αἰταις Schütz., σύνωρον αἰταις Ahr. p. 303, nisi. Farn. glossa et Hesychii σύνωρον: ὁμόφωνον, ὁμολογούμενον, ἢ συγγενῇ. Utrumque contra sententiam. Nam verbis τοῖς μὲν παθοῦσιν aperte oppositum est τὸ μέλλον δὲ, hoc sensu: Agamemno poenas quidem aliquando luet, sed de futuro tempore quaerere, id quod coniunctum esse cum gemitu solet, rectius abstinemus, clare enim aliquando in lucem veniet. Quare recte correxerunt συνορθρον Well. αὐγαῖς Herm. orietur cum luce solis eventus, i. e. ut bene Weilius explicat, quum e futurarum rerum tenebris in lucem rerum praesentium, in luminis oras exorientur. cf. v. 1140.

V. 240. τούτοις Fl. τούτοισιν M. — εὐπραξίς libri, quod Herm. recepit, recte vero non Graecum censuisse videtur Lobeck. ad Phryn. p. 501. εὐ, πράξιν ὡς coll. Choroph. v. 814 πράξιν οὐρίαν θέλων Nāgelsbach. Quaest. p. 7. εὐ πράξίς editio haec prior, quod recepit Karst. ἐκπραξίς Meineke.

V. 243. ἄγγελος prae fixum in M. a m. sec. Fl. Chori nomen apposuit Stuhl.

V. 246. εἶτε κεδνὸν libri, sed in M. ultima in εἶτε littera e correctione. εἴ τι Auratus, quod ex margine Askewiana recepit Bl. Idem probat Herm. nam potius hic est, num quid fausti acceperit quaeri.

V. 247. ἐλπίσι M. ἐλπίσιν Fl.

V. 248. σιγῶσῃ M. σιγῶντι Fl., in quo huic versui κλυ prae fixum. — οὐ δὲ scribendum videtur Fr. Thierschio de analog. I p. 420, eodemque modo v. 589 οὐ δ' οἶδα.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- Εὐάγγελος μὲν, ὥσπερ ἡ παροιμία,
 250 Ἔως γένοιτο μητρὸς εὐφρόνης πάρα. 265
 Πεύσει δὲ χάσμα μείζον ἐλπίδος κλύειν·
 Πριάμου γὰρ ἡρήκασιν Ἀργεῖοι πόλιν.

ΧΟΡΟΣ.

Πῶς φῆς; πέφευγε τοῦπος ἐξ ἀπιστίας.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Τροίαν Ἀχαιῶν οὐσαν ἢ τορῶς λέγω;

ΧΟΡΟΣ.

- 255 Χαρά μ' ὑφέρει δάκρυον ἐκκαλουμένη. 270

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Εὖ γὰρ φρονοῦντος ὄμμα σοῦ κατηγορεῖ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἡ γάρ τι πιστόν ἐστι τῶνδ' ἐσσι τέκμαρ;

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἔστιν τί δ' οὐχί; μὴ δολώσαντος θεοῦ.

ΧΟΡΟΣ.

Πότερα δ' ὀνείρων φάσματ' εὐπειθῇ σέβεις;

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- 260 Οὐ δόξαν ἂν λάβοιμι βριζούσης φρενός. 275

ΧΟΡΟΣ.

Ἀλλ' ἢ σ' ἐπιδόξαι τις ἄπτερος φάνις;

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Παιδὸς νέας ὥς κάρτ' ἐμωμήσω φρένας.

V. 249. Huic versui praefixum κλν in M. ἄγγ in Fl.

V. 251. Ante hunc versum lineola, personae mutatae signum in M.
 — πεύση libri, nisi quod πεύσει Bess.

V. 253—265. Personae lineola distinctae in M. κλ. Chori versibus,
 ἄγγ Clytaemnestrae praefixum in Fl.

V. 256. φρονούσης Fl., qui hunc versum nuntio tribuit. V. ad v.
 248. — σοῦ eraso accentu M.

V. 257. τί γάρ τὸ libri. Schütz., ut quod hic quaeritur cum Cly-
 taemnestrae responso congrueret, τί γάρ; τὸ π. correxit, quem secutus
 est Herm. τί γάρ τὸ πιστόν; ἐστι Prien Mus. Rhen. VII. p. 370. τί
 γάρ; τὸ πιστόν Ahr. p. 480. ἢ γάρ τι recte Karsten, idemque coni.
 Meineke.

V. 259. εὐπειθῇ libri. εὐπιθῇ cum Bl. Herm. recentt. edd., quod
 non recte factum esse monet Ahr. p. 480.

V. 262. ὡς, sine accentu M.

ΧΟΡΟΣ.

Πόλου χρόνου δὲ καὶ πεπόρθηται πόλις;

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Τῆς νῦν τεκούσης φῶς τόδ' εὐφρόνης λέγω.

ΧΟΡΟΣ.

265 Καὶ τίς τόδ' ἐξίκοιτ' ἂν ἀγγέλων τάχος;

280

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἥφαιστος Ἰδης λαμπρὸν ἐκπέμπων σέλας.

Φρυκτὸς δὲ φρυκτὸν δεῦρ' ἀπ' ἀγγάρου πυρὸς

Ἐπεμπευ. Ἰδῃ μὲν πρὸς Ἑρμαῖον λέπας

Λήμνον· μέγαν δὲ πανὸν ἐκ νήσου τρίτον

270 Ἀθῶν αἶπος Ζηνὸς ἐξεδέξατο

285

Ἵπερτελής τε, πόντον ὥστε νωτίσαι,

Πεύκη, πορευτοῦ λαμπάδος πρὸς ἐκδοχὴν,

V. 265. ἀγγέλων libri, in M. sec. Franzii apographon post λ littera erasa est. ἀγγέλλων Karst. quis tantam celeritatem perfrendo nuntio exsequatur sive exaequet? quod recepit Dd., probat Ahr. p. 485.

V. 267. φρυκτὸς δὲ φρυκτῶ, i. e. φρυκτὸς ἐπὶ φρυκτῶ Ahr. p. 487, cui vulgatum perversum videtur, quia non φρυκτοί mittantur, sed nuntium ipsi mittant. At v. 30 φρυκτὸς ἀγγέλων dicitur, quidni igitur recte dicatur nuntius nuntium mittere, i. e. excitare? ut v. 284 λαμπὰς ἤγειρεν ἄλλην ἐκδοχὴν πομπῶν πυρὸς. — ἀπαγγέλου M. a pr. m. ἀπ' ἀγγέλου M. a sec. m. ceteri libri. ἀπ' ἀγγάρου ex hoc loco citant Etym. M. p. 7, 16 et gramm. in Bekkeri Anecd. p. 212, 5, Suidas et gramm. in Bekk. An. p. 325, 13, Eustath. p. 1854, 26. Id inde a Schütz. et Porsono receptum.

V. 269. πανὸν libri. πανὸν Pors. ex Athenaeo XV p. 700 E. πρότερος δὲ τούτων Ἀσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι μέμνηται τοῦ πανοῦ· ἐχρῶντο δὲ αὐτῶ ὡς λαμπάδι. cf. Ammon. p. 90. schol. ad Aristoph. Pac. v. 841. Phot. Poll. X, 117.

V. 270. Ἀθῶν libri. Corr. Bl.

V. 271. Ante hunc versum aliquid excidisse sine causa Schneid. suspicatur. cf. etiam Fr. Thiersch. de locis lacun. p. 32. — ὑπερτελήστε M. ὑπερ ἑλῆς τε Fl. In Farn. est glossa ὑπὲρ τὸν ἐλλήσποντον. — φωτίζει Musgrav.

V. 272 sq. λυχὸς πορευτοῦ λαμπάδος πρὸς ἡδονὴν πεύκη τὸ libri, aperte vitiose. πρὸς ἡδονήν, quod plerique timentur, Herm. πεύκη in πεύκης mutato interpretatur ut pro lubitu luxuriaretur flamma. Verissime vero Schütz. πρὸς ἐκδοχὴν correxit, non recte vero πρὸς ἐκδοχὴν πεύκης coniungit, immo πορευτοῦ λαμπάδος πρὸς ἐκδοχὴν coniungenda, eodem modo dicta, quo v. 284 ἤγειρεν ἄλλην ἐκδοχὴν πομπῶν πυρὸς. Restant duo nominativi λυχὸς et πεύκη, qui quum ferri nequeant, varia tentata sunt. Copiose de hoc loco disputarunt Fr. Thiersch. de locis quibusdam Aesch. lacun. p. 33 sqq. et Ahr. p. 488 sqq. qui suspicatur πόντον ὥστε νωτίσαι λυχὸς πορευτοῦ λαμπάδος πρὸς ἡδονήν, πεύκη κτλ. Novissime πεύκη τὸ in πέμπουσα convertit Heimsoeth p. 179. cf. etiam Meineke p. 195. Mihi initio prioris versus πεύκη, proximi πέμπε reponendum videtur, quorum vocabulorum similitudine

- Πέμπει τὸ χρυσοφεγγές ὥς τις ἥλιος
 Σέλας παραγγείλασα Μακίστου σκοπᾶς·
- 275 Ὁ δ' οὔτι μέλλων οὐδ' ἀφρασμόνως ὕπνω 290
 Νικώμενος παρῆκεν ἀγγέλου μέρος·
 Ἐκὰς δὲ φρυκτοῦ φῶς ἐπ' Εὐρίπου ῥοὰς
 Μεσσαπίου φύλαξι σημαίνει μολόν.
 Οἱ δ' ἀντέλαμψαν καὶ παρήγγειλαν πρόσω
- 280 Γραίας ἐρείκης θωμὸν ἄψαντες πυρί. 295
 Σθένουσα λαμπὰς δ' οὐδέπω μαυρουμένη,
 Ὑπερθοροῦσα πεδίου Ἀσωποῦ, δίκην
 Φαιδρᾶς σελήνης, πρὸς Κιθαιρῶνος λέπας
 Ἦγειρεν ἄλλην ἐκδοχὴν πομποῦ πυρός.
- 285 Φάος δὲ τηλέπομπον οὐκ ἡναίνετο 300
 Φρουρὰ, πλεόν καίουσα τῶν εἰρημένων·
 Αἴμνην δ' ὑπὲρ Γοργῶπιν ἔσκηψεν φάος·
 Ὅρος τ' ἐπ' Αἰγίπλαγκτον ἐξικνούμενον
 Ὠτρυνε θεσμόν μὴ χατίζεσθαι πυρός.

factum est, ut alterum expelleretur et vitio πρὸς ἡδονήν orto propter λαμπάδος genitivum ἰσχύς adderetur sumptum ex scholiastae explicatione ad ὑπερτελῆς πεύκη adscripta μεγίστη πεύκη, ἰσχύς πυρός. Hoc igitur recepi.

V. 274. παραγγείλασα libri, quod ita tuetur Herm., ut ἐξεδέξατο v. 270 etiam ad sequentia referri existimet. Alii correctione verbum finitum resituere sunt conati, ut Bl. ὑπερτελῆς in ὑπερτελεῖ, Elmsl. πρὸς ἡδονήν in προσήνυσεν, Fr. Th. ἰσχύς in ἰσχει, Weil πεύκη τὸ in ἐπέτετο, Bamberger Philol. VII p. 150 παραγγείλασα in παρηγγάρευσεν, quod Karsten et Schneid. receperunt, Heimsoeth Append. p. 42 in παρηγγύησε mutat. Nihil hic mutandum erat, παραγγείλασα dictum, ut v. 934 ὑπερτείνασα. — σκοπᾶς libri, quod tuetur Schm. σκοπαῖς cum T. V. vulgo. σκοπῶ Herm. violenta mutatione, qua non opus esse iam apparet.

V. 278. μεσσαπίου M. μεσάπιου Fl.

V. 279. οἷ τ' Fl.

V. 281. οὐδέ πω, necdum, suspicatur Martin p. 4 οὐδέπω minime significare statuit Nauck ad Soph. Oed. R. v. 105.

V. 282. παιδίου ὥποῦ M. Bess. G. A. πεδίου Ἀσωποῦ Fl. Farn. V. πεδίου Ὠρωποῦ T.

V. 286. Dindorf. Praef. p. VII. Hesychii glossa προσαιθρίζουσα πόμπιμον φλόγα: πρὸς τὸν αἰθέρα [πέμπουσα,] ποιούσα, ὥστε ἄνω πέμπεσθαι τὴν φλόγα ad hunc versum relata eiectis verbis πλεόν καίουσα τῶν εἰρημένων scripsit φρουρὰ προσαιθρίζουσα πόμπιμον φλόγα, quam speciosam sane coniecturam plerique viri docti probarunt; Weilio hic versus excidisse videtur post v. 270. Ahrensio post v. 268 [εὐθύς] προσαιθρίζουσα πόμπιμον φλόγα. Αἴμνου μέγαν δὲ κτλ. Heimsoethio p. 10 v. 269 Αἴμνου, προσαιθρίζουσα π. φλόγα Πεύκης· μέγαν δὲ κτλ.

V. 289. μὴ χαρίζεσθαι libri. μὴχαρ ἴζεσθαι Stanl., quod recte Hermanuo ad sententiam molestum potius quam elegans videtur. μὴ

- 290 Πέμπουσι δ' ἀνδαλόντες ἀφθόνῳ μένει 305
 Φλογὸς μέγαν πάγωνα, καὶ Σαρωνικῷ
 Πορθμῷ κάτοπτον πρῶν' ὑπερβάλλειν πρόσω
 Φλέγουσαν· εἴτ' ἔσκηψεν, ἔστ' ἀφίκετο
 Ἀραχναίου αἶπος, ἀστυγείτονας σκοπᾶς·
 295 Κᾶπειτ' Ἀτρειδῶν ἐς τόδε σκήπτει στέγος 310
 Φᾶος τόδ' οὐκ ἄπαππον Ἰδαίου πυρός.
 Τοιοῖδε τοί μοι λαμπαδηφόρων νόμοι,
 Ἄλλος παρ' ἄλλου διαδοχαῖς πληρούμενοι·
 Νικᾷ δ' ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος δραμῶν.
 300 Τέκμαρ τοιοῦτο σύμβολόν τε σοὶ λέγω 315
 Ἀνδρὸς παραγγείλαντος ἐκ Τροίας ἔμοι.

ΧΟΡΟΣ.

Θεοῖς μὲν αὐθις, ὦ γύναι, προσεύξομαι.

παρίεσθαι Musgrav. *μηχαρίζεσθαι* Well. *μὴ ἀγγαρίζεσθαι* Bergk. *μὴ χρονίζεσθαι* Martin. *μὴ καθίζεσθαι* Wieseler. *μὴ χαλίζεσθαι* Ahr. p. 498. *μὴ οὐ χαρίζεσθαι* vel *μὴ ἀχαρίζεσθαι*, i. e. *μὴ ἀχαρὶν εἶναι* Meineke. Vulgo *μὴ χατίζεσθαι* cum Heathio editur, quod dubitanter cum Herm. recepinus. Hesychius *χατεύει*, *χατίζει*: *ἐπιθυμεῖ* et *χατίζει*: *ἐπιθυμία*, *χοήσις*. Dicit igitur: hortabatur, ne constituta ignium lex desideraretur. cf. v. 284.

V. 292. *κάτοπτον* libri. *κάτοπτον* Canterus, quod scholiastae glossa *κατόπιον* confirmatum recte receperunt recenti. Aliter Wieseler Philol. VII. p. 113.

V. 293. *εἴτ' ἔσκηψεν*, *εἴτ' ἀφίκετο* libri, quod non potest ita defendi, ut quod iam finiat nuntiorum cursus, *εἴτα* cum vi quadam repetitum sit. *ἔστ' ἀφίκετο* cum Stanleio recepinus, quamquam locum minime censemus ita esse in integrum restitutum. *ἔστ' ἔσκηψεν*, *εὐτ' ἀφίκετο* Herm. *φλέγουσα δᾶς δ' ἔσκηψεν*. *ἔστ' ἀφίκετο* Ranchenst. *φλύουσ' ἂν εἴτ' ἔσκηψεν*, *ἔστ' Ahr.* p. 503.

σ

V. 294. *ἀστυγείτονας* σκοπᾶς, σ ab alia manu adscripto M.

V. 295. *ἐστόγε σκήπτει* M. *ἐς τόδ' ἐνσκήπτει* Bess. *ἐς τόδε σκήπτει* Fl. — „Post hunc versum in M. G. et editionibus ante Victorianam statim sequitur v. 1026. Etenim in M. quaternio deest. Post v. 295, quo quaternio finitur, in M. recentior manus adscripsit *λείπει πολλά*. Robertellus defectum his verbis interpositis indicavit: Hic videntur multa deesse.“ Herm.

V. 297. *τοιοῖδ' ἔτοιμοι* Bess. Farn. *τοιοῖδ' ἔντοιμοι* Fl. Vict. *τοιοῖδε τοί μοι* cum Schützio recepisse Porsonum miratur Herm. iamen id aptius visum est recentioribus edd. neque apte *νόμοι* dicuntur *ἔτοιμοι*.

V. 298. *ἄλλον παρ' ἄλλου διαδοχαῖς* Ahr. p. 504, id ut sit *εἰς ἄλλον παρ' ἄλλου*, ut apud Theocrit. XV, 122 *πατώνται* — *ὄξον ἀπ' ὄξου*, Anth. Pal. IX, 209 *πατωμένη ὄξον ἀπ' ὄξου*. At *διαδοχή* *εἰς τινα* non dicitur, potius correxerim *ἄλλον παρ' ἄλλον*, nam *ἄλλος παρ' ἄλλον* *διαδέχεται*.

V. 299. *ὥ τελευταῖος* exspectatur.

V. 300. *τοιοῦτον* Fl. Farn. *τοιοῦτοι* Bess. *τοιοῦτο* Vict.

V. 302. Personae ante Stanleium non recte erant distinctae. In Fl. Bess. ante hunc versum personae nota (sec. Herm., nulla sec. Franz.),

Λόγους δ' ἀκοῦσαι τοὺςδε κάποθανυμάσαι,
Διηνεκῶς θέλοιμ' ἄν ὥς λέγοις πάλιν.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- 305 Τροίαν Ἀχαιοὶ τῇδ' ἔχουσ' ἐν ἡμέρᾳ. 320
Οἶμαι βοὴν ἄμικτον ἐν πόλει πρέπειν.
Ὅξος τ' ἄλειφά τ' ἐγγέας ταυτῶ κύτει,
Διχοστατοῦντ' ἄν, οὐ φίλῳ, προσεννέποις.
Καὶ τῶν ἀλόντων καὶ κρατησάντων δῖχα
310 Φθογγὰς ἀκούειν ἔστι συμφορᾶς διπλῆς. 325
Οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ σώμασιν πεπτωκότες
Ἀνδρῶν κασιγνήτων τε καὶ φυτάλμιοι
Παίδων γέροντες, οὐκέτ' ἐξ ἔλευθέρου
Δέρης ἀποιμῶζουσι φιλτάτων μόρον.
315 Τοὺς δ' αὐτε νυκτίπλαγκτος ἐκ μάχης πόνος 330
Νήσταις πρὸς ἀρίστοισιν ὧν ἔχει πόλις

tum versui 306 κλυ praefixum. — θεοῖς μεταῦθις Heimsöeth p. 193, recte, ut videtur.

V. 304. διανεκῶς (cf. Moeris p. 129) Bl. Dd. — ὥς λέγοις Fl. vulgo. ὥς λέγεις Bess. οἷς λέγεις Both. recent. At monente Heims. p. 398 hoc dicitur: ὥστε ἀκοῦσαι, θέλοιμ' ἄν ὥς διηνεκῶς λέγοις πάλιν.

V. 307. ἄλειφά τ' ἐγγέας Fl. ἀλείφαι ἐγγέας Bess. ἄλειφά τ' ἐγγέας cum Cantero edd. recent.

V. 308. οὐ φίλῳ libri. οὐ φίλῳ Stanl., quod cum aliis recepit Herm., quia hic dissidere insociabilia, non quomodo dissiderent dicendum erat. οὐ φίλῳ, inimice, defendit Ahr.

V. 309. 310. In Fl. δὲ post ἀλόντων scriptum, sed deletum est. — ἔστιν Fl.

V. 312. 313. φυτάλμιων παῖδες γέροντων libri, inepte, hic enim virorum in urbe defendenda caesorum, non senum corpora erant commemoranda. παῖδες γέροντες Auratus, παῖδες γέροντές τ' Bamberger, ut est apud Homerum ἡμὲν νέοι ἡδὲ γέροντες, at ut adiectivum φυτάλμιος substantivi loco poni potuerit, quod recte dubitat Herm., filii caesi nullo modo poterant omitti. ἀνδρῶν κασιγνήτων τέκνων φυτάλμιων, παῖδες γέροντες Ahr. p. 506, neque caesorum generibus recte distinctis, neque lugentium apte oppositis. φυτάλμιων παῖδες τεκόντων Herm., in qua scriptura et tautologia offensioni est et res gravissima omissa, luctus parentum. Eadem de causa probari nequit quod Schwerdt De metris proposuit παῖδες, γυναῖκες. Verissime correxit Weil φυτάλμιον παῖδων γέροντες. Quum φυτάλμιοι propter praecedentes genitivos in φυτάλμιων esset mutatum, librario haec verba φυτάλμιων παῖδων γέροντες necessario mutanda videbantur in φυτάλμιων παῖδες γέροντων. Ita Fl. mutavit v. 115 φέρματι in φέρβοντο, v. 298 σιγῶν in σιγῶντι, v. 256 φρονούντος in φρονούσης. Bess. proximo versu νῆσις in νῆσισι, quia ἀρίστοισι sequitur. De sententia vide Comment.

V. 316. νῆσις Fl. νῆσισι Bess. νῆσαι Farn. edd. recent. νῆσις commendat Ahr. — ὧν γέμει πόλις Frey de Aesch. Schol. p. 41. ἄν ἔχη πόλις Wunder p. 24, recte ut videtur. Genitivum tuetur Ahr. p. 507 Homeri loco Od. XXIV, 214 δειπνον σῶν.

- Τάσσει, πρὸς οὐδὲν ἐν μέρει τεκμήριον,
 Ἄλλ' ὥς ἕκαστος ἔσπασεν τύχης πάλον.
 Ἐν δ' αἰχμαλώτοις Τρωϊκοῖς οἰκήμασιν
 320 Νάουσιν ἤδη, τῶν ὑπαιθρίων πάγων 335
 Δρόσων τ' ἀπαλλαγέντες, ὥς δ' εὐδαίμονες
 Ἀφύλακτον εὐδήσουσι πᾶσαν εὐφρόνην.
 Εἰ δ' εὐσεβοῦσι τοὺς πολισσούχους θεοὺς
 Τοὺς τῆς ἀλούσης γῆς θεῶν θ' ἰδρύματα,
 325 Οὐ τᾶν ἐλόντες αὐθις ἀνθαλοῖεν ἄν. 340
 Ἔρως δὲ μὴ τις πρότερον ἐμπέπη στρατῷ
 Ποθεῖν ἢ μὴ χρῆ, κέρδεσιν νικωμένους.
 Δεῖ γὰρ πρὸς οἶκους νοστήμιον σωτηρίας
 Κάμψαι διαύλου θάτερον κῶλον πάλιν.
 330 Θεοῖσι δ' ἀμπλακητὸς εἰ μόλοι στρατός, 345
 Ἐργηγορὸς τὸ πῆμα τῶν ὀλωλότων
 Γένοιτ' ἄν, εἰ πρόσκαιά πη τεύχοι κακά.

V. 319. ἐν αἰχμαλώτοις vulgo, interpunctione post τεκμήριον posita. Hac sublata et post πάλον posita ἐν δ' αἰχμ. correxi. Mus. Rh. XV p. 611; aliter enim ἤδη non dixisset. — οἰκήμασι Fl. Bess. οἰκήμασιν Farn.

V. 321. ἀπαλλαγθέντες Bess. — ὥς δυσδαίμονες libri, quod variis modis corrigere conati sunt viri docti. ὥς δ' ἀδείμονες vel ὥς ἀλῆμονες Herm., qui olim ὥς δὲ δαίμονες, receptum a Dind., ὥς εὐδαίμονες Halm Lect. p. 24. ὥς δ' εὐδαίμονες Vossius et Stanl. quod plerique receperunt probata Martini explicatione: quam beati vero securam dormienti totam noctem. Ne sic quidem apta existit sententia. ὥς δ' ἐν εὐδίᾳ Heims. p. 253.

V. 323. εὐσεβοῦσι libri. εὐ σεβοῦσι cum Valckenario ad Phoen. v. 1331 Herm. omnesque recentt. praeter Karst.

V. 324. θεῶν τ' ἰδρύματα Bess.

V. 325. οὐκ ἄν γ' ἐλόντες Fl. οὐκ ἀνελόντες Bess. οὐτᾶν ἐλόντες Herm. Opusc. IV p. 379. 381. οὐκ ἄν tuetur Ahr. p. 507, ἄν enim ex ἧ ἄν ortum esse, ut ἄρα ex ἧ ἄρα. — αὐθις αὐ θάνοιεν ἄν Fl. αὐθις ἄν θάνοιεν ἄν Bess. ἀνθάλοιεν corr. Auratus, quod accentu correcto nunc editur. ἀνθαλῶεν, quod Atticum sit, Bl.

V. 326. πρῶτον Bess. — ἐμπέπη Fl. oi ad η supra scripto. ἐμπίπτει Bess. ἐμπίπτει Farn. quem Dd. alique sequuntur. ἐμπίπη Vict.

V. 327. πορθεῖν libri, ποθεῖν Vict. idemque ex Fl. Hermanno enotatum. πορθεῖν receperunt Bl. Dd. Karst. commendat Ahr. — τὰ pro ἃ Bess. — κέρδεσι Fl. Bess. κέρδεσιν Farn. Vict.

V. 329. In ἀμψαι ultimae syllabae σ superscr. in Fl.

V. 330. Θεοῖς δ' ἄν ἀμπλάκητος Fl. Θεοῖς δ' ἀναμπλάκητος Bess. Farn. Vict. Θεοῖσι δ' ἀμπλάκητος cum Stanl. Herm. alii. ἀναμπλάκητος vel propterea ferri nequit, quod hic sententia requiritur versibus 323—325 opposita; ἀμπλακητός vero quum vix probum vocabulum sit, corrigendum videtur Θεοῖς δ' οὐκ ἀναμπλάκητος.

V. 331. ἐργηγορον libri. ἐργηγορός Porson, recentt. Illud tunc-tur Ahr.

V. 332. πρόσκαια μὴ τεύχοι libri, vitiose. Ahr. v. 330 ante 329,

- Τοιαῦτά τοι γυναικὸς ἐξ ἐμοῦ κλύοις·
 Τὸ δ' εὖ κρατοίη, μὴ διχοφρόπως ἰδεῖν.
 335 Πολλῶν γὰρ ἐσθλῶν τὴν ὄνησιν εἰλόμην. 350

ΧΟΡΟΣ.

- Γύναι, κατ' ἄνδρα σῶφρον' εὐφρόνως λέγεις.
 Ἐγὼ δ' ἀκούσας πιστά σου τεκμήρια
 Θεοὺς προσειπεῖν εὖ παρασκευάζομαι.
 Χάρις γὰρ οὐκ ἄτιμος εἰργασταὶ πόνων.
 340 ὦ Ζεῦ βασιλεῦ καὶ νῦξ φιλία, 355
 μεγάλων κόσμων κτεάτειρα,
 Ἦτ' ἐπὶ Τροίας πύργοις ἔβαλες
 στεγανὸν δίκτυον, ὥς μήτε μέγαν
 μήτ' οὖν νεαρῶν τιν' ὑπερτελέσαι
 345 [μέγα δουλείας] 360
 γάργαμον ἄτης παναλώτου.
 Δία τοι ξένιον μέγαν αἰδοῦμαι
 τὸν τάδε πράξαντ' ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ
 τείνοντα πάλαι τόξον, ὅπως ἂν
 350 μήτε πρὸ καιροῦ μήθ' ὑπὲρ ἄστρον 365

v. 332 ante 331 ponit, ἀναμπλάκητος servat, τύχοι in τεύχοι convertit, quod quamvis multis probatum tamen ferri nequit, nam εἰ εὐσεβοῦσι τοὺς πολ. θεοὺς, οὐ τὰν ἐλόντες αὐθις ἀνθαλοῦεν ἂν. Heims. p. 390 coni. θέλοιμ' ἂν εἰ πρ. μὴ τεύχοι. Non opus est tam violenta mutatione, τεύχοι recte est correctum, μὴ vero est πη, ut hoc dicatur: occisorum calamitas suscitabitur, si forte improvisa possit parare mala et ita ἐλόντες ἀνθαλοῦεν. Varias huius loci explicationes vide in Comment.

V. 333. κλύοις Fl. κλύεις Bess. — Hic desinit Bess.

V. 335. τὴνδ' ὄνησιν corr. Herm., quem praeter Weilium omnes edd. sequuntur, bona ut haud ambigue vincant, hunc ego fructum multae prosperitatis praefero. At ita vix dixisset πολλῶν ἐσθλῶν. Vide Comment.

V. 336. ἄγγη praefixum in libris. Corr. Stanl.

V. 338. εὖ, quod cum προσειπεῖν iungendum, in αὖ mutat cum Paleio Weil.

V. 340. Chori nomen praefixum in libris.

V. 345. μέγα δουλείας inepte additum, nam ut verba μήτε μέγαν, μήτε νεαρῶν τινα docent, ἄτη non solum de servitute, sed etiam de caede dictum est. Glossema esse intellexit Schütz. Librarius ad παναλώτον adscripserat μέγα et δουλείας ad ἄτης παναλώτον.

V. 348. Interpungebatur post Ἀλεξάνδρῳ. Corr. Herm. et Bl.

V. 350. ὑπὲρ ἄστρον non potest defendi proverbio εἰς οὐρανὸν τοξεύειν, quod secundum Zenob. III, 46. Suid. VI, 14. Apostol. VII, 74. ἐπὶ τῶν διακενῆς ποιοῦντων dicitur. Tuetur vulgatum Herm., rectius alii locum corruptum putarunt, sed quae propositae sunt emendationes ὅπερ ἄκρον, αἶσαν, ἀκμῶν nullam habent probabilitatis speciem. Bl. ὑπεραῖρον suspicatur, coll. v. 752 μὴθ' ὑπεράρας μὴθ' ὑποκάμψας καιρὸν χάριτος. Scribendum ὑπεραῖρον.

- βέλος ἡλίδιον σκήψειεν.
 Διὸς πλαγὰν ἔχειν ἄν εἴποις, στρ. α΄.
 Πάρεστι τοῦτό δ' ἔξιχνεύσαι.
 Ἐπραξεν ὡς ἔκρανεν. οὐκ ἔφα τις
 355 Θεοὺς βροτῶν ἀξιοῦσθαι μέλειν 370
 Ὅσοις ἀθίχτων χάρις
 Πατοῖθ' ὃ δ' οὐκ εὐσεβής.
 Πέφανται δ' ἐκγόνοις
 Ἀτολμήτων Ἄρης 375
 360 Πνεόντων μείζον ἢ δικαίως,
 Φλεόντων δωμάτων ὑπέρφεν·
 Ὅπερ τὸ βέλτιστον ἔστω δ' ἀπή-
 μαντον ὥστ' ἀπαρκεῖν
 Εὖ πραπίδων λαχόντα. 380
 365 Οὐ γάρ ἐστιν ἐπαλξίς

V. 352. *ἔχουσι*ν εἰπεῖν vulgo, idemque in Fl. esse, ita ut *σιν* a correctore scriptum sit, notatum est Hermannō, sed sec. collationem editionis Weigelianae et sec. Franzium *ἔχουσαν* est in Fl. *ἔχουσι* Vict. *ἔχουσι*ν Farn. ex Triclinii correptione, eodemque modo Sianl. correxit, parum apte, nam non de Troianis hic agitur, sed de Alexandro quum in iis quae praecedunt, tum v. 382. Idem docet *ἔπραξεν* v. 354. Accedit quod qua ratione huius et proximi versus sententiae coniunctae sint non apparet. Fl. scripturam *ἔχουσαν* ex *ἔχοις ἄν* esse natam et ego olim suspicatus eram et est id a Karst. et Ahr. restitutum, sed ipsum illud *ἔχοις ἄν εἰπεῖν* librarii errore scriptum esse pro *ἔχειν ἄν εἴποις* aperte docet sententia, de qua vide Comm. Id igitur restitui.

V. 353. *τοῦτ' ἔξιχνεύσαι* Fl. *τοῦτό γ' ἔξιχνεύσαι* Farn. Vict. ex Triclinii emendatione inepta, *πάρεστι πον τοδ' ἔξιχνεύσαι* Ahr. p. 512. Corrigendum erat *τοῦτο δ' ἔξιχνεύσαι*.

V. 354. *ὡς ἔπραξεν, ὡς ἔκρανεν* libri. Prius *ὡς* delevit Herm. Deinde *ἔπραξεν* cum Franzio Herm. alii, falsa scriptura v. 352 seducti.

V. 358—363. *πέφανται δ' ἐγγόνους ἀτολμήτων Ἄρη πνεόντων μείζον ἢ δικαίως, φλεόντων δωμάτων ὑπέρφεν ὑπὲρ τὸ βέλτιστον. ἔστω δ' ἀπήμαντον* libri, nisi quod in Farn. * ad prius γ vocabuli *ἐγγόνους*, in Fl. *φλυαρούντων* ad *φλεόντων* supra adscriptum est. *ἀτολμήτως* corr. Bamberger, praeterea *ἐγόνους* — *μείζον' ἢ* — *ὅπερ τὸ β.* Herm. Vide Comment. *πέφανται δ' ἐκγονος ἀτολμήτων ἀρά* Emperius, *πέφανται δ' ἐγγὸς οὐσ' ἀτολμήτων ἀρά* Schoem. p. 26. *πέφανται δ' ἐγκρατὴς ἀτολ.* Ἄρη Schmitt p. 15. *πέφανται δ' ἐγκόνως ἀτολμήτων βάρει* Ahr. p. 514, dii vero celeriter insuperabili vi apparuerunt, coll. Hesychii glossa *ἐγκόνως, ταχέως, ἐσπευσμένως*. Nos *ἐγκόνους ἀτολμήτων Ἄρης* cum Fritzscheio recepinus. — Deinde propositum est vel *μέτρον τὸ βέλτιστον* vel *μὴ πᾶρ τὸ β.* vel *ἐπεὶ τὸ βέλτιστόν ἐσθ',* ὡδ' *ἀπήμαντον*, vel *ὅπερ τὸ βέλτιστόν ἐσθ' ὡδ' ἀπήμαντον, ὥστε ἀπαρκεῖν*.

V. 363. *ὥστ' ἀπαρκεῖν* Fl. *ὥστε ἀπαρκεῖν* Farn. Vict. ex Triclinii mala correptione, quam fere omnes receperunt. Sed v. antistr. potius corrigendus erat.

V. 364. *λαχόντι* Ahr. p. 516, quae correctio, nisi aliud vitium in obscuro hoc loco latet, sane necessaria est.

- Πλούτου πρὸς κόρον ἀνδρὶ
 Λακτίσαντι μέγαν Δίκας
 βωμὸν εἰς ἀφάνειαν.
 Βιάται δ' ἅ τάλαινα πειθῶ, ἀντ' α'.
 370 Προβουλόπαις ἄφερτος ἄτας. 386
 Ἄκος δὲ πᾶν μάταιον. οὐκ ἐκρύφθη,
 Πρέπει δέ, φῶς αἰνολαμπές, σίνος
 Κακαῦ δὲ χαλκοῦ τρόπον 390
 Τρίβω τε καὶ προσβολαῖς
 375 Μελαμπαγῆς πέλει
 Δικαιωθεῖς, ἐπεὶ
 Διώκει παῖς ποτανὸν ὄρνιν,
 Πόλει πρόστριμ' ἄφερτον ἐνθεῖς. 395
 Λιτᾶν δ' ἀκούει μὲν οὔτις θεῶν
 380 τὸν δ' ἐπίστοφον τῶνδε
 Φῶτ' ἄδικον καθαιρεῖ.
 Οἶος καὶ Πάρις ἐλθὼν
 Ἐς δόμον τὸν Ἀτρειδᾶν 400
 Ἦισχυνε ξενίαν τράπε-
 385 ζαν κλοπαῖσι γυναικός.
 Λιπούσα δ' ἀστοῖσιν ἀσπίστοράς στρ. β'.
 Τε καὶ κλόνους λογχίμους ναυβάτας θ' ὀπλισμούς, 405.

V. 367. λακτίσαντι μεγάλη Fl. Vict. ἐυλακτίσαντι μεγάλη cum glossa μεγάλως ἀντὶ μιάς Farn. λακτίσαντι μέγαν corr. Canterus.

V. 370. προβουλόπαις vocabulum quum non recte videatur esse compositum, Hartung. προβούλον παῖς, Karst. πρόβουλος παῖς coniecerunt, et in stroph. v. 353 πάρεστιν. Hoc et προβούλον παῖς recte, ut videtur, Heims. p. 346 probat.

V. 371. παμμάταιον libri. πᾶν μάταιον corr. Musgrav. et Meineke, quod etiam Hermannō verum videtur, Dd. alii recte receperunt. — Post ἐκρύφθη interpungebatur. Corr. Schütz.

V. 372. σίνος in σίνος convertit Ahr. 518.

V. 374. τε deest in Fl. — προσβολαῖς libri. Corr. Stanl.

V. 375. μελαμπαγούς, πέλει Schwerdt.

V. 377. πτανὸν ὄρνιν Fl. Vict. πτανόν τιν' ὄρνιν Farn. ποτανὸν ὄρνιν corr. Schütz.

V. 378. ἄφερτον θεῖς Fl. ἐνθεῖς correctio est Triclinii. ἀνθεῖς corrigendum videtur Ahr. p. 519.

V. 380. τῶνδε in τούτων convertit Bl. et sane si Triclinii correctio strophici versus vera est, longa syllaba hic requiritur. τῶν propositum in priore hac editione, quod probat Ahr., sed articulus ita non recte esset collocatus. Corrigendi ratio dubia est.

V. 383. εἰς οἶκον Farn. — τῶν Fl. Vict. τὸν Farn.

V. 385. κλοπαῖς Fl. Vict. κλοπαῖσι Farn.

V. 387. κλόνους λογχίμους τε καὶ ναυβάτας ὀπλισμούς vulgo. Quum τε hic non eleganter positum sit, τε καὶ λογχίμους κλόνους ναυ-

- "Αγούσά τ' ἀντίφερνον Ἰλίῳ φθοράν,
 Βέβακε ὄλμψα διὰ πυλᾶν,
 390 "Ατλητα τλᾶσα· πολλὰ δ' ἔστενον
 Τὰδ' ἐννέποντες δόμων προφῆται·
 Ἰῶ, ἰὼ δῶμα καὶ πρόμοι, 410
 Ἰὼ λέχος καὶ στίβοι φιλόνορες.
 Πάρεστι σιγὰς ἀτίμους ἀλοιδόρους
 395 Αἰσχιστ' ἀφειμένων ἰδεῖν.
 Πόθῳ δ' ὑπερποντίας
 Φάσμα δόξει δόμων ἀνάσσειν. 415
 Εὐμόρφων δὲ κολοσσῶν
 Ἐχθεται χάρις ἀνδρί·
 400 Ὀμμάτων δ' ἐν ἀχηνίαις
 ἔρρει πᾶσ' Ἀφροδίτα.
 Ὀνειρόφαντοι δὲ πενθήμονες· ἀντ. β'.

βάτας θ' ὀπλ. Herm. suspicatur. Accedit quod numeri non sunt usitati, neque antistrophicis respondent: itaque hic non in antiatr. vitium erat quaerendum et τε καὶ κλόρους λογχίμους corrigendum, idemque probat Heims. p. 226. Ahr. correxit κλόρους τε καὶ λογγ. ναυβάτας θ' ὀπλ.

V. 389. βέβακε Fl. βέβακεν Farn. Vict. Sed etiam non addito ν paragogico syllaba producitur.

V. 390. πολὺ δ' ἀνέστενον Fl. πολὺ δ' ἔστενον Vict. πολλὰ δ' ἔστενον, ut Panw. coniecerat, Farn.

V. 391. τόδ Fl. Vict. τό δ' cum glossa ἤγουν τὸ γεγονός, Farn. τὰδ' Auratus, Hermannō aliisque probatum.

V. 392. ἰὼ δῶμα καὶ πρόμοι Fl.

V. 393. φιλόνορες ut explicari possit, tamen hic non satis apte dictum est et fugae notio requiritur. Recte igitur videtur Karst. φνυγάνορες lenissima mutatione corrigere.

V. 394. 395. πάρεστι σιγὰς ἀτίμος ἀλοιδόρος ἀδίστος ἀφειμένων ἰδεῖν libri. Exhibuimus Hermannī emendationem, qui probabiliter σιγὰς ἀτίμους ἀλοιδόρους correxit, minus recte αἰσχιστ' ἀφειμένων. Olim ἀλίστος ἀφειμένων correxerat. πάρεστι σιγὰς, ἀτίμος τ' ἀλοιδόρος ἀλίστος ἀφειμένων ἰδεῖν Naegelsb. p. 9. αἰστούς ἐφημένων Karst. σιγὰς ἀτίμους ἀλοιδόρους ἀστους ἀφημένων Dd. ed. Teubn. p. LXV. πάρεστι σιγ, ἀτίμ' ἀλοιδόρους ἀδίστα, φεῦ, μένων ἰδεῖν Ahr. p. 523. πάρεστι [τὰδ'] ἀτίμους ἀλοιδόρους σιγὰς θ' ὑφειμένων ἰδεῖν, i. e. licet hoc loco (in aedibus Menelai) videre ignominiam convicii expertem et tristium taciturnitatem, Fritzsche fidenter correxit. σιγὰς ἀθύμους ἀλοιδόρους ἀκίστως ἀφειμένων ἰδεῖν Schwerdt.

V. 396. ὑπὲρ ποντίας Fl. Vict. ὑπερποντίας Farn.

V. 397. φάσμ' ἔοικεν δ. Heims. p. 77.

V. 398. εὐμόρφων δὲ Fl. εὐμόρφων γὰρ Farn. Vict. — κολοσσῶν mutat in νεοσσῶν, liberorum, Karst., in κολασσῶν, i. e. θεραπαινῶν Ahr. p. 525.

V. 399. ἀνδρί Fl. τάνδρῃ Farn. Vict.

V. 401. ἀφροδίτῃ Fl.

V. 402. πενθήμονι Hartung.

- Πάρεισι δόξαι φέρουσαι χάριν ματαίαν.* 421
Μάταν γάρ, εὐτ' ἂν ἐσθλά τις δοκῶν ὄρᾳ,
 405 *Παραλλάξασα διὰ χειρῶν*
Βέβακεν ὄψις οὐ μεθύστερον 425
Πτεροῖς ὀπαδοῦς ὕπνου κελεύθοις.
Τὰ μὲν κατ' οἴκους ἐφ'esτίλους ἄχῃ
Τὰ δ' ἐστὶ καὶ τῶνδ' ὑπερβατώτερα.
 410 *Τὸ πᾶν δ' ἄφ' Ἑλλανος αἰας συνορμένοις*
Πένθεια τηξικάρδιος 430
Δόμων ἐκάστου πρόπει.

V. 403. *πάρεισι δόξαι* libri, nisi quod *πάρεστι* ex Fl. adnotatum Hermanno. *πάρεισιν* corr. Schütz. alii propter versum atroph., sed numerus dochmiacus ab hoc loco prorsus est alienus. *πάρεισιν δόξαι* Herm. coll. Hesych. *δόξαι: ἐνέδραι, παρατηρήσεις* et *δόκη: δόκησιν, δοχήν.* Arcad. p. 106, 14. *δοκή, ἡ ὑπόνοια.* Hermannum non recte sunt secuti Schneid. Dd. Weil., quum non hunc, sed stroph. versum corruptum esse probabile sit.

V. 404. *μάταν* Fritzsche ex praegresso *ματαίαν* ortum et in *κρατεῖν* convertendum videtur, nam si quis per quietem bona viderit manibus ea tenere sibi visus, ea quae viderit evanida rursum e manibus elabuntur. *μάταν* cum *βέβακεν* coniungendum; vide Comment. — *δοκῶν ὄρᾳ* libri, quod non recte quidam ita defendunt, ut *εὐτ' ἂν* cum participio posse construi contendant. Herm., quum *ὄρᾳ* statim ex *δοκῶν* aptum sit, ne idem verbum repeteretur, omissum esse *ὄρᾳ* putat, quod non est veri simile. Quare *ὄρᾳ* cum Prienio alisque correximus.

V. 405. *παραλλάξασα* in *παραλλαγαῖσι* mutat Herm., quod hoc genus metri nec per se apte compositum nec firmatum idoneis exemplis sit. Versus prorsus eodem modo quo plerique huius carminis ex dipodia iambica syncopata et ordine trochaico compositus est. — *χειρῶν* Fl.

V. 406. *μεθυστέροις* Ludwig p. 13.

V. 407. *πτεροῖς ὀπαδοῖς* libri. *πτεροῦς ὀπαδοῦς* Herm. *πτεροῖς ὀπαδοῦς* Dobracus, quod cum plerisque edd. recent. recepimus.

V. 408. *ἐφ' ἐστίας* libri. *ἐφ'esτίους* Vossius alique, ut v. 818. Sept. v. 73. Id. etiam Herm. nescit an scripserit Aeschylus.

V. 409. *τάδ' vulgo. τὰ δ',* interpunctione post *ἄχῃ* posita Halm. Lectt. Aesch. l. p. 26, quod recte Herm. alique receperunt.

V. 410. *τὸ πᾶν δ' ἄφ' ἑλλάδος αἰας συνορμένοις* libri. *Ἑλλανος* propositum in priore hac editione, *Ἑλλανος* Franz. edidit. cf. Herm. ad Eurip. Iphig. Taur. p. 334. *Ἑλλανίδος γᾶς* corr. Herm. Praeterea hic neque *τὸ πᾶν* recte dictum est, neque *συνορμένοις*, nam non perfectis ortus est luctus, sed relictis. Propterea conieceram *τὸ πᾶν δ' ἄφ' Ἑλλανος αἰας συνορμένας*, in Graecia enim ad bellum tota coorta. *τὸ πᾶν γάρ Ἑλλάδος αἰας συνορμένας* Weil. *τὸ πᾶν δ' ἄφ' Ἑλλάδ' αἰαν συνορμένα* Schoemann. p. 27. *τὸ πᾶν* in *τόπων* convertit Karst. quod probat Abr. p. 526 qui praeterea *αἰας* eicit, vide ad v. 394.

V. 411. *τηξικάρδιος* libri, quod Herm. ita defendit, ut sicut *ταλαίφρων* saepe miserum significet, ita *πένθεια* hic *τηξικάρδιος* dicatur. *τηξικάρδιος* recte corr. Auratus et auctor glossae in Farn. *τὴν καρδίαν τήκουσα.* Schneid. edidit *δηξικάρδιος.* Schwerdt coni. *πληξικάρδιος.*

V. 412. *δόμων* libri, quod vix potest explicari. *δόμοις* corr. Aura-

- Πολλὰ γοῦν θιγγάνει πρὸς ἤπαρ·
 Οὓς μὲν γάρ τις ἔπεμψεν
 415 Οἶδεν· ἀντὶ δὲ φώτων 434
 Τεύχη καὶ σποδὸς εἰς ἐκά-
 στου δόμους ἀφικνεῖται.
 Ὁ χρυσαμοιβὸς δ' Ἀρης σωμάτων 435
 Καὶ ταλαντοῦχος ἐν μάχῃ δορὸς
 420 Πυρωθὲν ἐξ Ἰλίου 440
 Φίλοισι πέμπει βαρὺ
 Ψῆγμα δυσδάκρυτον, ἀν-
 τήνορος σποδοῦ γεμί-
 ζων λέβητας εὐθέτους. 444
 425 Στένουσι δ' εὖ λέγοντες ἄν-
 δρα τὸν μὲν ὥς μάχης ἰδρὺς·
 Τὸν δ' ἐν φοναῖς καλῶς πεσόντ'
 ἄλλοτρίας διαὶ γυναικός.
 τάδε σιγὰ τις βαῦζει·
 430 φθονερόν δ' ὑπ' ἄλγος ἔρπει 450

tus. τῶν συνηγμένων ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀπάντων ἐκάστου τοῖς οἴκοις ὀδυνηρὰ πένθησις διαπρέπει schol. recentior, qui quod συνορμένων et δόμοις explicat, id ipsum invenisse in libro non est censendus. δόμω ἢ ἐκάστου Halm., qui debebat δόμω ἢ ἐκάστῳ. Ahr. p. 526 suspicatur δόμων ἕκασ πον.

V. 413. θιγγάνει vix verum est. κιγχάνει Meineke. θηγάνει Schneid. coll. Cyrill. Lex. θηγάνει: ὀξύνει, ἀκονᾶ, multa certe quae ad iecur accedunt, animos mordent et exacuunt.

V. 414. γάρ ἔπεμψεν libri. γάρ τις ἔπεμψεν corr. Pors.

V. 417. δόμους εἰσαφικνεῖται Fl. δόμους ἀφικνεῖται corr. Pors. et Herm.

V. 421. βαρὺ in βραχὺ mutat Schütz, quam coniecturam veri simillimam dicit Herm., praeclaram Fritzsche. Est vero βαρὺ apte hic positum. Vide Comment.

V. 424. εὐθέτου libri. εὐθέτους cum Aurato Herm. alii.

V. 427. Mihi hic locus corruptus esse videtur. τὸν μὲν et τὸν δέ non recte opponuntur, uterque enim ceciderat, uterque fortiter, uterque alienae mulieris causa. Deinde spondeus suspicionem movet, quum in toto hoc carmine iambici pedes diligentissimi exaequati sint. Expectaverim ἄνδρα τοῖ μὲν ὥς μάχης ἰδρὺς, τὸν ἐν φον. lugent praedicantes virum propinqui (φίλοι, quibus debebat opponi οἱ δέ βαῦζουσι) tamquam pugnae peritum, qui praeclare occubuerit alienae mulieris causa; talia taciti mussitant. — Etiam Heims. p. 359 δ' eiicit, sed ut τὸν μὲν — τὸν opposita sint.

V. 428. διαὶ libri. διαὶ Herm. et ita legitur in Crameri Anecd. Oxon. I p. 119, 13 ἐν Ἀγαμέμνονι „ἄλλοτρίας διαὶ γυναικός“ ἀντὶ τοῦ ἔνεκα.

V. 429. τάδε libri. τὰ δὲ Herm. alia tacite quis mussitat, non suscipiendum scilicet bellum fuisse propter mulierem adulteram. Obstat vel hoc quod iam praecedit ἄλλοτρίας διαὶ γυναικός. — σιγὰ τις Fl.

- προδίκους Ἀτρείδαις.
 Οἱ δ' αὐτοῦ περὶ τείχος
 Θήκας Ἰλιάδος γὰς 453
 Εὐμορφοὶ κατέχουσιν· ἐχ-
 435 θρὰ δ' ἔχοντας ἔκρυσεν.
 Βαρεῖα δ' ἀστῶν φάτις σὺν κότῳ· ἀντ. γ'.
 Δημοκράντου δ' ἀρᾶς τίνει χρέος.
 Μένει δ' ἀκούσθαι τί μου
 Μέρμυνα νυκτηρεφές. 460
 440 Τῶν πολυκτόνων γὰρ οὐκ
 ἄσκοποι θεοί. κελαι-
 ναὶ δ' Ἑρινύες χρόνῳ
 Τυχηρὸν ὄντ' ἄνευ δίκας
 καλιντυχεῖ τριβᾷ βίου
 445 Τιθεῖσ' ἀμαυρόν· ἐν δ' αἰ- 466
 στοῖς τελέθοντος οὔτις ἀλκά·
 τὸ δ' ὑπερκόπως κλύειν εὖ
 βαρὺ· βάλλεται γὰρ ὄσσοις

V. 431. *προδίκουσι* Fl. Vict. *προδίκους* Farn.

V. 434. *εὐμορφοὶ* Fl. Vict. *εὐμόρφως* Farn. Vulgatum vix potest ferri, quamquam est defensum ab Hermanno. Vide Comment. — Paleius integro corpore, non combusti interpretatur, bona sententia, ut Hermanno videtur, sed ut scribi debeat *ἔμμορφοι*, quam scripturam miramur Schmittio p. 16 placuisse. *εὐμοροὶ* Valckenar. quod probat Fritzsche, quae vox non felices (*εὐμοίρους*) sed eos significat, qui gloriosa morte (*μόρφῳ*) occubuerunt. Rectius *ἔμμοιροι* Wieseler, *ἔμμοροι* Weil, *γαμόροι* Schn. coll. Plut. Mar. 24 *ἔατε τοίνυν*· ἔχουσι γὰρ γῆν· ἐκεῖνοι καὶ διὰ παντὸς ἔχουσι παρ' ἡμῶν λαβόντες. Ea sententia *εὐμορφοὶ* corr. Ahr. p. 527, *μορτῇ* priscam Aticam vocem esse μέρος, unde *ἐπίμορφοι* εἰν dicti.

V. 435. *ἐλόντας* Auratus. *ἐχθοντας* Orelli. *ἐχθρὰ δὲ χθῶν κατέκρυσεν* Hartung.

V. 436. *σὺν* libri. *ἐὺν* recenti.

V. 437. *δημοκράτου* libri. *δημοκράντου* Porson., quem fere omnes secuti sunt, vix recte. Requiritur subiectum, videturque prioris versus sententia repeti, ut in strophico versu. ὁ *δημάρατος* Weil. Coniecerim potius *δημαράτου* *κᾶρα τίνει χρέος*. cf. v. 1584.

V. 438. τί μοι corrigendum videtur. *μοι* et *μου* discerni vix posse in M. monuit Dd. ed. Teubn. praef. p. XXXIX.

V. 441. *ἀπόσκοποι* Fl. — *ἐριννύες* libri.

V. 444. *καλιντυχῇ* Fl. Vict. *καλιντυχῇ* cum glossa *ἐναντία δυστυχεῖ* Farn. *καλιντυχεῖ* cum Scaligero Herm. alii. *καλιντυχεῖ τροπᾷ* suspicatur Karst.

V. 445. Post *ἀμαυρόν* vulgo commate distinguitur.

V. 447. *ὑπερκόπως* libri. *ἡγουν τὸ λίαν, ἀπλῶς* glossa in Farn. *ὑπερκόπως* corr. Grotius, quod Herm. alii receperunt.

V. 448. ὄσσοις ita addit ut lumine oculorum et luce vitae privatos dicat: referuntur enim haec ad *τιθεῖσ'* *ἀμαυρόν* ei ἐν αἰστοῖς *τελέ-*

Λιόθεν κεραυνός.

470

450 Κρίνω δ' ἄφθονον ὄλβον.

Μήτ' εἶην πολιπόρθης,

Μήτ' οὖν αὐτὸς ἀλούς ὑπ' ἄλ-

λων βίον κατίδοιμι.

Πυρὸς δ' ὑπ' εὐαγγέλου

ὁ α'. ἐπφδ.

455 Πόλιν διήκει θοά

476

Βάξιν· εἰ δ' ἐτήτυμος,

Τίς οἶδεν, ἧ τι θεῖόν ἐστι μὴ ψύθος.

Τίς ὥδε παιδυνὸς ἧ φρενῶν κεκομμένος,

ὁ β'.

Φλογὸς παραγγέλμασι

480

460 Νέοις πυρωθέντα καρδίαν, ἔπειτ'

Ἀλλαγᾷ λόγου καμείν;

Γυναικὸς αἰχμᾷ πρόπει

ὁ γ'.

Πρὸ τοῦ φανέντος χάριν ξυναινέσαι.

Πιθανὸς ἄγαν ὁ θήλυς ὄρος ἐπινέμεται

ὁ δ'. 485

θοτος. Herm. Vulgatam etiam Meineke tuetur. Requiri sententiam, qualis est Herodoti VII, 10 φιλέει γὰρ τὰ ὑπερέχοντα πάντα κο-
λοῦναι, et Horatii feriuntque summos fulgura montes. Lobeck
ad Aiac. p. 344 aliique statuerunt. Tentabant Ὅσοι Lobeck, ὅσσαις
Bothe, ὄγκοις Hart. ὅσσης Wieseler, ὄξυς Schoemann, ὁσόν Rau-
chenst. γ' ὄρεσιν Weil; περισσοῖς cum Hauptio Karst. δὲ κρῶσαις
Schneid. γ' ὀρόγκοις vel γ' ὀρόχθοις Ahrens, ὄχθοις Weil, Todt,
Fritzsche.

V. 451. μὴ δ' Fl. μήτ' Farn. Vict.

V. 453. κατίδοιμι corr. Valcken. Librorum scriptura tametsi de-
fendi ita fortasse potest, ut ex verbo ἀλούς cogitatione sumatur δου-
λεύοντα, multo tamen simplicior et aptior existit oratio Karstenii emen-
datione ὑπ' ἄλλω.

V. 456. ἐτήτυμος libri. ἐτήτυμος corr. Auratus.

V. 457. ἧ, τοι θεῖον ἐστίν, ad ἧ supra scripto ei Fl. ἧ τοι
θεῖον ἐστὶ Vict. Farn. Versus ex puris iambis constare videtur. τίς
οἶδεν; εἰ τι θ. ἐ. μὴ ψ. verane quis scit? nisi divina aliqua
fraus est, Herm. At veram esse non credit, ut nisi sequi non pos-
sit. εἴτε Schneid. ἧ τι Dd. μὴ quum tolerari vix posset, conieceram
εἴτε θεῖον ἐστὶ τι ψύθος, lenius Ahr. ἧ τι θεῖον ἐστὶ πῃ ψύθος.
Relicto μὴ recepi ἧ τι.

V. 459. παραγγέλμασι libri. Corr. Porson.

V. 460. καρδίαν, ἐπει | ἔπειτ' Fl.

V. 461. 462. λόγους Fl. Vict. λόγου Farn. Proximo verum ἐν
γυναικὸς libri. ἐν delevit Porson. „Fortasse legendum ἐν ἀλλαγᾷ
λόγου καμείν. Ita κάμνειν πρὸς κόματι Theb. 210.“ Ed. prior.

V. 463. χαρὰν ξυναινέσαι suspicatur Ahr. p. 532.

V. 464. ὄρος libri. ὕθλος Emperius. ἔρος Bl. quod probat Ahr.
p. 534. Quomodo hic ὄρος dictum sit sane obscurum est, sed poeta
ipse vocabulum tuetur additis ταχύπορος, ταχύμορον.

465 Ταχύπορος· ἀλλὰ ταχύμορον
Γυναικογήρυτον ὄλλυται κλέος.

Τάχ' εἰσόμεσθα λαμπάδων φαεσφόρων
Φρυκτωριῶν τε καὶ πυρὸς παραλλαγὰς 490
Εἴτ' οὖν ἀληθεῖς, εἴτ' ὀνειράτων δίκην
470 Τερπνὸν τόδ' ἔλθον φῶς ἐφήλωσεν φρένας.
Κήρυκ' ἀπ' ἀκτῆς τόνδ' ὄρω κατάσκιον
Κλάδοις ἐλάλας· μαρτυρεῖ δέ μοι κάσις
Πηλοῦ ξύνουρος διψία κύνις τάδε, 495
Ὡς οὐτ' ἄνανδος οὔτε σοι δαίω φλόγα
475 Ὕλης ὀρείας σημανεῖ καπνῷ πυρός,
Ἀλλ' ἢ τὸ χαίρειν μᾶλλον ἐνβάξει λέγων· —
Τὸν ἀντίον δὲ τοῖςδ' ἀποστέργω λόγον·
Εὖ γὰρ πρὸς εὖ φανεῖσι προσθήκη πέλοι. 500
Ὅστις τὰδ' ἄλλως τῇδ' ἐπεύχεται πόλει,
480 Αὐτὸς φρενῶν καρποῖτο τὴν ἀμαρτίαν.

ΚΗΡΤΞ.

Ἰὼ πατρῶον οὐδας Ἀργείας χθονός,
Δεκάτου σε φέγγει τῷδ' ἀφικόμην ἔτους,
Πολλῶν ὀργεῖσων ἐλπίδων μιᾶς τυχών. 505
Οὐ γάρ ποτ' ἤρχουν τῇδ' ἐν Ἀργεῖα χθονὶ
485 Θανῶν μεθέξειν φιλάτου τάφου μέρος.

V. 466. γυναικογήρυτον Fl. Farn. ἦτοι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν γυναικῶν glossa in Farn. γυναικοκήρυκτον Vict.

V. 467. Clytaemnestrae nomen praefixum in Fl. Farn. Vict. Coryphaeum haec loqui post Scaligerum intellexit Wellauer, nam per totam scenam non loqui Clytaemnestram et Chori esse solere advenientes annuntiare. Deinde non esse haec Clytaemnestrae res ipsa aperte docet. Tamen libros sequuntur Karst. et Dd. Ceterum vide Comment. ad v. 454 sqq. — εἰσόμεσθα Fl.

V. 470. ἐφήλωσε libri. Corr. Porson.

V. 474. ὥς Fl. — οὔτε σοι in οὔτε του convertit Herm. Sed etiam aliud vitium latere orationis perversitas docet. Videtur corrigendum esse ὥς οὐκ ἄνανδος ὥδ' σοι δαίω φλόγα, non mutus illum tibi silvae montanae ignem accendens flamma dabit signum, sed verbis utens eloquetur. ὥδε quum pro οὐδ' accepisset librarius, οὐ — οὐδ' in οὔτε — οὔτε mutavit.

V. 475. Post πυρός vulgo plene interpungitur. Comma posuit Dd.

V. 479. Chori nomen positum in Fl. Farn. Vict. Corr. Scaliger. Vide ad v. 467. — ὅστις δ' ἂν ἄλλως τῇδ' ἐπεύχεται πόλει probabiliter edidit Schneid., qui tamen de efficiendis his versibus cogitare non debebat. Vide Comment.

V. 482. δεκάτω libri, quod pro δεκάτου positum esse existimat Schneid., rectius Wund. p. 29 id ipsum reponendum esse censet.

- Νῦν χαῖρε μὲν χθών, χαῖρε δ' ἡλίου φάος,
 Ὕπατός τε χώρας Ζεὺς, ὁ Πύθιός τ' ἄναξ,
 Τόξοις ἰάπτων μηκέτ' εἰς ἡμᾶς βέλη· 510
 Ἄλις παρὰ Σκάμανδρον ἦσθ' ἀνάρσιος·
 490 Νῦν δ' αὖτε φωτὴρ ἴσθι καὶ παιώνιος,
 Ἄναξ Ἀπολλων. τοὺς τ' ἀγωνίους θεοὺς
 Πάντας προσαυδῶ, τὸν τ' ἐμὸν τιμάορον
 Ἑρμῆν, φίλον κήρυκα, κηρύκων σέβας, 515
 Ἦρωσ τε τοὺς πέμψαντας, εὐμενεῖς πάλιν
 495 Στρατὸν δέχεσθαι τὸν λελειμμένον δορός.
 Ἴω μέλαθρα βασιλέων, φίλαι στέγαι,
 Σεμνοὶ τε θᾶκοι, δαίμονές τ' ἀντήλιοι,
 Εἰ πόν πάλαι, φαιδροῖσι τοισίδ' ὄμμασι 520
 Δέξασθε κόσμῳ βασιλέα πολλῷ χρόνῳ.
 500 Ἦκει γὰρ ὑμῖν φῶς ἐν εὐφρόνῃ φέρων
 Καὶ τοῖσδ' ἅπασιν κοινὸν Ἀγαμέμνων ἄναξ.
 Ἄλλ' εὖ νιν ἀσπασάσθε, καὶ γὰρ οὖν πρέπει,
 Τροίαν κατασκάψαντα τοῦ δικηφόρου 525
 Διὸς μακέλλῃ, τῇ κατείργασται πέδον.
 505 Βῶμοι δ' αἵστοι καὶ θεῶν ἰδρύματα,
 Καὶ σπέρμα πάσης ἐξαπόλλνται χθονός.
 Τοιόνδε Τροία περιβαλὼν ζευκτήριον
 Ἄναξ Ἀτρεΐδης πρέσβυς εὐδαίμων ἀνὴρ 530
 Ἦκει, τίεσθαι δ' ἀξιότατος βροτῶν
 510 Τῶν νῦν· Πάρις γὰρ οὔτε συντελὴς πόλις

V. 489. ἦλθ' supra scripto ες Fl. ἦλθες Farn Vict. ἦσθ' ex margine Askewiana Bl. Speciose Herm. ἦσθ', cuius glossa sit ἦλθες, at veniendi notio hic non tam apta, et in Fl. a pr. m. non ἦλθες sed ἦλθ' scriptum, quod ex coniectura pro ἦσθ' librarius posuit.

V. 490. καὶ παγώνιος Fl. καπαγώνιος Farn. Vict. καὶ παιώνιος corr. Dobraeus Adv. II p. 24 et H. L. Ahrens.

V. 493. Ἑρμῆν, φίλον, κήρυκα κηρύκων, σέβας interp. Meinelke, coll. Pers. 666 δέσποτα δεσποτῶν.

V. 498. ἦπον libri. ὄντως, ἔσως glossa in Farn. Ex Aurati excerptis εἰ πον πάλαι, ἡ δῶμασι ἡ φαιδροῖς ἰδόντες Stanl. εἰ πον snmpsit, quem secuti sunt recentt. — πάλαι suprascripto priori vocali v Fl. — τοισίδ' suspectum est. Exspecto φαιδροῖσιν αὐδῖς.

V. 500. ἡμῖν Fl. ὑμῖν Farn. Vict.

V. 503. τῇ δικηφόρῳ malit Herm. — Τροία κατασκήψαντα Wund. p. 30. hoc sensu: qui in Troiam ingruerit vindicantis Jovis fulmine, quo solum eversum est, i. e. ut solum everteretur.

V. 505. Salzmannus in Observatt. in Agam. hunc versum ex Pers. v. 811. huc illatum existimat.

V. 507. τοιούδε τροία ex Fl. Hermannō est enotatum.

Ἐξέύχεται τὸ δράμα τοῦ πάθους πλέον.
 Ὅφλων γὰρ ἀρπαγῆς τε καὶ κλοπῆς δίκην
 Τοῦ ὀυσίου θ' ἤμαρτε καὶ πανώλεθρον
 Αὐτόχθονον πατρῶν ἐθρίσεν δόμον.

535

515 Διπλᾷ δ' ἔτισαν Πριαμίδαι θάμάρτια.

ΧΟΡΟΣ.

Κήρυξ Ἀχαιῶν χαῖρε τῶν ἀπὸ στρατοῦ.

ΚΗΡΤΞ.

Χαίρω τε· τεθνάναι τ' οὐκ ἔτ' ἀντερῶ θεοῖς.

ΧΟΡΟΣ.

Ἐρως πατρῶας τῆςδε γῆς σ' ἐγύμνασεν;

540

ΚΗΡΤΞ.

Ὄςτ' ἐνδακρύνει γ' ὄμμασιν χαρᾶς ὕπο.

ΧΟΡΟΣ.

520 Τερπνῆς ἄρ' ἦστε γῆς ἐπήβολοι νόσου.

V. 512. ὄφλων libri. ὄφλων corr. Bl.

V. 514. αὐτόχθονον libri. αὐτόχθον' ὄν Bl. αὐτόχθονον formam defendit Lobeck. Paralip. p. 202, et Herm. propterea hac formam esse poetam existimat, quia αὐτόχθον eum significat qui ipsa in terra natus est, hic is dicendus erat, qui ipsa cum terra sua aliquid patitur. — Ad ἐθρίσεν in Fl. ab alia manu supra adscriptum ἐθρίσεν.

V. 515. διπλῇ Karst. ad sententiam recte. — θάμάρτια libri. θάμάρτια cum Bl. Herm. numero duali, nam intelligi ἀρπαγὴν et κλοπὴν. At διπλᾷ sequente substantivo cum articulo necessario pro praedicato habendum, et hic dicendus erat Paris plus vice simplici esse punitus. Nam et ἀρπαγὴν ac κλοπὴν, Helenam ac divitias amisit, τοῦ ὀυσίου ἤμαρτε, et πατρῶν δόμον ἐθρίσεν. Ita vero non solum Paris est punitus, sed omnino Priamidae, quare non ἔτισεν Πριαμίδης dicit, sed ἔτισαν Πριαμίδαι. Versum ex alia quadam fabula huc illatum esse censet Schmittias p. 7. 8.

V. 516. Chori partes in proximo colloquio Clytaemnestrae tribuuntur in libris. Corr. Heathius.

V. 517. χαίρω. τεθνάναι δ' οὐκ ἔτ' ἀντερῶ θεοῖς vulgo, nisi quod ἔτ' in Fl. omisum est. τεθνάναι mediam syllabam correptam habere docet Herm., qui transposito θεοῖς edidit: χαίρω θεοῖσι τεθνάναι δ' οὐκ ἀντερῶ verborum collocatione minus apta. ἔτι recte a Triclinio, vel quisquis fuit, additum. χαίρω τε olim Herm. et δ' in τ' mutato Heims. p. 91, quod etiam Meinekio probatum recepimus.

V. 519. ἐνδακρύνει Fl. Vict. ἐνδακρύνει Farn., quod recepit Herm. coll. Eurip. Or. v. 1122. Phoen. v. 1353.

V. 520. ἴστε τῆςδ' Fl. ἦτε τῆςδ' Farn. Vict. vulgo. ἦστε cum Ahr. recepi. Scripturam Fl. sequitur Herm., scite vos compotes esse huius suavis morbi. At rationem huius loci perpendenti hanc hic requiri sententiam apparebit: eodem igitur quo nos laborabatis morbo. Itaque comparatis versibus 518, et qui nostri versus interpretationem continet, 523, non dubium videtur, quin ἦτε γῆς corrigendum sit. τῆςδε ab interprete supra scriptum γῆς expulisse videtur. Parum probabiliter Heims. p. 422 interruptam statuit orationem, ut hoc

ΚΗΡΤΞ.

Πῶς δὴ; διδαχθεῖς τοῦδε δεσπόσω λόγου;

ΧΟΡΟΣ.

Τῶν ἀντερώντων ἰμέρω πεπληγμένοι.

ΚΗΡΤΞ.

Ποθεῖν ποθοῦντα τήνδε γῆν στρατὸν λέγεις.

545

ΧΟΡΟΣ.

Ὡς πόλλ' ἀμαυρᾷς ἐκ φρενὸς μ' ἀναστένειν.

ΚΗΡΤΞ.

525 Πόθεν τὸ δύσφρον τοῦτ' ἐπῆν στύγος στρατῶ;

ΧΟΡΟΣ.

Πάλαι τὸ σιγᾶν φάρμακον βλάβης ἔχω.

ΚΗΡΤΞ.

Καὶ πῶς; ἀπόντων κοιράνων ἔτρεις τινάς;

ΧΟΡΟΣ.

Ὡς νῦν τὸ σὸν δὴ, καὶ θανεῖν πολλὴ χάρις.

550

dicatur: *τερπνῆς τῆςδε νόσου ἐπήβολοι ὄντες ἥστε τῶν ἀντερώντων ἰμ. πεπλ.*

V. 521. *πῶς δὴ διδαχθεῖς τ. δ. λόγου;* libri. Interpunctionem corr. Schütz.

V. 522. *πεπληγμένος* libri. *πεπληγμένοι* cum Tyrwhitto et Schützio recentt., quod necessarium est propterea quod quomodo νόσου ἐπήβολοι sit intelligendum, Chorus hic explicat.

V. 524. *ἐκ φρενὸς ἀναστένειν* libri. *μ'* addidit Scaliger.

V. 525. *στύγος στρατῶ* libri. Id Wellauer populo interpretatur, quod hoc quidem loco fieri nequit. *στρατῶ* aperte corruptum est, sed emendatio incerta. *στύγος φρενῶν*, ut infra v. 1267, Choeph. v. 70 corr. Emperius in Zimmermanni Diar. a. 1835. p. 627 et Herm. *στύγος φράσσον* Jacobs. in Animadv. ad Eurip. p. 195, Karst. Weil. *στέργος στρατοῦ* Ahr. *στύγος λεῶ* Heims. p. 423.

V. 527. *τυράνων* Fl. Vict. *κοιράνων* Farn. — *καὶ πῶς ἀπόντων* — *τινάς;* libri, inepte. Nam mirum videri praeconi non poterat, quod absente rege aliquos timuerit Chorus. Sed quum ille adventu exercitus tristitia se esse liberatum ostenderit, praeeco suspicatur eum timuisse aliquos, qui nunc praesente rege tutore non amplius sint timendi. Hinc *καὶ πῶς ἀπόντων* ed. prior. Rectius tamen post *πῶς* signum interrogandi posuit Stanl., quem Herm. et recentt. secuti sunt. — *τινά* Buckley non improbante Dd. ad Choeph. v. 691.

V. 528. *ὦν νῦν* libri. *ὥς νῦν* corr. Scaliger. *καὶ θανεῖν* in *κατθανεῖν* mutavit Dobraeus, idemque ego suspicatus eram, non quod nescirem *καὶ θανεῖν* per se recte dici, ut est v. 1578 *οὔτω καλὸν δὴ καὶ τὸ κατθανεῖν ἐμοί*, Hom. Od. VII, v. 224 *ἰδόντα με καὶ λίποι αἰῶν Κτῆσιν ἐμὴν καὶ δμῶας ἰδ' ὑπερφεῖς μέγα δῶμα*, sed quia quum praeconis verba v. 517 respiciat Chorus, *τεθνάναι* verbo *κατθανεῖν* aptius respondet.

ΚΗΡΤΞ.

- Εὖ γὰρ πέπρακται. τᾶλλα δ' ἐν πολλῷ χρόνῳ
 530 Τὰ μὲν τις ἂν λέξειεν εὐπετῶς ἔχειν,
 Τὰ δ' αὖτε κάπιμοφα. τίς δὲ πλήν θεῶν
 Ἀπαντ' ἀπήμων τὸν δι' αἰῶνος χρόνον;
 Μόχθους γὰρ εἰ λέγοιμι καὶ δυσαντίας, 555
 Σπαρνὰς παρήξεις καὶ κακοστρώτους, τί δ' οὐ
 535 Στένοντες, οὐ λαχόντες ἡματος μέρος;
 Τὰ δ' αὖτε χέρσῳ καὶ προσῆν πλέον στύγος·
 Εὐναὶ γὰρ ἦσαν δαῖτων πρὸς τείχεσιν·
 Ἐξ οὐρανοῦ γὰρ καὶ γῆς λειμωνίας 560
 Δρόσοι κατεψέκαζον, ἔμπεδον σίνος
 540 Ἐσθημάτων, τιθέντες ἐνθηρον τρίχα.
 Χειμῶνα δ' εἰ λέγοι τις οἰωνοκτόνον,
 Οἶον παρεῖχ' ἄφερτον Ἰδαία χιῶν,
 Ἦ θάλπος, εὔτε πόντος ἐν μεσημβριναῖς 565
 Κοίταις ἀκύμων νηνέμοις εὖδοι πεσών·
 545 Τί ταῦτα πενθεῖν δεῖ; παροίχεται πόνος·
 Παροίχεται δὲ τοῖσι μὲν τεθνηκόσιν
 Τὸ μήποτ' αὖθις μηδ' ἀναστῆναι μέλειν.

V. 529. ταῦτα libri, vitiose, non propterea quod ita dici nequeat: haec partim — partim, sed quod hic τὰ πεπραγμένα non recte dicitur. ταῦτα Karst. κάρτα Meineke. τᾶλλα Auratus, quod recepimus.

V. 530. εὖ λέξειεν libri. ἂν λέξειεν Auratus, quem secuti sunt recentt.

V. 533. Post δυσαντίας primus distinxit Stanl. — δυσανττίας, difficiles sentinae exhaustiendae labores coni. Meineke.

V. 534. κακοστρώτους Fl. Vict. κακοστρώτους Farn.

V. 535. οὐ λαχόντες libri, quod apte explicari vix potest. Sed emendandi ratio incerta. οὐ λαχόντες Schütz, quod esset, nulla parte diei, qui nobis obtigisset, non gemebamus. οὐ κλαίοντες Stanl. quod recepit Herm. οὐκ ἄχουντες Hartung. οὐ καμόντες Pauw. quod probat Rauchenst. p. 5, qua parte diei non gementes, quippe qua non afflicti? οὐ λάσκοντες Franz.

V. 537. δηῖων libri. δαῖων corr. Dd. quae constans est apud tragicos forma.

V. 538. γὰρ in δὲ Pearsonus alique mutabant, recte, ut videtur. — λαιμωνίαι Fl. Vict. λειμώνιαι Farn. λειμωνίας recte corr. Schütz.

V. 539. κατεψάκαζον Dd.

V. 540. ἀνθηρόν Stanl. ἀνθηρόν χροά coni. Weil, ἔγκηρον (i. q. ἐπίκηρον) χροά Meineke.

V. 546. παροίχεται δὴ suspicatur Rauchenst. p. 5.

V. 547. Quod hic praeco dicit, ita praeterisse mortuis molestias, ut nunquam iterum ne reviviscere quidem cupiant, non una ratione perversum est. Perspexit hoc Auratus, qui αὐτοῖς μηδ' ἀνα-

- Τί τοὺς ἀναλωθέντας ἐν ψήφῳ λέγειν, 570
 Τὸν ζῶντα δ' ἄλγειν χρὴ τύχης, παλιγκότου;
 550 Καὶ πολλὰ χαίρειν συμφορὰς καταξιώ.
 Ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖσιν Ἀργείων στρατοῦ
 Νικᾷ τὸ κέρδος, πῆμα δ' οὐκ ἀντιφθέπει.
 Ὡς κομπᾶσαι τῷδ' εἰκὸς ἡλίον φάει, 575
 Ἐπερ θαλάσσης καὶ χθονὸς ποτῶμένοις
 555 Τροίαν ἐλόντες δῆποι' Ἀργείων στόλος
 Θεοῖς λάφυρα ταῦτα τοῖς καθ' Ἑλλάδα
 Δόμοις ἐπασσάλευσαν ἀρχαῖον γάνος.
 Τοιαῦτα χρὴ κλύοντας εὐλογεῖν πόλιν 580
 Καὶ τοὺς στρατηγούς· καὶ χάρις τιμῆσεται
 580 Διὸς τὸδ' ἐκπράξασα. πάντ' ἔχεις λόγον.

ΧΟΡΟΣ.

Νικῶμενος λόγοισιν οὐκ ἀναίνομαι.

στένειν coniecit, qua tamen emendatione locus noudum est restitutus. Sententia est aperta. Labor et mortuis et vivis pariter praeteriit; sed hoc inter mortuos et vivos intercedit discrimen, quod illi nihil omnino sentiunt, vivos vero doloris quamvis praeteriti tamen memoria vexat.

V. 548—550. Hos tres versus post v. 552 ponendos censuit Elberlingius, quam emendationem quum omnes edd. recentt. reiiciant, Schneid. etiam perversam dicat, non recepi, quamvis certa mihi videatur. Vulgatum aliter explicari non potest, nisi ut praeconi consulto poetam statuas perversam tribuisse orationem. De sententiarum ordine dictum in Comment.

V. 540. ἄλγους χρὴ τυχεῖν Ahrens admodum probabili emendatione, non solum quod ἄλγειν cum genitivo non solet construi, sed etiam quod ita παλιγκότος suam accipit significationem. Similem librarii errorem habes v. 352. 627.

V. 550. συμφοραῖς libri. ξυμφορὰς Bl. quod miratur Herm. quum χαίρειν τινὶ λέγειν dicatur, et ut haec re eodem redeant, at dicendi modo differant, mala valere iubenda censeo, et malis aequum censeo valeatis dicere. At λέγειν τινὶ τι dicitur, non item καταξιών. Recte igitur συμφορὰς receperunt Weil et Dd.

V. 554. ποτῶμενοι cum Bl. Karst., non recte, hoc enim versu causa affertur cur missa tristitia hoc die gloriari liceat, felici enim reditu omnia esse pericula superata. ποτῶμένῳ Heath, quod probat Ahr., solem enim esse gloriae praeconem, coll. Theogn. 237. ποτῶμένους Schwerdt, qui εἰκὸς pro εἰκότως dictum putat; hac vero sententiā neque τῷδε neque εἰκὸς, sed ἡλίον δίκην poeta dixisset. τὰδ' εἰκὸς — ποτῶμενα Weil. Lachmanno hic versus ante praecedentem collocandus videtur.

V. 555. τροίην Fl. Vict. τροίαν Farn.

V. 557. ἀρχαῖους Porson. εὐκταῖον Rauchenst. At vide Comment.

V. 558. Mire Herm. iungenda censet κλύοντας πόλιν, i. e. κλύουσιν τὴν πόλιν χρὴ εὐλογεῖν καὶ τοὺς στρατηγούς καὶ τὸν Δία, cuius loco usitata familiari sermoni negligentia constructione mutata dicat καὶ χάρις τιμῆσεται Διὸς. πόλιν in στόλον mutat Schneid., qua mutatione eo minus opus est, si cum Weillio κλύοντας intelligimus ex titulo cognoscētes.

Ἄεὶ γὰρ ἡβᾶ νοῦς γέρουσιν εὖ μαθεῖν.

Δόμοις δὲ ταῦτα καὶ Κλυταιμνήστρα μέλιν

585

Εἰκὸς μάλιστα, ξὺν δὲ πλουτίζειν ἐμέ.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

565 ἀνωλόλυξα μὲν πάλαι χαρᾶς ὕπο,

ὅτ' ἦλθ' ὁ πρῶτος νύχιος ἄγγελος πυρός,

φράζων ἄλωσιν Ἰλίου τ' ἀνάστασιν.

Καὶ τίς μ' ἐνίπτων εἶπε, φρυκτωρῶν δία

590

Πεισθεῖσα Τροίαν νῦν πεπορθῆσθαι δοκεῖς;

570 Ἡ κάρτα πρὸς γυναικὸς αἰρεσθαι κέαρ.

Λόγοις τοιούτοις πλαγκτὸς οὖς' ἐφαινόμην.

Ὅμως δ' ἔθνον· καὶ γυναικείῳ νόμῳ

Ὀλολυγμὸν ἄλλος ἄλλοθεν κατὰ πτόλιν

595

Ἐλασκον εὐφημοῦντες ἐν θεῶν ἔδραις

575 Θυηφάγον κοιμῶντες εὐώδη φλόγα.

Καὶ νῦν τὰ μάσσω μὲν τί δεῖ σ' ἐμοὶ λέγειν;

Ἀνακτος αὐτοῦ πάντα πεύσομαι λόγον.

Ὅπως δ' ἄριστα τὸν ἐμὸν αἰδοῖον πόσιν

600

Σπεύσω πάλιν μολόντα δέξασθαι. τί γὰρ

V. 562. ἡβᾶ τοῖς γέρουσιν libri, vitiose, ut Wund. p. 30 recte monet, qui tamen minus recte ἡβᾶι corrigit, semper iuventus est senibus, bona discere. Immo τοῖς ex νοῦς corruptum, quod restituiamus.

V. 565. ἀνωλολύξαμεν libri. ἀνωλόλυξα μὲν corr. Stephanus. μὴν Meineke. Scriptor Christi patientis v. 70 ἀνηλάλαξά πως πάλαι χαρᾶς ὕπο.

V. 568. ἐνίπτων Fl. — φρυκτωρῶν διὰ libri. Corr. φρυκτωρῶν Schütz. δία Dd.

V. 571. Christ. pat. v. 74. λόγοις δὲ τοῦδ' εὐπλαγκτος οὐκ ἐφαινόμην, πεισθεῖσα τῷ φέροντι θεσκελον φάτιν. Hinc Herm. Opusc. II p. 84 coniecerat alterum quoque versum ex hoc Aeschyli loco sumptum esse, eandemque sententiam in editione tuetur, neque tamen cuiquam persuasit.

V. 572. Hunc versum habet Christ. pat. v. 78.

V. 573. ὀλολυγμὸν, et ω super secundo ο Fl. — Christ. pat. v. 79 ψυχῆς τ' ἐπεμπον ἀλαλαγμὸν ἔκ μέσης.

V. 575. κοιμῶντες libri, ad quod in Farn. glossa adscripta προὔνοντες ἐπὶ τῷ ὀπτῆσαι ἢ θυμιάσαι. De laetis acclamationibus in fine sacrificii, quae Butleri erat sententia, cogitari nullo modo potest. Correxerunt καίοντες Casaubonus, κινοῦντες Karst. κυννοῦντες Ahr. κινῶντες Weil, κοιῶντες coll. Hesychii glossa κοιᾶται, ἱερᾶται et κοιῶσατο, ἀφιερῶσατο, καθιερώσατο Herm. κομοῦντες, alēntes flammam Meineke. Christ. pat. v. 81 θυηφάγον φέρουσά τ' εὐώδη φλόγα, qui tamen φέροντες vix legit. Vulgatum, quamquam corruptum, restituiamus.

V. 576. σέ μοι suspicatur Wieseler. Hoc si voluisset poeta, σέ μὲν posuisset, non τὰ μάσσω μὲν. Vide Comment.

- 580 Γυναικὶ τούτου φέγγος ἥδιον δρακεῖν,
 Ἄπο στρατείας ἄνδρα σώσαντος θεοῦ
 Πύλας ἀνοῖξαι; ταῦτ' ἀπάγγελον πόσει·
 Ἦκειν ὅπως τάχιστ' ἐράσμιον πόλει. 605
 Γυναῖκα πιστὴν δ' ἐν δόμοις εὖροι μολῶν
 585 Οἶανπερ οὖν ἔλειπε, δωμάτων κῖνα
 Ἐσθλὴν ἐκείνῳ, πολεμίαν τοῖς δῦσφροσιν,
 Καὶ τᾶλλ' ὅμοιαν πάντα, σημαντήριον
 Οὐδὲν διαφθείρασαν ἐν μήκει χρόνου. 610
 Οὐδ' οἶδα τέρψιν οὐδ' ἐπίφογον φάτιν
 590 Ἄλλον πρὸς ἀνδρὸς μᾶλλον ἢ χαλκοῦ βαφάς.
 Τοιόσδ' ὁ κόμπος τῆς ἀληθείας γέμων
 Οὐκ αἰσχροὺς ὥς γυναικὶ γενναίᾳ λακεῖν.

ΧΟΡΟΣ.

- Ἄντη μὲν οὕτως εἶπε μανθάνοντί σοι 615
 Τοροῖσιν ἐρμηνεύσιν εὐπρεπῶς λόγον.
 595 Σὺ δ' εἶπέ, κήρυξ, Μενέλεων δὲ πεύθομαι,
 Εἰ νόστιμός τε καὶ σεσσωσμένος πάλιν
 Ἦξει σὺν ὑμῖν, τῆςδε γῆς φίλον κράτος.

ΚΗΡΤΞ.

- Οὐκ ἔσθ' ὅπως λέξαιμι τὰ ψευδῆ καλὰ 620
 Ἐς τὸν πολλὸν φίλοισι καρποῦσθαι χρόνον.

ΧΟΡΟΣ.

- 600 Πῶς δῆτ' ἂν εἰπὼν κεδνὰ τάληθῃ τύχοις;

V. 581. ἀνδρὶ Bl., quo non opus est.

V. 589. 590. Christ. pat. v. 64. οὐκ οἶδα τέρψιν οὐδ' ἐπίφογον φάτιν ἄλλον πρὸς ἀνδρὸς μᾶλλον ἢ χαλκοῦ βαφάς. Non recte tamen οὐκ οἶδα etiam Aeschylō tribuit cum Schützio Bl. — χαλκὸς βαφάς corr. Auratus, quem Hartung et Karst. sequuntur, fortasse recte. Vide Comment.

V. 591. 592. „Hi duo versus in libris praeconi tributi sunt. At nec decet praeconem respondere, nec potuit ille τοιόσδ' ὁ κόμπος dicere, sed dicere debuit τοιόςδε κόμπος, nec iustus finis factus erat orationi Clytaemnestrae. Itaque huic hos versus dedi.“ Herm. Recte sine dubio, nisi quod τοιόςδε κόμπος etiam sic necessarium videtur. — κόμπος πᾶς Meineke.

V. 594. Non est credibile tam mire poetam esse locutum. τοροῖσι δ' ἐρμηνεύσιν Schütz, Schneid. Corrigendum videtur τοροῖσι δ' ἤε-μῆνευσεν εὐπρεπῶς λόγοις. Obiectum ex verbis οὕτως εἶπε cogitatione addendum, ut apud Soph. Oed. Col. v. 398. ὅπως τί δράσῃ, θυγάτερ; ἐρμήνευέ μοι.

V. 596. „Libri εἰ νόστιμός γε. At non si quidem veniet dicit Chorus, sed veniatne. Quare εἰ νόστιμός τε scripsi.“ Herm.

V. 600. Proxima Chori disticha in libris Clytaemnestrae tribuuntur.

Σχισθέντα δ' οὐκ εὐκρυπτα γίνεται τάδε.

ΚΗΡΤΞ.

Ἄνθρωπος ἄφαντος ἐξ Ἀχαιικοῦ στρατοῦ,
Αὐτός τε καὶ τὸ πλοῖον. οὐ ψευδῇ λέγω.

625

ΧΟΡΟΣ.

Πότερον ἀναχθεῖς ἐμφανῶς ἐξ Ἰλίου,
605 Ἡ χειρὶς, κοινὸν ἄχθος, ἤρπασε στρατοῦ;

ΚΗΡΤΞ.

Ἐκυρσας ὥστε τοξότης ἄκρος σκοποῦ·
μακρὸν δὲ πῆμα συντόμως ἐφημίσω.

ΧΟΡΟΣ.

Πότερα γὰρ αὐτοῦ ζῶντος ἢ τεθνηκότος
Φάτις πρὸς ἄλλων ναυτίλων ἐκλήζετο;

630

ΚΗΡΤΞ.

610 Οὐκ οἶδεν οὐδεὶς, ὥστ' ἀπαγγεῖλαι τορῶς,
Πλὴν τοῦ τρέφοντος Ἡλίου χθονὸς φύσιν.

ΧΟΡΟΣ.

Πῶς γὰρ λέγεις χειμῶνα ναυτικῷ στρατῷ
Ἐλθεῖν τελευτῆσαί τε δαιμόνων κότῳ;

635

ΚΗΡΤΞ.

Εὐφημον ἡμᾶρ οὐ πρόπει κακαγγέλω
615 Γλώσση μιαίνειν. χωρὶς ἢ τιμὴ θεῶν.
Ὅταν δ' ἀπενκτὰ πῆματ' ἄγγελος πόλει
Στυγνῷ προσώπῳ πτωσίμου στρατοῦ φέρῃ,
Πόλει μὲν ἔλκος ἐν τῷ δήμιον τυχεῖν,
Πολλοὺς δὲ πολλῶν ἐξαγισθέντας δόμων
620 Ἄνδρας διπλῇ μάστιγι, τὴν Ἄρης φιλεῖ,
Δίλογχον ἄτην, φοινίαν ξυνωρίδα·

640

Corr. Stautl. — τᾶληθῇ τύχης Fl. τᾶληθῇ τύχης Vict. τᾶληθῇ τυχ^s
Farn. τᾶληθῇ τύχοις corr. Porson. a plerisque receptum. κᾶληθῇ τυ-
χοις Schütz. πῶς in ὥς sine ulla ratione convertit Heims. p. 51.

V. 601. γίνεται libri.

V. 602. ἄνθρωπος libri. ἄνθρωπος corr. Herm.

V. 605. Ad ἄχθος in Farn. glossa βάρος adscripta. ἔχθος Casau-
bonus. Post ἤρπασε distinguit Schneid.

V. 606. τοξότης Fl.

V. 618. τυχόν malit Bl. Vide Comment. ad v. 617.

V. 619. ἐξαγισθέντας non recte mutabant in ἐκραπισθέντας Em-
perius, ἐξανυσθέντας Schoem. ἐξαμηθέντας Rauchenstein, qui proximo
v. διπλῇν μάστιγα suspicatur,

- Τοιῶνδε μέντοι πημάτων σεσαγμένον
 Πρέπει λέγειν παιᾶνα τόνδ' Ἐρινύων. 645
 Σωτηρίων δὲ πραγμάτων εὐάγγελον
- 625 Ἦκοντα πρὸς χαίρουσαν εὐεστοί πόλιν,
 Πῶς κεδνὰ τοῖς κακοῖσι συμμῖξω λέγων
 Χειμῶν' Ἀχαιοῖς οὐκ ἀμήνιτον θεῶν;
 Ξυνώμοσαν γὰρ, ὄντες ἐχθιστοὶ τὸ πρὶν, 650
 Πῦρ καὶ θάλασσα, καὶ τὰ πίστ' ἐδειξάτην
- 630 Φθείροντε τὸν δύστηνον Ἀργείων στρατόν.
 Ἐν νυκτὶ δυσκύμαντα δ' ὠρώρει κακά.
 Ναῦς γὰρ πρὸς ἀλλήλαισι Θρηίκαι πνοαί
 Ἥρεικον· αἱ δὲ κεροτυπούμεναι βία 655
 Χειμῶνι τυφῷ σὺν ζάλλῃ τ' ὄμβροκτύπῳ
- 635 Ῥιχοντ' ἄφαντοι, ποιμένος κακοῦ στρόβφ.
 Ἐπεὶ δ' ἀνῆλθε λαμπρὸν ἥλιου φάος,
 Ὅρῳμεν ἀνθοῦν πέλαγος Αἰγαῖον νεκροῖς
 Ἀνδρῶν Ἀχαιῶν ναυτικοῖς τ' ἐρειπίοις. 660
 Ἡμᾶς γε μὲν δὴ ναῦν τ' ἀκήρατον σκάφος
- 640 Ἦτοι τις ἐξέκλεψεν ἢ ἔητήσατο

V. 622. σεσαγμένων libri. σεσαγμένον cum Pors. recentt. Herm. tamen dubitat, an σεσαγμένῳ praeferendum sit.

V. 627. ἀχαιῶν οὐκ ἀμήνιτον θεοῖς libri. Ἀχαιοῖς οὐκ α. θεῶν correxerunt Dobraeus, Blomf. Herm. Vide Comment.

V. 631. ἐν νυκτί, in principio positum displicet Hermannō, cui aut collocandus hic versus post v. 635 videtur, aut interpungendum certe post ἐν νυκτί. At opposita sunt quae v. 636 narratur.

V. 632. ἀλλήλαισι Fl. Vict. ἀλλήλαισι Farn. — Θρηίκαι Fl. Vict.

V. 633. ἤρειπον cum glossis κατέβαλλον, συνέκρουον Farn. — κερωτυπούμεναι libri. κεροτυπούμεναι corr. Wassius ad Thuk. II, 84.

V. 634. τυφῷ Bl. — Post χειμῶνι cum veteribus edd. distinguit Herm., ut τυφῷ cum ζάλλῃ coniungatur. At τυφῷ a vocabulo χειμῶνι pendet, ut etiam apud Sophoclem Ant. v. 418 dicitur τυφῶς αἰέρας σκηπτάν.

V. 635. ποιμένος κακοστρόβφον ed. Herm., qua mutatione non opus est.

V. 636. ἐπεὶ δ' ἀνῆθε coni. Meineke p. 218.

V. 638. ναυτικῶν τ' ἐρειπίων Fl. Farn. ναυτικῶν τ' ἐρειπίων Vict., quod defensum a Lobeckio ad Aiace. p. 332 saepe ferri posset, ut Herm. monet, nisi praegressum esset ἀνδρῶν Ἀχαιῶν, quod postulat, ut alteri quoque genitivi ad νεκροῖς referantur. ναυτικοῖς τ' ἐρειπίοις cum Aurato et Schützio edd. recentt.

V. 640. τις librarii errore ex proximo versu huc illatum et in τότ' videatur mutandum esse. — ἔητήσατο Fl. ἢ ἔητήσατο Vict. Farn., quod ferri vix potest. ἢ ἔηρησατο Herm., quam formam frustra tueri studet loco Aristoph. Thesm. v. 760. ἢ ἔηρησατο Schütz. ἐξέκλεψε καὶ ἔηρησατο, clam subduxit et ducem se praebebat gubernaculum tractans, conieceram Mus. Rhen. X, p. 302. Idem, vel καὶ ἐρύσατο coni. Meineke p. 198.

- Θεός τις, οὐκ ἄνθρωπος, οἶακος θιγών.
 Τύχη δὲ σωτήρ ναῦν θέλουσ' ἐφέζετο
 Ὡς μήτ' ἐν ὄρμῳ κύματος ξάλην ἔχειν, 665
 Μήτ' ἐξοκείλαι πρὸς κραταίλεων χθόνα.
- 645 Ἐπειτα δ' ἄδην πόντιον πεφευγότες,
 Λευκὸν κατ' ἡμαρ, οὐ πεποιθότες τύχῃ,
 Ἐβουκολοῦμεν φροντίσιν νέον πάθος,
 Στρατοῦ καμόντος καὶ κακῶς σποδουμένου. 670
 Καὶ νῦν ἐκείνων εἰ τις ἐστὶν ἐμπνέων,
- 650 Λέγουσιν ἡμᾶς ὡς ὀλωλότας. τί μή;
 Ἡμεῖς τ' ἐκείνους ταῦτ' ἔχειν δοξάζομεν.
 Γένοιτο δ' ὡς ἄριστα. Μενέλεων γὰρ οὖν
 Πρωτόν τε καὶ μάλιστα προσδόκα μολεῖν. 675
 Εἰ δ' οὖν τις ἀκτὶς ἡλίου νιν ἱστορεῖ
- 655 Χλωρόν τε καὶ βλέποντα μηχαναῖς Διὸς
 Οὐπω θέλοντος ἐξαναλῶσαι γένος,
 Ἐλπίς τις αὐτὸν πρὸς δόμους ἤξειν πάλιν.
 Τοσαῦτ' ἀκούσας ἰσθι τάληθῇ κλύων. 680

V. 642. ναῦν θέλουσ' libri. ναυστολοῦσ' Casauboni emendatio a multis recepta etiam Hermannō probabilis est visa; sed quum οἶακος θιγών praecedat, vulgatum praestare videtur.

V. 643. ἀνόρμους coniecit Buttler. — μήτ' ἐν ὄρμῳ non accurate dictum est. Expectaverim μῆδ', ut ne in appellenda quidem navi —, quod oppositum est naufragii periculo.

V. 646. οὐ πεποιθότες τύχῃ vulgo, quod nobis non recte videtur dictum esse, quia servatis nihil iam erat timendum, neque haec cum proximis ulla ratione conciliari possunt. οὐ in αὐ convertit Hartung, recte, nisi fallor. Illi enim proprio periculo occupati de sociis nondum cogitaverant; nunc e naufragio servati quum post tempestatis noctem reddita luce iterum sperare coepissent, recentem hanc calamitatem animis meditabantur. — Versum delendum censet R. Klotz.

V. 648. Praesens σποδουμένου explicari vix potest. καὶ κατεσποδημένου Meineke, coll. Sept. v. 809.

V. 651. Recte haec opponerentur: ἐκείνοι ἡμᾶς ὡς ὀλωλότας λέγουσιν, ἡμεῖς τ' ἐκείνους ταῦτ' ἔχειν δοξάζομεν, nisi interpositum esset τί μή; Hoc addito ἡμεῖς τ' in χῆμεῖς γ' mutandum esse videtur. — ταῦτ' Stanl., quem multi sunt secuti.

V. 652. δ' ἄρ' οὖν Auratus. γὰρ quomodo explicari possit non video.

V. 654. εἰ γοῦν Vossius, recte ut videtur. — τίς ἀκτὶς Fl.

V. 655. καὶ ζῶντα καὶ βλέποντα libri. Hesychii glossam χλωρόν τε καὶ βλέποντα, ἀντὶ τοῦ ζῶντα ex hoc loco sumptam esse intellexit Toupus Emend. III p. 557, eumque secuti sunt edd. recentt.

V. 657. τίς αὐτόν Fl.

V. 658. κλύων Fl., sed ab eadem manu εἰν supra scripto. κλύειν Faru. cum glossa ἀκούειν.

ΧΟΡΟΣ.

- Τίς ποτ' ὠνόμαζεν ὧδ'* στρ. α'.
 660 *ἔς τὸ πᾶν ἐτητύμας —*
Μή τις, ὄντιν' οὐχ ὀρώμεν, προνοί-
αισι τοῦ πεπρωμένου
Γλῶσσαν ἐν τύχῃ νέμων; — 685
Τὰν δορίγαμβρον ἀμφινεικῇ θ'
 665 *Ἑλέναν, ἐπεὶ προπύοντως*
Ἑλένας, ἑλάνδρος, ἐλέπτολις,
Ἐκ τῶν ἀβροπῆνων 690
Προκαλυμμάτων ἐπλευσεν
Ζεφύρου γίγαντος αὔρα·
 670 *Πολύανδροί τε φεράσπιδες κυναγοί·*
Κατ' ἔχνος πλάταν ἄφαντον 695
Κελσάντων Σιμόεντος
Ἀκτὰς ἐπ' ἀξιφύλλους
Δι' ἔριν αἱματόεσσαν. 699
 675 *Ἴλιω δὲ κῆδος ὄρ-* ἀντ. α'.
θῶνυμον τελεσίφρων

V. 659. *ὠνόμαζεν* Herm. ita intelligendum putet, ut sit coepit nominare, sed dubitat, an *ὠνόμαζεν* scripserit Aeschylus, ut Suppl. v. 38 *σφετεριζόμενοι* et fortasse infra v. 751 *σεβίζω*.

V. 661. *προνοίαις* libri. *προνοίαισι* corr. Pauw.

V. 665. *ἐπέπερ ὄντως* Schwerdt, scilicet pro exquisitiore tritum substituens vocabulum.

V. 666. *ἑλένας* libri, quod pro *ἑλένας* dictum defendit Lobeck Paralip. I p. 228. *ἑλένας* cum Bl. et Elmsleio Herm. et recentt. praeter Schneid.

V. 667. *ἀβροτίμων* libri, in Farn. glossa *τῶν λίαν τιμίων*. Defendit id Herm., quod simili voce *ἀβρόπλουτος* Eurip. Iph. T. v. 1147 usus sit. Recte vero *ἀβροπῆνων*, Salmasii in Exerc. p. 78 emendationem edd. recentt. receperunt, qua voce etiam Lycophron v. 863 usus est. *ἀκροτίμων* coni. Meineke.

V. 671. 672. *πλάταν* libri. *πλατᾶν* coniecit Heath., quod multis placuit, sed cum librorum scriptura *κελσάντων* consociari non potest. — *κέλσαντες* Auratus, alii, quod neque aptum, neque ullo modo veri simile est. *κέλσαν ναῦν* Orelli, et sane negari non potest, *ἄφαντον* aptius ad *ἔχνος* referri, deinde verbum finitum requiri, denique non satis apte collocata esse verba *δι' ἔριν αἱματόεσσαν*. Ita etiam *πλατᾶν* recipiendum esset. *κέλσαντες* Meineke.

V. 673. *ἀκτὰς* Fl. sec. Herm. — *ἐπ' ἀξιφύλλους* Fl. Vict. *εἰς ἀξιφύλλους*, addito *συνέζησις* Farn. (*εἰς* pro *ἐπ'* in Farn. esse non adnotavit Bekkerus), *ἐπ' ἀξιφύλλους* cum Pauwio plerique edd. recte, antistrophicum enim versum corruptum esse sententia docet. Sed corrigendum videtur *ἀκταῖσιν ἀξιφύλλον*.

V. 676. *τελεσίφρων* Fl. Vict. *τελεσίφρων* Farn.

- Μῆνις ἤλασεν, τραπέζας ἀτί-
 μωσιν ὑστέρω χρόνῳ
 Καὶ ξυνεστίου Διὸς 704
- 680 Πρασσομένα τὸ νυμφότιμον
 μέλος ἐκφάτως τίοντας,
 Ὑμέναιον, ὃς τότε' ἐπέφθρεπεν
 Γαμβροῖσιν ἀεΐδειν.
 Μεταμανθάνουσα δ' ὕμνον
- 685 Πριάμον πόλις γεραῖα 710
 Πολύθρηνον μέγα που στένει, κικλήσκου-
 σα Πάριν τὸν αἰνόλεκτρον
 Πάμπροσθ', ἧ πολύθρηνον
 Παιᾶν' ἀμφὶ πολιτᾶν 715
- 690 Μέλεον αἶμ' ἀνατλάσα.
 Ἔθρεψεν δὲ λέοντος στρ. β'.
 Ἴνιν δόμοις ἀγάλακτον
 Οὕτως ἀνῆρ φιλόμαστον,

V. 677. 678. ἔλασε τραπέζας ἀτίμως, ἔν' ὑστέρω χρόνῳ Fl. Vict. ἤλασε τραπέζας ἀτίμως ὑστέρω χρόνῳ adiectis glossis ἐπέφθρε et ἔνεκα Farn. ἤλασεν corr. Porson. ἀτίμως Canter.

V. 682. ἐπεφθρεπ Fl. ἐπέφθρεπεν Vict. ἐπέφθρεπεν cum glossa ἤρμοζεν Farn. — Herm. suspicatur ὑμέναιον οἷς τότε' ἐπέφθρεπεν γ. α'. quibus tum hoc incubuit ut hymenaeum sponsis cauerent. ὑμέναιον ὡς ed. Weil.

V. 685. γεραίου Auratus, quo non opus est. Stanl. affert Horat. Carm. I, 15, 18 et regnum Priami vetus.

V. 688. παμπρόσθη libri. πάμπροσθ' ἧ olim Herm., quod alii aliter sunt interpretati, in editione Seidleri emendationem παμπορθῇ recepit. παμπενθῇ Auratus, παμπήδην Schütz., παμπροσθῇ, i. e. πάντων προστιθεμένων Ahr. Mihi in παμπρος latere γαμβρος videtur, ut quemadmodum verbis τὸ νυμφότιμον μέλος ἐκφάτως τίοντας hic opponuntur verba κικλήσκουσα Πάριν τὸν αἰνόλεκτρον, ita γαμβρῶν ὑμεναίῳ hic contrarium tantum cauere urbs dicatur. γαμβροῖς δὲ παλινοδόν, vel simile quiddam. Certe πολύθρηνον aperte ex glossemate ortum est. πολυδακρον v. 686 Schütz., quod commendat Meineke.

V. 689. αἰῶν ἀμφὶ πολιτᾶν libri. πολιτᾶν Auratus. αἰῶνα, φίλον πολιτᾶν Herm., qui monet scholiastam ἀμφὶ non legisse, qui adscripserit αἰῶνα πολυθρηνον καὶ μέλεον αἶμα ἀνατλάσα. αἰῶν' optime in παιῶν' vel παιᾶν' converterunt Ahr. et Schwerdt. Praeterea recte Ahr. statuit μέλεον αἶμ' ab ἀνατλάσα suspensum esse. Mihi vero etiam illud certum videtur, coniungenda esse verba πολυθρηνον μέγα που στένει παιᾶνα. Deinde ἀμφὶ corruptum esse et versus strophicus et ipsa sententia docet. Emendatio est incerta, apte diceretur παιᾶν' Αἶδα.

V. 690. μέλεον Fl. ex μέλαιον correctum.

V. 691. 692. λέοντα σῖνιν vulgo. λέοντος Ἴνιν corr. Conington.

V. 693. οὕτος supra adscripto ὡς Fl. οὕτος Vict. οὕτως Farn. ὡδ' Herm., qui versus ita disponit: σῖνιν δόμοις ἀγάλα — κτον ὡδ' ἀνῆρ φιλόμαστον. Non recte obsecutus est Karst.

- Ἐν βιότου προτελείοις 720
- 695 Ἄμερον, εὐφιλοπαιδα,
Καὶ γεραροῖς ἐπὶ χαρτον.
Πολέα δ' ἔσχ' ἐν ἀγκάλαις
Νεοτρόφου τέκνου δίκαν, 724
Φαιδρωπὸς ποτὶ χεῖρα, σαί-
700 νων τε γαστροῦς ἀνάγκαις.
Χρονισθεὶς δ' ἀπέδειξεν ἀντ. β'.
Ἔθος τρόπους τε τοκῆων.
Χάριν τροφᾶς γὰρ ἀμείβων
Μηλοφόνοισι σὺν ἅταις 730
705 Δαῖτ' ἀκέλευστος ἔτευξεν.
Αἵματι δ' οἶκος ἐφύρθη,
Ἄμαχον ἄλγος οἰκέταις
Μέγα σίνος πολύνκτονον. 734
Ἐκ θεοῦ δ' ἱερεὺς τις ἄ-
710 τας δόμοις προσεθρέφθη.
Πάραντα δ' ἔλθειν ἐς Ἴλιον πόλιν στρ. γ'.
Λέγοιμ' ἂν φρόνημα μὲν νηνέμου γαλάνας,

V. 697. Ad ἔσχ' in Farn. glossae πρόσεσχε, προσῆλθε adscriptae. **ἔσχ'** Casaubonus. πολὺ δ' ἐνέσχετ' ἀγκάλαις Hartung. **ἔσχ'** neutrali significatione, haesit, tuctur Herm. εὐδ' coni. Meineke.

V. 698. νεοτρόφον Fl.

V. 702. ἔθος τὸ πρὸς τοκῆων Fl. Vict. ἔθος τὸ πρὸς τοκῆων Farn., quem sequitur Herm. vide ad v. 693. ἔθος τὸ πρόσθε τοκῆων Wellauer, quod miramur recepisse Schneid. et Dd. Non magis aptum Bothii πρὸς γε, quod non recte putabant confirmari Choeph. v. 419. πάθουμεν ἄχα πρὸς γε τῶν τεκομένων, id enim est passi sumus mala eaque a matre. Littera ρ in librorum scriptura τὸ πρὸς transposita ἔθος τρόπους τε τοκῆων correximus. ἦθος Coninaton.

V. 703. χάριν γὰρ τροφᾶς Fl. Vict. χάριν γὰρ τροφεύσιν Farn. χάριν τροφᾶς γὰρ corr. Pearson.

V. 704. μηλοφόνοισιν ἅταις Fl. μηλοφόνοισιν ἅταισιν Farn. Vict. μηλ. ἄγαισιν Herm., quod ab ἄζειν factum significet consecrationem, sacrificium. μηλοφόνοισι μάχαισιν Bamberg. μηλοφόνοισι σὺν ἄγαις Schneid. μηλοφόνοις ἐν ἄλαισιν Rauchenst. μηλοφόνοισιν ἐν αἵταις Bothe, μηλ. σὺν αἵταις Fix et Ahr., quod recepit. Nunc Ahr. μηλοφόνοισιν αὐταῖς praefert. μηλοφόνους αἵταισιν Meineke p. 199.

V. 705. ἄμαχον δ' ἄλγος Fl. Vict. δ' om. Farn.

V. 709. ἐκ θεοῦ δ' ὡς ἱερεὺς τις, vel ἐκ θεοῦ δ' ἱερεως τις coni. Meineke p. 200.

V. 710. προσετράφη libri. προσεθρέφθη corr. Heath. et Porson.

V. 711. πάραντα Fl. et ita Herm. et plerique edd., etiam Dd., qui olim παρ' αὐτὰ scripserat. παρ' αὐ τὰδ' Wieseler. παραὶ τὰδ' Schneid. τοιαῦτα δ' Todt. Philol. XV p. 46 qui v. 702 corrigendum censet ἔθος πάραντα τοκῆων.

- Ἀκασκαῖον δ' ἄγαλμα πλούτου, 741
 Μαλθακὸν ὁμμάτων βέλος,
 715 Δηξίδυμον ἔρωτος ἄνθος.
 Παρακλίνουσ' ἐπέκρανευ
 δὲ γάμου πικρὰς τελευτὰς,
 Δύσεδρος καὶ δυσόμιλος 746
 Συμένα Πριαμίδαισιν
 720 Πομπᾷ Διὸς ξενίον
 Νυμφόκλαντος Ἑρινύς.
 Παλαίφατος δ' ἐν βροτοῖς γέρων λόγος. ἀντ. γ'.
 Τέτυκται μέγαν τελεσθέντα φωτὸς ὄλβον 752
 Τεκνοῦσθαι, μῆδ' ἄπαιδα θνήσκειν
 725 Ἐκ δ' ἀγαθὰς τύχας γένει 755
 Βλαστάνειν ἀκόρεστον οἰζύν.
 Δίχα δ' ἄλλων μονόφρων εἰ-
 μί. τὸ δυσσεβὲς γὰρ ἔργον
 Μέτα μὲν πλείονα τίττει,
 730 Σφετέρᾳ δ' εἰκότα γέννα. 760
 Οἰκὼν γὰρ εὐθυδίκων
 Καλλίπαις πότμος αἰεὶ.
 Φιλεῖ δὲ τίττειν ὕβρις μὲν παλαια νεά- στρ. δ'.
 735 ζουσαν ἐν κακοῖς βροτῶν 765
 Ἵβριν τότε ἢ τότε ὅτε τὸ κύριον μόλῃ

V. 713. ἀκασκαῖον ἄγαλμα libri, ἀκασκαῖον δ' ἄγ. Porson. ἀκασκαῖον τ' ἄγ. corr. Herm. ἀκασκαῖον γέλασμα suspicatur Karst.

V. 715. δηξίδυμον libri, aperte vitiose. Nam etiamsi δάκνειν de amore dicitur, tamen mordendi significationem semper habet, quam hic ineptam esse docet quod praecedat μαλθακὸν ὁμμάτων βέλος et ipsum ἔρωτος ἄνθος. Post facta est δύσεδρος καὶ δυσόμιλος, nunc omnium animos deleniebat. Corrigendum igitur θελξίδυμον. Meineke coni. τηξίδυμον, sed tabescendi notio hic non satis apta videtur.

V. 716. παρακλίνουσ' Fl. παρακλίνουσ' Farn. Vict. vulgo. Illud Herm. restituit. παρακλινθεῖο susp. Meineke.

V. 717. πικροῦ, sed ἀς supra adscripto Fl. πικρὰς Farn. Vict. — τελευτὰς Fl., sed circumflexo in gravem mutato.

V. 719. πριαμίδαισι Fl. Vict.

V. 721. ἑρινύς Fl. ἑριννύς Farn. Vict.

V. 726. οἰζύν libri. οἰζύν corr. Pauw.

V. 728. τὸ γὰρ δυσσεβὲς libri. τὸ δυσσεβὲς γὰρ corr. Pauw. et Heath.

V. 729. μετὰ libri. τέχνα coniecit Auratus. μέτα, post, ed. Herm.

V. 731. γὰρ in δ' ἀρ' convertit Auratus, alii. Sed vide Comment.

V. 735. ὕβριν vulgo huic versui additur. Corr. Ahr.

V. 736. τότε ἢ τότε ὅταν τὸ κύριον μόλῃ libri. ὅτε prior haec editio. τότε ἢ τότε, ἐστ' ἂν ἐπὶ τὸ κύριον μόλῃ Herm., alia alii.

- Φάος τόκου,
 Δαίμονά τε τὰν ἄμαχον, ἀπόλεμον, ἀνέλερον,
 Θράσος μελαίνας μελάθροισιν ἄτας 771
- 740 Εἰδομέναν τοκεῦσιν.
 Δίκα δὲ λάμπει μὲν ἐν δυσκάπνοις δώμασιν· ἀντ. δ'.
 τὸν δ' ἐναίσιμον τίει· [βίον.] 775
 Τὰ χρυσόπαστα δ' ἔδεθλα σὺν πίνῳ χερῶν
- 745 Παλιντρόποις
 Ὅμμασι λιποῦς' ὅσια προσέμολε, δύναμιν οὐ
 Σέβουσα πλούτου παρὰσημον αἰνῶ· 780
 Πᾶν δ' ἐπὶ τέρμα νωμᾷ.
- Ἄγε δὴ, βασιλεῦ, Τροίας πολίπορθ',
 750 Ἀτρέως γένεθλον, πῶς σε προσείπω;
 πῶς σε σεβίξω, μὴδ' ὑπεράρας 785
 μὴδ' ὑποκάμψας καιρὸν χάριτος;
 πολλοὶ δὲ βροτῶν τὸ δοκεῖν εἶναι
 προτίουσι, δίκην παραβάντες.
- 755 Τῷ δυσπραγοῦντί τ' ἐπιστενάχειν 790

V. 737. νεαρά φάους, κότον libri. νέα φαφῆ Herm., cui κότον explicatio esse videtur adscripta ad δαίμονα τὸν ἄμαχον. Rectius alii νεαρά eiecerunt, quod ex glossemate νεαράν ad νεάζουσαν adscripto ortum videtur. φάους σκότον Casanbonus. φάος σκότον Schmitt. p. 17. φασκότον Schneid., alia alii. Scripsimus φάος τόκου, i. e. ἡμαρ τόκου cum Ahr.

V. 738. τε τὸν libri. τε τὰν corr. Herm. Coniungenda ὄβριν δαίμονά τε.

V. 739. 740. μελάθροις Fl. μελάθροισιν Farn. Vict. — τοκεῦσι Fl. τοκεῦσιν Farn. Vict.

V. 742. δώμασι Fl. Vict. δώμασιν Farn.

V. 743. βίον eiecit Ahr. Heims. p. 347.

V. 744. ἔσθλα libri. ἔδεθλα corr. Auratus a plerisque edd. probatum.

V. 746. προσέβα τοῦ libri. προσέβαλε olim Herm., in editione προσέμολε, quod verum videtur, quamquam τοῦ quomodo in textum venerit, non apparet. ὅσια πρὸς ἔστυο suspicatur Ahr.

V. 748. ἐπι edid. Herm., ut πᾶν τέρμα coniungeretur, ἐπι referretur ad utrosque, qui ante sunt commemorati: omnem attribuit exitum, i. e. bonum et malum, ut quisque est meritis. Nemini hoc persuasit.

V. 749. πολίπορθ' libri. πολίπορθ' formam Homericam Bl. restituit, probante Hermannō. πολιπόρθης libri v. 451.

V. 751. σεβίξω Fl., quod placet Hermannō, quia usitatio est in deliberatione de eo quod agendum sit, aoristus coniunctivus. Vide ad v. 659. — σεβίξω Farn. Vict.

V. 755. δυσπραγοῦντι δ' vulgo. δυσπραγοῦντί τ' corr. Herm., quoniam quae sequuntur explicandis per duo opposita praegressis inser-

πᾶς τις ἔτοιμος· δῆγμα δὲ λύπης
οὐδὲν ἐφ' ἧπαρ προσικνεῖται·
Καὶ ξυγχαίρουσιν ὁμοιοπρεπεῖς
ἀγέλαστα πρόσωπα βιαζόμενοι

760

Ὅστις δ' ἀγαθὸς προβατογνώμων,
οὐκ ἔστι λαθεῖν ὄμματα φωτὸς
τὰ δοκοῦντ' εὐφρονος ἐκ διανοίας
ὑδαρεὶ σαίνειν φιλότῃ.

796

765 Σὺ δέ μοι τότε μὲν στέλλων στρατιὰν
Ἑλένης ἔνεκ', οὐκ ἐπικεύσω,
Κάρτ' ἀπομυσσῶς ἦσθα γεγραμμένος,
οὐδ' εὖ πραπίδων οἶακα νέμων
θράσος ἀκούσιον

800

770 ἀνδράσι θνήσκουσι κομίζων.

vianl. Sic infra v. 803. — Hunc et quattuor proximos versus affert Stobaeus CXII. 12.

V. 756. δῆγμα Fl. Vict. δῆγμα Farn. et apud Stobaeum.

V. 758. καὶ ξυγχαίρουσιν Fl. Farn. Vict. καὶ νυκτὶ δὲ χαίρουσιν apud Stobaeum. Hinc καὶ omisso νυκτὶ δὲ χαίρουσιν olim Herm., quod deinde recte repudiavit, quum ita verbum principale χαίρουσιν positu suo male obscuraretur. Scriptura apud Stobaeum nata est ex vulgata et librarii correctione, qui quum ad ὁμοιοπρεπεῖς, dativum requireret, νυκτὶ δὲ supra ξυγχαίρουσιν adscripsit.

V. 759. Gramm. Bekk. An. p. 336, 29 ἀγέλας πόων Εὐριπίδης εἶπεν, ἀνδρῶν δὲ ἀγέλας Πλάτων. ἀγέλαστα δὲ πρόσωπα Αἰσχύλος.

V. 760. Versum paroemicum excidisse Herm. verissime statuit, nam non solum ad sententiae integritatem aliquid deest, sed in fine sententiae aut paroemicus erat ponendus, aut hiatus vitandus, de qua re dixi in Mützellii Annal. schol. XIII, p. 798. Accedit, quod veri simile est duo haec systemata opposita versuum numero poetam exaequasse. Hermannō, si tertiae personae est ξυγχαίρουσιν, excidisse videtur δυσπρεσκόμενοι γελᾶσαντι.

V. 761. προβατογνώμων Fl.

V. 764. σαίνειν libri, quod vix apte explicari potest. σαίνει recte videtur Casaubonus emendasse; τὰ est relativum.

V. 766. οὐ γάρ ἐπικεύσω libri. οὐ γάρ σ' ἐπ. cum Musgravio et Butlero plerique. οὐκ ἐπικεύσω corr. Herm.

V. 767. ἀπόμυσσός τ' ἦσθα γεγραμμένος, οὔτ' coniecit Elmsl. ad Med. v. 102. τεθραμμένος vel ἀπὸ μυσσῶν ἦσθα τετραμμένος a sapientia aversus esse mihi videbaris exspectat Meineke.

V. 769. θράσος ἐκούσιον Fl. Vict. θάρσος ἐκούσιον Farn. θράσος ἀκούσιον corr. Canter., quem plerique sunt secuti. θράσος ἐκ θυσιῶν Ahr. facili mutatione, sed obscura sententia. ἄρος ἀκούσιον coll. Hesych. ἄρος, ὄφελος — καὶ βλάβος ἀκούσιον Heims. p. 46. θάρσος ἐκούσιον Herm. explicat: vehens (ad Troiam) spontaneam audaciam mori volentibus viris, id acerbè dictum esse de mortifera expeditione. Locus nondum est restitutus.

Νῦν δ' οὐκ ἄπ' ἄκρας φρενός, οὐδ' ἀφίλως 805
εὐφρων πόνος εὖ τελέσασιν.

Γνώσει δὲ χρόνῳ διαπευθόμενος
τόν τε δικαίως καὶ τὸν ἀκαίρως
775 πόλιν οἰκουροῦντα πολιτῶν.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Πρῶτον μὲν Ἄργος καὶ θεοὺς ἐγχωρίους 810
Δίκη προσειπεῖν, τοὺς ἔμοι μεταιτίους
Νόστου δικαίων θ' ὧν ἐπραξάμην πόλιν
780 Πριάμου. δίκας γὰρ οὐκ ἀπὸ γλώσσης θεοῖ
Κλύοντες ἀνδροθνήτας Ἰλίου φθορᾶς
Ἔς αἵματηρὸν τεῦχος οὐ διχορρόπως 815
Ψήφους ἔθεντο· τῷ δ' ἐναντίῳ κύτει
Ἐλπίς προσήει χειρὸς οὐ πληρουμένῳ.
785 Καπνῷ δ' ἀλούσα νῦν ἔτ' εὐσημος πόλις.
Ἄτης θύελλαι ζῶσι· δυσθνήσκουσα δὲ

V. 771. οὐδ' ἀφελῶς, nec vulgari modo benevolus, Ahr.

V. 772. εὐφρων πόνος εὖ τελέσασιν Fl. τις post εὐφρων additum in Farn. Vict. ex Triclinii correctione, qui saepius in hoc carmine paroemiacos expellit. Hermano εὖ τελέσασιν est per eos qui perfecerunt, πόνος εὐφρων autem acceptus. πόνον coniecit Auratus, at εἰμί omitti non poterat. Conieceram πόνον εὖ τελέσας εἶ, quod oppositio requirere videbatur τότε μὲν στέλλων στρατιὰν ἀπομούσως ἦσθα γεγραμμένος, νῦν δὲ πόνον εὖ τελέσας εὐφρων εἶ, ut εὐφρων esset acceptus. εὐφρων λόγος Kayser. εὐφρων πνός Weil. εὐφρων νόος Heims., at τελέσασιν vix verum, nam militum hic nulla ratio erat habenda, ubi de Chori in regem animo agitur.

V. 773. γνώση libri.

V. 775. Monometrum, veluti σου ἀφρεστῶτος excidisse putat Herm., hanc enim esse huius carminis dispositionem, ut primum systema, quod est versuum sex, duo sibi respondentia trium versuum systemata excipiant, quarto systemati autem, quod quattuor versuum est, duo subiiciantur systemata paria, utrumque ex duobus systematis constans duorum et trium versuum cum dimidiato, hac forma: 6. 3. 3. 4. 2. 3½. 2. 3½.

V. 778. δίκη in θέμις (Hesych. θέμις . . . καὶ δίκη ἢ προσήκει) mutandum censet Heims. p. 97.

V. 781. ἀνδροθνήτας Ἰλίου φθορᾶς libri, quae verba recte a ψήφους ἔθεντο pro ἐψηφίσαντο dicto penderent, nisi additum esset εἰς τεῦχος. Neque ψήφους apte ad φθορᾶς apponeretur, calculi ut dicerentur φθοραί. Sine dubio φθορᾶς in φθορᾶς mutandum est; ἀνδροθνήτας Ἰλίου φθορᾶς ψήφους est φονίας, ὀλεθρίας ψήφους Ἰλίου ἀλώσεως. Debraeus coniecerat ἀνδροθνήτος Ἰλίῳ φθορᾶς. Ahr. φθορᾶς legendum et ἀνδροθνήτας δίκας coniungendum esse censet.

V. 784. προσίει χεῖρας coni. Bothe. χειρός in χηρός mutat Pauw., in χρεῖος, indiga, Herm. Nihil est mutandum. Vide Comment.

V. 786. ἄτης θυηλαὶ Herm. „sacrificia et victimae perniciiei vivunt: quod quum sit consumi igne omnia, recte potuit συνθνήσκουσα σποδός adiungi.“ Ita non tollitur loci difficultas. Immo

- Σποδὸς προπέμπει πλοῖνας πλούτου πνοάς. 820
 Τούτων θεοῖσι χρή πολὺμνηστον χάριν
 Τῖνεν· ἐπείπερ καὶ πάγας ὑπερκότους
 790 Ἐφραξάμεσθα, καὶ γυναικὸς οὔνεκα
 Πόλιν διημάδυνεν Ἀργεῖον δάκος,
 Ἴππου νεοσσός, ἀσπιδηφόρος λεώς, 825
 Πήδημ' ὀρούσας ἀμφὶ Πλειάδων δύνειν·
 Ἵπερθορῶν δὲ πύργον ὠμηστῆς λέων
 795 Ἄδην ἔλειξεν αἵματος τυραννικοῦ.
 Θεοῖς μὲν ἐξέτεινα φροῖμιον τόδε·
 Τὰ δ' ἐς τὸ σὸν φρόνημα μέμνημαι κλύων, 830
 Καὶ φημι ταῦτά καὶ συνήγορόν μ' ἔχεις.
 Παύροις γὰρ ἀνδρῶν ἐστι συγγενὲς τόδε,
 800 Φίλον τὸν εὐτυχοῦντ' ἄνευ φθόνου σέβειν.

vulgatum *συνθνήσκουσα* ex *δυσθνήσκουσα* corruptum est: quo participio deinde etiam Euripides usus est. Hoc recipere non dubitavi.

V. 789. 790. καὶ πάγας ὑπερκότους ἐφραξάμεσθα libri. *χάρπαγας ὑπερκότους* (ὑπερκόπους) ἐφραξάμεσθα Tyrwhitt, et Orelli, ut est v. 512. ὀφλὼν γὰρ ἀρπαγῆς τε καὶ κλοπῆς δίκην. Contra καὶ πάγας ὑπερκότους ἐφραξάμεσθα Herm., idemque Paley et Franken coniecerant (ὑπερκόπους ἐφραξάμεσθα Dd.), ut infra v. 1336. Hoc fere probant recentt., quamquam καὶ — καὶ de eadem re dictum offensionis est, ut mihi *χάρπαγας ὑπερκότως ἐπραξ.* videatur scripsisse poeta. *ἐπείπερ κάλλεγας* conl. Ahr.

V. 791. ἄγριον δάκος conl. Bl. quod probat Ahr.

V. 792. ἀσπιδητρόφος Fl. Vict. ἀσπιδοστρόφος Farn. Illam formam recte improbat Lobeck. ad Phryn. p. 683. Bl. alii, ἀσπιδοστρόφος vero, quod Triclinius posuit, quamquam recte hic diceretur, ut est apud Hom. Il. VII, 238 οἶδ' ἐπὶ δεξιά, οἶδ' ἐπ' ἀριστερὰ νομῆσαι βῶν ἀζαλέην, Soph. Aiac. v. 575 διὰ πολυφύρφον στρέφων πόρπακος ἐπάβοιον σάκος et aliis locis, tamen vix esset in ἀσπιδητρόφος corruptum, et multo hic aptius est ἀσπιδηφόρος, quod Bl. restituit et recentt. edd. receperunt. ἀσπιδητρόφος λέων conl. Ahr. expulsis vsa. 794, 795 aliunde huc illatis.

V. 793. ὀρούσας Fl. — ἀμφὶ Πλειάδων φάσιν, i. e. ἐπιτολήν susp. Ahr. — Hic versus post v. 792 aperte inepte collocatus cum Hartungio post v. 795 ponendus videtur.

V. 794. ὑπερθορῶν Fl. Farn. ὑπερθορῶν Vict.

V. 798. ταῦτα libri. ταῦτά corr. Auratus.

V. 799. Hunc et proximum versum affert Stobaeus XXXIII, 28.

V. 800. φθόνων Fl. φθόνου Farn. Vict. φόγου est apud Stobaeum. — φθόνων recepit Herm. ut exquisitius, coll. Plat. leg. VII p. 801 E: μετὰ γε μὴν ταῦτ' ἤδη νόμος ἄνευ φθόνων εὐθύς γένοιτ' ἂν ὅδε. Sed φθόνων sive φθόνου corruptum esse, docet sententiae perversitas: amicum fortunatum pauci sine invidia colunt, nam invidia efficit, ut duplici malo laborent. Accedit quod de invidia nihil Chorus dixerat. Videtur πόνων esse corrigendum, et proximum ἄχθος non est ἄχθος νόσου, sed proprium malum, ut aperte docet v. 803 et verbum βαρύνεται. Hoc dicit: amici fortuna amicus non gaudio, sed molestiis afficitur. Nam in-

- Δύσφρων γὰρ ἰὸς καρδίαν προσήμενος
 Ἄχθος διπλοῖζει τῷ πεπαμένῳ νόσον, 835
 Τοῖς τ' αὐτὸς αὐτοῦ πῆμασιν βαρύνεται
 Καὶ τὸν θυραῖον ὄλβον εἰσορῶν στένει.
 805 Εἰδὼς λέγοιμ' ἄν, εὖ γὰρ ἐξεπίσταμαι
 Ὀμιλίας κάτοπτρον, εἰδῶλον σκιᾶς
 Δοκοῦντας εἶναι κάρτα πρεφυμενεῖς ἔμοι. 840
 Μόνος δ' Ὀδυσσεύς, ὅσπερ οὐχ ἑκὼν ἐπλει,
 Ζευχθεὶς ἔτοιμος ἦν ἔμοι σειραφόρος·
 810 Εἰτ' οὖν θανόντος εἴτε καὶ ζῶντος πέρι
 Λέγω. τὰ δ' ἄλλα πρὸς πόλιν τε καὶ θεοὺς
 Κοινοὺς ἀγῶνας θέντες ἐν πανηγύρει 845
 Βουλευσόμεσθα. καὶ τὸ μὲν καλῶς ἔχον
 Ὅπως χρονίζον εὖ μενεῖ βουλευτέον·
 815 Ὅτῳ δὲ καὶ δεῖ φαρμάκων παιωνίων,
 Ἦτοι κέαντες ἢ τεμόντες εὐφρόνως
 Πειρασόμεσθα πῆμ' ἀποστρέψαι νόσον. 850
 Νῦν δ' ἐς μέλαθρα καὶ δόμους ἐφεστίους
 Ἐλθὼν θεοῖσι πρῶτα δεξιώσομαι,
 820 Οἵπερ πρόσω πέμψαντες ἤγαγον πάλιν.
 Νίκη δ' ἐπέπερ ἔσπετ', ἐμπεδος μένοι.
 ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.
 Ἄνδρες πολῖται, πρέσβος Ἀργείων τόδε, 855
 Οὐκ αἰσχυνοῦμαι τοὺς φιλόνορας τρόπους
 Λέξαι πρὸς ὑμᾶς ἐν χρόνῳ δ' ἀποφθίνει
 825 Τὸ τάρβος ἀνθρώποισιν. οὐκ ἄλλων πάρα
 Μαθοῦς', ἐμavτῆς δύσφορον λέξω βέον

vidiae virus ad cor accedit et malum proprium auget, ut et quod non simili fortuna utitur moleste ferat et alterius fortunae invidens doleat.

V. 801. καρδίαν libri. καρδίᾳ Casaubonus, alii, quod recepit Herm. At rectius hic ad cor accedere quam cordi assidere invidia dicitur.

V. 802. πεπαμένῳ libri. πεπαμένῳ corr. Porson. — νόσον coni. Auratus, non recte, si invidiam intelligi voluit; vide ad v. 800. — Conieceram μὴ πεπαμένῳ τόσον.

V. 803. αὐτοῦ Fl. αὐτοῦ vulgo. — πῆμασι Fl.

V. 809. σειραφόρος Fl. Farn. σειρασφόρος Viet.

V. 817. πῆματος τρέψαι νόσον libri. πῆμ' ἀποστρέψαι νόσον corr. Porson. coll. Soph. Phil. v. 765 πῆμα νόσον et Aiac. v. 363 πῆμα ἄτης, quam egregiam emendationem omnes recenti. receperunt, quamvis Hermanno inutilis ea coniectura, obsequium ridiculum videatur. Quis enim dicat medicum mali morbum depellere, non morbi malum?

V. 821. ἐμπεδος libri. ἐμπεδος corr. Cobet. Probat id Meineke p. 201, qui etiam Suppl. 944 ἀραρότα restituit.

- Τοσόνδ' ὅσον περ οὗτος ἦν ὑπ' Ἰλίῳ. 860
 Τὸ μὲν γυναικα πρῶτον ἄρσενος δίχα
 Ἦσθαι δόμοις ἔρημον ἑκπαγλον κακόν,
 830 Πολλὰς κλύουσιν κληδόνας παλιγκότους
 Καὶ τὸν μὲν ἦκειν, τὸν δ' ἐπειςφέρειν κακοῦ
 Κάκιον ἄλλο πῆμα, λάσκοντας δόμοις. 865
 Καὶ τραυμάτων μὲν εἰ τόσων ἐτύγχανεν
 Ἀνὴρ ὅδ', ὥς πρὸς οἶκον ὤχετεύετο
 835 Φάτις, τέτρηται δικτύου πλέω λέγειν.
 Εἰ δ' ἦν τεθνηκώς, ὥς ἐπλήθουν λόγοι,
 Τρισώματός τ' αὖ Γηρουὼν ὁ δεύτερος 870
 [Πολλὴν ἄνωθεν, τὴν κάτω γὰρ οὐ λέγω,]
 Χθονὸς τρίμοιρον χλαῖναν ἐξηύχει λαβών,
 840 Ἀπαξ ἐκάστῳ κατθανὼν μορφώματι.
 Τοιῶνδ' ἑκατὶ κληδόνων παλιγκότων
 Πολλὰς ἄνωθεν ἀρτάνας ἐμῆς δέξης 875
 Ἐλυσαν ἄλλοι πρὸς βίαν λελειμμένης.
 Ἐκ τῶνδ' εἰ τοὶ παῖς ἐνθάδ' οὐ παραστατεῖ,
 845 Ἐμῶν τε καὶ σῶν κύριος πιστωμάτων,

V. 830. ἡδονάς libri. κληδόνας ex Aurati emendatione restituit Stanl. Versum ex v. 841 confectum esse suspicatur Ahr.

V. 831. Locus corruptus. Nam etsi ἦκειν et ἐπειςφέρειν explicari sane potest, inepte tamen additur illud λάσκοντας δόμοις. Perspexit hoc Weil, qui ἐπειςφέρειν mutat in ἐπέρχεσθαι, recte ad sententiam, sed corrigendum potius leni mutatione ἐπειςθορεῖν.

V. 834. ἀνὴρ libri. Articulum addidit Herm. ἀνὴρ, ὅσων coni. Meineke. — ὤχετεύετο libri. Corr. Heath.

V. 835. φάσις Fl. — πλέων Dd. — τέτρωται libri. τέτρηται Ahr. quia τιτρώσκω perforandi significationem non habet, quod etiam Meinekio probatum recepimus.

V. 836. ἐπλήθουν libri. ἐπλήθουν cum Porsono Herm. et recentt.

V. 837. τ' αὖ libri, quod τὰν esse vidit Well. — „Non minus apte τρισσόζους hic appellaretur, quo vocabulo usum esse Aeschylum ex Etym. M. p. 279, 15 et appendice Etym. Gud. p. 585, 14 discimus.“ Herm.

V. 838. Verba τὴν κάτω γὰρ οὐ λέγω χθονὸς in parentesi habet Vict. — Totum hunc versum, qui quam ineptus sit, in Comment. expositum, recte uncinis inclusit Weil. Librarius videtur ad v. 842 aberrasse et scriptis verbis πολλὰς ἄνωθεν iterum in ordinem redisse, alius deinde ex his versum confecisse. πολλὴν ἀνελθῶν sc. ὁδὸν coni. Ahr.

V. 843. λελημμένης libri. λελημμένης Bl. ἄδον π. β. λελημμένης Ahr. λελημμένης Schwerdt p. 43. Hoc recepi. Meinecke coni. δμῶες δέξης ἔλυσαν ἄμοι π. β. λελημμένης.

V. 845. πιστευμάτων vulgo. πιστωμάτων corr. Herm., quod quum

- Ὡς χοῖν, Ὀρέστης· μηδὲ θανμάσης τόδε.
 Τρέφει γὰρ αὐτὸν εὐμενὴς δορυξένος 880
 Στρόφιος ὁ Φωκεύς, ἀμφίλεκτα πῆματα
 Ἔμοι προφωνῶν, τὸν δ' ὑπ' Ἰλίῳ σέθεν
 850 Κίνδυνον, εἴ τε δημόθρους ἀναρχία
 Βουλὴν καταβρίβειεν, ὥστε σύγγονον
 Βροτοῖσι τὸν πεσόντα λακτίσαι πλέον. 885
 Τοιάδε μέντοι σκῆψις οὐ δόλον φέρει.
 Ἔμοιγε μὲν δὴ κλανυμάτων ἐπίσσυτοι
 855 Πηγαὶ κατεσβήκασιν, οὐδ' ἐνι σταγῶν.
 Ἐν ὀψικολτοῖς δ' ὄμμασιν βλάβας ἔχω,
 Τὰς ἀμφὶ σοὶ κλαίονσα λαμπτηρουχίας 890
 Ἀτμελήτους αἰέν. ἐν δ' ὀνείρασιν
 Λεπταῖς ὑπαὶ κώνωπος ἐξηγειρόμην
 860 Ῥιπαῖσι θωύσσοντος, ἀμφὶ σοὶ πάθη
 Ὅρῳσα πλείω τοῦ ξυνεύδοντος χρόνον.
 Νῦν ταῦτα πάντα τλᾶς, ἀπενθήτω φρενὶ — 895
 Τερπνὸν δὲ τἀναγκαῖον ἐκφυγεῖν ἅπαν — 902
 Λέγοιμ' ἂν ἄνδρα τόνδ' ἐγὼ σταθμῶν κύνα,
 865 Σωτήρα ναὸς πρότονον, ὑψηλῆς στέγης
 Στύλον ποδῆρη, μονογενὲς τέκνον πατρί,

alibi ab Aeschylō positum, tum de connubii foedere Eum. v. 214. Ἦρας
 τελέας καὶ Διὸς πιστώματα.

V. 852. πλέον in πέδον mutat Karst.

V. 853. μέν τις suspicatur Herm.

V. 855. κατεσβήκασιν, θ supra τ et τ supra β adscripto, ut sit
 καθεστήκασιν Fl.

V. 856. κλάβας Fl.

V. 957. κάουσα Meineke, qui hic candelas domi accensas dici,
 non ignium signa putat.

V. 862. Verba ταῦτα πάντα τλᾶς Elberling. commatis inclusit.

V. 863. Hic versus vulgo ponitur ante v. 870 post verba ὁδοιπόρῳ
 δ. π. ξέος, ubi vel propterea ferri nequit, quod verba illa τοιοῖς δὲ
 τοῖ νιν ἀξιώ προσφθέγμασιν docent, proxime ea προσφθέγματα ante-
 cedere, quae illo versu interrumpuntur. Non est autem hic versus
 cum Bl. aliisque eliciendus, sed post v. 862 collocandus, cuius expli-
 cationi inservit. Monstrant id ipsa verba, nam τερπνὸν refertur ad
 ἀπενθήτω φρενί, deinde ἐκφυγεῖν ad τλᾶσα, denique τἀναγκαῖον
 ἅπαν ad ταῦτα πάντα. Quare huc versum transposuimus.

V. 864. τόνδε τῶν σταθμῶν vulgo. At articulum non patitur
 poetica dictio, quare τόνδε βουσταθμῶν coni. Herm., probabilius τόνδ'
 ἐγὼ σταθμῶν Weil, quod recepimus. Contra Ahr. versuum exitus
 esse permutatos statuit et corrigendum: νῦν, ταῦτα πάντα τλᾶσα τῶν
 σταθμῶν κύων, λέγοιμ' ἂν ἄνδρα τόνδ' ἀπενθήτω φρενί.

V. 866. στόλον Fl. στύλον Farn. Vict. Accentum corr. Dd.

- Καὶ γῆν φανείσαν ναυτίλοις παρ' ἐλπίδα,
 Κάλλιστον ἡμᾶρ εἰσιδεῖν ἐκ χειμάτος, 900
 Ὀδοιπόρῳ διψῶντι πηγαῖον ῥέος.
- 870 Τοιοῖςδὲ τοί νιν ἄξιῳ προσφθέγμασιν.
 Φθόνος δ' ἀπέστω· πολλὰ γὰρ τὸ πρὶν κακὰ
 Ἦναιχόμεσθα· νῦν δέ μοι, φίλον κάρα, 905
 Ἐκβαῖν' ἀπήνης τῆςδε, μὴ χαμαὶ τιθεῖς
 Τὸν σὸν πόδ', ὦναξ, Ἴλιον πορθήτορα.
- 875 Δμωαί, τί μέλλεθ', αἷς ἐπέσταλται τέλος
 Πέδον κελεύθου στρωννύναι πετάσμασιν.
 Εὐθύς γενέσθω πορφυρόστρωτος πόρος, 910
 Ἐς δῶμ' ἄελπτον ὥς ἂν ἡγῆται δίκη.
 Τὰ δ' ἄλλα φροντὶς οὐχ ὕπνῳ νικωμένη
- 880 Θήσει δικαίως σὺν θεοῖς εἰμαρμένα.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

- Αἴδας γένεθλον, δωμάτων ἐμῶν φύλαξ,
 Ἀπουσία μὲν εἰπας εἰκότως ἐμῇ· 915
 Μακρὰν γὰρ ἐξέτεινας· ἀλλ' ἐναισίμως
 Αἰνεῖν, παρ' ἄλλων χρὴ τόδ' ἔρχεσθαι γέρας.
- 885 Καὶ τᾶλλα μὴ γυναικὸς ἐν τρόποις ἐμὲ
 Ἄβρυνε, μηδὲ βαρβάρου φωτὸς δίκην
 Χαμαιπετὲς βόημα προσχάνης ἐμοί, 920

V. 867—869. καὶ γῆν φανείσαν in γῆν ἐκφανείσαν vel γαῖαν φανείσαν Bl., in ἀγῆν φανείσαν Ahr. mutandum censet. Contra Hermannō non in his verbis aliquid vitii inesse videtur, sed in ordine rerum, quem restituendum hoc versuum ordine existimat: 869. 868. 867. Καὶ explicatum est in Comment., dubitatio tamen manet. — Deinde κάλλιστον ἡμᾶρ Hermannō frigere videtur, quod superlativus non idonea de causa positus sit, quare γαλήνῳ ἡμᾶρ edidit, ut est apud Eurip. Or. v. 278 ἐκ κυμάτων γὰρ αὐθις αὐ γαλήν' ὄρῳ. γανυστὸν ἡμᾶρ coni. Meineke.

V. 870. τοιοῖςδὲ τοῖνυν libri. τοιοῖςδὲ τοί νιν corr. Schütz.

V. 871. τὰ πρὶν vulgo. Correxeram τὸ πρὶν, quod hic requiri etiam Karsten. vidit.

V. 872. νῦν δ' ἐμοί φίλον κάρα libri, νῦν δέ μοι, φίλον κάρα corr. Schölefeld. et Ahr. quod receperunt edd. recenti.

V. 874. ὦναξ Fl. Vict. ὦναξ Farn. — πορθήτορος suspicatur Valckenar. ad Eurip. Phoen. v. 1518.

V. 875. τέλος Fl. Vict. τάδε Farn., quod Herm. nescit an praeferendum sit.

V. 876. στρωννύναι Elmsl. ad Med. v. 1209. dubitat an praestet.

V. 880. σὺν θεοῖσιν ἄρμενα recte corrigit Meineke.

V. 886. βαρβάθου, sed ρ supra scripto Fl.

V. 887. βόημα Fl., sed η supra scripto. βόημα Farn. βόαμα cum Vict. vulgo, sed illud restituendum, ut recte monet Rostius in

- Μηδ' εἵμασι στρώσας' ἐπίφθονον πόρον
 Τίθει· θεοὺς τοι τοῖςδε τιμαλφεῖν χρεῶν·
 890 Ἐν ποικίλοις δὲ θνητὸν ὄντα κάλλεσιν
 Βαίνειν ἐμοὶ μὲν οὐδαμῶς ἄνευ φόβου.
 Λέγω κατ' ἄνδρα, μὴ θεόν, σέβειν ἐμέ. 925
 Χωρὶς ποδοψήστρων τε καὶ τῶν ποικίλων
 Κληδὼν ἀντεῖ· καὶ τὸ μὴ κακῶς φρονεῖν
 895 Θεοῦ μέγιστον δῶρον. ὀλβίσαι δὲ χρὴ
 Βίον τελευτήσαντ' ἐν εὖεστοι φίλῃ.
 Εἰ πάντα δ' ὥς πρᾶσσοιμεν, εὐθαρσῆς ἐγώ. 930

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Καὶ μὴν τόδ' εἶπε μὴ παρὰ γνώμην ἐμοί.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Γνώμην μὲν ἴσθι μὴ διαφθεροῦντ' ἐμέ.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- 900 Ἡὔξω θεοῖς δείσασαν ὧδ' ἔρδειν τάδε;

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Εἴπερ τις, εἰδὼς γ' εὖ τόδ' ἐξείπον τέλος.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- Τί δ' ἂν δοκεῖ σοι Πρίαμος, εἰ τάδ' ἤνυσεν; 935

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Ἐν ποικίλοις ἂν κάρτα μοι βῆναι δοκεῖ.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Μή νυν τὸν ἀνθρώπειον αἰδεσθῆς φόγον.

lex. s. v. βόημα, nisi etiam τοξότας v. 606. νόμφας v. 1138 alia ferre placet.

V. 890. Versum affert Etym. M. p. 486, 48, ubi γάρ pro δέ positum.

V. 893. καὶ ποικιλμάτων coni. Karst.

V. 897. πρᾶσσοιμ' ἂν libri. πρᾶσσοιμεν corr. Dd. et Herm. εἶπον τάδ', ὡς πρᾶσσοιμ' ἂν εὐθαρσῆς ἐγώ, haec ego dixi, sic, ut fecerim fidenti animo tentat Weil.

V. 899. διαφθεροῦσ' ἐμοί coni. Porson. Adv. p. 158. sine causa. De sententia vide Comment.

V. 900. δείσας ἂν libri. Bl. signo interrogationis deleto vertit; novisses haec ita facere, si aliquid metuisses. δείσας ἄρ' coni. Bamberger. δείσας τιν' Schneid. Ita ἔρδειν τάδε de incedendo, vel potius non incedendo per vestes purpureas accipiendum esset; at de hac re ne cogitare quidem ante adventum suum poterat Agamemno. δῆγος ἂν. Auratus. δείσασαν Herm., quod dubitanter recepi. Exspectaverim ἔρδειν ἐμέ. Vide Comment.

V. 902. δοκῇ libri. δοκεῖ corr. Stautl.

V. 903. δοκῇ Fl. Vict. δοκεῖ Farn.

V. 904. αἰδεσθῆς Fl. Vict. αἰδεσθῆς Farn. αἰδεσθῆς Auratus,

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

905 Φήμη γε μέντοι δημόθρους μέγα σθένει.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ὁ δ' ἀφθόνητός γ' οὐκ ἐπὶ ζήλος πέλει.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Οὗτοι γυναικὸς ἐστὶν ἱμεῖρεν μάχης.

940

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Τοῖς δ' ὀλβίοις γε καὶ τὸ νικᾶσθαι πρόπει.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Ἡ κάρτα νίκην τήνδε δῆριος τίεις.

ΚΛΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

910 Πιθοῦ· κράτος μέντοι πάρες γ' ἐκὼν ἐμοί.

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Ἄλλ' εἰ δοκεῖ σοι ταῦθ', ὑπαί τις ἀρβύλας

Ἄντοι τάχος πρόδουλον ἐμβασιν ποδός.

945

Καὶ τοῖςδε μ' ἐμβαίνονθ' ἄλουργέσιν θεῶν

Μή τις πρόσωθεν ὄμματος βάλοι φθόνος.

915 Πολλὴ γὰρ αἰδὼς δωματοφθορεῖν πόσιν

recte a plerisque edd. receptum; interruptae enim orationi hic nullus est locus.

V. 909. ἡ καὶ σὺ libri. ἡ καὶ σὺ vulgo, quod intelligunt: num tu quoque eiusmodi victoriam rixae amas, ut vinci te patiari? Hoc ut significēt verba, μὴ οὐ καὶ σὺ Schneid., ἡ οὐ καὶ σὺ Herm. correxerunt. At talis sententia hic prorsus inutilis esset. ἡ γὰρ σὺ Meineke. ἡ κάρτα Bamberger, quod recepi. Quod Clytaemnestra dixerat, beatos etiam vinci decere, id Agamemnonem iam antea bene impugnatum ita denique permovit, ut iam quasi victus dicat: valde profecto haec tibi victoria cordi est. — Deinde τῆςδε Auratus, fortasse recte. — δῆρως Bothe, Ionica genitivi forma offensus. — Ceterum vss. 908—910, γε in γάρ, ἡ in εἰ mutato Clytaemnestrae tribuit Ahr.

V. 910. μέντοι γε vix apte hic dictum est, numeri vero non ferendi. Quare correxeram πιθοῦ, κράτος μὲν σὺν παρὲς ἐκὼν ἐμοί. Clytaemnestra quum Agamemnonem iam vix resistantem videret, obsequere, inquit, victoriam quae sanet tua est, mihi tua sponte concedens. Huic iam argumento cedit.

V. 913. καὶ τοῖςδε μ' Fl. σὺν τοῖςδε μ' Vict. Farn. (σὺν ταῖςδε μ' Farn. sec. Herm.). σὺν ταῖςδε μ' inde ab Heathio legebatur. „Recepi ex Fl. καὶ τοῖςδε μ'. Neutro τοῖςδε ἄλουργέσιν usus est poeta, nec dixit ἄλουργίαι, ut qui de stragulis, non de vestibus loqueretur.“ Herm. — ἐμβαίνονθ' ἄλ. Fl. Farn. ἐμβαίνονθ' ἄλ. Vict.

V. 915. σωματοφθορεῖν πόσιν libri. In Farn. glossae τὰ σώματα φθείρειν τῶν ὑπὸ χεῖρα, et ἄνδρα ἀπλῶς. Corruptum πόσιν corr. Scaliger. et Stanl. Deinde στρωματοφθορεῖν Auratus. εἰματοφθορεῖν Franzius, quo recepto αἰδὼς quidem usitata significacione dictum esset, sed proxima non recte adderentur. Recte facillimam Schützii emendationem δωματοφθορεῖν receperunt Bl. Herm., quae

Φθείροντα πλοῦτον ἀργυρωνήτους θ' ὑφάς.

Τούμὸν μὲν οὕτω τὴν ξένην δὲ πρευμενῶς 950

Τὴνδ' ἐσκόμιξε τὸν κρατοῦντα μαλθακῶς

Θεὸς πρόσωθεν εὐμενῶς προσδέρεται.

920 Ἐκὼν γὰρ οὐδεὶς δουλίῳ χρῆται ζυγῷ.

Αὕτη δὲ πολλῶν χρημάτων ἐξαίρετον

Ἄνθος, στρατοῦ δῶρῆμ', ἐμοὶ ξυνέσπετο. 955

Ἐπεὶ δ' ἀκούειν σοῦ κατέστραμμαι τάδε,

Εἴμ' ἐς δόμων μέλαθρα πορφύρας πατῶν.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

925 Ἔστιν θάλασσα, τίς δέ νιν κατασβέσει;

Τρέφουσα πολλῆς πορφύρας ἰσάργυρον

Κηκίδα παγκαίνιστον, εἰμάτων βαφάς. 960

Οἶκος δ' ὑπάρχει τῶνδε σὺν θεοῖς, ἄναξ,

Γέμων· πένεσθαι δ' οὐκ ἐπίσταται δόμος.

proximo versu confirmatur; ita dicitur οἶκοφθορεῖν, et huc respicit Clytaemnestra v. 928. 929.

V. 916. *Φθείροντα* libri, *φθάροντα* ex Fl. Hermanno enotatum. *πατοῦντα* coniecerat Dd. *στείβοντα* Herm. Utrumque recte diceretur. Tamen *φθείροντα* fortasse defendi potest, ut Agamemno dicatur vereri ne purpuras pretiosas pedibus terens conterat domum. *γέροντα* πλοῦτον et v. 915 *εἰματοφθορεῖν* Ahr.

V. 917. *τούτων* vulgo, quod Bernhardt Paralip. p. 66 vertit in hoc genere mihi hoc placuit. *τούμὸν* Emperius probabiliter resuitit. — οὕτω Fl. Farn. οὕτως Vict.

V. 921. *αὕτῃ* libri. *αὕτη* Auratus, alii.

V. 923. *κατέστραμμαι* Fl. Vict. Schol. ἄλλως καθέσταμαι, ἀντὶ τοῦ κατέστην. Et Farn. κατέσταμαι cum glossis *ἰωνικὸν κατέστην* et *ἐύρηται καὶ κατέστραμμαι*.

V. 924. *δόμος*, sed *ων* supra scripto Fl.

V. 925. Personae signum deest in Fl.

V. 926. *εἰς ἀργυρον* libri. *ἰσάργυρον* corr. Salmasius Exercitt. p. 418. E, qui tamen sine causa etiam *βαφάς* in *βάφος* mutavit.

V. 929. *ἔχειν, πένεσθαι* libri, in fine versus 928 coli signoposito. Interpunctionem corr. Porson. Sed praeterea in librorum scriptura, quam etiam Herm. defendit, duplex inest vitium, unum quod *ὑπάρχειν* cum infinitivo non construitur, alius enim generis sunt exempla talia *χεῖρες ἀμύνειν εἰσὶ καὶ ἡμῖν*, alterum quod *τῶνδε οἶκον* si dici posset, esset horum aliquam partem habere, non quod hic requiritur, horum affatim habere. Non recte vero vitium quaesitum est in v. 928, ubi *οἶκοις* Butlerns, alii alia coniecerunt. Aperte enim verbis illis cum vi dictis *ἔστιν θάλασσα* respondent haec *οἶκος δ' ὑπάρχει*. Et quum ad *θάλασσα* additum sit *τρέφουσα*, hic quoque requiri participium recte monet Weil., qui tamen non *ἔχων* sed *γέμων* debebat corrigere, ut iam recte addatur *πένεσθαι δ' οὐκ ἐπίσταται δόμος*, quae verba respondent primi versus verbis *τίς δέ νιν κατασβέσει*. Dicit igitur: sunt aedes quae purpuris abundant, egestatem enim domus non novit.

- 930 Πολλῶν πατησμὸν δ' εἰμάτων ἂν εὐξάμην,
 Δόμοισι προῦνεχθέντος ἐν χρηστηρίοις,
 Ψυχῆς κόμιστρα τῆςδε μηχανωμένη. 965
 Ῥίξης γὰρ οὔσης φυλλὰς ἔκει' ἐς δόμους,
 Σκιὰν ὑπερτείνασα σειρίον κυνός.
- 935 Καὶ σοῦ μολόντος δωματίτιν ἐστίαν,
 Θάλλπος μὲν ἐν χειμῶνι σημαίνεις μολόν.
 Ὅταν δὲ τεύχη Ζεὺς ἀπ' ὄμφακος πικρᾶς 970
 Οἶνον, τόθ' ἥδ' ὃ ψυχὸς ἐν δόμοις πέλει,
 Ἄνδρὸς τελείου δῶμ' ἐπιστροφωμένου.
- 940 Ζεῦ Ζεῦ τέλεις, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει.
 Μέλοι δέ τοι σοὶ τῶνπερ ἂν μέλλῃς τελεῖν.
- ΧΟΡΟΣ.
- Τίπτε μοι τόδ' ἐμπέδως 975
 Δεῖμα προστατήριον
 Καρδίας τερασκόπου ποτᾶται,
- 945 Μαντιπολεῖ δ' ἀκέλευστος ἄμισθος αἰοιδά.
 Οὐδ' ἀποπτύσας δίκαν 980

V. 930. *δειμάτων* libri. δ' *εἰμάτων* corr. Auratus et Canterus.

V. 932. *μηχανωμένης* libri. *μηχανωμένη* corr. Auratus et Stanl., quos fere secuti sunt editores. *μηχανωμένη* cum Franzio Herm., quod id aptius sit propiusque ad librorum scripturam. At error natus est eo, quod genitivus praecedat, aptiorque nobis nominativus videtur. *τῆςδε ἐμῆς ἀλαμένης* coni. Ahr.

V. 934. *ὑπερτείνασα* Fl. *ὑπερτείνουσα* Farn. Vict. *ὑπερτείνουσα* Auratus, quod recepit Dd. Sed vide Comment.

V. 935. Ante hunc versum Ludwig vss. 937—939 collocat. Ahr. vss. 936—939 efficiendos, relictos corrigendos censet. Nulla mutatione opus est. Vide Comment. ad v. 933.

V. 936. *μολών* libri. *μολόν* corr. Vossius et Bl. quos secuti sunt edd. recentt.

V. 937. *ζεὺς τᾶπ'* Fl. *ζεὺς τ' ἀπ'* Farn. Vict. *Ζεὺς γ' ἀπ'* Porsonus, alii; *τ'* recte delevit Auratus, et ita Herm.

V. 938. *τότ' ἥδη* libri, quod quamquam cum Hermannō ita defendi potest, ut aestate iam instare frigus dicatur, tamen putida est ista diligentia et multo praestantius *τόθ' ἥδ'*, quod Auratus coniecerat.

V. 939. *ἐπιστροφωμένου* Fl. *ἐπιστροφωμένου* Farn. *ἐπιστροφωμένου* Vict.

V. 941. *μέλη* (supra scripto *οι*) δέ σοι Fl. *μέλοι δέ τι σοι* Vict. *μέλοι δέ τοι σοι* Farn. *μέλοι δέ τοι σοὶ* corr. Porson.

V. 943. *δεῖγμα* Fl. Vict. *δεῖμα* Farn. sec. Bekkerum, idemque coniecerat Auratus. *δεῖγμα* esset ostentum aquilarum, quod vix Graece ita dici poterat, et aptius metu se cruciari Chorus dicit etiam post regis reditum. Quare *δεῖμα* recte edd. recentt.

V. 944. *ποτᾶται* Meineke. V. ad v. 957.

V. 946. *ἀποπτύσας* Fl. Vict. *ἀποπτύσαι* Farn. cum glossa *ὥστε ἀποβαλεῖν τοῦτο*. Haec Triclinii, et *ἀποπτύσαν* Scaligeri emendatio nonnullis placuit. Sed nihil mutandum, quum enim in animo habuis-

Δυσκρίτων ὄνειράτων

Θάρσος εὐπειθὲς ἵξει φρενὸς φίλον θρόνον.

950 Χρόνος δέ τοι πρυμνησίων ξὺν ἐμβολαῖς

Ψαμμίας ἀκάτου παρή-

βησεν, εὖθ' ὑπ' Ἴλιον

Ὄρτο ναυβάτας στρατός.

987

955 Πεύθομαι δ' ἀπ' ὀμμάτων

ἀντ. α'.

Νόστον, αὐτόμαρτυς ὦν.

Τὸν δ' ἄνευ λύρας ὅμως ὑμνωδεῖ

990

Θρῆνον Ἑρινύος αὐτοδίδακτος ἐσωθεν

Θυμὸς, οὐ τὸ πᾶν ἔχων

960 Ἑλπίδος φίλον θράσος.

Σπλάγχνα δ' οὔτοι ματάζει, πρὸς ἐνδίκους φρεσὶν 995

Τελεσφόροις δίναις κυκλούμενον κέαρ.

965 Εὐχομαι δ' ἐξ ἐμᾶς

ἐλπίδος ψυθῆ πεσεῖν

set θαρσῶ, deinde posuit θάρσος ἵξει. — δίκαν in δόκαν inepte mutat Karst., quam maxime enim diversum est hoc animi praesagium ab obscuris somniis, quibus nihil tribuendum.

V. 948. εὐπειθὲς vulgo. εὐπειθὲς recte corr. Rossbach et Westphal, in antistrophe οὔτοι servato. — ἵξει Fl. sec. Bekk. ἵξει Vict. Farn. idemque Fl. tribuebatur. ἵξει corr. Scaliger.

V. 950. χρόνος δ' ἐπεὶ Fl. Vict. χρόνος δ' ἐπὶ Farn. χρόνος δέ τοι recte corr. Herm. Quaerit, quid sit quod etiamnunc metuat, tempus certe bello finito iam praeterisse quo malum illud quod exspectari poterat, evenire consentaneum fuerit.

V. 951. ξυνεμβόλοις libri. ξυνεμβολαῖς corr. Schneider in lexico Gr. et ita vulgo editur. ξὺν ἐμβολαῖς corr. Herm.

V. 952. 953. ψαμμίας ἀκάτα Fl. ψαμμίας ἀκάτας Farn. Vict. Proximo versu ἔνθ' Fl. εὖθ' Farn. Vict. Triclinii mutationes fere sequuntur editores, at tali auctore inaudita forma ἀκάτη non erat probanda, sed potius, ut quidam fecerunt, ἀκάτον corrigendum. At epitheton ψάμμιος non convenit navi, quare ἀκτᾶς coni. Tyrwhitt. Emendatio probabilis huius loci nondum inventa est.

V. 957. ὅπως libri. ὅμως corr. Stanl. — Correpta prima syllaba ὑμνήσω inveniri Eurip. Bacch. v. 71 et εὐνυμος apud Epicharmum Hephaestionis p. 15 monet Herm. Contra nihil his locis aperte corruptis tribuendum et v. 944 πωτάται corrigendum esse putat Meineke.

V. 958. Ἑρινύς libri. Ἑρινύος corr. Herm. et Porson.

V. 961. οὔτοι libri. οὔτι ex Casauboni et Abreschii emendatione vulgo editur. Vide ad v. 948. — ματάζει vulgo. ματάζει Herm. ex grammaticorum praecepto scripsit.

V. 965. 966. εὐχομαι δ' ἐξ ἐμᾶς ἐλπίδος Fl. εὐχομαι δ' ἀπ' ἐμᾶς ἐλπίδος τοι Farn. et qui τοι in τι convertit, Vict. εὐχομαι δ' ἀπ' ἐμᾶς τὸ πᾶν ἐλπίδος Herm., qui non recte Triclinii mutationes secutus est. εὐχομαι τὰδ' Bl. εὐχομαι ταῦτ' ἐξ ἐμᾶς Rauchenst. qui in stroph. v. ψαμμίας ἀκτᾶς probat; at neque ibi genitivus recte esset positus, neque hic δέ particula deesse potest. Quare cum Emperio εὐχομαι δὲ τὰδ' ἐξ ἐμᾶς corrigendum esset; sed fortasse hic

- Ἐς τὸ μὴ τελεσφόρον. 1000
 Μάλα γέ τοι τὸ πολέος γ' ὕγίαις στρ. β'.
 Ἀκόρεστον τέρμα. νόσος γάρ * *
 970 Γείτων ὁμότοιχος ἐρείδει,
 Καὶ πότμος εὐθυπορῶν 1005
 * * * *
 Ἄνδρὸς ἐπαισεν ἄφαντον ἔρμα.
 Καὶ τὸ μὲν πρὸ χρημάτων
 Κτησίων ὄκνος βαλὼν
 975 Σφενδόνας ἀπ' εὐμέτρου, 1010
 Οὐκ ἔδν προπάς δόμος

nihil mutandum, iidemque numeri in stropha restituendi. — ψύδη Fl. Farn. ψυδῇ Vict. ψύδη corr. H. Stephanus.

V. 968. μάλα γάρ τοι τὰς πολλὰς ὕγίαις Fl. Vict. In Fl. verba μάλα γάρ τοι τὰς πολλὰς itemque proximi versus verba τέρμα νόσος γάρ serius adscripta videri Hermanno adnotatum est. μάλα γε (supra scripto γάρ) τοι δὴ τὰς πολλὰς ὕγίαις Farn. Quum versus paeonicus esse videatur, Herm. corr. μάλα γέ τοι τὸ πολέος γ' ὕγίαις, quod recepimus, quamquam quid a poeta profectum sit satis certo dici vix potest. De forma πολέος (πολέα v. 697) dixit schol. ad Arati Phaen. v. 19. ὕγία vero dictum ut ἱερία, alia multa, vide Lob. Proll. Pathol. p. 42. ὕγίαις Ahr. commendat. Patet vero hanc sententiam non ad interposita illa verba εὐχομαι referri, sed ad illa σπλάγχνα δ' οὔτοι ματᾶζει, ut ferri possit quod Emperius coniecit μάλα τε γάρ (τε ad proximum καὶ πότμος relatum), sed aptior est asseverandi particula et credibilis γὰρ a librario in γάρ esse mutatum.

V. 969. ἀκόρεστον Auratus in ἀχάριστον, alii aliter mutabant. Deinde νόσος γάρ ἀεὶ coni. Bl., quod probat Herm. At neque hoc, neque γάρ hic ferri potest. Multo probabilius νόσος μογερά Lachmann, νόσος στυγερά Ahr. coniecerunt, quod etiam proximae sententiae conformatione confirmatur: nimiae valetudinis prosperitati vicinus est morbus, et prospera fortuna rectum cursum tenentis occulto scopulo illiditur.

V. 972. Quum nonnulla excidisse antistropha doceat, quidam post ἐπαισεν lacunam statuunt, non recte, aperte enim ἄνδρὸς ἐπαισεν opposita sunt verbis Ζεὺς ἀνέπανσεν. In priore hac ed. lacunae signum post verbum γείτων ὁμότοιχος ἐρείδει positum erat, vide Comment. ad v. 971, nobis potius post εὐθυπορῶν ponendum videtur. De Hermanni ratione vide ad v. 984.

V. 973. Vulgatum Herm. tuetur, vide Comment. Conieceram καὶ πρὸ μὲν τι χρημάτων. Nam πρὸ aperte cum βαλὼν coniungendum, quod quum non intellexisset librarius, πρὸ transposuit. καὶ τὸ μὲν φρονημάτων Ahr.

V. 974. ὄκνος multis modis a viris doctis tentatum est. Sed si recte dicitur viri prosperitas navigans allidi, cur non dicatur eiusdem viri metus opes proicere?

V. 976. Nihil offensionis est in mutata constructione, neque in eo quod similitudine relicta posuit δόμος, rem ipsam, de qua loquitur. Illud vero molestum, quod quum proximo versu dicit ἐπόντισε σκάφος, et ad constructionem redit et ad similitudinem. Quare v. 978 post v. 975 collocandus videtur hoc modo: οὐκ ἐπόντισε σκάφος, οὐδ'

- Πημονᾶς γέμων ἄγαν·
 Οὐδ' ἐπόντισε σκάφος.
 Πολλά τοι δόσις ἐκ Διὸς ἀμφιλα- 1015
 φής τε καὶ ἐξ ἀλόκων ἐπετειᾶν
 980 Νῆστιν ὥλεσεν νόσον.
 Τὸ δ' ἐπὶ γᾶν πεσὸν ἄπαξ θανάσιμον ἀντ. β'.
 Προπάροιθ' ἀνδρὸς μέλαν αἷμα τίς ἂν
 Πάλιν ἀγκαλέσαιτ' ἐπαείδων; 1021
 Οὐδὲ τὸν ὀρθοδαῆ
 985 Τῶν φθιμένων ἀνάγειν
 Ζεὺς ἀπέπαυσεν ἐπ' εὐλαβείᾳ;
 Εἰ δὲ μὴ τεταγμένα 1025
 Μοῖρα μοῦσαν ἐκ θεῶν
 Εἶργε μὴ πλέον φέρειν,
 Προφθάσασα καρδία
 990 Γλῶσσαν ἂν παρεξέχει.

ἔδν πρόπας δόμος, quo facto etiam proxima πολλά τοι δόσις rectius adduntur. Idem suspicatus est Paleii amicus quidam. Pro δόμος coni. γόμος Bl. quod probat Ahr.

V. 977. Πημονᾶς Fl. Farn. πημονᾶς Vict. πλησμονᾶς coniecerat Schütz.

V. 979. πολλά τ' ἂν δόσις Herm. sine idonea causa. — καῖς Fl. καὶ ἐξ Farn. Vict. — ἀμφιλαφούς coni. Schwerdt.

V. 981. γᾶ coni. Karst. — πεσόνθ' ἄπαξ libri. πεσὸν ἄπαξ Pauw. ἄπαξ πεσὸν Porson., quam transpositionem quidam putabant librorum scriptura comprobari, θ' enim litteram ex pristino verborum ordine voci πεσόν adhaesisse. At quidni dicamus librarium ad θανάσιμον aberrasse et exarata iam prima vocabuli littera errorem cognovisse?

V. 982. 983. πρόπαρ Fl. προπάροιθ' Farn. Vict. — Deinde τίς τ' ἀγκαλέσαιτ' omisso πάλιν Farn. ex Triclinii correctione.

V. 984. 985. ζεὺς αὐτ' ἔπαυσ' ἐπ' εὐλαβείᾳ Fl. ζεὺς αὐτ' ἔπαυσ' ἐπ' ἀβλαβείᾳ γε Farn. ζεὺς αὐτ' ἔπαυσ' ἐπ' εὐλαβείᾳ γε Vict. In Farn. glossa est ὥστε μὴ ἔτι (vel τι) βλαβῆναι, quod corruptum videtur ex ὥστε μὴ ἐπιβλαβῆ εἶναι, sc. τὸν Ἀσκληπιόν. Verba ἐπ' εὐλαβείᾳ, quae iam Cantero ex interpretatione addita esse videbantur, Herm. eiecit et lacunae signo in antistropha omisso tres hos versus ita in duos contraxit Ζεὺς δὲ τὸν ὀρθοδαῆ, Τῶν φθιμένων ἀνάγειν ἔπαυσεν, quod probari non potest. — αὐτ' ἔπαυσ' in ἀνέπαυσεν mutatum in ed. pr., ἀπέπαυσεν Hartung. scripsit. Deinde οὐδὲ in εἶργε Schoem. p. 37 mutavit, nos οὐχὶ coniecimus interrogationis signo post εὐλαβείᾳ posito. Recte vero Ahr. monet οὐδὲ esse nonne etiam, ut v. 1489. Etiam genitivus τῶν φθιμένων fuit offensionis, cuius loco nescio an τοῦ ἢ φθιμένων sit ponendum.

V. 987. μοῖρα μοῖραν vulgo, quod variis modis explicatum et tentatum est. Feliciter μοῦσαν restituit Schwerdt, qua facillima emendatione omnes huius loci difficultates tolluntur.

V. 989. 990. γλῶσσαν ἂν τὰδ' ἐξέχει libri. Καρδία γλῶσσαν προφθάσασα quum non recte dicatur, καρδίαν γλῶσσα cum Schützio

Nῦν δ' ὑπὸ σκότῳ βρέμει 1030
 Θυμαλγῆς τε καὶ οὐδὲν ἐπελπομέ-
 να ποτὲ καίριον ἐκτολυπεύσειν,
 Ζωπυρουμένας φρενός.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Εἰσω κομίζου καὶ σύ· Κασάνδραν λέγω· 1035
 995 Ἐπεὶ σ' ἔθηκε Ζεὺς ἀμηνίτως δόμοις
 Κοινωνὸν εἶναι χερνίβων, πολλῶν μετὰ
 Δούλων σταθεῖσαν κτησίῳ βωμοῦ πέλας.
 "Ἐκβαῖν' ἀπήνης τῆςδε' μηδ' ὑπερφρονεῖ.
 Καὶ παῖδα γάρ τοι φασιν Ἀλκμήνης ποτὲ 1040
 1000 Πραθέντα τλῆναι δουλείας τροφῆς τυχεῖν.
 Εἰ δ' οὖν ἀνάγκη τῆςδ' ἐπιφρέποι τύχης,
 Ἀρχαιοπλοῦτων δεσποτῶν πολλὴ χάρις.
 Οἳ δ' οὐποτ' ἐλπίσαντες ἤμησαν καλῶς,
 Ὁμοί τε δούλοις πάντα καὶ παρὰ στάθμην. 1045
 1005 Ἐχεις παρ' ἡμῶν οἷάπερ νομίζεται.

Herm. edidit, quod non magis est aptum, siquidem καρδίαν, me-
 tem praesagam, antevertere lingua nullo modo potest. καρδία non
 est mutandum, quae in proximis dicatur βρέμειν, illa vero non γλῶσ-
 σαν antevertit, sed γλῶσσαν a verbo ἐξέχει aptum est, verba ef-
 funderet, τὰδ' ἐξέχει vero recte in παρεξέχει convertit Weil, quod
 recipimus.

V. 991. 992. βρέμει Fl. e correctione, antea βλέπει. In Farn.
 βρέμει ἐλπομένα omissis verbis Θυμαλγῆς τε καὶ οὐδὲν ἐπ., i. e.
 uno versu.

V. 994. κασάνδραν libri. Κασσάνδραν Herm.

V. 995. ἀμηνίτοις coni. Auratus, at referri adverbium ad κοινω-
 νὸν εἶναι Herm. monet. ἀμηνίτοις passiva significatione dictum acci-
 pit Karst.

V. 996. μετὰ vulgo. μετὰ Herm., qui comma post δούλων posi-
 tum sustulit.

V. 1000. πραθέντα τλῆναι δουλείας μάξης βία Fl. πραθέντα
 τλῆναι καὶ ζυγῶν θίγειν βία Farn. Vict. vulgo, ex Triclinii temera-
 ria correctione etiam Hermannō probata. Iam Bl. δουλείας μάξης βίον
 coniecerat, at μάξης ab hoc loco alienum. Conieceram δουλείας τρο-
 φῆς τυχεῖν, ut est apud Soph. Ai. v. 499 νόμιζε κάμει — ξὺν
 παιδί τῳ σὺ δουλίαν ἔχειν τροφήν. Ad τροφῆς duae glossae erant
 scriptae μάξης, βίον, quibus poetae verba τροφῆς τυχεῖν expulsa
 sunt. Εἰ τυχεῖν iam etiam Dd. recepit in ed. Teubn.

V. 1003. οἷδ' Fl. Farn. οἳ δ' Vict. οἷδ' corr. Stanl.

V. 1004. καὶ παραστάθμων Fl. καὶ παρὰ στάθμην vulgo. At
 corrigendum κοῦ παρὰ στάθμην. Theogn. 543 χεῖρ με παρὰ στάθμην
 καὶ γνώμονα τήνδε διαάσαι, Κύρνε, δίκην, ἰσὺν τ' ἀμφοτέροισι
 δόμεν.

V. 1005. ἔχεις παρ' ἡμῶν οἷάπερ νομίζεται vulgo. ἔχεις coni.
 Auratus. Herm. post ἔχεις virgulam ponit, hoc enim dici, tenes
 quod exspectari a nobis potest; similiter Meineke, qui παρ'

ΧΟΡΟΣ.

Σοί τοι λέγουσα παύεται σαφῇ λόγον.
 Ἐντὸς δ' ἄλοῦσα μορσίμων ἀγρευμάτων
 Πείθοι' ἄν, εἰ πείθοι' ἀπειθοίης δ' ἴσως.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Ἄλλ' εἶπερ ἐστὶ μὴ χελιδόνος δίκην
 1010 Ἀγνώτα φωνὴν βάρβαρον κεκτημένη,
 Ἔσω φρενῶν λέγουσα πείθω νιν λόγῳ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἔπον. τὰ λῶστα τῶν παρεστῶτων λέγει.
 Πείθου λιπούσα τόνδ' ἀμαξήρη θρόνον.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Οὔτοι θυραῖαν τήνδ' ἐμοὶ σχολὴν πάρα
 1015 Τρίβειν· τὰ μὲν γὰρ ἐστίας μεσομφάλου
 Ἔστηκεν ἤδη μῆλα πρὸς σφαγὰς πυρὸς,

ἡμῶν corrigit. At id nondum exposuerat, sed hoc demum versu dicit, ubi verbis οὐ παρὰ στάθμην opposita sunt οἷάπερ νομίζεται. Futurum non est necessarium, nova enim inferitur oppositio hoc sensu, οἱ νεόπλουτοι ὧμοι δούλοις πάντα, παρ' ἡμῶν δὲ δούλοι ἐχουσιν οἷάπερ νομίζεται, etiam Cassandra, quam iam in servis numerat Clytaemnestra. Necessaria vero videtur particula adversativa, quare correxerim ἔχεις παρ' ἡμῶν δ'.

V. 1006. ἐπαπνεῖ coni. Karst., cui παύεται displicet. Recte vero illud dictum, quum finita Clytaemnestrae oratione Chorus aliquantum temporis exspectaverit, dum Cassandra dicto obtemperaret.

V. 1007. ἐντὸς δ' ἄν οὔσα vulgo. Quum ἄν hic ferri nequeat, ἐκτὸς δ' ἄν οὔσα corrigit Herm. quod probant Weil, Meineke, ἐντὸς δ' ἄλοῦσα corrigendum esse et ego et Karst. monueramus, et ita iam antea correxerat Haupt. ed. p. 185.

V. 1011. Versus graviter corruptus. Nam incisio post πείθω intolerabilis est, praesens πείθω ferri nequit, ἔσω φρενῶν λέγουσα vero esset dicens in animo meo vel in animum meum, quae sunt verba sine sensu. εἰ σωφρονεῖ λέγουσα Schoemann p. 8. ἔσω φρενῶν λαχοῦσα πείθεται λόγῳ Rhode p. 7. Ego suspicor ἔσω φρενῶν γεγῶσα πείθουτ' ἄν λόγῳ, quibus Chori verba ἀπειθοίης δ' ἴσως respiciuntur; ἔσω φρενῶν γεγῶσα vero dictum ut Choeph. 230 ἔνδον γενοῦ, Eur. Heracl. 700 σῶν φρενῶν οὐκ ἔνδον ἄν. Post hunc versum collocat Ludwig p. 24. vss. 1019—1020, vix recte. Contra Meineke post v. 1011 ita correctum ἔσθ' ὃ φρενῶν λαχοῦσαν ἄν πείθουιν λόγῳ eidem Clytaemnestrae tribuit v. 1012 (1013) ἔπον λιπούσα τ. ἀ. θρόνον et vss. 999—1005, deinde Choro v. 1013 πειθοῦ· τὰ λῶστα τ. π. λέγει.

V. 1012. 1013. ἔπον et πείθου transponenda videntur. — πειθοῦ Bl. alii. cf. Herm. ad Soph. El. v. 1003. — λέγει in λέγῳ convertit Karsten. ἐκεῖ τὰ λ. Heims. p. 490.

V. 1014. θυραῖαν (θυραῖαν Vict.) τήνδ' ἐμοὶ σχολὴν πάρα libri, quod aperte vitiosum est, neque enim θυραῖα Cassandra intelligi, aut τριβὴ ex verbo τρίβειν subaudiri potest. θυραῖα coni. Casaubonus. τῇδ' Musgrav., quod Herm. recepit. Sed certa est Wieseleri emendatio σχολήν, etiam Weillio et Rauchenst. probata.

V. 1015. 1016. Genitivum ἐστίας non posse ita explicari, ut in

'Ὡς οὔ ποτ' ἐλπίσασι τήνδ' ἔξιν χάριν.
 Σὺ δ' εἴ τι δράσεις τῶνδε, μὴ σχολὴν τίθει.
 Εἰ δ' ἀξυνήμων οὔσα μὴ δέχει λόγον, 1060
 1020 Σὺ δ' ἀντὶ φωνῆς φράζε καρβάνῳ χερσί.

ΧΟΡΟΣ.

'Ερμηνέως ἔοικεν ἡ ξένη τοροῦ
 Δείσθαι τὸς τρόπος δὲ θηρὸς ὡς νεαίρετον.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

'Ἡ μαίνεται γέ καὶ κακῶν κλύει φρενῶν,
 'Ἡτις λιποῦσα μὲν πόλιν νεαίρετον 1065
 1025 'Ἡκεῖ χαλινὸν δ' οὐκ ἐπίσταται φέρειν,
 Πρὶν αἵματηρὸν ἐξαφρίζεσθαι μένος.
 Οὐ μὴν πλέω ῥίψας ἀτιμασθήσομαι.

ΧΟΡΟΣ.

'Εγὼ δ', ἐποικτεῖρω γάρ, οὐ θυμώσομαι.
 'Ἰθ', ὦ τάλαινα, τόνδ' ἐρημώσας ὄχον, 1070
 1030 Εἰκουσ' ἀνάγκῃ τῇδε καίνισον ζυγόν.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

'Ὅτοτοτοῖ πόποι δᾶ. στρ. α'.
 'Ἀπόλλων, Ἀπόλλων.

Comment. est factum, contendit Thiersch de analog. I p. 409. 410. At ut possit, certum corruptelae signum est ineptum illud πρὸς σφαγᾶς πρὸς. Hinc Thiersch. coni. πρὸς σφαγᾶς πέλας, rectius Musgravius πρὸς in πάρος convertit, a quo genitivus ἐστίας aptus sit, quae collocatio, praesertim quum et nomen et πάρος in extremo versu positum sit, non est Aeschylō abiudicanda. Similiter Suppl. v. 983 καί μου τὰ μὲν παραχθέντα πρὸς τοὺς ἐγγενεῖς Φίλ' οὐ μικρῶς ἤκουσαν ἀνταρπίους.

V. 1019. δέχῃ libri.

V. 1020. ἀλλ' ἀντὶ coni. Meineke; eademque de causa v. 1022 ὡς νεαίρετον.

V. 1023. ἡ μαίνεται γέ Fl. ἡ μαίνεται γέ Farn. Viet. γέ etsi defendi possit ut sit adeo, non dubium tamen Hermannō videtur, quin ἡ μαίνεται τε Aeschylus scripserit. — φρενῶν κλύει Fl. sed litteris β et α superscriptis.

V. 1026. Inde ab hoc versu rursus habemus Mediceī, Guelferb. editionumque Ald. Rob. Turneb. scripturas.

V. 1027. οὐ μὴν in M. sic scriptum, ut supra posita sit v littera. — ἀτιμασθήσομαι Fl. et ut videtur M. ἀτιμωθήσομαι G. A. T. V. 1029. in ὄχον inter χ et ο aliquid erasum in M.

V. 1030. ἐκουσ' ἀνάγκῃ libri. εἰκουσ' ἀνάγκῃ corr. R. — κατ' νησον Canter. „sed καίνισον est imbuere, initia. vide Ruhken. ad Callim. fr. 119.“ Herm.

V. 1031. ὁτοτοτοῖ ποποῖ δᾶ M. ὁτοτοτοῖ πομποῖ δᾶ Fl.

V. 1032. ὦ πολλον ὦ πολλον M. ἄπολλον ἄπολλον Fl. Nominativos restituit Herm.

ΧΟΡΟΣ.

Τί ταῦτ' ἀνωτότῃς ἀμφὶ Λοξίου;
Οὐ γὰρ τοιοῦτος, ὥστε θρηνητοῦ τυχεῖν.

1075

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

1035 Ὅτοτοιοὶ πόποι δᾶ.

ἀντ. α'.

Ἀπόλλων, Ἀπόλλων.

ΧΟΡΟΣ.

Ἡ δ' αὖτε δυσφημοῦσα τὸν θεὸν καλεῖ
Οὐδὲν προσήκοντ' ἐν γόοις παραστατεῖν.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἀπόλλων, Ἀπόλλων

στρ. β'. 1080

1040 Ἀγνιάτ' ἀπόλλων ἐμός.

Ἀπώλεσας γὰρ οὐ μόλις τὸ δεύτερον.

ΧΟΡΟΣ.

Χρήσειν ἔοικεν ἀμφὶ τῶν αὐτῆς κακῶν.
Μένει τὸ θεῖον δουλίᾳ περ ἐν φρενί.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἀπόλλων, Ἀπόλλων

ἀντ. β'. 1085

1045 Ἀγνιάτ' ἀπόλλων ἐμός.

Ἄ ποῖ ποτ' ἤγαγές με; πρὸς ποίαν στέγην;

ΧΟΡΟΣ.

Πρὸς τὴν Ἀτρειδῶν· εἰ σὺ μὴ τόδ' ἐννοεῖς,
Ἐγὼ λέγω σοι· καὶ τὰδ' οὐκ ἐρεῖς ψύθῃ.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Μισόθειον μὲν οὖν, πολλὰ συνίστορα

στρ. γ'.

V. 1033. ἀνωλαλύξας schol. Eurip. Phoen. v. 1035, qui hunc et proximum versum affert.

V. 1035. 1036. libri ut v. 1030. 1031.

V. 1037. ἥδ' M. ἡ δ' R. et ut videtur Fl.

V. 1039. ἀπολλον ἀπολλον libri. Nominativos posuit Herm.

V. 1040. ἀγνιάτ' M. ἀγνιάτ' Fl. sec Franz., et ita ex Sophiani emendatione R.

V. 1042. αὐτῆς codices. αὐτῆς T. Vict.

V. 1043. παρ' ἐν M. παρὲν Fl. παρὸν Farn., quod probat Herm., eam enim huius verbi potestatem esse, ut nunc quoque significetur. At multo probabilior quam haec Triclinii emendatio Schützii est παρ' ἐν.

V. 1044. libri ut v. 1039.

V. 1045. ἀγνιάτ' Fl. Ceteri ut v. 1040.

V. 1047. εἰ σὺ μὴ τόδ' ἐννοεῖς M. εἰ σὺ τὸ, μὴδ' ἐννοεῖς Fl. sec. Herm. εἰ σὺ τὸ μὴδ' ἐννοεῖς sec. Franz.

V. 1048. καὶ τὰδ' M. κατὰ Fl.

V. 1049. Ante hunc versum α' ᾧ M. habet, recte omittit Fl. — ξυνίστορα M. συνίστορα Fl.

1050 *Αὐτοφύνα κακὰ καρτόμα,*

1091

Ἀνδρσφαγεῖον καὶ φονοδόφαντήριον.

ΧΟΡΟΣ.

*Ἔοικεν εὖρις ἢ ξένη κυνὸς δίκην**Εἶναι, ματεύει δ' ὦν ἀνευρήσει φόνον.*

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Μαρτυροῖσι γὰρ τοῖςδ' ἐπιπείθομαι

ἀντ. γ'.

1055 *Κλαιόμενα τάδε βρέφη σφαγὰς*

1006

Ὅπτις τε σάρκας πρὸς πατρός βεβρωμένας.

ΧΟΡΟΣ.

*Ἡ μὴν κλέος σου μαντικὸν πεπυσμένοι**Ἦσμεν, προφήτας δ' οὔτινας ματεύομεν.*

V. 1050. *αὐτοφύνα κακὰ καρτόμα* M. Fl. ille cum scholio ἀντὶ τοῦ ἀγρόνῃ. In Farn. est *καρτάνας*, quam Triclinii correctionem plerique receperunt, numeros ita restituit Herm. *αὐτοφύνα τε κακὰ καρτάνας*. In *καρτάνας* latere adiectivum *καρτόμος* et ego et Emperius et Kayser. conieceramus. *ἀρτάνας* a librario coniectura sunt illatae, ab hoc loco, si quid video, prorsus alienae. Etiam quod Chorus respondet *ἔοικεν εὖρις κτλ.* docet de sanguine profuso, non de suspensio Cassandram esse locutam. Quare *καρτόμα* restitui. *κάρταμα* olim coniecerat Emperius. *καρτόμα* coni. Weil.

V. 1051. *ἀνδρὸς σφάγιον* libri, in M. i littera in *σφάγιον* in litura scripta est, prima manus sec. Dd. *σφαγεῖον* posuerat. *σφάγιον* T. *σφαγεῖον* Porson. *ἀνδρσφαγεῖον* corr. Dobraeus Adv. II p. 25. Deinde *καὶ πέδον δοφάντηριον* libri, sed in M. ultima vocabuli *πέδον* littera correctori debetur, pr. m. q scripserat. *καὶ πέδου* δ. Pearsonus, *καὶ πέδοι* δ. Herm., qui *σφαγεῖον*, quod substantivum esse interpretes putarant, cum Seidlerio ad Eur. Troad. v. 764. pro adiectivo habet ut domus viri sanguinem humi profundens dicatur. Eidem tamen fortasse praestare videtur *πεδοδόφαντήριον*, et *ἀνδρσφαγεῖον καὶ πεδοδόφαντήριον* edidit Dd., multo sane rectius quam ceteri editores, relicto tamen vitio, quid enim esse dicamus *στέγγην πεδοδόφαντήριον*? Ahr. coni. *αὐτοφύνα κακὰ κάρταμα ἀνδρσφάγ' ἰὸν γαπέδου δοφάντηριον*. Mihi *ἀνδρσφαγεῖον καὶ φονοδόφαντήριον* corrigendum videtur, *πέδον* vero glossa esse super *φονοδόφαντήριον* scripta.

V. 1052. *εὖρις* M. *ις* in litura scripto. *εὖρις* Fl. *εὖρις* corr. Porson. *εὖριν* praefert Bl.

V. 1053. *μαντεύει* M. *ματεύει* Fl. *ματύνει* T., quem nou recte secuti sunt Bl. Well. — *ὦν ἂν εὐρήσῃ* M. *ὦν ἐφευρήσῃ* Fl. *ὦν ἀνευρήσῃ* corr. Porson.

V. 1054. Hic versus primus est in Veneto post lacunam iude a v. 46. — *μαρτυροῖσι γὰρ* M. *μαρτυροῖσι μὲν γὰρ* Fl. Ven. *μαρτυροῖσι γὰρ* corr. Pauw. — *τοῖςδε πεπείθομαι* libri. *τοῖςδ' ἐπιπείθομαι* corr. Abresch.

V. 1055. *τάδε* M. *τά* Fl.

V. 1057. 1058. *ἡ μὴν* a. pr. m. M., alia, ut videtur, manus ἡμεν superscripsit. *ἡμεν* Fl. Proximo versu *ἡμεν* M. Fl. *ἡ μὴν* — *ἡμεν* corr. Porson., quem cum Bl. sequitur Herm. *ἔσμεν* pro *ἡμεν* Cobet. *ἔσμεν* Karst. Primo v. *ἡμεν* et interpunctione post *πεπυσμέ-*

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἰὼ πόποι, τί ποτε μῆδεται; στρ. δ'.

1060 Τί τόδ' ἄχος νέον [μέγα] 1101

Μέγ' ἐν δόμοισι τοῖσδε μῆδεται κακὸν

Ἄφερτον φίλοισιν, δυσάτον; ἀλλὰ δ'

Ἐκὰς ἀποστατεῖ.

ΧΟΡΟΣ.

Τούτων αἰδρὶς εἰμι τῶν μαντευμάτων. 1105

1065 Ἐκεῖνα δ' ἔγνω· πᾶσα γὰρ πόλις βοᾷ.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἰὼ τάλαινα, τόδε γὰρ τελεῖς; ἀντ. δ'.

Τὸν ὁμοδέμνιον [πόσιν]

Λουτροῖσι φαιδρύνουσα; πῶς φράσω τέλος;

Τάχος γὰρ τόδ' ἔσται· προτείνει δέ χεῖρ ἐκ 1110

1070 Χερὸς ὀρέγματα.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐπω ξυνῆκα· νῦν γὰρ ἐξ αἰνιγμάτων

Ἐπαργέμοισι θεσφάτοις ἀμνηχανῶ.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἐε, παπαῖ παπαῖ, τί τόδε φαίνεται; στρ. ε'.

νοι posita altero τούτων πρ. ed. Weil. — πεπυσμένοι ultima littera erasa M. — μαστεύομεν libri. ματεύομεν corr. Schütz.

V. 1059. πόποι M. πόποι Fl.

V. 1060. τί τόδε νέον ἄχος μέγα M., sed ἄχος supra ἄχος adscriptum. ἄχος Fl. Accuratam responsionem restitui, si scribatur τί τόδ' ἄχος νέον, μέγα, monet Herm., qui tamen hanc correctionem propter minus aptam verborum collocationem reliquit. At μέγα inscite ab librario ad numerum explendum additum est, postquam in antistr. v. 1067. adscripta ad ὁμοδέμνιον glossa πόσιν in verborum ordinem recepta est. Certum mihi est Aeschylum scripsisse τί τόδ' ἄχος νέον, cui dochmio etiam sono simili respondet antistrophicus τὸν ὁμοδέμνιον. Heims. p. 82 et Append. p. 33 tentat: Ἰὼ πόποι, τί ποτε σύζυγος, τί τόδε πρόσφατον δεινὸν δόμοισι.

V. 1062. φίλοισιν Farn. φίλοισι ceteri. — ἀλλὰ M. ἀλλὰν Fl.

V. 1065. πόλις βοᾷ M. βοᾷ πόλις Fl.

V. 1067. πόσιν ex glossemate ortum esse dictum ad v. 1060.

V. 1069. 1070. χεῖρ ἐκ χειρὸς ὀρεγόμενα M. χεῖρ ἐκ χειρὸς ὀρεγμένα Fl. Schol. διαδέχονται δὲ ἀλλήλους τοῖς ὀρέγμασι τῶν χειρῶν Αἰγισθοῦ καὶ Κλυταιμνήστρα Hinc χεῖρ ἐκ χειρὸς ὀρέγματα Herm. certa emendatione restituit, improbata tamen scholiastae explicatione. Vide Comment.

V. 1071. νοῦν γὰρ coni. Emperius. At vide Comment.

V. 1072. ἐπαργέμοισι M. ἐπ' ἀργέμοισι Fl.

V. 1073. ἔε M. hic et alibi non raro. Dd. ubique ἔε, vel ubi iambi mensuram habet, ἐή restituit.

- Ἡ δίκηνόν τί γ' Αἰδου; 1115
 1075 Ἄλλ' ἄρκυς ἢ ξύνεννος, ἢ ξυναιτία
 Φόνου. στάσις δ' ἀκόρετος γένει
 Κατολολυξάτω θύματος λευσίμου.

ΧΟΡΟΣ.

- Ποίαν Ἐρινὺν τήνδε δώμασιν κέλει μεσοστρ. α'.
 Ἐπορθιάζειν; οὐ με φαιδρύνει λόγος. 1120
 1080 Ἐπὶ δὲ καρδίαν κροκοβαφῆς δράμε
 Σταγῶν, ἄτε καιρία πτώσιμος
 Ξυνανύτει βίου δύντος αὐγαῖς.
 Ταχεῖα δ' ἄτα πέλει.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

- Ἀ ἄ· ἰδοὺ ἰδοὺ· ἄπεχε τῆς βοῆς ἀντ. ε'.
 1085 Τὸν ταῦρον· ἐν πέπλοισιν 1126
 Μελαγκέρῳ λαβοῦσα μηχανήματι
 Τύπτει· πίτνει δ' ἐν ἐνύδρῳ κύτει.
 Δολοφόνου λέβητος τύχαν σοι λέγω.

ΧΟΡΟΣ.

- Οὐ κομπάσαιμ' ἂν θεσφάτων γνώμων ἄκρος μεσαντ. α'.
 1090 Εἶναι· κακῶ δέ τῳ προσεικάξω τάδε. 1131

V. 1074. ἢ M. ἢ A., quod praestetne interrogative an affirmative dictum, non ausit diiudicare Herm. — γ' eiicit Dd. recte, ut videtur. — αἰδου libri.

V. 1076. ἀκόρεστος libri. ἀκόρετος corr. Bothe.

V. 1077. κατολολύξατ' ᾧ coni. Meineke et Bamberg. interpunctione post γένει posita.

V. 1078. ἔρινυν M. — κέλη libri.

V. 1080. ἔδραμε κροκοβαφῆς libri. Versu antistr. monstrante cor- rexi κροκοβαφῆς δράμε. Verba transposita etiam v. 1105. Probat id Heims. p. 80.

V. 1081. 1082. ἄτε καὶ δορία πτώσιμος ξυνανυτεῖ M. ἄτε καὶ δορία πτώσιμος ξυνανυτεῖ Fl. Accentum in ξυνανυτεῖ corr. Porson. ἄτε καὶ δορί πτώσιμος ξ. β. δ. αὐγάς Bl. ἄτε γὰρ δορί πτώσιμος ξ. β. δ. αὐγαῖς Herm., quod vertit: tangit cor meum purpurea gutta, quae ferro humi profusa cum occidentis vitae lumine finiet. ἄτε καιρία corr. Dd., sed nescio an praeterea πτωσίμοις necessarium sit.

V. 1084. ἄ ἄ libri. αἰ Dd.

V. 1086. μελάγκερῳ cum duplici accentu et ν super ι posito M. μελαγκέρων Fl. Accusativus, quem multi posuerunt, ferri nequit. Pro μελαγκέρῳ tentatum μελάγκερος, μελαγκότῳ, μελαγκρότῳ, μελαμ- πλόκῳ, μελαγκρόφ.

V. 1087. τύπτει libri. θένει suspicatur Herm. Hesych. θένει, κό- πτει, τύπτει. Hoc θενεῖ potius scribendum esset. — πίτνει δ' ἐνύ- δρῳ M. ἐν addidit Schütz. — τεύχει libri. κύτει, quod metrum postu- lat, corr. Bl. Herm.

Ἀπὸ δὲ θεσφάτων τίς ἀγαθὰ φάτις
 Βροτοῖς τέλλεται; κακῶν γὰρ διαὶ
 Πολυεπεῖς τέχναι θεσπιωδὸν
 Φόβον φέρουσιν μαθεῖν.

1135

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

1095 Ἰὼ ἰὼ ταλαίνας κακόποτμοι τύχαι.
 Τὸ γὰρ ἐμὸν θροῶ πάθος ἐπέγχυτον.
 Ποῖ δὴ με δεῦρο τὴν τάλαιναν ἤγαγες;
 Οὐδέν ποτ' εἰ μὴ ξυνθανομένην. τί γάρ;

στρ. σ'.

1139

ΧΟΡΟΣ.

Φρενομανῆς τις εἶ θεοφόρητος, ἄμ-
 1100 φὶ δ' αὐτᾶς θροεῖς
 Νόμον ἄνομον, οἷά τις ξουθὰ
 Ἀκόρετος βοᾶς, φεῦ, ταλαίναις φρεσὶν
 Ἴτυν Ἴτυν στένουσ' ἀμφιθαλῇ κακοῖς
 Ἀηδὼν βίον.

μεσοστρ. β'.

1145

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

1105 Ἰὼ ἰὼ λιγείας μόρον ἀηδόνοσ.

ἀντ. σ'.

V. 1091. τις sine accentu M.

V. 1092. βροτοῖς M. βροτοῖσι Fl. — στέλλεται libri. τέλλεται corr. Herm. et Emperius. — διαὶ M. δὴ αἶ Fl. διαὶ corr. Herm. λίαν coni. Karst.

V. 1093. πολυεπεῖς M. πολυετεῖς Fl. — θεσπιωιδὸν M. θεσπιωιδὸν Fl, θεσπιωιδῶν coni. Casaubonus. θεσπιωιδοὶ Herm. per mala multiloquae artes fatidicae intelligentiam timoris afferunt, i. e. faciunt, ut quis quid significaverit timor, ipso eventu malorum intelligat. Hoc hic dici non poterat.

V. 1094. φέρουσιν Farn. φέρουσι ceteri.

V. 1096. ἐπεγχεῖσα M. ἐπαγγεῖσα Fl. θροεὶ πάθος ἐπεγχεῖς coni. Franzius, quod probat Herm., nisi quod θροεῖς edidit, ut Chorum alloquatur. Id ferri non posse iam alii demonstrarunt. ἐπεγχεῖσα falsum esse et sententia et numeri docent, ipsa vero huius verbi notio hic aptissima, ut Agamemnonis sortem querendo suam ipsius se queri dicat Cassandra sortem, quae cum illius sit coniuncta, est enim ξυνθανομένη (v. 1098) Cassandra. Quare recepi non certam quidem, sed satis probabilem Schoemanni p. 9 emendationem ἐπέγχυτον, cuius interpretatio est ἐπεγχεῖσα. Alhr. coni. τὸ γὰρ ἐμὸν θροῶ πάθος ἐπεγχεῶ. Karsten ἐπαγγίσαν quod probat Heims. p. 224.

V. 1097. ἤγαγεν Herm. ποῖ in τί et proximo versu οὐδέν in τόδ' οὖν convertit Heims.

V. 1100. αὐτᾶς M. αὐτᾶς Farn.

V. 1101. οἷα τις M. correctum in ceteris.

V. 1102. ἀκόρεστος βοᾶς M. sec. Herm. ἀκόρεστος βοᾶς Fl. ἀκόρετος βοᾶς A. — φεῦ ταλαινώς (sed prius fuisse videtur ταλαίναις) φρεσὶν M. φιλοίκοις ταλαίν' φρεσὶν Fl. φιλοίκοις aperte ex glossamate ortum mirandum non solum alios, sed etiam Herm. recepisse, qui versu antistr. mutato hic edidit ἀκόρετος βοᾶς φιλοίκοις ταλαί-
 ναις φρεσὶν.

V. 1105. ἀηδόνοσ μόρον libri. μόρον ἀηδόνοσ restituit Herm.

Περέβαλον γάρ οἱ πτεροφόρον δέμας
 Θεοὶ γλυκύν τ' αἰῶνα κλανυμάτων ἄτερ·
 Ἐμοὶ δὲ μῖμναι σχισμὸς ἀμφήκει δορί.

1149

ΧΟΡΟΣ.

Πόθεν ἐπισσύντους θεοφόρους ἔχεις
 1110 ματαίους δῦας,
 Τὰ δ' ἐπίφοβα δυσφάτω κλαγγᾷ
 Μελοτυπείς, ὁμοῦ τ' ὀρθίοις ἐν νόμοις;
 Πόθεν ὄρους ἔχεις θεσπεσίας ὁδοῦ
 Κακοφρόμονας;

μεσαντ. β'.

1155

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

1115 Ἰὼ γάμοι γάμοι Πάριδος ὀλέθριοι
 Φίλων· ἰὼ Σκαμάνδρου πάτριον ποτόν.
 Τότε μὲν ἀμφὶ σᾶς αἰῶνας τάλαιν'
 Ἦνυτόμαν τροφαῖς·
 Νῦν δ' ἀμφὶ Κωκυτόν τε κάχερουσίους
 1120 Ὀχθους ἔοικα θεσπιωδέσειν τάχα.

στερ. ξ'.

1160

V. 1106. *περεβάλλοντο* γάρ οἱ M. (sec. Dd. littera secunda sic correctā est, ut discerni nequeat, utrum pr. m. *παρεβάλλοντο* an *περεβάλλοντο* dederit). *περιβαλόντες* γάρ οἱ Fl. *περεβάλλοντο* οἱ Herm., sed medium, quod ille explicat curarunt ut vestiretur plumis, vix ferri potest. Mihi *περεβάλλοντο* γάρ οἱ ortum esse videtur ex *περέβαλον γε οἱ*, ad γέ adscripto γάρ, quod librarium hiatus offendit. Tamen quum eius duo exstent apud Sophoclem. El. v. 195. Trach. v. 650 exempla, nullum apud Aeschylum, malui Bl. scripturam *περίβαλον γάρ οἱ* sequi, nisi quod *περέβαλον* retinui, ut est Eum. v. 634. *περεσκηνωσεν*. — *πτεροφόρον* *θεοὶ δέμας* Heims. p. 224.

V. 1107. *ἀγῶνα* libri, sed in M. non ab scholiasta, sed ab librario litteris minusculis ut varia lectio ad *ἀγῶνα* adscriptum est γρ. *αἰῶνα*. Alii, qui v. 1096 *ἐπεγγέσσα* probant, cum Emperio corrigunt *ἀγειν αἰῶνα*, vocabulo *θεοὶ* praecedenti versui addito.

V. 1109. *θεοφόρους τ'* libri. Particulam delevit Herm., quem recte secuti sunt recentt.

V. 1111. *ἐπιφόβω* M. *ἐπιφόβα*^α Fl. et *ἐπίφοβα* etiam Auratus coniecerat.

V. 1112. *μελοτυπείς* primae syllabae superscripto ο Fl. — *μελοτυπείς, ὁμοῦ στένους' ὀρθίοις ἐν νόμοις* Herm. Vide ad v. 1102. *ὁμοῦ τ'* vix explicari potest. *ἄμους'* coni. Schoemann, *ὁμοὶ* vel *ὁμονορ*, i. e. confinia, affinia, similia, Ahr.

V. 1113. *ἐχη* Fl.

V. 1117. *τάλαινα* Fl.

V. 1118. Post verba *Ἦνυτόμαν τροφαῖς* in M. proxima pagina sequitur Choeph. v. 10 *τί χοῦμα λεύσσω*, a recentiore manu adscriptum est post v. 1118. *λείπει ἄχρι τέλους* et proxima paginae summo margine *χοηφόροι*.

V. 1120. *ὄχθας* Meineke.

ΧΟΡΟΣ.

Τί τόδε τορὸν ἄγαν ἔπος ἐφημίσω, μεισοστε. γ'.
 Νεογνὸς ἄν ἀφρονῶν μάθοι·

Πέπληγμαι δ' ὅπως δῆγματι φοινίῳ,
 Δυσαλγεῖ τύχα μινυρὰ κακὰ θρευμένης, 1165

1125 Θραῦμα δ' ἐμοὶ κλύειν.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἰὼ πόνοι πόνοι πόλεος ὀλομένης ἀντ. ζ'.

Τὸ πᾶν ἰὼ πρόπυργοι θυσίαι πατρὸς
 Πολυκανεῖς βοτῶν ποιονόμων ἄκος δ'
 Οὐδὲν ἐπήρκεσαν,

1130 Τὸ μὴ πόλιν μὲν ὥσπερ οὖν ἔχει παθεῖν. 1171

Ἐγὼ δὲ θερμόνους τάχ' ἐν πέδῳ βαλῶ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἐπόμενα προτέροισι τάδ' ἐφημίσω. μεισαντ. γ'.

V. 1122. Librorum scripturam νεογνὸς ἀνθρώπων μάθοι corruptam esse et numeri docent et ἄν omissum. νεογνὸς ἄν βροτῶν μάθοι coni. Martin, καὶ καὶς νεόγονος ἄν μάθοι Herm. νεογνὸς ἄν αἰῶν μάθοι Karsten, καὶ νεογνὸς ἄν ἀφρονῶν Meineke, ἄν ἀφρονῶν recte ut mihi videtur.

V. 1123. ὑπὸ δῆγματι libri, nisi quod ὑπαὶ δ. cum glossa τέτρωμαι Farn. ex Triclinii correctione. πέπληγμαι δ' ὅπως δάκει φοινίῳ Herm., ut δῆγματι sit scholiastae explicatio, male sane huic loco addita, nam δάκος esse belluam, ὅπως vel ἄπερ, quod Karst. posuit, necessarium est; δῆγματι vero, vel δάκει non aptum, sed πλήγματι corrigendum videtur, ex quo prima littera omissa δῆγματι ortum est. Contra δέδηγμαι coni. Heims. p. 95. Ahr. ὑπὸ tuetur (ὑποπέπληγμαι) et huic versui μάθοι addit, in antistr. vero scribit καὶ σε κακοφρονῶν τίθησι δαίμων τις ὑπέρβαρος ἐμπίτνων.

V. 1124. δυσαλγεῖ libri. δυσαλγῇ corr. Canter. — Deinde μινυρὰ κακὰ θρευμένης libri. κακὰ Bl. alique eiciendum putabant, quo responsio non restituitur. μινυρὰ φοβερόθροα Herm. audacter. τύχα· κακὰ δὲ μινυρόθροα θαύματ' Heims. p. 237. Scripsi θρευμένης, praeterea nihil videtur mutandum esse.

V. 1125. θαύματ' Fl. quod non recte in Farn. et edd. recentt. in θαύματ' correctum, sed Θραῦμα δ' scribendum, ut in v. antistr. τέρμα δ'.

V. 1126. πόλεος ὀλουμένης Fl. ut videtur. πόλεως ὀλουμένης Vict. πόλεος ὀλομένης corr. Porson.

V. 1130. ἔχειν Fl. ut videtur. ἔχει Farn. — τοῦ μὴ et proximo versu καὶω tentat Heims. p. 488.

V. 1131. Librorum scriptura ἐγὼ δὲ θερμόνους τάχ' ἐμπέδῳ βαλῶ quomodo corrigenda sit dubitatur. ἐν πέδῳ Casaubonus alique. Deinde θερμόν οὗς Canterus, quod miramur Hermannō placuisse. θερμόν δούν Musgravius. θερμόπνους Heims. p. 488. θερμόνους τάχ' ἐμπέσω βόλω Bothe, ἐμπηδῶ βόλω Weil. θελεμόνους τάχ' ἐμπελῶ βόλω Ahr. θερμόν σταῖγμα γαπέδῳ βαλῶ Emperius, at τάχα hic necessarium est. Mihi corrigendum videtur ἐγὼ δὲ θερμόρρους τάχ' ὄμμα συμβαλῶ.

V. 1132. προτέροις libri. προτέροισι corr. Pauw., vix recte. τάδε γ' ἐφημίσω Ahr. σὺ τάδ' ego conieceram.

- Καί τις σε κακοφρονῶν τίθη-
 σι δαίμων ὑπερβαρὺς ἐμπίτνων, 1175
 1135 Μελίξειν πάθη γοερά θανατηφόρα·
 Τέρμα δ' ἄμχανῶ.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

- Καὶ μὴν ὁ χρησμός οὐκέτ' ἐκ καλυμμάτων
 "Ἔσται δεδορκὸς νεογάμων νύμφης δίκην·
 Λαμπρὸς δ' ἔοικεν ἡλίῳ πρὸς ἀντολὰς 1180
 1140 Πνέων ἐσάξειν, ὥστε κύματος δίκην
 Κλύξειν πρὸς αὐγὰς τοῦδε πῆματος πολὺ
 Μείζον· φρενώσω δ' οὐκέτ' ἐξ αἰνιγμάτων.
 Καὶ μαρτυρεῖτε συνδρόμῳ ἔχνος κακῶν
 'Ρινηλατούσῃ τῶν πάλαι πεπραγμένων. 1185
 1145 Τὴν γὰρ στέγην τήνδ' οὔποτ' ἐκλείπει χορὸς
 Σύμφθογγος οὐκ εὐφωνος· οὐ γὰρ εὖ λέγει.
 Καὶ μὴν πεπωκὼς γ', ὥς θρασύνεσθαι πλέον,
 Βρότειον αἶμα κῶμος ἐν δόμοις μένει,
 Δύσπεμπος ἐξῶ συγγόνων 'Ερινύων. 1190
 1150 Τυνοῦσι δ' ὕμνον δώμασιν προσήμεναι
 Πρώταρχον ἄτην· ἐν μέρει δ' ἀπέπτυσαν
 Εὐνὰς ἀδελφοῦ τῷ πατοῦντι δυσμενεῖς.
 "Ἡμαρτον, ἣ κυρῶ τι τοξότης τις ὥς;

V. 1133. καὶ τις σε libri. καὶ τις σε corr. Butlerus. — κακοφρο-
 νεῖν libri. κακοφρονῶν corr. Schütz.

V. 1134. Conieceram ὑπερβαρὺς ἐμπίτνων, quod respondeat
 strophico ὅπως πλήγματι φοινίῳ. ὑπερβριθὺς ἐμπίτνων Meineke.

V. 1135. θανατηφόρα Fl. θανατηφόρα Farn. quam Triclinii cor-
 rectionem veram esse, v. strophicus docet.

V. 1138. νύμφας Fl. νύμφης cum compendio Farn. idque resti-
 tuit Porson.

V. 1140. ἐς ἥξειν Fl. ἐσῆξειν Vict. vulgo, etiam Herm. Sed verum
 sine dubio est ἐσάξειν, quod cum Bothio Bl. alii receperunt. cf. Ahr.
 p. 622. 623.

V. 1141. κλύειν libri. κλύζειν corr. Auratus et Schütz. — πρὸς
 αὐγὰς coni. Auratus, recte, nisi malis πρὸς ἀγὰς, ut Ahr. coniecit. —
 τοῦδε πῆματος mutandum videtur in πῆμα πῆματος, nimis enim inepta
 est illa comparatio.

V. 1144. ῥινηλατούσῃ Fl. ῥινηλατούσῃ Farn.

V. 1146. σύμφθογγος Fl. ξύμφθογγος Farn. — „tollenda virgula
 post σύμφθογγος. Cohærent enim σύμφθογγος οὐκ εὐφωνος, cho-
 rus consonus malis vocibus, non enim fausta canit.“ Herm.

V. 1149. ἐρινύων libri. lidem proximo versu δώμασι.

V. 1151. πρώταρχος Fl. πρώταρχον Farn. Vict.

V. 1153. τηρῶ libri. θηρῶ Auratus, ut vulgo nunc legitur. Præ-
 stat tamen Ahrentis emendatio κυρῶ.

"Η ψευδόμαντις εἰμι θυροκόπος φλέδων; 1195
 1155 Ἐκμαρτύρησον προὔμοσας τό μ' εἰδέναι
 Λόγῳ παλαιᾶς τῶνδ' ἁμαρτίας δόμων.

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ πῶς ἂν ὄρκου πῆγμα γενναίως παγέν
 Παιώνιον γένοιτο; θαυμάζω δέ σε
 Πόντου πέραν τραφεῖσαν ἀλλόθρουν πόλιν 1200
 1160 Κυρεῖν λέγουσαν, ὥσπερ εἰ παρεστάτεις.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Μάντις μ' Ἀπόλλων τῶνδ' ἐπέστησεν τέλει.

ΧΟΡΟΣ.

Μῶν καὶ θεός περ ἱμέρῳ πεπληγμένος;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Προτοῦ μὲν αἰδῶς ἦν ἐμοὶ λέγειν τάδε.

V. 1154. Molesta est haec tripartita interrogatio, alius enim generis sunt eiusmodi loci, ut Sept. 183 ἤκουσας ἢ οὐκ ἤκουσας; ἢ κωφῇ λέγω; Arist. Lys. 128 ποιήσῃ ἢ οὐ ποιήσῃ; ἢ τί μέλλετε; Deinde in iis quae sequuntur contrarium eius dicitur, quod dicendum erat; denique si infinitivus εἰδέναι a verbo ἐκμαρτύρησον pendet, mirum est in Chori responso iusiurandum, non testimonium respici. Quare corrigendum εἰ — φλέδων, ἐκμαρτύρησον, num illa falsa vates sim, quam me esse putant, testare, ita quidem, ut antea iuraveris me fando (non συνδρομῶς ἔχνος ὀνηλατοῦσαν) vetera domus scelera nosse.

V. 1155. τό μ' εἰδέναι libri. τὸ μὴ εἰδέναι cum Dobraeo Herm., at ita ἐμέ omitti non poterat. οὐ μ' εἰδέναι Weil. λόγῳ in τορῶς parum probabiliter convertit Schiller. προὔμοσάσῃ μὴ εἰδέναι coni. Schoemann et Schwerdt numeris vitiosis. Vide ad v. 1154.

V. 1157. ὄρκος πῆγμα libri. ὄρκος, πῆγμα cum Porsono Herm. Rectius alii Aurati emendationem ὄρκου πῆγμα receperunt. πῆγμα (ὄρκος, ὄρκῳ) non recte tuetur Weil Jahn. Anu. 1861 p. 167.

V. 1158. παιώνιος Farn. — δέ σου libri, quod non recte tuetur Herm. δέ σε cum Aurato Hartung. Dd. Karst. De erroris origine vide ad proximum versum.

V. 1159. ἀλλόθρουν πόλιν libri, quod quum alii probarunt, tum Herm. defendit hac interpretatione: miror te transmarinam de peregrina urbe sic loqui ut si praesens fuisses. At neque πόλιν λέγειν recte est dictum, praesertim quum παρεστάτεις sequatur, neque Cassandra de urbe, sed de antiquo domus scelere locuta erat, neque ἀλλόθρουν urbem Graecam Graecus homo dixisset. Alii πόλιν in πάνν vel πόνον vel πολὺ converterunt, mihi etiam nunc certum videtur poetam dedisse ἀλλόθρῳ ὅν πόλει. Id ἀλλόθρων lectum in ἀλλόθρουν abiit et super adscriptum οὐ corruptelam in proxime antecedente versu σου procreavit. Huius aphaeresis certum exemplum est Prom. v. 741 μηδέπω ὅν προοιμίῳ, quod non debebat mutare in μηδ' ἐπῶν ἐν προοιμίῳ Wieseler Sched. crit. in Aesch. Prom. p. 18. A librariis haec aphaeresis saepius est oblitterata, ut Arist. Vesp. v. 435 εἰ δὲ μὴ, ὅν πέδαις in Veneto est εἰ δὲ μὴν, et v. 432 vulgatur τῶφθαλμῶ κύκλῳ, optimus vero codex Ravennas praebet τῶφθαλμων, i. e. τῶφθαλμῶ ὅν κύκλῳ.

V. 1162. 1163 in libris transpositi sunt, et vulgo vss. 1161. 1163 Cassandrae, 1162. 1164 Choro tribuuntur, in Farn. ante προτοῦ et βα-

ΧΟΡΟΣ.

Ἀβρύνεται γὰρ πᾶς τις εὖ πράσσων πλέον. 1205

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

1165 Ἀλλ' ἦν παλαιστῆς κάρτ' ἐμοὶ πνέων χάριν.

ΧΟΡΟΣ.

Ἡ καὶ τέκνων εἰς ἔργον ἡλθέτην νόμῳ;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ξυναινέσασα Λοξίαν ἐψευσάμην.

ΧΟΡΟΣ.

Ἡδὴ τέχναισιν ἐνθάτοις ἡρημένη;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἡδὴ πολίταις πάντ' ἐθέσπιζον πάθῃ. 1210

ΧΟΡΟΣ.

1170 Πῶς δῆτ' ἄνατος ἦσθα Λοξίου κότῳ;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἐπειθον οὐδέν' οὐδέν, ὥς τάδ' ἡμπλακον.

ΧΟΡΟΣ.

Ἡμῖν γε μὲν δὴ πιστὰ θεσπίζειν δοκεῖς.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἰοὺ ἰοῦ, ὦ ὦ κακά.

Ἦπ' αὖ με δεινὸς ὀρθομαντείας πόνος 1215

1175 Στροβεῖ, ταράσσων φροιμίους * *

Ὅρατε τοὺςδε τοὺς δόμοις ἐφημένους

Νέους, ὀνείρων προσφερεῖς μορφώμασιν;

φύνεται Chori, ante μῶν Cassandreae nomen adscriptum. Correxīt, ut exhibuimus, Herm.

V. 1164. βαρύνεται Farn. — Nescio an πᾶς in πῶς sit convertendum.

V. 1166. ἡλθετον libri. ἡλθέτην Elmsl. ad Arist. Ach. v. 733. Eurip. Med. v. 1042, quod etiam Herm. probat. — νόμῳ defendit Herm. locis Homeri, ut Il. IX, 133. ὁμοῦ coni. Butler. et ita Bl. alii. γάμῳ Schoemann. satis probabiliter.

V. 1168. ἡσχημένη coni. Karst. κερχημένη Rauchenst. ἐνθάτοις ἡρημένη Ahr. ἡρημένη coll. Prom. 713 Meineke.

V. 1170. ἀνατος libri. In Farn. glossa ἡγουν πῶς ὀργῆς ἐπειράθῃς τοῦ Ἀπόλλωνος. Corr. ἀνατος Canter. — κότον suspicatur Bl. πῶς δῆτ' ἀνατος ἦσθα A. κότον; Wieseler Philol. VII p. 124. πῶς δ' εἶτ'; ἀνατος ego conieceram.

V. 1171. οὐδέν οὐδέν libri. οὐδέν' οὐδέν corr. Canter.

V. 1175. φροιμίους ἐφημένους Fl. et ad ultimam syllabam supra adscripto οἷς Farn. φροιμίους ἐφημένοις Vict. Apparet librarii oculos aberrasse ad proximi versus finem. ἐφθυμίους excidisse suspicatur Iacobs., δυσφροιμίους Herm., alia alii. Posui lacunae signum.

- Παῖδες θανόντες ὥσπερ εἰ πρὸς τῶν φίλων,
 Χεῖρας κρεῶν πλήθοντες οἰκείας βορᾶς, 1220
 1180 Σὺν ἐντέροις τε σπλάγχν', ἐποίκτιστον γέμος,
 Πρέπουσ' ἔχοντες, ὧν πατήρ ἐγέυσατο.
 Ἐκ τῶνδε ποινάς φημι βουλεύειν τινὰ
 Λέοντ' ἀναλκιν ἐν λέχει στρωφώμενον
 Οἰκουρόν, οἴμοι, τῷ μολόντι δεσπότη 1225
 1185 Ἐμῷ· φέρειν γὰρ χρὴ τὸ δούλιον ζυγόν.
 Νεῶν τ' ἀπαρχος Ἰλίου τ' ἀναστάτης
 Οὐκ οἶδεν οἶα γλῶσσα μισητῆς κυνὸς
 Λέξασα κἀκτείνασα φαιδρόνους, δίκην
 Ἄτης λαθραίου, τεύξεται κακῇ τύχῃ. 1230
 1190 Τοιάδε τόλμα· θῆλυς ἄρσενος φονεὺς
 Ἔστιν. τί νιν καλοῦσα δυσφιλὲς δάκος
 Τύχοιμ' ἄν; ἀμφίσβαιναν, ἣ Σκύλλαν τινὰ
 Οἰκοῦσαν ἐν πέτραισι, ναυτίλων βλάβην,
 Θύουσαν ἄδου μητέρ', ἄσπονδόν τ' Ἄρη 1235
 1195 Φίλοις πνέουσαν; ὥς δ' ἐπωλολύξατο

V. 1178. ὥσπερ εἰ etiam Herm. tuetur, qui id ad παῖδες refert, quasi pueri videntur. Vox sine dubio est corrupta. πῶς ἔρεῖς; conī. Bamberg. ὥς πόρεῖς Martin. satis probabiliter.

V. 1185. ζυγόν Fl. ex correctione; antea ζυγῶ erat.

V. 1186. νεῶν δ' conī. Vossius, Schütz. — ἀπαρχος libri, quod tuetur Abr. ἔπαρχος corr. Canter. νεῶν τάγαρχός τ' suspicatur Meineke. — ἀναστατήρ conī. Spanhemius, ut Choeph. v. 303. Sept. v. 1015.

V. 1188. κἀκτείνασα Fl. καὶ κτείνασα Farn. Vict. κἀκτείνασα corr. Canter. — φαιδρόνους libri. Id de simulata laetitia accipi posse negat Schoemannus. φαιδρωπὸς coniecerat Bl. idque multis probavit. λείξασα καὶ κλίναςα φαιδρὸν οὐς conī. Ahr. et λείξασα iam Tyrwhitt coniecerat.

V. 1189. Locus sine dubio corruptus. Verbo τυγχάνειν hic nullus locus est, medium vero verbi τεύχειν hic ferri nequit. Suspicionem ἔτενξε νῶ κακῶ στύγῃ, hac sententia: rex nescit, qualia tum quum blanda illa oratione adularetur, inclusa in pectore paraverit et agitaverit detestabilia facinora. Sic Choeph. v. 993. ἥτις δ' ἐπ' ἀνδρὶ τοῦτ' ἐμήσατο στύγος. Ita φαιδρωπὸς esset ponendum.

V. 1190. τοιάδε τολμᾶ θῆλυς Fl. Ven. τοιαῦτα τολμᾶ θῆλυς Farn. Vict. ex Triclinii emendatione, quam etiam Herm. sequitur. τοιάδε τόλμα θῆλυς conī. Ahrens. Cassandra iam exponit quid illa sit molita, quare scribendum erat τοιάδε τόλμα· θῆλυς κτλ.

V. 1191. δυσφιλὲς Fl. — Pro ἔστιν requiritur ἔσται.

V. 1194. θύουσαν. ἄδου μητέρ' Fl. Interpunctionem sustulit Stanl. Orci mater merito offensionem fuit criticis, qui Ἄιδου κλήτορ' (Sept. v. 574. Ἐρινύος κλητῆρα), λήτορ' (cf. Ahr. p. 634—636), μαινάδ', τέκτον' alia tentabant. Αἰδου κλήτορ' furiam, recte videtur Meineke probare. — ἄραν libri. Ἄρην corr. Butler. et Lobeck. ad Soph. Aiac. p. 352. Ἀρη cum Hermanno recentt. edd. omnes.

- Ἡ παντότολμος, ὥσπερ ἐὶ μάχης τροπῇ
 Δοκοῦσα χαίρειν νοστήμῳ σωτηρίᾳ.
 Καὶ τῶνδ' ὅμοιον εἴ τι μὴ πείθω· τί γάρ;
 Τὸ μέλλον ἥξει. καὶ σύ μ' ἐν τάχει παρῶν 1240
 1200 Ἄγαν ἀληθόμαντιν οἰκτείρας ἐρεῖς.

ΧΟΡΟΣ.

- Τὴν μὲν Θυέστου δαῖτα παιδείων κρεῶν
 Ξυνῆκα καὶ πέφρικα· καὶ φόβος μ' ἔχει
 Κλύοντ' ἀληθῶς οὐδὲν ἐξηκασμένα.
 Τὰ δ' ἄλλ' ἀκούσας ἐκ δρόμου πεσὼν τρέχω. 1245

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

- 1205 Ἀγαμέμνονός σέ φημ' ἐπόψεσθαι μόρον.

ΧΟΡΟΣ.

Εὐφημον, ὦ τάλαινα, κοίμησον στόμα.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἄλλ' οὔτι Παιῶν τῶδ' ἐπιστατεῖ λόγῳ.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐκ, εἴπερ ἔσται γ'· ἀλλὰ μὴ γένοιτό πως.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

- Σὺ μὲν κατεύχει, τοῖς δ' ἀποκτείνειν μέλει. 1250

ΧΟΡΟΣ.

- 1210 Τίνος πρὸς ἀνδρὸς τοῦτ' ἄγος πορσύνεται;

V. 1196. 1197. ὥσπερ ἐν μάχης τροπῇ· δοκεῖ δὲ χαίρειν vulgo. At nihil notum de mulierum ὀλολυγμῶ in proelio, neque quidquam languidius cogitari potest quam haec incondita oratio, neque post ἐπωλόλυξτο poeta δοκεῖ dixisset. Corrigendum ὥσπερ ἐὶ μάχης τροπῇ δοκοῦσα χαίρειν νοστήμῳ σωτηρίᾳ, quod recipere non dubitavi. ὥσπερ ἐὶ etiam Meineke correxit, ne ἐπωλόλυξτο dativo careret.

V. 1199. καὶ σὺ μὴν libri. καὶ σύ μ' ἐν corr. Auratus et Casaubonus. καὶ σὺ μὴν tuetur et μ' post οἰκτείρας ponit Fr. Thiersch. καὶ σὺ μὴν τάχ', εἰ παρὼν, ἄγαν μ' Ahr.

V. 1200. ἄγαν γ' libri. γ' deletum a Bl. et Bothio.

V. 1201. παιδίων libri. παιδείων corr. Schütz.

V. 1202. Coli signum post πέφρικα sustulit Herm.

V. 1203. ἐξηκασμένα Farn. — Vulgatum Weil explicat ἐναργῶς καὶ οὐ δι' εἰκόνων. — κλύοντα μύθοις οὐδὲν ἐξηκασμένα Ahr., coll. Emr. Cycl. 375 μύθοις εἰκότ' οὐδ' ἔργοις βροτῶν, Arist. Vesp. 1320 λόγους λέγων ἀμαθέστατ', οὐδὲν εἰκότας τῷ πράγματι.

V. 1208. οὐκ εἰ παρέσται γ' libri. οὐκ, εἴπερ ἔσται γ' corr. Schütz.

V. 1209. κατεύχη libri.

V. 1210. ἄχος libri. ἄγος corr. Auratus. — τινὸς male Farn. Vict. Vide Comment.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἡ κάρτα τᾶρα παρεκόπη χρησμῶν ἐμῶν.

ΧΟΡΟΣ.

Τοῦ γὰρ τελούντος οὐ ξυνῆκα μηχανήν.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Καὶ μὴν ἄγαν γ' Ἑλλην' ἐπίσταμαι φάτιν.

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ γὰρ τὰ πνθόκραντα· δυσμαθῇ δ' ὅμως. 1255

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

1215 Παπαῖ, οἷον τὸ πῦρ· ἐπέρχεται δέ μοι.

Ὅτοτοί, Λύκει' Ἀπολλόν, οἳ ἐγὼ ἐγώ.

Αὕτη δίπους λείαινα συγκοιμωμένη

Λύκῳ, λέοντος εὐγενοῦς ἀπουσία,

Κτενεῖ με τὴν τάλαιναν· ὥς δὲ φάρμακον 1260

1220 Τεύχονσα κάμου μισθὸν ἐνθήσει ποτῶ,

Κάπεύξεται θήγουσα φωτὶ φάσγανον

V. 1211. ἡ κάρτ' ἄρ' ἂν παρεκόπησ Fl. ad ultimam syllabam ab eadem manu ei supra adscriptio. ἡ κάρτ' ἄρ' ἂν παρεσκόπει Vict. Quum ἂν particulae hic nullus esset locus, αὐ in ed. pr. positum est, quod probat Herm. Tamen aliam latere corruptelam et numerorum perversitas docet et genitivus χρησμῶν pro accusativo positus. ἄρ' αὐ παρεσκόπειs coni. Ahr. ἄρ' αὐ in ἄραν mutabant Auratus et Cantarus, quod non debebat Fr. Thiersch. probare, in ὄρον Musgravius, quo recepto Dd. ἡ κάρτα χρησμῶν ὄρον ἐμῶν παρεσκόπειs corrigit, ut Porson. correxerat ἡ κάρτα χρησμῶν ἄρ' ἐμῶν π., qui χρησμὸν ἄρ' ἐμὸν corrigere debebat. ἡ κάρτα τοῦν παρεσκόπειs Schoemann. Recte vero corr. Hartung ἡ κάρτα τᾶρα παρεκόπηs, aberrasti. Postquam τα post τα excidit, metri causa librarius ἂν addidit, vix ex αὐ corruptum, quod hic non aptum esset.

V. 1212. τοὺς γὰρ τελούντας recte videtur corrigere Heims. p. 398.

V. 1214. δυσπαθῇ libri. δυσμαθῇ corr. Canter. idque esse in Farn. videtur.

V. 1215. παπαῖ, οἷον τὸ πῦρ ἐπέρχεται δέ μοι libri. οἷον in ὄσον mutaverat Auratus. παπαῖ, τὸδ' οἷον πῦρ· ἐπέρχεται δέ μοι Herm., ut ignem cernere sibi videatur Cassandra, eumque adversus se accedentem. Id recte ab aliis improbatum est. δέ μοι in δέμαs convertit Stanl. παπαῖ. Οἷον τὸδ' αὐ με πῦρ ἐπέρχεται δέμαs Fr. Thiersch. οἷον τὸ πῦρ ἐπέρχεται τὸδ' αὐ Schneid. παπαῖ παπαῖ, οἷον τὸδ' ἔρπει πῦρ· ἐπέρχεται δ' ἐμοί Weil.

V. 1217. δίπους Fl. Farn. δίπους Vict.

V. 1220. μισθὸν ἐνθήσει κότῳ libri, nisi quod ἐνθήσειν Farn.

In Flor. ad μισθὸν supra scriptum alia manu ^πμνη, quod μνησιν legendum esse suspicatur Herm. ποτῶ Auratus, quod recte receperunt Hartung. Dd. Weil. ἐνθήσειν Herm. male, nam admiscet illa quidem, admiscere vero se negat. κτείνει et ἐνθήσειν ἐπεύχεται, quod Meineke suadet, ferri nequit, nam si κτείνει et ἐπεύχεται ad idem tempus spectant, ἐνθήσειν non recte dictum esse apparet.

V. 1221. ἐπεύχεται libri. κάπεύχεται corr. Dd.; sed necessarium

- Ἐμῆς ἀγωγῆς ἀντιτίσασθαι φόνον.
 Τί δῆτ' ἐμαυτῆς καταγέλωτ' ἔχω τάδε,
 Καὶ σκῆπτρα καὶ μαντεῖα περὶ δέσφῃ στέφῃ; 1265
- 1225 Σὲ μὲν πρὸ μοίρας τῆς ἐμῆς διαφθερῶ·
 Ἴτ' ἐς φθόρον πεσόντ' ἐγὼ δ' ἄμ' ἔφομαι·
 Ἄλλην τιν' ἄτης ἀντ' ἐμοῦ πλουτίζετε.
 Ἰδού δ' Ἀπόλλων αὐτὸς οὐκδύων ἐμὲ
 Χρηστηρίαν ἐσθῆτ', ἐποπτεύσας ἐμὲ 1270
- 1230 Κὰν τοῖςδε κόσμοις καταγελωμένην μέγα
 Φίλων ὑπ' ἐχθρῶν οὐ διχορρόπως μάτην·
 Καλουμένη δὲ, φοιβὰς οὐσ', ἀγύρτρια
 Πτωχὸς, τάλαινα, λιμοθνὴς ἡνεσχόμην.
 Καὶ νῦν ὁ μάντις μάντιν ἐκπράξας ἐμὲ 1275

est tempus futurum, quod restituit Hartung. Librarius qui ἐπεύξεται θήγουσα coniungenda esse putaret, ἐπεύχεται correxit. Recepti igitur κάπεύξεται, quamquam nescio an εἴτ' εὐξεται probabilius sit.

V. 1222. ἀντιτίσασθαι coni. Bl., quod servato ἐπεύχομαι sane necessarium foret.

V. 1225. σὲ μὲν libri. σφὲ μὲν coni. Auratus. σφῶ μὲν et ὁῖνδε πλουτίζετον Thiersch. Alterum utrum hic requiritur. Vide Comment.

V. 1226. ἀγαθῶ δ' ἀμείβομαι libri. Multa sunt tentata, sed vera sine dubio est praeclara Hermanni emendatio ἐγὼ δ' ἄμ' ἔφομαι.

V. 1227. τίν' accentu retracto Fl. — ἄτην libri. ἄταις Schütz. ἄτης corr. Stanl. quod recte recepit Herm. nam „ut πλουτεῖν cum genitivo construitur, ita quidni etiam πλουτίζειν?“

V. 1228. ἐκδύων vulgo, sed quum desit verbum, οὐκδύων corrigendum est.

V. 1229. ἐποπτεύσας δέ με Fl. ἐπωπτεύσας δέ με Farn. δέ erat omittendum. γέ με coni. Auratus. ποτὲ Schmittius p. 23. τί με Heims. p. 92.

V. 1230. μέτα codices. μετὰ Viet. μέγα recte corr. Herm.

V. 1231. φίλων ὑπ' ἐχθρῶν οὐ διχορρόπως μάτην libri. φίλων ὑπ' ἐχθρῶν, οὐ διχορρόπως ματῆρ Herm., nam quod me hoc quoque in ornatu valde derisam ab amicis inimicis conspexit, non ambigue eius ornatus vindex est, qui ab huius loci sententia prorsus aberravit. φίλων ὑπ' corr. Wellauer., qui cum Bl. ἐχθρῶν οὐ διχορρόπως coniungit, ab amicis, qui haud ambigue inimici erant. At hoc commemorare hic non attinebat, illud erat dicendum, ab omnibus esse derisam, ἐπειθον οὐδέν' οὐδέν' (v. 1171), ut φίλων ὑπ' ἐχθρῶν τ' corrigendum videatur. Deinde οὐ διχορρόπως μάτην mira est adverbiorum coniunctio, neque sententia apta, quae quid postulet, Schneid. vidit, qui ὡς ματαίαν explicat. Id efficeretur μάτην in μάτης mutato, quamquam huius constructionis exemplum sane non novi.

V. 1232. 1233. καλωμένη coni. Heath. κακονμένη Tyrwhitt. Deinde φοιβὰς libri, quod recte in φοιβὰς mutarunt Spanh. Bl. alii, sed praeterea mutatione tantum orthographica ὡς in οὐσ' corrigendum est: καλουμένη δέ, φοιβὰς οὐσ', ἀγύρτρια πτωχὸς, τάλαινα, λιμοθνὴς ἡνεσχόμην. Vide Comment. — τάλαινα in ταπεινῇ convertit Rhode p. 29. — λιμοθνὴς vulgo. λιμοθνὴς corr. Elberling.

- 1235 Ἀπήγαγ' ἐς τοιάσδε θανασίμους τύχας.
 Βωμοῦ πατρῶου δ' ἀντ' ἐπὶ ξηνον μένει
 Θερμὸν κοπεΐσης φοινίῳ προσφάγματι.
 Οὐ μὲν ἄτιμοι γ' ἐκ θεῶν τεθνήσκουσιν.
 Ἦξει γὰρ ἡμῶν ἄλλος αὖ τιμάορος, 1280
- 1240 Μητροκτόνον φέτυμα, ποινάτωρ πατρός·
 Φυγὰς δ' ἀλήτης τῆσδε γῆς ἀπόξενος
 Κάτεισιν ἄτας τάσδε θριγκώσων φίλοις·
 Ὀμώμοται γὰρ ὄρκος ἐκ θεῶν μέγας,
 Ἄξειν νιν ὑπέρλασμα κειμένου πατρός. 1285
- 1245 Τί δ' ἦτ' ἐγὼ κάτοικτος ὦδ' ἀναστένω,
 Ἐπεὶ τὸ πρῶτον εἶδον Ἰλίου πόλιν
 Πράξασαν ὡς ἐπραξεν· οἳ δ' εἶλον πόλιν,
 Οὕτως ἀπαλλάσσουσιν ἐν θεῶν κρίσει;
 Ἰούσα πράξω, τλήσομαι τὸ κατθανεῖν. 1290

V. 1236. ἀντεπίξηνον Fl. ἀντεπίξηνον Ven. Farn. Vict. In Farn. glossae ἐναντίον. διάδοχον ἑμοῦ τῆς ξένης. Corr. ἀντ' ἐπὶ ξηνον Auratus, ut Canterus testatur.

V. 1237. Θερμῷ κοπεΐσης libri. κοπεΐσαν coni. Auratus. κοπεΐση Abresch. et ita Herm. qui „ambiguum est, inquit, προσφάγματι utrum mihi victimae, an percussae iracunda crudeli mactatione significet. Hoc posterius malo. Eurip. Troad. v. 624. αἰαί, τέκνον, σὼν ἀνοσίων προσφαγμάτων.“ At manent duo incommoda, unum quod κοπεΐση dixit de re non praeterita, sed exspectata, ubi κοπῆναι dicere licuit, et quod duo epitheta cumulantur. Θερμῷ κοπεΐσης φοινίον προσφάγματι Fr. Thierschius, multo vero praestat Schützii emendatio Θερμὸν κοπεΐσης, calidum, i. e. quod calidum reddetur, cruenta percussae mactatione.

V. 1243. Hunc versum, qui in libris post v. 1249 legitur, huc revocandum esse perspexit Herm. Hunc et proximum versum post v. 1240 collocandos esse censet Fr. Thiersch. — Grammat. in Crameri Anecd. Oxon. I p. 88, 8 de verbo ἄραρε disputans quum talem versum afferat ἄραρε γὰρ ὄρκος ἐκ θεῶν μέγας, nostrum versum respici suspicatur Kirchhoff., unde Schneid. ἄραρε μὲν γὰρ ὄρκος edidit, alia alii suspicati sunt. Sed quum versus illud verbum non recipiat aptiusque hic Ὀμώμοται sit dictum, ego putaverim grammatici errore illud ex proxime antecedente versu esse sumptum, ita corrigendo ἄραρ' Ἰούσα τλήσομαι τὸ κατθανεῖν.

V. 1244. ἄξειν νιν Fl. ἄξει νιν Farn. ἄξειν νιν Vict.

V. 1245. κάτοικτος libri, quod esset incola, neque nullo modo defendi potest. μέτοικος Herm. male. κάτοικτος Scaliger satis probabiliter. Alii coni. πρόοικτος, κάτοικτος, κάκοικτος.

1247. εἶχον libri. εἶλον corr. Musgrav., quod recte Hartung. Weil. receperunt. — πόλιν in exitu proximi versus iteratum offendit Karst. Rhod. p. 34.

V. 1248. ἐκ θεῶν Fl.

V. 1249. Ἰούσα πράξω libri. Ἰούσα πρόσσω coni. Auratus. Ἰούσα κἀγὼ Heath. Vulgatum defendi nequit. Corrigendum videri ἄραρ' Ἰούσα τλήσομαι ad v. 1243. monui.

1250 "Αιδου πύλας δὲ τάσδ' ἐγὼ προσεννέπω·
 Ἐπεύχομαι δὲ καιρίας πληγῆς τυχεῖν,
 Ὡς ἀσφάδαστος, αἱμάτων εὐθνησίμων
 Ἀπορρόνεντων, ὅμμα συμβάλω τόδε.

ΧΟΡΟΣ.

Ὡ πολλὰ μὲν τάλαινα, πολλὰ δ' αὖ σοφῇ 1295
 1255 Γύναι, μακρὰν ἔτεινας. εἰ δ' ἐτητύμως
 Μύρον τὸν αὐτῆς οἶσθα, πῶς θεηλάτου
 Βοὸς δίκην πρὸς βωμὸν εὐτόλμως πατεῖς;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Οὐκ ἔστ' ἄλυσις, οὐ, ξένοι, χρόνῳ πλέω.

ΧΟΡΟΣ.

Ὁ δ' ὕστατός γε τοῦ χρόνου πρεσβεύεται. 1300

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

1260 Ἦκει τόδ' ἡμαρ· σμικρὰ κερδανῶ φυγῇ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἄλλ' ἴσθι τλήμων οὐσ' ἀπ' εὐτόλμου φρενός.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἄλλ' εὐκλεῶς τοι κατθανεῖν χάρις βροτῶ. 1304

ΧΟΡΟΣ.

Οὐδεὶς ἀκούει ταῦτα τῶν εὐδαιμόνων. 1303

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Ἰὼ πάτερ σοῦ σῶν τε γενναίων τέκνων. 1305

ΧΟΡΟΣ.

1265 Τί δ' ἐστὶ χρῆμα, τίς σ' ἀποστρέφει φόβος;

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Φεῦ φεῦ.

V. 1250. τὰς λέγω libri. τάσδ' ἐγὼ corr. Auratus et Canter.

V. 1254. δὲ σοφῇ Fl. δ' αὖ σοφῇ Farn. Viet.

V. 1258. ὦ ξένοι coni. Casaubonus, rectius sane quam qui οὐ cum Farn. Venet. scribunt, inutili negationis repetitione. Deinde πλέων coni. Auratus. χρόνον πλέω Herm. Sententiam perspexit Rauchenst., qui coni. οὐ· τί μοι χρόνῳ πλέον, similiter Schmitt. p. 24. οὐκ ἔστ' ἄλυσις, οὐδέ μοι χρόνῳ πλέον. At mutatione non est opus, nisi quod πλέον praetulerim. Vide Comment.

V. 1259. Corrigendum videtur γέ που χρόνος.

V. 1262. 1263. Hi versus in libris inverso ordine leguntur. Corr. Heath., quem, ut in re aperta, fere omnes edd. secuti sunt.

V. 1264. τῶν τε libri. σῶν τε corr. Auratus, quod restituit Herm.

ΧΟΡΟΣ.

Τί τοῦτ' ἔφηνξας; εἰ τι μὴ φρενῶν στύγος.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

Φόνον δόμοι πνέουσιν αἵματοςταγῇ.

ΧΟΡΟΣ.

Καὶ πῶς; τόδ' ὄξει θυμάτων ἐφρυστίων.

1310

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

1270 Ὅμοιος ἀτμός ὥς περ ἐκ τάφου πρόπει.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐ Σύριον ἀγλάισμα δώμασιν λέγεις.

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

'Αλλ' εἶμι καὶν δόμοισι κωκύσουσ' ἐμὴν

'Αγαμέμνονός τε μοῖραν. ἀρκεῖτω βίος.

'Ιὼ ξένοι.

1315

1275 Οὐτοὶ δυσολίω, θάμνον ὥς ὄρνις, φόβω

'Αλλ' ὥς θανούσῃ μαρτυρῆτέ μοι ποτε,

Ὅταν γυνὴ γυναικὸς ἀντ' ἐμοῦ θάνῃ,

'Ανὴρ τε δυσδάμαρτος ἀντ' ἀνδρὸς πέσῃ.

'Επιξενούμαι ταῦτα δ' ὥς θανουμένην.

1320

ΧΟΡΟΣ.

1280 Ὡ τλήμον, οἰκτείρω σε θεσφάτου μόρου.

V. 1267. ἦ τι — στύγος; coni Fr. Thiersch.

V. 1268. φόβον libri, in Farn. ad β supra adscriptum ν, et φόρον corr. Auratus, Cant.

V. 1269. Interrogandi signum post πῶς primus Pauw. posuit.

V. 1272. 1273. Hos versus post v. 1286 transfert Weil. Immo ante v. 1264 ponendi sunt; nam et scenica ratio postulat, ut se in aedes introituram esse ostendat Cassandra, et huius scenae compositio, ut stichomythia pluribus hic versibus interrumpatur.

V. 1272. καὶν θανούσαι coni. Karst. eiusque rationes secutus καὶν δαμῆσαι Weil edidit. At ut mirum sit illud καὶν δόμοισι, multo etiam magis esset mirum, si propterea se esse ituram Cassandra diceret, ut etiam apud inferos lamentari sibi liceret.

V. 1276. ἀλλ' ὥς θανούσῃ μαρτυρεῖτέ μοι τότε libri. ἄλλως. θανούσῃ coni. Herm. non ego ut avis virgultum, prae timore frustra metuo; testamini hoc mortuae, quum etc. At avis non frustra timet, neque ipsa sententia apta est. ἀλλ' ὥς θανούσῃ μαρτυρεῖτε corr. Orelli, quod recte probant Fr. Thiersch et Rauchenst. Praeterea vero μοι τότε in μοί ποτε convertendum erat.

V. 1279. Quae hic verbo ἐπιξενούμαι tributur significatio, ea admodum dubia est. Fortasse corrigendum ταῦτά σοι, hac ratione, i. e. ut mihi testis sis, me tecum hospitii inre coniungo moritura, quibus verbis Cassandra testimonium a Choro tamquam ξένιον exposcit. ταῦτά σ' ὥς suspicatur Todt Philol. XV p. 48,

ΚΑΣΑΝΔΡΑ.

- Ἀπαξ ἔτ' εἰπεῖν ῥῆσιν ἣ θρηῖνον θέλω
 Ἐμὸν τὸν αὐτῆς. ἡλίω δ' ἐπεύχομαι
 Πρὸς ὕστατον φῶς, τοῖς ἐμοῖς τιμαόροις,
 1285 Ἐχθροῖς φονεῦσι τοῖς ἐμοῖς τίνειν ὁμοῦ 1325
 Δούλης θανούσης εὐμαροῦς χειρώματος.
 Ἰὼ βρότεια πράγματ'· εὐτυχοῦντα μὲν
 Σκιᾷ τις ἂν πρέψειεν· εἰ δὲ δυστυχεῖ,
 Βολαῖς ὑγρώσσω σπόγγος ὤλεσεν γραφήν.
 1290 Καὶ ταῦτ' ἐκείνων μᾶλλον οἰκτεῖρω πολὺ. 1330

ΧΟΡΟΣ.

- Τὸ μὲν εὖ πράσσειν ἀκόρεστον ἔφν
 πᾶσι βροτοῖσιν· δακτυλοδείκτων δ'
 οὐ τις ἀπειπὼν εἰργεῖ μελάθρων,
 μηκέτ' ἐξέλθης τάδε φωνῶν.
 1295 Καὶ τῷδε πόλιν μὲν ἔλειν ἔδοσαν 1335

V. 1281. ἡ libri. οὐ Herm., quod sententia vix admittit. ἡ vel ὡς requiritur, nam Cassandra de se ipsa (ἐμὸν τὸν αὐτῆς) threnum canit, quem ad sepulcrum eius, mulieris peregrinae et servae, nemo canet.

V. 1282. ἡλίον Jacobs, quod verum videtur.

V. 1283. 1285. Librorum scripturam corruptam variis modis emendare conati sunt viri docti. Herm. versum excidisse statuit, ex eoque petitam Hesychii glossam ἀσκέυσις, φιλοῖς, ἀπαρασκευοῖς. Αἰσχύλος Ἀγαμέμνονι, totumque locum tali fere modo scriptum a poeta fuisse, βασιλέως τιμαόρους ἴσας δίκας φανέντας ἀσκέυσις ὁμοῦ ἐχθροῖς φονεῦσι τοῖς ἐμοῖς τίνειν ἑμοῦ δούλης κτλ. At cf. Bergk in Diar. Antiquit. a. 1855 p. 109. Quod βασιλέως τιμαόρους posuit, sane requirere videtur oppositum τοῖς ἐμοῖς ὁμοῦ, et bis positum τοῖς ἐμοῖς librarii errore ortum videtur ad alterum versum aberrantis. Mehler Mnesym. VI p. 102 proposuit κοιράνου τιμαόρον ἐχθροῖς φονεῦσι τοῖς τ' ἐμοῖς ἐλθεῖν ὁμοῦ. Ahr. φονεῦσι in φανείσι converit, ego conieceram ἐχθροῦς φόνοισι τοὺς ἐμούς, cuius emendationis priore parte recepta Schmitt, p. 24 coni. ἐχθροῦς φόνοισι τόνδ' ἑμὸν τίνειν φόνον. Alia alii; emendatio loci incerta est.

V. 1288. σκιᾷ τις ἀντρέψειεν libri. σκιᾷ τις ἂν τρέψειεν coni. Porsonns, ἂν στρέψειεν Bamberg. At umbrae talia tribui non possunt, et qua significatione hic σκιᾷ dictum sit, proximum γραφῇ docet. σκιᾷ τις ἂν πρέψειεν cum Boissonado Herm. Phot. πρέψαι, τὸ ὁμοιωσαί. Αἰσχύλος. Hesych. πρέψας, εἰκασμένος, εἰκασθείς. Ita vero σκιᾷ scribendum esse monuit Wieseler, quod recepinus, saepissime enim in Fl. i subscriptum omittitur. σκιάν τις ἂν γράψειεν coni. Rauchenst. — δυστυχῇ codices. δυστυχῇ Viet. δυστυχεῖ Porson. δυστυχοῖ Bl. — Proximo versu ὤλεσε libri.

V. 1291. πρᾶττειν libri. πράσσειν Porson.

V. 1292. βροτοῖς libri. βροτοῖσιν corr. Pauw. — δακτυλοδείκτων libri. δακτυλοδείκτων corr. Schütz.

V. 1294. μηκέτι δ' εἰσέλθης libri. μηκέτ' ἐξέλθης corr. Herm.

μάκαρες Πριάμου·

θεοτίμητος δ' οἰκαδ' ἰκάνει.

νῦν δ' εἰ προτέρων αἴμ' ἀποτίσει

καὶ τοῖσι θανούσιν θανῶν, ἄλλων

1300 ποινὰς θανάτων ἐπικραίνει,

1340

τίς ποτ' ἂν εὖξαιτο βροτῶν ἀσινεῖ

δαίμονι φῦναι τάδ' ἀκούων;

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

Ὁμοί, πέπληγμαι καιρίαν πληγὴν ἔσω.

ΧΟΡΟΣ.

Σίγα· τίς πληγὴν αὐτεῖ καιρίως οὐτασμένος;

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ.

1305 Ὁμοί μάλ' αὐθις, δευτέραν πεπληγμένος.

1345

ΧΟΡΟΣ.

Τοῦργον εἰργάσθαι δοκεῖ μοι βασιλέως οἰμώγματι.

Ἀλλὰ κοινωνώμεθ' ἂν πως ἀσφαλῆ βουλευματ' ἦ.

ΧΟΡΕΤΤΗΣ Α'.

Ἐγὼ μὲν ὑμῖν τὴν ἐμὴν γνώμην λέγω,

Πρὸς δῶμα δεῦρ' ἀστοῖσι κηρύσσειν βοήν.

ΧΟΡΕΤΤΗΣ Β'.

1310 Ἐμοὶ δ' ὅπως τάχιστα γ' ἐμπεσεῖν δοκεῖ

1350

Καὶ πρᾶγμ' ἐλέγχειν ξὺν νεοφύτῳ ξίφει.

ΧΟΡΕΤΤΗΣ Γ'.

Κἀγὼ τοιούτου γνώματος κοινωνῶς ὦν

V. 1296. Post Πριάμου Hermannō aliquid excidisse videtur, fortasse διὰ παντός, respondere enim inter se duo systemata.

V. 1300. θανάτων ἐπικρανεῖ libri. θανάτων ἐπικραίνει corr. Herm., quod penultima syllaba nullo modo produci possit.

V. 1301. τίς ἂν εὖξαιτο libri. τίς ἂν οὖν εὖξ. coni. Porson. τίς ἂν οὐκ εὖξ. Canter. τίς ποτ' ἂν εὖξ. E. A. Ahrens et Herm. τίς ἂν ἐξεύξαιτο edidit Schneid.

V. 1303. πέπληγμαι· καιρίαν πληγὴν ἔχω coni. Bl. male, quamquam ἔσω non est sine offensione. πλευρῶν ἔσω Weil.

V. 1304. In edd. veteribus huic et v. 1306, tum a v. 1308. singulis distichis hemichorii nota praeaffixa, in codicibus ubique Chori nomen additum est.

V. 1305. Comma a Stanl. post ὦμοι positum recte Bl. post αὐθις transtulit.

V. 1307. κοινωνώμεθ' ἂν πως libri. κοινωναίμεθ' ἂν πως coni. Porson. κοινωναίμεθ' ἂν πῶς Bl. Dd. κοινωνώμεθ' ἂν πως recte corr. Herm., sed quum ἦ omitti nequeat, praeterea βουλευματα, librorum scripturam, mutavi in βουλευματ' ἦ.

V. 1310. τάχιστα τ' corr. Meineke.

Ψηφίζομαι τι δρᾶν. τὸ μὴ μέλλειν δ' ἀκμή.

ΧΟΡΕΤΤΗΣ δ'.

ἽΟρᾶν πάρεστι φροιμάζονται γὰρ ὥς

1315 Τυραννίδος σημεῖα πράσσοντες πόλει.

1355

ΧΟΡΕΤΤΗΣ ε'.

Χρονίζομεν γάρ. οἱ δὲ τῆς μελλοῦς κλέος

Πέδοι πατοῦντες οὐ καθεύδουσιν χειρί.

ΧΟΡΕΤΤΗΣ ς'.

Οὐκ οἶδα βουλῆς ἥστινος τυχὼν λέγω.

Τοῦ δρῶντός ἐστι καὶ τὸ βουλευῆσαι πέρι.

ΧΟΡΕΤΤΗΣ ζ'.

1320 Κἀγὼ τοιοῦτός εἰμ', ἐπεὶ δυσμηχανῶ

1360

Λόγοισι τὸν θανόντ' ἀνιστάναι πάλιν.

ΧΟΡΕΤΤΗΣ η'.

Ἦ καὶ βίον τείνοντες ὧδ' ὑπείχομεν

Δόμων καταισχυνητῆρσι τοῖςδ' ἡγουμένοις;

ΧΟΡΕΤΤΗΣ θ'.

Ἄλλ' οὐκ ἀνεκτόν, ἀλλὰ κατθανεῖν κρατεῖ.

1325 Πειπαίτερα γὰρ μοῖρα τῆς τυραννίδος.

1365

ΧΟΡΕΤΤΗΣ ι'.

Ἦ γὰρ τεκμηρίοισιν ἐξ οἰμωγμάτων

Μαντευσόμεσθα τάνδρὸς ὥς ὀλωλότες;

ΧΟΡΕΤΤΗΣ ια'.

Σάφ' εἰδότας χρὴ τῶνδε θυμοῦσθαι πέρι.

Τὸ γὰρ τοπάζειν τοῦ σάφ' εἰδέναι δίχα.

ΧΟΡΕΤΤΗΣ ιβ'.

1330 Ταύτην ἐπαινεῖν πάντοθεν πληθύνομαι,

1370

Τρανῶς Ἀτρείδην εἰδέναι κυροῦνθ' ὅπως.

V. 1316. οἱ δὲ τῆς μελλούσης κλέος Fl. (μελλοῦς sec. Franz.), οἱ δὲ τῆς μελλοῦς κλέος corr. Herm. ex Tryphonis περὶ τρόπων apud Walz. Rhet. 8, 741. κατὰ παρωνομασίαν χρυσῷ ἀντὶ τοῦ χρυσοῦ. οὕτως ὠνόμασται καὶ παρ' Ἀισχύλῳ μελλῶ χρονίζομεν ὧδε τῆς μελλοῦς χάριν.

V. 1317. πέδον libri. πέδοι corr. Herm., qui monet πέδον πατεῖν vix aliud significare posse quam in terra incedere. ποδοῖν quod oppositum sit χειρί, malit Meineke. — καθεύδουσι Fl.

V. 1319. πέρι Hermannō insolentius dictum videtur, quare cum Schützio πέρα edidit.

V. 1322. κτείνοντες libri. τείνοντες corr. Canter.

V. 1324. κράτει libri. κρατεῖ corr. Casaubonius.

V. 1327. μαντευσόμεθα Fl.

V. 1328. μυθοῦσθαι libri. θυμοῦσθαι corr. E. A. Ahrens et Herm.,

ΚΛΥΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- Πολλῶν πάροιθεν καιρῶς εἰρημένων
 Τάναντί' εἶπειν οὐκ ἐπαισχυνθήσομαι.
 Πῶς γάρ τις ἐχθροῖς ἐχθρὰ πορσύνων, φίλοις
 1335 Δοκοῦσιν εἶναι; πημονῆς ἀρκύστατ' ἄν 1375
 Φράξειεν ὕψος κρεῖσσον ἐκπηδήματος;
 Ἔμοι δ' ἀγῶν ὃδ' οὐκ ἀφρόντιστος πάλαι
 Νείκης παλαιᾶς ἦλθε, σὺν χρόνῳ γε μὴν.
 Ἔστηκα δ' ἐνθ' ἐπαισ' ἐπ' ἐξειργασμένοις.
 1340 Οὕτω δ' ἐπραξα, καὶ τὰδ' οὐκ ἀρνήσομαι, 1380
 Ὡς μῆτε φεύγειν μῆτ' ἀμύνεσθαι μόρον.
 Ἄπειρον ἀμφίβληστρον, ὥσπερ ἰχθύων,
 Περιστιχίζω, πλοῦτον εἵματος κακόν.
 Παῖω δέ νιν δις· κὰν δυοῖν οἰμωγμάτοιιν
 1345 Μεθῆκεν αὐτοῦ κῶλα· καὶ πεπτωκότε 1385
 Τρίτην ἐπενδίδωμι, τοῦ κατὰ χθονὸς
 Διὸς νεκρῶν σωτήρος ἐνκταίαν χάριν.
 Οὕτω τὸν αὐτοῦ θυμὸν ὀρυγάνει πεσών·
 Κἀκφυσιῶν ὀξεῖαν αἵματος σφαγὴν

V. 1335. πημονὴν ἀρκύστατον libri. πημονῆς ἀρκύστατον coni. Auratus. πημονῆς ἀρκύστατ' ἄν corr. Elmsleius, quod cum Bl. recte receperunt edd. recent. Praeterea Herm. cum Bothio ed. πᾶς γάρ τις, Hartung vero ἀρκύστατ' οὐ. At vide Comment.

V. 1336. ὕψος κρεῖσσον coni. Halm., quod Hermannō minus poetice dictum videtur. — Post φράξειεν virgulam recte deleuit Herm., quod ad φράξειεν alter accusativus, modum rei describens, adiungeretur.

V. 1338. νείκης libri. νείκης corr. Heath. — γε μὴν explicandum esset ὅψ' ἐμὲν, ἀλλ' ἦκει. Rauchenst. coni. γε νῦν.

V. 1339. ἐπαισ' Fl. Vict. ἐπαισ' Ven. Farn.

V. 1341. ἀμύνεσθαι codices. ἀμύνεσθαι Vict. edd. recent.

V. 1343. περιστοιχίζων Fl. περιστοιχίζω Vict. περιστιχίζω Farn.

V. 1344. δυοῖν οἰμωγμασιν libri. δυοῖν οἰμωγμάτοιιν corr. Elmsl. ad Eurip. Med. v. 798, quod δύο quidem, sed non δυοῖν cum alio pluralis numeri nomine consocietur. Verissimum id esse putat Herm. idemque Dd. recepit.

V. 1345. αὐτοῦ libri. αὐτοῦ coni. Is. Vossius, quod nonnulli probant. Vide Comment.

V. 1346. Ἄιδον νεκρῶν σωτήρος libri. Correxeram Διὸς, cuius interpretatio est Ἄιδον, eamque emendationem etiam alii probaverunt.

V. 1348. αὐτοῦ libri. αὐτοῦ corr. Schütz. — ὀρυγάνει libri. „Apertum esse arbitror vel propter οὕτω, sententiam non posse aliam esse quam sic ille animam efflavit. Scribendum putavi ὀρυγάνει. Videtur enim ad hunc versum pertinere quod apud Hesychium post vocabulum ὀρετός scriptum est ὀρυγάνει, ἐρεύγεται.“ Herm. ἀνταίνει κενέων tentat Heims. p. 25.

- 1350 Βάλλει μ' ἐρεμνῇ ψακάδι φοινίας δρόσον, 1390
 Χαίρουνσαν οὐδὲν ἤσσαν ἢ διοςδότῳ
 Γάνει σπορητὸς κάλυκος ἐν λοχεύμασιν.
 Ὡς ὧδ' ἐχόντων, πρέσβος Ἀργείων τόδε,
 Χαίροιτ' ἄν, εἰ χαίροιτ', ἐγὼ δ' ἐπενύχομαι.
- 1355 Εἰ δ' ἦν πρεπόντων ὥστ' ἐπισπένδειν νεκρῷ, 1395
 Τὰδ' ἄν δικαίως ἦν ὑπερδίκως μὲν οὖν.
 Τοσῶνδε κρατῆρ' ἐν δόμοις κακῶν ὅδε
 Πλήσας ἀραιῶν αὐτὸς ἐκπίνει μολῶν.

ΧΟΡΟΣ.

- Θαυμάζομέν σου γλῶσσαν, ὥς θρασύστομος,
 1360 Ἦτις τοιόνδ' ἐπ' ἀνδρὶ κομπάξεις λόγον. 1400

ΚΑΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- Πειρᾶσθέ μου γυναικὸς ὡς ἀφράσμιμος,
 Ἐγὼ δ' ἀτρέστῳ καρδίᾳ πρὸς εἰδότας
 Λέγω· σὺ δ' αἰνεῖν εἴτε με φέγειν θέλεις,
 Ὅμοιον. οὐτός ἐστιν Ἀγαμέμνων, ἐμὸς
- 1365 Πόσις, νεκρὸς δὲ τῆςδε δεξιᾶς χερὸς 1405
 Ἔργον, δικαίως τέκτονος. τὰδ' ὧδ' ἔχει.

ΧΟΡΟΣ.

- Τί κακόν, ὦ γύναι, σιγ.

V. 1351. 1352. διὸς νότῳ γᾶν. εἰ Fl. διὸς νότῳ γαν' εἰ Ven. γάνει correctum in ed. pr. διοςδότῳ γάνει corr. Porson. quam praeclaram emendationem recte receperunt edd. recentt. — σπορητὸς codices. σπορητὸς Viet.

V. 1355. Locus corruptus. πρεπόντων sive pro neutro sive pro masculino habes, ferri non potest. εἰ δ' ἦν πρεπόντως, ὥστ' Vossius, quod potius construendum εἰ δ' ἦν, πρεπόντως ὥστ' monet Herm. εἰ δ' ἦν πρέπον τῷδ' ὥστ' Herm. εἰ δ' ἦν πρέπον τόδ' ὥστ' Karst. εἰ δ' ἦν πρέπον τῷ σῶστῳ Martin. εἰ δ' ἦν πρέπον τιν' ὧδ' Kayser, ut ὧδ' sit post talem caedem. εἰ δ' ἦν, πρεπόντως ὧδ' Todt, ut ὧδε dicat quia sanguine conspersa est; at mira haec esset sententia, neque πρεπόντως recte additum. Exspecto tale quid: εἰ δ' ἦν πεσόντος ὅσι' ἐπισπένδειν νεκροῦ. Hom. Od. XXII, 412 οὐχ ὅσιν καταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάσθαι.

V. 1356. τὰδ' libri. τῷδ' corr. Tyrwhitt, quod Herm. sprexit, receperunt edd. recentt. At hic τὸ ἐπισπένδειν effertur, nam sententia est: ego factor adeoque libarem et merito libarem, si fas esset super occisum libare. — Post ἦν Stanl. punctum posuit, ut ὑπερδίκως μὲν οὖν cum iis quae sequuntur coniungeretur. Victorii et Canteri interpunctionem restituit Tyrwhitt. Vide Comment.

V. 1357. τοσῶνδε coni. Bl. fortasse recte.

V. 1365. Interpungebatur post χερὸς. Corr. Abresch., quem fere omnes secuti sunt; male enim subiungerentur verba ἔργον δικαίως τέκτονος. Heims. p. 51 corr. ἔργῳ.

- χθονοτρεφὲς ἔδανόν ἢ ποτὸν
 Πασαμένα ὄντας ἐξ ἁλὸς ὄρμενον
 1370 Τόδ' ἐπέθου θύος δημοθρόους τ' ἀράς
 Ἀπέδικες, ἀπέταμες τάχ' ἄπολις δ' ἔσει, 1410
 Μῖσος ὄβριμον ἄστοις.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- Νῦν μὲν δικάσεις ἐκ πόλεως φυγὴν ἐμοί
 Καὶ μῖσος ἀστῶν δημόθρους τ' ἔχειν ἀράς
 1375 Οὐδὲν τότ' ἀνδρὶ τῷδ' ἐναντίον φέρων
 Ὃς οὐ προτιμῶν, ὥσπερ εἰ βοτοῦ μόνον, 1415
 Μήλων φλεόντων εὐπόκοις νομεύμασιν,
 Ἔδυσεν αὐτοῦ παῖδα, φιλάτην ἐμοί
 Ὡδῖν', ἐπῳδὸν Θρηκίων ἀημάτων.
 1380 Οὐ τοῦτον ἐκ γῆς τῆςδε χρῆν σ' ἀνδρῆλατειν,
 Μιασμάτων ἄποιν' ; ἐπήκοος δ' ἐμῶν 1420
 Ἔργων δικαστῆς τραχὺς εἴ. λέγω δέ σοι
 [Τοιαῦτ' ἀπειλεῖν, ὥς παρεσκευασμένης].

V. 1368. Verba ἢ ποτὸν et in antistr. v. ὥσπερ οὖν eiicienda censet Emperius.

V. 1369. ὄντας cum glossa γηραιῶς Fl. ὄντας Farn. Viet. ὄντας corr. Stanl. — ἢ ἐξ ἁλὸς coni. Musgrav. — ὀρώμενον Fl. ὀρώμενον coni. Canter. ὄρμενον corr. Abresch.

V. 1370. 1371. Post ἀράς vulgo interrogandi signum ponitur, deinde libri ἀπέδικες ἀπέταμες ἄπολις δ' ἔση, in ἀπέταμες ad alterum α superscripto s in Fl. ἀπέδικε σ, ἀπέταμέ σ — ἀπόπολις δ' ἔσει — μῖσος Weil. Herm. edidit δημοθρόους τ' ἀράς ἀπέδικες ἀποτόμως; ἀπόπολις δ' ἔσει, et populi diras contempsisti prae fractae, ut Eurip. Alc. v. 992 οὐδέ τις ἀποτόμου λήματός ἐστιν αἰδώς. Apertum est opposita esse ἐπέθου θύος et ἀράς ἀπέδικες, imposuisti tibi furorem, diras abiecasti, sed ἀποτόμως inutile esset additamentum. Deinde non recte cum Seidler et Herm. multi ἀπόπολις probant, quo vocabulo vix usus esset Aeschylus, docentque numeri syllabam excidisse a consonante incipientem, quae fuisse videtur τάχ'. Hoc omissum et supra adscriptum fortasse alterum errorem procreavit ἀπέταμες, ortum ex ἀπέκτανες, corrigendum enim videtur ἀράς ἀπέδικες, ἀπέκτανες; τάχ' ἄπολις δ' ἔσει, quod cum vi dictum pro ἀράς ἀποδικούσα ἀκτανες. Ne numeri claudicent, τάχ' recepi, quod hic eodem modo dictum ut in antistr. ἔτι δὲ χρῆ, sed ἀπέταμες intactum reliqui.

V. 1372. ὄβριμον Ven. Farn. Herm.

V. 1375. οὐδὲν τότ' libri, quod tuetur Herm. „non hoc: illud hoc autem explicatur iis quae sequuntur.“ Hoc ut dici poterit, hic tamen necessaria est Vossii emendatio οὐδὲν τότ', id ut ad νῦν μὲν referatur. Schneid. qui contra dicit, non cogitavit, τότε esse antea.

V. 1377. εὐτόκοις Ven. quod placuit Schneidewino.

V. 1379. Θρηκίων τε (vel τὲ) λημμάτων libri. Θρηκίων ἀημάτων corr. Canter.

V. 1380. χρῆ libri. χρῆν corr. Porson.

V. 1383. παρεσκευασμένης libri, quod mutabant in παρεσκευα-

- Ἐκ τῶν ὁμοίων χειρὶ νικήσαντ' ἐμοῦ
 1385 Ἄρχειν· ἂν δὲ τοῦμπαλιν κραίην θεός,
 Γνώσει διδαχθεὶς ὅπερ γοῦν τὸ σωφρονεῖν. 1425

ΧΟΡΟΣ.

- Μεγαλόμητις εἰ,
 Περιφρονα δ' ἔλακες, ὥσπερ οὖν
 Φονολιβεῖ τύχα φρὴν ἐπιμαίνεται,
 1390 Λίπος ἐκ' ὁμμάτων αἵματος ἐμπρέπει,
 Ἀτίετον ἔτι σὲ χρὴ στερομένην φίλων
 Τύμμα τύμματι τίσαι. 1430

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- Καὶ τήνδ' ἀκούεις ὀρκίων ἐμῶν θέμιν·
 Μὰ τὴν τέλειον τῆς ἐμῆς παιδὸς δίκην,
 1395 Ἄτην Ἑρινύν θ', αἴσι τόνδ' ἔσφαξ' ἐγώ,
 Οὐ μοι φόβον μέλαθρον ἔλπις ἐμπατεῖ,
 Ἔως ἂν αἰθῇ πῦρ ἐφ' ἐστίας ἐμῆς 1435

σμένῃ, παρεσκευασμένη σ', παρεσκευασμένον, παρεσκευασμένον, ne-
 que tamen quisquam probabilem sententiam extricavit. Apertum est huic
 versum non esse ab Aeschilo profectum, sed ex glossemate ortum.
 Clytaemnestra quum dicit λέγω δέ σοι ἐκ τῶν ὁμοίων χειρὶ νικήσαντ'
 ἐμοῦ ἀρχεῖν, ego vero tibi vicissim dico, ut me vi vincas,
 tum mihi imperes. Chori minis minas ipsa opponit, bene se esse
 paratam ostendens. Hanc interpretationem librarius ad verba ἐκ τῶν
 ὁμοίων suprascripsit ita: ὥς παρεσκευασμένης (τῆς Κλυταιμνήστρας)
 τοιαῦτα ἀπειλεῖν, quae pro poetae verbis habita in versus formam
 redacta sunt.

V. 1386. γνώση vel γνώση libri.

V. 1390. 1391. λίπος libri. λίπος corr. Porson. — Deinde εὐ πρό-
 πει ἀντίετον ἔτι σε χρὴ Fl. εὐπρέπειαν τίετον. ἔτι σε χρὴ Ven. Vict.
 εὐ πρόπει ἀτίετον ἔτι σε χρὴ Earn. ἐμπρέπει ἀτίετον corr. Auri-
 tus et Canter. ἐμπρέπειν ἀτίετον Herm., de quo vide Comment. ἀτίε-
 τον sine dubio verum est, quod etiam strophico ἀπέδικες accurate re-
 spondet, ἀντίτον vel ἀτίτον responsionis ratio non admittit. Sed non
 recte plerique post ἀτίετον interpungunt, praeterea ἔτι σε fortasse cum
 Schneid. in ἔτι δὲ mutandum, pronomen enim facile hic intelligitur,
 particula adversativa vix potest deesse. Etiam post ὁμμάτων requiritur
 δ', hac enim sententia causa praecedentis continetur, sed quum hiatus
 post ἐμπρέπει quamquam numerorum mutatione defendi potest, tamen
 vix admissus a poeta videatur, fortasse corrigendum sententia etiam
 aptiore λιβὸς ἐκ' ὁμμάτων αἵματος ἐμπρεπούς. Ut in re incerta ni-
 hil mutavi.

V. 1392. τύμμα τύμμα τίσαι libri. τύμμα τύμματι corr. Vossius.
 τίσαι Porson.

V. 1395. ἑριννύν libri.

V. 1396. ἐμπατεῖν Vict. Vulgatum vix potest defendi. φόνον —
 ἐμπατεῖν coni. Auratus. οὐ μοι φόβον μέλαθρ' ἂν ἔλπις ἐμπα-
 τεῖν Herm.

V. 1397. ἐστίας ἐμᾶς libri. ἐστίας ἐμῆς corr. Porson.

Αἰγισθος, ὥς τὸ πρόσθεν εὖ φρονῶν ἐμοί.

Οὗτος γὰρ ἡμῖν ἄσπις οὐ μικρὰ θράσους.

1400 Κεῖται γυναικὸς τῆςδε λυμαντήριος,

Χρυσηῖδων μέλιγμα τῶν ὑπ' Ἰλίῳ·

Ἥ τ' αἰχμάλωτος ἦδε καὶ τερασκόπος,

1440

Ἥ κοινόλεκτρος τοῦδε θεσφατηλόγος

1405 Πιστὴ ξύνεννος, ναυτίλων δὲ σελμάτων

Ἰσοτριβῆς. ἄτμα δ' οὐκ ἐπραξάτην.

Ὁ μὲν γὰρ οὕτως ἡ δέ τοι κύκνου δίκην

Τὸν ὕστατον μέλψασα θανάσιμον γόον

1445

Κεῖται φιλήτωρ τοῦδ', ἐμοὶ δ' ἐπήγαγεν

1410 Εὐνῆς παροψώνημα τῆς ἐμῆς χλιδῆς.

ΧΟΡΟΣ.

Φεῦ τίς ἂν ἐν τάχει μὴ περιώδυνος,

στρ. α'.

V. 1400. Herm., quum expectetur λυμαντήρ ὅδε vel λυμαντήρ νεκρός, in hoc tamen versu nulla vitii suspicio sit, unum versum excidisse statuit, veluti κεῖται γυναικὸς τῆςδε λυμαντήριος ἀνῆρ, θυγατρὸς τῆς ἐμῆς φρονεὺς ὅδε. Non recte, Agamemno enim propter pellicum consuetudinem dicitur γυναικὸς τῆςδε λυμαντήριος, quibus verbis opposita sunt Χρυσηῖδων μέλιγμα. Abruptam orationem esse patet, neque tamen cum Schmittio p. 18 κεῖται in ὁ δ' αὖ convertendum, sed aliquid ante v. 1400 excidisse statuendum est, fortasse tres versus, probabile est enim duas priores Clytaemnestrae orationes cum proximis duabus versuum numero esse exaequatas.

V. 1404. καὶ κοινόλεκτρος libri, ἡ κοιν. verissime corr. Karst. et haec captiva et vates, fida illa fatiloqua tori socia.

V. 1408. Ἰσοτριβῆς libri. Ἰσοτριβῆς corr. Pauw. Mirum Hermannō potuisse in mentem venire ναυτίλοις δὲ σελμάτων Ἰσοτριβῆς, nautis vero aequae cum transtris trita. Etiam per navigationem Agamemnoni fida socia fuisse eademque quae ille transtra trivisse hic dicitur Cassandra.

V. 1409. 1410. φιλήτως Fl. — τοῦδ' libri, τῶδ' ed. Herm., qui enim videri scholiastam legisse, qui adnotaverit ἐκ ψυχῆς φιλουμένη τῷ Ἀγαμέμνονι, rectiusque procedere sententiam, quum oppositum sit ἐμοὶ δέ. At huic scholiastae explicationi nihil est tribuendum et ἐμοὶ corruptum esse proximum ἐμῆς χλιδῆς docet. — Proximo versu παροψώνημα libri, παροψώνημα corr. Casaubonus. εὐνῆς mutabant in εὐνή, εὐνή, εὐνήν, Herm. in εὐχῆς, voti, quorum nihil probari potest. Cassandra Agamemnoni εὐνῆς παροψώνημα ut viva attulerat (Arist. fr. 2, 1016 πάσαις γυναιξὶν ὥσπερ παροψὲς μοιχός), ita nunc cum eo iacet mortua. Hoc igitur mutare temerarium est: ita vero ἐμῆς χλιδῆς ex hoc vocabulo non potest aptum esse et praeterea ἐμοὶ corruptum. Corrigenandum ὁμοῦ (vel τοῦδε· σύν) δ' ἐπήγαγεν εὐνῆς παροψώνημα τῆςδ' ἐμῆς χλιδῆς, fida socia cum amasio suo iacet simulque huius lecti delicias meae paravit voluptati. τῆςδ' procreavit genetivum ἐμῆς χλιδῆς, ut v. 1397 ἐστίας ἐμῆς corruptum in ἐστίας ἐμάς, v. 932 τῆςδε μηχανωμένη in τῆςδε μηχανωμένης, v. 462 δεκάτου φέγγει in δεκάτω φέγγει, v. 164 τὸν πάθει in τῷ πάθει, v. 1111 ἐπίφοβα δυσφάτω in ἐπιφώβω δ. v. 1335, 1434 et sic saepissime.

V. 1411. In hoc carmine Herm. Chosi melica ζυγοῖς, αναπαεστος Choro tribuit.

- Μηδὲ δεμνιοτήρης,
 Μόλοι τὸν αἰεὶ φέρουσ' ἐν ἡμῖν 1450
 Μοῖρ' ἀτέλετον ὕπνον, δαμέντος
- 1415 Φύλακος εὐμενεστάτου
 Πολέα τλάντος γυναικὸς διαί;
 Πρὸς γυναικὸς δ' ἀπέφθισεν βίον.
 Ἰὼ ἰὼ, παράνους Ἑλένα σύστ. β.
 μία τὰς πολλὰς, τὰς πάνυ πολλὰς 1459
- 1420 ψυχὰς ὀλέσας' ὑπὸ Τροία.
 Νῦν δὲ τελείαν * * *
 * * * *
 * * * *
 * * * *
 1425 * * * *
 * * * *
 * πολύμναστον ἐπηνθίσω αἶμ' ἄνικτον, στρ. γ'.
 Ἦτις ἦν τότε' ἐν δόμοις 1460
 Ἔρις ἐρίδματος ἀνδρὸς οἷζυς.

V. 1413. ἐν ἡμῖν libri. ἄν ἡμῖν coni. Emperius. ἐφ' ἡμῖν Herm. fortasse recte, certe vulgatum ferri vix potest.

V. 1416. καὶ πολλὰ libri, quod retinuit Herm. versu antistr. mutato. Recte καὶ elecit Franz. πολέα et ego et Wieseler coniecimus, idque receperunt Schneid. et Weil. Vide v. 697. 968.

V. 1418. ἰὼ παράνομος libri. Alterum ἰὼ addidit Bl. παράνους corr. Herm.

V. 1420. ὀλέσας Fl.

V. 1421. νῦν δὲ τελείαν πολύμναστον ἐπηνθίσω δι' αἶμ' ἄνικτον libri. Post τελείαν lacunae signum posuit Herm., exciderunt enim anapaesti, quibus respondeant vs. 1507—1512. Deinde ante πολύμναστον una excidit syllaba, ἥ, ut Hermannō, φεῦ, ut Karstenio videtur. — δι' ex repetitis proximis litteris natum iam Weil. deleverat. — ἀπηνθίσω coni. Casaubonius.

V. 1428. 1429. ἦτις ἦν τότε' ἐν δόμοις ἔρις ἐρίδματος ἀνδρὸς οἷζυς libri. στάσα τότε' ἐν δόμοισιν ἐρίδματος τις ἀνδρὸς οἷζυς Herm. οὔσα τότε' ἐν δόμοισιν Schneid. ἦ τις τότε' ἐν ἡσθα δόμοισιν ἔρις δύσδματος ἀνδρὸς οἷζυς, et in v. antistr. 1514 σὺν δάκρυσιν οἶκτον ἰάπτων Fr. Thiersch III p. 75. Vulgatum aperte ortum est ex interpretatione, quam deinde in trochaeos et iambos redegit librarius. Docet id ἦν, cuius loco secunda persona requiritur, et τότε, quod nullo modo a poeta est profectum. Videtur autem verba ἦτις ἔρις δόμοισιν ἐρίδματος ita interpretatus esse librarius ἦτις ἦν ἐν δόμοισιν ἔρις ἐρίδματος, postquam ἦτις corruptum est ex ἦ τις, quod iam Butlerus restituit. Corrigendum igitur videtur; ἦ τις ἔρις δόμοισιν, ἐρίδματος τε τᾶνδρὸς οἷζυς. Heims. p. 116 anapaestorum responsionem non agnoscit, πολύμναστον glossema esse putat ad ἐριμνάστεντος (ἔρις ἐρίδματος) adscriptum, totum denique locum sic constituit: νῦν δὲ τέλειον ἐπηνθίσειν αἶμ' ἄνικτον, ἥτε τότε' ἐν δόμοις ἦν ἐριμνάστεντος ἀνδρὸς οἷζυς.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- 1430 Μηδὲν θανάτου μοῖραν ἐπεύχου σύστ. δ'.
 τοῖςδε βαρυνθεῖς
 μηδ' εἰς Ἑλένην κότον ἐκτρέψῃς,
 ὥς ἀνδρολέτειρ', ὥς μία πολλῶν
 ἀνδρῶν ψυχὰς Δαναῶν ὀλέσας
 1435 ἀξύστατον ἄλγος ἔπραξεν.

ΧΟΡΟΣ.

- Δαῖμον, ὃς ἐμπίτνεις δώμασι καὶ διφυλ- ἀντ. α'.
 οῖσι Τανταλίδαισιν,
 Κράτος τ' ἰσόψυχον ἐκ γυναικὸς 1470
 Καρδιόδηκτον ἐμοὶ κρατύνεις.
 1440 Ἐπὶ δὲ σώματος δίκαν
 Κόρακος ἐχθροῦ σταθεῖς ἐκνόμως
 Ὕμνον ὑμνεῖν ἐπεύχεται * *.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- Νῦν δ' ὠρθώσας στόματος γνώμην ἀντισύστ. δ'.
 τὸν τριπάχυντον 1476

V. 1432. ἐκτρέψῃς Fl. ἐκτρέψῃς Ven. Farn. ἐκτρέψῃς Vict.

V. 1434. ὀλέσαν Fl. ὀλέσας Farn.

V. 1436. ἐμπίτνεις libri. ἐμπίτνεις corr. Canter. — διφυεῖσι libri. διφυῖοις corr. Herm. Vide Fr. Thiersch. De analogia III p. 66 sqq.

V. 1437. τανταλίδεσιν Fl.

V. 1438. κράτος ἰσόψυχον libri. κράτος τ' ἰσόψυχον corr. Herm. κράτος κακόψυχον conl. Rauchenst. et Weil, vix recte, quum ἰσόψυχον et καρδιόδηκτον opposita sint. — Deinde ἐκ γυναικῶν libri, quod pro ἐκ γυναικός positum esse putat Schütz. Immo necessario id ipsum erat restituendum, quod propter ἰσόψυχον in pluralem a librario est mutatum. De sola enim Clytaemestra hic agi docet vocabulum κράτος, docet quod abrupte proxima adderentur, docet denique ipsa oratio, quum subiectum ad ἐπεύχεται deesset. Mirum profecto emendationem manifestam unum Hartungium recepissee.

V. 1439. καρδίᾳ δηκτόν libri. καρδιόδηκτον corr. Abreschius.

V. 1441. μοι κόρακος libri. μοι, a correctore additum, quod strophico καὶ responderet, deleuit Franz. Contra κήρυκος edidit Herm., quod propter additum δίκαν ferri non potest. — σταθεῖς libri. σταθεῖς corr. Schütz. alii, ut in re aperta. — ἐκνόμως Fl. Ven. ἐκνόμως Farn. Vict., qua perversa Triclinii et scholiastae scriptura spreta ἐκνόμως restituit Weil.

V. 1442. Deest unus pes; μύσος, falsa scriptura ἐκνόμως deceptus Herm. addidit, φόνω Schütz. Addendum νεκρῷ, respicit enim vs. 354. 355. et 1365 νεκρός δὲ, τῆςδε δεξιᾶς χειρὸς ἔργον, δικάϊας τέκνονος.

V. 1443. „Auratus νῦν γ'." At δὲ refertur ad suppressum πρόσθεν μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔλεγε. Herm.

V. 1444. τριπάχυντον libri. τριπάλαιον conl. Bl. τριπάχυντον corr. Bamberger. et Herm., ut Sept. v. 770. ὄλβος ἄγαν παχυνθείς.

1445 δαίμονα γέννης τῆσδε κικλήσκων.
 ἐκ τοῦ γὰρ ἔρωσ αἱματολοιχὸς
 νείρει τρέφεται, πρὶν καταλῆξαι
 τὸ παλαιὸν ἄχος, νέος ἰχώρ.

1480

ΧΟΡΟΣ.

Ἡ μέγαν οἴκοις τοῖσδε

στρ. ε'.

1450 Δαίμονα καὶ βαρύνμηνιν αἰνεῖς,
 Φεῦ φεῦ, κακὸν αἶνον ἀτη-
 ρᾶς τύχας ἀκορέστου
 Ἴω ἰή, διὰ Διὸς
 Παναιτίου πανεργέτα.

1485

1455 Τί γὰρ βροτοῖς ἄνευ Διὸς τελεῖται;
 Τί τῶνδ' οὐ θεόκραντόν ἐστιν;
 Ἴω ἰὼ βασιλεῦ, βασιλεῦ,
 πῶς σε δακρύσω;
 φρενὸς ἐκ φιλίας τί ποτ' εἶπω;

σύστ. ε'.

1490

1460 Κεῖσαι δ' ἀράχνης ἐν ὑφάσματι τῷδ'
 ἄσεβει θανάτῳ βίον ἐκπνέων.
 Ὅμοι μοι, κοίταν τάνδ' ἀνελεύθερον,
 Δολίῳ μόρῳ δαμείς
 Ἐκ χειρὸς ἀμφιτόμῳ βελέμνῳ.

στρ. ζ'.

1495

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

1465 Αὐχεῖς εἶναι τόδε τοῦργον ἐμόν.

σύστ. η'.

* * * * * μῆδ' ἐπιλεχθῆς

Ἀγαμεμνονίαν εἶναι μ' ἄλοχον.

V. 1445. γέννης superscriptio ας Fl. Ven. γέννας Farn. Vict., quod non recte retinuit Herm. Vide ad v. 887.

V. 1447. νείρει libri. νείρη coni. Casaubonus, quod νείρα scribendum fuisse monuit Well. τηδὺ Ahr. νείρει dativum esse ignoti vocabuli νείρος, quod intimum locum significaverit, Herm. statuit. Res admodum est dubia.

V. 1449. οἴκοις τοῖσδε vitiosum esse v. antistr. docet. ἡ μέγα δάμασι τοῖσδ' αἶμονα ed. Herm., ut αἶμονα sit ferocem et cruore gaudentem. At δαίμονα hic necessarium est. οἰκονόμον, ut v. 142. Schneid. ἡ μέγαν, ἡ μέγαν οἴκοις deletο τοῖσδε et in antistr. cum Bl. aliis ὡς μὲν ἀνάιτιος εἰ σὺ satis probabiliter Weil.

V. 1454. ἰή ἰή Dd. — πανεργέταν Fl. Ven. πανεργέτα Farn. Vict.

V. 1457. ἰὼ Fl. Ven. ἰὼ ἰὼ Farn. Vict.

V. 1459. τί omissum postea additum in Fl.

V. 1462. τάνδ' Fl.

V. 1466. 1467. μῆδ' ἐπιλεχθῆς Fl. Ven. μῆ δ' ἐπιλεχθῆς Farn. μῆδ' ἐπιλεχθῆς cum Aurato multi probant, alii μῆδ' ἐπιλέξῃς cum Vossio et Franzio, non recte, quia ita concederet suum esse hoc factus, quod illam non concedere Chori responsum docet. μηκέτι

φρανταζόμενος δὲ γυναικὶ νεκροῦ
 τοῦδ' ὁ παλαιὸς δριμὺς ἀλάστωρ
 1470 Ἀτρέως χαλεποῦ θοινατῆρος
 τόνδ' ἀπέτισεν
 τέλεον νεαροῖς ἐπιθύσας.

ΧΟΡΟΣ.

Ὡς μὲν ἀναίτιος εἶ
 Τοῦδε φόνου, τίς ὁ μαρτυρήσων;
 1475 Πῶ, πῶ; πατρόθεν δὲ σύλλή-
 πτωρ γένοιτ' ἂν ἀλάστωρ.
 Βιάζεται δ' ὁμοσπόροις
 Ἐπιρροῦισιν αἱμάτων
 1510 Μέλας Ἀρης, ὅποι δὲ καὶ προβαίνων
 1480 Πάχνα κουροβόρῳ παρέξει.
 Ἰὼ ἰὼ βασιλεῦ, βασιλεῦ,
 πῶς σε δακρύσω;
 φρενὸς ἐκ φιλίας τί ποτ' εἶπω;
 1515 Κεῖσαι δ' ἀράχνης ἐν ὑφάσματι τῷδ'
 1485 ἄσεβεῖ θανάτῳ βίον ἐκπνέων.
 Ὡμοι μοι, κοίταν τάνδ' ἀνελεύθερον,
 Δολίῳ μόρῳ δαμεῖς
 Ἐκ χερὸς ἀμφιτόμῳ βελέμνῳ.
 1520

ΚΑΥΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

[Οὔτ' ἀνελεύθερον οἶμαι θάνατον
 ἀντισύστ. ἦ.

λεχθῆ δ' Herm. edidit, at exspectatur secunda persona et sententia haec, ne amplius dicar Agamemnonis uxor esse, ut contra exspectationem infertur, ita aperte pugnat cum iis quae sequuntur. Post hunc versum Well. lacunae signum posuit, sed ante eum aliquid excidisse et sententia docet et μηδέ. Mihi hic locus ita corrigendus videtur: μὴ τόδε λέξης, μηδ' ἐπενέγκης Ἀγαμεμνονίαν εὐνὰν ἀλόχῳ, nisi quod κοίταν pro εὐνὰν praestat, respicit enim v. 1462. Verbis μὴ τόδε λέξης fortasse opposita erant in antistr. πῶς δ' ἀνελεύθερον; Itaque dipodiae omissionem indicavi.

V. 1475. πῶς, πῶς coni. Auratus, et sic Dd. πῶ, i. e. πόθεν, Siculam vocem plerique tuentur.

V. 1479. προσβαίνων libri. προβαίνων corr. Canter. — δὲ καὶ in δίκαν mutavit Butler., de qua coniectura nimis inique indicat Herm. Locus vix integer est.

V. 1480. πάχνα libri. πάχνα corr. Herm.

V. 1481. ἰὼ Fl. Ven. ἰὼ ἰὼ Farn. Vict.

V. 1485. εὐσεβεῖ Fl.

V. 1489. Qui ante hunc versum in libris exhibentur duo versus οὔτ' ἀνελεύθερον — γενέσθαι, eos cum Seidlerio de verss. dochm. p. 408. recte edd. recentt. omnes Aeschilo abiudicaverunt. Nam hia-

- τῷδε γενέσθαι.] οὐδὲ γὰρ οὗτος
 1490 δολίαν ἄτην οἰκοῖσιν ἔθηκ' ;
 ἀλλ' ἐμὸν ἐκ τοῦδ' ἔρνος ἀερθὲν 1525
 τὴν πολὺκλαυτὸν τ' Ἴφιγενείαν
 ἄξια δράσας ἄξια πάσχω
 μηδὲν ἐν Ἄιδου μεγαλυνχεῖτω,
 1495 ξιφοδηλήτῳ
 θανάτῳ τίσας ἅπερ ἤρξεν.
 ΧΟΡΟΣ.
 Ἀμχανῶ φροντίδος στερηθεῖς στρ. δ'.
 Εὐπαλάμων μεριμνᾷν, 1531
 Ὅπα τράπωμαι, πίνοντος οἴκου.
 1500 Δέδοικα δ' ὄμβρου κτύπον δομοσφαλῇ
 Τὸν αἵματηρόν· ψακᾶς δὲ λήγει.
 Δίκη δ' ἐπ' ἄλλο πρᾶγμα θηγάνει βλάβης, 1535
 Πρὸς ἄλλαις θηγάναισι Μοῖρα.
 Ἰὼ γὰ γὰ, εἶθε μ' ἐδέξω, ἀντισύνστ. β'.
 1505 πρὶν τόνδ' ἐπιδεῖν ἀργυροτοίχον

tus post γενέσθαι admissus est vitiosus et sententia horum verborum frigida et a Clytaemnestrae persona aliena. Sed non excogitavit haec librarius, sed, ut mihi videtur, Aeschyli verba πῶς δ' ἀνελεύθερον; quae respondent strophae verbis omissis μή τότε λέξης, illo modo est interpretatus.

V. 1490. Signum interrogationis addidit Schütz.

V. 1492. ἱφιγένειαν libri. τὴν πολὺκλαυτὴν Ἴφιγενείαν coni. Dd. fortasse recte. τῆς πολὺκλαυτῆς Ἴφιγενείας Herm. alii aliter. τὴν et 1468 νεκρὸν ἐκκλίνοντα censet Meineke.

V. 1493. ἀνάξια δράσας libri. ἄξια δράσας corr. Herm., i. e. ἄξια ἀξίων δραμάτων πάσχω.

V. 1496. ἔρξεν et mihi et aliis in mentem venit, quia hic reputantur quae supra dicta sunt ἄξια δράσας ἄξια πάσχω.

V. 1497. φροντίδος Fl. Ven. φροντίδων Farn. Vict.

V. 1498. εὐπαλάμων μεριμνᾷν libri. εὐπαλάμων μεριμνᾷν coni. Porson. ἀπάλαμον μεριμνᾷν Herm., ut ad epicorum exemplum prima sit producta. Sed ne sic quidem recte haec sunt dicta. Correxeram fere nulla mutatione εὐπαλάμων μεριμνᾷν, in eandemque emendationem etiam Karst. incidit.

V. 1501. ψακᾶς libri. ψακᾶς corr. Bl.

V. 1502. 1503. δίκη Fl. δίκῃ superscripto η Ven. δίκῃ superscripto η Farn. Aut δίκη, aut Μοῖρα corruptum esse patet. δίκην corr. Auratus, idque vulgo legitur, vix recte, quum non minus apte Δίκη quam Μοῖρα acuere gladium dicatur, δίκην vero sors acuere non possit. Probabiliter igitur videtur proximo versu θηγάναις μάχαιραν correxisse Musgravius. — θήγει libri. θηγάνει corr. Herm. Hesych. fortasse ex hoc ipso loco θηγάνει, ὀξύνει. — θηγάναις libri. θηγάναισι corr. Pauw.

V. 1504. Hemitheorii signum habent Fl. Ven. — εἶθ' ἐμ' ἐδέξω vulgo. εἶθε μ' ἐδέξω ex Farn. restituit Herm.

δροίτας κατέχοντα χαμεύναν.

1540

Τίς ὁ θάψων νιν; τίς ὁ θορηγήσων;

ἢ σὺ τόδ' ἔρξαι

τλήσει, κτείνασ' ἄνδρα τὸν αὐτῆς

1510 ἀποκωκῦσαι ψυχῇ τ' ἄχαριν

χάριν ἀντ' ἔργων

1545

μεγάλων ἀδίκως ἐπικραῖναι;

Τίς δ' ἐπιτύμβιος αἶνος ἐπ' ἀνδρὶ θείῳ

ἀντ. γ'.

Σὺν δακρύοις λάπτων

1515 Ἀληθείᾳ φρενῶν πονήσει;

1550

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Οὐ σὲ προσήκει τὸ μέλημ' ἀλέγειν

σύστ. ι'.

τοῦτο· πρὸς ἡμῶν

κάππεσε, κάτθανε, καὶ καταθάψομεν

οὐχ ὑπὸ κλαυθμῶν τῶν ἐξ οἴκων,

1520 * * *

* * *

ἀλλ' Ἰφιγένειά νιν ἀσπασίως

1555

θυγάτηρ ὥς χρῆ

πατέρ' ἀντιάσασα πρὸς ὠκύπορον

1525 πόρθμευμ' ἀλέων

περὶ χεῖρα βαλοῦσα φιλήσει.

V. 1508. ἦ conl. Wieseler, quod recepit Schneid.

V. 1509. τλήση vel τλήση libri.

V. 1510—1512. ἀποκωκῦσαι et ἐπικραῖναι videtur esse in codicibus, nisi quod ἐπικραῖναι Farn. — Deinde ψυχῇν ἄχαριν libri, ut infinitivo ἀποκωκῦσαι ψυχῇν alter addatur χάριν ἐπικραῖναι. Recte ψυχῇ τ' ἄχαριν corr. Herm.

V. 1513. ἐπιτύμβιον αἶνον conl. Stanl., alii. Vide Comment. Tamen res non est tam certa, quumque praecedat τίς ὁ θάψων, τίς ὁ θορηγήσων; et Clytaemnestra respondeat πρὸς ἡμῶν κάππεσε καὶ καταθάψομεν, vel hac de causa aptius diceretur τίς δ' αἶνον λάπτων πονήσει; Weil conl. τίς δ' ἐπιτύμβιος αἶλιν' ἐπ' ἀνδρὶ θείῳ.

V. 1514. σὺν δακρύοις Fl. Vict. σὺν δακρύοις Ven. Farn. σὺν δάκρυσι conl. Porson.

V. 1516. μέλημα λέγειν vulgo. μέλημ' ἀλέγειν corr. Schneid. et Karst.

V. 1522. Ἰφιγένειαν· ἔν' ἀσπασίως — φιλήσει libri. Ἰφιγένειά νιν ἀσπασίως — φιλήσει corr. Iacob.

V. 1525. πόρθμευμα νεκρῶν suspicatur Herm. ἀλέων Meineke, quo mihi acerbam huius loci ironia debilitari videtur. Nam ad v. 221 spectare ἀλέων vix potest.

V. 1526. χεῖρε corr. Porson, ut Eurip. Androm. v. 115, quod plerique, etiam Herm. receperunt. χεῖρα tuetur ed. prior, et Wieseler affert Eurip. Iph. Taur. v. 787 περιβαλὼν πέπλοις χεῖρα, Simon. Fr. 44, 4 ἀμφὶ Περσέϊ βάλλε φίλαν χεῖρα.

ΧΟΡΟΣ.

- Ὀνειδος ἦκει τόδ' ἀντ' ὀνειδούς. ἀντ. θ'.
 Δύσμαχα δ' ἐστὶ κρίναι. 1561
 Φέρει φέροντ', ἐκτίνει δ' ὁ καίνων.
 1530 Μίμνει δὲ μίμνοντος ἐν θρόνῳ Διὸς
 Παθεῖν τὸν ἔρξαντα. θέσμιον γάρ.
 Τίς ἂν γονὰν ἀραῖον ἐκβάλοι δόμων;
 1565
 Κεκόλληται γένος προσάψαι.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

- Ἔς τόνδ' ἐνέβης ξὺν ἀληθείᾳ ἀντιούστ. ε'.
 1535 χρησμόν. ἐγὼ δ' οὖν
 ἐθέλω δαίμονι τῷ Πλεισθενιδᾶν
 ὄρκους θεμένη τάδε μὲν στέργειν,
 1570
 δύσπλητά περ ὄνθ'· ὃ δὲ λοιπόν, ἰόντ'
 ἐκ τῶνδε δόμων ἄλλην γενεάν
 1540 τρίβειν θανάτοις αὐθένταισιν.
 κτεάνων δὲ μέρος
 βαιὸν ἐχούσῃ πᾶν ἀπόχρη μοι
 1575
 μανίας μελάθρων
 ἀλληλοφόνους ἀφελούσῃ.

V. 1530. χρόνῳ libri, quod ut coniungere cum infinitivo παθεῖν per verborum collocationem liceret, aptum fortasse in Choephoris, vel alia sententiarum conformatione esset, hic inutile est additamentum, nam ἐκτίνει ὁ καίνων quia constitutum est παθεῖν τὸν ἔρξαντα, non quod id aliquando fieri debeat. θρόνῳ cum Schützio recepit Herm., qui confert Pind. Ol. II, 106 τὰ δ' ἐν τᾷδε Διὸς ἀρχᾷ ἀλιτρά κατὰ γὰς δικάζει τις ἐχθρᾷ λόγον φράσαις ἀνάγνα.

V. 1531. 1532. θέσμιον γάρ τίς vulgo. Post γάρ recte interpungunt edd. recentt. — γονὰν ῥᾶον libri. γονὰν ἀραῖον corr. Herm.

V. 1533. προσάψαι libri. προσάψαν coni. Stanl. προσόψει ed. Herm. πρὸς ἅτα praeclare Bl. γένους πρὸς ἅτα Karst.

V. 1534. ἐνέβῃ libri, quod ferri non potest, neque cum Casaubono de χρησμός in χρησμόν mutando cogitandum. ἐνέβης recte corr. Canter. σ ante σν excidit.

V. 1538. δύσπλητά περ Fl. — ὃ δὲ Vict. ὃ δὲ primus coni. Auratus. ὃ δὲ λοιπόν ἰών — τρίβει coni. Hartung. ὃ δὲ λ. ἰών — τρίβοι Rauchenst. et sane haec potius oppositio hic expectatur.

V. 1540. deest in Farn.

V. 1541. κτεάνων τε vulgo. κτεάνων δὲ cum Aurato recte ed. Hartung. δὲ in τε mutatum, quia propter falsam scripturam proximi versus post ἐχούσῃ interpungebatur.

V. 1542. 1543. μοι δ' ἀλληλοφόνους μανίας μελάθρων libri. μοι ἀλληλοφόνους male coni. Canter. μοι δ' in τὰςδ' mutavit Herm. Recte omisso δ', ad vitandum hiatus addito, Erfurdcius ad Soph. Phil. v. 475. verba transposuit, μοι μανίας μελάθρων ἀλληλοφόνους, idque recepit Dd.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

- 1545 Ὡ φέγγος εὖφρον ἡμέρας δικηφόρου.
 Φαίην ἄν ἦδη νῦν βροτῶν τιμαόρους
 Θεοὺς ἄνωθεν γῆς ἐπὸπτεύειν ἄγῃ,
 Ἰδὼν ὑφαντοῖς ἐν πέπλοις Ἑρινύων 1580
 Τὸν ἄνδρα τόνδε κείμενον φίλως ἐμοί,
 1550 Χερὸς πατρῶας ἐκτίνοντα μηχανάς.
 Ἄτρεὺς γὰρ ἄρχων τῆςδε γῆς, τούτου πατήρ,
 Πατέρα Θυέστην τὸν ἐμόν, ὥς τορῶς φράσαι,
 Αὐτοῦ τ' ἀδελφόν, ἀμφίλεκτος ὦν κράτει, 1585
 Ἦνδρηλάτησεν ἐκ πόλεώς τε καὶ δόμων.
 1555 Καὶ προστρόπαιος ἐστίας μολὼν πάλιν
 Τλήμων Θυέστης μοῖραν εὔρετ' ἀσφαλῆ,
 Τὸ μὴ θανὼν πατρῶον αἰμάξαι πέδον
 Αὐτός. ξένια δὲ τοῦδε δύσθεος πατήρ 1590
 [Ἄτρεὺς, προθύμως μᾶλλον ἢ φίλως, πατρί]
 1560 Τῷ μῶ, κρεουργὸν ἡμᾶρ εὐθύμως ἄγειν
 Δοκῶν, παρέσχε δαῖτα παιδείων κρεῶν.
 Τὰ μὲν ποδῆρη καὶ χερῶν ἄκρους κτένας
 Ἐκρυπτ' ἄνωθεν ἀνδρακὰς καθήμενοις 1595
 Ἄσημ'· ὁ δ' αὐτῶν αὐτίκ' ἀγνοίᾳ λαβὼν

V. 1547. ἄγῃ libri. ἄγῃ cōrr. Auratus.

V. 1548. Ἑρινύων libri.

V. 1550. ἐκτίνοντα libri. ἐκτινόντα cōni. Auratus, Schützio et

Bl. probatum.

V. 1553. αὐτοῦ libri. αὐτοῦ cum Elmsleio Dd.

V. 1555. ἐστίας cōni. Auratus et Casaub.

V. 1557. εὔρετ' libri. ἡὔρετ' Dd.

V. 1558. αὐτοῦ· ξένια δὲ Fl. Vict. αὐτοῦ ξένια δὲ Ven. αὐτοῦ. ξένια δὲ cum glossa φιλοξενία Farn. ἀστοξένια δὲ ed. Herm. „ἀστοξένοι Hesychio interprete sunt οἱ γένει μὲν προσήκοντες, ἐπὶ δὲ τῆς ἀλλοδαπῆς γεγονότες.“ Hoc dici de Thyeste fratre non poterat. Alii alia coniecerunt, verissime Bl. αὐτός· ξένια δὲ. Haec erat μοῖρα ἀσφαλῆς, quod supplex ad focum non occisus est ipse, ξένιον vero accepit liberorum carnem.

V. 1559. Ex glossis ad πατήρ (Ἄτρεὺς) et ad εὐθύμως (προθύμως ἢ φίλως) adscriptis hic concinnatus est versus, quem Schützio auctore uncis inclusi.

V. 1563. 1564. Ἐκρυπτ' ἄνωθεν ἀνδρακὰς καθήμενος. Ἄσημα δ' αὐτῶν libri. Ad ἀνδρακὰς in Farn. adscriptum ἀντὶ τοῦ καθ' ἑαυτόν. Certa emendatione Dd. restituit Ἄσημ'· ὁ δ' αὐτῶν, non minus certa Tyrwhitt. Ἐκρυπτ', nam Ἐκρυπτ' est librarii correctio, nimis illa inepta. Praeterea Herm. corr. καθήμενοις, id ut sit coram convivis, alii etiam ἄνωθεν in ἀνευθεν cum Bl. mutarunt, Paleius in ἄπωθεν. At illud ἀνδρακὰς καθήμενοις inepte hic additum esset. Locus nondum est restitutus.

- 1565 Ἔσθαι βορὰν ἄστων, ὥς ὄρας, γένει.
 Κάπειτ' ἐπιγνούς ἔργον οὐ καταίσιον
 Ὠμῶξεν, ἀμπίπτει δ' ἀπὸ σφαγὴν ἐρῶν,
 Μόρον δ' ἄφερτον Πελοπίδαις ἐπενύχεται, 1600
 Λακτισμα δειπνον ξυνδίκως τιθεὶς ἀρᾶ.
- 1570 [Οὕτως ὀλέσθαι πᾶν τὸ Πλεισθένους γένος.]
 Ἐκ τῶνδ' εἰ σοὶ πεσόντα τόνδ' ἰδεῖν πάρα.
 Κἀγὼ δίκαιος τοῦδε τοῦ φόνου ῥαφεύς.
 Τρίτον γὰρ ὄντα μ' ἐπὶ δέκ' ἀθλίῳ πατρὶ 1605
 Συνεξελαύνει τυτθὸν ὄντ' ἐν σπαργάνοις.
- 1575 Τραφέντα δ' αὖθις ἡ δίκη κατήγαγεν.
 Καὶ τοῦδε τάνδρὸς ἠψάμην θυραῖος ὦν,
 Πᾶσαν συνάψας μηχανὴν δυσβουλίας.

V. 1567. ὦμῶξεν ἄν. πίπτει δ' ἀπὸ σφαγῆς ἐρῶν libri. ἀμπίπτει corr. Canter. Deinde ἐμῶν, Aurati emendatio, 'vulgo recepta, ἐρῶν recte revocavit Karst. vulgato σφαγῆς cum Hartungio in σφαγὴν mutato, ut usitatum habeamus verbum ἐπερᾶν. Meineke malit ἀμπίπτει δ' ἀπὸ σφαγῆς κρεῶν.

V. 1569. ἀρᾶ Fl. ἀρᾶ Farn. Vict. ἐρᾶ Ven. ἀράν cum Abreschio ed. Herm., qui ξυνδίκως ad πᾶν τὸ Πλεισθένους γένος refert, ut sit communiter, communi iustitia. ξυνδικὸν τιθεὶς ἀρᾶ coni. Karst. Aptè ξυνδικός cum ἀρᾶ coniungeretur, ut est apud Sophoclem Oed. Col. v. 1375 τοιάδ' ἀρὰς σφῶν πρόσθε τ' ἐξανῆκ' ἐγὼ, νῦν τ' ἀνακαλοῦμαι ξυμμάχους ἐλθεῖν ἐμοί, qua sententia ξυνδίκους τιθεὶς ἀρὰς scribendum esset. Non recte Schneid., quod Tzetzes in Cramerii An. 3, 378, 10. citat Ἀρᾶτ' ὀλέσθαι πᾶν τὸ Πλ. γένος, coniecit λακτισμα δειπνον δ' ἐνδίκως τιθεὶς ἀρᾶ Ἀρᾶτ' ὀλέσθαι. Meineke coni. πανδίκῳ ντιθεὶς ἀρᾶ.

V. 1570. Hunc versum non esse ab Aeschylō profectum intellexit Schützius, quem mirare edd. non esse secutos. οὕτως absurde dictum est, neque sufficit, eius loco ὦμῶς, οἰκτρῶς, αἰκῶς vel simile quiddam ponere, nam postquam dictum est μόρον δ' ἄφερτον Πελοπίδαις ἐπενύχεται, ipsa execrationis verba ita recte adderentur, si ille μόρος ἄφερτος fusius exponeretur. Deinde totum genus non periiit, neque id Aegisthus commemorasset, qui de suo interitu profecto non cogitat, sed Agamemnonis caedem μόρον ἄφερτον dicit, eoque esse scelus expiatum existimat. Quare uncis versum inclusi. Schmittius p. 8 probata Schneidewini emendatione v. 1569 versum 1568 eiciens eum esse putat.

V. 1571. ἐκ τῶνδ' εἰ σοὶ suspicatur Herm.

V. 1573. ἐπὶ δέκ' corruptum esse docuit Emperius in Zimmermanni Diurnis a. 1835. p. 635. Secundum Aeschylum duo filii Thyestis sunt mactati, unus supererat, qui vindictam exigeret, Aegisthus, eodemque modo Hyginus fab. 88 rem narrat. Emendatio loci dubia est. ἐπίδεχ', post alios acceptus (post mactatos fratres patri natus) coni. Herm., quod recte est ab aliis improbatum. ἐπὶ δὲ ἀθλίῳ Ahr. ἐτι δυσαθλίῳ G. C. W. Schneider. ἐτι δ' ἐν', tertius solusque, ego conieceram. ἐτι τρισαθλίῳ Meineke. Animadvertendum vero neque ἐπὶ neque ἐτι apud Aeschylum in trimetris unquam subiectum cadere.

V. 1577. εὐβουλίας coni. Karst. Thiersch.

Οὕτω καλὸν δὴ καὶ τὸ κατθανεῖν ἐμοί, 1610
Ἰδόντα τοῦτον τῆς δίκης ἐν ἔρκεσιν.

ΧΟΡΟΣ.

1580 Αἰγισθ', ὕβριζειν ἐν κακοῖσιν οὐ σέβω.

* * * *

Σὺ δ' ἄνδρα τόνδε φῆς ἐκὼν κατακτανεῖν,
Μόνος δ' ἐποικτον τόνδε βουλευῆσαι φόνον·
Οὐ φημ' ἀλύξειν ἐν δίκῃ τὸ σὸν κάρα 1615

1585 Δημοφρίφεις, σάφ' ἴσθι, λευσίμους ἀράς.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Σὺ ταῦτα φωνεῖς νερτέρᾳ προσήμενος
Κώπῃ, κρατούντων τῶν ἐπὶ ξυγῶ δορός;
Γνώσει γέρων ὦν, ὥς διδάσκεσθαι βαρὺ
Τῷ τηλικούτῳ, σωφρονεῖν εἰρημένον. 1620

1590 Δεσμὸς δὲ καὶ τὸ γῆρας αἶ τε νήσιτιδες
Λύαι διδάσκειν ἐξοχώταται φρενῶν
Ἰατρομάντιες. οὐχ ὄρᾳς ὄρων τάδε;
Πρὸς κέντρα μὴ λάκτιζε, μὴ παίσας μογῆς.

ΧΟΡΟΣ.

Γύναι, σὺ τοὺς ἦκοντας ἐκ μάχης μένων 1625

V. 1580. ἐν θανοῦσιν conl. Abresch. ἐν καμουῖσιν Porson., non recte.

V. 1581. Ante hunc versum Herm. in Humboldtii interpretatione unius versus omissionem indicavit, et unum versum in hac Chori oratione excidisse antithetica huius colloquii compositio docet, de cuius ratione ad v. 1602. dicitur. In re tam manifesta praeter Well., qui ipse quoque rem perspexerat, unus Hermannium secutus est Schneid. In editione Herm. lacunam post tertium versum indicavit, quam ita explet τοίγαρ στυγνῆθεις δυσθέοις τολμήμασιν, sed quum pro σὺ δ' expectetur εἰ δ', rectius Thiersch. tale quid hic dictum esse putat: σὺ δ' εἰ δόλοισιν ἐνταθεὶς ἀτηρίοις Τὸν ἄνδρα τόνδε κτλ. — τόνδ' ἔφησ' libri. τόνδε φῆς corr. Pauw. — Deinde quum Aegisthus consulto se caedem perpetrasse non dixisset, Schmittius p. 27 coniecit φῆς μὲν οὐ κατακτανεῖν. Chorus quum duobus his versibus 1581. 1582 aperte respiciat Aegisthi verba v. 1576. 1577, recte corr. Karsten ἀπὼν κατακτανεῖν, quod dixerat Aegisthus ἡψάμην θυραῖος ὦν.

V. 1588. γνώσῃ libri.

V. 1589. σωφρονεῖν κεχημένον conl. Elmsl. τὸ τηλικούτῳ σωφρονεῖν εἰρημένον, i. e. ἡ τηλικούτῳ σωφρονεῖν παροιμία, Herm.

V. 1590. δεσμὸν δὲ Fl. Ven. δεσμὸς δὲ Farn. Viet.

V. 1593. πῆσας libri. Glossa παθῶν in Farn. παίσας schol. Gotting. Pindari ad finem Pyth. II, quod Herm. recepit, alii παίσας cum Butlero probarunt.

V. 1594. Mirum etiam Herm. in eum errorem incidere potuisse, ut haec non Aegistho, sed Clytaemnestrae dicere Chorum putaret. Vetabat id constans tragoediae mos, et Aegistho Chorum respondere et

1595 Οἰκουρὸς εὐνὴν ἀνδρὸς αἰσχύνας ἄμα,
Ἀνδρὶ στρατηγῷ τόνδ' ἐβούλευσας μόρον;

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Καὶ ταῦτα τᾶπῃ κλαυμάτων ἀρχηγευῇ.

Ὅρφεϊ δὲ γλώσσαν τὴν ἐναντίαν ἔχεις.

Ὁ μὲν γὰρ ἤγε πάντ' ἀπὸ φθογγῆς χαρᾶ,

1630

1600 Σὺ δ' ἐξορίνας νηπίους ὑλάγμασιν

Ἄξει κρατηθεὶς δ' ἡμερώτερος φανεῖ.

ΧΟΡΟΣ.

Τί δὴ τὸν ἄνδρα τόνδ' ἀπὸ ψυχῆς κακῆς

1643

Οὐκ αὐτὸς ἠνάριξες; ἀλλὰ νιν γυνή

Χώρας μίασμα καὶ θεῶν ἐγχωρίων

1645

res ipsa monstrat et verba ἐβούλευσας μόρον. — γυνή σύ dicendum fuisse Choro Aegisthum alloquenti Herm. putat. γύννις σύ probabiliter corr. Meineke. — τοὺς ἡκοντας ἐκ μάχης νέον libri. τοῦδ' ἡκοντος ἐκ μάχης νέον cum Stanleio vulgo. Recte vero νέον in μένων mutavit Wieseler, quod receperunt Schneid. Weil.

V. 1595. αἰσχύνουσι libri, ex emendatione librarii, compellatione γύναι in errorem inducti. De Aegistho αἰσχύνας dicendum fuisse monuit Herm.

V. 1600. ἡπίους libri. ἡμέροις glossa in Farn. νηπίους corr. Iacob., quod Herm. et edd. recenti. omnes receperunt.

V. 1601. ἄξῃ et φάνῃ Fl.

V. 1602—1607. Hi versus vulgo ante v. 1619, tamquam ultimum huius colloquii ante tetrametros dictum collacantur, hoc vero loco sequitur illud Chori responsum ὡς δὴ σύ μοι τύραννος — αὐτοκτόνος. Haec ego transposui. Ineptum est enim Chorum interrogare τί δὴ τὸν ἄνδρα οὐκ αὐτὸς ἠνάριξες, postquam cur id fecisset modo exposuit Choro Aegisthus vss. 1608. 1609. Etiam alteram Chori dictum alieno loco positum esse apparet, nihil enim Aegisthus dixerat, quo commotus Chorus responderet ὡς δὴ σύ μοι τύραννος Ἀργείων ἔδει, quae verba aperte sunt referenda ad Aegisthi dictum πειράσσομαι ἄρχειν πολιτῶν. Denique ex vulgato ordine non recte adiungitur v. 1619. De sententiarum ratione expositum in Comment. — Quam igitur Herm. antitheticam huius colloquii rationem statuit, ut medii sint Aegisthi quinque versus 1597—1601, inde utrimque terni Chori, tum octo Aegisthi, extremi autem seni, quos rursus Chorus recitet: ea iam multo evadit simplicior, ut eodem ordine illos quinque versus et antecedant tria cola et sequantur, hoc modo: Ch. 6. A. 8. Ch. 3. A. V. Ch. 6. A. 8. Ch. 3. Aliter de hoc loco statuit Ludwig p. 24. 25. Denique Meineke, qui antitheticam huius loci rationem non agnoscit, post v. 1637 ed. Pors. ponit Chori orationem 1643—1648 (εἰ δὴ τὸν ἄνδρα, ut apodosis a verbis Ὁρέστης ἄρα incipiat), deinde vss. 1638—1642 ἐγὼ δὲ τοῦδ' ἐκ χρημάτων — ἐπόψεται, ut proximus tetrameter ἀλλ' ἐμ', εἰ δοκεῖς τὸδ' ἔρδειν κού λέγειν, γν. τ. Chori sit neque lacuna statuenda. Huic rationi maxime obstat Chori oratio, qui non debet dicere οὐκ αὐτὸς ἠνάριξες, ἀλλὰ γυνή ἔκτεινε, sed potius μόρον ἐβούλευσας καὶ γυνή ἔκτεινε.

V. 1603. ἀλλὰ σὺν γυνὴ libri. σοι δηλονότι glossa in Farn. ἀλλὰ σφ' ἡ γυνή coni. Canter. ἀλλὰ νιν γυνή corr. Spanhem. — ἠνάριξας vel ἠνάριξεν coni. Meineke.

1605 Ἐκτειν'. Ὀρέστης ἄρά που βλέπει φάος,
 Ὅπως κατελθὼν δεῦρο πνευμενεῖ τύχη
 Ἀμφοῖν γένηται τοῖνδε παγκρατῆς φονεύς.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Τὸ γὰρ δολῶσαι πρὸς γυναικὸς ἦν σαφῶς· 1636
 Ἐγὼ δ' ὕποπτος ἐχθρὸς ἦ παλαιγενὴς
 1610 * * *.

Ἐκ τῶνδε τοῦδε χρημάτων πειράσομαι
 Ἀρχεῖν πολιτῶν· τὸν δὲ μὴ πειθάνορα
 Ζεύξω βαρείαις οὔτι μὴ σειραφόρον 1640
 Κριθῶντα πῶλον· ἀλλ' ὁ δυσφιλὴς σκότῳ
 1615 Λιμὸς ξύνοικος μαλθακὸν σφ' ἐπόψεται.

ΧΟΡΟΣ.

Ὡς δὴ σύ μοι τύραννος Ἀργείων ἔσει, 1633
 Ὅς οὐκ, ἐπειδὴ τῷδ' ἐβούλευσας μόρον,
 Δράσαι τόδ' ἔργον οὐκ ἔτλης αὐτοκτόνως; 1635

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Ἀλλ' ἔμ' εἰ δοκῶ τάδ' ἔρδειν κοῦ λέγειν, γνώσει 1649
 τάχα.

V. 1607. Interrogationis signum post φονεύς delevit Franz. Vide Comment.

V. 1609. ἦ libri. ἦ conl. Schütz. ἦ corr. Porson.

V. 1611. ἐκ τῶνδε libri. ἐκ τῶν δὲ cum Iacobo vulgo legitur. Sed quum unum versum excidisse antithetica huius colloquii ratio doceret et nimis abrupta haec opum Agamemnonis mentio esset, hic lacunam notavit Herm.

V. 1613. οὔτι μὴ libri. οὔτι μοι conl. Pauw. et ita Dd. οὔτι μὴν Wieseler. οὔτι μὴ recte tuetur Herm. — σειραφόρον Fl. σειραφόρον Ven. Farn. Pollux VII, 24. Αἰσχύλος μὲν γὰρ εἶρηκε σειραφόρον τε καὶ κριθῶντα πῶλον.

V. 1614. δυσφιλὴς σκότῳ libri. δυσφιλὴς σκότῳ corr. Auratus, idque Herm. alii receperunt. ἀλλ' ὁ δυσφιλεῖ σκότῳ conl. Stanl. ἀλλὰ δυσφιλεῖ σκότῳ Martin.

V. 1616. ἔση vel ἔση libri.

V. 1617. ὅς οὐδ' conl. Hartung. fortasse recte: quomodo tyrannus Argivorum tu eris, qui ne id quidem agere ausus sis, ut quam huic parasses necem, eam ipse exsequerere. — τῷδε βουλεύσας Fl. Ven. τῷδ' ἐβούλευσας Vict. et ut videtur Farn.

V. 1618. Signum interrogandi in fine versus Hermanno rectius tolli videtur.

V. 1619. ἀλλ' ἐπεὶ δοκεῖς τάδ' ἔρδειν καὶ λέγειν, γνώση τάχα libri. δοκεῖ conl. Auratus. κοῦ λέγειν corr. Herm., qui vertit: quoniam factis, non dictis pugnaturus videris, statim cognosces —. At neque factis se pugnaturum esse Chorus significaverat, neque interruptae orationi hic locus est. Corrigendum ἀλλ' ἔμ' εἰ δοκῶ τάδ' ἔρδειν κοῦ λέγειν γνώσει τάχα.

ΧΟΡΟΣ.

1620 * * *

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Εἶα δὴ, φίλοι λοχίται, τοῦργον οὐχ ἑκὰς τόδε. 1650

ΧΟΡΟΣ.

Εἶα δὴ, ξίφος πρόκωπον πᾶς τις εὐτρεπιζέτω.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Ἀλλὰ μὴν καὶ γὰρ πρόκωπος οὐκ ἀναίνομαι θανεῖν.

ΧΟΡΟΣ.

Δεχομένοις λέγεις θανεῖν σε· τὴν τύχην δ' αἰρούμεθα.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

1625 Μηδαμῶς, ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, ἄλλα δράσωμεν κακά·

Ἀλλὰ καὶ τὰδ' ἐξαμῆσαι πολλὰ δύστηνον θέρος· 1655

Πημονῆς ἄλις δ' ὑπάρχει· μηδ' ἔθ' αἵματώμεθα·

Σώφρονος γνώμης δ' ἁμαρτεῖν τὸν κρατοῦντα * *

Στείχε καὶ σὺ χολ' γέροντες πρὸς δόμους πεπρωμένους,

1630 Πρὶν παθεῖν ἔρξαντες. ἀρκεῖν χρῆν τὰδ' ὥς ἐπρά-
ξαμεν·

V. 1621. Hunc et proximum versum Choro tribuunt libri. Vss. 1619—1622 Aegistho, 1623 Choro, 1624 Aegistho tribuit Stanl. Vss. 1619. 1621 Aegistho dedit Both. Hunc versum Aegisthi esse et ante eum Chori responsum excidisse vidit Herm.

V. 1623. ἀλλὰ καὶ γὰρ μὴν libri. ἀλλὰ μὴν καὶ γὰρ corr. Porson. — πρόκωπος Fl. πρόκωπος Ven. Vict.

V. 1624. εἰρούμεθα libri. ἐρώμεθα coni. Schütz. αἰρούμεθα corr. Auratus.

V. 1625. δράσωμεν codices. δράσωμεν Vict.

V. 1626. δύστηνον ὁ ἔρος libri. δύστηνον θέρος egregia est Schützi emendatio.

V. 1627. πημονῆς δ' ἄλις γ' ὑπάρχει· μηδὲν ἡματώμεθα libri. πημονῆς ἄλις δ' corr. Herm. ὑπάρχει et αἵματώμεθα Auratus. μηδὲν retinuit Herm., sed corrigendum aut μηκέθ' cum Vossio, aut μηδ' ἔθ' cum Bl. Hoc praetulimus cum Schneid. — Hunc versum ante v. 1626 posuit Herm., qua mutatione non opus est.

V. 1628. Hunc versum, qui in libris post v. 1635 alieno loco positus est, huc retraxit Herm. — ἁμαρτήτων κρατοῦντα libri, nisi quod in Ven. inter γνώμης et κρατοῦντα spatium relicto lacuna significatur. ἁμαρτεῖν τὸν κρ. corr. Casaubonus. Lacuna in fine versus non uno modo expleri potest, κρατοῦντ' αἰσχος μέγα Herm. κρατοῦντ' ἀνάξιον Ranchensi.

V. 1629. στείχετε δ' οἱ γέροντες πρὸς δόμους πεπρωμένους τοὺςδε libri. τοὺςδε deleuit Scaliger. Initium alii aliter corrigebant. στείχετ' ἦδη δ' οἱ γέροντες Bl. στείχεθ' ὑμεῖς δ' οἱ γ. Emperius. Vera videtur Franzii emendatio στείχε καὶ σὺ χολ' γέροντες ab Herm. et Dd. recepta.

V. 1630. πρὶν παθεῖν. ἔρξαντες καιρὸν Fl. πρὶν παθεῖν. ἔρ-
ξαντα καιρὸν Ven. Farn. Vict. στέρξαντας αἰνεῖν coni. Heath. πρὶν

Εἰ δέ τοι μόχθων γένοιτο τῶνδ' ἄλις, γενοίμεθ' ἄν
 Δαίμονος χολῇ βαρεῖα δυστυχῶς πεπληγμένοι· 1660
 Ὡδ' ἔχει λόγος γυναικός, εἰ τις ἄξιοι μαθεῖν.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Ἄλλὰ τοὺςδε μοι ματαίαν γλῶσσαν ὦδ' ἀπανθίσαι
 1635 Κἄκβαλεῖν ἔπη τοιαῦτα δαίμονος πεπρωμένους.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐκ ἂν Ἀργείων τόδ' εἴη, φῶτα προσσαίνειν κακόν. 1665

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Ἄλλ' ἐγὼ σ' ἐν ὑστέραισιν ἡμέραις μέτειμ' ἔτι.

ΧΟΡΟΣ.

Οὐκ, ἐὰν δαίμων Ὀρέστην δεῦρ' ἀπενθύνῃ μολεῖν.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Οἶδ' ἐγὼ φεύγοντας ἄνδρας ἐλπίδας σιτουμένους.

ΧΟΡΟΣ.

1640 Πρᾶσσε, κιαίνου μαιίνων τὴν δίκην, ἐπεὶ πάρα.

ΑΙΓΙΣΘΟΣ.

Ἴσθι μοι δώσων ἄποινα τῆςδε μωρίας χάριν. 1670

παθεῖν ἔρξαντες· αἰνεῖν Lobeck. ἔρξαντε. χαίρειν Schwerdt. ἔρξαντ' ἀκαίρα· χρεῶν Ludwig. πρὶν παθεῖν ἔρξαντες· ἀρκεῖν corr. Herm., quod cum aliis recepit. — ἐπραξάμην Ven.

V. 1631. ἄλις γ' ἐχοίμεθ' ἄν libri. ἄλις δεχοίμεθ' ἄν coni. Martin. sententia non apta. εἰ δ' ἔτ' οὐ μόχθων γένοιτο τῶνδ' ἄλις, δεχοίμεθ' ἄν Herm., „sin nondum satis est hisce malis, accipiemus, dei si nos gravis ira infortunio plectet. Hoc modo quum loquitur, neque asseverat oportuisse Agamemnonem interfici, sed permittit iudicio aliorum, et si iniuste necatus sit, diis relinquendam esse vindictam monet.“ Talis sententia Clytaemnestrae personae non apta est, neque illa ad χολῇ βαρεῖα etiam δυστυχῶς addidisset, neque δεχοίμεθ' ἄν, sed potius στέργοιμεν ἄν dixisset. Corrigendum ἄλις γενοίμεθ' ἄν. Ita demum δυστυχῶς recte est additum.

V. 1632. χολῇ Fl. Vict. χηλῇ Farn. Ven. — πεπληγμένοις Ven.

V. 1634. ἀκοντίσαι speciose coni. Wakefield.

V. 1635. δαίμονας libri. δαίμονος corr. Casaubonus. — Post hunc versum legitur in libris v. 1628.

V. 1636. προσσαίνειν Fl. Vict. προσσαίνειν Ven. Farn.

V. 1637. Clytaemnestrae tribuit Fl. Aegistho recte Farn. Vict.

V. 1639. φεύγοντος ἀνδρός recte, ut mihi videtur, coni. Auratus. Nam non Orestem ridet Aegisthus, sed Chorum, qui fugientis, id est vana spe pascator.

V. 1640. πρᾶσσε, quod Herm. ad proximum κιαίνου refert, aperte corruptum est, recte diceretur, si eiusmodi sententia praecederet, qualis est v. 1611. Accedit quod verbis ἐλπίδας σιτουμένους non satis recte opponitur κιαίνου et quod in tali oppositione σύ omitti non poterat. Quare coniicio χρᾶς σὺ κίανον, quam iam recte μωρίαν dicit Aegisthus,

ΧΟΡΟΣ.

Κόμπασον θαρσῶν, ἀλέκτωρ ὥστε θηλείας πέλας.

ΚΑΤΤΑΙΜΝΗΣΤΡΑ.

Μὴ προτιμήσῃς ματαίων τῶνδ' ὑλαγμάτων· ἐγὼ
Καὶ σὺ θήσομεν κρατοῦντε τῶνδε δωμάτων καλῶς.

V. 1642. *Θαρσῶν* libri. *Θαρσῶν* corr. Porson. — *ὥσπερ* libri. *ὥστε* corr. Canter. et Scaliger.

V. 1643. 1644. Extremae horum versuum voces *ἐγὼ* et *καλῶς*, in libris omissae, ex schol. explicatione ab Cantero et Heathio sunt additae. Quum *προτιμᾶν* accusativum postulet et ad *εὖ* *θήσομεν* cogitatione addere *δωμάτα* durum sit, Rauchenst. suspicatur τῶνδ' ὑλάγμαθ', ὥς ἐγὼ κ. σ. θ. κ. τῶνδε πημάτων ἄκος, et πημάτων τέλος suspicatus erat Karst. Unum versum addendum censet Fr. Thiersch. πάνθ' ὅσοισι δεῖ κατ' αὐτὰ σωφρόνων βουλευμάτων. — Subscriptum in Fl. καὶ νῦν πάρεστιν ἀγαμέμνονος τέλος. in Ven. τέλος ἀγαμέμνονος.

COMMENTARIUS

IN

AESCHYLI AGAMEMNONEM.

COMMENTARIUS.

Prologo v. 1—39 exhibetur eorum, qui Atridas pietate colunt, expectatio discriminis, quod maneat domum, modo laeta ob spem victoriae, modo tristis propter conscientiam criminis, quod in aedibus lateat. Aedium habitus intelligitur e rebus familiae; itaque ex hac servum elegit poeta, qui oratione eum ostenderet, ut in Choe- phoris chorus e servabus compositus familiae vices agit, quoniam ibi omnia in dirimenda ipsa domus conditione versantur, quum in nostra tragoedia chorus e senatoribus compositus rem quasi coram populo actam demonstret. Servus ille, pius in regem, neque in reginam, licet criminis ream, impius, speculator in tecto aedium signum facis expectat, quo Troiae excidium se portenturum esse pollicitus erat Agamemno. Duplicem questus miseriam, tum in molestia custodiae tum in conditione domus positam, finem eius expectat, simulac signum illud appareat. Apparet, quo facto sibi pariter et regiae domui felicitatem restitutam opinatur homo regis amantissimus.

V. 1—21. Contingat utinam mihi finis huius molestiae positae tum in excubiis nocturnis tum in dolore de turbis domesticis.

V. 1—11. Molestia excubiarum, Annum iam contempler quae- quae in coelo conspiciuntur (v. 1—7): et etiam nunc signum excisam Troiam nuntiaturum observo, iussus a regina (v. 8—11).

V. 2. φρουρᾶς ἐτείλας μῆκος] per longitudinem annuae vigiliae posco liberationem (αἰτῶ ἀπαλλ.). Diu iam est ex quo deos imploravit, ut liberaretur. μῆκος dictum ut χρόνον: τὸν μακρὸν χρόνον Prom. 445; τὸν πολὺν χρ. Ag. 599; τὸν πρὸ τοῦ χρ. Eum. 462; et sine articulo πολὺν χρόνον ἔκεισθε Ch. 963; τείνοντα χρ. Pers. 64; δαρὸν χρ. Suppl. 516. Simili ratione dictum εἰπέ μοι μὴ μῆκος, ἀλλὰ σύντομα Soph. Ant. 446. Cf. ib. 393. Ad μῆκος accusativum propterea non desideratur adiectivum (Eur. Or. v. 72 μακρὸν μῆκος), quoniam adiectivi vicem supplet genitivus φρουρᾶς ἐταίλας. Parum recte schol. πόνων τῶν κατὰ τὸ μῆκος τῆς ἐτείλας φρουρᾶς: [neque cum Herm. accusativus ita potest explicari, ut intelligatur tale verbum, quo significetur in mente habeo. Recte de h. l. disputavit Wund., qui praeterea p. 6 monet verbis

αἰτῶ μέν opponi liberiore dicendi forma, quae v. 20 sqq. continentur, et p. 8. κοιμᾶσθαι hic significare prostratum iacere, ut κοιμᾶμαι φρουράν sit iacens custodiam ago. E.]

V. 3. ἄγκαθεν] flexo cubito, ut Eum. 80. Flexi cubiti modo interior, modo externa pars respicitur: externa hoc loco, interior illo. Cubito in cubando nititur custos. Recte Gl. Farn. ἐν ἀγκάλαις. Quod e longinquo vel desuper vocem interpretantur scholiasta et editores (ἄγκαθεν κατὰ συγκοπήν ἀντὶ τοῦ ἀνέκαθεν, τοῦτ' ἔστιν ἄνωθεν, ἐξ ἀρχῆς): neque apta est huic loco mentio longinquitatis, neque factam esse hanc syncopen credo, nam Eum. 369 scribendum esse ἀνέκαθεν (ut Choeph. 427, cf. 317), non ἄγκαθεν, docet res metrica. [Eodem modo verba interpretatur Herm., qui confert Hom. Od. XIV, 494 ἦ, καὶ ἐπ' ἀγκῶνος κεφαλὴν σκέθεν, εἰπέ τε μῦθον. — De ἄγκαθεν pro ἀνέκαθεν posito cf. Schn. Philol. III p. 118. Hesych. ἀγρίαθεν, ἀνέκαθεν. Αἰσχύλος Ἀγαμέμνονι. Idem ἄγκαθεν, ἀνέκαθεν. Grammat. in Bekkeri Anecd. p. 337, 25 ἄγκαθεν, κατὰ ἀποκοπὴν ἀντὶ τοῦ ἀνέκαθεν. οὕτως Αἰσχύλος. At vide not. crit. — Ceterum hic excubitor non propter fidam custodiam comparatur cum cane, sed quod noctu ei est vigilandum. E.] — Ἀτρεΐδων. Communis Atridarum erat regia domus Argiva. Cf. v. 42, 597, 657 et 383, 397, ubi Helenam in eadem vixisse legimus. — κυνὸς δίκην. cf. 585, 863.

V. 4. Quod interdiu vigilem ab aliquo exceptum putat Schūtzius, qui eius vices ageret, hoc nihil est; interdiu cerni non poterat signum facis. — [Coniungendum κάτωδα ἄστρον ὁμήγουρ καὶ δυνάστας. Quod noctu et unum iam annum per hiemem et aestatem excubat, omnes coeli stellas novit, quum stellarum in coelo quasi concionem quandam, tum splendentes principes, qui annum gubernant. E.]

V. 6. δυνάστας] dicit Strium, Arcturum, Orionem, Pleiades, Hyades, quarum ortus et occasus hiemem et aestatem hominibus determinat: ἦν δ' οὐδὲν αὐτοῖς οὔτε χειματος τέκμαρ, οὔτ' ἀνθεμῶδους ἦρος, οὔτε καρπίμων θέρους βέβαιον· ἐς τε δὴ σφιν ἀντολὰς ἐγὼ ἄστρον ἔδειξα τάς τε δυσκρίτους δύσεις. Prom. 454. [— ἐμπρέπαντας αἰθέρι. Non αἰθέρι efferendum, quasi coeli, non terrae principes sint intelligendi, ut Schn. interpretatur, sed cur δυνάστας dicat eas stellas excubitor docet, eminent enim in coelo et prae ceteris splendent. E.]

V. 8. De signo facis cf. v. 266 sqq. Apparet hoc in monte Arachnaeo Argis vicino (294). — [καὶ νῦν. Coniungendum esse ἦν κοιμώμενος κάτωδα καὶ νῦν φυλάσσω, monet Wunder p. 7. Sententia vero est: quam custodiam agenti omnes iam coeli ignes apparuerunt, ille ignis, qui Troiae excidium nuntiet (v. 22 λαμπτήρ νυκτός) non apparet, illum etiam nunc observo. — λαμπάδος τὸ σύμβολον, cf. v. 300, unde argumenti scriptor Ἀγαμέμνων ὑπέσχετο σημαίνειν διὰ τοῦ πυρσοῦ. E.]

V. 10. ἀλώσιμόν τε βᾶξιν] ut ἀλώσιμον παιᾶνα Theb.

635., ibi carmen, hoc loco nuntius de expugnata urbe. WELL. — *κρατεῖν* sive sensu instituendi, adornandi, iubendi dictum, ut Eur. Hec. 282 οὐ τοὺς κρατοῦντας χρὴ κρατεῖν ἀ μὴ χρεῶν (Well.), et *κρατύνειν* Prom. 403. Soph. Electr. 175. [Non significat *κρατεῖ*, ut Herm. monet, proprie sic iubet, sed sic imperat, i. e. tam durum et grave est reginae hoc imperium; severitatem enim eius imperii ipse quam maxime experitur. Consulto vero poeta hoc vocabulo utitur, ut spectatores statim prologo doceat non Aegisthum, ut est apud Homerum, sed Clytaemnestram imperare. E.]

V. 11. ἀνδρόβουλον] τὸ μείζονα ἢ κατὰ γυναῖκα βουλευόμενον γενναῖον Schol. Ita γυναικόβουλος a muliere cogitatus Choeph. 626. Ita ἀνδρόβουλος a viro cogitatum vel quod eiusmodi est, ut viri cogitationem deceat. Cf. v. 336. SCHUETZ. [Phrynichus in Bekkeri Anecd. p. 19, 23 ἀνδρόβουλος γυνή, ἢ ἀνδρὸς βουλευόμενα βουλευομένη· ἀνδρὸς δέ, τοῦ κατ' ἔπαινον λεγομένου. Sophocl. apud Stobaeum 73, 54 κατ' ὀρφανὸν γὰρ οἶκον ἀνδρόφρων γυνή. BL. — ἐλπίζον. Quin exoptatus sit Clytaemnestrae victoriae nuntius, minime dubitat excubitor, num mariti adventus, sane dubitat. E.]

V. 12—21. Exhibetur tristis domus regiae conditio. Somnia et somnum timor mihi removet (12—15); canendo vel minuriendo si veturnum pello, dolor de prava domus administratione lacrimas excitat (16—19). Appareat utinam facis signum, quod omnibus malis finem imponet (20—21).

V. 12. Nulla est in hac periodo oppositio; v. 12—17 extenditur protasis, v. 18 et 19 apodosis; protasis e duabus composita partibus: dum lectum teneo insomnem (somnus enim timore pellitur), quum canere incipio, ne insomnio nimis fatiger tunc fleo etc. [Eandem interpretationem recte sequitur Wund., qui praeterea p. 10—12. demonstrare conatur νυκτίπλαγκτος nihil aliud significare nisi νύκτερος. E.]

V. 14. ἐμὴν] Ne offendaris pronomine possessivo quasi post finem sententiae posito; est enim aliqua vis in hac conditione: meum teneo lectum, lectum hoc nomine indignum. — Cf. v. 1185 [vide not. crit.].

V. 15. τὸ μὴ] quia in φόβος παραστατεῖ prohibendi notio inest.

V. 16. μινύρεσθαι] de avium voce exili. Cf. μινυρὰ θρένμενας v. 1124. Soph. Oed. Col. 671. de lusciniā. — δοκεῖ dictum ut v. 1619. Cf. WELL. φρουρὰς ᾄδων Arist. Nub. v. 721.

V. 22—39. Apparuit signum; qui nuntius felicitatem et choreas instituendas Argis portendit (—24) eamque reginae mihi domoque regiae restituet (—33). Redeat modo rex dilectissimus (—35). De malis domesticis mihi est tacendum, nam domus arcana divulgare non licet (—39).

V. 22. ὦ χαῖρε] δεῖ διαστήματος ὀλίγου ἐνταῦθα, εἴτα ἀναπραγεῖν, ὥς θεασάμενον τὸν πυρσόν. SCHOL. [Iacuerat cubito innixus excubitor. Nunc viso igne exsilit, postquam paullum tacuerat.

Herm. — ὦ χαῖρε, λαμπτήρ νυκτός. Ahr. p. 229 Turnebum secutus νυκτός cum iis quae sequuntur coniungit, coll. v. 500 φῶς ἐν εὐφρόνῃ φέρων, Pers. v. 300 φῶς μέγα καὶ λευκὸν ἡμᾶρ νυκτός ἐκ μελαγχίμου, idque commendari scholiastae explicatione ἐκ νυκτός ἡμέραν ἡμῖν διδούς existimat. At νυκτός necessario cum λαμπτήρ coniungendum et proprie dictum est, ut quod praecedit ὀρφναίου πυρός; sed quum sequatur ἡμερήσιον φῶς πιφανύσκων, quod non potest non translata significatione accipi, etiam non iterum addito ἐκ νυκτός apparet, praesentis conditionis tenebras illum nuntium esse dispulsurum. Neque scholiasta quod ἐκ νυκτός dicit, ita genitivum explicare est putandus. E.]

V. 25. [ἰοῦ, ἰοῦ exclamationem vulgari sermoni propriam, a tragoediae gravitate alineam hic ut v. 33 eiusdem generis proverbium poeta servo tribuit, eique nimia laetitia correpto. Eam ante v. 22, ubi primum ignis conspicitur, ponit Herm., at non satis apte illud ἰοῦ ἰοῦ ante illam exclamationem ὦ χαῖρε λαμπτήρ poneretur, et ipse Herm. optime intellexit nunc demum vocabitorem plane quantum hoc gaudii sit persentiscere eoque in voces illas erumpere. Scenam enim relicturus aptissime ἰοῦ ἰοῦ, inquit, γυναικὶ σημανῶ ἀντὸς τε χορεύσομαι. Scholiasta quum ἀνακραγεῖν dicit, verba ὦ χαῖρε intelligit. E.]

V. 28. ὀλολυγμός] laetus et festivus ululatus. Cf. v. 565, 573. Ch. 386. Eum. 1047. Theb. 268, 825. Contra ὀτοτύζειν lamentari, v. 1033. Ch. 327. [δόμοις, in aedibus, cum ancillis, ὀλολυγμός enim mulierum est laetus ululatus, E.]

V. 30. πρέπειν cum participio v. 1181. Eum. 995. [Media nocte captam esse Troiam constans erat fama. Lesches Ἰλίου πέρισσι, νύξ μὲν ξην μέσση, λαμπρά δ' ἐπέτελλε σελήνη. Eurip. Hecub. v. 897. Virg. Aen. II, 265.]

V. 31. φοοίμιον] id quod sollemne et verum rei initium antecedit. Non in ipsis choreis, quas institutura est regina (v. 23), saltabit custos, sed prae gaudio ac sponte, iis praeludens. Ita v. 796 deos ante omnia invocat Agamemno (φοοίμιον), tum de suis dicit rebus. Ita φοοίμια v. 1175 de imaginibus rerum exactarum, liberorum Thyestis mactatorum, e quibus ea, quae vaticinio prolatura est, cognoscit Cassandra; Eum. 142 de voce Clytaemnestrae, quae Furias excitat; Suppl. 830 de periculo instanti, quod excipitur ab ipsis malis.

V. 32. εὐ πεσόντα θήσομαι] faciam, ut bene cadant, bene vertant. Cogitat iam de aleis; πεσόντα et βαλούσης v. 33. sese invicem respiciunt. [Schn. post alios vertit: dominorum enim res secundas utiliter in usum meum convertam, sententia non apta, neque θέσθαι idem quod εὐ θέσθαι significare locis probatur a Bl. allatis, Plat. de rep. X, p. 604 C ὥσπερ ἐν πτώσει κύβων πρὸς τὰ πεπιτωκότα τίθεσθαι τὰ αὐτοῦ πράγματα, Sophocl. fragm. 686 στέργειν δὲ τὰ πεσόντα καὶ θέσθαι πρέπει Σοφὸν κυβερτην, ἀλλὰ μὴ στένειν τύχην. Schol. οἰκειώσομαι, quod non magis aptum est. Wund. p. 13 non dubitat, quin hoc

dixerit custos: „faciam enim, ut secundae sint res dominorum, postquam mihi contigit, ut rebus maxime secundis utar, finito excubiarum onere. Festive enim id se facturum ait, quod fieri dicendum erat excidio Ilii ab ipso tantum nuntiato.“ Est vero quod dubites, ita enim *θήσω* dicendum erat, non *θήσομαι*; deinde festiva ita esset haec oratio, sibi si tribueret quod nuntio erat tribuendum, nefariam vero illam Clytaemnestrae et Aegisthi consuetudinem neque ipse poterat neque eius nuntius dissolvere, sed ipse Agamemnonis reditus; et ne nuntium quidem excubitor commemorat, sed quod praeter opinionem redditus sit fortunatus, fortunatos se esse redditurum dominos. Apertum vero est, quod dicit vigiliae onere se esse liberatum, ea sententia causam contineri, cur custodi laetandum sit, non cur dominorum res sit secundas redditurus. Et sane excubitorem, quamvis *φιλοδέσποτον*, hic, praesertim post *ιοῦ ιοῦ* exclamationem gaudere decet quod prospere ei cessit custodia, cuius molestiam initio questus erat, ipsaque dictionis ratio monstrat *τρίς ἕξ βαλεῖν* ad *χορεύσομαι* esse referendum. Omisso igitur v. 32 excubitor „io, inquit, Agamemnonis uxori nuntio, ut gaudeat quod Troia capta est, ego ipse vero prae gaudio saltabo, quod tam prospere mihi haec custodia cessit. — Utinam vero rex iam adsit, cuius adventum ego, ut fidus servus, desidero, uxor vero —? de hac re taceo.“ *E.*]

V. 33. Cf. Myrmid. fr. 126 (130) *βέβληκ' Ἀχιλλεύς δύο κύβω καὶ τέσσαρα*. Ibi sex, hoc loco ter sex. Proverbiorum usum vide v. 36, 249, 377, 723. Ch. 314, 521. Suppl. 760. Soph. Ant. 621. Trach. 1. [Zenobius IV, 23 *ἢ τρίς ἕξ ἢ τρεῖς κύβοι· ἡ παροιμία παρὰ Φερεκράτει ἐν τοῖς Μυρμηκανθρώποις. κεῖται δὲ ἐπὶ τῶν ἀποκινδυνεύοντων. τὸ μὲν γὰρ ἕξ τὴν παντελῆ νίκην δηλοῖ, τὸ δὲ τρεῖς κύβοι τὴν ἥτταν*. Epicharm. fr. 139 *τὸ δὲ γαμεῖν ὁμοῖόν ἐστι τῷ τρίς ἕξ ἢ τρεῖς μόνους Ἀπὸ τύχης βαλεῖν*.]

V. 35. *βαστάζειν*, extollere blandiendo, *ψηλαφῆσαι*, Suid. Soph. Phil. 657. Electr. 905, 1129. Oed. Col. 1105. Eur. Alc. 917. Pind. Isthm. III, 8. [Schn. traulich schütteln. Immo ut precantes, ita salutantes manum tangebant, idque recte dici *βαστάσαι* docet Prienius Mus. Rhen. VII, p. 372. *E.*]

V. 36. *βοῦς* cett.] Imago sumita de bove, qui pondere pedis agilem serpentem proculcat. Cf. Theogn. 815 *βοῦς ἐπὶ μοι γλώσση κρατερῷ ποδὶ λὰξ ἐπιβαίνων ἔσχει κωτίλλειν καί περ ἐπιστάμενον*. STANL. Cf. Schol. [De proverbii origine post alios exposuerunt Schn. Philol. IX, p. 149 sqq. (cf. Jahn. Ann. 73, p. 791, 792) et Ahrens. p. 229—233. Proverbium usurpatum de iis, qui quod sciunt eloqui prae metu non audent. *μέγας* etiam Strattis (Meineke fr. II, p. 790) addidit. Soph. Oed. C. v. 1051 *ὦν καὶ χουσέα κλῆς ἐπὶ γλώσσᾳ βέβακεν*. Aesch. fr. 378 *ἀλλ' ἔστι καμοὶ κλῆς ἐπὶ γλώσσῃ φύλαξ*. *E.*]

V. 37. *οἶκος* cett.] Loquitur de adulterio Aegisthi et Clytaemnestrae. Nihil certi de hac re novit chorus, cui nihil negotii est in

aedibus regiis absente rege; num fama ad eum pervenerit, non satis apparet. Custodi, servo domestico, omnia nota, sed tacenda. — εἰ φθογγὴν λάβοι. Cf. Eurip. Androm. 924. Hippol. 418, 1074. Hec. 836. cett. ABRESCH. λαμβάνειν φθογγὴν dictum ut εἰ φωνὴν λάβοι Soph. El. 548. BL.

V. 38. [ἐκὼν Schn. cum λήθομαι coniungit, ut est apud Herodotum IV, 43 τοῦ ἐπιστάμενος τὸ οὐνομα ἐκὼν ἐπιλήθομαι, sententiam enim esse τὰ δ' ἄλλα σιγῶ, ὥς ἐκὼν τοῖς οὐ μαθοῦσαι λήθομαι, illa vero verba μαθοῦσιν ἀνδῶ ad silendi notionem magis efferendam esse adiecta. Non opus est tam artificiosa interpretatione; hoc dicit excubitor: reliqua taceo, haec enim sunt arcana, quae divulgare non licet; nam is ego sum, qui lubens quidem quum coram sumus servi eiusmodi res garriam, sed, ut decet servum bonum, nihil efferam et coram aliis etiam id quod sciam nesciam. E.]

V. 39. μαθοῦσιν] guaris, οὐ μαθοῦσι, ignaris harum rerum. Descendit speculator, aedes intrans. Paulo post ingreditur chorus senum Argivorum, ante domum regiam conveniens, ut audiat, quid novi acciderit. Interea illucescit.

Parodus v. 40—242. exhibet, quomodo ulticem Atridae susceperint expeditionem, missi et adiuti auctoritate deorum, sed non sine commissa cruoris domestici culpa, quae ne vetustam in hoc genere inhaerentem discordiam denuo suscitet, verendum est. — Quae hac ratione describuntur: tempus, quod iam inde a suscepto bello praeteriit (40—82), et nova haec sacra, quae instituit regina, spem nobis suscitant nuntium adesse de eius eventu, quem nescimus utrum felicem an tristem putare possimus (83—103). In parando enim bello omen Atridis portentum est (104—117), ex quo praedixit Calchas manere eos victoriam, minari vero iram Dianae (118—131), quae laesas feras ultura ne ventos mittat adversos eorumque remedium designet terribile aliquod sacrificium, quod rixas Atridarum domesticas denuo excitaturum sit, metuendum sit (132—148). Veneramur Iovis potentiam, qui omnium est supremus, qui dolore docet mortales (149—170). Missi revera sunt venti adversi (171—184); quibus ut finem imponat, postulat Diana immolationem filiae Agamemnonis (185—204). Committit pater hoc scelus: puella crudeliter mactatur (205—232). Quae quum evenierint, ea quoque, quae ex his proditura dixit Calchas, instare probabile est. Utinam faustus fiat eventus! (233—242). — In his, secreta introductione anapaestica (40—103), ipsum carmen lyricum duas vides continere partes, quarum altera pars, dactylicis composita rhythmis, omen cum vaticinio exhibet (104—148), altera rationem, qua quae ibi praedicta sunt evenierint (171—242), composita rhythmis choriambicis et antispasticis. Inter utramque partem interiecta est invocatio Iovis summi victoris, qui omnia gubernet, composita rhythmis trochaicis et creticis, quorum est medioeris motio et agitatio (149—170).

V. 40—103. Reges nostri Troiam populum duxerunt, missi a Iove, iustae ultionis bellum suscepturi. Qui remanebamus nos grand-

aevi homines inermes iam sacra cernimus instituta eorumque causam quaerimus.

V. 40—71. Decimus est hic annus, ex quo bellum adversus Priamum susceperunt Atridae (—47), ad instar vulturiorum, quibus pulli sunt erepti (—54), quorum violatoribus Iupiter vel Apollo Furiam immittit (—59), ipsi missi a Iove hospitali, qui de muliere multivira pugnam et cladem constituit Graecis pariter (—66) ac Troianis; certa enim ultio laesam manet pietatem (—71).

V. 40. *δέκατον*] Ab his oratio incipit, ut cogitatio iusti temporis, quod eventui belli constitutum est, in mentibus excitetur. Cf. ad v. 107 et 122. Notum est, quot oracula Graecis praedixerint decem annorum fore Troianum bellum. Simili ratione in Trachiniarum initio exhibetur adesse iustum tempus, oraculis designatum, *χρόνον κύριον*, quod de Herculis fato certi aliquid exhibiturum sit: Tr. 5, 77, 79, 164 sqq. [*δέκατον μέν*, huic membro opponitur v. 68 *τελείται δ' ἐς τὸ πεπωμένον*: quamquam decimum iam annum pugnatur, neque quidquam de belli conditione scimus, tamen certum est instare ultionem. E.]

V. 43. *τιμὴ Διόθεν* ut *μοῖραι Διόθεν* Ch. 306. Cf. Ag. 96 *μυχόθεν*. BL.

V. 44. *ξενῶγος φίλιον* Herculis et Thesei. Eur. Herc. fur. 1403. BL. Simile dictum *ξυνωρίς* v. 621.

V. 45. *χιλιοναύτην*] Eur. Iph. Taur. 141. WEL L.

V. 47. *ἄρωγῇ* exercitus, qui regem adiuvat in efficiendis consiliis. Cf. 73. Soph. Ai. 201. BL. [„Non puto haec verba, *στρατιῶτιν ἄρωγῇν*, per appositionem ad *στόλον* addita esse, sed epitheti officio fungi: exercitum eduxerunt ad militare auxilium.“ HERM.]

V. 48—54. Bellum clamant Atridae pariter ac vulturii, qui ingenti de liberis ereptis dolore huc illuc vagantur.

V. 50. *ἐκπατίοις ἄλγεσι παίδων*] ingenti dolore de liberis. *ἐκπάτιον* quod sese continere nequit in itinere suo, quod huc illuc vagatur, itaque quicquid immodicum est et certis rationis finibus destitutum. Quod hoc loco optime sese habet. Ingens dolor vultorios huc illuc rapit, ut huc illuc supra nidum circumvolitent. Quod scholiastes *ἐκπατίοις* ad pullos refert e nido ereptos, nihil est; *πάτος* non est nidus, et, quum recte ille *ὀρτάλιχοι* explicuerit *οἱ μηδέπω πετόμενοι νεοσσοί*, non est quod sibi velit haec mentio viae. Similitudinis fons Hom. Od. XVI, 217.

V. 51. *ὑπατοι λεχέων*] Vis comparativi addita superlativo, ut Herodt. II, 35. *Αἴγυπτος πλείστα θωμάσια ἔχει ἢ ἄλλη χώρα*. Cf. Xenoph. Venat. V, 17. Philem. fr. inc. 109. — *στροφιδινεῖσθαι* ut *τροχοδινεῖσθαι* Prom. 882. BL.

V. 53. Vocabula *δεμνιοτήρη πόνον* citat Hesychius, recte explicans: *νεοσσοί ἔτι τοιοῦτοί εἰσιν, ὥς τὰ δέμνια τηρεῖν καὶ κατέχειν, μηδέπω πέτεσθαι δυνάμενοι*: quum laborem pullo-

rum cubile custodientem amiserint. *πόνος* res, in qua laborem consumit aliquis: *τεκτόνων πόνος* fr. 378 (361). *πλούτου πόνος οὔμος* Pers. 751. *μελισσᾶν πόνος* Pind. Pyth. VI, 54. Res, quae *πόνῳ* illo significatur, cui opera dabatur, ipsa interdum additur in casu genitivo, ut Pind. Isthm. III, 17: *διέστειχον πλούτου τετραοριᾶν πόνοις*, incedebant in iis divitiis, quibus quadrigarum curas sustentarent. Eadem ratione dictum prorsus ut nostro loco: *ἄπτερος τέκνων ὠδὶς*, liberi implumes Eur. Herc. fur. 1039. Eur. Hipp. 646 *θηρῶν δάκη* bestiae mordaces. — Nam quod plerique interpretantur: labore de pullis, quo nidum custodiverant, perditio, hoc neque est *δεμνιοτήρης*, quod nihil declarat, nisi quod ob infirmitatem cubili adhaeret (cf. v. 1412), neque *ὀλέσαντες*, quo designatur rei, quam nostram habuimus, amissio. [*δεμνιοτήρης πόνος ὀρταλίχων* est cubiliprema cura pullorum, sive labor, quem parentes pullis incubando sustinuerunt." HERM.]

V. 55 — 59. Audito hoc orbatorum parentum clamore Furiam contra violatores mittit deus vindex.

V. 55. *ἢ τις Ἀπόλλων*] Diserte declarare deum ultorem non audet chorus, quia nunc hic, nunc ille, quem offenderunt mortales, vindicis munere fungitur; quicunque vero hoc munus suscipit, agit ex natura Apollinis, cuius est perdere eos, qui suo arbitrio vivere legesque divinas transgredi conantur. [de *τις* cum nomine proprio coniuncto dixit Fritzschi Quæst. Lucian. p. 16.]

V. 56. *Πάν*] additus videtur, quia de animalibus sermo est; eius est iudicium de animalibus, ut Apollinis de hominibus, quum in illis pariter atque in his puniatur quaevis superbia et violentia, de qua re cf. fr. 272 (Schütz): sive Aeschilo sive Archilocho hoc tribuendum sit. Quod Müllerus (Dor. 1, 295) ut genium infernum, qui mentes terrore percellat, Panem adiectum putat, id hoc loco parum designatum videtur. — *ἢ Ζεύς*. Iovis mentio addita neque quia regum deus (Stanl.), neque quod servator (Both.) habetur, quae per se vera huc non pertinent; sed tum quia solus Iupiter revera supremus (55) dicitur, tum quia sine illo nihil integrum, nihil perfectum est, ut in nulla deorum consociatione (*συντελεία*) eo careri possit. Theolog. Aesch. p. 75 sqq. [Vide ad v. 57 adnotata.]

V. 57. *γόνον ὀξυβόαν τ. μετ.*] quod ad pullos abductos referunt interpretes, nonnisi de clamore parentum vulturiorum antea (48) designato dictum esse posse apparet ex eo loco, quo *ἄτων* positum est, quod aperte tum priora tum sequentia spectat. Bellum clamant Atridae pariter ac vulturii clamant de pullis solliciti, quorum clamorem audiens Iupiter Furiam mittit contra eorum adversarios. Neque aliter intellexit scholiasta voces *γόνον ὀξ.*, qui *τῶνδε μετοίκων* interpretatur *ὑπὲρ τῶν μετοικισθέντων νεοσσῶν*. Sed hoc *ὑπὲρ* non addidit Aeschylus, neque dubium esse potest, quin *τῶνδε μετοίκων* ad eosdem referendum sit, qui clamorem edunt. Pullos vero abductos mire dixisset *μετοίκους* [neque *τῶνδε* recte

addidisset]. Itaque solam illam probo interpretationem, quae est in Schol. Soph. Oed. Col. 936: μέτοικος. κέχρηται δὲ καὶ Αἰσχύλος ἐπὶ τῶν οἰωνῶν ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι λέγων οὕτως· τῶνδε μετοίκων. μετοίκους γὰρ εἶπε τῶν ὑψηλῶν τόπων τοὺς οἰωνοὺς ἀντὶ τοῦ ἐνοίκους. Quod in hac dictione mirum videri possit, eo tollitur, quod diserte Aeschylus tum deos tum aves sublimes ὑπάτους dicit eaque communem utrorumque sedem designat, cuius rationem si certius descripturus erat, bono iure aves deorum inquilinos dicere poterat. Talia comicis ansae erant ad condendam sublimem avium urbem. [Ahrens. p. 234 — 238 coll. Hesychii glossa πεδοίκου χελιδόνος, συνοίκου, Αἰσχύλος Τροτοῖς, domesticos dici vulturios illosque deos putat, quod in monte vel Apollini, vel Pani vel Iovi sacro nidum posuerint vulturii; illos vero deos maxime in montium cacuminibus coli, ut in Lycaeo teste Pausania VIII, 38, 2—6; Megalopoli in templo Iovis Lycaeī fuisse statuas Panis et Apollinis, Paus. VIII, 30, 2. 3. E.]

V. 59. παραβάντες, qui e finibus iis, quibus natura sua et voluntate deorum circumscripti sunt, egressi non in iusta via, sed extra eam incedunt, quo turbatur aliorum ditio. Cf. v. 754: δόκην παραβάντες Eum. 768. Idem designat παρεξέρχεσθαι, παρεξίεναι, παρείρειν. Soph. Ant. 921, 69, 368. Differt notio vocis ὑπερβαίνειν, quae est ipsa finium transgressio, idemque designat ὕβρις. — Ἐρινὺς id numen, quod eum, qui e finibus suis egressus est, coercet iamque in ipsis eius finibus vexat. Simplex illud coercendi munus vide Hom. II. XIX, 418. [παραβάντες sunt ἀγρόται, ut apud Homerum, quem locum Aeschylus expressit, Od. XVI, 216 ἢ αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες, οἳ τὰ τέκνα ἀγρόται ἐξείλοντο, πάρος πετεεινὰ γενέσθαι. E.]

V. 60 — 67. Eadem ratione nunc Iupiter contra Paridem mittit Atridas, de Helena pugnas et cladem paraturus Graecis, qui eam sunt ulturi [parique modo Troianis].

V. 61. ξένιος Ζεύς] Cf. v. 679 et 720. — Alexandri nomen hoc loco et v. 348, reliquis Paridis: 382, 510, 687 cett.

V. 62. πολυνόρος] τῆς πολλοῦς μνηστῆρας ἐσχηκίας Schol. Recte: cf. v. 664, 670. Maritos enim Helenae chorus nonnisi Menelaum et Paridem novit; nihil id, quod Bloomfield. putavit, de Deiphobo; propter illos vero duos non poterat dici πολυνόρος.

V. 63. γυιοβαρῇ] quae membra membris, brachia brachiis, genua genubus urgent.

V. 64. γόνατος cett.] de iis, qui luctantes in genu procumbunt. Cf. Pers. 931. CASAUB. Describitur hoc et sequenti versu clades, id quod e fractis apparet hastis. [ἐρειδομένου, exquisitius vocabulum, eodem modo hic positum, quo ab Homero ὕπτιος οὔδ᾽ ἐρείσθη, multoque fortius dictum quam πίπτοντος, erant enim παλαίσματα γυιοβαρῇ, i. e. ut schol. explicat βαρεὰ καὶ μὴ ἔωτα ἀνανεῦσαι τοὺς πίπτοντας. E.]

V. 65. *προτέλεια* primitiae, ea quae fastigium rei antecedunt. Cf. v. 213, 694. In proelio idem quod *ἐν προμάχοις*.

V. 67—71. Licet praesentem pugnae statum ignorem, certum tamen est, instare ultionem: semper enim imminutam deorum maiestatem ulciscitur interitus.

V. 68. *πεπρωμένον*] quodcumque proficiscitur e certa et definita ratione, qua omnes res distributae et destinatae sunt. Deorum est coli honore a mortalibus; mortalium est tribuere hunc honorem, quem si minuerunt, ultio exspectanda est. Ita v. 662. *τὸ πεπρ.* est quod certa lege prodit ex peculiari naturae Hellenae.

V. 70. [*ἀπύρων ἱερῶν* non recte explicat schol. Sacra igne carentia ea intelligi, quae irrita, a diis non accepta sint, vidit Herm. coll. Hesychii glossa *ἀπύρου: ἄθύτον*. Σοφοκλῆς *Μυσοῖς*. At *ἀπύρων ἱερῶν ὀργάς* non dicit iram ob sacrificia tristica, quae est Hermanni sententia de Iphigeniae immolatione cogitantis, et Schneidewini, Paridis innuptas nuptias intelligentis, sed ipsis sacrificiis poeta iram tribuit. Iam quum Chorus dicat; quicumque est praesens belli status, certa est vindicta, neque ullis sacrificiis ira deorum placari potest, sacrificia necessario sunt intelligenda pro urbis salute facta, ut Cassandra dicit v. 1127 *ἰὼ πρόπυργοι θυοίαι πατρός, πολυκαυεῖς βοτῶν ποιονόμων· ἄκος δ' οὐδὲν ἐπήρκεσαν, τὸ μὴ πόλιν μὲν, ὥςπερ οὖν ἔχει, παθεῖν*. Haec sacrificia quae ἄπυρα sunt, ἐξ ὧν Ἥφαιστος οὐ λάμπει (Soph. Antig. v. 1006, quem locum Hartung. contulit), tamquam irasci dicuntur, eiusque irae pertinaciam neque ignem subiiciendo, vel denuo accendendo (*ὑποκαίων*), neque additis precibus cum libatione coniunctis (*ὑπολείβων*), neque lacrimando (*δακρύων*) placare poterit, ut tandem laeta fiant sacrificia et accepta. Subiectum enunciationis est *τίς*, intelliguntur Troiani. E.] — *παραθέλγειν* vel *θέλγειν* de placanda deorum ira Aeschilo usitatum Eum. 900. Suppl. 1040.

V. 72—103. Nos grandaevi homines ab expeditione illa sumus relictī, quia viribus caremus iuventutis (— 82). Te vero iam quaremus, regina, cur ubique sacra instituas (— 91.), faces e domo regia depromtas accendas (— 96.), ut curae tu nostrae medearis, fluctuanti inter tristitiam et spem laetiolem (— 103).

V. 72—82. Nos remanebamus relictī, viribus tam infirmis quam pueri, baculis innixi; [nam quum puerilis medulla in pectore laete crescens senili similis est et robore bellico destituta], tum senex decrepitis tribus pedibus, puero non robustior, somnii instar ingreditur.

V. 72. [*ἀτίται* nominativum Herm. non temere damnandum censet, ita enim dictum esse *ἀτίτας* Eum. v. 256, vid. Lobeck. ad Ai. v. 241. Paralip. I p. 428. Rectius Weil. monet *ἀτίτην* non dici passiva significatione; Eum. v. 256 *ἀτίτην* esse *τὸν μὴ τίνοντα* et apud Hesychium *ἀτίτην: ἀτιμώρητον, ἄπορον, ἄτιμον, τὸν μὴ ἔχοντα ἀποτιῶσαι*, glossa *ἄτιμον* designari eum qui propter *ἀτίσιαν*

erat ἄτιμος. Eadem est Ahr. p. 249 sententia, qui ἀτίτην explicat inutilem ad militiam, ut ἀτίτης, i. e. ὁ μὴ ἔχων ἀποτίσαι, hic non de eo dicatur qui est ἀδύνατος χρήμασι, sed de eo qui est ἀδύνατος σώματι. E.]

V. 75. ἰσχὺν νέμειν ut νέμειν κράτη ἀστραπῶν Soph. Oed. Tyr. 202. [haec verba ἰσχὺν ἰσόπαιδα νέμοντες ἐπὶ σκήπτροις proximis versibus copiosius Chorus exponit, ut et puerorum et senum eandem esse conditionem doceat. E.)

V. 76. νεαρός] iunior, recentior, hoc loco de medulla juvenili, alibi (344 et 1472) de pueris nondum adultis, ubi opponitur μέγας vel τέλεος. νεαρός et νέατος antiquus comparativus et superlativus.

V. 77. [ἀνδρῶσων in hac a plantis sumta imagine dictum esse de medulla quasi prosiliente videtur. Similiter dixit Homerus ὁ δ' ἀνέδραμεν ξρονεῖ ἴσος et quem locum Schn. attulit, Pind. Nem. 8, 40 αὖξεται ἀρετὰ γλώρῃς ἑέρσαις ὥς ὅτε δένδρεον ἄσσει. E.]

V. 78. [„Equidem χώρᾳ intellexerim de loco et numero, in quo quid habetur, ut apud Theogn. v. 151 ὕβριν, Κύρνε, θεὸς πρῶτον κακὸν ὥπασεν ἀνδρὶ, οὐ μέλλει χώρην μηδεμίαν θέμεναι. et v. 821 οἷ δ' ἀπογηράσκοντας ἀτιμάζουσι τοκῆας, τούτων τοι χώρῃ, Κύρν', ὀλλγῇ τελέθει. Dicit igitur chorus non inest, non censetur in loco aliquo et numero.“ HERM. Recte, sed χώρᾳ ut „in aliquo numero“ significaret, illud aliquo necessario erat addendum, quare scripsimus οὐ τινι χώρᾳ. Xenoph. Anab. V, 7, 28 ἔπειτα δὲ οὓς μὲν ἂν ὑμεῖς ἅπαντες ἔλησθε ἄρχοντας, ἐν οὐδεμιᾷ χώρᾳ ἔσονται. E.] — Ἀρῆς. Cf. Suppl. 740. Soph. El. 1243. Eur. Phoen. 134. (Ἀρῇ δ' Αἰτωλὸν ἐν στέροισι ἔχει). B L.

V. 80. βάκτρον τριτοβάμονος Eur. Tro. 275.

V. 82. ὄναρ] Cf. Prom 448, 549. B L. — ἡμερόφαντον, quia [vera somnia νυκτίφαντα sunt].

V. 83 — 91. Quid est, quod novi compereris, regina, ut in omnium deorum, tum urbicorum, tum aedium praesidum, tum forensium aris sacra facias? — Quum diserte nunc alloquatur chorus reginam, probabile est eam esse egressam ex aedibus et parare sacra diis, quorum imagines positae sunt in scena, cum ancillis comitantibus. [De qua re vide ad v. 103 disputata.]

V. 87. περὶ πεμπτα θυοσκνεῖς] sacrificia instituis, quae huc illuc misisti. [Aristoph. Equit v. 1320 τίν' ἔχων φήμην ἀγαθὴν ἦκεις, ἐφ' ὅτῳ κνισῶμεν ἀγυῖας; et schol. ἔθος ἦν τοῖς ἐν ἀγυαῖς ἰσταμένοις θεοῖς ἐπὶ ταῖς ἐρχομέναις ἀγγελῖαις θυεῖν, ὥς ἂν εἰ ἀγαθαὶ εἴεν, ἐπινεύσαιεν ταύταις, εἰ δὲ τούναντιον, ἀποτρέφαιεν.]

V. 88 sqq. [Tria deorum genera commemorantur, urbis praesides et superi et inferi, in his maxime heroes, deinde regiae, denique fori et negotiorum praesides. Vulgatae scripturae οὐρανίων multae exstant explicationes, quas vide apud Ahrsium p. 258 sqq. Prior editio haec habebat:] Triplicem Aeschylus exhibet deorum

ordinem, urbicos, coelestes, forenses, quemvis ordinem articulo τῶν, τῶν τε, τῶν τε designans. Urbicos tum superos dicit tum inferos. Urbici potius regis et civitatis, forenses vero plebis et negotiorum gratia adorantur; hi fere iidem, qui θεοὶ ἀγῶνιοι, illi in arce culti, parum diversi a domesticis et familiaribus diis, γενεθλίοις, ἐγγενέσιν, γενέταις, qui tum superi tum inferi dicuntur, quia duplex haec cuiusvis civitatis ratio cum utrisque numinibus vertitur in genere regio. Reges a Iove supero sunt oriundi et post mortem Iovis inferi comites (πρόπολοι Ch. 358); quin originem etiam repetunt ab inferis, quum in his sit Tellus, et princeps fere unius cuiusque regiae stirpis proavus a Tellure sit editus, cuius e filia vel nepti sobolem genuit vel Iupiter vel Apollo vel aliquis deus superus. Ab utrisque hiis numinibus, tum urbicis tum forensibus, differunt coelestia, ea potissimum numina, quae imbris, sole, luce omnibusque rebus, quae in coelo sunt, terram secundant. Hanc cogitationem cum mentione coeli in mente poetae nostri coniunctam esse patet e Danaïd. fr. 36. Ag. 7. Prom. 457. Itaque haec adoratio deorum, qui civitatem, agros, negotia tueantur, est eadem quae Th. 271 πολιτισσοῦχοις θεοῖς, πεδιονόμοις τε κάρορας ἐπισκόποις.

V. 92—96. [Quid est, quod] alia aliunde fax tollitur uncta mollibus sancti olei fomentis innoxiiis, pulve deprompta e cella regia.

V. 95. παρηγορία, quidquid mulcet, delinit, commode dictum de oleo, quod res vel durissimas molles reddit et habiles. [Flamma oleo ex cella regia deprompto quasi unguentorum fomentis medicata. Παρηγορία dicuntur ἄδολοι, quod non sunt fallaces, sed praestant quod pollicentur. E.] Plerumque enim mala Graecis apparebat quaevis suadela, quippe qua turbetur et vincitur libera voluntas et prudens ratio mentis. Cf. v. 369. Suppl. 1040.

V. 96. πέλανος puls, tum cocta, itaque de placenta, tum liquida, ut hoc loco de oleo, Eum. 265 de cruore (eodem sensu, quo θρόμβοι φόνου ih. 184) et Choeph. 92 de libatione mortuis dicata, composita ex melle, vino, aqua et farre (Od. XI, 519). [Panzerbieter Phil. XII p. 447 πελανῶ non de oleo accipit, ut appositionis loco ad παρηγορίαις additum sit, sed de placenta, ut cum ἀνίσχει coniunctum pro dativo commodi accipiatur, propterea quod non oleo sacrificaverint, ut ture, placenta, sed ad ignem alendum oleo sint usi, coll. Virg. Aen. VI, 254 tum Stygio regi nocturnas inchoat aras et solida imponit taurorum viscera flammis, pingue super oleum infundens ardentibus extis. Probat hoc Ahr. p. 262, qui etiam v. 91 δώροισι eodem sensu pro dativo commodi habet. Sed ita bis idem diceretur; recte ita procedunt sententiae: in omnium deorum aris dona accenduntur et flamma oleo alta coelum petit. E.]

V. 97—103. Harum rerum causas ex te quaero, quantum fas est, ut curae meae medearis, quae nunc me vexat, nunc a spe speratur, quae laeta de his sacris fines imponit anxietati.

V. 98. ἀλνεῖν] hoc loco nihil nisi dicere, ut v. 1450. Ch. 192.

Soph. Phil. 1366, 1384. αἶνος Ag. 1451. [Contra disputat Schoemann p. 19, cui αἰνεῖν semper aliquam iudicii voluntatisque adsignificationem habere videtur. Frustra. Etiam ἀνχέϊς v. 1465 nihil est nisi dicis. E.]

V. 100. κακόςφρων] inimica, animo adversans, animum laedens. εὐφρων, animo carus.

V. 101. [φαίνουσα immerito in dubitationem est vocatum, quum φαίνειν, si non apparendi significatione, cuius tamen exempla exstant, apud Eurip. El. v. 1233 ἀλλ' οἶδε δόμων ὑπὲρ ἀκροάτων φαίνουσι τινες δαίμονες, et apud ipsum Aeschylum Fr. 291 ὅς ἦρι μὲν φαίνοντι διαπάλλει πτερόν κλέκον λεπάργον, quibus compositorum exempla addit Ahr. p. 265, at certe dicitur luendi significatione, quae ipsa quoque hic apta est. E.]

V. 103. φρένα θυμοβόροιο] dictum ut θυμαλγῆς καρδία v. 992. [accusativum posuit quasi θυμοβορούσης dixisset, cf. v. 1049 πολλὰ συνίστορα. — Hermannus „Non respondet, inquit, choro Clytaemnestra. Scilicet quum ante aedes regias in scena complures arae cerni videantur, in quibus ignis vel accensus erat vel iam accendebatur, egressa ex aedibus regina, ut mos est, cum duabus ancillis, ad eas aras deinceps accedit, tus et suffimenta in ignes iniiciens. Deinde videtur spectatoribus a dextra abire, ut in urbe sacra factura; tum redire finito chori carmine.“ Hoc non recte statui in Jahnii Annall. LXX p. 368 monueram. Nam Clytaemnestra si in scena erat, choro interroganti non poterat non respondere. Illa vero v. 240 demum ex aedibus egreditur, ut chori verba docent ἦκω σεβίζων σὸν, Κλυταιμνήστρα, κράτος. Hic Clytaemnestram chorus alloquitur, non quod in scena sit, sed ut in scenam prodeat, quod non debebat Schneidewino incredibile videri, quum prorsus eodem modo apud Sophoclem in Aiaceis parodo Aiace absentem chorus alloquatur. Nobis assentitur Panzerbieter Phil. XII p. 443. E.]

V. 104 — 148. Atridarum res, quum pararetur expeditio, portendit omen aquilarum, quae leporem gravidum lacerabant. Aquilarum prodigio excidium Troiae, leporibus odium Dianae designabatur, quae ne sacrificium domui funestum postularet, Calchas verebatur.

V. 104 — 117. Potis sum enarrare, quodnam itineris auxilium fatale numinum iussu viris nostris contigerit; — adhuc enim divinitus inspirat suasio cantum, robur aetas congruens; — ut Atridas cum Graecis Troiam miserint duae aquilae, regibus a dextra apparentes, vescentes lepore fetu gravido. — κῆριος qui rem quampiam ut sibi peculiarem possidet, v. 164, 845. Suppl. 965. Itaque hoc loco de certitudine rei, quam profitetur. — δύνατός ἐμι εἰπεῖν τὸ συμβὰν αὐτοῖς σημεῖον ἐξιοῦσιν Sch. — ὄδιον κράτος αἰσιον res, quae profecturos fiducia instruxit; omen, quod faustum iter portendit. Ita ὄρνιθες ὄδιοι v. 146. Minime, ut Schol. et Blomf., τὸ ἐν τῇ ὁδῷ ὁφθέν: nondum enim factum erat itineris exordium. Quod in itinere occurrit est ἐνόδιος P. 487. [Ex utroque loco, vss. 104 et 146, apparet falsam esse Hesychii glossam ὄδιοσ

οἰωνός: αἴσιος. immo ὄδιος οἰωνός est avis quae iter facturo vel fausta vel infausta portendit. *E.] — κράτος* minime imperium (ut Well. Ind.-I. p. 319), sed robur vel potentia, quae deorum favore tribuitur, idem quod postea ἀλκά. — *αἴσιον* ubique de fausto omine a diis misso. Hom. II. XXIV, 374. Pind. Pyth. IV, 23, 198.

V. 105 — 107. Inserta est haec sententia inter duas principales totius ordinis, ὅπως enim pendet a *θροεῖν*. — Exhibetur in versibus nostris ratio, unde hanc certitudinem repetat chorus; *ἔτι γὰρ* respicit notionem *κύριός εἰμι θροεῖν*.

V. 106. *πειθῶ*] quidquid quempiam ad agendum permovet, nunc res, nunc verba. Ita Soph. Trach. 661 *τὰς πειθοῦς παγγέλστω προφάσει* de artificio Deianirae. Ita Ag. 369 de ipsa voluntate, ipso studio, quod ad agendum incitat. Itaque hac suasio ipsum declaratur deorum omen, quod nunc per cantum (*μολπᾶν*) chorus enuntiaturus est. Suasio divinitus cantum inspirat nihil est nisi: divinitus ad canendum suscitor.

V. 107. ἀλκά saepissime de robore, quod deorum praesidio homini contingit. Theb. 76, 215. Eum. 258. Suppl. 351, 731, 832. — *σύμφυτος αἰών* id tempus, quo Troiae excidium instare omen declaraverat; *σύμφυτος*, cognatus, congenitus, quod una cum altero nascitur et crescit, optime dictum de iusto tempore eo, quod omen constituit, cuius temporis memoria cum memoria omnis nascitur et permanet usque dum, usque dum maturatum ad id fastigium ductum est, quo ratum fit omen. Cf. v. 141. Pind. Isthm. III, 17. Parum differt ab hoc nostro *μόρσιμος αἰών* Suppl. 47. Iustum illud tempus memoratur v. 122 (*χρόνω*) a Calchante, lyrica brevitate designatum. Calchanti enim dicendum erat de ipsa eversione, non de eversionis tempore, quod qui scire cupidus erat, ei quaerere licebat. Diserte dictum est v. 40. Robore destituti erant senes ipsi, qui soli Argivam regionem custodiebant; omnis iuventus bello profecta erat; omne igitur civitatis robur periculum subibat. Deorum vero augurio promissum erat certo quodam tempore superius evasurum esse hoc robur. Hoc tempus quum aderat, iure dici poterat ferre robur Argivis et imprimis choro, qui eorum vices tenet. Tota igitur sententia haec est: dii me ad canendum suscitaverunt iustique temporis adventu fiduciam suppeditant. Ea res, quae cantu profertur, quae iustum tempus designavit, exhibetur sequentibus versibus, qui apte ab ὅπως incipiunt. [Fr. Thiersch. de analog. II p. 45 cum Stanleio alisque vertit: adhuc enim divinitus mihi adspirat fiducia cantum, vires ad canendum cognata aetas. Et sane recte videtur *σύμφυτος αἰών* a schol. explicari ὁ σύμφυτός μοι αἰών, ὃ ἔστι τὸ γῆρας. Sic *χρόνος ξυνών* apud Soph. Oed. Col. v. 7. *συγγενεῖς μῆνες* Oed. R. v. 1082. Hartung. assert Eur. Herc. fur. v. 678 *ἔτι τοι γέρων ἀοιδός κελαδεῖ Μναμοσύναν*. Ahrens (*μολπᾶν ἀλκᾶν*) vertit: adhuc enim mihi praebebat suadelam, cantus robur, senectus, ut *πειθῶ* dicatur *μολπᾶν ἀλκά*. Schwerdt *πειθῶ μολπᾶν* coniungit et

ἀλλᾶ fortiter vertit coll. Pind. Ol. 1. 112 ἐμοὶ μὲν ὦν Μοῖσα καρτερώτατον βέλος ἀλλᾶ τρέφει. Herm. (ἀλλᾶ) „chorus, inquit, quum dicit adhuc mihi fiducia cantum inspirat, quo augurio suscepta sit expeditio, quid aliud indicat quam adhuc se confidere ratum fore augurium? cur autem adhuc? nempe quia destinatum tempus nondum est exactum, ex quo manifestum est ad πειθῶ per appositionem adiectum fuisse id quo niteretur ea fiducia.“ Rectius plerique θροεῖν ὅπως coniungunt. Schn. (μολπᾶν ἀλλᾶ) explicat: adhuc enim mihi divinitus inspirat fiduciam cantus temporis spatium cum expeditione coniunctum. At apud Aeschylum augurium de Troia decimo anno expugnanda non exstat. Alias explicationes vide apud Schoem. p. 19. Ahr. p. 270. Stanlei interpretatio quamquam non est sine offensione, multo tamen reliquis omnibus praestat. Illud certum est, καταπνεῖν μολπᾶν nullo modo dici posse σύμφυτον αἰῶνα, quo vocabulo si tempus belli nondum exacti significatur, qui tandem ad cantum inspirari eo senes possunt, quod frustra iam decimum annum Graeci pugnanti? sin αἰών est senectus, non solet illa inspirare, sed ipsa inspiratione quam maxime egere. Vide not. cr. E.]

V. 110. πρᾶκτορι] τῷ δίκην εἰσπραξομένῳ Schol.

V. 112. ἐξόπιν cett.] ὁ ἐξοπλίσω λευκός. ὅ ἐστιν ὁ πύγαργος Schol. Cf. Aristot. Hist. Anim. IX, 32, 1. BOTH. [Aristoteles sex aquilarum species recenset, quarum validissima, quamquam magnitudine tertia est μέλας sive μελανάετος καὶ λαγωφόνος, prima magnitudine πύγαργος sive νεβροφόνος. Hom. II. XXI, 252 αἰετοῦ οἶματ' ἔχων μέλανος, τοῦ θηρητῆρος, Ὅς δ' ἅμα κάρτιστος τε καὶ ὤκιστος πετεηνῶν.] — Effeminatam Menelai indolem hac aquila designari equidem non credo, nihil de hac re Aeschylus. Statuit modo aliquam diversitatem.

V. 113. δορυπάλτου] a parte dextera, id quod diserte dictum v. 135, an der Schwertseite. B. Oppositum est παρ' ἀσπίδος Theb. 674. — Ἴκταρ μελάθρων, citata a Thoma Magistro Ἴκταρ: prope aedes Agamemnonis; itaque non in ipso tecto.

V. 114. Ἔθρα de loco, ubi aves in aëre conspiciuntur, ut Eur. Herc. fur. 596. ὄρνιν δ' ἰδὼν τιν' οὐκ ἐν αἰσίοις ἔθραις. Apparent ubi ab omnibus adspiciuntur. Nihil in hoc versu de domo Atridarum [neque Herm. recte coeli fausta portententem regionem intelligit, coll. praeter Euripidis locum Ennii apud Ciceronem de div. I, 48 versibus cedunt de coelo ter quattuor corpora sancta ayium, praepetibus sese pulcrisque locis dant. Id iam verbis χρεὸς ἐκ δορυπάλτου expressum. Locus undique conspicuus est intelligendus. In anaglyptis Musei Vaticani (cf. Boettigeri Amalth. I p. 48) aliisque tabulis conspici aquilam in rupe leporem lacerantem monuit Prienius Mus. Rhen. VII p. 378. E.]

V. 115. [ἐρικυμάδα non recte vulgo cum schol. explicant πολυκύμονα, sed admodum praegnans dicitur lepus, qui iam in eo fuerit, ut pareret, idemque proximis verbis significatur βλα-

βέντα λαισθίων δρόμων, interceptum ultimo cursu, i. e. partu, quae verba non recte Herm. alique interpretantur quum iam in eo esset, ut effugeret lepus impetum aquilarum. Lepus gravidus cursu certare cum aquilis non poterat, et quo auctore id chorus narrat? exercitus enim non pugnantes aquilas conspexit, sed iam edito loco leporem lacerantes, et ex fetus magnitudine conclusit matrem iam in eo fuisse, ut pareret. Quod vero Herm. id augurium refert ad captam post diuturnum bellum Troiam, sperantibus Troianis non simulato reditu vela dedisse Graecos, id ab huius fabulae consilio prorsus alienum est. Augurium illud quum poeta fingeret, duas res voluit eo portendi, et Troiae excidium et Dianae invidiam. Erat autem Diana εὐφρων πάντων ἀγρονόμων φιλομάστοις θηρῶν ὀβρικάλοις (v. 134), itaque aquilis irata, quae leporem devorassent, quum maxime fetus esset editurus. Similiter in Calchantis vaticinio Diana non solum dicitur irata aquilis αὐτότοκον μογεράν πτάκα θυομένοισιν (v. 129), sed additur, quoniam id maximi est momenti, πρὸ λόχου. — βλαβέντα λαισθίων δρόμων dictum esse ut apud Hom. Od. I, 195 ἀλλά νῦ τὸν γε θεοὶ βλάπτουσι κελεύθου, monet Bl. E.]

V. 117. τὸ δ' εὖ νικάτω] Cf. v. 204, 240, 334, 652. [„Demosth. Philipp. 1 extr. νικῶν δ' ὅτι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.“ HERM. — αἴλινον, cf. Fr. Thiersch. de analog. II p. 21 sqq. Philolog. VIII p. 577 sqq.] — Aptus sane huic loco hic versus, tum quia in omine, quanquam dextro, inest aliquid, quod minetur, quoniam gravidus est lepus, tum quia iam de vaticinio, quod nunc prolaturus est, cogitat chorus. Aequè aptus est v. 129, ubi irae divinae mentio facta, aptissimus v. 146, ubi mala, quae domui minantur, sunt exhibita.

V. 118—131. Calchas, qui his aquilis Atridas designari intellexit, Troiam hac expeditione iusto tempore eversum iri praedixit, veritus simul, ne exercitum perturbaret ira divina, invidia Dianae, quae Atridis pariter infensa esset atque aquilis, quarum epulas odio haberet.

V. 119. Agnovit aquilas et duces: agnovit utrosque hos esse idem, alteros alteris designari. Saepe a tragicis duae eiusdem notionis partes iunguntur particula τε. Cf. Ag. 202. [ἀρχηγέτας πομπῆς etiam Fr. Thiersch. de anal. II, p. 58 intelligit, qui τε omisso vertit: perspexit leporis epulatores expeditionis esse duces. Recte vero Stanleius aquilas intelligit: deductores qui omine suo expeditionem suaserunt, Atridas enim πέμπει θούριος ὄρνις (v. 110). Eam interpretationem cum aliis Schn. sequitur; fatendum tamen ἀρχάς de aquilis, quae sint βασιλῆς οἰωνῶν, non satis apte dici; aptius posuisset πομποὺς ἄρπας, Calchas conspicatus Atridas agnovit leporivoros deductores vulturios. E.]

V. 121. τεράζων] τὰ τέρατα διηγούμενος. Sch.

V. 122. χρόνῳ] iusto tempore, ut v. 442, 773 cett., quod

diserte dictum Suppl. 732 χρόνῳ κυρίῳ τ' ἐν ἡμέρᾳ. — ἀγρεῖ, praes. pro fut., ut Soph. Phil. v. 114 αἶρεῖ τὰ τόξα ταῦτα τὴν Τροίαν μόνα. ἀγρεῖ, ἀγρεύσει, πορθήσει gl. Farn.

V. 124. [., πρόσθε τὰ δημοπληθῇ dici quidem potest pro τὰ πρόσθε δημοπληθῇ, sed sententia frigida est, quia πύργων κτήνη si antea dicuntur populi Troiani fuisse, tam nihil id ad indicandam opulentiam confert, ea ut minui potius videatur. Sententia est: vi fatum turrium opes diripiet collatas a populo. Opulentiam dicit Priami ex tributis civium collatam. Δημοπληθῇ est πολλὰ δήμια, ut dicitur ἀρσενοπληθῆς in Suppl. v. 29 et γυναικοπληθῆς in Pers. v. 122a. HERM. Obstat tamen, quod πρόσθετος ea significatione non dicitur. Fr. Thiersch. de analog. II p. 61 πρόσθετα δημοπληθέσι legit: omnes aedium regiarum opes, popularis opulentiae copiis additas, vis fati diripiet. Nempe urbe capta congeri solebat omnis praedae opulentia, ut deinde iusta inter singulos divisio fieret, cf. Virgil. Aen. II, p. 760. At populi opes potius dici debebant additae opulentiae regiae. Ceterum quod πύργους intelligit ἀνάκτων, δημοπληθῇ vero copiosas populares opes, κτήνη τοῦ δήμου πληθύνους, secutus est Ahrensium p. 278, qui πρὸς δὲ proposuit speciosa, sed vix vera emendatione. E.] — κτήνη, χορήματα. Hesych. Alibi nihil nisi pecudes. BL. — πρὸς τὸ βίαιον, βιαίως, sicut πρὸς τὸ κάρτερον Prom. 212. BL.

V. 126. ἄρα idem quod ζήλωσις, invidia. Hesych. ἄγαισι, ζηλώσεισι Αἰσχ. Θρήσσαις. — κνεφάζειν obscurare, id est malis afficere. κνέφας malum, quo affligitur et frangitur aliquis, Eum. 379. Cf. Ch. 52. Ag. 439. — προτυπὲν στόμιον, procusum frenum. [immo prius percussum, i. e. ante Troiae expugnationem ventis adversas Aulide afflictum.] Nihil de erumpendo vel irrumpendo, neque hoc concinit cum imagine freni. Ita Agamemno dicitur Troiae περιβαλὼν ξευκτήριον v. 507; mens παρέχουσα στόμιον Soph. Trach. 1263. στόμιον στρατωθὲν exercitus, qui freni instar est. [Rectius Herm. στρατοῦσθαι explicat in castris esse.]

V. 127. ἐπίφθορος] φθόρος est quivis sensus, quo quis rem quampiam alii contigisse vel ab alio gestam esse aegre fert, sive iustus, si ille, cui res contigit, iustos fines transgressus est, ut ea potiretur, sive iniustus, si optimo iure ex ipsa rationis lege ei evenerat.

V. 128. πτανοῖσιν κυσί] appositum voci οἴκῳ. Domus constat ex Atridis: Atridae aquilis significantur: si Atridis irata est Diana, est etiam aquilis; si his, illis. Aquilarum Iovis similitudine Atridas constanter designat Aeschylus. Cf. Ch. 247, 268. — Iovis canes dicuntur aquilae Prom. 1022., et grypes, compositi ex aquilis et leonibus, Prom. 803. Nullo modo dativus causae haberi potest πτ. κυσί: si ob solum aquilarum facinus Atridas odio habuit Diana, id prorsus ineptum est. [Ita tamen, quod mirere, statuit Fr. Thiersch. de anal. II p. 65, 77. Sed ne illa quidem explicatio est probabilis,

neque Hermanniana: quantum per aquilas cognosci potest. Locus nondum est restitutus. E.]

V. 129. αὐτότοκον] cum ipso fetu, cf. v. 514. — Similis religio Xenoph. de venat. 5, 14. Arrian. de ven. 22 et 23. Minores ferarum catulos missos faciunt venatores, Dianam reverentes. πιάξ, πιακίς, πιάξ, δειλός Hesych. Ut πλάξ a πλήσσω, δάξ a δήσσω BL. — πρὸ λόχου. Cf. Suppl. 677 γυναικῶν λόχους. — Quaesiverunt multa interpretes, quam re Dianae iram contraxerint Atridae, et sunt qui obscurius de hac re dixisse Aeschylum contendunt. Mihi omnia et perspicua videntur et plana. Eodem modo, quo aquilis, Atridis succenset Diana; neque ullam video rationem, cur alia huius atque illius irae causa sit existimanda. Cervam Dianae sacram ab Agamemnone occisis esse omnes uno ore referunt fabulae; cur vpro sacra fuerit, de eo dissentitur. Sacram fuisse, quia in nemore sancto habitaverit, narrat Sophocles (Electr. 567.); sacram, quoniam praegnans fuerit omnesque ferarum catulos dea amaret, Aeschylus. Noverat hoc facinus Calchas; itaque quum in itinere parato leporem gravidum devorantes apparerent aquilae, intellexit has aquilas, quoniam a dextra parte conspicuae essent, portendere victoriam; quoniam vero odiosis Dianae epulis vescerentur, haud oblitos esse deos impietatis illius Agamemnonis eamque ulturos calamitate domestica, postulaturos sacrificium, quo discordiam internam denuo suscitaturi essent. Propterea addit non leporibus solum (lepore vescuntur aquilae, qui cervis potiri nequeunt), sed omnibus feris favere deam. Animal sacrum, quod religione tractandum erat, quod Dianae tutela gaudebat, ex hac tutela eripuit Agamemno: cui sceleri aequalis est poena, si ex eius tutela filiam dea eripit eamque immolari iubet, si id, quod agunt, efficere cupiunt Atridae. Id vero, quod iam non desistit Agamemno ab illa expeditione, quod filia maculata cruore maculatur domestico, novum est scelus, nova impietas, et maior illa, quam severior sequitur calamitas, odium, quod contra maritum suscipit Clytaemnestra. Hanc impietatem in posteriore carminis parte chorus exhibet, quia in illa versantur omnia, quae hac tragoedia continentur; priorem illam impietatem, qua Dianam offendit, brevius indicat, quia haec iam parum ad rem: sed tamen satis perspicue. [Cf. quae Naegelsbach. et Schoemann. in philologorum conventu XII. a. 1851 et XIII. a. 1852 disputaverunt, quorum ille Dianam iratam esse putat propter coenam Thyesteam, hic propter ipsam expeditionem contra urbem ipsi gratam. Nobis tota haec quaestio videtur inutilis esse. Nam irata neque exercitui neque domui Atridarum fuit Diana, ventisque adversis missis Iphigeniae immolationem poscit, non ut Agamemno sceleris alicuius poenas solveret, sed ut ab expeditione deterreretur. Sed quoniam Dianae esse immolatam Iphigeniam constans erat fama, eam secutus eiusmodi prodigium poeta finxit, quo ipso ad huius potissimum deae invidiam duceretur vates. Hinc longior illa expositio vs. 133—136, mira vero brevit. v. 188 προφέρων Ἀρτεμιν, ubi cur Diana illud sacrificium

posceret exponendum erat. Scilicet noluit poeta a spectatoribus quaeri de re, cuius causam afferre nihil attinebat. *E.*]

V. 132—149. Quum enim omnibus ferarum bestiarumque campestrium catulis faveat Diana, nunc probabile est eam esse effecturam quae indicat illud augurium, dextrum quidem, sed non omnino faustum. Metuendum est, ne ventis missis adversis exigit sacrificium, quod rixas excitaturum sit. Manet enim in aedibus memoria vetustae discordiae, quae denuo surgere potest. Haec infausta iuncta cum fausto omine Atridarum domui Calchas designavit.

V. 132. *καλά]* Diana ἀρίστη καὶ καλλίστη Athenis et inter Arcades culta; in poetis primo a Pampho hoc nomine appellata. Paus. I, 29, 2., VIII, 35, 8.

V. 133. *δρόσοι* catuli modo nati, quorum curam gerit Diana, et quia venatrix et quia Lucina est. Recte schol. v. 129 *λοχέα γὰρ ἡ θεός.*

V. 134. *ἄγρονόμος* activo sensu, ut Od. VI, 196. Passivo Soph. Oed. Tyr. 1103. Ant. 786. Cf. v. 143. — *φιλόμαστος.* Cf. v. 693. BL.

V. 135. *ὄβρικαλον Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμ. καὶ Δικτυονλκοῖς* Aelian. Hist. Anim. XII, 47. Ὅβρια καὶ ὄβρικαλα, τὰ τῶν λεόντων καὶ λύκων σκύμνα, *Αἰσχ. Δικτυονλκοῖς* Phot. Idem Eust. Od. IX. p. 1625, 47: ὄβρικαλα, ὧν χρῆσις καὶ παρ' Αἰ. ἐν Ἀγ. BL.

V. 136. *τούτων* cett.] horum postulat ut omnia rata faciat. — *αἰτεῖ.* Prodigia non a Diana mittuntur, sed a Iove: itaque si quid illa in iis perficiendis vel adornandis mutari cupit, poscendum hoc est a Iove. Ita in oraculo (Herod. VII, 141) Minerva frustra Iovem precatur, ut Athenas a Persis servet. Eadem ratione postea dictum *ἐξηγήσατο θεός τις*, v. 640. Cf. II. XXII, 221. — *ξύμβολον*, res, e qua conicitur esse aliquid, vel quod futurum, vel quod absens, vel quod occultum est. Cf. v. 8, 290. Soph. Phil. 403., Oed. Tyr. 221. — *ξύμβολα κρᾶναι*, facere, ut eveniat res, quae signo illo indicata est. — *τούτων* — *ξύμβολα*, Diana perficere, rata reddere cupit omnia horum, omnia in quibus hi ipsi partes agebant.

V. 137. *δεξιὰ διὰ τὴν νίκην, κατὰ μομφα δὲ διὰ τὸν χόλον Ἀρτέμιδος* Sch. — *κατὰ μομφα.* Eodem sensu *κατάμειπτον* (Soph. Oed. Col. 1234, 1696.) et *ἐπιμομφον* (Ag. 531.) de eo, quod non integrum, non ab omni improbatione liberum est.

V. 138. *καλεῖν* usitatum de invocandis diis, de canendo non usitatum. Itaque *Παιῶνα* de Apolline dictum, non de hymno paeane. *ἰήϊος Παιῶν* idem quod *Ἰηπαιήων* Hymn. Apoll. Pyth. 94. Reliquis Aeschyli locis *παιῶν* ubique de hymno, excepto Philoct. fr. 227. De vocabulo *ἰήϊος* cf. Blomf. h. l. Soph. Oed. Tyr. 154, 1096. — De Ionismo *καλέω* v. 124. not. crit.

V. 139. *ἀντιπνόους ἀπλοίας]* Cohibebantur enim ventis adversis (v. 179), minime eo, quod venti deficiebant. *ἄπλοια* v. 175.

V. 140. [*Θυσίαν ἐτέραν* non dicit infaustam, neque aut

ad epulas Thyesteas *ἐτέραν* referendum, quae est Ahrentis p. 290, aut ad epulas excidii Ilii, quae est Wunderi p. 16 sententia, sed, ut Herm. monuit, Iphigeniae immolatio *ἐτέρα* est, alia quam aquilarum, quas *μογεράν πτάκα θυομένους* dixerat. Duplici ratione Calchas illud augurium interpretatur; aquilarum epulas Atridis, expeditionis ducibus victoriam portendere, sed quum Dianae invisum sit *δεῖπνον αἰετῶν*, verendum esse, ne his epulis aliae quaedam epulae, *θυσία ἄνομός τις, ἄδαιτος* designentur, Iphigeniae immolatio, quam Diana paret, funestam futuram domui Atridarum, *οἴκοις βασιλείοις* (v. 146). E. — „*σπενδομένα* medium tuitus est Bl. Eum. v. 360., cui loco minime fidendum est. Hic quidem etsi *σπερχομένα* scribere poterat poeta, tamen, quoniam ipsi Dianae hoc sacrificium fit, recte usus est medio.“ HERM.]

V. 141. *σύμφυτον*] cf. v. 107. [genti innatum, quod ad Atrai facinus respicit. Additum *οὐ δεισήμερον* per hypallagen, quod cum *ναικέων* erat coniungendum, rixae virum non reverentis. E.] Sacrificii, quod rixas procreat, memoria et auctoritas permanet per ipsas rixas, crescit et augetur cum iis.

V. 142. *παλλινόρτος* ira, quae denuo resurgit. [nam Atrai facinore renovato vetus illa generis ira reviviscit.]

V. 143. *οἰκονόμος*] aedes habitans, ut *οἰκονομεῖν* Soph.

El. 190. Cf. *ἀγρονόμος* v. 134. — *μῦμνει* — *μήνις τεκνόποιος*, manet enim terribilis rediviva domum custodiens astuta memor ira liberos ultura. Subiectum, cui omnia haec epitheta tum praemittuntur, tum adduntur, est *μήνις*. Quod cumulantur haec epitheta, eo designatur varia et clandestina ratio, qua per longam aetatem haec ira sese exerceat (cf. v. 200 sqq.). Ratio vero huius irae designatur in altero huius tragoediae vaticinio, in orationibus Cassandrae. Primum huiusmodi scelus commisit Atreus, qui domestico cruore adulterium Thyestis ultus est (v. 1150.). Inde exorta est illa discordiae ira in ipsa domo, in ipso genere (*οἰκονόμος*). Hac ira permotus clandestino dolo (*δολία*) Thyestis liberos interemit Atreus (1558). Manet iam haec ira in Thyeste eiusque filio, occasionem exspectans, qua Atridas puniat (*μῦμνει φοβερά παλλινόρτος, μνάμων, τεκνόποιος*), habitans in aedibus, in quas semel introducta est (*οἰκονόμος*), parans vindictam astutam (*δολία*) sceleris astuti. Itaque quum haec ira, quam exercent Furiae (1149.) vel, id quod idem designat, genius *ἀλάστωρ* (1470.), acri desiderio exspectet occasionem, qua insidias paret Agamemnoni: metuit Calchas, ne inveniat haec occasio in sacrificio, quod postulaturam esse exspectat Dianam. Neque vanus est hic metus: postulat Diana immolationem Iphigeniae; qua perpetrata (208 sqq.) perniciem dolosam denuo in domum introducit Agamemno (1489.), quod facinus ultura cum Aegistho sese iungit Clytaemnestra (1395, 1398). [*μῦμνει* non est manet, sed remanet, relinquitur, in quo vocabulo magna vis inest. Agamemno non solum nefarie, sed etiam temere egit, quod quum mactata filia renovasset patris scelus nondum expiatum, diuturnam

expeditionem suscepit domique iram reliquit quae commode vindictam pararet. Deinde ut praegressum *σύμφυτον* nos iubet *μῆνιν τεκνόποιον* accipere de ira ob coenam Thyestearum, ita *οὐ δεισήμερος* et *παλίνορτος* epitheta docent, etiam de Clytaemnestrae ira haec esse dicta. Itaque hoc dicit vates: illa *Θυσία*, Iphigeniae immolatio, rixam procreabit cum gente coniunctam, a mariti caede non abhorrentem. Nam dum proficiscitur Agamemno, relinquitur dira domus ira liberorum ultrix, quae coena Thyestearum Iphigeniae immolatione renovata reviviscit, coniuncta cum Aegistho Clytaemnestra domum gubernat, insidias struit, iniuriarum etiam post diuturnum tempus (v. 1338 *σὺν χρόνῳ*) memor vindictam parat. *E.*]

V. 145. *ξὺν μεγάλοις ἀγαθοῖς*] dictum de promisso Troiae excidio.

V. 146. *μόρσιμος*, ut antea *αἴσιος* v. 104.

V. 147. *τοῖςδ' ὁμόφωνον*] Malis his, quae una cum prospero expeditionis eventu vaticinatus est Calchas, concinna est naenia.

V. 149—170. Equidem invoco Iovem, quocum nemo unquam potest comparari, neque qui antea neque qui postea exstitit. Itaque Iupiter victor omnium supremus est celebrandus, qui dolore mortales sapientiam docet. — Quum in iis, quae praecedunt, multa fuerint, quae naeniam doceant, tamen non ipsa naenia est canenda, quia adest spes superiorem evasuram esse salutem. Quia vero mala illa efficienda curat Diana, numine aliquo eget chorus, cuius auxilio contra illam sustineatur. Paeanem invocavit Calchas, cum Calchante chorus consentit: Paean est Apollinis cognomen. Quae victrix Iovis potentia ostenditur in eius ratione cum iis, qui nunc, qui antea, qui postea existunt (152—160); ostenditur deinde sapienter agere hominem, qui hanc potentiam celebret, quia ita ea deus summus utatur, ut dolore ad prudentiam homines perducatur (161—165). Malorum enim memoria cogi mortales vel invitos ad modestiam et sapientiam, id quod deorum contingat gratia, qui invicto omnia gubernent imperio (166—170). [Chorus ad Iovem non propterea se convertit, ut ipse sollicitudinum onere liberetur, neque ut unde tantis imminentibus malis sperari aliquid auxilii possit demonstret: sed exposito augurio deinceps ea narraturus quae Aulide secundum Calchantis vaticinium evenerunt non fortuita, sed divini numinis providentia missa: Iovem, supremum deum cum veneratione celebrat, qui ut in coelo adversariis devictis deorum, ita in terra mortalium res iusto imperio moderatur; hunc qui sua sponte sequatur, sapere, qui obstat, malis afflicto etiam invitum sapere discere; hanc enim legem a Iove esse constitutam, ut dolore homines discerent, *πάθει μάθος*. Eadem sententia Chorus hanc narrationem concludit v. 235 *Δίκα δὲ τοῖς μὲν παθοῦσιν μαθεῖν ἐπιρροῇ-πει*. Tenendum est enim prioribus Chori carminibus id agi, ut peccasse Agamemnonem appareat, eiusque culpae poena exspectetur. Peccavit vero Agamemno, quod omnino hoc tam grave bellum mulieris causa suscepit, id quod proximo carmine chorus persequitur.

Praeterea vero ab hac expeditione divinitus est deterritus Calchantis vaticinio, quod quam verum esset Aulide ipse intellexit. Ille vero noluit Iovi obtemperans insipientiae onus ab animo remove (v. 154), sed nefarie filiam mactavit, ut secundum legem illam *πάθει μάθος* fieri non possit quin sceleris poenas solvat. *E.*]

V. 149—162. Iupiter, quisquis est, ita invocari si ei acceptum est, hoc nomine eum alloquor, cum Iove nihil quod comparari possit reperio, si [id agamus, ut insipientiae onus ab animo vere amoveamus; nam et is qui antea potens erat, ne dicetur quidem olim fuisse, et qui postea exstitit, victorem nactus periit. Iovis vero qui sua sponte invictum imperium celebrabit, is usque quaque erit sapientiae compos].

V. 149. [Wunder. p. 18 recte explicat: Iovi — quicunque enim est, si ita ei iucundum, hoc eum nomine appello — non possum quidquam comparare omnia perpendens praeter Iovem. Ex nominativo absoluto *Ζεύς* ad *προσεικάσαι* adsumendum *Ζηνί.*] — *ὅστις ποτ' ἐστίν* cett. Explicantur haec loco Servii (Virg. Aen. IV, 577): Sequimur te, sancte deorum, quisquis es, pontificum more, qui sic precantur: Iupiter omnipotens, vel quo alio nomine appellari volueris; et Platonis (Cratyl. 38): Nihil novimus de diis, ne nomina quidem, quibus sese invicem appellant; illi enim veris haud dubie utuntur vocabulis: *δευτερος δ' αὖ τρόπος ὀρθότητος, ὥςπερ ἐν ταῖς εὐχαῖς νόμος ἐστὶν ἡμῖν εὐχεσθαι. „οὔτινές τε ὀπόθεν χαίρουσιν ὀνομαζόμενοι ταῦτα καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καλεῖν,“ ὥς ἄλλο μηδὲν εἰδότες.* Cf. ib. c. 39. Phaedr. p. 337. Spanhem. Callim Hymn. Dian. 7. — Ea enim est cura tum omnino omnium qui precantur, ut vocabulo dei cuiusque in omni occasione id addant cognomen, quod ei acceptissimum sit, cuius *ἐπώνυμος* fieri libentissime velit (ut Theb. 8 *Ζεὺς ἀλεξητήριος ἐπώνυμος γένοιτο Καδμείων πόλει*), tum hoc loco chori, minime dubii de ipsa Iovis natura, quae in iis, quae sequuntur, disertissime exhibetur.

V. 151. *τοῦτό νιν προσεννέπω*] hoc eum alloquor, ut Ch. 224 *ταῦτ' ἐγὼ σὲ προϋννέπω*, his te alloquor.

V. 152. *προσεικάζειν* comparare, sola hac significatione Aeschylō usitatum. Vide v. 1090. Theb. 431. Ch. 12. Cf. Ch. 518, 633. Eum. 49. Coniectari, coniectando assequi est vel *εἰκάζειν* vel *ἐπεικάζειν*, vel *ἐξεικάζειν*. *εἰκάζειν* comparandi sensu sine dativo rei comparatae, prorsus ut hoc loco, Ch. 518. Intelligitur dativus *Ζηνί.* Excepto Iove nihil habeo quod Iovi comparem. — *πάντ' ἐπισταθμώμενος*, omnia perpendens, vel fortasse: quemvis perpendens. Dictum hoc est, quocunque modo *πάντα* explicueris, de reliquis diis, a quibus auxilium in his curis exspectari possit, quorum nemini integra spe potest confidi, quia omnes Iovi sunt subiecti. Prom. 50. Theolog. p. 71, 73.

V. 154. *εἰ τὸ* cett.] [Si revera insipientiae onus ab animo amovendum est. *ματᾶν* non est erroris, sed insipientiae, ut

v. 162 *τεύξεται φρενῶν τὸ πᾶν* docet. Respicit Chorus Agamemnonem, qui Iovi neque sua sponte, neque malis afflicto obtemperavit. Propterea vero narrationi proximae hanc sententiam Chorus praemittit, quia quo certius est, summi numinis et iusto et invicto immutabilique imperio hominum res gubernari, neque quidquam inultum remanere, eo certius sceleris Aulide commissi poena expectari debet: itaque ne tum quidem, quum omnia prospere evenerunt et Agamemno victor domum rediit, Chorus sollicitudine liberatur. Accedit quod hac de divina Iustitia sententia tamquam fundamento tota huius trilogiae compositio nititur. E.]

V. 156—162. Neque qui ante Iovis ortum magnus erat, nunc quidquam habet potentiae, neque qui post eum exstitit, eum aequare potest, sed vincitur ab eo. Itaque [invictum est eius imperium, cui qui sua sponte obtemperaverit, is recte sapiet].

V. 158. [Ne dicetur quidem olim fuisse.] — *πρὶν ὧν*, qui fuit, de quo actum est. Notio *ὅστις πάροιθεν ἦν μέγας* denuo in altera sententiae parte exhibetur, id quod minime offendet, si comparaveris locum Soph. Oed. Tyr. 1282 *ὁ πρὶν παλαιὸς δ' ὄλβος ἦν πάροιθε μὲν ὄλβος δικαίως*. [Tyr. 7, 19 *τοὺς δὲ παλαιότερους . . . μὴ καταλείποντες φεύγετε τοὺς γεραίους*. Hesiod. O. et D. 3. 4. Schneid. Uranum et Saturnum dici monet Schütz, coll. Prom. v. 960 *οὐκ ἐκ τῶνδ' ἐγὼ Διᾶσους τυράννους ἐκπεσόντας ῥησθόμην*; Hesiod. Theog. 154 sqq. — *οὐδέ* praegresso *οὐδέ* etiam Atticis usitatum. E.]

V. 159. *τριακτῆρος* [νικητοῦ Schol. [*τριακτῆρ* tertiarium sive ephedrum designat, qui victorem aggreditur fessum integer et ἀποτριάζει αὐτόν, ut schol. ait, ἐπ' ἐλπίδι τῆς νίκης (Lobeck. Aglaoph. p. 354), hic vero simpliciter victorem, ut Choeph. v. 339 dicitur ἀτριακτὸς ἄτα. E.] — Typhonem hoc versu designatum volunt, et designatur sane, sed ea tantum ratione, quod omnium, qui contra Iovem rebellaverunt, unus Typhon habetur terribilissimus. Theb. 510—525. Prom. 351—372.

V. 161. [*προφρόνως* oppositum v. 167 *καὶ παρ' ἄκοντας ἦλθε σωφρονεῖν*.]

V. 163—170. Qui Iovis celebrat victorias, is sapientissime agit, tum ob summam Iovis potentiam, tum ob rationem, qua hac potentia utitur erga mortales; docet enim eos sapere, dolore documentum iis peculiare suppeditans; quia enim neque interdiu neque noctu doloris memoria eos relinquit, vel inviti hi cohibentur modestia. [Quod deorum benignitate est institutum, per vim imperia sua exsequentium, si sua sponte virtutem colere mortales negligant. HERM.]

V. 163. *ὁδοῦν* de docendo Prom. 498. BL.

V. 164. *πάθει μάθος*. Proverbium *παθήματα μαθήματα*. Cf. v. 126. BL. Vide Soph. Ant. fin.

V. 167. [*μνησιπήμων πόνος* non est angor ex recordatione malorum, sed quod Hermanno et aptius et fortius videtur, angor excitans vel recordationem peccatorum vel cogitationem poena-

rum: instillatus etiam in somno cordi admonitor maiorum labor. *E.*]

V. 168. Infinitivus *σωφρονεῖν* sine articulo, ut Pers. 829. Plura BL.

V. 170. *βιάως*] De imperio deorum vi condito et servato multa habet Aeschylus: Prom. 151, 165, 404 Suppl. 1068. [At *βιάως σέλμα ἡμένων* esse per vim imperia sua exsequentium recte statuit Herm. Hoc dicit: Quod homines etiam inviti veniunt ad moderationem, id non fortuito factum, sed deorum, opinor, institutum beneficio, qui per vim imperia sua exsequuntur. Nam *ξυμφέρει σωφρονεῖν ὑπὸ στένει* (Eum. v. 520.). Quum supra Iovem commemorasset, iam deos substituit, qui secundum leges a Iove constitutas res hominum gubernent. Sic Dianae beneficio Agamemno ab expeditione deterrebatur. *E.*] Sanctam et sublimem sedem vide Suppl. 100, 587 *ὑψίζυγος γὰρ ὁ Ζεύς*. Sch. ex Homero. Soph. Ai. 244.

V. 171—242. Rata fiebat vaticinatio Calchantis: Aulide classis Graeca cohibebatur. Dubitavit Agamemno, utrum classis dimissae crimen subiret, an mactaret filiam, quam postulavit Diana. Insania perturbatus tandem scelestam constituit immolationem filiae; cuius preces spernebantur, quae ore ocluso ad aram deducebatur. Num ea quoque evenerint, quae hoc facinus exceptura esse praedixit Calchas, equidem non vidi; utinam bonus contingat eventus. — [Quo consilio chorus suam de Iovis imperio sententiam praemiserit, ipse indicat, quum pergit v. 171 *καὶ τόθ' ἡγεμῶν ὁ πρέσβυς*. Sunt vero sententiae ita inter se coniunctae: Iuppiter eum, qui non sua sponte sapit, missis malis ad moderationem ducit: ut Agamemnoni per Dianam molestias paravit, ut ab expeditione eum deterreret: is vero divinitus Aulide malis afflicto, quum etiam acerbior calumnia per Dianam deterreretur ab expeditione, primo quidem dubitavit, tum vero crudeliter filiam mactare quam expeditionem omittere maluit: cuius sceleris poenam et Calchas est vaticinatus et Iustitia flagitat. *E.*]

V. 171—184. Nec sane refutabant vatem casus Agamemnonis, tum, quum Aulide classis cohiberetur: venti enim boreales eam retinebant et conterebant, ut longo temporis spatio perditum corrumpere flos Argivorum.

V. 171. *πρέσβυς*] idem quod *πρεσβύτερος*, Agamemno, v. 192, 508. Qui solus iam designatur. — *ἡγεμῶν νεῶν*, ut v. 112. [Nulla est in hac enunciatione structurae inchoatae omissio, sed ita illa procedit, ut longiore parenthesi interposita verbum finitum demum v. 192 sequeretur, ob eamque causam et *δέ* particula poneretur et sententiae initium fere iisdem verbis *ἄναξ ὁ πρέσβυς τότε* repeteretur. Iam ad explicanda verba v. 174 *ἐμπαίοις τύχαισι συμπνέων*, ut quales dicantur illae *τύχαι* appareat, adduntur vss. 175—184, praeterea vero participio *συμπνέων* subiungitur sententia vss. 185—191 *ἐπεὶ δὲ — κατασχεῖν*, cui sententiae addita est *δέ* particula, non quo *ἐκλαγξεν* opponeretur verbis *βαρύνετο* et *κατέξαινον*, id enim perversum esset, sed ut continuari iam post paren-

thesin structuram indicaretur, prorsus eodem modo, quo v. 16 ὅταν δέ dictum est. Hoc igitur dicit: sic tum dux natu maior sua, non vatis alicuius culpa iis quae acciderant malis afflictus (quum tempestatibus Aulide exercitus vexaretur et venti boreales ingrato otio florem Argivorum corrumpere), ubi remedium ipsa tempestate acerbius vates designavit Dianam proferens, ut prae dolore lacrimas non tenerent Atridae: tum igitur dux natu maior dixit. *E.*]

V. 173. Quum ante invocationem Iovis vaticinium sit narratum, hoc loco nihil expectare possumus, nisi declarationem, num hoc ratum redditum sit. Quod vulgo locum ita interpretantur: cessisse Agamemnonem fortunae et necessitati, neque vituperavisse vatem, sed obtemperavisse iusso divino, id neque ullo modo huc pertinet, neque verum est; [adeoque mirum quam perversum. Cur enim accuset vatem? Solebant illi vituperari, quum quae non placebant principibus suadebant: quis vero sanus vituperabit vatem, ubi id quod ille praedixit evenit? Neque recte adiungeretur illum placido animo calamitatem tulisse. Nam non accusare vatem laudabile erat, illud vero immanitatis, placido animo ferre quando λεώς ἐβαρύνετο, πνοαὶ κατέξαινον ἄνθος Ἀργείων. Denique verba ipsa hanc explicationem non admittunt. Nam μάντιν οὔτινα ψέγων nullo modo idem potest significare quod μάντιν οὔτι ψέγων, immo vatem nullum vituperans est vati nulli culpam attribuens; nam quum Calchas illam calamitatem esset vaticinatus, Agamemnon non vatis alicuius, sed sua ipsius culpa his malis afflictus est. Deinde τύχαις συμπεῖν non est necessitati cedere, calamitatem placido animo ferre, sed συμπεῖν eodem modo dictum, ut συνεῖναι, συνοικεῖν, cum malis coniunctum esse, in malis versari. Itaque haec est horum verborum sententia: nemini vati culpam attribuens, quum in eas quae evenerunt calamitates incideret, i. e. in eas quas ei Calchas praedixerat calamitates incidens. *E.*]

V. 174. ἔμπασις, incidens, τύχῃ ἔμπασις, casus cuiquam accidens, res cuiquam eveniens. Ita πρόσκαιον, quod praeter aliquam rem, una cum aliqua re cuiquam accidit v. 332.

V. 175. Vocabulo εὔτε designatur rem alteram evenisse eodem ipso tempore, quo altera, manente hoc tempore. Ut nos nostro wie utimur pro als; cf. v. 12, 404, 543, 953. Pers. 854. — ἀπλοῖα v. 139. — κενά γγῆς non de vasibus navium, sed de iis, quibus Graeci in castris prope Aulidem utebantur. Deficiebat vinum. — βαρύνοντο. Collectivum cum plurali vide v. 555. — Augmentum abiectum est, ut in φράσεν v. 217. τίον Theb. 775. BL. [δράμε v. 1080. Choeph. v. 419. πάθομεν.]

V. 177. πέραν terra e regione alicuius sita, Suppl. 262. Scylac. Peripl. 13, C., ubi de hac voce dixi p. 279. [Herm. ἔχειν neutrali significatione dictum putat.]

V. 178. *παλιρρόθόχθοις*] Euripi reciprocationes (quae apud Strabonem IX, p. 403, septies quotidie fieri narrantur) in proverbium abierant. BL. [De Livii XXVIII, 6 loco cf. a Fr. Thierschio de analog. II p. 74 sq. disputata.]

V. 179. *ἀπὸ Στρομόνος*] lidem venti v. 1379 *Θρύκια ἀήματα*. Cf. v. 632.

V. 180. *νήστιδες* active, ut v. 316, 1590. Talibus notionibus si integra vis restituitur, e neutris redduntur transitiva.

V. 181. *βροτῶν ἄλαι* propterea tam generali sensu dicitur ventus borealis, quod in fabulis vetustis semper fere circa Maleam promontorium borea auferuntur heroes in mare australe vel occidentale, velut Ulysses et Agamemno. — *ἄλαι* Od. XV, 341. Eur. Or. 56. Med. 1282, alia. BL. — *δύσορμοι βροτῶν ἄλαι*, quae mortales semper a portu, quo tendebant, deducunt. — *πείσματα*, funes, quibus in litore alligantur navium puppes, eadem quae v. 951. dicuntur *πρυμνήσια*. Cf. Suppl. 765. Pers. 112. Quae conteruntur, si huc illuc iacit ventus naves haerentes.

V. 183. *παλιμμήκης*, longitudine duplex.

V. 184. *τρέβος* idem quod *τρέψις*, ut v. 374. Quod sunt qui hac voce viam designatam opinentur, hoc aperte falsum est; nondum enim sunt in via, sed prope Aulidem: venti praelongum tempus attritioni locantes consumeabant florem Argivorum. [*τρέβος* i. q. *τριβή*, *διατριβή*, ut *βλotos βιοτή*, alia apud Lob. Prol. Path. p. 9. SCHN.]

V. 185—191. Postquam vero huius calamitatis remedium ipsa tempestate acerbius designavit vates, Dianae auctoritatem professus, adeo ut baculis terram pulsantes lacrimas non cohiberent Atridae,

V. 186. *χείματος μῆχαρ* ut *ἐπώδὸς Θρηκίων ἀημάτων* v. 1379. *πανσάνεμος θυσία* v. 201. — *μῆχαρ* vide Suppl. 394, 594.

V. 188. *προφέρειν δῶρα Ἀφροδίτης* II. III, 64, mentionem facere. Cf. v. 931.

V. 189. *χθόνα* cett.] Baculo, quem in manibus tenent, quo niti solent, terram pulsant Atridae dolentes. Quod minime sumtum ex II. I, 245 (ut BL.), ubi sceptrum oratoris iratus abiicit Achilles.

V. 192—204. Tum igitur dixit Agamemno: manet me pernicietum si non obtemperabo, tum si filiam virginem mactabo manu paterna. Quidnam malorum subeam? [Committamne, ut me socii classe destituant foedere rupto?] Virginis enim cruorem iure avide expontunt sacrificio offerendum, ut placentur venti.

V. 195. *ἄγαλμα*] cf. v. 713.

V. 198. *τί τῶνδ' εὔ, τί δ' ἄτερ κακῶν*; Ch. 348. BL.

V. 199. *λιπόνανς*] Attica forma est *λιπόνως* Gramm. Sangerm. p. 412. Bekker. *λιπονάυτης* Theocr. XIII, 73. BL. — *πῶς* nonnisi quaestionis signum, Latinorum a n. Choeph. v. 844 est utrum. [nisi post *πῶς* interrogationis signum ponendum. — *λιπόνανς* est destitutus classe. Dicit igitur: quid? sine navibus ma-

neam societate orbatus? i. e. exspectemne, dum naves me deserant foedere rupto? *E.*] Dolet Agamemno, quod ad expeditionem omittendam coactus sit, neque tamen praeterea quidquam videt, quod eligere possit, quum filiae immolationem dea postulaverit, cui obedire nequit sine gravissimo dolore, quin sine pernicie ea, quae oritur e scelere. Postea demum hoc facinus decernit, neque amplius movetur paterna pietate. — *γένωμαι* coniunctivus deliberativus vel dubitativus. Cf. v. 750.

V. 201 sqq. Sacrificii enim, quod ventos placet, virgineique cruoris socios ira maxime iratos desiderium fovere fas est. Bene res vertat!

V. 202. *παρθενίου θ'*] Appositionem cum priore cogitatione saepius particula *τε* iungit Aeschylus. Cf. v. 119, 1492. Suppl. 42 *Δίον πόρτιν ὑπερπόντιον τιμάσθ' ἵν' ἵν' τε βοός* omnia de Epaphro. ib. 62 *Τηρέας ἀλόχον κερκηλάτου τ' ἀηδόνας* utrumque de Procne.

V. 203. *ὄργᾳ περιοργῶς* ut *πικρῶς ὑπέρπικρον* Prom. 944. BL. Cf. Eum. 161 *βαρὺ τὸ περιβαρὺ κρύος ἔχειν*.

V. 204. *θέμις*] omne ius, quod dii hominibus observandum imponunt; *δίκη* id, quod inter homines constitutum, quo suis unusquisque finibus continetur, neque quemquam laedit. *Θέμις* maius quoddam ab homine postulat, non solum ne quem laedat, sed ut sint quos vereatur, parentes, hospites, dii. Haec ratio oraculis et vaticiniis declaratur; ius divinum Calchantis vaticinio enuntiatum exigit mortem filiae. Itaque *θέμις* de ipso vaticinio dictum. Pind. Pyth. IV, 54. Themis vates exhibetur Eum. 2. Prom. 874. Pind. Isthm. VII, 32.

V. 205—210. Postquam vero subiit necessitatis iugum, tum mutato animo concepit impietatem et audaciam superbam: qua mortales implet insania mentis, fons malorum omnium.

V. 205. *ἀνάγκη* quaevis conditio, qua libertatis fines coercentur. [Quum a bello absistere nolle (*λιπόνανς γένωμαι*); necessitate coactus erat filiam immolare. Illud consilium belli suscipiendi erat *παρακοπὰ πρωτοπήμων* v. 210, id quod etiam v. 212 colloca-tione verborum *θυγατρός, γυναικοκτόνων* significatur. *E.*]

V. 206. *τροπαλία* sc. *αὔρα, πνοή*, ventus, qui flatu converso fertur. Aristot. Probl. XXVI, 5. Cf. Theb. 706 *λήματος ἐν τροπαία*. BL. *τροπαία κακῶν* Ch. 775.

V. 208. *παντότολμος*] Horatii audax omnia perpeti (Od. I, 3, 25). Quae vox ubique reprehendit. Cf. v. 1196. Ita *πάντολμος* Ch. 430, 597, 671. *ὑπέρτολμος* Ch. 594. Est ea mentis dispositio, qua neminem vereatur, modo suae satisfaciat libidini. — Verbo *μεταγινώσκειν* ea res, quam quis mutato consilio accipit vel suscipit, accusativo casu additur. *ἄταν μεταγνοῦς* Suppl. 110.

V. 209. *θρασύνειν* fiduciam addere, tum bonam, tum malam et importunam.

V. 211. *πρωτοπήμων*] in qua latet doloris principium et

fons. Hoc e communi Graecorum opinione dictum, mentis quadam perturbatione et insania homines ad scelus committendum concitari. Ita Aegyptiadarum ὕβρις oritur δυσπαραιβούλοισι φρεσὶν καὶ διανοίαν μαινόλιν κέντρον (ἔχονσα) ἄφνικτον Suppl. 109.

V. 211—223. Decrevit iam immolationem filiae in gratiam belli pro muliere suscepti; neque preces neque aetatem virginis respiciebant imperatores: patris iussu caprae instar arae imponebatur puella, obstricto ore, ne quid mali domui imprecaretur.

V. 211 sqq. Narravit sacrificium Iphigeniae Lucretius, singula omnia descriptioni Aeschyleae concinna exhibens, vel hunc ipsum secutus vel communem fontem, Cypria, quibus utrum, an ipsius poetae ingenio debeamus aptissimam rerum adorationem epicam, quum apud Aeschylum sit lyrica, non diiudico. Maxime pariter atque Aeschylus impietatem facinoris premit Lucretius. Qui quum inceperit I, 84—86 Aulide quo pacto Triviai virginis aram Iphianassai turparunt sanguine foedo ductores Danaum delecti prima virorum (βραβῆς v. 216), ac deinde rem narraverit, concludit descriptionem his verbis, quibus eadem, quae his nostris versibus, declaratur sententia (I, 96): non ut sollemni more sacrorum perfecto posset claro comitari hymenaeο (αἰῶνα παρθένειον); sed casta inceste nubendi tempore in ipso hostiᾷ concideret mactatu maesta parentis, exitus ut classi felix faustusque daretur.

V. 211. [ἔτλα δ' οὖν referendum ad v. 208 τὸ παντότολμον φρονεῖν, paratus erat ad quidlibet audendum — ausus igitur est. E.] — θυτῆρ γενέσθαι idem, quod θυσίαν ποιεῖσθαι. Cogitationi θυσίαν apposita sunt ἀργάν et προτέλεια.

V. 213. προτέλεια] sacra, antequam naves solvantur, ut solvi possent, habita. Cf. v. 65.

V. 214. λιτὰς cett.] preces et invocationes paterni nominis, quibus patrem implorabat. Ita ἑμαῖσι λιταῖς precibus, quibus ego invocor, Eum. 362. θυτῆρες στάθῃ ὀξυγόοις λιταῖσιν Theb. 820. μακάρων λιταῖ Theb. 214. Cf. Suppl. 174, 270. γενέλου λιτὰς Eur. Or. 290; θεῶν εὐχαὶ Soph. Oed. Tyr. 239. — Etiam κληδὼν τινος res, quae de aliquo dicitur, λιπὼν κληδόνας famam relinquens Ch. 1043. κληδόνας ἐπανύμους, nomina, quibus appellantur Eum. 418. Recte igitur scholiasta: πατρῶους, ἃς ἐποιεῖτο πρὸς τὸν πατέρα. Neque dissentit Lucretius I, 93 Nec miserae prodesse in tali tempore quibat, Quod patrio princeps donarat nomine regem.

V. 215. αἰῶνα παρθένειον] Crudeliore esse necem virginis exhibet etiam Soph. Ant. 813, 417. — παρ' οὐδὲν τίθεσθαι, nihil perpendere, ut Eur. Iph. Taur. 732. Ita παρ' οὐδὲν αἵρεῖν omnino privare Eum. 846. Cf. BL.

V. 216. βραβῆς] ut Pers. 302. Indicantur Atridae ceterique reges.

V. 217. φράσεν] cf. v. 175. — ἀόχοις. Hesych. ἀοξήσω, διακονήσω, ὑπουργήσω, Αἰσχ. Ἐλευσινίοις. STANL. — μετ' εὐχάν. Post preces factas mactari hostiam vide ll. I, 458 sq. III,

292. Apud Euripidem Neoptolemus, postquam patrem adoravit, ministros corripere iubet Polyxenam Hec. 542—545.

V. 219. *περιπετῇ*] circumfusa. *περιπιτνεῖν* circumfundi Th. 834. Ita Lucret. I, 87 cui simul infula virgineos circumdata comtus ex utraque pari malarum parte profusa est. [*παντὶ θυμῷ* omni alacritate, animo forti.]

V. 220. *θυμῷ προνωπῇ*] *προνωπής*, *προνενευκώς*. Sch. — *λαβεῖν ἄεϋδην*. Lucr. I, 95 nam sublata virum manibus tremibundaque ad aram deducta est. Apud Aeschylum statim super aram tollitur.

V. 221. *καλλίπρωρος* de ore dictum labia spectat, de viro faciem. Theb. 533.

V. 222. *ἀραῖος δόμοις* Eur. Iph. Taur. 778. Med. 608. BL.

V. 223. *ἄναυδον μένος*, vis vocem comprimens. Theb. 893 *ἀναύδατον μένος* de morte. *κημοὶ στόματος* Aeschyl. Lycurg. fr. 117. BL.

V. 224—232. Moribunda omnium miserationem movit [quum adspectu, tum] apparens instar picturae, cupiens eos alloqui, quum saepe in coenaculo patris cecinisset et [casta virgo voce ad tertiam libationem patris pacanem] faustissima quaeque optans, voce celebravisset.

V. 224. Manet aliqua dubitatio, utrum hic locus de morte, an de vestibus intelligendus sit. Fateor tamen languidam mihi videri descriptionem vestis: quanquam non infitabor accepto ictu vix dicendi voluntatem in Iphigenia posse expectari. Id vero certum est, revera mactari puellam, tum ex Lucretio, tum ex tota rei compositione: alioqui nullo domestico sanguine pollutus esset Agamemno: utrum vero mors et sanguis his ipsis verbis declaretur, an e tota descriptione intelligenda sit, id ambiguum esse possit. Pro sanguine id facere videtur, quod *βαφῇ* nusquam de ea re, cui color aspersus est, dictum reperitur apud tragicos, sed de ipsa sparsione, ut de sanguine effuso Pers. 317, de tinctura aeris Ag. 590, ferri Soph. Al. 651, de colore quo vestes tinguntur ib. 900, Ch. 1013, de asperso veneno Eur. Herc. fur. 1188. Neque *χέειν* de demittenda veste, sed sensu fundendi aquam Suppl. 1028; libationem Ch. 87, 92, 109, 156; Pers. 219; Soph. Oed. Col. 477; El. 84; vocem Theb. 73; Suppl. 632. Glauc. Potn. fr. 31; sanguinem Ch. 401 Eum. 263; vinum Soph. Tr. 706, vel sensu spargendi Soph. Phil. 293 (de gelu). Trach. 853 (de morbo). — *χροκοβαφής* de colore sanguinis v. 1080; de colore vestis *χροκόβαπτος* Pers. 660; *χροκόεις* Eur. Phoen. 1491; *χρόκεος* Pind. Pyth. IV, 232. [Mactata puella non poterat singulos principes aut adspicere aut alloqui velle. Deinde chorus sacrificium ipsum non describit, cuius descriptionis loco vs. 217—223 positi sunt, sed virgine ad aram adducta narrationem abruptit. Aperte vestis est intelligenda, sed non vittae, quae erant albae neque abiiciendae (v. 219 *πέπλοισι περιπετῇ*), sed crocea qua virgo induta erat vestis, quae priusquam ipsa super aram tolleretur, deponenda

erat. Itaque illa verba *κρόκου βαφὰς ἐς πέδον χέουσα* non sunt languida, sed illud tempus designant, quo puella iam ocluso ore victima mactanda ad aram erat adducta. *χέουσα* dictum ut apud Hom. II. V, 734 *πέπλον μὲν κατέχευεν ἑανὸν πατρὸς ἐπ' οὐδὲι. E.]*

V. 226. *βέλος ὄμματος* cf. v. 714. Suppl. 1005.

V. 227. Pictae similis est Iphigenia διὰ τὸ κάλλος ἢ διὰ τὸ ἀφωνητεῖν Sch. Mihi, quia muta. Picturae meminit etiam Pythias Eum. 50. — Euripides de Polyxena: *ἔδειξε στέφρα ὡς ἀγάλματος κάλλιστα* Hec. 514. Talis mollities non est Aeschyli. [Postquam dixit *ἀπ' ὄμματος βέλει*, ut iam expectetur *ἀπὸ στόματος φωνῇ*, huius dativi loco *προσεννέπειν θέλουσα* positum est; cupiebat vero alloqui, quia erat *πρέπουσα ὡς ἐν γραφαῖς*. Proximis verbis non eius rei ratio redditur, quod virgo viros alloqui ausa sit: quis enim ad necem ductus non audeat interfectores alloqui? Illa vero quum se victimam ad aram duci videret, in unumquemque ex principibus adstantibus, qui ei noti erant, oculos coniecit eosque alloqui et auxilium implorare cupiebat: frustra sane, ii enim ipsi erant eius *θυτῆρες. E.]*

V. 230. *ἔμελψεν*] Fiduciam alloquendi eo solum nancisci poterat puella, quod coram viris iam antea quidpiam professa erat, neque in ulla hoc facere poterat occasione, nisi in canendo. Quod exempla desunt, ubi regum filiae in coetu principum canentes exhibeantur, nihil refert, quum fere omnia amiserimus carmina, quibus vita pacata regum heroici aevi describebatur. Est vera domus Iovis vera et fida humanarum domorum imago, ubi quum regis deorum filias canentes inveniamus, Musas (II. I, 104), putandum est etiam inter homines hunc morem valuisse, et Iphigeniam canentem, in Cypriis fortasse carmine, fuisse exhibitam cum choro puellarum. Musae vero canunt Iovis felicitatem et gloriam (*ὑμνεῦσαι Δία τ' αἰγλόχον καὶ πότνιαν* Hs. Theog. 11; *ταὶ Διὶ πατρὶ ὑμνεῦσαι τέρπουσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου* ib. 36); quidnam canendum erat Iphigeniae puellae, nisi patris laus et felicitas? Haec dicit poeta in iis quae sequuntur: vocabulis *ἀγνὰ* et *ἀταύρωτος* coercetur cogitatio vocis et habitus in canendo ita, ut puellam decet. [consulto haec addidit, quia quae Aeschyli tempore in conviviis cantabant puellae, tibicinae erant et saltatrices. *ἀταύρωτος* schol. explicat *ἄξενκτος, παρθενική*, Hesych. *ἄζυγος καὶ παρθένος*, neque alienum fuisse hac significatione id vocabulum a tragoedia ipse Aeschylus docet, qui infra v. 1084 dicat *ἄπεχε τῆς βοῆς τὸν ταῦρον*. Herm. explicat: „immo *ἀταύρωτος* est non efferata. Hoc enim dicit poeta, puellam, non indignatam quod immolaretur, pio silentio honorasse sortem patris, faustam futuram per hoc sacrificium.“ Quam explicationem ab hoc loco alienam recte nemo est secutus. *E.]* δὲ post *ἀγνὰ* est explicativum. In hac ipsa re cernitur Agamemnonis crudelitas, quod hanc virginis vocem, quae saepe palam faustissima quaeque patri optaverat, nulla pietate motus cohibet, eamque morti tradit.

V. 231. *τριτόσπονδον*] Iovi Servatori peculiaris est tertia libatio. Epigon. fr. 49 invocantur Iupiter et Iuno, heroes, *τρίτον Διὸς σωτήρος εὐκταίαν λίβα*. Soph. Naupl. fr. 1 *Ζεὺ πανσίλυνπε καὶ Διὸς σωτηρίου σπονδὴ τρίτον κρατήρος*. Pind. Isthm. V, 7 *τρίτον σπένδειν σωτήρι*. Cf. Eum. 760. Suppl. 27. Hesych. *τρίτος κρατήρ*. Plat. Phileb. p. 95 *Α τὸ τρίτον τῷ Σωτήρι*. Propterea Iupiter *τριτόσπονδος* appellatus Schol. Aesch. Suppl. 27. Cuius ratio in eo posita est, quod inde ex antiquissimo tempore ternum numerum integrum et perfectissimum Graeci iudicaverant. Propterea Orcus, Iupiter inferus, *σωτήρ νεκρῶν* appellatus (v. 1346), et quaecunque tertia actio Iovem spectat, servatori Iovi sacra est. Tertia libatio igitur ea, quae salutem optat vel salutis gratias agit. Hanc optaverat, has egerat Iphigenia ea voce, quam nunc obstringere iussit Agamemno, ut imprecationem cohiberet. Aperte igitur *εὐποτμον παιᾶνα ἐτίμα* respicit illud *κατασχεῖν φθόγγον ἄραϊον*.

V. 232. *ἐτίμα*] Bene se habet imperfectum, quod cantum describit eaque exhibet, quae aoristo *ἔμελψεν* breviter designabantur. [v. 681 *τὸ νυμφότιμον μέλος ἐκφάτως τίνοντας*.]

V. 233—242. [Quid tum secutum sit, neque vidi, neque narro. Illud vero ex iis quae exposui apparet, et Calchantis vaticinia non esse inania, et Iustitiam hominibus damno sapientiam tribuere. Futuros vero casus post quam evenerint audias: ante audire id est ingemiscere: venient enim clare cum solis luce. Sed (iam prodit Clytaemnestra in scenam) haec bene eveniant, sic ut optat hoc proximum Argivae terrae solitarium praesidium. E.]

V. 233. *τὰ δ' ἔνθεν* cett.] ut *τὰ δ' ἄλλα σιγῶ* v. 36. [Fuerunt qui his verbis poenam designari existimarent, quae Agamemnonem maneret, discordias eas, quas sacrificio illo paratum iri praedixerat Calchas. At Calchas discordias praedixerat domesticas, ut de eo quod accidisse nondum poterat, sed post reditum Agamemnonis erat expectandum, non recte diceret Chorus οὐτ' εἶδον, οὐτ' ἐννέπω. Immo Chorus his verbis narrationem abrumpit et a sacrificii ipsius tam crudelis descriptione absistit. Hoc scelus non posse inultum esse proximis verbis significatur, *τέχναι δὲ Κάλχαντος οὐκ ἄκραντοι*, nam quum quae Aulide evenerunt ex Calchantis vaticinio evenissent, etiam ea quae nondum evenerunt, esse eventura expectari debet: idemque postulat Iustitia. Tum demum Chorus v. 236 *τὸ μέλλον κτλ.* de futuro tempore dicit. E.]

V. 235. [*Δίκη*: supra v. 164 Iuppiter erat ὁ θεὸς κυρίως *ἔχειν πάθει μάθος*, nam, ut Sophocles Oed. Col. v. 1382 dicit *Δίκη ξύνεδρος Ζηνὸς ἀρχαίοις νόμοις*. — *ἐπιρρέπει* est activum, cuius usus exempla afferunt Eum. v. 888 *ἐπιρρέποις πόλει μῆνιν*, Theogn. v. 157 *Ζεὺς γάρ τοι τὸ τάλαντον ἐπιρρέπει ἄλλοτε ἄλλως*. At cf. Meineke Philol. XIX p. 226. — *τοῖς παθοῦσι μαθεῖν*, ut v. 164 *πάθει μάθος* idem est quod v. 1531 *παθεῖν τὸν ἔρξαντα*, Choeph. v. 313 *δράσαντι παθεῖν*. Intelligitur vero Agamemno. Non recte

Herm. explicat: iustitia his quidem (eos dicit qui virginem immolarunt) experiundo admovet cognitionem futuri. *E.*]

V. 238. δὲ explicativum. — προστενάζειν Pr. 696.

V. 240. τὰ πῶς τοῦτοι σὶν] in posterum, Eur. Iph. Aul. 435. Ion. 266. Orest. 1453. — πρᾶξις de eventu oraculorum Pers. 739. — πρᾶξις πέλοιτο εὖ, ut γένοιτο δ' εὖ Suppl. 454. [infra v. 478 εὖ γὰρ πρὸς εὖ φανείσι προσθήκη πέλοι.]

V. 241. Ἀπίας cf. Suppl. 260, 116. Soph. Oed. Col. 1303. Hom. Il. I, 270. Schol. Ven. Il. I, 22. Apollod. Il, 1, 5. Steph. Byz. Ἀπία. BL.

V. 242. μονόφρουρον] ἐπειδὴ μόνοι οἱ γέροντες ἐφύλαττον τὴν Ἑλλάδα Sch. Cf. v. 72 sqq. Ita Persae senes custodes regni, quum omnis profecta sit iuventus. Pers. 1—7, cf. v. 12, 171, 681. [Falsam esse hanc scholiastae explicationem etiam aliis probatam recte monet Herm. Intellegitur Clytaemnestra, quae id ipsum ex aedibus egressa in scenam prodibat. Eius erat κράτος, ἐρημωθέντος ἄρσεως θρόνου. Pers. 139 ἐκάστα λείπεται μονόζυξ. Deinde ἄγχι στον non propterea dicitur quod prope ad Orchestrā accedit, sed quia Agamemnoni est proxima, eiusque sors maxime ad ipsam pertinet. *E.*]

Episodium primum, v. 243—339, exhibet rationem, qua nuntium de excidio Troiae per facium signa acceperit Clytaemnestra, ipsumque excidium, in quo ne destructis aris deorum invidiam, quae periculosum redderet reditum, sibi conflent Graeci, verendum est. Parat chorus gratias diis de victoria agendas.

V. 243—366. Clytaemnestra ex aedibus egressa refert choro nuntium de Troia eadem hac nocte excisa, neque somnio neque praesagitione acceptum, sed signo Vulcani.

V. 243—248. Chorus reginam salutans.

V. 245. θρόνον] Et regi et reginae suae est sedes, ut Alcinoο a filiis, Aretae a puellis circumdatae Hom. Od. VI, 305 sqq. 308. VII, 170. Eadem ratione, qua hic Clytaemnestram, Persarum chorus veneratur Atossam Pers. 153. Eandem enim poeta rationem exhibet regis Persarum et vetustorum regum in aevo heroico (ut apud inferos etiam similis est Agamemnonis et Darii honor Ch. 356. Pers. 691), si id exceperis, quod magnificentius ingrediuntur Persarum reges, et humilior est civium animus. Neque enim curru vehitur Clytaemnestra, ut Atossa (Pers. 607), neque humi procumbens eam adorat chorus Argivus, ut Persarum senes (Pers. 152). Talia ut barbara aspernatur Agamemno v. 861.

V. 246. κεδνόον] quidquid aestimatione dignum est, itaque tum res accepta et proba (600, 636. Ch. 154, 701. Suppl. 206, cett.), tum venerabilis (v. 118).

V. 248. φθόγος] Cf. v. 126. Si tacere constituisti, equidem agnoscam rem tui esse iuris.

V. 249—252. Faustus adest nuntius de expugnata Troia.

V. 250. ἔως, unde ἔφως Prom. 25. — De hoc proverbio cf.

21, 22, 264, 500. Pers. 300. [γένοιτο καλὴ ἡμέρα, ὥσπερ ἡ νύξ schol., quam explicationem fuerunt qui sequerentur. At non si qua nox fausta fuerat, optabant, ut dies nocti matri similis esset, nam noctu dormire homines solent, ut eiusmodi sententia abire in proverbium non potuerit. Hoc dicit regina, prima luce senes Argivos salutans: laetus, ut est in proverbio, hic dies ex nocte matre oriatur; laetior vero tibi erit, quam esse futurum speraveris: Troia enim est capta. Nam sententia proverbii καλὴ ἡμέρα ἐκ νυκτός, vel quaecunque fuit, haec erat, ut dies optatis nostris responderet. Saepe vero praeter optatum et aliter quam putaramus res accidunt, nam, ut est apud Apostolum 8, 77 g "Ἐως ὀρώσα τάρχα τῆς νυκτός γελᾷ. Propterea Clytaemnestra hic addit μείζον ἐλπίδος κλύειν. E.]

V. 251. κλύειν pendet ab ἐλπίδος, maius, quam quod te auditurum esse speras. ἐλπὶς sequente infinitivo v. 657, 1396. Th. 367. [cf. Wunder ad Soph. Phil. v. 830.]

V. 253—266. Quid est, quod dicas? — „Troiam esse Graecorum.“ — Laetitia lacrimas movet. — „Video te benevolum.“ — Numquid certi habes signi? — „Est certum, nisi a diis fallimur.“ — An somnio confidis? — „Non faciam.“ — Num praesagitioni? — „Graviter mentem meam vituperas.“ — Quando urbs excisa est? — „Hac nocte.“ — Quis est tam citus nuntius? — „Mulciber, qui signum portendit ab Ida.“ — Septies dicit chorus tum in his versibus, tum v. 516—528; quod sunt qui inter quatuordecim choreutas describant, quibus additus coryphaeus iustum chori numerum expleverit. At e v. 1308 sqq. certissime apparet duodecim tantum in hac tragoedia fuisse choreutas. Sane haec septeni numeri responsio minime videtur negligenda, sed ita distribuendi sunt versus, ut primum pariter et extremum versum dictum putemus nunc a coryphaeo, cuius est munus duplex et exordii et conclusionis: nunc a principe alterius hemichorii, qui vocabatur λαιοστάτης, respondens coryphaeo, qui erat δεξιοστάτης. [At nulla omnino est causa, cur haec a singulis choreutis, non a choryphaeo esse dicta putemus. E.]

V. 255. ὑφέρπειν de sensu qui per corpus spargitur v. 430. Ch. 463. Soph. Oed. Tyr. 786. Bl. Versus meminit Eust. Od. XIX, 1872, 6. Fletum prae gaudio habes etiam v. 519. Soph. El. 1231 γεγηθὸς ἔρπει δάκρυον ὀμμάτων ἄπο. — Hom. Il. VI, 464. STANL. Versum nostrum quasi Sophocleum affert Schol. Hom. Od. XIX, 471, neque eum satis certe recognovit Dindorfius Poet. scen. Soph. fr. 786. [ne in altera quidem editione a. 1851.]

—V. 256. κατηγορεῖν indicare. ἔγχος κατηγ. πηκτὸν ἐν χθονί Soph. Ai. 907. Xen. Cyrop. I, 4, 3. Eur. Hippol. 1060.

V. 258. [Ad defendendum Clytaemnestrae responsum Schneid. affert Soph. Oed. Col. v. 1475, ubi Antigonaе interroganti πῶς οἴσθα; τῷ δὲ τοῦτο συμβαλὼν ἔχεις; Oedipus respondet καλῶς κἀτιδα. At hoc quum Oedipus dicit, responsurum se esse negat. E.]

— *δολώσαντος Θεοῦ*] Ita *δολόμενις ἀπάτα Θεοῦ* Pers. 93. *Θεῖον ψύθος* Ag. 457. Dictum hoc est ea opinione, quae deos non potentia solum, sed etiam sapientia mundum regere opinatur, neque a prudentia et calliditate hanc sapientiam discernit. Itaque *μηχαναῖς* agere dicuntur dii v. 655. cf. 640. Prom. 206, 213. Eum. 845. Suppl. 594, 1074. Discernitur neque a violentia deorum potestas, neque a comitate benevolentia, neque a calliditate sapientia. [ita hoc sane intelligit Chorus, Clytaemnestra vero *Θεόν* dicit *Ἥφαιστον*, ut v. 266 docet. E.]

V. 259. *εὐπειθής*, facile persuadens. Ita *εὐπ. σήματα* de ominibus Ch. 259; *δημηγόρους εὐπειθεῖς στροφάς* de oratione in concione habita Suppl. 623. Passivo sensu Eum. 829. — *σέβειν* magni facere, *προτιμᾶν*, ut Eum. 715. Niob. fr. 144 *τάνθρῳπεῖα μὴ σέβειν ἄγαν*.

V. 260. *βρίξιν*, dormire Ch. 897; nihil agere Eum. 280. Il. IV, 223. BL. — Minime recipiam opinionem mentis dormientis.

V. 261. *πιαίνειν*, inflare, tumidum reddere, cf. v. 1640. Inflatur aliquis nunc superbia, nunc laetitia, ut hoc loco. [Phrynich. Bekk. An. 51, 6 *λόγοις πιαίνειν· οἶον παραμυθεῖσθαι*, ubi *ιαίνειν* corrigit Meineke, *πιαίνειν* tuetur A. Nauck.] — *ἄπτερος φάτις*. Num praesagitio aliqua te inflavit? Quod Hesychius: *ἄπτερος, προσηνής ἢ ταχύς. Αἰσχ. Ἀγαμ. παρὰ Ὀμήρῳ αἰφνίδιος*: et hoc loco Schol.: *ἄπτ. ἰσόπτερος, κούφη*: haec omnia excogitata sunt, quia verum sensum ignorabant interpretes. Nihil est *ἄπτερον*, nisi quod alis caret. Ita Eum. 51, 250. fr. inc. 285. Eur. Iph. Taur. 1095 (ubi chorus se ipsum dicit *ἄπτερον ὄρνιν*); Herc. fur. 1039 (*ἄπτερος ὡδὶς τέκνων ὄρνιθος*, pulli avium alis adhuc carentes). De dicto vocabulum usurpat Homerus: *τῇ δ' ἄπτερος ἐπλετο μῦθος* Od. XVII, 57. XIX, 29. XXI, 386. XXII, 398, in omnibus his locis de muliere, quae auctoritatem eius, quocum colloquitur, reverita id, quod libenter dixisset, coercet, ut sensus sit: illa vero nihil amplius respondit. *περῶν φάτις* est omnis, quam eloquimur, quae *φύγεν ἔρκος ὀδόντων*; contra *ἄπτερος φάτις* ea, quae cohibetur, quae supprimitur, idem quod *ἀναυδος φάτις*. Num cogitatio aliqua, quam tu sola fovisti, quam nemo tibi professus est, num praesagitio aliqua te inflavit? [Similiter Karstenio *φάτις* latiore sensu visum, omen, vaticinium aliquod non alatum, a somnio diversum significare videtur. Rumor *ἄνευ περῶν ὅμως ποτωμένη* intelligi non potest, necessario enim illud *ποτωμένη* addendum erat. Herm. interpretatur rumor immaturus, cui nondum fides habenda, comparatione ab avibus petita, quibus nondum ad volatum pennis firmatae sunt alae: quam explicationem egregiam dicit Weil, recte vero quum alii improbarunt, tum Hoppe de compar. et metaph. apud tragicos Graecos usu (progr. Berol. 1859) p. 23, qui tamen non recte p. 18 locum interpretatur. Ahr. p. 481 *ἄπτερος* cum schol. et Hesychio explicat, quod probat. Meineke. E.]

V. 262. παιδός] Cf. Prom. 986 ἐκερτόμησας δῆθεν ὡς παῖδ' ὄντα μὲ. Atqui in nostro loco nihil de ludibrio, quod inter chorum et reginam intercedere nequit, neque inest in interrogatione chori. Vituperatio vero inest in eo, quod praesagitioni nimis eam confidere ille existimat. — Cf. v. 1361.

V. 263. ποίου — καί] quonam praeterea? v. Porson. ad Eur. Phoeniss. v. 1373. Hipp. 91. BL.

V. 265. τόδε τάχος] tam celeriter. [Explicandum ὁδὸν ταχίαν ἐξικνεῖσθαι. Wund. p. 8.]

V. 268. Ἥφαιστος] de igne Soph. Ant. 123. 1007. Pind. Pyth. I, 25. III, 40.

V. 267 — 301. Alia fax aliam excitavit, ab Ida per Hermaeum Lemni, Athon, Macistum Euboeae, Mesapium Boeotiae, Cithaeronem, Aegiplanctum Megaridis et Arachnaeum Argolidis Atridarum domui nuntium misit, iussu Agamemnonis.

V. 267. ἀγγάρου nomen gerunt nuntii in regno Persarum literas a sinibus ad regem portantes. Quas literas alteri ab altero traditas dicit Herodotus, ut faces in festo Vulcani, quod Athenis celebrabatur. Herod. VIII, 98. Xenoph. Cyrop. VIII, 6, 9.

V. 268. Ἑρμαῖον ὄρος Soph. Phil. 1459.

V. 270. Θρηῖσαν σκοπιὰν Ζηνὸς Ἀθώων. Soph. Thamyrr. fr. 229. Versus citatur in Schol. Victor. ad Il. XIV, 229.

V. 271 sqq. Ac superior, ut dorsum maris transiret, vis facis laete proficiscentis, taeda solis instar splendorem auro similem denuntiabat speculae Macisti. [v. not. crit.]

V. 271. ὑπερτελής] superior quam ea, quibuscum comparatur, quae sibi superanda sunt. Soph. Trach. 36. Eur. Ion. 1566. Cf. v. 344: ὑπερτελέσαι. [Super eminens Herm. interpretatur. Hesychii glossam ὑπερτελής: ὑπὲρ τὸ τέλος ἀφικομένη ex hoc loco sumptam esse Herm. et Dd. censent, quod si est, non recte locum intellexit glossator. E.] — νωτίζειν, transire, dorsum maris transgredi. Simili sensu Eur. Phoen. 604. et Herc. fur. 362 tergum tegere. Contra Soph. Oed. Tyr. 193. et Eur. Andr. 1141 terga dare. [Copiose de hoc verbo disputat Ahr. p. 490—493.]

V. 273. χρυσοφεγγής ἥλιος Eur. Phaeth. fr. apud Macrob. I, 17. BL.

V. 274. Μάκιστος nomen esse non montis, sed hominis contendit Heathius ob sequentia ὁ δ' οὐτι cett. Sed omnino de monte cogitandum, ut in ceteris stationibus. Eretria Euboica colonia erat ex Macisto Elidensi (Strab. X, 10) et forte sic dicebatur mons aliquis Euboeae. BL. Quod de monte Lesbi cogitat Bothius, id omnem signorum rationem pervertit. [Sec. schol. Euboeae mons est, Μάκιστον dictus. Ad borealem Euboeae partem transfert Fr. Thiersch de locis lacun. p. 39, in Magnesiam Ahr. p. 496. cf. etiam Iahn. Annal. LXXV, p. 351. E.]

V. 275. οὐδ' ὕψω νικώμενος] Cf. v. 879. — ὁ δέ, ὁ Μά-

κιστος, mons Macistus, quem quasi genium dicit poeta speculatores excitantem. [Herm., quod οὐτι separari a μέλλων non possit, παρ-ῆκεν praetermittendi, negligendi significatione esse dictum negat et alio transmissum nuntii officium intelligit. Sed quum οὐδέ sequatur, facile negatio etiam ad verbum refertur. E.]

V. 278. Μεσάπιον ὄρος μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Βοιωτίας. Sch. Mons circa Anthedonem situs. Strab. IX, 405. Paus. IX, 22, 5. [Servius ad Virg. Aen. VIII, 9. cf. Fr. Thiersch de locis lacun. p. 38. Hesychius Γοργῶπις: Κρατῖνος ἐν Πυλαίᾳ (Meineke fr. II p. 115). λίμνην φασὶν εἶναι ἐν Κορίνθῳ, εἰληφέναι δὲ τοῦνομα διὰ τὸ Γόργην ἐμπεσεῖν εἰς αὐτήν. Etym. M. p. 384, 32. Dind. conferri iubet E. Curtium in Mus. Rhen. IV p. 200 sqq. Non est sinus angustus maris Corinthiaci, sed lacus in finibus Corinthiorum prope Isthmum, qui hodie Vuliasmeni dicitur. E.]

V. 280. γράϊα de pallido ericae colore dictum. Cf. Soph. fr. 748: γράϊας ἀκάνθης. [Arida intelligenda est erice.]

V. 286. πλέον cett.] Hoc nonnisi variandi causa addidisse poetam inde apparet, quod brevior quam omnes quas antea recensuit est haec Cithaeronis et Aegiplancti distantia. [„Custodes dicuntur flammam accendisse etiam maiorem quam iussi erant.“ WEIL.]

V. 288. Αἰγίπλαγκτον ὄρος Μεγαρίδος. Schol. A boreali parte Geranaeae. A boreali parte Aegiplancti lacus Gorgopis, sinus angustus maris Corinthiaci, in terram procurrit. Müll. Dor. II, 482.

V. 291. πῶγωνά λέγει τὴν εἰς ὅξυ λήγουσαν ἀκμὴν τοῦ πυρός. καὶ ὁ πῶγων γὰρ εἰς ὅξυ λήγει Sch. — καὶ cett. ita ut etiam Saronici freti [litus ex adverso conspicuum] superaret urendo.

V. 292. πρῶν apud Aeschylum ubique de freto vel sinu maris angusto usurpatum: ita Pers. 132 et 879 de Hellesponto et parte maris Aegaei, ita hic de extrema sinus Saronici parte, quae sola sita est inter montes Aegiplanctum et Arachnaeum. Quod quum respiciat poeta, eam dicit πορθμόν, quae vox nunquam de mari aperto, ubique de fretis dicitur: Pers. 69, 722, 799. Neque alio sensu voce πρῶν utitur Sophocles (Arist. Ran. 665): Αἰγαίου πρῶνας, quia fretis abundat mare Aegaeum; simili αὐλών Soph. Trach. 100. Scyth. fr. 3. Aesch. Prom. 731. [Is. Vossius ad Melam p. 154. montem intelligit vicinum Hermionae qui proprio nomine Πρῶν appellabatur, quam explicationem recte impugnat Herm., secundum quem adversum Megaridi litus sinus Saronici dicitur, eandemque huius vocabuli significationem statuendam esse Pers. v. 130 τὸν ἀμφιζευκτον ἀμφοτέρως ἄλιον πρῶνα κοινὸν αἶας, iunctum utriusque continentis socium litus, et v. 879 νᾶσοί θ' αἰ κατὰ πρῶν' ἄλιον περίκλυστοι τᾷδε γὰρ προσήμεναι. Schneid. coniungit κάτοπτον πορθμοῦ, ut Eurip. Hippol. v. 30 πέτρα Παλλάδος, κατόπιος γῆς τῆςδε. Schol. κόλπος περὶ Τροιζῆνα, quod verum putat Ahrens, qui copiose de hoc loco disputat p. 498 — 503. E.]

V. 294. ἀστυγειτονουμένας Suppl. 283.

V. 296. οὐκ ἄπαππον] revera originem ab Idaea flamma repetens, revera ipsa ea narrans, quae indicavit fax Idaea.

V. 297 sq. Talia sunt parata facium instituta, quorum alterum ab altero commutationibus expletur, ratum redditur. [νόμοι numero plurali, quia non lex, non univversus ordo intelligitur, sed singula cursoribus tributa spatia, stationes, δρόμοι. Deinde ἄλλος παρ' ἄλλου nullo modo ad νόμοι referendum, sed sententia esse debet: leges implentur ita, ut alius ab alio facem accipiat, ut est apud Platonem de leg. VI, 476 B καθάπερ λαμπάδα τὸν βίον παραδιδόντας ἄλλοις ἐξ ἄλλων. De λαμπάδηφορίᾳ cf. Boeckh Staatshaush. I. p. 612. E.] — πληροῦν ratum reddere Theb. 477.

V. 299. νικᾷ cett.] Qui ultimus erat in hoc cursu, eiusdem est iuris et honoris, atque qui primus: quum plerumque ultimus, qui ad terminum advenit, victoria et honore destitutus sit.

V. 302—304. Ch. Deos posthac adorabo; illa vero iterum audire et mirari velim.

V. 304. Inest in his aliquid urbanae comitatis: nolunt diserte postulare, ut regina repetat id quod dixerat, sed rhetorice id quod optant iungunt cum ea cogitatione, qua optatum illud nititur.

V. 305—335. Exhibetur excidium Troiae et periculum, quod reditus Graecorum subire possit.

V. 305—312. Cl. Capta est Troia; ibique diversae audiuntur voces, tum eorum, qui superabantur, planctus de occisis suis, tum eorum, qui vicerunt, rumor varius, quo cibos et aedes spreto ordine et securo animo occupant.

V. 305. Chori orationi responsura primo diserte repetit regina captam esse Troiam, deinde exhibet, quaenam sibi videatur eius conditio, ut omnem removeat dubitationem.

V. 306. ἄμικτον] clamorem dissonum, minime mixtum; qui, quanquam in eodem editus loco, tamen discrepat. Ratio huius cogitationis redditur in διχοστατοῦντε et διχὰ φθογγὰς ἀκούειν.

V. 307. ὅξος τε — καὶ τῶν ἀλόντων sese invicem respiciunt. — ἄλειφα. Oleum non misceri cum aliquo liquore iam ab Homero observatum Il. II, 754 καθύπερθεν ἐπιρρέει ἥντ' ἔλαιον. STANL.

V. 311. [οἱ μὲν sunt Troiani, qui remanent et in servitutem redacti φιλιτάτων μόρον, virorum in urbe defendenda caesorum sortem deplorant. Miserrima vero erat conditio feminarum aetate adulta et senum parentum, quare duo discernuntur genera, unum uxorum et virginum, alterum parentum senum. Infantes non commemorantur, qui una cum matribus lugere putandi sunt, itemque filiae adultae, quae iam fratrum dicantur corpora amplexari, neque enim poetae est omnia diligenter enumerare et persequi. Parentes vero nullo modo poterant omitti. Sic Pers. v. 580 πενθεῖ δὲ δόμος στερηθεῖς τοκέες τ' ἄκαιδες, et apud Herodotum I, 87, quem locum Weil. affert, Croesus belli miserias conqueritur, ἐν μὲν γὰρ τῇ (εἰρήνῃ)

οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι· ἐν δὲ τῷ (πολέμῳ) οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. E.] — Genere masculino positum est οἱ πεπτωκότες, quia hoc utrosque comprehendit, et feminas et parentes. — Soph. fr. 957 προσῆλθε μητρὶ καὶ φυλαμῶν πατρὶ.

V. 312 sq. φυτάλμιοι παίδων γέροντες] Subiectum hic additum, quia maximam omnium haec imago movet miserationem. — οὐκέτ' ἐξ ἔλευσθέρου δέρης, quia victorum servae factae sunt.

V. 314. οἱ φίλτατοι Eum. 100. Choeph. 234. Soph. Oed. Tyr. 366.

V. 316. νήστεις] v. 180. Prom. 600. — Alteri vero, victores, ruunt post laborem, quo per noctem huc illuc rapiebantur, ad sumendum cibum, quem inveniunt, ad occupandas domus, quas intrant, nulla ordinis ratione habita. — ἀρίστοισιν. Probatur hac re id, quod per se patet, agi hanc scenam tempore matutino. ἄριστον ientaculum Hom. Od. XVI, 2. Palamedes Aeschylī instituit ἄριστα, δεῖπνα, δόρυα θ' αἰρεῖσθαι τρία. fr. 168. — ὧν, ut sumant ientaculum ex iis, quae praebet urbs.

V. 317. ἐν μέρει] id quod cuique iustum est, pro rata, v. 1151. Ch. 332. Eum. 198. — Designatur hoc versu nulla certa ratione res distribui, neque, ut solitum erat, parari maiorem principibus portionem, sed occupare quemvis ea, quae forte inveniat.

V. 320 sq. πάγων δρόσων τε] Cf. v. 539 sqq. Soph. Aiac. v. 600. 1206.

V. 322. ἀφύλακτον] nulla custodiae cura habita dormient per totam noctem, quum antea metuendus fuisset aggressus hostium, quae cura somnum saepius turbaverat. Nunc secure agunt, id quod licet victori, modo praesidio divino confidere possit. Ex hac sententia intelligitur, cur de pietatis lege dicatur in proximis.

V. 323 — 335. Modo pie venerentur templa urbis expugnatae: modo ne ea desiderent, quae agere nefas est. Instat enim reditus per mare, in quo, si antea deos offenderint, facile eos vexabit vindicta eorum, quos Troiae occiderunt, cui variae addi poterunt calamitates. Utinam integra nobis contingat salus, ut omnibus bonis frui possimus.

V. 323. εὐσεβοῦσι] Constructio ut Soph. Phil. 1441 εὐσεβεῖν τὰ πρὸς θεούς. [Vide Steph. thes. III p. 2443.] Vides idem quod chorus v. 70, de religione diis debita sentire Clytaemnestram. Ut vero eum, qui hos offendit, certa manet vindicta, ita pietas eius, qui in ipsa victoria sese coerces et sacras deorum res veneratur, deorum favorem sibi conciliat, ut in alio etiam periculo hi eum adiuvent. Manet tale periculum Graecos in reditu per mare apertum; quum enim pro unaquaque re, quam egit aliquis, patiendum sit ei aliquid, iam Troianorum etiam cladis curam gerunt numina quaedam, ut probabile reddatur in proxima occasione haec ita esse constitutura, ut de Troianorum calamitate par pari reddant victores; quam occasionem habent in illo itinere. Ubi deos classem tuituros

esse contra horum numinum impetum sperandum est, si deorum favorem meruerint: si vero offenderint deos, id sane certum est, hos vindictam de Troianis sumendam numinibus illis, quae eam suscitabunt, esse permissuros: et praeter hoc periculum, quod certo instat, multa alia forte fortuna poterunt accidere. Neque irritus est metus Clytaemnestrae. Venerationis enim loco aras destruxerant Graeci v. 505, ira deorum revertentibus tempestatem immisit v. 627: e qua pauci tantum peculiari deorum favore servati sunt v. 640: ii quidem, quos levius peccavisse putandum est.

V. 325. Duplex ἄν positum propter negationem, cf. Herm. Opusc. IV, p. 189. Rost. Gr. §. 120. not. 4.

V. 326. πρότερον] potius.

V. 327. ἃ μὴ χρῆ] de thesauris templorum. [Hermann] illa potius in mente habuisse videtur, quae aliis modis impie aut crudeliter facta sunt, ut quod Cassandrae vim inferre, idque in templo Minervae Ajax Oilei est conatus, quod Astyanax de turri deiectus, quod Polyxena Achilli immolata. Sed ita non addidisset κέρδεσιν νικωμένους. E.]

V. 229. διαύλου] Vide Schol.

V. 330. θεοῖσι δ' ἄμπλ.] diis vero offensis si profisciscatur exercitus, excitata esse poterit calamitas eorum, qui perierunt. Vulgatam defendit Bothius: etiamsi diis haud offensis profisciscatur, excitatum tamen etc. At et obscurius hoc loco dictum foret εἰ pro εἰ καί, et aegre careremus particula aliqua post ἐγρηγορός, et ea est auctoritas deorum, ut contra eos, qui pie se colant, nunquam talem vindictam excitari sinant, modo ne domesticus fuerit sanguis, quem effuderunt, id quod ipsis legibus divinis adversatur. Minime vero his adversatur occidere hostem in bello: itaque talis facinoris vindicta eum modo laedere potest, quem aspernantur superi. Propterea certe salvum Graecorum reditum sperat Clytaemnestra, modo deos reveriti erint (v. 325), quem connexum evertit Bothii explicatio. ἀμπλακῶν τι πάρ θεοῖς Ibyci fr. apud Plat. Phaedr. p. 242. [Wunder Ahrentis emendationem secutus ita locum explicat: Sin autem non obnoxius dis exercitus veniat, fieri quidem possit, ut alteram stadii partem emetiatur, nisi improvisa mala paret reviviscens clades hominum occisorum. Itaque metuere se ait Clytaemnestra, ne exercitus Argivorum, quamvis nullius sacrilegii reus, deorum beneficio salvus in patriam revertatur, tamen reversus manibus hominum occisorum poenas det. Quod quum dicit, quis est quin intelligat, in mente eam habuisse imprimis effusum Iphigeniae sanguinem eiusque sceleris vindictam? Chorus tamen in quam partem haec verba interpretatus sit, cognoscitur ex eius ipsius verbis v. 440 τῶν πολυκτόνων γὰρ οὐκ ἄσκοποι θεοί.]

V. 331. ἐγρηγορός] suscitabitur huius calamitatis memoria et vindicta Furiis mandata.

V. 332. πρόσπαιον, cf. ad v. 174, id quod praeter illam

vindictam de Troianorum clade sumendam accidere potest. — εἰ pro εἰ καί. [Reviviscat occisorum vindicta, nisi etiam improvisa mala accedant. HERM. At v. not. crit.]

V. 333. Inferiorem sententiae muliebris auctoritatem vide v. 464, 570. Th. 200. Quibus hae saepius, ut hoc loco, opponunt se quoque aliquid frugi habere: Ag. 1633. Theb. 712.

V. 335. [Recte Weil. explicat: tot enim, quae nobis evenerunt, bonorum opto ne fructus pereat. Intelligendum autem hanc Clytaemnestrae orationem non esse simulatam. Illa enim revera optat, ut Agamemno revertatur, cuius rei causam hoc versu indicat, optat enim, ut eorum quae tam egregie Agamemno paravit fructum percipiat, i. e. ut filiae immolationem sua ipsius manu ulciscatur. E.] — εἰλόμην. Aoristus de tempore exacto, quod uno tantum momento distat a praesenti. Ita ἐπεμνησάμεσθα Ch. 623. παρέβαν Soph. Trach. 490. Cf. Bernhardt Synt. Gr. p. 381 sq. Cf. v. 518.

V. 336—339. Ea, quae virum decet, sapientia tu, regina, dixisti. Quum vero mihi certa dederis indicia, equidem deos adorabo; pretium enim non vile laborum partum est Graecis.

V. 336. εὐφρόνως] benevole, erga maritum et res Graecorum.

V. 339. χάρις ἄτιμος ut χάρις ἄχαρις Prom. 545. — χάρις εἰργασται ut χάριν ἐπικραῖναι Ag. 1512. ὑπουργῆσαι Prom. 635. εἰργασται passive dictum et εἰργάσθαι v. 1306. [Post hunc versum abit Clytaemnestra.]

Praemisso prooemio anapaestico, quo vindicta iusto tempore a Iove de Alexandro et Troianis sumta celebratur stasimo primo v. 352 — 466, hanc exhibet chorus sententiam per tres descriptam partes: Iniustum quemvis manet deorum ira: manebat haec Paridem superbum, levem, scelestum (Str. et antistr. I). Desiderio eius, quam eripuerat Paris, ad ultionem excitata est Graecia (Str. et ant. II). Quae vero oriuntur ex hac ultione, iis in ipsos Graecos sese convertit haec deorum ira (Str. et ant. III). Sed vereor, ne hoc signo facis deorum aliquis nos illudat (Epod.).

V. 340—351. Adoro te Iovem cum ea nocte, quae Troiam Graecis tradidit omnesque eius cives (— 346). Revereor iustitiam Iovis hospitalis, qui nunc aptissimo tempore ratam fecit vindictam de Alexandro sumendam, quam diu paraverat (— 351).

V. 340. ὦ Ζεῦ βασιλῆα] cf. Pers. 532.

V. 341. κόσμος de honore victoriae saepe apud Pindarum Ol. III, 13; VIII, 83; Nem. II, 8; Isthm. V, 69. — πεῖρα, paratrix. Nihil est quod in fine systematis anapaestici hiatus habeat offensionis. Cf. v. 71. Ch. 308, 311, 314. Iisdem his locis breviora videas systemata, ut hic nostrum: ibi tamen trium versuum, duorum v. 1460 sq. Ch. 1007 sq. Eum. 317. Theb. 825 et 827.

V. 343. στεγανόν] tegens, ut στεγαστῶν de vestibulis, quibus Agamemnon tectus et involutus est a Clytaemnestra Ch. 984. —

δίκτυον. Imago retis de expugnatione Troiae est in Homero II. V, 487: ibi vero de capiendis singulis hominibus dicta. Multo gravior haec, qua tota teguntur moenia.

V. 344. *νεαρῶν*] cf. ad v. 76. — *ὑπερτελεῖν*, superare, saliendo transire, ut Pers. 100: *εἰς ἀρκύστατα, τόθεν οὐκ ἔστιν ὑπὲρ θνατὸν ἀλύξαντα φυγεῖν*. Cf. Ag. 1335. — *ὑπερτελής* v. 271.

V. 346. Versum citat Pollux X, c. 30, 132. — *ἀπέραντον δίκτυον ἄτης* Prom. 1078. STANL.

V. 349. *πράξαντα — τείνοντα*] Alterum participium ab altero pendens, ut 174. 361. 575. — Vides Iovem prudenter tempus eligentem, id quod probat eam eius gubernationis rationem, quam exhibui ad v. 258.

V. 350. *ὑπὲρ ἄστρον*] quod extra fines mundi positum est, oppositum illi *ὑπαστρον* Suppl. 393: *ὑπαστρον μῆχαρ ὀρίζομαι*, eos remedio pono fines, qui sub stellis positi sunt: ubicunque stellarum lumen conspicitur, equidem remedio illi operam dabo. Quod vero super hos fines egreditur, nihil amplius invenit, quo se verstat. Quod recte intellexerunt plerique interpretes. Intolerabilem esse Bothii interpretationem, qui commate post *ὑπὲρ* posito, hoc pro *ὑπὲρ καιρόν*, et *ἄστρον βέλος* de fulmine dictum putat, per se patet. [Vide not. crit.] — *πρὸ καιροῦ*, ante iustos fines. Cf. v. 752. Confert Blomf. Eur. Suppl. 745 *ὦ κενοὶ βροτῶν οἱ τόξον ἐντείνοντες ὥς καιροῦ πέτρᾱ*.

V. 351. *οὐκ ἡλίθιος* de ira divina Pind. Pyth. III, 11.

V. 352 — 466. Paridem Iupiter punivit. Impietatem dii nunquam negligunt, sed in sobole superbarum ulciscuntur domorum, quibus nullum valet in divitiis praesidium (352—368). Qui soli suae voluntatis desiderio obtemperat certam sibi parat perniciem, neque in ea dii eius miserantur. Tale facinus commisit Paris erepta hospitis uxore (369—385). Helenae desiderio vexatur Atridarum domus et Menelaus (386—407). Hic est in nostra domo moeror, Graecia vero omnis luget de iis, qui Troiam profecti pro recuperanda Helena ceciderunt (408—417). E bello enim pro viris aliis cineres tantum reportantur, alii in hostili terra sepulti manent (418—435). Itaque invidia in Atridas exoritur, cuius scientia me sollicitat: felicitas nimis elata destruitur a Furiis, perditur ira deorum: securitatem sola praebet modestia (436—454). Vereor, ne quis deus nuntio de victoria reportata nos decipiat: ne nimis ei confidamus: credulum animum mulieribus relinquamus (455—466).

V. 352—353. Iovis ictum illos esse expertos facile investigatu.

V. 352. *Διὸς πληγῇ* Soph. Ai. 137. Cf. v. 504. Theb. 608. [Locutio ex arena desumta, ubi pugil vel gladiator, quum ab adversario percussus est, dicitur *ἔχειν πληγὴν*. Antiatt. Sangerm. p. 111 ed. Bekker. *πληγὴν ἔχων, ἀντὶ τοῦ τετραμμένου*. *Ἀναξανδρίδης*. Terent. Andr. I, 1, 55 certe captus est: habet, ubi Donatus: Habet. Sic dicitur de eo qui letaliter vulne-

rat us est. BL. Hic ea lecutio aptissima, quia modo de Iove iaculatore arcum in Alexandrum tendente Chorus dixerat. E.]

V. 353. *πάρεστι*] licet, ut v. 1314. *πάρ᾽* 1640.

V. 354—357. Perpersus est ut egit. Quod est qui deos curam non habere impiorum hominum dixerit, is religione caret.

V. 355. *ἀξιοῦσθαι*] Vides prima cogitationum, quas de diis Epicurus lovebat, vestigia. [„Rarior usus medii *ἀξιοῦσθαι*, quod significat se aliquid dignum iudicare. Sic in Eum. v. 425 *φρονεὺς γὰρ εἶναι μητρὸς ἡξιώσατο*.“ HERM.]

V. 356. *χαρίς*] laeta et decora conditio. Theb. 703. — *τὰ ἄδικτα* Soph. Oed. Tyr. 891.

V. 358—364. Apparet id in sobole domorum superbarum [nimis affluentium opibus: quod est quidem praestantissimum,] modo ut nobis modesta contingat felicitas.

V. 358. [„Apparuit natis intolerabiliter maiorem quam fas erat Martem spirantium, nimis affluente opibus domo: quod est quidem praestantissimum, sed vacuum esto crimine.“ HERM. Ad *πέφανται* intelligendum esse membrum quod praecedat *θεοὺς βορῶν* — *πατοῖτο*, Wund. p. 27 monet. At quum *Ἄρη πνεῖν* de Troianis inepte, *μέγα πνεῖν* superbire apte dicatur, recte videtur *Ἀρης* Fritzsche correxisse, quamquam ne ita quidem hic locus in integrum restitutus est. E.]

V. 359. *ἀτόλμητος*, intolerabilis, ut *ἄτλητος*. Ita Pind. Isthm. VII, 11 *ἀτόλματον Ἑλλάδι μόχθον*, ubi cf. Dissen. *τολμᾶν* perferre (Soph. Oed. Col. 184 *τόλμα*, *ξείνος ἐπὶ ξείνης*) idem quod *τλήναι*.

V. 361. *ὑπέρφεν φρονεῖν* Pers. 820.

V. 363. *ἀπαρκεῖν*, sufficere, ut Pers. 475 *οὐκ ἀπήρκεσαν οὓς πρόσθε Μαραθῶν ἀπώλεσε*. Soph. Oed. Col. 1769 *ταὺτ' ἂν ἀπαρκοῖ*. Eurip. inc. fr. 12, 4 *οὐκ ἀπαρκεῖ πλησμονή*. Ita ut ei, qui sanae mentis est, sufficiat. [Schneid. alique ut *ἀρκῶ*, ita hic dici putent *ἀπαρκῶ φρονῶν λαχών*, contentus sum modestia mea. At non *ἀρκῶ*, sed *ἀρκοῦμαι* ita dici, monet Ahr. p. 515. E.]

V. 364—368. Nullum enim contra interitum est divitiarum praesidium ei, qui prae superbia laesit iustitiam.

V. 365. *οὐ γὰρ ἔπαλξις* — *εἰς ἀφάνειαν*] eadem sententia, quae v. 445: *ἐν δ' αἰστοῖς τελέθοντος οὔτις ἀλκά*. — *ἔπαλξις*, pluteus, Theb. 30, 158.

V. 366. *πρὸς κόρον*] ut *πρὸς ἀνάγκαν* Pers. 569. *πρὸς βίαν* Eum. 5.

V. 367. *δίλκας βωμός*] ut Eum. 539.

V. 369—372. Urget infausta suadela, intolerabilis noxae filia conciliatrix; neque ullum est remedium: haud latet, sed conspicua est perniciēs, lux horrendum splendens.

V. 369. *πειθῶ*] suadela interior, quam exercet motus animi. Similis sententia est v. 209. *βιάσθαι* vox HomERICA, tragicis rarius usitata. Ibi vero tum de vi manus, tum de vi mentis: *ψευδεσσι βιάσθαι τινα* Il. XXIII, 576. Cf. Pind. Nem. VIII, 34. [Urget, ut quis in perniciem ruat, audax suada, consultrix filia effrenata culpae. Nam semel admissa culpa suadet opus potentiamque ad tuendum conferre quod iniuria possidetur, subministratque ei rei consilia. Referuntur haec ad ea quae proxime praegressa sunt, diciturque suada *πρόβουλος*, quod *ἐπαλξιν πλούτου* quaerit. HERM.]

V. 370. *προβουλόπαις*] filia curam gerens. Noxa, quae mentem laesit, progignit persuasionem suppeditantem argumenta, quibus ad exsequenda noxae consilia commovetur aliquis. *πρόβουλος δήμου*, qui populo prospicit, magistratus: Theb. 1006. Eadem ratione compositae sunt voces *αἰνόπατερ* Ch. 315. *ἀμβροτόπαλος* Eur. Troad. 536. *Αἰνόπαρις* Hec. 945.

V. 371. *ἄκός πᾶν μάταιον*] Neque divitiae eum sustinent, qui superbe egit, neque preces, quibus sero deos invocat, illae v. 365, hae v. 379 commemoratae.

V. 372. *φῶς αἰνολ.*] ut *σκότῳ φῶς ἰσόμοιρον* Ch. 319. [Non dicit autem neque incendium Troiae neque ignes in montibus accensos, de quibus mirum est cogitare quemquam potuisse, sed hic sensus est: non in occulto manet, sed conspicua est lux triste lucens, noxa, i. e. in clara, sed tristi luce conspicitur eventus mali facinoris. HERM. Dicit bellum ad tuendam rapinam a Paride et Trojanis susceptum, quo scelus illud non est occultatum, sed etiam magis conspicuum redditum, ut quasi lux perniciosa splenderet. Huic alteram similitudinem adiungit, qua Paris cum aere adulterino comparatur, quod initio splendet et eos qui eo utuntur oblectat, usu vero et ipsum fit nigrum et possessoribus perniciosum. E.]

V. 373—381. Malique aeris instar (superbus ille homo) attritione et allisione nigrum colorem nanciscitur, [qualis sit aestimatus]; quod pueri instar avem persecutus est, qua re civitati calamitatem intulit intolerabilem. Neque deorum aliquis eius preces exaudit: sed perdit hominem improbum in his rebus versatum [huius calamitatis auctorem].

V. 374. *προςβολή* omnis alicuius rei fortior admotio: itaque de invasione exercitus Theb. 28, de aggressu Furiarum Ch. 283, de contaminatione sceleris Eum. 600. Hoc loco de allisione, qua perditur aeris adulterini splendor.

V. 375. *μελαμπαγής* de sanguine, qui in concrecendo nigrum nanciscitur colorem Theb. 737. Similis est ratio mali aeris, quod initio splendet, usu vero maculis obducitur.

V. 376. [ater est quum est aestimatus quanti sit. HERM.]

V. 377. *διώκειν τὰ πετόμενα* proverbialis dictio. Plat. Euthyphr. 4. Ita *ἀκίχητα διώκων* Hom. Il. XVII. 75. STANL.

V. 378. *πρόστριμμα*] Ipse attritione spectatus pariter atque attritionem civitati intulit.

V. 379. *λιτᾶν* cett.] Cf. Theb. 702: *θεοῖς μὲν ἤδη πως παρεμειλήμεθα*.

V. 380. *ἐπιστροφος τῶνδε*] qui in his versatur, horum curam gerit [calamitatis auctor]. Ita *ἐπιστρέφεισθαί τινος* Soph. Phil. 599. BOTH.

V. 382—385. Id quod Paris egit, qui quum domum Atridarum venisset, mensam hospitalem ignominia uxoris ereptae affecit.

V. 384. *ξενίαν τράπεζαν*] cf. v. 677. Eur. Hec. 793.

V. 385. *κλοπή* vide v. 512 de eodem Paridis facinore. SCHUETZ.

V. 386—401. Quae bellum civibus, Troiae excidium paravit hac fuga, de qua ita querebantur vates domestici: Vae domum et principes, vae lectum et fugam. [Turpissime desertus indigne sine vituperatione tacet prae dolore], carissima imago absentis desiderio fingitur, neque iuvat maritum venusti quidquam.

V. 387. *ἀσπ. κλόνους*, ut *ἱπποχάρμας κλόνους* Pers. 106. — *ναυβάτης στρατός* v. 954.

V. 388. *ἄγουσα* cett.] *γάμου πικρὰς τελευτᾶς* v. 717.

V. 389. *πυλᾶν*] domus Atridarum, minime Troiae: hoc enim loco tristitia exhibetur ea, quae ex Helenae fuga oriebatur Argis, *κατ' οἴκους ἐφ' ἑστίας* v. 408. Narrat chorus ea, quae ipse vidit, sensit et audivit e vatibus. Vides igitur Helenam et Menelaum habitavisse Argis.

V. 391. *προφηταί*] Iovis *προφήτης* dicitur Apollo (Eum. 19), qui oracula a Iove accipit (Eum. 618): *μέγας προφήτης*, vates insignis, Amphiarus Theb. 611. Vatis est pronuntiare id, quod latet, quod tamen ex iis, quae eo efficiuntur, cognoscitur: tum res futuras, quarum fontes iam exstant, tum res praesentes, quae non omnibus sunt perspicuae, tum res exactas, quae non omnibus patent. Ita designatur Calchas Hom. Il. I, 70: *ὃς ἤδη τὰ τ' ἔόντα τὰ τ' ἔσσομενα πρό τ' ἔόντα*. Hoc loco vates designant res praesentes, *τὰ ἔόντα*, vigere Helenae memoriam et desiderium in omnibus, qui sunt in domo Atridarum, ut quasi praesens dici possit. Ibi igitur orationi vatum finis est assignandus, ubi ea narrantur, quae patent omnibus: ea vero, quae a vatibus enuntiantur, non possunt esse eiusmodi, ut ab omnibus cernantur. Sunt vero haec a vatibus relata: [tacere Menelaum prae dolore, quod carissima coniux aufugerit (392—397); odio habere ea quae antea dilexerit (398—401); solatio esse ei sola somnia quibus uxorem aspicere opinetur, sed inane et brevius esse hoc solatium (402—407). His omnibus nihil demonstratur, nisi non potuisse eos, qui tanto flagrarent desiderio, manere domi, sed profectos esse in bellum cum multis sociis. Ibi vero ex eo, quod pereunt tot socii pro hac aliena causa, nova exoritur calamitas (410 sqq.) — Welckerum secutus Schneid. Philol. IX p. 131 sqq. vatum Troianorum, Heleni et Cassandrae hic exhiberi

quasi ἀποκάλυψιν quandam statuit de Helenae adventu Troianis pernicioso, ipsam scilicet Helenam hic dici commorari apud Troianos tamquam φάσμα (ἄκασκαῖον ἄγαλμα πλούτου) et tamquam εὐμόρφους κολοσσούς et ὄνειροφάντους δόξας. Tale interpretationis artificium, a Tragoediae arte alienum, recte improbatum est a viris doctis. Senes Argivi δόμων προφήτας non dixissent vates Troianos, et de Menelai moerore hanc orationem esse intelligendam, vss. 408 sqq. aperte docent, ubi unius domus calamitati omnium universae Graeciae luctus opponitur. Vide Naegelsbach. Quaest. Aesch. p. 21. 22. Quum de Menelai vatibus nihil notum sit, neque hi προφήται quidquam vaticinentur, Bamberger. Philol. VII p. 151 δόμων προφήτας eos dici putat qui aedium qui tum erat statum norant et interpretabantur. Probat id Ahr. p. 520, nisi quod δόμων non pro genitivo obiectivo, ut Bamb., sed pro genitivo subiectivo habet. E.]

V. 392. πρόμοι (v. 187) Atridae. Agamemnonis pariter ac Menelai honorem offenderat Paris.

V. 393. λέχος] lectus, quo utebatur Helena, quem nunc reliquit. — στίβοι φιλόνορες, gressus amatorii, fuga Helenae cum Paride. Nihil inest in φιλόνωρ de natione mariti, neque ullo modo στ. φιλ. vestigia coniugalis amoris designare potest. — φιλόνωρ v. 788 et Pers. 136 de nudo amore feminae erga marem, et potissimum quidem erga maritum. στίβος ubique de ipso gressu vel ipsius gressus vestigio: Ch. 210, 228. Prom. 679. Soph. Phil. 29, 48, 157, 163, 206, 487. Ant. 773: nunquam metaphorice de eo, quod memoriam excitat. De hoc solummodo ἔχνος dici posset, et vix dicitur. [Vide not. crit. Mire Ahr. p. 521 intelligit sponsae in aedes Menelai gressus, quos lamententur vates, quum conversos nunc videant in στίβους στνγήνορας. E.]

V. 394. 395, [Licet videre silentia sine honore, sine vituperatione turpissime desertorum. Ἀφειμένα secundum Herm. sunt haec ipsa, quae turpiter missa fecit Helena, domum, torum, maritum. Sed sententiae ratio postulat, ut solus intelligatur Menelaus, eique σιγαί tribuuntur ἄτιμοι, non quod domi inglorius desideat et ab actione abstineat, sed quia immodico et indigno luctui indulget, eiusque mulieris desiderio conficitur, quam contemnere debebat. E.]

V. 396. ὑπερπόντιος, qui trans mare habitat: Suppl. 42.

V. 397. φάσμα] imago vel spectrum Helenae. Ridiculum est, quod excogitaverunt nonnulli, desiderio intabescere Menelaum, ut umbrae similis appareat. [Tamen hanc explicationem probat. Ahr. p. 523.]

V. 398. δέ continuativum, exhibiturum rationem illius πᾶθον. — κολοσσός, statua sensu generali. De statua mulieris Herod. II, 130, viri ib. 143. Significatio magnitudinis, quae humanam excedat (Etym. M.), serius est recepta. Huic loco sola haec vox apta, ἀνδριάς tragicis neque usitata (tamen Pindaro) neque de muliebri dicenda; εἰδῶλον dubiam fecisset sententiam. — Ne id quidem,

quod venustissimum est in aedibus Atridarum, amplius placet Menelao. [κολοσσοί sunt columnae in domo et fortasse etiam statuae, sed non Helenae. HERM.]

V. 400. ὄμμ. ἀχ.] oculorum inopia. ἀχηνία inopia, conditio ea, in qua caremus aliqua re: χρημάτων ἀχηνία Ch. 301. Dictum est de oculis Menelai, qui carent aspectu Helenae: in hac oculorum inopia perit omne amoris gaudium. Non in aspiciendo oculo, sed in oculo aspiciente formam venustam invenitur hoc gaudium. De quo vocabulum Ἀφροδίτη positum, ut Κύπρις Prom. 650. Quod ὄμμ. ἀχ. de statu, quae eleganter formatae oculis tamen careant, interpretatur Schützius: neque hic communis erat aetatis Aeschyleae mos fabricandi statuas oculis haud expressis: neque omnino hoc loco dicendum erat de hoc oculorum in statu defectu, qui, si quidem deficiebant, non eo tantum tempore sed semper deficiebant. — Ceterum ut hoc loco de gaudio, ita mero desiderii sensu posita est vox Ἀφροδίτα Eur. Iphig. Aul. 1264. [Etiam Herm. putat dici ad aspectu Helenae deficiente omnem voluptatem cessare. Naegelsbach vero interpretatur inopiam oculorum, qui fraudati dulcissimo coniugis aspectu nec ipsi βλέπονσι χάριν, ita ut venus, quae ante in felicissimi mariti vultu residebat, evanuerit omnis. Sed commemoratis statu, quas Menelao adspicere licebat, egentes dici eius oculi ita tantum poterant, ut illud ipsum afferretur, quo egebant. Qua re nescio an ὀμμάτων ἀχηνία eodem modo hic dicantur quo Choeph. loco χρημάτων ἀχηνία, et ὀμματα Helenae sint oculi, vel potius Helena ipsa, qua quum sit orbatus, omnis iam voluptas cesset. Ita etiam Ἀφροδίτα recte esset dictum, quae gaudium significare vix potest. E.]

V. 402—407. Dolor imaginem absentis reginae in somniis revocat; inani quidem voluptate, quae e manibus evadit expergefacto.

V. 402. ὄνειρόφ. cett.] Cf. Eur. Alcest. 355 ἐν δ' ὀνειράσι Φοιτῶσά μ' εὐφραίνεις ἄν. BL. — πένθημονες δόξαι non tristificae opiniones, sed quae oriuntur e tristitia, e dolore desiderii, ut πένθιμος αἰδώς Suppl. 579.

V. 406. οὐ μεθύστερον] simul, eodem temporis momento, ut οὐδὲν ὕστερον Theb. 991. Cf. Ag. 1621: οὐχ ἑκάς. [Vanum enim, quum quis iucunda per somnium videt, elapsum e manibus discedit simulacrum illico, alis somnii vias sequens.]

V. 408—417. [Haec sunt Menelai mala: illa vero multo etiam maiora. Luget enim tota Graecia,] quod virorum, quos bello misit, loco vasa tantum cum cinere reportantur.

V. 408. [κατ' οἶκους ἐφ' ἐστῖους] non est in interiore, vel in intima domo, neque in regia domo, in qua fuerit publicus focus, quamquam sane hic regia domus dicitur. Nam οἶκοι ἐφ' ἐστῖοι, ut recte Herm. monet, domus appellatur, quae cuique sua et propria est. Das ist das Leid im eigenen Hause. E.]

V. 409. καὶ τῶν δ' cett.] Dolor de periculo, quod pro He-

lena recuperanda subeunt Graeci, multo est gravior ille quam dolor Menelai de erepta Helenae. [Nam Helena Troiam profecta una domus luget, Graecia vero tota in bellum profecta unaquaeque domus luget, quod quos in bellum misit, ii non revertuntur, sed occiduntur in terra hostili alienae mulieris gratia.]

V. 410. Omnino vero iis, qui e Graecia profecti sunt, domi uniuscuiusque ortus est luctus animum affligens.

V. 411. [τηξικάρδιος. Karst. citat Hom. Od. XIX, 264 μηδέ τι θυμὸν τῆκε πόσιν γούωσα, Eurip. apud Clem. Strom. III p. 520 (fr. 963) τήκω τάλαιναν καρδίαν ὀδύωδία. Paley affert Cicer. Tuscul. IV § 38 tabificae mentis perturbationes. E.]

V. 413. Θιγγάνειν πρὸς τι, tangendo pertinere, pertinere ita ut tangat, fortius dictum pro ἐφ' ἧπαρ προσικνεῖται v. 724. Alibi cum genitivo iungitur Θιγγάνειν Theb. 44, 258.

V. 416. τεύχη de urnis, quibus conditur cinis, quae postea λέβητες dictae. De iisdem τεύχος Soph. El. 1120. De armis hoc loco Schützius vocem intelligit, contra quem monuit Bothius neque hoc sensu dictam legi hanc vocem apud Aeschylum (at apud Sophoclem Ai. 572, 577; Phil. 370, 398, et apud Aeschylum τευχιστήρ, τευχιστής et τευχισφόρος de armato Pers. 903; Theb. 644; Ch. 627, ut non dubitandum sit, quin hunc sensum voci τεύχος tribuerit Aeschylus), et ex usu communi aetatis heroicae arma cremari cum viris: Il. VI, 418. Od. XI, 74. — Quae tamen omnia rem non satis firmant; saepe enim arma non esse cremata notum est; id vero pro hac re facit, quod v. 424 denuo memoratur urna, et quod hoc factum est ex Aeschyli more exhibendi eadem longius in altera parte, quae brevius dixit in altera.

V. 418—431. Hunc cinerem tristificum mittit Mars, qui bella decernit. Lugent affines de occisis, in alio virtutem celebrantes, in alio honestam mortem pro aliena muliere obitam. Talia dum clam iactantur, succrescit invidia in eos, qui huius calamitatis erant auctores, in Atridas.

V. 418. Mars, qui corpora cum auro commutat et libram tenet in proelio. [χρυσαιοβὸς σωμάτων dicitur Mars, quod pro corporibus, pro viris, quos accipit, aurum reddit, i. e. urnam auream ἀντήνορα σποδὸν continentem. Ad eandem similitudinem referendum ταλαντοῦχος, quod qui vertunt, qui victoriae lances tenet, orationem ex diverso confundunt. Opposita sunt χρυσαιοβὸς et ταλαντοῦχος, ut σωμάτων et ἐν μάχῃ δορός. Mars tamquam argentarius libram tenet, at non in taberna, sed in proelio. Deinde φίλοισι non est amicis, sed propinquis, parentibus, coniugibus. E.]

V. 421. φίλοισι πέμπει] De hoc more cineris e bello reportandi vide Hom. Il. VII, 332. BOTH. — βαρύ, tristificum. [Eurip. Suppl. v. 1125 φέρω — ἐκ πυρὸς πατρὸς μέλη, βάρος μὲν

οὐκ ἀβριδὲς ἀλγέων ὑπερ. Contra Choeph. v. 349 τάφον — δώμασιν εὐφόρητον. SCHNEID.]

V. 422. ψῆγμα] ξύσμα ἢ μικρὸν θρύμμα, κλάσμα. Hesyech. ramentum. BL. cinere viri vicem habente implens urnas bene conditas. [Wundero p. 28 genitivus ἀντήνορος σποδοῦ a vocabulo ψῆγμα aptus esse videtur, ut γεμίζων λέβητας nihil sit nisi in urnis.]

V. 424. εὖθετος de scuto Theb. 642, de caliga Phoen fr. 238: bene iunctus, bene paratus. — λέβητας. Cinis saepe urnis aeneis conditus, aurea Patrocli (Il. XXIII, 243, 253) et Achillis reliquiae (Od. XXIV, 74). Cf. Choeph. 686.

V. 425 sq. εὖ λέγειν τινά, bona dicere de aliquo, laudare, ut εὐλογεῖν v. 558. Cf. v. 1148. — ἰδρις, a quo αἰδρις v. 1064. — ὥς μάχης ἰδρις ut ὥς θρασύστομος v. 1359. Cf. 1433. Bernh. Synt. p. 333.

V. 428. γυναικὸς δίαι v. 1416. Valde imprudentem hanc expeditionem de erepta muliere susceptam exhibet Herod. I, 4.

V. 429. τάδε σῖγά τις βαῦξει] Ea, quae modo exhibita sunt. Repetunt enim haec verba notionem antea per στένουσι designatam. — βαῦζειν, latrare, infensa voce saepius crepare, ut Pers. 13. δυσβαῦκτος Pers. 574. Cf. ad v. 887.

V. 430. φθονερὸν ἄλγος] dolor ex invidia ortus tacite paratur Atridis. ὑφέπειν vide v. 255. [Non recte ita vulgo explicari et dativum Ἀτρεΐδαις ab adiectivo φθονερὸν aptum esse et ego et Karst. monueramus. φθονερὸν ἄλγος dicitur dolor qui invidiam excitat. In parentalibus occisorum virtus praedicatur, tacite vero populus mussitat, eos in causa non iusta cecidisse, quo invidia in Atridas, expeditionis auctores, excitatur. E.]

V. 431. πρόδικοι principalem obtinent locum in exercenda iustitia.

V. 432—435. Illos vero decoros viros prope Troiam in sepulcris tenet solum hostile.

V. 432. οἱ δ'] Sunt quorum cineres reportarentur cognatis, id quod exhibetur v. 413—431: sunt etiam quibus ne id quidem contigit, ut in patria sepelirentur; quibus manendum erat in terra hostili. Duplex haec cogitatio luctum movet antea designatum (412): illa excitavit invidiam, haec vero, quae multo gravior est et tristior, ne imprecationem provocet, verendum est. [Mihi haec non recte poni videntur. Nam etiam ii, quibus tumulos ad Troiam extruxerunt Graeci, antea sunt combusti, et ii, quorum cineres domum sunt reportati, ideo non minus in terra hostili sunt humati. οἱ δέ sunt ii ipsi, quos cognati occisos deplorant. Eorum virtutem praedicant et praeclaram mortem, sed alienae mulieris causa obitam: quo invidia comparatur Atridis: deindi ibi ad Troiam tumultis quidem sunt decori, sed in terra hostili iacent, quod non minus est lugendum et invidiam excitat. Duplex igitur est oppositio, καλῶς ἔπεσον, sed ἀλλοτρίας διαί γυναικός, deinde θήκας εὐμορφοὶ κατέχουσιν, sed

ἐχθρά ἔχοντας ἔκρινεν. E.] — τεῖχος, ὃ ἐποίησαν ἐν τῇ Τροίᾳ. Βέλτιον δὲ ἀντὶς τῆς Τροίας τὸ τεῖχος εἰπεῖν. Sch. — Θῆκαι de sepulcris Pers, 405. Suppl. 26.

V. 434 sq. εὐμορφοι] τὸ δ' εὖμ. πρὸς πλείονα οἶκτον προσέθη-
κεν Sch. Exhibendum erat, quantum terrae hostili in his sepulcris
contigerit bonum, ideoque nobilis eorum, qui ibi iacerent, indoles
designanda. Lugendum erat de hac iactura non eorum modo gratia,
qui carissimum in patria terra sepulcrum haud nacti sunt (cf. v. 485):
sed eorum causa, quibus cum sepulcris horum heroum auxilio bel-
lico carendum erat, quod quanti fuerit pretii, vides ex Sophoclis
Oedipo Coloneo et Aeschyl. Eum. 767. Sane igitur metuendum erat,
ne communi huic Graecorum tum carissimis viris tum pretiosissimis
sepulcris orbatorum in Atridas invidiae quidquam tribueretur a su-
peris. [Vide ad v. 432 adnotata. Herm. haec adnotat: εὐμορφος non
semper proprie dicitur, sed refertur etiam ad alia quae laudabilia
vel ornata sunt. In Choeph. v. 490 ὡς Περσέφασσα, δὸς δέ γ' εὐμορ-
φον κράτος. Et in Cyclope Eurip. v. 317 τὰ δ' ἄλλα κόμποι καὶ
λόγων εὐμορφίαι. Itaque intelligendum esse videtur decori. ἔχον-
τας propter praegressum κατέχουσι dictum, etsi ut vere animadver-
tit Bl., ad Θήκας refertur, tamen sic est dictum, ut simul compo-
sitos terrae illius significet.]

V. 436—453. Graves sunt infensi civium sermones nec minus
exsecratione timendi. Est mihi metus, ne quid mali nobis accadat
neces illas ulturum. Eum enim, qui iniuste ad felicitatem pervenit,
[iusto tempore Furiae conversa fortuna obscurum reddunt. Ignoti
vero hominis nulla est vis, ut nimis extolli grave. Itaque mediocrem
fortunam praefero, ut neque urbium sim expugnator, neque aliorum
servus].

V. 437. Sermo civium infensus imprecationis, quam po-
pulus ratam facit, negotium solvit. τίνειν χρέος, nego-
tium alicuius solvere, perficere, idem quod alicuius vice agere,
eadem, qua ille, potestate ornatum esse. — δημόκραντος ἀρά, ut
δημοῤῥδφῆς λευσιμὸς ἀρά v. 1585. δημόθροος ἀρά v. 1370, φή-
μη δημόθρους v. 905. [Aut hoc dicit, decretae a populo im-
precationi persolvit iracundus rumor debitum, h. e.
punit auctores multarum caedium, aut hoc, iratus populi ru-
mor persolvit debitam populi imprecationem. Hoc
problem. HERM. Vide not. crit.]

V. 438 sq. Eadem sententia brevius dicta Theb. 843: μέριμνα
δ' ἀμφὶ πόλιν.

V. 439. νυκτερεφεῖς τι, caliginosi aliquid. Caligo
de calamitate saepius dicta: ἀνήλοι δνόφοι Ch. 52. νύξ ἀκραντος
ib. 65: de ea potissimum, quae tacite paratur. Suppl. 86—89. cf.
92—94. Ita hic, ubi is, qui deprimitur hac nocte, dicitur ἀμανρός,
αἴστος v. 445.

V. 440. πολυκτόνος cf. v. 708. idem quod πολυκανῆς v. 1128.
Troianorum multos interfecerunt, Graecorum multos morti dederunt

Atridae. Cf. v. 331. [Non recte interpretes de Iphigenia cogitarunt. Hic, ubi de civium invidia loquitur Chorus, soli Argivi sunt intelligendi. E.]

V. 441. ἄσκοπος sensu activo: non curans, non providus, ut Hom. Il. XXIV, 157 et 186. Ita σκοπός de cura Iovis Suppl. 381, 646. In reliquis tragicorum locis ἄσκοπον de eo quod obscurum est vel inexpectatum: Ch. 816. Soph. El. 864. Ai. 21 cett.

V. 442. κελαιναί] cf. Theb. 977, 699; Ch. 1049; Eum. 52, 352. — Furiarum mentio praeparabatur designatione imprecationis, quae rata facienda est Furiis: vide Eum. 417. Qui invidet alicui, optat ei damnum: invidia aucta usque ad odium excitat imprecationem, imprecationem Furiae efficiendam curant. Dum vero probus est ille homo, cui invident reliqui, eum defendunt superi, neque eum aggredi possunt Furiae (v. 701. Eum. 313 sqq. 550 sqq.): simulac vero improbi aliquid commiserit, a diis desertus traditur arbitrio illarum. Propterea periculosa est illa conditio, quia rarissime is, cui nihil metuendum est, integrum se ab omni improbitate conservat (Eum. 522 et 699). Hae sunt eae sententiae, quarum respectu habito ita vivere cupit chorus, ut a nemine sibi invideatur, ut nemini odium et imprecatio sibi timenda sit. — χρόνον, iusto tempore v. 122.

V. 444. παλιντυχεῖ] conversa fortuna utente, ita ut conversa fortuna utatur. — τριβῇ βίου, cursu vitae, ut τρίβειν βίον vitam agere. Soph. El. 602.

V. 445 sq. [ἐν δ' αἰστοῖς τελέθοντος οὔτις ἀλκά ad τιθεῖς' ἀμάρων] relata admodum languent. Sunt ea ad proxima referenda hac sententia: ut obscuri hominis nullae sunt opes, ita nimis esse potentem periculosum est, ideo mediocritatem praefero. Nimia vero gloriae cupiditate ductus est Agamemno, quum bellum susciperet quod sciebat gloriosum quidem, sed sibi periculosum fore. E.]

V. 447. κλύειν ἐν laudari (λέγειν ἐν laudare v. 425), ut κλύειν δικάως Eum. 430. κλ. ἀνακλεις Prom. 868.

V. 450. ἄφθονος, cui nemo invidet, ut ἀφθόνητος v. 871. Alibi plerumque de eo, quod sine invidia abunde praebetur. — κρίνω, eligo, praefero, Suppl. 396.

V. 451. Altera forma πολύπορος v. 716.

V. 453. κατιδεῖν πῆμα Pers. 1028. Ibi pariter ac nostro loco aoristus designat non de perpetua conditione, sed de ipso victoriae momento dici. Ne unquam ita vitam mean aspiciam, ut sit vita victi.

V. 454 sqq. [Chorus finito carmine, quo diis gratias se esse acturum supra professus erat, iam ad rem praesentem et actionem revertitur. Et ut fieri solet ut laeto aliquo nuntio accepto primo gaudio indulgeamus, deinde vero calore refrigescente dubitare de nuntii veritate incipiamus: ita quum Chorus initio praesertim Clytaemnestra praesente crediderit, iam singuli existunt qui fraudis suspicione oborta eius generis nuntio abrogent fidem. Vidit hoc Herm., qui tamen non recte negat, quod O. Müllerus in Not. litt. Gotting.

a. 1834. n. 198. 199 acute perspexit, finito carmine Chorum ex propinquo audire eum mulierum ὀλογγμόν, de quo Clytaemnestra v. 573 dicat. Nam nisi hoc statuimus, nimis abrupte haec sequuntur πόλιν διήκει θοὰ βᾶξις, et de mulierum credulitate in hoc epodo agitur. Ex iis vero, quae vss. 568—570 dicit Clytaemnestra, non efficitur eam, dum haec canit Chorus, in scena esse; ita enim etiam alii loquebantur, ipsaque choreutarum dicta facile poterant ad eam deferri. — Idem Müll. haec commatica esse perspexit, quod probat Herm., cui tamen canere non tres choreutae videntur, ut Müll., ζυγόν in mente habens, putat, sed quattuor, tācente μέσῳ ἀριστερῷ, coryphaeo, cuius sunt vss. 467 sqq. E.]

V. 454—466. Rumor de nuntio ignis spargitur per urbem; nescio vero utrum fidei aliquid ei tribuendum, an fraus haec sit divina. Puerile est novae rei celerius confidere et postea mutare sententiam. Decet hoc mulierem; credulae enim sunt mulieres, neque manet earum fides.

V. 458. ὦδε sequente infinitivo, ut οὕτω Eur. Phoen. 380. Cf. Bernh. Synt. 362. φρενῶν κεκομμένος, mente laesus, mente captus. Ita νόον βεβλαμμένος apud Theognidem v. 223. BL.

V. 460. πυροῦσθαι ut θερμαίνεσθαι κεναῖσιν ἐλπίσιν Soph. Ai. 478. BL.

V. 461. λόγου, rumoris.

V. 462. γυναικὸς αἰχμή Ch. 630., hasta mulieris, potentia mulieris (*das Maass weiblicher Kraft*) ironice dictum de imbecillitate muliebri, cui convenit re non cognita probare id quod placet mentemque suaviter afficit. F. I. [Ahr. p. 530 duo diversa substantiva statuit, quorum alterum ab αἰσῶω formatum proprie αἰχμή, ἄχμη scribendum sit et idem quod ὄρμη, ὀργή significet. Id nostro et Choeph. loco verterit *weibliches Trachten*.]

V. 464. Valde enim credulus ambitus mentis muliebris movetur cita mutatione. ὁ θῆλυς ὄρος, fines, quibus ea continentur, quae creduntur et cogitantur a muliere. ἐπινέμεσθαι hic et illic describi, huc illuc transferri. Schol. ὁ θῆλυς ὄρος, ἡγουν περιφραστικῶς ἡ γυνή· ὡς ταῦτόν γυναικα εἰπεῖν καὶ ὄρον αὐτῆς ἐκθεῖναι. Quod nec plane falsum, nec omnino verum: de definitione enim vel descriptione non cogitandum est, sed de descripto fine, de quo ὄρος semper dictum a tragicis. Alteram illam significationem a philosophis accepit. Cf. v. 1113. [ὄρος est decretum, referturque ad sacrificia Clytaemnestrae iussu per urbem instituta. Alio modo determinationem significat ὄρος in his Euripidis Phoen. v. 1263 ἄκραν τε λαμπάδ', ἡ δυοῖν ὄρους ἔχει, νίκης τε σῆμα καὶ τὰ τῶν ἡσσωμένων. HERM.]

V. 466. κλέος, fama, id quod traditur, fertur et praedicatur. Ita v. 1057 et 1316. Ita h. l. de nuntio, quem mulier praedicavit. De gloria nonnisi fr. 301. γυναικογήρυτον· τὸ φημιζόμενον ἀγαθὸν ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἀνύπαρκτόν ἐστι καὶ ταχέως φθειρόμενον οὐκ ἐπὶ πολὺ διαμένον. Schol.

Secundo episodio v. 467—658 exhibetur adventus praeconis, qui certiores facit vera esse nuntiata per illud facis signum. Diis adoratis describuntur molestiae, quibus vexatus sit exercitus, nunc multo superatae splendore victoriae. [Mandat nuntio Clytaemnestra, ut Agamemnoni nuntiet summa eum laetitia exspectari, fidem pie servatam.] Quod de solo Agamemnone dixerat praeco, chorus quaerit de Menelao. Hunc terribili tempestate, ex qua ipsi vix evaserint, abreptum esse ille narrat, eumque pariter ac se ipsos a diis servatum et mox reditum esse sperat.

V. 467—478. Mox cognoscemus, utrum vera nuntiaverit facis signum, an deceperit nos: accedit enim a litore praeco, qui non signis, sed verbis nos certiores reddet, aut de laeta re — alteram non memoro.

V. 468. παραλλαγᾶς] nuntium alii ab alio traditum. — Totum signi dandi negotium conficiebatur primum excubiis ad observandas faces positis (φρυκτωριῶν), deinde acervis lignorum, quibus ignes excitarentur (πυρός), denique facibus, quae ipsis acervis, ut ignem conciperent, admovebantur. SCHUETZ. Videtur hoc artificiosius excogitatum. [Cum ironia quadam cumulat chorus illa verba, quibus Clytaemnestra erat usa. E.]

V. 471. κατάσκιος κλάδοις, ut Suppl. 354. Cf. ib. 656.

V. 473. Pulvis luti frater, ut λιγνὺς κάσις πυρός Theb. 494. Bene pulvis dicitur ξύνουρος vicinus, quia ibi est pulvis, ubi desinit luti humor. — διψία κόνις, ut Soph. Ant. 246, 429. BOTH. Similis vicinia est v. 1615. — Quaesiverunt interpretes, quomodo pulvis aliquid de oratione a praecone habenda testari possit, et invenerunt hoc in celeritate advenientis pulverem suscitante, quae bona ominetur, quum alioqui lento gradu eum accedere exspectandum esset. De lento vel cito accedentis gradu saepius meditantur veteres. At hoc loco non de laeto, sed de certo nuntio, sive bono (v. 476) sive infausto (477), dicitur: certitudinem vero ex celeritate coniectare nemo poterat. Itaque haec mittenda sunt et recte perspexit Wellauerus opponi pulverem fumo: ex pulvere quem excitat intelligo eum non uno loco stare, ut ignem accendat, sed accurrere, ut verbis nos certiores faciat. — Probatur hoc alio loco, ubi ipse pulvis dicitur certus et clarus nuntius, licet mutus, ἄναυδος, σαφής, ἔτυμος ἄγγελος Theb. 82. Ita manifestus ille nuntius designat accedere nuntium, qui manifestis verbis dicturus sit.

V. 476. τὸ χαίρειν μᾶλλον ἐκβάξει] amplius laetitiam enuntiabit, id, quod tum ipsi tum nobis laetum est, fusius exhibebit. [Sic vulgo explicant. At μᾶλλον ἐκβάξει, laetitiam uberiorius enuntiabit, sive ipsam spectas sententiam, sive oppositionis rationem, pariter ineptum est. μᾶλλον ad χαίρειν referendum. Nuntius non flamma signum dabit, sed verbis enuntiabit quod nos aut maiore laetitia afficiat, aut —. Nam iam nunc laetantur, confirmato vero illo non satis certo nuntio etiam maior existet laetitia. Idque vs. 478 confirmatur. E.]

V. 479 sq. Qui alia optat civitati, ipse fructus insaniae suae percipiat. *καρποῦσθαι τινος*, fructus rei percipere. Prom. 851. Theb. 593. *καρποῦν* et *ἐκκαρπίζεισθαι* fructum procreare. Pers. 821. Theb. 601. [Non recte Hermannō Chorus haec dicere videtur de Clytaemnestra cogitans. Illa enim ipsa hunc nuntium tamquam certissimum divulgaverat, Agamemnonisque adventum avidè expectabat. Vide ad v. 335. De civium invidia proximo carmine dixerat Chorus, malosque cives commemorat v. 773. — Notandum praeterea versibus 467—470 aperte respondere versus 474—477, eosque qui interpositi sunt tres versus exaequatos esse extremis totidem versibus. E.]

V. 481. Ingreditur praeco, Talthybius, ut in indice et argumento designatum est, missus ab Agamemnone, qui modo in litore advenerat, nuntiaturus accessurum esse regem.

V. 481—515. Decimo tandem anno in patriam reversus id saltem adipiscar, ut in natali solo sepulcrum inveniam. Itaque saluto terram, solem, Iovem, Apollinem, nunc utinam ex adversario servatorem denuo factum, omnesque ludorum deos, et in iis Mercurium praeconem, et heroes, qui benevoli iam recipiant exercitus reliquias. Saluto aedes regis cum eius numinibus, quae laete recipiant regem, qui victor redit, vindex Troiae, cuius solum vastavit, cuius aras evertit, cuius incolas exstinxit: summo dignus honore, quia iustissimam de Paride omnibusque Priamidis vindictam sumsit, tum recuperata Helena, tum eversa urbe.

V. 483. E multis quae speravi, quae me deceperunt, unum adeptus.

V. 485. *μετέχειν μέρος κρατῆρος* Ch. 291.

V. 486. Terra et lux solis salutatae, ut terra et coelum Pers. 499. Laetitia de solis luce, qua in patria terra fruendum est, vide v. 553.

V. 489. Scamandro terra Troica designatur, ut v. 1116. Ch. 366. Eum. 398.

V. 491. Dii *ἀγώνιοι* sunt qui in certaminibus ludorum victoriam decernunt. Suppl. 189, 209—221. Neque ad solos ludos respicit horum munus, sed ad omnia negotia, in quibus aliquid certatur. Nullus vero deus haec magis curat quam Mercurius, cuius omnino est munus comparandi et coniungendi ea quae distant vel sibi invicem opposita sunt. Appellat hunc *ἐναγώνιον* Aeschylus fr. 375 (401). Pind. Pyth. II, 10. *ἀγώνιον* Isthm. I, 60. *ὃς ἀγῶνας ἔχει* Ol. VI, 79.

V. 493. *κηρύκων σέβας*] quem venerantur praecones, ut *σέβας ἀστῶν*, quod reverentur cives, Eum. 690. *πᾶσι τοῖς ἐκεί σέβας* Soph. El. 685. Propterea Mercurii dicuntur esse praecones Eur. Suppl. 121. Quorum munus ipse honorat Iupiter Eum. 92. Mercurium praeconis patronum in terra peregrina vide Suppl. 920.

V. 494. *εὐ τ' ἔπειμψεν, εὐ τε δεξάσθω* Suppl. 219. — Heroes invocatos vide etiam Suppl. 26. Dioscurorum recordatur Bothius,

sed designantur omnes Argivorum reges Danaï, Persei, Pelopis posterī. [Sui id Aeschylus aevi more, non antiquo illo Homeri fecit, ut heroes praeco invocet. HERM.]

V. 497. *Θᾶκοι*] sellae regis et reginae cf. v. 245. — *δαίμονες ἀντήλιοι, οἱ εἰς ἀνατολὴν ὄρωντες*. Schol. Id quod probatur loco Sophoclis Ai. 805 *οἱ δ' ἑσπέρους ἀγκῶνας, οἱ δ' ἀντηλίους*. — Aedium pariter ac templorum fores versus orientem solem erant conversae, ut prima statim lux inferatur matutina. Eadem ratione aedes Iovis in Olympo constructas cogitat Hom. II. II, 48. Ante aedes positae erant imagines deorum, quos eodem vocabulo dixit Euripides *ἀντήλιοι θεοὶ οἱ πρὸ τῶν πυλῶν ἰδρυμένοι*. Eur. *Μελέαργῳ*. Aeschylus alibi *προστατηρόν* Theb. 449. Cf. Soph. Tr. 209. El. 637. — Vox *ἀντήλιος* composita ut *ἀπηλιώτης*. [Vide not. crit. ad v. 90.]

V. 498. *τοισίδε*] *δεικτικῶς* de tempore: nunc, ut alibi de loco. [Immo tali ore, quali nunc apparetis. Erat enim mane, et statuae illae *δαιμόνων ἀντηλίων* lumine collustratae. E.]

V. 499. *κόσμῳ*] *κατὰ κόσμον, κατὰ τάξιν* Hesych. — *πολλῷ χρόνῳ*, post longum tempus, ut *μακρῷ χρόνῳ* Soph. El. 1273. Longo tempore est *ἐν πολλῷ χρόνῳ* v. 529, 588.

V. 500. Deos hominesque absentia regis contristaverat, utrosque reditus exhilaraturus erat. SCHUETZ.

V. 501. [*τοῖςδ' ἅπασι* dicit cives, et conversus ad Chorum pergit *ἀλλ' εὖ νιν ἀσπᾶσθε*. E.]

V. 504. *μακέλλῃ*] Soph. apud schol. Arist. Avv. v. 1240. inc. fr. 767: *χρυσῇ μακέλλῃ Ζηνὸς ἑξαναστραφῇ*. — *μακέλη* Hes. Opp. 468. BOTH. *σπάθη* Schol.

V. 505. Idem fere versus Pers. 811: *βωμοὶ δ' αἴστοι δαιμόνων θ' ἰδρύματα*, Persarum exhibens impietatem. Respicit poeta hoc nostro ea quae monuit Clytaemnestra v. 324, quorum nullam Graecos habuisse curam cernimus.

V. 507. *ζευκτηρίον*] Cfr. v. 126.

V. 509 sq. *τίεσθαι — Πάρις γάρ*] Vides honorem summum in eo positum, quod vindictam sumsit Agamemno. Arcetissime iuncta est notio vindictae cum honore, id quod ipsa ostendunt vocabula Graeca.

V. 510. *ἀπὸ κοινοῦ τὸ οὔτε ληπτέον καὶ εἰς τὸ Πάρις συνπακούεται γὰρ ἐκ τοῦ ἐπαγομένου*. Ita Pind. Pyth. VI, 48. STANL. Cf. Dissen. et vide ad v. 796. — *συντελής* dictum videtur pro universa, ut Theb. 253. Alii: culpae particeps.

V. 511. *δραῦμα τοῦ πάθους*] Cf. v. 1531. Ch. 313.

V. 513. *θύσιον*, praeda. Proprie de pignore eo, quod vi occupat aliquis, qui ab altero laesus est, ut hoc pignore restitutionem exigit. [Herm. copiose de hoc vocabulo disputans *θύσιον*, inquit, ab *θύεσθαι* factum, proprie significat rem ademptam, quae vi vindicanda est atque ita salva praestanda. Ita Suppl. v. 412. 728.

Soph. Oed. Col. v. 858. Eo modo hic Helena a Paride rapta, a Graecis vindicata *θύσιον* vocatur.]

V. 514. *ἔθρισεν*, vastavit, demessuit. STANL. *ἔθρισεν*, *ἔκειρε* Schol. *ἀπέθριξε τρίχας* Eur. Or. 128. Ita *ἀπέκειρε* Pers. 921.

V. 515. *διπλᾶ*] tum Helena amissa, tum urbe perditā. — *ἀμάρτιον, τὸν μισθὸν τῆς ἀμαρτίας*. Schol.

V. 516—528. Salve, praeco exercitus. — „Sane salveo summa laetitia, qua ne mortem quidem fugio.“ — An patriae amor te vexat? — „Ut lacrimas fundam prae gaudio.“ — [Dulci igitur terrae laborabatis morbo.] — „Quomodo hoc intelligam?“ — Respondet tuus amor nostro. — „Itaque patria desiderabat desiderantem exercitum?“ — Ut saepissime prae moerore ingemiscerem. — „Cur tantopere te sollicitabant res exercitus?“ — De periculosis rebus tacere consuevi. — „Num quid metuisti, quum abessent principes?“ — Sane, ut nunc, quod tu dixisti, mortem mihi optem. — Qua ratione distribuendi sint hi versus, vide ad v. 253.

V. 517. *ἀντειπεῖν* Prom. 51. — Satis adhuc vixi, quum hoc gaudium obtinui neque aliquid contra dicam, si iam obitum dii discernunt. Cf. v. 1578.

V. 518. *ἐγύμνασεν*] aoristus de tempore quod vix praeteriit, ut v. 335. Neque enim de longo illo, quod ad Troiam ille sensit, desiderio, dici potest aoristus, et de iis, quae nunc fiunt, omnia dicuntur, quae praecedunt et quae sequuntur. Nunc eum ita vexat amor, ut ne mortem quidem metuat et prae gaudio lacrimas fundat.

V. 520. *ἐπήβολος*, qui alteri admovet aliquid, hoc loco morbum; mentem rei Prom. 444. — *νόσος* de omni infirmitate, vide ad 817.

V. 521. [Sic in Suppl. v. 289. *διδαχθεῖς δ' ἂν τόδ' εἰδείην πλέον*. Alia quaedam de multis vide apud Erfurdium ad Soph. Oed. R. v. 1517. HERM.]

V. 524. *ἀμανρᾶς φρενὸς* de luctu tristissimo Ch. 157. [*ὥς* pro *ὥστε* de effectu, ut v. 528.]

V. 525. Chorus cogitat de duplici periculo, quod subierant Atridae cum exercitu, altero in ipsa expeditione, quae non sine crimine erat suscepta, altero domi, ubi ne discordia vetusta suscitaretur, propter idem illud scelus metuendum erat. [Chorus miseram rerum domesticarum conditionem maeret, Clytaemnestrae cum Aegistho consuetudinem. E.] Illis cogitationibus deprimebatur eius animus, nec tamen publice eas omnes profiteri audebat. Quum iam interrogarit praeco, num in absentia regum metuerit quospiam, repetit chorus molestissimam sibi fuisse vitam ob hunc metum, eum quidem, ne quid insidiarum pararetur regibus. Reprehendit deinde praeco hanc tristitiam monetque omnia talia nunc esse obliviscenda, quum splendidissima parata sit victoria. Sane enim molestiis vexatum esse etiam exercitum, nunc vero hunc eorum omnium in hac

laetitia esse oblitum. — *στυγος*, quod odiosum est et detestabile v. 516, Ch. 991, 1028. Eum. 644. Theb. 653.

V. 526. Tacendum esse aut loquenda ea, quae tempus fert, prudenti homini, saepius docet poeta: Ch. 582., Eum. 378., Theb. 619., Suppl. 203. [Rerum domesticarum conditionem Choro non fuisse ignotam hic locus aperte docet. In carminibus eius rei mentionem facere non poterat, hic laetitia correptus quod usque tacuerat quasi invitus prodit. *E.*]

V. 528. *τὸ σὸν*] *τὸ εἰρημένον ὑπὸ σοῦ, τὸ τεθνάναι* cett. v. 517. Eodem sensu *τὸ σὸν* Soph. Ai. 99. Plat. Sophist. p. 233. BOTH. Ceterum aliter de se ipso dictum hoc intelligit chorus quam de praecone: hic nunc prae laetitia mortem non fugiebat, chorus prae dolore mortem optaverat: ut Theb. 703 *χάρις ἀφ' ἡμῶν ὀλομένων θαυμάζεται*. Cf. v. 1370 sqq. Suppl. 787 sqq. 800. — *ὥς νῦν* cett., ut nunc, quod tu modo dicebas, libenter moriar.

V. 529—560. Bene gesta est res. Mala quidem cum bonis cuiusvis in longo tempore miscentur mortali; perpetua felicitas nonnisi deorum est. Nos quoque multa sumus perpassi tum in navigatione tum in castris in terra hostili positus, ubi nunc rore, nunc tempestate, nunc solis ardore vexabamur. De his omnibus minime dolendum est, quia praeterierunt; neque lugendum de mortuis, qui ipsi non amplius meditantur de recuperanda vita; nobis, qui superstites sumus, nonnisi laetandum est de hoc reditu, de his spoliis; tibi celebrandi reges et gratiae Iovi agendae. — Exhibet praeco expeditionis molestias, ut choro persuadeat missas faciendas esse curas omnes, quum faustus contigerit eventus, quoniam integra felicitas nemini concedatur. Neque contradicit chorus (v. 561.); redeunt tamen postea curae, quum audita tempestatis narratione compererit punivisse deos impietatem exercitus; ex quo coniectandum est eadem ratione eos in omnem quam contraxit Agamemno culpam esse animadversuros. Quae cogitationes, excitatae iis, quae in hoc episodio traduntur, exhibentur in carmine chori v. 659 sqq.

V. 529. Subintelligendum est: haec omnia non sunt curanda, sed laetandum est; id quod in omnibus quae antecedunt professus est nuntius. Hanc cogitationem respicit *γάρ*. — Gaudio potius quam tristitiae indulgendum esse suadet etiam Darius Pers. 840 *ψυχὴν διδόντες ἡδονὴν κατ' ἡμέραν*.

V. 530. Quae vero in longo temporis spatio contingunt, partim dicas feliciter evenisse, partim etiam parum probanda.

V. 531. *ἐπιμομφος* cf. ad v. 137. — Similis cogitatio Pers. 706.

V. 532. *δι' αἰῶνος*, per vitam, Ch. 26. BOTH.

V. 533. *εἰ λέγοιμι* et *εἰ λέγοι τις* v. 541 duplex protasis, cui nulla respondet apodosis, intelligitur vero id: horum si rationem habeam, tristis esse possim, sed nolo lugere; non est enim lugendum, si recte agis v. 545. — *μόχθους*. His versibus usque ad 535 molestia navigationis, inde a v. 536 molestia castrorum exhibetur.

V. 534. *πάρηξις*, accessus ad terram, velut in Mysia. Hi, qui et breves erant et rari et ita comparati, ut dormiendum esset in agris, pertinebant ad ipsam descriptionem itineris; cuius molestias quum levare debuissent, augebant potius eas mala ipsorum conditione. Vocem *πάρηξις* sunt qui de *παρόδῳ* (Athen. V, 203) interpretentur, de foris in utroque latere navium prope remiges. Ita Schol. *παραδρομὰς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῶν νεῶν*. Tum vero Aeschylus non potuisset non uti ipsa voce *παρόδος*, ut certo declararet quod vellet. Nec apte addidisset *σπαρνὰς*.

V. 535. Quid est, quod non quereremur, quid quod non experti simus diei sortem! — *ἡματός μέρος*, id quod unusquisque dies fert laboris. — Nulla fere erat miseria, quin nobis experiendam et querendam ferret dies hic vel ille.

V. 536. In iis autem, quae in continenti terra accidebant, gravior etiam inerat molestia. — *σύνγος* v. 525.

V. 538. *γάρ* in duabus sententiis unam priorem duplici ratione respiciens vide v. 728, 731. WELL.

V. 539. *δρόσος*, ros, de omni humore, quin de aqua marina Eum. 904. Hoc loco tum de pluvia, tum de rore, qui in pratis oritur. Cf. v. 321. Crines hoc rore turbatos queritur chorus Soph. Ai. 1208. BÖTH. — *ἔμπεδον*, inhaerens perpetuus; de labore Soph. Oed. Col. 1674.

V. 540. *τιθέντες*, audax structura, quasi respiciens *ὄμβρους*, quod latet in *δρόσοι*. Rore campestri enim vix tangebantur crines. Cf. Bernhardt Synt. p. 429. not. 79. [Lobeck. Paralip. 2, 550 sq.]

V. 544. Mare dormiens ex illustri Simonidis de Danaë fragmento citat BÖTH. — *κοίτη* conditio iacendi. Cf. v. 1410 *εὐνή*.

V. 545. Principalis haec harum omnium cogitatio, tum earum quae antecedunt, tum earum quae sequuntur: non esse lugendum, quia praeterierit molestia.

V. 546. Praeteriit molestia, tum mortuis, ita ut hi nullam amplius reviviscendi curam habeant, praeteriit vivis splendore victoriae. Respiciunt sese *τοῖσι μὲν* et v. 551. *ἡμῖν δέ*.

V. 547. *τὸ μὴ μέλειν* pro *ὥστε μὴ* vide v. 15. [Sententia propter brevitatem paullo obscurior. Hoc dicit: praeterierunt illa mortuis, ut non amplius querantur, et, ne si daretur quidem, in vitam redire velint. HERM. Hoc dubito quin in Graecis verbis insit. Vide not. crit. E.]

V. 548. Iam quum mortuorum ea ratione meminerit, quod his quoque grata esse debet liberatio a molestiis, quam morte invenerunt, venit ei in mentem causam luctus posse sumi ex hac ipsa tot mortuorum iactura. Cui obiectioni statim respondet huius rei rationem non habendam esse ei, qui superstes sit, quum hic certe bona usus sit fortuna. [Versibus 548—550 post v. 552 collocatis (vide not. crit.) hic erit sententiarum ordo: Praeteriit molestia, et mortuis quidem ita ut nullum omnino sentiant dolorem; nobis vero vivis labores laborum fructus superat. Dispendio sane victoria est

parata, tam multis occisis. Quid vero nos qui sumus servati occisorum memoriam animo repetamus doloremque renovemus? Immo tristitia pellenda et hoc quidem die omnibus periculis feliciter superatis ita est gloriandum. *E.*]

V. 549. *παλλήκοτος*, adversus. Ineptum est, si is qui superstes est de adversa conqueritur fortuna; huic saltem laetandum est de iis quae sibi acciderint (*χαίρειν ξυμφοραῖς*) [v. ad v. 548], quum ei pariter atque cuivis alteri mors accidere potuerit. — *ἀλγεῖν* cum dativo vel accusativo iungi solet, hoc loco cum genitivo, quia fortius dictum est pro *κῆδεσθαι*, *ἀλεγξείν*, tristificam alicuius rei curam habere. [Eurip. Hec. v. 1256 *ἀλγεῖς*; *τί δ' ἡμᾶς παιδὸς οὐκ ἀλγεῖν δοκεῖς*; HERM. Vide not. crit.]

V. 552. *κέρδος*, victoriae et praedae. — *πῆμα*, memoria molestiae. — *ἀντιβόρπειν*, ut Pers. 437 *ἀντισηκοῦν*.

V. 553. *τῷ δ' ἡλίου φάει*] quod in patria splendet: v. 486. [Hac solis luce, hodie recte interpretatur Schütz.]

V. 554. *ποτωμένοις*] qui volaverunt, de victrici et laeto itineris impetu. [Dicit, ni fallor: qui revertimur in omnes Graeciae regiones.]

V. 555. *ἐλόντες* — *στόλος* — *ἐπασσάλευσαν*. vide v. 175.

V. 556. *θεοῖς λάφυρα πασσάλευε πρὸς δόμοις* Eur. Rhes. 180. STANL. Cf. Theb. 278.

V. 557. *γάνος*] quidquid voluptatem affert. Cf. v. 1352. Pers. 483, 615. [Quod Petro Campero ad Eurip. Electram p. 183 praeco se quasi inter posteros sistere visus est, praeconi tribuit, quod titulo erattribuendum, cuius ipsa verba praeco refert. Inde *ἐπασσάλευσαν* dicit et *δήποτε*, quod hic olim significat, non tandem aliquando, et *αρχαῖον γάνος*, quod non recte sanctura Herm. interpretatur. *E.*]

V. 559. *πάντ' ἔχεις λόγον*] ut *εῖρηται λόγος* Eum. 710. Cf. ib. 192. Soph. Ai. 480. Eur. Or. 1203. BL.

V. 561—564. [Victus de narratione tua de nuntii veritate non amplius dubito: semper enim vegeta senum mens est ad discendum. Quum vero hic nuntius ad regias potissimum aedes et Clytaemnestram pertinet, tum me quoque simul reddet beatum.]

V. 561. *νικώμενος*] participium per attractionem positum pro infinitivo, ut *θανοῦσα δ' οὐκ ἀναίνομαι* pro *θανεῖν* Eur. Iph. Aul. 1502. ABRESCH. Eur. Herc. fur. 1235. Cf. Suppl. 59.: *δοξάσει τις ἀκούων* et 813. — *χαίρω ἐν τῷ μὴ ἀντιλογεῖν*. Sch. [λόγοισι oppositum facium nuntio, cui non crediderat Chorus. *E.*]

V. 562. *ἡβᾶ*] *τοῦτ' ἔστιν ἀκμάζει*. Schol. Tota sententia proverbialis. Cf. fr. 278 *καλὸν δὲ καὶ γέροντα μανθάνειν σοφά*. Solon. fr. 9 (Brunck.) *γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος*. — Oppositio haec senectutis et iuventutis, ubi de eodem homine dicitur, frequens est, plerumque de viribus aliqua ratione recreatis usurpata Suppl. 775., Theb. 622.

V. 564. *πλουτεῖν*] divitem et beatum reddere. Cf. v. 1227

Schol. μεταδιδόναι μοι τῆς χαρᾶς. Subiecti accusativus est ταῦτα, ut illo etiam loco res quaedam divitem reddunt, non personae. [Aliter, sed non recte, Hermannus: singula accuratius exquirere maxime Clytaemnestram decet, eamque me simul ditare his, i. e. me participem fieri sinere narrationis illius. — ταῦτα, ea quae narrasti. — Ceterum quum Clytaemnestram nominat Chorus, ea ipso hoc tempore ex aedibus in scenam prodit. Vide ad v. 241. 242. E.]

V. 565—590. Exsultavi iam pridem excidit Troiae nuntio accepto, atque tum reprehendebatur credula mens muliebris; attamen sacra diis instituta sunt meo iussu. Nunc te non morabor; reliqua ab ipso comperiam marito, quem optime accipiam. Summa enim, id quod tu nuntiabis ei, laetitia eum exspecto, integra servata fide tum in iis, quae servanda mihi commendavit, tum coniugali.

V. 568. καὶ τίς μ' ἐνέπτων cett. [Non tangit Chori sermones vs. 458 sqq., quos non audiverit Clytaemnestra. Neque Chorum hic tangi, sed alios cives, docent proxima verba v. 572 ὅμως δ' ἔθνον. Vide ad v. 454 sqq. E.]

V. 570. πρὸς γυναικός] e more mulieris, v. 1605 id quod mulierem decet. — ἀρεσθαι φόβῳ Theb. 214. — ἥγουν γυναικός ἐστὶ μετεωρῆσθαι καὶ μέγα φρονεῖν ἀκούσασάν τι. Schol.

V. 571. λόγοις τοιοῦτοις] talibus orationibus, id est, iis qui haec dicebant. Bernhardy (Synt. p. 102.): ut ex talibus orationibus coniectandum, quae artificiosior est interpretatio. Neque hunc sensum habet dativus πιανοῖσιν κυσὶ v. 126., neque Ch. 774 ἡ φρονεῖς εὖ σοῖσι νῦν ἡγγελμένοις; sed num pia est mens tua in iis quae me nunc iubes? — πλαγκτέ, παράφρων καὶ πεπληγμένε τὴν διάνοιαν. — πλαγκτὸν ἀνόητον τὰς φρένας βεβλαμμένον, πλανώμενον Hesych. Ita πλανᾷ de insania mentis Prom. 473. παραφορά φρενοδαλῆς Eum. 330.

V. 572. ἔθνον] sacra instituebam; et voluntati meae obtemperabant Argivi, quamvis nonnulli me reprehenderant. [ἔθνον pluralem esse censet Herm.] — νόμῳ, iussu, ut Soph. Ant. 382. 481. Spectat hoc ea, quae chorus dixerat de γυναικός αἰχμᾷ v. 462. [more interpretatur Ahrens; mulierum enim esse ὀλολυγμόν.]

V. 573. ὀλολυγμός de exclamationibus in faciendis sacris v. 28.

V. 574. εὐφημοῦντες — κοιμῶντες] De altero participio alterum respiciente v. 349.

V. 576. τὰ μάσσῳ] quae dicenda habet praeter ea, quae antea retulit, redire Agamemnonem victorem, v. 501. [Mirum Schneidewinum cogitare potuisse de duplici oppositione tali: quid mihi plura narres, et quid tu mihi narres quod mihi Agamemno ipse narrabit. Quid Clytaemnestra vellet eo perspicue declaravit, quod τὰ μάσσῳ μὲν posuit, quibus verbis opposita sunt ὅπως ἄριστα πόσιν σπεύσω δέξασθαι, ratione, cur non opus sit nuntium audire, v. 577 adiecta. Hoc igitur dicit: et nunc plura quidem, quam ex adventu tuo ipsa colligo, non opus est te mihi nuntiare, ab ipso enim rege

omnia comperiam; ego vero ut quam optime coniugem excipiam, quam primum me comparabo. *E.*]

V. 578. *ἄριστα*] Cogitat iam de splendido illo quo eum exceptura est ornatu v. 875. [Non dicit *σπεύσω δέξασθαι ὅπως ἄριστα*, sed *ὅπως σπεύσω δέξασθαι ἄριστα*. V. Porsonum ad Hec. v. 398. Herm. At tum non coniunxisset *ὅπως ἄριστα* poeta. *E.*]

V. 580. *φέγγος*] de felicitate, ut *φάος μέγα δάμασιν* de vita Xerxis Pers. 300. Quatenam lux dulcior aspectu est mulieri quam haec, aperire portam, quum e militia virum deus servavit?

V. 581. *ἀπὸ στρατείας — ἀνοῖξαι*] exhibent illa, quae designata sunt per *τούτου* v. 580. Similis locus Eur. Alc. 879 *τὶ γὰρ ἀνδρὶ κακὸν μεῖζον ἀμαρτεῖν πιστῆς ἀλόχου*: ubi genitivi positi in ipso infinitivo, nullo addito articulo; quod nostro loco simili sed faciliore ratione factum; apposita enim est nostra sententia illi *τούτου*. — *ἀπὸ στρατείας*, ex expeditione, e media expeditione, minime post expeditionem, ut Bernh. Synt. p. 222, ubi nihil amplius servandum erat. Eadem est ratio loci Eum. 631.

V. 582. *ταῦτα*, haec, quae sequuntur, quae prodeunt ex iis, quos modo professa est, sensibus.

V. 583. *ἐράσιμος*, amabilis. Simonid. de mulier. 52. Xenoph. Symp. 8, 36. Vox poetis rarius usitata. BL.

V. 584. *εὗροι*, inveniatur, utinam inveniatur, utinam celeriter veniat, ut inveniatur. WELL. [Recte Matthiae in Miscellaneis philologicis vol. II p. 54 orationis obliquae optativum esse vidit. HERM.]

V. 585. *κύνων* vide ad v. 3.

V. 586. *ἑσθλός* apud Aeschylum plerumque de firmo et ad rem quampiam idoneo, itaque de rebus bonis v. 335, 404, 744. Ch. 147. Suppl. 221. Pers. 222, 248. Soph. Ant. 622.

V. 587. *σημαντήριον*] sigillum positum in iis locis, ubi servabantur divitiae regis. Omnino enim domuum custos erat regina v. 881. — *σήμαντρον* Eur. Iph. Taur. 1372.

V. 588. *ἐν μήκει χρόνου* Soph. Trach. 69.

V. 589. *ἐπὶ ψογον φάτιν*, reprehendentem famam, malam famam: [neque novi voluptatem ex alio viro, ne malam quidem famam. Ita se puram praedicat, ut ne suspicione quidem adulterii sparsa sit. *E.*]

V. 590. *ὥσπερ οὐκ οἶδα τὰς βαφὰς τοῦ σιδήρου, ὥστε οὐδὲ ἡδονὴν ἑτέρου ἀνδρός* Schol. Recte hoc loco mentionem artis tunc temporis nuper inventae paucisque notae, qua color quidam aeri dabatur, videtur reperisse Welckerus Addit. ad Tril. Aesch. p. 42. not. 6. De vulneribus ferro inflictis nescio quomodo cogitare potuerit aliquis, quae dum Clytaemnestrae essent ignota, non magis sciri poterat, quam ipsum adulterium. [Herm. *χαλκοῦ βαφὰς* de caede dictas esse existimat. Clytaemnestram enim adulteram pudicam se esse praedicare, quumque necem marito meditetur, a caedis crudelitate abhorrere. Hoc probari nequit. Sed ne Welckeri quidem

explicatio apta est. Simplicissimum videtur, ut Clytaemnestra non magis se adulterio maculatam dicat quam aes tinctura (*χαλκὸς βαφάς*); aes enim non combibit colorem, quo lana tota inficitur. E.]

Totam si orationis Clytaemnestrae rationem spectas, gloriatur illa primo, quod facium nuntio crediderit, deinde dicit de gaudio suo, dicit de fide sua bene servata. Et gaudium et fidem mentitur, id quod ipsa postea profitetur, dicit ea tantum, quae temporibus commoda habet (v. 1332), celans consilium diu contra salutem regis paratum. In his mendaciis tempestivis id optime a poeta institutum est, quod de suo tantum gaudio, de sua fide dicit; de quibus omnino non dubitandum erat inter honestos; nihil vero omnino quaerit de conditione habituque coniugis, sed differt haec in aliud tempus (576). Itaque tota eius oratio composita est e iactatione, quae si vera, non reprehendenda est, cui tamen non magnam chorus videtur habere fidem, qui quum aliquid de hac oratione dicturus sit, iudicii vel laudis loco nihil profitetur, nisi satis perspicue reginam esse locutam. Ex his apparet dissensionis aliquid mutuaeque improbationis et suspicionis ortum esse inter chorum et reginam, quae post regis necem vertunt in rixam manifestam. Choro communis populi Argivorum sensus designatur. Tamen semper hae chori cogitationes nihil sunt nisi suspicio, suspicatur tantum crimen reginae, certi nihil novit; id quod ex omnibus locis patet, quibus postea de hac re dicit (v. 942, 960, 985, 991), quibus tum ea miratur quae praedicit Cassandra (1071, 1089, 1204), tum summus terror ei iniicitur audita vaticinatione de morte regis (1206) et postea audita ipsa morte (1304 sqq.).

V. 591. *νόμπος*] de quavis oratione superba Prom. 1031. Theb. 425.

V. 592. Regina post hunc versum abit, ut praeparet illum ornatum, quo Agamemnonem exceptura est. Probabile est etiam eam nunc abire, quum nihil amplius scire se cupere dixerit v. 576.

V. 593. *μανθάνοντι*] audienti, comperienti. Nihil amplius in voce inest, nihil de intelligendo eo, quod obscurius dictum est. Nudo illo sensu interdum sententiae additur, ut abundare videatur, velut *Περσικὸν πρέπει μαθεῖν* Pers. 247. Itaque minime hoc loco eius sensus esse potest: tibi, si tu haec intelligis. Nam noluit profecto Clytaemnestra dicere de rebus suis homini intelligenti, qui fidus erat Agamemnoni, noluit magis etiam dicere intelligenti ita, ut perspicua sit oratio.

V. 594. *τοροῖσιν ἐρμηνεῦσιν εὖπερ.*] ita ut decet claros interpretes, omnino perspicue. Sententiam tibi summa perspicuitate exhibuit regina. Quod in his artificium ironiae a choro detectum volunt interpretes, id neque inest in vocabulis, neque ferri potest, quum de adulterio nemini quidquam sit certum et perspicuum. Itaque haec nihil significare possunt, nisi: tam multa, tam insignia locuta est regina, ut eius sententiam clare possis perspicere. Videtur quidem ipse chorus dubitare de veritate eorum, quae

professa est illa; praeconi vero nihil de hac dubitatione dicit. — *ἐρμ. τοροῦ* vide v. 1021. De verbis clare exhibentibus has voces interpretatur Bernh. Synt. p. 128. At interpretres est homo, non vox. [Potest quidem etiam res dici *ἐρμηνεύς*, ut est apud Eurip. Androm. fr. 30 *σιγῆς; σιωπὴ δ' ἄπορος ἐρμηνεύς λόγων*. Sed hic non addito *λόγοις* de voce intelligi *ἐρμηνεύς* non potest. Itaque vel ob hanc causam Hermanni explicatio reiicienda est: sic haec tibi speciose rem exposuit, cognoscenti per veraces scilicet interpretes. Sententia sine dubio est ea, quam schol. expressit *οὕτως εἶπεν ἀκριβέσι λόγοις καὶ ἐξηγητικοῖς ὥστε σε μαθεῖν*, haec quidem ita est locuta, et ut bene percipias, perspicuis verbis rem exposuit. Reprehendit chorus reginam quae multis verbis amorem in maritum et fidem servatam iactaverit. *E.*]

V. 595—613. Dic vero, praeco, num vobiscum redeat rex alter Menelaus? — „Pulchri mendacii brevem existimo fructum.“ — Dicas, si potes, fausta ea quae vera sunt; disiuncta haec haud facile celantur. — „Subductus ille est vobis cum navi.“ — Utrum discescit manifesto a Troia, an tempestate, quae omnes vexavit, abreptus est? — „In his verum invenisti, breviter designans longum laborem.“ — Numquid de eo comperistis ab aliquo navigatore? — „Certi quidquam nemo de eo novit nisi Sol.“ — Num tempestas classi missa infaustum per iram divinam habuit finem?

V. 595. *Μενέλεων δέ*] quia v. 501 solius Agamemnonis mentionem fecerat praeco. — *δέ* explicativum.

V. 597. Huius terrae carus princeps. Non Graeciae, ut Stanleio videtur, sed Argivae. cf. ad v. 3 *κράτος γῆς* dictum ut *κρ. Ἀχαιῶν* v. 108.

V. 598 sq. Non possum dicere mendacia ita, ut pulchris iis longo tempore utantur amici. *καρποῦσθαι* fructum percipere v. 480.

V. 600. [Intellige *πῶς δῆτ' ἂν εἰπὼν κεδνὰ τἀληθῆ εἰπὼν τύχοις*; utinam igitur fausta dicens eadem vera dicere possis.] Dicas, si poteris, vera de Menelao quae eadem fausta sint. *κεδνά* v. 246.

V. 604. *ἀνάγεσθαι* proficisci in altum mare. — Quaerit chorus, utrum aperte et consulto solvens a Troade ab iis discesse-rit, an tempestate disiectus sit? SCHUETZ.

V. 611. *χθονὸς φύσιν*] telluris genituram; haec enim nutritur sole. Minime *περιφραστικῶς* dictum pro *χθόνα*. — De sole eandem e Sophocle cogitationem affert Blomf. Oed. Tyr. 1425 *τὴν πάντα βόσκουσιν φλόγα Ἥλιον*.

V. 614—630. Nefas est malo nuntio polluere faustum diem. Eum nuntium, cui clades multorum civium bello accepta referenda est, magis deceret haec calamitatis enarratio quam me, qui laetas felici civitati nuntio res; quibus nunc admiscenda sunt infausta:

tempestas, quam excitavit ira deorum, qua ignis et mare coniurabant contra Argivorum classem.

V. 614. εὐφρομον ἡμαρ] dies in quo fausta nuntiabantur.

V. 615. χωρὶς cett.] ταῦτα λέγοντες ἀτιμάζομεν τοὺς θεοὺς. Schol. Ita Soph. Oed. Col. 808 χωρὶς τό τ' εἰπεῖν πολλὰ καὶ τὸ καίρια. Ita δίχα v. 1329. [Herm., quia ἡ τιμὴ θεῶν pro ἡ θεῶν τιμῇ dici non possit, explicat: praemium sine diis est, i. e. praemium accipit malorum in re laeta nuntius tale cui non favent dii. At praeco ipse quomodo haec accipienda sint docet v. 623 παιᾶνα τόνδ' Ἐρινύων, huic igitur opposita est deorum gratulatio. E.]

V. 616. Talia enim sunt haec mala, quae enarranda habeam (602, 603), qualia quando dolorem detestabilem fert cett.

V. 617. πτώσιμος, lapsus, v. 1081.. πτώμα de clade bellica Suppl. 662. Prom. 919. — πήματα πτ. στρ. luctum de lapso, id est debellato exercitu fert nuntius. Huic cogitationi πήματα appositione iunctum est πόλει — τυχεῖν. [Herm. explicat: quum afflictus nuntiatur exercitus, unum civitati vulnus est, quod ea res communis est atque ad omnes pertinet cives.]

V. 618. ἔλκος vulnus Theb. 388. ἓν τὸ δῆμιον, unum publicum, commune populi. Ita εἷς πολὺς ὕμνοϊτο Theb. 6.

V. 619. Uni civitatis ulceri opponuntur multae singulorum civium caedes, quae duplex calamitas significatur v. 600 διπλῇ μάστιγι. BOTH. ἐξαγίξειν proprie piaculi causa expellere vel extinguere, deinde omnino delere. ἐξορισθέντας. Schol. [Hermannō intelligendi videntur consecrati, devoti duplici Martis flagello. Copiose de hoc verbo disputat Karsten, qui comparato loco Aristoph. Plut. v. 680 εἰ που πόπανον εἶη τι, — ἥριξεν εἰς σάκτιαν τινά, hic non minus recte dici putat ἐξαγίξειν δόμων, h. e. ἀγίξειν ἐκ δόμων pro rapere e domo et rogo tradere.]

V. 620. διπλῇ μάστιγι] ut διπλῆς μαρᾶννης de duplici calamitate Ch. 375. Cf. Soph. Ai. 242. BLOMF. Patet e Sophoclis loco saepe in usu fuisse flagellum duplex.

V. 621. δίλογχον] Similitudo sumta de more Homérico gerendi duas hastas. — ξυνωρὶς vel quod arctissime iungit (compes, ut Ch. 982), vel quod ita iunctum est. Duplicem hanc calamitatem, et publicam et privatam, unaquaeque affert bellica clades.

V. 622. μέντοι] profecto, exhibens oppositionem [immo igitur post parenthesin]. — πημάτων respicit πήματα v. 616.

V. 623. τόνδ'] quem postea exhibebo v. 628 sqq. — Paeon Furiarum, lamentatio de infortunio a Furiis parato. Ita παιᾶν τοῦ θανόντος lamentatio de mortuo Ch. 151; Theb. 868, ubi idem etiam ὕμνος Ἐρινύος appellatur v. 867. Cf. Ag. 958. Ch. 475. A quo differt carmen, quo ipsae Furiae Orestem incantant Eum. 331.

V. 624. εὐάγγελον minime substantivum, sed arte iungendum cum ἦκοντα, qui laete nuntians salvas res venit. .]

V. 626. Dicendum erat πῶς πρέπει συμμῆσαι κ. τ. κ. λέγοντα cett. Quod in vivida et concitata oratione mutatur in directam orationem. — κεδνά v. 246.

V. 627. οὐκ ἀμύνειτον θεῶν] ut v. 613 δαιμόνων κότω. [Ἀχαιοῖς pendet ab ἀμύνειτον. Plutarchus de genio Socratis p. 578 A ἀλλ' οὐδὲ αὐτοῖς, ἔφη, Λακεδαιμονίοις ἀμύνειτον ἔοικεν εἶναι τὸ δαιμόνιον. Dictum est ἀμύνειτον θεῶν ut apud Sophocl. Trach. v. 691. ἀλαμπὲς ἧλόν. HERM.] Notum ex Odyssea excitari has procellas a Minerva, de pollutis et vastatis templis irata, cuius consilium cum Neptuno habitum exhibet Euripides initio Troadum. Od. I, 327; III, 135, 145; IV, 502; V, 108. Causam in templis vastatis positam satis designavit Aeschylus v. 323 — 332 et 505.

V. 628. Cf. Eum. 127 ὕπνος πόνος τε κύριοι ξυνωμόται. BL.

V. 629. πῦρ de fulmine, quod dicitur πυρὸς βόστρυχος Prom. 1044. — τὰ πιστά, foedus fidum, ut Eum. 673. et manifestabant servatam fidem perdendo misero Argivorum exercitu.

V. 631—658. Noctu orta tempestas collisit naves, quae fractae perierunt, ut mane repletum esset mare corporibus et tabulis. Nos cum nave servavit deorum aliquis, ut bona usa fortuna neque aestu haec frangeretur neque saxis iniecta rumperetur. Ita salutem vix speratam adepti meditabamur de tristi exercitus clade. Ex illis vero si quis superstes est, nos hi perisse putabunt, pariter ac nos illos. Utinam bene haec vertant. Menelaus quidem proxime veniet, si favore Iovis servatus est. Haec vera audivisti.

V. 631. δυσκύμαντα κακά] audacter dictum pro δύστηνα κυμάτων κακά. STANL.

V. 632. Θρήναι] v. 179.

V. 633. κροτυπεῖν, rostro ferire, id quod describitur Pers. 410.

V. 634. τυφώς, procella, Suppl. 560. Soph. Ant. 418. — ξάλη, turbo, tum imbris, tum undae (643), tum ignis (Prom. 381).

V. 635. στρόβος, id quod circumagitur et torquetur, hoc loco de impetu, quo feruntur naves, alibi de zona, Suppl. 457. — Improbis pastor dicitur ventus, ut qui huc illuc dissipat naves, quae sibi ducendae erant.

V. 637. In mari apparent mortuorum corpora ut flores sparsi per pratum. Plerumque res quaeque eo efflorescere dicitur, quod ipsa insigne procreavit, velut κακυτοῖς ἐπανθίζειν Ch. 150. ἐπανθήσαντες πόνοις δόμονς, malis florere facientes domus Theb. 952. Cf. Ch. 1019. Hoc loco de iis quae in ponto apparent, ipso tamen auctore. Inde plenitudinis notionem obtinuit [in hymno Homérico in Apoll. v. 135. 139 χρυσῶ δ' ἄρα Δῆλος ἅπανα ἦνθησ', ὥς ὅτε τε ῥίον οὐρεος ἀνθέον ὕλη. Legitur ibi ἀνθεσιν ὕλης. HERM.].

— Versus citatur in libello de barbarismo, quem Valckenaerius una cum Ammonio edidit p. 197, ubi *Αἴγεον* scriptum pro *Αἰγαῖον*.

V. 639. ἀκήρατον σκάφος] salvo et illaeso alveo. [quamquam res eodem redit, si ad ναῦν apposita sunt ἀκήρατον σκάφος, ut dicat nos navemque, illaesium alveum. HERM. Weilius, qui hoc loco offendit, quod ope plus quam humana navis incolumis, non alveus truncus in portum pervenisse narretur, fallitur. Ex naufragio ope divina integer est servatus alveus navis, tamen fractis armamentis periturae, nisi Τύχη σωτήρ etiam postea, maxime in appellendo praesens adfuisset. E.]

V. 640. Deorum aliquis Agamemnoni favens vel dolo vel precibus subduxit eius navem e potestate eorum numinum, quae omnibus Graecis erant infensa. — Prius τῖς dictum de gubernatore in universum, altero vero versu huic addit non hominem, sed deum quempiam fuisse hunc gubernatorem.

V. 642. ἐφέζετο cum accus., ut ἐφημένω Eum. 409, 446. — θέλουσα, libens, ut Suppl. 144. Choeph. 19. WELL. — σωτήρ τύχη pro σώτειρα, ut Theb. 225. [τύχης σωτήρος ὧδ' ἔχει λόγος.]

V. 643. [ἐν ὄρμῳ ut neque in portu fluctibus iactaretur navis, quo impediretur exscensio in terram, retroque in mare navis reiiceretur, neque in saxa et scopulos illideretur. HERM.]

V. 644. Bene locum Od. V, 544 comparat Both., ubi describitur litus rupibus obsitum. — κραταιλέω πέδῳ Eur. Electr. 534. BL.

V. 646. λευκὸν κατ' ἡμέρῃ] claro et sereno die, ut est post tempestatem. Nihil de salute in voce λευκόν, quae quod Pers. 301 laetitiam designat, id ex sola sumtum est felicitatis et diei sereni similitudine. [Cf. v. 867. Hic vox verbis Ἀιδην πόντιον opposita salutis notionem habet adiunctam. E.]

V. 647. ἐβουκολοῦμεν] ὥςπερ ἐθεραπεύομεν ἐν λογισμοῖς τισι τὴν νέαν συμφοράν. Schol. βουκολούμενος πόνον, laborem mente volvens, de eo meditans Eum. 78.

V. 648. διασκεδασθέντος δίκην σποδοῦ. Schol. Ita κατασποδεῖσθαι Theb. 809. BOTH.

V. 652. Utinam in his, quae de iis quos abripuit tempestas, nunc speramus, nunc metuimus, ea eveniant, quae faustissima sunt. Cf. Ch. 782: γένοιτο δ' ὡς ἄριστα σὺν θεῶν δόσει, et ad v. 117. — Piae huic sententiae iam statim additur id quod sperat, expectandum esse Menelai adventum neque diu eum abfore, quum nihil eum nisi tempestas illa retineat. Quamquam enim multos interiisse putamus, de quibus hoc incertum est, de Menelai interitu omnino non cogitamus, confisi Iovi generis conservatori. Quum vero post optatum illud statim hanc spem laetam quasi certam enuntiaverit, recordatur postea posse ei aliquid accidisse, itaque pergit: reditus sane sperandus est, si modo vivit; vivere vero eum sperandum est, quia Iovi potest confidi. In his omnibus nihil turbatum est, sed alacriter procedit oratio, neque ad regulas logicas descriptae sunt sententiae, sed ita ut ex ipsa mente oriuntur.

V. 655. βλέπειν vivere Choeph. 844, ut βλέπειν φάος Ag. 1562. — μηχαναῖς vide ad v. 248.

V. 656. οὐπω cett.] Quodvis regium genus Iovi carum est, quia omnia a Iove originem repetunt: itaque si cui irascuntur reliqui dii, servat tamen ille sobolem; vel si diu quis vexatur, tandem Iupiter eum a molestiis liberat. Cf. Od. IV, 755. Abit praeco regi, qui in litore mansit, relaturus mandata Clytaemnestrae (582 sqq.). Nunc solus conspicitur chorus, vacuum est proscaenium, primique actus finis.

Stasimo secundo v. 659—748 exhibetur, quomodo laetitia ea, qua Helenam exceperint Troiani, verterit in luctum de caesis civibus; saepe ita mutari felicitatem in calamitatem; atqui nusquam ibi, ubi nullum commissum sit crimen. Altero vero crimine progigni alterum, neque unquam ibi deficere iustitiam ultricem. His in ipso carmine exhibitis, deinde in anapaestis accedentem Agamemnonem chorus salutat (v. 749—776) pio quidem et fido animo, sed [simul monens non omnes cives esse fidos, qui esse videantur]; scilicet quia curis de hoc fortunae fastigio sollicitatur, quum haec etiam domus minime libera sit a crimine. — Itaque quum antea oratione sua choro fere persuaserit praeco obliviscendum esse omnis tristitiae in splendore victoriae, nunc audita tempestatis descriptione, qua tam severe deos animadvertisse in Graecos intelligitur, redit chorus ad opinionem contrariam, domum versari in summo periculo, neque posse has curas oblivioni tradi, quia superba sit tam iactabunda laetitia, quae quam facile in miseriam mutetur, ex ipsa Troiae fortuna appareat. Quae cogitationes hac ratione in carmine sunt adornatae. Primis strophis exhibetur Helena fugiens et vindices excitans (v. 659—674), Troiae laetitiam et calamitatem parans (675—690); secundis similitudo leonis, qui forte ab homine educatus, catulus iocose ac blande ludit (691—700), adultus clade domum implet (701—710); tertiis voluptas Veneris, quae eadem blanditia initio Troianos cepit, postea a Furiis in miseriam mutata (711—721), chorique sententia, ibi tantum infortunium nasci e fortuna, ubi crimen sit commissum, securam esse iustae domus felicitatem (722—732); quartis denique scelera a sceleribus orta certam paratura perniciem (733—740), in qua splendet iustitia probans proba, aspernans divitias improbe paratas, omnia gubernans et decidens (741—748).

V. 659—674. Unde nomen accepit Helena aptissimum — num a numine quopiam, quod fata perspexit? — aptissimum, quia sane destruxit naves, viros, urbem fuga sua, cuius vestigia multi secuti sunt vindices.

V. 659. εἰς τὸ πᾶν ἐτητύμως] prorsus vere, omnino ita ut ea, quae evenerunt, id probarent. εἰς τὸ πᾶν, omnino Eum. 900. BOTH.

V. 661. Num deus quispiam ei hoc nomen indidit, qui rei cuiusque naturam, itaque ea, quae ex ea proventura sint, perspicit? — οὐτιν' οὐχ ὁρ., minime deus aliquis omnino ignotus; sunt

scilicet qui hic quoque de mystico illo deo ignoto somniaverint; sed deus quispiam, quem nemo ibi aspexit, quia aspici noluit; haec enim est deorum potentia, ut nolentes a nemine agnoscantur, qua ne Circe quidem caret, quoniam dea est, Od. X, 173.

V. 663. ἐν τύχῃ νέμων] ita gubernans, ut id diceret, quod iustum erat, ut rem acu tangeret.

V. 664 sq. δορίγαμβρος] cuius nuptiae bellum parant. — γαμβρός de omni affini nuptiis parto, de fratribus mariti v. 683, de fratre uxoris Soph. Oed. Tyr. 10, de genere Eurip. Iphig. Aul. 986. — Ita quibus Helena nubit quasi affinis redditur hasta bellica. [Alii: quam sponsi armis petunt, vel hastis in matrimonium ducta.] — πρεπόντως, manifesto, ita ut clare res appareret.

V. 466. ἐλένας] quae naves perdit. Simile compositum ἄναες Pers. 680. Primo loco posita est haec sententia, quia haec ipsa nomen similitudo fato divino hanc, quam praeco descripsit, tempestatem significare videtur. — ἐλέπτολις, nomen notissimae machinae quam in obsidione Rhodi composuit Demetrius Poliorcetes. — [Existimare possit aliquis hoc quoque loco machinam significari. Probabile tamen Demetrium illud nomen ex hoc ipso Aeschyli loco derivasse. Et profecto machinam illam Plutarchus narrat καὶ θάμβος καὶ χάριν τῇ ψυχῇ παρέχειν, ut eum de Helena cogitasse existimes. F. I.]

V. 668. προκαλύμματα] velamina, quibus ianuae obtendebantur, quae alibi παρακαλύματα. SCHUETZ. Mirum est, quod nulla horum velaminum mentio apud Homerum reperitur, ubi nihil claudit cubicula, nisi ipsae ianuarum valvae. Patet tamen voces προκαλυμμάτων ἄβροπῆων referendas esse ad rem quampiam in aedibus Atridarum splendore insignem. Iam si quaeritur, cuinam loco haec velamina sint aptissima, nemini non potest venire in mentem thalamus cum toro geniali, quem omni ratione opertum tectumque fuisse consentaneum est. Itaque in his: ἐκ τῶν ἄβρ. προκ. ἐπλ., idem dictum est, quod brevius in illo ἐὼ λέχος καὶ στίβοι φιλόνορες, o torus et fuga! v. 393. In hoc thalamo saepissime commorantur reginae; ex eodem egreditur Atossa Pers. 160. Sollemni nomine haec velamina a posteris vocabantur παραπετάσματα, pendencia ab interiore ianuae parte. Cf. Polluc. III, 37. X, 7, 32 ibique Aristophanem; Sagittar. de ianuis vett. c. 24.

V. 669. Ζεφ. γίγ.] Zephyri ingentis flatu. Zephyrum gigantem dicit Aeschylus, pariter ac Typhon, terrae filius, ei idem habetur, qui ventus Typhon australis (Prom. 334 et Suppl. 560). Minime vero ad genus Gigantum referendus est Zephyrus, sed desumptum nomen de vi immani ventorum. Ceterum recte Schol.: ἐξ ἐσπέρας γὰρ πνέων οὐριος τούτῳ γέγονε. Et de altero Hesychius: Γίγαντος, μεγάλου, ἰσχυροῦ: hunc locum spectans. Ita γίγας de Capaneo Theb. 424. [Laur. Lyd. de mens. p. 117 Bekk. — ἔρωτι ὃν οἱ μυθικοὶ Ζεφύρου τοῦ γίγαντος εἶναι παῖδα ἀξιοῦσιν —.]

V. 670. πολὺνδροι] ita Persae πολὺνδροι Pers. 533, qui

densis progrediuntur ordinibus. Notioni gentis Persarum et cohorti Graecorum additur epitheton *πολύανδρος*, quod plurali numero positum, quia pro gente et cohorte ipsi illi singuli nominantur, notione tamen arctissime iuncti. — Multique viri scutis armati venabantur secundum vestigia eorum, qui navem non amplius visam appulerunt ad litora Simoentis foliis virentia, in rixae cruentae gratiam.

V. 671. *κατ' ἔχνος*] vestigia sequentes, ut Suppl. 538 *εἰς ἔχνος* de vestigiis Ius, quae conversa regione legunt Danaï filiae. — Ad *κυναγοὶ* intellige *ἦσαν*. — Navis dicitur *ἄφαντος*, quia nimis longe praecesserat per mare, ita ut cerni non amplius posset, poterat vero de eo audiri. — *πλάταν* pendet a *κελσάντων*. Quod vulgo iungunt *ἔχνος ἄφαντον* et *πλάταν κελσάντων*, id incommode fit, quia nimis disiecta sunt haec. [At vide not. crit.]

V. 672. *κελσάντων*] Paridis et Helenae, qui diu advenerant Troiae, quum suscepta est expeditio Graecorum. [Vide not. crit.] — *κέλλειν ἐπὶ* ut Eum. 10.

V. 675—690. Troiae verae necessitudinis calamitatem intulit ira effectrix, laesum hospitalitatem ulta in iis, qui superba laetitia nuptias celebraverant. Quarum carmina urbi Priami mutata sunt in lamentationes de Paride et effuso civium sanguine.

V. 675 sq. *κῆδος* duplici sensu, et affinitatis et curae. 'Quum affinis iis facta sit Helena, effecit curam et luctum. *κῆδος* de luctu Choeph. 469; Theb. 984; de affinitate Suppl. 330. — *τελεσσέφρων*, quae aliquam rem efficiendam curat. Quae res hoc loco ea est, ut omni sensu expleatur et efficiatur illud *κῆδος*.

V. 677. *μῆνις*] ira de iure quopiam laeso et adhuc inulto, — *τραπέζας* v. 384.

V. 679. *ξυνεστίου*] qui honoris in foco tributī particeps est, ut eius honor una cum hoc offendatur.

V. 680 sq. *πρασσομένα* iunctum cum duplici accusativo *ἀτμωσιν* et *τλοντας*, ulta laesum honorem in iis, qui nimis extulerant illum cantum. Cf. v. 779. — *νυμφότιμον μέλος*, carmen nuptiale sponsam celebrans. Cf. Prom. 555. Cui appositum est *ὑμένοιον*. — *τίειν*, magni facere, ut v. 743, 909. — *ἐκφάτως*, nimium. [ἐκφάτως, ἐκφάντως, ut Pind. Ol. 8, 16 πρόφατον, ἀμφάδην pro ἀναφάδην et similia apud Lobeckium Rhemat. p. 9. n. 13. cf. v. 515. SCHNEID. Contra Ahr. monet, ut ὑπέρφωτος sit ὑπὲρ τὸ φάτον, ita ἄφατος esse ἔξω τοῦ φατοῦ, nimium, et apud Hesychium ἐκφάντα, πολλά cum Dindorfio corrigendum esse ἔκφατα. E.] Decebat Troianos, si restitutionem Helenae a Paride exigere volebant, improbare tamen facinus ipsum. Quod minime fecerunt, sed superba laetitia celebraverunt nuptias, itaque culpae participes facti sunt.

V. 682. *ἐπιόδῃπειν*, contingere, sensu intransitivo, ut v. 1001. Transitivo v. 236.

V. 683. *γαμβροῖσιν*] affinibus, fratribus mariti Helenae, filiis Priami. Fratrum sponsi et sponsae sororum

hoc est, canere hymenaeum, ut in loco Promethei. De voce γαμβρός vide v. 664. His vero Priami filiis omnis urbs Troia repraesentatur, quae eadem illa sentit, quae ab his enuntiantur.

V. 684. μεταμανθάνειν, dediscere rem, ut novum aliquid eius loco discatur: *umlernen*.

V. 686 sqq. Vetusta urbs Priami cantum lamentabilem graviter plangit, clamitans infaustum sponsum Paridem quavis vice, sane lamentabilem vitam de tristi civium sanguine perpessa.

V. 686 sq. κικλήσκειν de clamitando nomine aliquo, tum in precibus (Suppl. 212, 217; Eum. 508), tum in planctu (v. 1445), ut hic. Cum hoc vocabulo iungendum est πάμπροσθε, idem quod πάντως πρόσθε. Quavis vice, qua de calamitate lamentatur civitas, clamitat Paridem calamitatis auctorem ante ipsam calamitatis mentionem. Id quod exhibetur in oratione Cassandrae v. 1115—1120. Alia huius moris exempla sunt vocatio Helenae ante mentionem stragis ab ea paratae v. 1418, Clytaemnestrae ante mentionem scelerum in Agamemnonem commissorum Choeph. 429, Xerxis ante mentionem cladis Persarum Pers. 918. [Vide not. crit.] — αἰνόλεκτρος, ut αἰνόγαμος Eur. Hel. 1130. BL.

V. 691—700. Ita leonem homo quidam nutrit, catulum mitem, hilarem erga liberos et parentes, saepe in brachiis portatum, amice blandientem, ut cibum sibi pararet.

V. 692. ἀγάλακτον] sine lacte. Duplex est huius vocis sensus, tum is, quo hic posita est, tum idem qui vocabulo ὁμογάλακτος, ὁμόθηλος. Hesych. Sunt qui nostrum quoque locum ita explicuerint: at ineptum est dicere leonem et hominem eadem lacte nutritos. Imo non lacte amplius alebatur, quamquam tenerae adhuc aetatis (φιλόμαστον), ut lacte opus esset, sed cibo manibus porrecto (700). Ceterum locus quo posita est vox ἀγάλακτος docet eam designare rationem nutriendi, nec de eo eam posse intelligi, quod catulus forte a matre depulsus repertus sit ab homine, quod obscurius significatum esset. [Nondum matris lacte nutritum intelligit Ahr.]

V. 693. οὕτως similitudinem introducit, ut οἶος v. 382. — φιλόμαστον teneram aetatem designat, ut v. 134.

V. 694. προτέλεια (v. 65), ea quae fastigium aetatis, iuventutem, antecedunt.

V. 695. [εὐφιλόπαις, probe amans pueros, cum pueris omnino blande versans, *der recht zuthulich ist mit den Kindern*. Eiusmodi sensus necessarius propter sequens γεραροῖς ἐπὶ χρατὸν. V. C. F. R.]

V. 696. γεραρός] senior, antiquus comparativus, ut νεαρός. Legitur Suppl. 667. Eurip. Suppl. 42. Il. III, 170, ubique de eo, qui vel senectute vel dignitate inter alios excellit. Deinde novus huius ipsius formatur comparativus γεραρότερος, Il. III, 211. Alia derivationis ratio est eorum vocabulorum in -αρός terminatorum, quae originem repetunt a verbis in ἄω, neque inest in his quidquam notionis comparativi.

V. 697. *πολέα*] saepe, accus. plur. pro adv. [Vide not. crit. ad v. 968.] Generis neutrius forma *πολέων* in genitivo est in loco Sophoclis apud schol. ad Oed. Col. v. 378 [at cf. Nauck. Fragm. p. 145. n. 222]. Forma *πολεῖ* gen. masc. Suppl. 745. Alia fere collegit Matth. Gr. § 123.

V. 699 sq. *φαιδρωπύς*] arridens, laete aspiciens manum, quam sibi cibum daturam esse sperabat. — *γαστρός ἀνάγκη* de fame intelligendum, quae mansuetum eum manere iubet, donec suo robore cibum sibi parare poterit.

V. 701—710. Adultus vero ostendit mores nativos: educationis gratias agens pecudes devoravit, caede perturbavit domum; divinitus sacerdos calamitatis in aedibus nutritus.

V. 701. *χρονίζεσθαι*, aetate vel tempore proferri vel pro-
vehi, tum de tardando, tum de provehendo in aetatem adultam. Illo sensu Theb. 54.

V. 705. *ἀκέλευστος*] non ut antea, quum eo contentus esset cibo, quem iussus appositum accipiebat. [Non ut antea v. 699.]

V. 706. *αἷματι* pro *φόνῳ*, ut v. 663.

V. 709. Sacerdos calamitatis is, qui eius officia explet, eius nomine agit, ut sacerdos nomine dei hostias mactans. Ita calamitatem sese ipsam appellat Cassandra v. 1227. Comparant interpretes *Ἐρινύος κλητῆρα* Theb. 574; *Ἄιδου μητέρα* Ag. 1156. *ἐνέρων ἱερεῖαι* Eurip. Orest. 261. — *ἐκ θεοῦ*. A diis missa est haec perturbatio mentis, qua leonem homo exceperat, parum de eo cogitans, quod adultus non idem acturus esset, quod catulus. Cf. Soph. Antig. 622.

V. 711—721. Eadem ratione Troiam venerunt hilaritas, divitiae, venustas, amor. Quod nuptiale festum in calamitatem mutavit pernicioso Furia missa a Iove hospitali.

V. 711. *παρ' αὐτά* prope haec, iuxta haec, i. e. similiter. Alii statim, quae significatio verbi huc non pertinet. BOTH. Illo sensu dictum Eurip. fr. XLVII, 5. Altero *παρὰντά*, nostro sensu *παρ' αὐτά* scribendum. [In *πάραντα* hunc accentum tenui, quo hodie quoque Graecos uti testatus est Coraes in dissertatione Prodromo bibl. Gr. praemissa p. 50. Hesychius *πάραντα*, *παρὰχρημα*, *ἐνθάως*, *παρὰντίκα*. HERM.]

V. 712. *φρόνημα* cett.] animum statu tranquillo et placido compositum. *γαλήνη* minime de inertī tranquillitate, sed de laetissimo maris nullo vento agitati adspectu. Quam propterea splendidam dicit Eurip. Danaes fr. IV, 7 (Ddf.) *λαμπρὰ γαλήνη*. Et *γαληνίξειν φρένα* Eur. fr. XLVII, 4. — Hoc loco dictum de gaudio, quo a Troianis recipitur Helena.

V. 713. Luxuriosum ornamentum divitiarum. Alludit poeta ad eas divitias, quas una cum Helena Menelao eripuerat Paris, quas saepissime memorat Homerus, quibus nunc quasi ornata Troiam ingreditur Helena.

V. 714. ὀμμάτων βέλος] hic de telo oculos feriente, non ex oculis misso. Adspectus Helenae omnium oculos et animos quasi ictu afficit, at molli tamen.

V. 715. δηξιθυμοσ] Ita δακέθυμος Soph. Phil. 705. Ita δάκνειν apud Homerum de dicto, quod suscitatur ad agendum. καρδιόδηκτος v. 1439. — ἔρωτος ἄνθος, amor vicens, vivus, florens. Ita ἥβας ἄνθος Suppl. 663.

V. 716. παρακλίνασ] deflectens a statu felicitatis et laetitiae. Cf. v. 444. Soph. El. 488 sqq. [Declinans, i. e. a pristina via decedens Herm. concumbere secum iusso Paride Meinecke.]

V. 718. Μάμ Furiarum societatem vide v. 1145 sqq. 1532. Idem dictum de genio sceleris, ἀλάστορι, Suppl. 414 sqq. 650.

V. 719. Πριαμίδαισι] producta prima syllaba e more epicorum. Brevis eadem videtur v. 515: dubia Choeph. 935.

V. 721. νυμφόκλαυτος] deflenda sponsis, quorum cantus vertit in planctum, v. 684.

V. 722—732. Vetus dictum fertur inter homines, magnam felicitatem nunquam manere sine liberis, parere semper calamitatem. A quorum opinione equidem dissentio. Scelus quidem plura progignit, eaque sibi similia; iustae ac probae domui felicitatem semper progignit felicitas.

V. 722. Sententia ut Soph. Trach. init. λόγος μὲν ἐστ' ἀρχαῖος ἀνθρώπων φανείς. γέρον λόγος ut τριγέρον μῦθος Choeph. 314; γέρον γράμμα fr. 316 (305); γέρον φόνος Ch. 805.

V. 723. τελεσθέντα] perfectum, ad summum fastigium perductum.

V. 726. Sententiam hanc vetustam sine improbatione profert Pindar. Pyth. III, 105 ὄλβος οὐκ ἐς μακρόν ἀνδρῶν ἐρχεται, πολὺς ἐντ' ἂν ἐπιβρίσας ἔπεται. Cf. Theb. 769 sqq.

V. 727. δίχα] diversae rationis. Cf. Soph. El. 547 σῆς δίχα γνώμης. μονόφρων, singularis sententiae. οἰόφρων, singularis, solitarius, Suppl. 795.

V. 728. Longius exhibetur haec cogitatio v. 733 sqq. Cf. Eum. 534. Suppl. 104.

V. 731. εὐθύδικος, qui iustitiae regula gubernatur. Eum. 312. [Haec est sententiarum ratio: Vulgo putant ex magna felicitate nasci miseriam. Ego aliter statuo. Etenim non felicitas, sed improbum aliquod facinus, quod alia deinde sequuntur, miseriam gignit. Nam felicitas, quae non est cum improbitate, sed cum probitate coniuncta, semper manet. Hae sententiae in proximis strophis illustrantur, altera v. 728—730 in strophā (ὑβρις μὲν), altera v. 731. 732 in antistrophā (Δίκη δέ. E.)]

V. 732. Sententia eadem quae Eum. 535 ἐκ δ' ὑγίειας φρενῶν ὁ πᾶσιν φίλος καὶ πολύευκτος ὄλβος. ib. 550 ἀνάγκας ἄτερ δίκαιος ὦν οὐκ ἄνολβος ἔσται.

V. 733—740. Scelere progignitur scelus iustoque tempore perniciēs, invictus genius ultor, terribilis domestica calamitas similis apprensus parentibus. — Eadem haec brevius dicta Pers. 821 ὕβρις γὰρ ἐξανθοῦσ' ἐκάρπωσε στάχυν ἄτης, ὅθεν πάγκλιαντον ἐξαμῶ θέρος. — Scelus ab altero commissum excitat alterum, ut contra sese novum committat scelus, quo sibi perniciēs paratur. Iusto tempore committitur hoc novum scelus, quia ita gubernantur res a diis, qui semper aptissimum tempus eligunt (vide v. 350).

V. 733. φιλεῖν, solere, Suppl. 769; Pers. 600. Soph. El. 320. — νεάζουσιν, novantem, recens molientem. Hoc transitivo sensu sine dubio dicta est vox Suppl. 104 ἰδέσθω δ' εἰς ὕβριν βρότειον, οἷα νεάζει πυθμὴν δι' ἀμὸν γάμον τὸ θάλλος [hic quidem τεθαλώς recte cum Bothio edid. Herm.], adspiciat scelus humanum, quomodo frondem recens emittat radix in mearum nuptiarum gratiam. Ut ibi scelus cum arbore comparatur, quae frondes singulas, singula facinora scelestas, recens emittat, νεάζει, ita hoc loco dictum νεάζειν de evocandis iis, quae e scelere oriuntur. Scelus gignit alterum scelus; alterum hoc scelus iusto tempore evocat vindictam, infestum lumen, improbum genium, perniciem. Apud Sophoclem intransitiva est huius vocis vis: Trach. 144. Oed. Col. 374. Quam si quis hoc etiam loco agnoscere malit, per appositionem additum erit δαίμονα τε et θράσος ἄτας ad ὕβριν. Nobis vero altera ratione concinnius et elegantius, neque sane difficiliter procedere videtur oratio. [νεάζουσα est nova insolentia, proles ὕβρεως παλαιᾶς E.]

V. 735. ἐν κακοῖς βροτῶν] in malis mortalium, in infortuniis hominum. Utitur is, qui scelus commissurus est, ea conditione, qua malis urgetur alter, neque sese defendere potest, ut iam prorsus evertatur. Itaque scelus, genitum e scelere, in infortuniis mortalium tum, quando iustum tempus advenit, perniciem recens suscitatur. Quod sunt qui has voces de improbis hominibus interpretentur, Aeschylus, ut equidem puto, tunc non genitivum posuisset, ne dubitatio oriretur de sensu, sed dativum, ut κακοῖς ἀνδράσι Pers. 753 et saepius. [At vide Lobeck. ad Aiac. v. 1358. E.]

V. 736. τὸ κύριον] iustum tempus poenae. Cf. Eum. 544; Suppl. 732, ubi eadem sententia. — τότε ἢ τότε, hoc vel illo tempore, aliquando. Eurip. Androm. 852. BL.

V. 738. δαίμονα] genium vindicem, ἀλάστορα, qui oritur ex omni scelere propagatione, eamque gubernat et sustinet: v. 1436, 1450: μέγας καὶ βαρύνῃς. 1169: δορυμύς. Cf. Pers. 354, 515 (δυσπότης, βαρύν). Suppl. 414 (πανώλεθρος). Theolog. Aesch. §. 9.

V. 739. θράσος ἄτας pro θρασεῖαν ἄταν, ferociam calamitatis pro ferocem calamitatem. Hoc ferociae sensu dictum θρασύνεσθαι v. 1147. θρασύ Eum. 863; Suppl. 197. θράσος Ag. 157; Prom. 42. Ita μένος ἄτης Choeph. 1076. μελᾶθροισιν, quia in ipsa domo locum habet perniciēs ea, cuius auctor est genius genus perdens.

V. 740. *εἰδομένην*] constructum *κατὰ τὸ σημαίνόμενον*, respiciens *ἄταν*, quod latet in *ἄτας θράσος*. — *τοκεῦσιν*, parentibus, [insolentiae, cf. v. 730 *σφετέρῃ δ' ἐκτότα γέννα*].

V. 741—743. Splendet vero in sordidis casis iustitia, quae probum magni facit, aspernata vero divitias macula inquinatas ad pios se convertit, spernens improbam potentiam, omnia decedens.

V. 743. *ἐναλσίμως*] qui in suis sese continet finibus, neque quidquam facit, nisi quod iustum et aptum est sorti sibi a superis concessae. Itaque *ἐναισίμως* v. 883 ita, ut aptum est. *τίειν* v. 680.

V. 744sq. *χρυσόπαστα*] auro picta, deaurata. *τιήρη χρυσόπαστος* Herod. VIII, 120. BOTH. — *πίνος, ῥύπος καὶ τὰ ὅμοια*. Hesych. Minime de sordibus avaritiae cogitandum, quae huc non pertinent, sed de crimine, quo inquinantur manus. Quibus opponuntur *καθαραὶ χεῖρες*, tutae ab impetu Furiarum, Eum. 313. Cf. Choeph. 141. Foedissimam maculam aspergit sanguis affinium: cf. Eum. 317, 42. Haec ipsa macula, hoc ipsum *πίνος* erat in manu Agamemnonis v. 197. — *παλιντρόποις ὄμμασι*, aversis oculis. *παλιντροπος ὄψις* Suppl. 173. Similis est sententia Sophoclis (Ai. Locr. fr. 11. Ddf. e Stob. Vol. 1. p. 124): *τὸ χρύσειον δὲ τὰς Δίκας δέδορκεν ὄμμα, τὸν δ' ἄδικον ἀμείβεται*.

V. 746. *δύναμιν οὐ σέβ. πλ.*] Eadem sententia quae v. 364—368.

V. 747. *παράσημον*] *ἀδόκιμον, κίβδηλον*. *ἀπὸ τούτου καὶ τῶν νομισμάτων τὰ κίβδηλα παράσημα λέγεται*. Hesych. Quod falsa vel prava nota est designatum. Cf. Eurip. Hipp. 1114 *δόξα μὴτ' ἀτρεκής, μὴτ' αὐτὸν παράσημος*. BL.

V. 748. Iustitia omnia ad suum finem gubernat, omnibus denique id quod iustum est evenit, nunc prius, nunc serius. Eadem sententia Choeph. 61 *ῥοπή δ' ἐπισκοπή δίκας* cett. inc. fr. 269. — *τέρμα*, terminus ultimus, finis rei cuiuspiam. In fine cuiusvis clare apparet, quid de eo iudicandum sit. [Hanc sententiam fieri non poterat quin spectatores ad Agamemnonem, id ipsum accedentem referrent. E.]

V. 749—776. Accedentem regem excipio, sensu sincero et claro, neque laetitia, ut fit, neque tristitia ficta; quae facile perspiciuntur a probo iudice. Antea quidem non probavi hanc expeditionem Helenae gratia susceptam, [nunc vero feliciter finita ex intima mente gaudeo; quis vero civium bene, quis male se gesserit, tempore cognosces].

V. 749—764. Quomodo iusta ratione te salutem, o rex, nec nimis neque parum honorifice? ne id agam, quod multi homines, qui iniuste speciem magni faciunt (— 754); qui infelicium misereri videntur sine vera tristitia (— 757); qui iidem laetitiam fingunt de successu fortunati hominis, neque tamen eum decipiunt dolosa adulatione, qui probus est iudex (— 764). — Tota oratio in duas partes descripta, quibus praemissa dubitatio de ratione, qua excipien-

dus sit rex, quarum altera inane exhibet eorum studium, qui alterum ficta pietate decipere conantur (749—764); altera sensus ipsos, quos tum antea fovit, tum nunc fovet chorus (764—776). [Quum enim vereatur, ne rex in patriam reversus, de cuius salute sollicitus erat, simulata inimicorum pietate decipiatur, eum et docendum censet non omnes cives regi fidem servasse, et monendum, ut a blandis assentatoribus caveat. Quem ad finem ita instituit orationem, ut priore parte se dubitare dicat, quomodo regem salutet, ne aut considerari debita benevolentiae significatio, aut assentationis suspicionem movere nimia videatur; altera libere profiteatur se improbasse expeditionem, nunc vero ex intima mente gaudere, et illo tempore, quo abfuerit rex, fidem servasse. — Huic simplici et verae Chori salutationi opponitur Clytaemnestrae simulata et artificiosa oratio. E.]

V. 749. Accedit Agamemnon, neque iam longius abest a choro, quam ut audire possit ea, quae dicit chorus. Patet igitur eum iam nunc conspici in scena, vectum curru triumphali (v. 873), in quo manet, usque dum tapetibus a Clytaemnestra stratis domum ingreditur v. 924. Eadem ratione scenam intrat Atossa Pers. 150, 607, haec etiam anapaestis salutata. Post appellationem tituli hominis maxime insignes exhibentur. Is enim duplex erat summus Agamemnonis honor, tum quod Troiam everterat (v. 509, 1297), tum quod ex illustri erat Pelopidarum genere. — Advectum regem sequuntur satellites (911), et captivi Troiani, in quibus Cassandra (917 sqq.) in curru, qui sequitur regium, vecta (998, 1013, 1029). Cf. Argum. lin. 10.

V. 750. Coniunctivi deliberativi vel dubitativi, v. 199.

V. 752. *καίρῳ* dictum de iustis uniuscuiusque rei finibus: itaque de tempore, si temporis cuiuspiam finibus omnino apti sunt rei fines (Prom. 523); de modo eo, qui omnino aptus est rei, de qua agitur; conditioni (Suppl. 1061. Prom. 507); denique de ipsis finibus, et ita Ag. 350 ante iustos fines, et hoc nostro loco. Qui fines tum latius extendi tum artius contrahi possunt: utrumque evitaturus est chorus. — *χάρις*, id quod agitur alicui gratum et acceptum.

V. 753. *τὸ δοκεῖν εἶναι*] videri esse, status, quo videretur esse aliquid. Minime *δοκεῖν* pro *δοκοῦν* positum; multo minus etiam quidquam notionis genitivi *τοῦ εἶναι* vel *ἡ εἶναι* in *εἶναι* reperiendum.

V. 754. *προτίειν*, nimis aestimare, pluris quam id quod iustum est facere, ut *τίειν* magni facere (v. 680). — *παραβάντες* v. 59.

V. 755. *ἐπιστενάχειν*] Similis sententia Suppl. 489 *τοῖς ἡέσσοιν γὰρ πᾶς τις εὐνόλας φέροι*.

V. 756. *δῆγμα*] morsus tristitiae nullus revera est, qui animum penitus commoveat. Ita *πέπληγμαί δῆγματι φοινίῳ*. v. 1123 de verbis, quae animum laedunt.

V. 757. *ἐφ' ἧπαρ*] cf. v. 412.

V. 758. *ὁμοιοπρεπεῖς*] similes ei, cuius laetitiae partici-

pes sunt. Itaque *ξυγχαίρουσι*, minime pro dativo habendum, qui omissus est et facile intelligitur.

V. 759. *βιαζόμενοι*] vi superantes, faciem tristem vi mutant, ut rideat. Ordo sententiarum quum primo adspectu non omnino concinere videatur cum dispositione metrica, eleganti arte cum ea congruit. Duplex exhibetur cogitatio, tum de iis qui miserationem fingunt, tum de iis qui laetitiam simulant. Prior illa paroemiaco finitur; haud vero posterior, sed dimetro haec absolvitur acatalecto, quasi ad eam ea quoque pertinerent, quae sequuntur. Et pertinent eo revera. Illa enim prior sententia communem vitae rationem respicit, haec posterior praeter communem eam quoque conditionem, quae intercedit inter chorum et regem. Iam quum ea quoque, quae sequuntur, generali sensu dicta sint, omnia tamen haec respiciunt Agamemnonem, quem tam gnarum animi humani censet chorus, ut haud ita facile decipiatur. Itaque in iis etiam, quae claudunt hoc systema, solummodo de adulatione locutus est, quae facilius in ficta laetitia quam tristitia versatur. Quum vero ea posterioris sententiae pars, quae proprie respondet priori, finiatur hoc nostro versu: id metrico signo declaravit Aeschylus, hiatu priorem partem systematis a posteriori disiungens. [Vide not. crit.]

V. 761. *προβατογνώμων*, qui ovium naturam novit, ut *ἑπιογνώμων*, qui equorum naturam novit, iaculatr. fr. 219, 5. Hesych. *γνώμων*, *συνετός*. *Σοφοκλῆς*. Cf. v. 1090 *προβατογνώμων* dictum ex eadem cogitandi ratione, qua *ποιμὴν λαῶν*.

V. 763. Subiectum totius sententiae est *τὰ δοκοῦντ'*, ea, quae videntur esse mentis benevolae, simulata amicitiae signa, quae dicuntur *σαίνειν*, blandiri amicitia corrupta. Hic igitur est universae sententiae nexus: Fieri non potest, ut ea, quae videntur ex animo benevolo blandiri amicitia ficta, lateant oculos viri, qui bene gnarus est suorum. [*ὄμματα φωτός* aperte sunt simulatoris. Herm. statuit in recitando vocem *ὑδαρεῖ* brevi ante et post pausa facta a ceteris verbis separari, ut non ad *δοκοῦντα εὐφρονος ἐκ διανοίας* referatur, sed ipse quid de ea sentiat Chorus iudicet. At vide not. crit. Deinde Herm. affert Attii ex Agamemnone versus apud Nonium in v. componere p. 260 (Ribbeck Trag. fr. 2 p. 119): Multi, animus quorum atroci vinctus malitia est, Composita dicta e pectore evolvunt suo. Quae quum componas dicta factis discrepant.]

V. 764. *ὑδαρεῖ*, *μεμιγμένη καὶ οὐ καθαρᾷ καὶ ἀκράτῳ*. Schol. Locutio sumta de vino, cui aqua admista. Ita diserte de vino dictum Diphil. apud Athenae. X, 424, F. Bl. Schützio *ὑδαρεῖ φιλότῃ* de lacrimis, quas benevolentia ex oculis stillare iubeat, dictum videtur. At quaenam lingua talia designaret per aquosam amicitiam, *wässerige Freundschaft*?

V. 765—776. Tu mihi tum, quum expeditionem Helenae causa suscepisti, sane valde reprehendebaris, neque bene agere videbaris, quod ad audaciam bellicam viros coegisti morti obviam ducendos

(— 770): nunc vero, quum finem laboris adeptus es, gaudendum puto. Cognosces ipse, quinam civium bene, qui male se gesserint (— 776).

V. 767. ἀπόμουςος, inscitus. ἄμουσα, ἀτερπῇ, ἀηδῇ, ἀπαλ-
δευτα. Hesych. [ἀπομούσως οὐδ' εὖ coniungit Ahr.] — γρά-
φειν, notare, computare, aestimare, ut Soph. Oed. Tyr. 411 οὐ
Κρέοντος προστάτου γεγράψομαι.

V. 768. οἷα κα νέμων, ut οἷ. νωμῶν Theb. 3.

V. 769. Audaciam invitam, quia non suam rem agunt et defendunt, ubi sponte nascitur audacia, sed alienam.

V. 770. θυήσκουσι] ita ut hac causa morti tradantur. Da-
tivus effectum designat. — Cogitatio est eadem, quae v. 427 sqq.,
oriri invidiam in Atridas, quod multi eorum causa occisi sunt. Hoc
est alterum illud, cur ne deorum favor erga regem minutus sit, me-
tuat chorus, alterum est immolatio Iphigeniae, quam quidem prae-
sente rege memorare nequit. [Aliud κομίζειν est, quod significat
apportare vel adducere ad aliquem ita ut quod affertur vel ad-
ducitur prope illum statuatur, aliud φέρειν, quod latius patet atque
sic dicitur, ut res allata etiam inseri ei ad quem affertur significari
possit. Quodsi posset hoc sensu dici κομίζειν, sententia bona esset,
si θράσος ἀκούσιον legitur. HERM.]

V. 771. οὐκ ἀπ' ἄκρας φρενός] ex intima mente, [non
ex superficie mentis. Eurip. Hec. v. 246 οὐκ ἄκρας καρδίας ἔψαυσέ
μου. At] κατ' ἄκρας, funditus, Ch. 691. γνώμων ἄκρος, optime
et penitus rei gnarus Ag. 1055. Ita ἄκρας νυκτός, media et intima
nocte, noctis fastigio (Soph. Ai. 285).

V. 774. ἄκαίρος, qui iustos aspernatur fines, quos tempus
fert, cf. v. 752; itaque idem quod ἀδίκως, quia in servandis finibus
versatur iustitia. Multi erant qui dolerent de expeditione regis eum-
que reprehenderent, quod filiis ipsos orbaret, quos in bellum duxit.
Neque iis vitio verti potest haec reprehensio, modo officia regi,
quamvis reprehenso et reprehendendo, debita explerent. Sunt qui
his satisfecerint, sunt qui ea neglexerint ratione ex ea reprehensione
arrepta. In illis est chorus, in his Clytaemnestra, de qua cogitat
chorus, nomen nequaquam prolaturus. Reperiet hoc rex, modo
omnia perpenderit, ac tum agnoscet fidum sibi esse chorum, qui tam
liberaliter locutus sit neque ullam laetitiam vero sensu maiorem si-
mulaverit.

V. 775. οἰκουρεῖν, habitare, domi sedentem habitare. Ni-
hil de gubernando. Alius civitatis incola probe, alius improbe se
gessit. οἰκουρεῖν de serpente Soph. Phil. 1328; de puella Oed.
Col. 343. οἰκουρός domi sedens Ag. 1184, 1595; Soph. Peleo fr.
434. 1. οἰκούριον, praemium quietis domi transactae, Soph. Trach.
542. οἰκούρημα, mansio quieti, Phil. 868. οἰκουρός is, cuius est
ὄρος in οἴκῳ.

Tertio episodio v. 777—941 exhibetur adventus Agamemno-
nis, qui diis gratias agit de Troia excisa, consentit cum sententia

chori, invidia semper urgeri felicitatem, ac deinde rerum domesticarum curam gerendam parat (v. 777—821). Excipitur a Clytaemnestra enarrantem, quomodo falsa fama de mariti habitu saepissime alata, longoque desiderio vexata sit, nunc vero exultante ut in summa felicitate splendidumque per strata tapetia ei introitum in aedes parante (v. 822—880). Quem honorem primo ut nimium solisque diis convenientem aspernatur Agamemno, deinde, quum persuaserit ei, Clytaemnestra, religione commotus calceos deponit, captivam Casandram, quam secum adduxit, Clytaemnestrae commendat, aedesque intrat comitante Clytaemnestra, quae denuo de eius reditu exultat (881—941).

V. 777—821. Diis gratiae sunt agenda patriis, qui Troiae excidium decreverunt et efficiendum curaverunt (— 796). Recte tamen tu dixisti hanc gloriam victoriae meae non carere invidia; a nemine enim sinceram experiebar benevolentiam, nisi ab Ulysse (— 811). Quae vero domi adornanda sunt, eorum in publico concilio curam habebimus, nunc in ipsis aedibus deos adorabo domesticos, ut maneat nobis parta felicitas (— 821). — Duae in hac oratione cernuntur partes, altera ea, qua officium diis ante omnia debitum explet Agamemno, ad eos referens gratiam vindictae de Troianis sumtae; altera ea, qua iis, quae chorus dixerat, respondet. Alterius partis duae sunt partes, respicientes duplicem orationis chori rationem. Dixerat enim hic esse multos, qui laetitiam simularent, se nihil simulare nec laetitiam nec reprehensionem. Ex his primum id respicit rex, quod solitum sit laetitiam simulare: id quod ex invidia plerisque innata repetit; deinde id, quod, quia talis mens in hac etiam inveniatur civitate, integra esse non possit laetitia, cui rei publicam curam se adhibiturum esse pollicetur; tum hominum ratione habita, tum deorum, et horum quidem statim nunc, ut utrorumque tollatur invidia.

V. 777—795. Dii primum sunt adorandi patrii, qui iudicio habito Troiam condemnaverunt, quod equidem effeci igne urbem destruens. Cuius rei summa diis gratia habenda, quod nos in mulieris vindictam civitatem cepimus, evertimus arte captam, occidimus reges in eversa. — Duplici ratione diis gratia refertur, altera parte (777—787) iudicii causa posita in minuto deorum Argivorum honore (— 780); iudicium ipsum, quo omnes Troiam condemnaverunt (— 784), et iudicium effectum, quo destruitur urbs cum divitiis suis (— 787) exhibentur; altera (788—795) gloriatur Atrida, quod Argivis a diis concessum fuerit, ut urbem arte caperent, everterent et cum regia prole perderent.

V. 777. Terra et dii patrii invocati, ut v. 481 et 487.

V. 778. *πρὸς εἰπεῖν* de invocandis diis v. 338. — *μεταίτιος* de deo hominis in perficiendo facinore quopiam adiutore Eum. 199.

V. 779. Adiuvērunt Agamemnonem dii terrae Argivorum patrii, quia horum honorem (*τραπέζας καὶ ξυνεστίου Διός* v. 677) minuerat Paris. Et omnino omni scelere in terra aliquo commisso

offenditur deorum honor (v. 1615). Quum hoc in vindicta sumenda auxilium alterum sit deorum patriorum erga regem beneficium, alterum id est, quod eum servaverunt in tempestate (641).

V. 780. *δίκαϊ*, causae in iudicio tractatae. Quas non a sola lingua causidicorum exhibitae audiunt dii, sed factas cernunt, cernunt facinus Paridis ipsis oculis. Ita *παρών γε, κού λόγους ἄλλων κλύων* Pers. 266. Cf. v. 825. Itaque quum certo omnia novissent dii, omnes eandem tulerunt sententiam. ἀπὸ γλώσσης dictum ut ἀπ' ὀμμάτων v. 955. Homines iudices nonnisi audiunt causas, dii omnes cernunt. [Non recte igitur explicat Hermannus: Non de causidicis cogitandum est, sed de eo quod verbis tantum dicitur, non re est, ut ἀπὸ γλώσσης sit non obiter ac negligenter. Opponitur enim ἀπὸ γλώσσης fere ei quod de scripto recitatur.]

V. 782. *αἵματηρόν τευχος, ἀμφορεὺς θανάτου* in iudiciis Areopagi, quum alterum vas, illud *ἐναντίον κύτος*, ibi vocaretur ἀμφορεὺς ἔλεος Schol. Aristoph. Vesp. 985. In Eumenidibus etiam duo circumferuntur vasa (v. 742). [Ex v. 784 apparet, duas fuisse urnas, unum calculum, ut apud Phrynichum Fr. Com. II, 593 ed. Mein. *ἰδοῦ, δέχου τὴν ψῆφον· ὁ καθίσκος δέ σοι Ὁ μὲν ἀπολύων αὐτός, ὁ δ' ἀπολλύς ὁδὸς*. Vide C. F. Hermannii librum Gr. Staatsalt. § 143 adn. 2. E.] — *οὐ διχορρόπως* Suppl. 605.

V. 784. Ad oppositum vero vas exspectatio manus accessit non impletum. Exspectabatur manum aliquam esse accessuram, sed nihil ad vas accessit, nisi sola ipsa haec exspectatio, itaque vacuum manebat. Videtur poeta hoc loco rem ita cogitavisse, ut non circumportarentur vasa, sed posita essent ex utraque iudicum parte, ut accederet iudex quisque ad id, in quod calculum iniiciendum duxit. Nemo accessit ad alterum vas. [Accesserunt sine dubio iudices, sed manus nulla iniecit calculum.] — *οὐ πληρουμένην* datus effectum designans, ita ut non impleretur. Cf. v. 770.

V. 785. Nunc etiam fumo insignis est capta civitas. E longinquo adspicientibus fumo designatur locus, ubi sita erat Troia, neque nunc etiam, quum tantum temporis in itinere nostro praeteriit, fumo finis factus est.

V. 786. Vigent pernicioei procellae; favilla vero aegre emoriens emittit pingues opulentiae flatus. [Tanta fuit urbs, ut ne nunc quidem incendium extinctum sit et etiam nunc favilla quasi aegre emoriens] emittat fumi flatus, quibus dispersguntur divitiae, quas exstinxit, per nubes et aërem. — *ζῆν* sensu metaphorico de oraculis Soph. Oed. Tyr. 482, de legibus divinis Antig. 457., de eventibus fortunae Oed. Tyr. 45.

V. 789. *καί — καί*] eadem res duplici ratione narratur, nunc brevius, nunc longius et accuratius. — *πάγαι*, artes, insidiae, ut *ὄργανά* Theb. 346. — *δίκτυα, παγίδας*. Schol. — *ὑπέροχοι*, quarum vis infensa vim defensorum superavit.

V. 791. *διαμαθύνειν*, delere, extinguere, ut *ἀμαθύνειν*

Eum. 937. De lacerando iacul. fr. 225 (Ddf.) *κύνες διημάθουνον ἄνδρα δεσπότην*. Qui locus aliquid similitudinis habet cum nostro *δάκος διημάθυνεν*. Hic vero usus Aeschylō proprius, neque omnino concinens cum primitiva vocis significatione: *ἄμαθον ποιεῖν, ἀφανίζειν, φθείρειν*. Hesych., in arenas et pulverem convertere, in pulverem redigere. Ita Il. IX, 593 *πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει*. — *δάκος*, bestia mordax, monstrum, v. 1191. Ch. 530 cett. Eur. Hippol. 646. Talis bestia ipse dicitur ille Graecorum numerus, qui in equo ligneo celatus urbem cepit et perdidit. Ita *παράνομον δάκος* de Ulysse dictum Eur. Troad. 284.

V. 792. Equi pullus dicitur illa caterva, qui ex utero equi lignei procedens in urbe apparuit. Ita Lucretius I, 476 nec clam durateys Troianis Pergama partu inflammasset equos nocturno Graiugenarum. Et Ennius apud Macrobiū (VI, 2) nam maximo saltu superabit gravidus armatis equus, Suo qui partu ardua perdat Pergama. Quibus nostri versus ipsi videntur expressi, quamquam eo ille locus differt a nostro, quod ibi equus ipse, hic ii, qui equo erant inclusi, saltum fecisse dicuntur. Virg. Aen. 6, 515. — *λεώς* de manu virorum electorum Eum. 638, 681. — Locus Homeri est Od. VIII, 512 *δουράτεον μέγαν ἵππον, ὃθ' εἶατο πάντες ἄριστοι Ἀργείων, Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες*. Cf. IV, 272.

V. 793. *πήδημ' ὀρούσας*] prosiliens ex equo, *ἱππόθεν ἐκχόμενοι* Od. VIII, 515. — *ἀμφὶ Πλειάδων δύσιν*] sub fine auctumni. Mense Maio oriuntur Pleiades quattuor et quadraginta circiter diebus post aequinoctium vernum, et Novembri occidunt, totidem fere diebus post aequinoctium autumnale. Communis autem opinio Troiam excisam refert sub initio aestatis. B.L. Mense Scirophorione aut Thargelione, ut Hellanicus. Aeschylus auctumnū, ut videtur, ideo designavit, ut rationem redderet ingentis illius, quae classem redeuntem vexavit, tempestatis, quae media aestate parum probabilis videri poterat. Post ipsum enim Pleiadum occasum tempestates oriri dicit Hesiodus, quae summum omni navigationi afferant periculum; Opp. 617 *εὐτ' ἂν Πληιάδες σθένος ὄβριμον Ὀαρίωνος φεύγουσαι πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον, δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύουσιν ἄηται· καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ*. Cf. ib. 382. [Hermannō credibile videtur Aeschylum eorum aliquem veterum poetarum, qui *Ἰλλου πέρσιν* scripserunt, secutum esse. Contra Boeckhius Corp. Inscr. vol. II p. 328 nocturnum dici tempus existimat *ἀμφὶ Πλειάδων δύσιν*, et quum veris tempore non noctu occidant Vergiliae, explicat antequam ortae essent matutino Vergiliae, quod fieri nequit, probat tamen Schn., cui quoniam rex statim post Troiae eversionem revertit, non apte videtur anni tempestas hic designari. Locus nondum satis explicatus. Vide etiam quae disputaverunt Ahr. p. 569 — 572, Ty. Mommsen Mus. Rh. XVI p. 116, Keck Iahn. Ann. 85 p. 518, qui satis mire Dionysiorum, quibus acta sit fabula, tempus respici arbitrat. E.]

V. 795. *ἔλειξεν*] *αἱματολοιγός* v. 1446. *λέων αἱματοδόφος* Eum. 193. *τυραννικός* regius, ut Ch. 479. Designatur caedes Priami, Politis, Deiphobi, Astyanactis, aliorumque Priami filiorum septem, quos cum Paride et Helena post Hectoris mortem superstites memorat Homerus II. XXIV, 249. Quibus e fabulis tragicorum addere possumus Polydorum, a Polymestore necatum.

V. 796—810. Haec diis erant dicenda; quod tuam attinet orationem, equidem tecum consentio. Rari sunt qui felicibus non invideant; duplici enim malo urgetur infelix, tum proprio dolore, tum adspectu alienae fortunae (— 804). Id quod ipse expertus sum, quum inertem repererim amicitiam eorum, qui mihi maxime benevoli videbantur; solusque Ulysses, quanquam invitus expeditionis particeps, strenue me adiuvit, qui utrum nunc vivat an interierit, ignoro (— 810).

V. 797. *μέμνημαι κλύων*] sane eorum, quae tu protulisti, non oblitus sum, quamquam, antequam ad ea respondeam, de aliis rebus locutus. Respicit vero eam chori sententiam, fingi plerumque laetitiam et tristitiam, ut blandus et amicus appareat animus longe aliter sentiens. Cuius rei exhibet rex rationem, repetitam e communi hominum in feliciores invidia.

V. 798. *συνήγορος*, qui idem profitetur, quod aliquis. Ita de oraculis aliis, quae idem dicunt, quod alia, Soph. Tr. 1165. *συνηγoreîn* assentiri ib. 814. Minime cogitandum de patrono, ut Wellauer. Ind.

V. 799. *συγγενές*, innatum, ut Eum. 691. *σύγγονον* Ag. 851.

V. 800. *φίλον* arcte iungendum cum *σέβειν*, pro amico, ut amicum colere eum qui fausta utitur fortuna. [Simplicius et aptius est τὸν εὐτυχοῦντα φίλον intelligere.]

V. 801. *δύσφρων λός*] venenum infensum, venenum malevolentiae. Morbus gravior vexat eum, cuius sanguis veneno quopiam corruptus est. *λός* de veneno, ut Eum. 730. Venenum malevolentia si cor occupavit, auget dolorem. — *προσῆσθαι τι* locum alicui vicinum occupare; *πρ. τι* locum hunc tenere, v. 1150, 1586. Pers. 881.

V. 802. *νόσος* de malo quopiam. Cf. ad v. 817.

V. 805. *ἐξεπίσταμαι*] scio ex indiciis; saepius apud Sophoclem: Oed. Col. 554.

V. 806. *κάτοπτρον*] speciem, imaginem in speculo visam, familiaritatis. Egregia designatio falsae amicitiae, cuius signa omnia conspiciuntur, nec tamen sensus iis subest et vita pariter atque imaginibus, quas speculum exhibet. — *εἶδωλον σκιᾶς*, imago umbrae: duplici vanitate, et umbrae et imaginis. Ita *σκιᾶς ὄναρ* Pind. Pyth. VIII, 95. *εἶδωλον σκιᾶς* Soph. Tyro fr. 587. 6. *εἶδωλ' ἢ κουφήν σκιάν* Soph. Ai. 126. *καπνοῦ σκιάν*, *εἶδωλον* Phil. 946. — Sunt qui arctius iungant verba *εὐ γὰρ ἐξεπίσταμαι ὁμιλίας κάτοπτρον*, hisque separatis *εἶδωλον* cett. pendere putent

ab εἰδῶς λέγοιμ' ἄν. At tum nihil diceret Agamemno, nisi esse illos, qui sibi benevoli visi essent, homines inertes; id quod minime erant, sed inanis erat eorum familiaritas. Hoc dicendum erat, fuisse eos nonnisi speciem familiaritatis, id quod facile intelligitur esse idem quod familiaritatem eorum fuisse nihil nisi speciem. Tum sponte intelligitur, quonam sensu dicantur inanes vel inertes.

V. 807. δοκοῦντας cett.] Si quidem consentaneum est eorum, qui bellum cupiant, animo incitato et inquieto non contra hostes solum, sed mox etiam contra ipsum ducem sese convertere; eum vero, qui libentius domi se continet, quam bellum suscipit, mores pacati iustis ubique coercebunt finibus eique suadebunt, ut regi concedat quod regis est.

V. 808. Ulysses expeditionem recusans exhibebatur in quarto Cypriorum libro, ibique ficta eius insania detegebatur a Palamede, id quod notum e Proclo. Quum Palamedem scripserit Aeschylus, ibi quoque haec narrata fuisse intelligitur.

V. 809. σεῖραφόρος] ut v. 1610, qui aliquem in efficiendo opere adiuvat; proprie de equo. σεῖραίω Soph. El. 722, funali, non iugali. Biga enim Atridarum ex utroque fratre constabat, quibus fidus associabatur Ulysses. — Ulysem optimum fuisse Atridarum socium ex omnibus patet de bello Troiano fabulis. Eius enim prudentia et sollertia tum convocantur participes, tum coniuncti tenentur, tum pervenitur ad finem: id quod in singulis fabulis demonstravi in Univ. Encyclopaedia (Odysseus). Ubicunque dissidium aliquod in exercitu oritur, eum vides ab Atridarum partibus stare, quum ii, qui sunt fortissimi, Achilles, Ajax, alii, saepissime adversentur Atridis.

V. 810. εἴτ' εὖν cett.] Quia tempestate hic quoque abreptus erat, cf. v. 650. Vides duplici ratione felicitatem, quae iam contigit Agamemnoni, minutam, tum invidia multorum et amisso amico unico, tum iis turbis, quas regem in civitate reperturum esse designavit chorus.

V. 811—821. Quae praeterea in rebus civitatis et divinis adornanda sunt, ea publicis comitiis habitis curabimus. Quae prospera sunt, ea stabiliamus, quae medela egent, iis eam adhibebimus. Nunc in ipsis aedibus deos adorabo domesticos, ut victoriam, quam concesserunt, perpetuam conservent. — Quae in civitate adornanda sunt, eorum duplex est ratio, aliorum ea, ut confirmentur et stabiliantur res bene et prospere gestae, aliorum ea, ut extinguantur ea, quae noxia exstiterunt. Utrumque parat rex, et praeter hoc honores diis debitos.

V. 811. πρὸς πόλιν τε καὶ θεοῦς] In urbe multa inspicienda et diiudicanda erant reverso regi, bona eorum, qui bello erant occisi, distribuenda, ea quae eo absente vi iniusta fortasse erepta erant, restituenda, alia. Diis id potissimum debebatur, ut offerrentur spolia e bello reportata (v. 556) et instituerentur supplicationes per totam civitatem, ut gratiae agerentur.

V. 812. κοινὸν ἀγῶνας] communia studia, communem deliberationis contentionem. — πανήγυρις de comitiis, quae rex constituturus est. Agit enim ille, ut Graecum regem decet (cf. v. 886), eadem ratione, qua rex Argivus in Supplicibus, penes quem quum sit rerum arbitrium et summa potentia, tamen ille non decernit in rebus publicis, nisi quod in comitiis ipse populus constituit. Cf. Suppl. 367, 338, 621 cum v. 370 sqq.

V. 813. τὸ μὲν καλῶς cett.] Cui oppositum est ὅτῳ δὲ καὶ cett.

V. 815. φάρμακον, remedium, v. 526. sensu amplissimo. — Dativus, ὅτῳ, in quo, qua in re. [Cicero Catil. II, 5, 11 quae sanari poterunt, quacunque ratione sanabo; quae resecanda erunt, non patiar ad perniciem civitatis manere. HERM.]

V. 816. εὐφρόνως de benevolo consilio, quo vulnera infligit medicus.

V. 817. νόσος dicitur quidquid integrum rei statum turbat vel infringit, v. 520, 802. Civitati cuiquam si damnum aliquod inferitur, hoc rectissime dicitur eius morbus.

V. 818. ἐφέστιος, sacro foco ornatus, Theb. 73. supra 408.

V. 820. πέμψαντες] v. 494.

V. 822. Ingreditur Clytaemnestra, quam sequuntur servae (v. 875), regem exceptura. Nec tamen ipsum initio salutat, sed alloquitur chorum magnifica oratione de amore suo. Quod haud dubie signum simulationis et pravi facinoris conscientiae esse voluit poeta.

V. 822—880. Diu dolor me affecit de marito, quum varia eius mala saepissime referrentur, neque solamen mihi erat consuetudo filii. Itaque oculi mihi corrumpebantur flendo maloque somno (822—861). Nunc omnium eorum oblita summo te gaudio accipio acceptissimum; intres domum, solum pede haud tangens, sed purpureis ingrediens tapetis (862—880). — Prior pars orationis dolorem, posterior laetitiam exhibet. Doloris est duplex causa, tum sparsi rumores de vulneribus vel morte Agamemnonis, tum desiderium mariti absentis auctum eo, quod filius etiam aberat. Laetitiam tum iactabundis appellationibus, tum splendido ornatu, quo redeuntem excipit, exhibere studet. Ceterum recte monuit Butlerus insigni arte elaboratam esse hanc orationem Clytaemnestrae, quippe in qua nullus conspiciatur sincerus animi motus; omnia prolixè, ordine et composite exhiberi, neque prius de marito salutando sollicitam esse reginam, quam quae ipsa perpressa sit sedulo enarraverit; in ipsa vero gratulatione tam curiose eam sectari imagines, ut a naturae veritate abhorreat, et in fine dum maritum honoribus cumulet, indicare eam atrox quod paravit consilium. Haec imaginum quaerendarum curiositas conspicitur etiam in ea ratione, qua vulnera et mortem, quae perpressus dicebatur, in ipsa corporis eius, quod iis intactum manserat, imagine demonstrat. Bene scivisse Aeschylum, quomodo appareat sincera laetitia, cernimus tum in prima praeconis

oratione (v. 481 sqq.), tum in oratione Electrae, qua excipitur Orestes (Ch. 235 sqq.), tum in oratione Orestis iudicio absoluti, qua Minervae et Apollini gratias agit (Eum. 754 sqq.). In his omnibus omnia simplicia, vera, minime artificiosa, minime similitudinibus ornata.

V. 822 — 827. Cives Argivi, palam vobis amorem meum erga maritum profiteri haud pudet, quum talem anxietatem tempus tollat. Sane enim molestam egi vitam, quamdiu ille ad Troiam erat.

V. 822. *πρέσβος Ἀργείων*] Argivi venerandi. Sed Pers. 623 *πρέσβος Πέρσας*, Persis veneranda. Idem quod hic Ag. 1353. Ita Soph. Oed. Tyr. 911 chorus appellatur *χώρας ἄνακτες*. Chorus enim compositus e senatu Argivorum, vide v. 1307.

V. 823. *οὐκ αἰσχυνοῦμαι*] Quamvis domi mulieres coercerantur e moribus Atheniensium. — *τρόποι*, mores, indoles, Prom. 309.

V. 824. *ἐν χρόνῳ*] si multa sumus experti. Id quod accidit Clytaemnestrae per vitam illam molestam, quam mox exhibet. — *δέ* rationem eorum quae antecedunt reddendam introducitur.

V. 826. *λέξω*] dicere possum. — *οὐκ ἄλλων πάρα μα-
θοῦσ'* nihil exprimit, nisi ipsius eius in hac re experientiam, cf. v. 780.

V. 827. *τοσόνδε*, tandiu, proprie tantam (vitam), tam longum tempus vitae.

V. 828 — 843. Et primum quidem id est malum mulieri, quae sola domi relicta est, molestissimum, quod semper veniunt peregrinatores narrantes infortunia, quae marito acciderint (— 832). Ita toties vulnus ei inflictum narrabatur, ut, si verum hoc esset, reti similis esset; toties eius mors relata est, ut tria corpora Geryonis instar habuisset, ter obisset, ter sepultus esset (— 840). Talibus rumoribus saepe equidem permota sum, ut laqueum collo iniicerem, quem vix solverunt alii (— 843).

V. 831. Hunc versum recte explicat Schütz: alium venire mala nuntiantem, alium peiora afferre, nam *λάσκοντας δόμοις* ad utrumque refertur. WELL. Dictum est pro: *καὶ τὸν μὲν ἦκειν φέροντα κακὸν πῆμα, τὸν δ' ἐπεισφέρειν τοῦδε κήκιον ἄλλο*. Ratio haec, qua omittitur sententiae pars aliqua in priori parte, eo plenius dicta in posteriore, eadem est, qua in duabus sententiis, quibus negatur aliquid, omittitur prior negatio, ut v. 510. [At vide not. crit.]

V. 834. *ὀχετεύειν*, portare. Hesych. *ὀχετεύει, ἐπιχέει, σα-
λεύει, μεταφέρει*.

V. 835. *τέτρηται* voce ἄν non addita, quia nescit Clytaemne-
stra, an non revera multa vulnera acceperit Agamemno. WELL. — *δικτύου πλέω λέγειν*, ut dicendum sit haec esse plura quam retis.

V. 837 sqq. Triplici corpore ut alter Geryon mul-
tam supra se, — eam enim, quae infra est, non memoro,

— terrae triplicem vestem se accepisse gloriaretur, quum semel quavis forma obierit. Quum omnino insignes et superbas similitudines quaerat et iacet Clytaemnestra, iam sepulcrum dicit vestem, qua defuncti corpus induatur. Cuius est pars duplex, altera infra corpus, altera supra, ut universum hoc circumdaretur. Constat haec sepulcralis vestis ex ipsa terra, quae corpus circumdat. Cuius magna moles est supra corpus, ingens vero infra; neque hanc exhibere vult Clytaemnestra (τὴν κ. γ. οὐ λ.), quia de ea potius terra cogitamus, quae tegit mortuos, quam de ea, quae sub eius corpore est. Quam tamen memorat poeta Theb. 950 ὑπὸ δὲ σώματι γὰρ πλοῦτος ἄβυσσος ἔσται. Ita omnia bono sensu et bono ordine procedunt, triplici corpore, triplici sepulcro et triplici morte memoratis, quae omnia memoranda erant. Differt sane quorundam interpretum opinio, qui χλαῖνα de ipso corpore, animi quasi veste, intelligunt, et πολλὴν dictum pro saepe. At neque Aeschylea est illa cogitatio, corpus dicere χλαῖναν, neque bene procedunt sententiae, quum bis idem dicatur: triplex corpus enim voce τρισώματος satis designatum est. Recte igitur Bothius, Vossius et Blomfieldius involucri terreum designatum statuerunt: quorum sententiam tum demum cognovi, postquam ipse hoc perspexi. Quod Wellauerus verba τὴν κάτω γὰρ οὐ λέγω χθονός de mortui Geryonis corpore dictum putat, hoc omnino otiosum esset. Apte comparaverunt ii, qui nobiscum faciunt, locum Theogn. 420 καὶ κεῖσθαι πολλὴν γαῖαν ἐφροσάμενον, et Homeri λαῖνον ἔσσο χιτῶνα de iis, qui lapidibus obruuntur Il. III, 57, ipsiusque Aeschyli epigramma (Anthol. III, 5.) Ὀσσαῖαν ἀμφίδαντο κόνιν. — Geryonis res exhibebantur a poeta nostro in Prometheo soluto, ubi Herculi viam, qua ad Geryonem perveniat, demonstrat Prometheus. Dixi de hac fabula in Ephem. Schol. 1833. II. [χθονός χλαῖναν aperte sepulturam dicit, at ἡ κάτω de ea terra, quae non sit tumuli, intelligi non potest neque cur ea hic commemoretur apparet. Hermannus, qui οὐ λέγω esse malum avertentis formulam monet, ita hunc locum explicat: si ille toties quoties ferebatur perissem mortuus esset, tamquam alter Geryones saepe triplicem vivus (absit enim, ut mortuum dicam) vestem terrenam induisset. Versus 838 aperte ab hoc loco alienus est, quo omnis sententiae ratio pervertatur. Nam πολλὴν τριμοῖρον χλαῖναν, ut pugnantia, consociari non possunt, et si πολλὴν est saepe, iam non recte Geryones dicitur, qui ter tantum mortuus sit. Etiam magis perversum est illud ἀνώθεν, quo quod modo posuerat iterum negat Clytaemnestra, nam si mortuus est, vestem terrenam mortuus, non vivus induit. Omnino χθονός χλαῖναν ἀνώθεν λαβεῖν, mori, ut vivus maneat, inepta est oratio. Denique ominis avertendi formula non hic, sed ad verba εἰ δ' ἦν τεθνηκώς erat addenda. Omisso hoc versu omnia plana sunt. Geryon τρισώματος sepulturam τριμοῖρον accepit, quia semel in unoquoque corpore mortuus est. Cum hoc comparatur Agamemno, non quod

ter perisse perhibitus sit, sed quia id cum Geryone habet commune, quod non semel, ut reliqui homines, sed saepius est mortuus. *E.*]

V. 842. *ἄνωθεν*, supra collum. Quod Schützius: in superiore aedium contignatione, obscurius indicatum esset. Solvunt laqueum collo iniectum desuper, quia supra collum est nodus.

V. 843. *πρὸς βίαν λελειμμ.* [me invita, quae relicta et te orata sum].

V. 844 — 853. Neque aderat qui me solaretur Orestes: hunc enim educat vir hospitio nobiscum iunctus, Strophius Phocensis, qui monuit me de periculo, si quid tibi ad Troiam accidisset, et domi seditio plebis oriretur: quum soleant homines urgere eum, cui malum aliquod accidit.

V. 844. *ἐκ τῶνδε*] propterea, ut v. 1182, 1571. Ch. 1056. Eum. 550. Quia hac perpetua anxietate de vita tua vexabar, filium Strophio misi. Hic enim verebatur, ne, simulac certus de regis morte nuntius asferretur, tumultus in plebe ortus periculum Orestis iniiceret, metumque augebant varii rumores illi. Itaque aptissime dictum est *ἐκ τῶνδε* et bene omnia cohaerent, id quod negavit Bothius, neque perspexit Schützius, *ἐκ τῶνδε* contra communem usum ad sequentia referens.

V. 845. *σῶν*] Primo nunc, quum Orestis meminit, ipsum Agamemnonem directo alloquitur Clytaemnestra. — *κύριος*, in quo proprie insunt, qui propria in sese habet. Addit hoc, ut ostendat, quanti sibi aestimandus fuerit Orestes, quanta eius cura habenda.

V. 846. *ὥς χοῆν*] Iure suo pignus foederis coniugalis Clytaemnestrae erat Orestes, eoque carior matri.

V. 847. *δορύξενοι, οἱ ἐκ πολέμου ξένοι γεγονότες τίσι* Eust. II. III, p. 405, 33. BL. Itaque omnino hospites amicitia iuncti, quia firmum esse solet sodalitium in bello ortum. Cf. Choeph. 914, 562.

V. 848. Strophius Phocensis denuo memoratus Ch. 679. Bene ab hoc exceptum esse Orestem probatur amicitia, qua cum Pylade iungitur hic (Ch. 900). Tamen servitutem conditionem illam dicit Orestes, quia scilicet ab alieno, non a suorum ibi pendebat arbitrio, neque e debito ei repetenda erant quae grata accepit, sed a favore. Cf. Ch. 914. Ag. 1241. Itaque diserte designat Orestes adulterii causa matrem sese removisse (Ch. 917), neque quum ad mortis discrimen adducta est, hoc infitiat Clytaemnestra. Quae igitur hoc loco profert de tumultus periculo, est praetextus, at sane probabilis. — *ἀμφίλεκτα*, dubia. Designatur hac voce quidquid duplici ratione exhibetur, itaque tum res certamini obnoxia, ut 1553. Eur. Phoen. 500, ut *ἀμφίλογος* Soph. Ant. 111: tum res de qua dubitatur, ut *ἀμφίλεκτως* Theb. 809. Ita hoc loco *ἀμφιλ. πῆμ.* mala, quae num eventura sint dubitari potest, itaque mala quae minantur, etsi non certo instant.

V. 849. *προφωνῶν*] praedicans, exhibens, ut Eum. 466, 504. praedicans, quam dubia, quantis fortasse malis obnoxia sit domus.

V. 850sq. *δημόθροος ἀναρχία*] tumultus plebis cla-

moribus excitatus. Talem voluntatem reprehendendi regis et magistratus, ex qua facile oritur tumultus, si quis nuntius affertur, quo tutos se fore opinantur ii, qui seditionis cupidi sunt, exhibet poeta Suppl. 401, 285. 816. — βουλή, senatus, qui regis causam tuetur eo absente. Ex hoc senatu in nostra tragoedia chorus est compositus. Cf. v. 1307 sqq. Quamdiu bona de regis absentis conditione nuntiantur, facile cohibentur seditiosi, rediturum regem vindicem verentes; simulac vero huic aliquid accidisse narratur, ab hoc metu liberati moliuntur res novas, in clade regis domum quoque regiam eversuri. Id quod declaratur vocibus τὸν πεσόντα λακτίσαι πλέον — σύγγονον cf. v. 799.

V. 853. σκῆψις] argumentum, ut Soph. El. 584 σκῆψιν οὐκ οὔσαν, argumentum, quod nihil est. Eur. Med. 744. Quod minime referendum ad argumentationem Agamemnoni nunc exhibitam, sed ad eam, qua Strophius Clytaemnestrae persuasit, ut filium sibi traderet. Hoc argumentum, ait, tam clarum et grave erat, ut non posset existimari eum non sinceram nostrae felicitatis curam habere, sed fraude aliqua filium nobis subtracturum esse. Id enim probandum erat, benevole egisse et dixisse hominem peregrinum in his rebus Atridarum domesticis; ineptum vero esset, si dubitationem Agamemnonis, num ipsa pie erga filium egerit et gravi argumento ad eum mittendum permota sit, probabilem existimavisset Clytaemnestra.

V. 854—861. Mihi vero flendo lacrimae exaruerunt, damnoque affecti sunt oculi dolore, quod nunquam facis nuntius apparuit. Excitabar vel culicis motu e somniis, in quibus plura tibi mala accidere videbam, quam quae capiebat temporis spatium. — Exhibetur fletus, tarde adveniens et saepe turbatus somnus,

V. 855. κατεσβήκασιν] exaruerunt, quum v. 925 et Theb. 584 κατασβέσει sensu transitivo dictum sit. Intransitiva significatio perfecti usitata est in iis verbis, quorum aor. 2. eandem habet, ut ἔσβην, defecit, evanuit.

V. 858. ἀτημέλητος, ἡμελημένος. Xenoph. Cyrop. VIII, 1, 5. Verbum τημελεῖν Eur. Iph. Aul. 731; Iph. Taur. 311. BL. Signa negligebantur, i. e. non incendebantur, quia incendi causa nondum aderat. WELL.

V. 860. θωῦσσοντος] susurrantis. θωῦσσειν omnino vocem edere Prom. 393, 1041. Quocum quia iunctum est ῥιπαῖσι, hoc quoque non de ictu, sed de motu intelligendum videtur, cuius sonitus dormientem excitat. Ita Prom. 126 αἰθῆρ δ' ἐλαφραῖς πτερυγῶν ῥιπαῖς ὑποσυρίζει. Soph. Ant. 137 βακχεύειν ἐπέπνει ῥιπαῖς ἐχθίστων ἀνέμων. ib. 930 ψυχῆς ῥιπαί, animi motus. Et de fulgenti stellarum luce El. 106, Oed. Col. 1248. Ceterum loci structura haec est: ἐξηγειρόμην ὑπαὶ κώνωπος θωῦσσοντος λεπταῖς ῥιπαῖς. [Immo ὑπαὶ ῥιπαῖς κώνωπος θω.] — Cf. Pind. Pyth. I, 10.

V. 861. χρόνος ὁ συνεύδων, tempus, quod inter

dormiendum praeterit; nam plura somniantibus apparere solent, quam quae vigilantibus accidere tempore eodem possent. BOTH.

V. 862—870. Nunc ab omni moestitia liberata dicam hunc custodem aedium rudentem quo navis servatur, firmam tecti columnam, unicum patris filium, quin terram navigatori apparentem, claram lucem post tempestatem, fontem viatori sitienti. His igitur appellationibus dignum eum existimo.

V. 862. ἀπενθ. φρενὶ iungendum cum λέγοιμ' ἄν; at consulto compositum cum ταῦτα πάντα τλάω: quum haec omnia perpessa sim, animo iam malorum nescio, animo qui nullius mali recordatur. [lucundum est enim omnes molestias effugisse. Vide not. crit.] — Duplex est harum appellationum, quibus cumulat Agamemnonem, ratio: primo recensentur res tales, qualibus omnino opus est, ne damno afficiatur res alia, deinde tales, quae in ipso periculo salvum reddunt. Illa sunt utilissima, sed haec etiam laetiora; disparantur utraque per καί. Etenim sine canis custodia omnino non possunt bene se habere stabula, neque navis sine funi qua malus alligatur, nec tectum sine columna qua nititur, nec parens sine filio, qui senem contra iniurias defendit; litus vero navigantibus procella abreptis apparens, clara lux tempestate vexatis, fons sitienti servant sane e gravissimis periculis. Ita optime omnia procedunt neque mutandum quidquam. Est sane aliquid conquisiti in hac cumulatione, sed hoc de consulto fecit poeta, et optime quidem.

V. 864. κύων βοτήρ Soph. Ai. 297.

V. 866. ποδῆρης, pedibus aptus, itaque tum de eo, quod usque ad pedes pertinet, velut χιτῶν ποδῆρης, tum de eo quod cum pedibus cohaeret, ut ipsi pedis digiti, v. 1562, tum de eo, cuius pes solo aptus est, quod stabile est et firmum. Ita hoc loco. — μονογενές celt. Senes filiorum ope non adiutos ludibrio saepe tractatos novimus ex Od. XI, 496. Cf. Il. XXIV, 538. Choeph. 505.

V. 867. παρ' ἐπιδά] Ex quo patet in ignotas regiones abreptos fuisse navigatores.

V. 869. πηγαῖον ῥέος] ut κρηναῖον γάνος Pers. 483.

V. 871—880. Spero abfore invidiam; nunc vero tu currum relinquens pedem tuum, quo Troiam evertisti, ne humi ponas, sed ingrediaris via purpureis tapetis strata. Reliqua cura adhibita apte adornabimus.

V. 871. φθόρος] Quae appellationes splendidae quum facile concitent invidiam, nos ab ea malis nostris tuti videmur esse. Patet enim e iusta distributionis ratione, si quis multa innocens perpessus sit, deberi ei felicitatem eo maiorem: neque tamen egredi eum hac felicitate e finibus sortis suae, quippe qui infortuniis pristinis magis, quam quod iustum est, fuerint coerciti. — Ceterum quum e sequentibus appareat genu flexisse Clytaemnestram (887), hoc eam hoc loco fecisse putandum est, quo ultimo directo alloquitur Agamemnonem.

V. 873. ἀπήνη proprie ἄρμα ἐξ ἡμιόνων ζευχθέν. Quaeri possit hoc loco, num intelligendus sit currus equester, quo in proeliis

usus erat Agamemno. At nonnisi currum mulis iunctum possumus statuere, quia idem dicitur ἀπήνη (v. 998), quod proprium erat talis currus vocabulum, ut victoria mulis in ludis parta sola hac voce ἀπήνη designaretur. Si quis miretur tali curru advehi Agamemnonem, existimandum est hoc propterea fieri, quod eo uti solebant Graeci in quovis itinere vel longiore vel brevior.

V. 874. Ἰλλου πορθ.] Notus est Horatii locus Od. I, 35, 13: iniurioso ne pede proruas stantem columnam.

V. 876. Rationem eorum, quae, quum haec scriberet, senserit Aeschylus, collato loco Athenaei (XII, 514), ubi describitur habitus, quo Persarum regi Susis vel Ecbatanis advenienti introitus paratur, intelliges. Sternuntur ibi in aula inde a porta exteriori usque ad ipsam domum tapetia Sardiana, quae pede tangere nemini licet, nisi ipsi regi. Hunc morem barbarum invidiae obnoxium haberi ab Aeschilo satis apparet. Eo quod sine ullo tali ornatu domum advenit Xerxes, quum antea ne Atossa quidem nisi curru vecta aedes reliquerit, exhibetur prorsus deiecta superbia.

V. 878. δίκη] id quod iustum est, quod decet.

V. 879. οὐχ ὕπνω νικ.] ut v. 275. — τὰ δ' ἄλλα, quae reliqua tibi inspicienda et adornanda sunt, ut v. 811.

V. 880. Θήσει εἰμαρμένα] descripta et adornata reddet, ut εὖ πεσόντα θήσομαι v. 32. Observandum est sensu fati divini nusquam legi hanc vocem apud Aeschylum. — Num in his ad consilium suum occultum alludat Clytaemnestra, dubitari potest; id sane certum est, proprie haec referri ad ea, quae ab Agamemnone sunt instituenda.

V. 881—941. Multa quidem decore dixisti; noli vero honoribus me cumulare, quae mortalem non decent. Sufficit gloria, quam optime tuetur modestia (— 897). Cl. At morem mihi geras. Ag. Nolim vituperari. Cl. Nulla est felicitas, cui non invideatur. Sine hoc tibi persuaderi (— 910). Ag. Morem tibi geram, atqui depositis calceis. Tu vero hanc captivam mihi e multis electam benevole excipias. Iam per tapetia ingrediar (— 924). Cl. Sufficiunt domus divitiae; equidem stragulas laesas non curo, tum quia facile restituntur, tum quia te reverso summa mihi contigit felicitas. Iam vero perficiat Iupiter quae perficienda sunt (— 941).

V. 881—897. Apte dixisti de mea absentia; at neque te decet laudes meas proferre, neve ut mulieri tu mihi blandiaris, neve flexo genu me adores, neve stragulis vestis in via stratis invidiam mihi confles; sunt hi deorum honores, equidem mortalis eos accipere dubito. Satis me celebrat fama; modestus animus felicitatem tuetur; eamque iam paratam felicitatem illo me servaturum esse spero.

V. 882 sq. Longa tua oratio longae absentiae meae consentanea. Inest in hac comparatione aliquid iocosae comitatis. — ἀλλ'. Duo sunt quae in oratione Clytaemnestrae improbat Agamemno, tum nimias laudes, quas mulierem publice de marito

profiteri parum deceat, quia neque ea sit mulierum omnino intelligentia, neque ea uxoris in iudicio de marito ferendo studii integritas, ut satis fidei ei possit haberi; tum honores nimios, quibus soli vel barbari reges vel dii ornari soleant.

V. 884. ὅτι τὸ αἰνεῖσθαι δηλονότι μὴ παρὰ τῶν οἰκείων ἢ παρ' ἑαυτοῦ πρέπει ἔρχεσθαι. Schol.

V. 885. γυναικὶς ἐν τρόποις] quasi tener et mollis mihi esset pes, muliebris instar, ut nudo solum tangere dubitarem.

V. 886. μὴ ὡς βαρβάρῳ μοι κέλευε θρῦπτεσθαι. οἱ βάρβαροι γὰρ γονυκλισίαις τοὺς βασιλεῖς εὐφημοῦσι. Schol. Cf. ad v. 871. Barbarorum mores saepius improbat Aeschylus, ut Suppl. 952.

V. 887. χαμαιπετῆς, humi prolapsus Ch. 964. — προσχάσκειν de orationibus editis cum clamore, quo late hiat os, ut χανεῖν δεινὰ ῥήματα Soph. Ai. 1227. Eadem ratione de barbara acclamatione dictum equidem puto βαῦζειν Pers. 13, quum in latrando maxime hiet os. Cf. v. 429.

V. 889. Θεούς] Notus est mos simulacris deorum induendi vestes purpureas (cf. Eum. 1028), id quod designatur ποικίλοις. —

V. 890. κάλλη, ornamenta. Hesychius: κάλλη, πορφύρα, nostrum, ut videtur, locum respiciens. — ποικίλα, ut v. 893, 903; Pers. 836 ποικίλα ἐσθήματα. Choeph. 1013 ποικίλιμα, dictum videtur de purpureo colore, qui variatur luce. Solum enim de his sermo est hoc loco; πορφυρόστρωτος v. 877, ἀλουργέσιν 913, πορφύρας 924, 926; nihil de vestibus acu pictis. Hesychius quidem: ποικίλον, ἱμάτιον ζωγραφητόν. At si haec hoc loco intelligenda essent, non omni ratione premeretur caritas purpurearum vestium, nec solum de mari, cui hae debentur, sed etiam de opere manuum artificioso loqueretur Clytaemnestra v. 925 sqq.

V. 893. ποδόψηστρα. ἀπὸ μεταφορᾶς πέπλων, δι' ὧν τοὺς πόδας ἐκμάσσοντες λαμπροτέρους ποιοῦσιν οἱ τούτους ἐκπλύνοντες συνεχῶς. ποδόψηστρα γὰρ κυρίως ταῦτα λέγεται· νῦν δὲ τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας ἀπλῶς πέπλα οὕτως εἴρηκε. Schol.

V. 894. κακῶς φρονεῖν] desipere superbia, id quod certo efficit noxam.

V. 895. Θεοῦ μέγ. δῶρον] Cf. v. 169. Modestia et prudentia vel invitum docta servat in periculis. — ὀλβίσαι cett. Solum ille felix praedicandus est, cui permanet felicitas usque ad obitum; itaque nunc id mihi agendum est, ut bonam fortunam mihi conservem, id quod fieri non potest, si superbia aliqua honorem deorum offendero.

V. 897. ὥς] hac religione et modestia. Respicit τὸ μὴ κακῶς φρονεῖν v. 894.

V. 898—910. „Noli adversari meae sententiae.“ — Non in peiorem mutabo meam. — „Num diis vovisti te ita acturum?“ — Bene gnarus sententiam meam dixi — „Quid Priamus, si haec patravisset?“ — Is profecto in purpura incessisset. — „Ne igitur hominum reprehensionem reverere.“ — Multum valet fama. — „Nulla

est felicitas, cui non invideatur.“ — Desine certare. — „Sinas te vinci.“ — Valde profecto tibi placet haec victoria. — „Tu libenter morem mihi geras.“

V. 898. Noli haec ita dicta esse, ut contra meam sententiam faciant.

V. 899. [Schneidew. interpretatur: opinionationem quidem non evertam, sed hic agitur de certo decreto. Sed aperte γνώμην suam dicit sententiam. Vis inest in ἐμέ pronomine, quod ἐμοί pronomini eodem modo in versus sine collocato oppositum est; μέν vero hic ut saepius apud Aeschylum affirmandi significationem habet. E.]

V. 900. [Clytaemnestra quum Agamemno, ut sibi morem gereret, rogatus pertinaciter in sententia perseveraret, iocose Num diis vovisti, inquit, te ita adversus timidam mulierem acturum? Scilicet revertentem victorem vinci a muliere decebat. Iam apte respondet Agamemno se non pertinacia ductum, sed cogitato illud elocutum esse. E.]

V. 901. [τέλος sic dictum ut sit pro decreto. Similiter in Suppl. v. 603 ποί κεκύρωται τέλος; et v. 624 Ζεὺς δὲ κράνειεν τέλος. HERM.]

V. 902. Quid Priamum fecisse existimas, tales res si gessisset? ἄν respicit omissum ἔρξαι. — Num tu putas Priamum victoria reportata tam religiosum fuisse? Quae vero non verebatur ille, profecto non decet te vereri, qui eius victor es tantoque maior illo. τάδε, res, quales tu peregisti, victoria de hostibus. F. I. [τάδε id quod tu peregisti. Priamus si te vicisset quemadmodum tu eum vicisti, tam religiosus non fuisset. E.]

V. 903. In purpureis admodum ille, ut mihi videtur, ingressus esset. Priamum, si talis honor ei oblatus esset, non ita religiosum fuisse, quoniam eo gaudeant reges barbari, concedit Agamemno, id ipsum diis displicuisse ideoque in perniciem illi vertisse ratus (quo tendit addita vox κάρτα). Fallitur vero in eo, quod iam in suis rebus omnia hac religione sua curari posse opinatur; neque intelligit iram deorum ob facinus impium in filiam commissum contra se esse commotam.

V. 904. Ratio, cur reprehensionis hominum meminit Clytaemnestra, posita est in verbis Agamemnonis: ne facias viam meam invidiae obnoxiam, v. 888. Agamemnoni enim non instabat tale periculum, quale Priamo; quod solum existere poterat, oriretur fortasse ex invidia hominum, e reprehensione a civibus iactata. Talia ut in hoc felicitatis potentiaeque fastigio non anxie curet, quum ne Priamus quidem ea curaverit, suadet regina.

V. 905. Notum est Hesiodi: φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλ-
λνται, ἦντινα πολλοὶ λαοὶ φημιζουσι, θεὸς νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή.
Opp. 763. Quod affert Schol. Cf. v. 436.

V. 906. ἀφθόνητος, μὴ φθονούμενος, invidiae non obnoxius. — ἐπὶ ξηλός, idem quod ξηλωτός, felix praedicatus

Pers. 710, cf. 712. Prom. 330. Non nimis timenda est invidia, quia nulla omnino ab invidia libera est felicitas. Directo contradicit Clytaemnestra sententiae chori v. 450.

V. 907. μάχη, rixa. Vides iam iam labare Agamemnonis voluntatem, quum non amplius argumentis eam fulciat, sed certamen avertat.

V. 908. Si me non decet cupere certamen, te tamen decet vinci, quia tam felix es, ut honor tuus hac victoria non minuatur.

V. 910. Quum religionem Agamemnonis primo eo, quod votum non fecerit, deinde similitudine Priami non tam anxii, tum levitate reprehensionis, porro futilitate invidiae, denique fastigio felicitatis, qui bene patiat anissam victoriam, impugnaverit Clytaemnestra, nunc pro grato officio solum ab Agamemnone petit, ut morem sibi gerat. Ceterum patet a gravi initio transire sermonem in rationem leviolem et magis hilarem; quae enim de victoria de felicibus reportata dicit Clytaemnestra, severum vultum vix decent. Ipse etiam Agamemno leviolem iam hanc rem censet neque amplius refragatur; ne tamen deos offendat, modestius tapetia tangit.

V. 911—924. Iam si tibi hoc placet, solvat aliquis mihi calceos pedis. Modo ne quis deorum, si pedibus purpuram calco, invidiam in me suscipiat; sane enim pudet me pedibus corrumpere vestes pretiosas (— 916). Haec de his; hanc mulierem vero tu benigne introducas; eum, qui comis est victor, placide deus adspicit; nemini enim placet servitus; haec vero mihi electa est e multis bonis et donata ab exercitu (— 922). Iam quum tu mihi hoc persuaseris, ingredior domum per purpuras (— 924).

V. 911. ἀρβύλας] Suidas: Αἰσχύλος πρῶτος εὔρε προσωπεῖα δεινὰ — — καὶ ταῖς ἀρβύλαις ταῖς καλουμέναις ἐμβάταις πεχηρῆσθαι. Cf. Phoen. fr. 238 (239). Eur. Or. 140. Hippol. 1189. Patet has esse idem, quod cothurnus.

V. 912. τάχος] cito, accus. pro adv. Cf. v. 265, 1069. — ἔμβασις, calcei, in quibus ingrediuntur pedes. — πρόδονλος, qui servi loco, servi instar est. [Similiter in Prom. sol. fr. 180 ἑπ-πων ὄνων τ' ὀχεῖα καὶ ταύρων γονὰς Δοὺς ἀντίδουλα καὶ πόνων ἐκδέκτορα HERM.]

V. 913. ἄλουργήs, ἡ ἀπὸ θαλασσίου κόχλου γενομένη καὶ ἐργαζομένη, ἡ λεγομένη πορφύρα. Etym. M. p. 70, 23. [Herm. monet non ita esse haec coniuncta, ut propterea calceos sibi solvi iubeat Agamemno, ne deorum invidia in purpuris incedentem adspiciat; sed illum purpuris parcentem soleas exuere, incessurum autem per eas optare, ne deorum concitet invidiam. Idem tamen non recte statuit, aliquid spatii inter haec disticha interiectum fuisse. dum solutae essent soleae. Aperte enim Agamemno demum v. 924 currum relinquit. E.]

V. 914. βάλλειν, ferire. Cf. Markland. Iph. Taur. 1200.

V. 915. Demonstrant hi versus, quid senserint Graeci, ubi nar-

rabatur, quanto ornatu uteretur rex Persarum, id quod omnino ut barbarum aspernabantur.

V. 917. *ξένην*] peregrinam, ut v. 1021. Meminit Cassandreae, quia ipsa res hoc fert, quum iam introitum in aedes paret. Non puto de eo cogitandum esse, quasi hac mentione deorum favorem sibi conciliare studeat in hoc periculo, quod subit calcandis tapetibus; arctius enim vinculum intercedebat inter eum et Cassandram, cuius bene gnari erant superi. Quae hoc loco de favore divino erga mitem victorem dicuntur, faciunt ad mulierem Clytaemnestrae commendandam.

V. 920. Cogitatio, quam respicit *γάρ*, latet in iis, quae praecedunt: dii prospiciunt servorum calamitati, in qua sane egent ope.

V. 923. *κατέστραμμαι* c. inf., ut Herod. VII, 51 *Κῦρος Ἰωνίην πᾶσαν κατεστρέψατο δασμοφόρον εἶναι Πέρσῃσι*. BL.

V. 925—941. Est mare, quod nemo exsiccabit, in quo multae aluntur purpurae; et sunt domui satis amplae divitiae (— 929). Multas equidem vestes calcandas vovissem pro vita tua, si mihi hoc designatum esset ab oraculo (— 932). Nunc enim arbor frondibus virens umbra domum tegit ab aestu Sirii. Tuo reditu calorem fers in tempestate hiemis; aestatis vero fastigio refrigeratio domui paratur tua administratione (— 939). Nunc tu, Jupiter effector, efficias quae ego opto, quae efficere constituisti (— 941).

V. 926. *ἰσάργυρον*, quod argenti pretium aequat, argento emendum est. Cf. Theopomp. apud Athen. XII, 526 C *ἰσοστάσιος γάρ ἦν ἡ πορφύρα πρὸς ἄργυρον ἐξεταζομένη*. Locum attulit Salmasius, cuius est emendatio vocis. [Cur *ἰσάργυρον* Aeschylus dicat, optime declaratur iis quae Athenaeus XII, p. 526 C de Lydis affert: *Θεόπομπος δ' ἐν πεντεκαίδεκάτῃ ἱστοριῶν χίλιους φησὶν ἄνδρας αὐτῶν ἀλουργεῖς φοροῦντας στολὰς ἀστνπολεῖν· ὃ δὲ καὶ βασιλεῦσι σπάνιον τότ' ἦν καὶ περισπούδαστον. ἰσοστάσιος γάρ ἦν ἡ πορφύρα πρὸς ἄργυρον ἐξεταζομένη*. HERM.]

V. 927. *παγκάλινιστον*] novissimum. Multae purpurae novissimum succum alens, id est: quum multae purpurae in usum sint conversae, praebentur novae et denuo novae, et novissimae; neque ullus est finis.

V. 931. Si in aedibus oraculorum eius mentio facta esset. Ad *προὔνεχθέντος* intelligendum *πατησμοῦ*. Calcatio vel attritus et iactura vestium si iussa esset ab oraculo conditio, qua tua servaretur vita, multas libenter devovissem.

V. 933. Quum enim adesset radix, venit frons ad aedes, umbram supra eas extendens adversus sirium canem. Tantopere subito mutata est nostra conditio tuo adventu, quasi arbor opaca subito nata esset ex radice. Frons est adventus, radix spes. [Referuntur haec ad ea quae praecedunt. Multarum rerum iacturam fecisset pro regis salute, illae enim servato patre familias facile possunt restitui, ut arbor foliis orbata, modo radix sit salva, iterum pullulat et tam laete frondescit ut solis radios arceat.

Commemorata umbra ad aliam similitudinem ducitur Clytaemnestrae luxurians animus, ut quum veris tempore rex redierit, aestatem eum dicat post hiemem tulisse, postea aestatis tempore dulcem refrigerationem allaturum. *E.*]

V. 934. *σειρόλου κυνός*] Genitivus pendet a *σκιάν*, umbra quae a cane, adversus canem tegit et defendit. De sidere cf. Soph. inc. fr. 941 *σειρόλου κυνός δίκην*. Hesiod. Opp. 585, 607. Hom. II. XXII, 29. [Usurpantur participia interdum sic, ut non pendeat temporis indicatio ex verbo quod adiunctum est, sed sola per se constet: de quo genere diximus ego ad Vigerum p. 772 sqq. et Graserus in Adversariis in sermones Platonis p. 67 sqq. *ὑπερτελνασα* igitur sic est accipiendum, ac si dixisset *ὑπερέτεινε*. HERM.]

V. 935. Ac te veniente ad focum domesticum calorem in hieme venientem designas; quando vero Iupiter ex acino acerbo vinum parat, tunc dulcis refrigeratio in aedibus est, viro perfectore domum administrante. Sensus est: quum tu domum redis, i. e. ipso tuo reditu, aestivum calorem in hieme affers. Vides verbosum parallelismum consilio a poeta exhibitum, ut iactationem Clytaemnestrae: in utraque enim sententia tum similitudo, qua designatur felicitas, tum ipse adventus et mansio in aedibus multis memoratur verbis.

V. 937. *ὅταν δέ*] designatio mediae aestatis, qua summus est solis fervor. — *Ζεύς*, quia Iovis ope omnia, quae nascuntur in rerum natura, prospera redduntur. Ita *χαίρει διοςδότῳ γάνει σπορητός* v. 1352. Et Suppl. 689 *καρποτελεῖ δέ τοι Ζεύς ἐπικραίνεται φέρματι γᾶν πανώρῳ*. Cf. v. 979 et Theolog. Aesch. p. 71.

V. 939. *τέλειος*, qui omnia ad finem perducit, cuius numine omnia perficiuntur; aptissima viri designatio, qui cogitatur domus princeps, caput et dominus et in omnibus rebus *κύριος*. — *στρωφᾶσθαι*, ut v. 1183.

V. 940. Iupiter *τέλειος*, *τελέων τελειότατον κράτος* Suppl. 526. Haec praecipue diis Graecis et imprimis Iovi assignatur potestas, perducendi res ad fastigium et finem; itaque gubernandi vel removendi casus vel infortunia, ut certa rei, quae eo perducenda est, ratio non turbetur. Cf. v. 1455. Suppl. 822 *τί δ' ἄνευ σέθεν θνατοῖσιν τέλειόν ἐστι*; Theol. Aesch. p. 81. — *τὰς ἐμὰς εὐχάς*. Quum haec ita profiteatur, ut putandum sit Agamemmoni optare eam, ut sibi cum illa conservetur felicitas nunc parta; hoc utroque versu Iovis auxilium in perficiendo mariti parricidio invocat Clytaemnestra. Quod factum est e tali sententia, qualis *νίκην γε μέντοι καὶ κακὴν τιμᾷ θεός*, Theb. 716.

V. 941. *τῶν περ* cett.] eorum quae in eo fueris (in eo esse repertus fueris), ut forte efficeris; tum enim, quum equidem omnia nea paravero, ipse paratus, ipse in eo erit Iupiter, ut Agamemnonis necem per meam manum perficiat. [In hac scena eundem versuum numerum et Clytaemnestrae et Agamemmoni tribuit poeta. Sunt autem hi versus inter utramque personam hoc ordine distributi: Ag. 45.

Cl. 58. Ag. 17. Stichomythia. Ag. 14. Cl. 17, ut ultimi Clytaemnestrae versus 17 (925—941) respondeant Agamemnonis versibus 17 (881—897), ultimi Agamemnonis versus 14 (911—924), eiusdemque primae orationis versus 45 (777—821) respondeant Clytaemnestrae versibus 58 (822—880); in stichomythia vero (898—910) Clytaemnestrae 7, Agamemnoni 6 versus tribuuntur, quia stichomythiae inter earundem personarum orationes interpositae ratio necessario ita fert, ut qui incipiat alterum uno versu superet, cuius loco oratio ipsa sequitur. *E.*]

Stasimo tertio v. 942—993 exhibetur metus, qui choro semper ante animum versatur, ne quid mali accidat domui in hac summa felicitate, quod nunquam possit reparari. Et prioribus quidem strophis exhibetur ratio timoris reditu regis haud sublata; posterioribus ratio eius infortunii, quod ex omnibus solum est insanabile. Quae ita describuntur: Semper mihi animum deprimens obversatur ille metus neque redit fiducia postquam belli tempus praeteriit (Str. 1.) — Neque, quanquam nunc reversos video, deficit haec praesagatio, neque inanis est; opto vero, ut me decipiat exspectatio (Ant. 2.) — Nunquam enim ei qua nunc fruimur felicitati terminus optandus est, at urget noxa vicina; facile navis incurrit in periculum; eam quidem servare poteris eiecta oneris parte, quam postea tibi restitutura est messis annua (Str. 2.); — sanguinem vero effusum nemo revocare potest, quum eum, qui artem vitae mortuis restituendae sciebat, haud cunctanter coercuerit Iupiter. Quae palam profiterer, nisi coereret me sortis meae conditio; nunc tacite metuo, ne quid infausti eveniat (Ant. 2.) — Ratio, quae hunc metum excitat in animo chori, posita est in scelere ab Agamemnone eo fine, ut classem solveret, commisso. Sanguine requiri sanguinem, patientum esse agenti, est lex aeterna; sunt igitur etiam qui requirant necem eius, qui necavit filiam. Cuius legis quum nunquam oblitus fuerit chorus, facile in eius animo orta est suspicio de sinceritate eorum, quae magna iactatione professa erat Clytaemnestra; neque iam non metuere potest, ne haec ipsa denuo suscitatura sit discordiam domesticam, quam permansuram esse praedixerat. Quod si revera actura erat, si revera insidias Agamemnoni structura, nullo hoc facere poterat consilio, nisi raparandae necis filiae nece ipsius. Ita nunc primo designatur haec cogitatio, esse aliquid, quod vitae regis minetur; quin nunc primo hanc ipsam concipit ipse chorus, quum omnino nihil certi habeat, sed suspiciones. Itaque cautissime et praemissa demum longa leviorum malorum, quae sanari possunt, mentione ipsam hanc cogitationem designat, quam tamen ipse nec profiteri, nec pro certa et vera habere vult, ut, quum eandem diserte enuntiet Cassandra, terrore corripiatur denuoque optet, ut longissime absint talia (v. 1206), neque intelligere velit quod claro designavit vates, reginam esse hoc facturam (1212 sqq.).

V. 942—954. Cur mihi perpetuo ante animum versatur hic metus, et vaticinatur iniussus cantus, neque respuens quasi obscura

somnia illud praesagium fiduciam certam recuperare possum, postquam tempus, quo naves prope litus retentae erant, praeterierat, quum adversus Troiam profecta est classis.

V. 942. *τόδε δεῖμα* [ille metus, cuius rationem Chorus primo carmine exposuerat. Eo ne nunc quidem, post regis reditum, se esse liberatum miratur]. — *ἐμπέδως*, ut nulla spe, nulla consolatione, ne ulla quidem laetitia, qualis ea est, quam de reditu regis percepi, removeri possit. Miratur ipse chorus, quod non melior sibi oritur fiducia hoc reditu (955); itaque incipit a quaestione, quid hoc sit, quod laetitiam minuat.

V. 944. *τερασκόπος*, qui omina et ostenta contemplatur. [*καρδία τερασκόπος* est mens praesaga. E.]

V. 945. *μαντιπολεῖ*] vatis vice fungitur, vaticinatur. — *ἄμισθος*, cui nullum solvitur praemium. Ita *λύπη ἄμισθος* Choeph. 733. — *ἀκέλευστος*, sponte sua, ut v. 705.

V. 946 sq. [*ἀποπτύειν* est respuere, aversari, repudiare, *δίκαν ὀνειράτων* non significat, ut quidam putabant, rationem somniorum, sed somniorum instar, et ad *ἀποπτύσας* intelligendum *δεῖμα*. Chori animo obversatur metus, quem praesagit cor, eumque non ita excutere potest, ut somnia obscura et perplexa contemnere solemus, eoque excusso spem et certam fiduciam in mentis et rationis sede collocare. Verbis *δύσκριτα ὀνειράτα* opponitur *θάρσος ἐνπειθές*, somniis incertis certa fiducia, quae nimirum firmo argumento, regis adventu, nitatur. *καρδία* et *φρήν*, cor et ratio opposita sunt ut v. 962. 963. E.]

V. 948. *ἐνπειθής*, cui facile persuadetur, Prom. 333; itaque hoc loco, qui facile bonam spem concipit.

V. 950. Postquam tempus iam, quo rudentum auxilio in arena tenebatur navis, praeterierat, quum sub Troiam profectus est navigans exercitus. Certo efficitur ex universo sententiarum nexu hoc loco nullius mentionem fieri posse temporis, nisi eius, quo crimen commisit Agamemno, cuius nunc timenda est vindicta. Id quod eo tempore factum est, quum solvit classem, immolatio filiae, id est, quod metuit, quod canit mens. — *χρόνος δ'*. Particula *δέ* advertitur animus ad respicienda ea, quae parenthesin antecedunt, et extollitur notio temporis tunc exacti. Proprie enim indicans progressum cogitationis haec particula interdum id designat, quod in sententiarum nexu eminet, ut Ch. 624 *ἀκαίρως δέ*, cf. ib. 841; 506, ut idem fere valeat, quod Romanorum idque: observatur mihi metus, quem canit vaticinatio iniussa, idque (repraesentans ea, quae facta sunt) postquam praeteriit tempus illud. — *πρυμνήσια*, funes, quibus ad litus alligatur puppis in adventu saxo simul eiecto, cuius pondere retineantur (Il. I, 436). Praeterea navis arena litoris firmari solebat puppi impetu appulsa. Utriusque moris nullus erat usus in castris Graecorum Troianis, ubi naves subductae in litore erant collocatae, fulcris nixae, sed in Aulidensibus. Haec igitur spectari certum est. —

ξὺν ἐμβολαῖς. De alligandis funibus dici solet καταδεῖν vel δεῖν ἐκ πέτρας, vel ἀνάψαι. De eadem re hoc loco ἐμβάλλειν, quod de frenis equo impositis dicitur Il. V, 731. XIX, 394, et apte de funibus, quibuscum cohaerent lapides ancorarum vicem tenentes, qui semper dicuntur deiici: εὐνὰς ἔβαλον. [Non recte Herm. iniectio- nem rudentum in naves intelligit, ut tempus significetur quo rudentes quibus naves in littus Troianum subductae alligatae erant, bello finito in naves sunt iniecti. Nimis mira haec esset belli finiti descriptio, neque rudentibus iniectis expeditio erat finita, restabat enim reditus, quem si bello opponere volebat, pergere debebat νόστον δὲ πεύθομαι ἀπ' ὁμμάτων. E.]

V. 951 sq. ψάμμινος in arena haerens, non autem: ex arena constans: hoc enim est ψάμμινος, velut ψάμμινον ὄρος Herod. II, 99. Ita γῆιος qui in terra versatur, tum is qui in rure vivit (γῆιος), tum inferus (Suppl. 156: τὸν γάϊον), tum is qui navem reliquit (Suppl. 826 ὁ δὲ νάϊος γάϊος. cf. ib. 834: ναῖ καὶ γᾶ). Eiusdem sunt legis ἄλιος, οὐράνιος, ποτάμιος et similia. — ἀκάτου. Classis designatur mentione regiae navis, in qua versantur omnia. Ita Hom. Il. I, 300 castra Achillis designantur τοῦ παρὰ νηῖ: ita Soph. Ai. 201 de sociis Aiacis ναὸς ἀρωγοὶ τῆς Αἴαντος. Cf. ib. v. 250. — Pendent vero hi genitivi a χρόνος, tempus haerentis arena navis. — παρήβησεν, consenuit, id est praeteriit. ἦβη idem quod ἀκμή. Ita dicitur χρόνος ζῶν Soph. Trach. 1171. χρ. συγκυθεύδων Ag. 826. — εὐτε semper id ipsum temporis momentum indicat, quo simul eveniunt duae res gestae. Ita hic evenit terminus temporis illius exacti una cum discessu exercitus. Cf. ad v. 175. Minime igitur in voce inest notio postquam vel ex quo, sed quando, quum, ut de tempore dictum. Itaque hoc etiam argumento evincitur falli eos, qui de tempore ad Troiam exacto intelligunt ea, quae praecedunt; hi enim in εὐτε designationem vocis postquam intrudunt. — Venti adversi coegerant Graecos ad manendum in litore Aulidis, ubi saxis alligabant naves puppibus in arena haerentes. Quod haerendi tempus ut consenesceret, ut terminum adipisceretur, filiam mactavit Agamemno. Effecit, quod optavit, terminum temporis manendi; profectus est exercitus; inde vero in deorum hominumque memoria manet scelus, quod simile fatum minatur ipsi. [Aulidem respici etiam Schneidewinus statuit. Mihi secus videtur. Nam quod aquilarum signum regi in bellum profecturo et faustum et infaustum portendit, id ipso illo belli spatium accidere consentaneum erat, ut Chorus etiamnunc sollicitudine cruciatus quaerat, quid tandem sit, quod, quamquam bellum sit finitum reditusque pericula superata, nihilominus curis illis liberari non possit. Ut igitur addit πεύθομαι δ' ἀπ' ὁμμάτων νόστον, ἀντόμαρτος ὢν, in qua sententia verba ἀπ' ὁμμάτων et ἀντόμαρτος cum vi dicta sunt, ita eorum quae proxime antecedunt sententia esse debet, expeditionem esse finitam. Itaque quamquam non certa est versuum 952. 953 scriptura, sententia tamen haec sine dubio est:

Quid tandem est, quod etiamnunc metus non cessat? Certe tempus quidem praeteriit, quod expeditioni contra Troiam erat destinatum, et quamquam meis ipse oculis reditum cerno, tamen fiduciam recuperare non possum. *E.*]

V. 955 — 967. Ipse iam vidi regem reversum, tamen hanc tristem naeniam mens mihi occinit, integra carens fiducia; neque inanis est haec anxietas in animo eorum, quae iusta sunt, gnaro; opto vero, ut me decipiat meae exspectationis aliquid.

V. 955. ἀπ' ὀμμάτων] meis oculis, ut Soph. Oed. Col. 15. Eur. Med. 216. WELL.

V. 957. τὸν δ'] illum cantum, idem quod illo mentis vaticinio exhibebatur. — ἀνεν λύρας, ut ἄλυρος Soph. Oed. Col. 1223. Eur. Med. 1028. ὅμως, etsi reditum oculis meis cernam.

V. 958. θρηνηὸς Ἐρινύος] cf. v. 623. — αὐτοδίδακτος, idem quod ἀκέλευστος v. 945. Vides hoc loco eius versus cogitationem longius, deinde sententias v. 946 — 949. v. 959 et 960 brevius exhibitas.

V. 961. Nec frustrantur viscera, cor in animo iustitiae gnaro praesago turbine circumactum. — σπλάγχνα de praecordiis Choeph. 413, Eum. 859. — ματάζειν, vanas res agere. Deinde, ut μάταιος, de insolentia Soph. Oed. Tyr. 981.

V. 962. πρὸς φρεσίν] ut πρὸς δὲ καρδίᾳ φόβος ἄδειν ἔτοιμος Choeph. 1024. — ἐν δίκῃσι. Si is animus, qui bene perspicit, quatenam unicuique sint iusta et debita, anxietate vexatur, sane non inanis haec esse potest. Ita legimus v. 235 δίκᾳ τοῖς παρθοῦσιν μαθεῖν ἐπιρρέπει. Chori animus is est, qui sibi aliisque id quod iustum est ut contingat optet; quum vero hoc agere soleat, in rebus Agamemnonis idem agere non potest ob amorem eius; huic enim debita est poena; itaque ob ipsum iustitiae amorem non potest is, qui regis amans est, non vexari anxietate, eaque minime inani e certis iustitiae legibus. Propterea hic anxietatis turbo dicitur τελεσφόρος, certam praesagens eventus rationem.

V. 964. κυκλ. κέαρ] minime nominativi absoluti, sed appositione additum est κέαρ voci σπλάγχνα, ei, cuius amplior est sensus, ea quae disertius rem exprimit. Neque enim apte dici poterat σπλάγχνα κυκλούμενα quia displicet imago viscerum circumactorum; haec dicuntur κελαινοῦσθαι vel tale quid. Eadem est eius appositionis ratio, qua Idaee additur Gargarum Il. VIII, 48, vel Θρηκῶν ὄρεα, ἀκροτάτας κορυφάς Il. XIV, 227. [Herm. hunc locum ita explicat: non fallitur animus, cor eventum ferentibus fluctibus ad veracia agitata praecordia, i. e. cor motu suo, qui non vano ex timore nascitur, recte praesaga pulsat praecordia.]

V. 965. πεσεῖν ἐς τὸ μὴ τελεσφόρον iungendum, ut πεσεῖν ἐς νόσον Prom. 473. ἐς τοσοῦτον αἰκίας Soph. Oed. Col. 748. — ἀπ' ἐμᾶς ἐλπίδος, e mea exspectatione, ex iis quae exspecto, ut βαιὰ ἀπὸ πολλῶν Pers. 1023. [Herm. ἐλπίδος hic sic dici statuit, ut cogitatio futuri significetur, esse enim ἀπ' ἐλπίδος, ἀπ'

ἐλπίδων, ἐξ ἐλπίδων, secus quam quis futurum putavit. Contra Weil monet πίπτειν ἐκ τινος εἰς τι dictum esse per translationem perspicuam. E.]

V. 968—980. [Sane quidem nimiam valetudinis prosperitatem morbus vicinus urget, et navis fortuna rectum cursum tenentis occulto illiditur scopulo.] Et ibi quidem si partem quaestus ciecit anxietas tantam, quanta opus est, servatur navis calamitate pressa, neque submersa perit; postea enim Iovis favore seges annua ea quae amissa sunt restituit.

V. 968. πολέος] indicat certam quampiam integram felicitatem, eam quidem, quae nunc parta est Atridis. Quae dicitur ὀγυιέα, ut quaevis noxa νόσος. Respicit vero his verbis chorus ea quae professa est Clytaemnestra tum de opulencia domus (v. 928 sqq.), quam nunquam interituram esse confidit, tum de ea fortuna faustissima, quae in ipso regis reditu posita est (v. 862 sqq. 933 sqq.), ut omne periculum iam posset oblivioni tradi (863), et ne de ipsa quidem invidia quidquam amplius timendum esset (871, 906). Fatendum est choro magnam esse hanc felicitatem, multa videri sana, at scit ille, quam prope absit morbus. Itaque concitato haec proferuntur animo, id quod tum e rhythmis, tum e cumulatione particularum apparet. Etsi enim non potest haec conditio non appellari sana, si multorum eorum, quibus medelam allaturus est regis reditus, ratio habetur, tamen temeritas quaedam in hac sanitatis iactatione inesse choro videtur, quum non expiatum sit regis crimen inexpiabile.

V. 969. ἀκόρεστον] quod non satiat, non satisfacit. Iungendum est μάλα ἀκόρεστον, nunquam admodum satians, nunquam ita satisfaciens, ut terminum ponere possimus et dicere nos non desiderare maiorem. Eodem sensu v. 1291 τὸ μὲν εὖ πράσσειν ἀκόρεστον ἔφην πᾶσι βροτοῖσιν. Sententiam eandem professa est in singulis occasionibus Clytaemnestra v. 478, communi ratione Theognis v. 227 πλούτου δ' οὐδὲν τέρεμα πεφασμένον ἀνθρώποισιν et v. 1158 οὔτε γὰρ ἂν πλούτου θυμὸν ὑπερκορέσαις. — νόσος γὰρ cett., urget enim nihilominus morbus vicinus parieti conterminus. Egemus hoc loco particula adversativa, quum sententia exhibeatur prioris rationem reddens, positam eam in re conditioni modo exhibitae contraria. Est nobis felicitas magna, at maiori etiam egemus, quum ipsi huic felicitati noxa tamen sit vicina. [Vide not. crit.]

V. 970. ἐρεῖδειν, hostiliter urgere, ut Soph. Ant. 1236. Ai. Locr. 14, 5. ἐρεῖδειν βελέεσσιν Il. XVI, 108. Pind. Ol. IX, 31.

V. 971. Cogitationum nexus universus hic est: urget noxa vicina felicitati minata. Fortuna hominis bene provecta saxo alliditur occulto; potest vero tunc navis servari iactura oneris, sanguis vero nunquam est reparandus. — Vides in his explicari cogitationem praemissam noxae quae minetur felicitati, explicari similitudine navis saxo allisae. Primum conditio domus comparatur cum felicitatis et noxae vicinia, ubi haec in illius ditionem se intrudere studet;

deinde cum navi in saxum incurrente, sed onere eiecto servata. Ita scelus, quo pollutus est rex, minatur eius felicitati. Expleri possunt hae minae duabus rationibus, aut ea, ut gravi iactura frangatur domus, quae tamen reparari potest, aut morte regis. Iactura illa declaratur similitudine navis, quae saxo illisa vix servatur amissa oneris parte. In his omnia bene procedunt, displicet solummodo citior transitus a similitudine vicinarum felicitatis et noxae domorum ad similitudinem a navi petitam. Ibi requiritur cogitatio quae utramque iungat, haud logica quidem ratione, sed poetica. Nolumus statim illisam adspicere navem, quum in altera imagine tantopere exhibitus sit felicitatis splendor. Itaque de bono navigationis initio aliquid in eo qui excidit versu dictum fuisse existimo, fortasse aliquid de onere, de divitiis navi impositis, vel de quaestu, quo onustus rediturus est navigator, ad quae respiciant quae sequuntur v. 973.

V. 971. *εὐθυπορεῖν*, recta via incedere neque deflectere, Pind. Ol. VII, 91. Isthm. IV, 60.

V. 972. *ἐπαισεῖν*] Cf. Soph. Antig. 854 *ὑψηλὸν ἐς Αἰκῆς βάθρον προέπεσες, ὦ τέκνον, πολὺ*. — *ἔρμα*. Ita *ἔρματι προσβαλὼν Αἰκῆς* Eum. 564. [sine praepositione Soph. El. v. 744 *λανθάνει στήλην ἄκραν παῖσας*. HERM.]

V. 973 sqq. Et unum quidem pro opibus quaestu paratis voluntas haesitantis eiiciens iactu bene temperante non totam submersit domum dolore valde onustam, neque navem mari perdidit. — *τὸ μὲν*, unum e multis eiiciens pro reliquis. Ad hoc *τὸ μὲν* respicit *τὸ δέ* v. 984, adiective positum, quum substantive dictum sit *τὸ μὲν*. [Id fieri nequit. Hermannō *τὸ μὲν* partem significare videtur, sententia autem haec esse: metus quum partem pro acquisitis opibus bene attemperato iactu proiecit, non tota funditus periit domus, quamvis plena malis, nec mersit navem. At *τὸ μὲν* ita dici posse exemplo aliquo comprobandum erat, neque pro opibus aptum est. Vide not. crit. E.]

V. 974. *ὄκνος*, haesitatio. Diu enim haesitatur, antequam revera ratum reddatur consilium eiiciendi oneris, simulac vero necessitas clare apparuerit, ipsa merces nonnullas eiicit haesitatio, ne omnes perdat.

V. 975. *σφενδόνη* de eiiciendo. — Apte confert Blomf. locum Diphili (Ath. VII, 292 A) *ἡ φορτί' ἐξέρόνψ' ὑπεραντλος γυνόμενος*. — *εὐμετρος*, quia certe non plura, quam quibus omnino opus est, eiicit haesitatio.

V. 976. *οὐκ ἔδ' οὐ* cett.] Logicum huius sententiae subiectum est *ὄκνος βαλὼν*, et proprie dicendum erat *οὐκ ἔδυσε δόμον*. Quia vero hoc nunquam ex eius vel consilio vel vi proficisci potest, pro activa structura intransitivam elegit poeta, postea voce *ἐπόντισε* ad activam rediturus. Minime enim haesitatio navem submergit, sed pondus oneris et venti; perdere vero potest etiam illa.

V. 978. *ποντίζειν*, mari perdere. Inde *ποντισθεὶς Μυρτίλος* Soph. El. 508.

V. 979. Multa sane donatio uberis a Iove et e suis annuis sustulit morbum ieiunum. Cogitatio similis Suppl. 443. Iovem segeti inspicientem vide ad v. 937. — *πολλὰ γὰς δόσις* Theb. 361. BL.

V. 980. *νηστὶν* cett.] ἤγουν λιμὸν διεσκέδασε Schol. Aoristos posuit, quia haec omnia pro re gesta ut exemplum protulit poeta.

V. 981—985. Sanguinem vero semel antea morte effusum quis est qui revocare possit? Nonne etiam eum, qui mortuis vitam restituere scivit, cohibuit Iupiter?

V. 981. *θανάσιμον αἷμα*, ut *αἷματα εὐθνήσιμα* v. 1252.

V. 982. *προπάροιθε*] Si quis ad servandam felicitatem vitam antea devovet pariter ut merces, haud sane earum instar restitui potest vita.

V. 983. *ἀγκαλεῖσθαι* de evocando mortuo Pers. 621. — *ἐπαοιδή* incantatio Prom. 173. Cf. v. 1379. — Sententia eadem quae Eum. 647 sqq.

V. 985. *τῶν φθιμένων*] Substantivum, quod ab infinitivo pendet, attractione iungitur cum subiecto vel obiecto sententiae casu genitivo positum. Ita Pind. Ol. III, 33 *τῶν νιν γλυκὺς ἕμερος ἔσχεν φντεῦσαι*. Exempla invenies apud Bernh. Synt. p. 363. — *ἀνάγειν* de reducendo mortuo in vitam Soph. Scyr. 501, 7.

V. 985. *ἀναπαύειν*, requiescere iubere, ut Sol equos Prom. sol. fr. 178, 8, tempestas homines *χειμῶν ἐργων ἀνθρώπους ἀνέπανσεν* Hom. Il. XVII, 550. Itaque de interficiendo dictum. Ita *κοιμᾶν* Soph. El. 509. [*ἀπέπανσεν*, iussit eum absistere, cohibuit ab excitandis mortuis. E.] — *εὐλάβεια*, cunctatio, cautio, ut Soph. El. 994 *ἔσῳξέτ' ἂν τὴν εὐλάβειαν*, cunctabunda mansisset. Eur. Phoen. 782 *τῇ δ' εὐλαβείᾳ, χρησιμωτάτῃ θεῶν* [zu warnendem Beispiel Meineke]. Respicitur Aesculapius a Iove interemptus, quia certa lege inferis assignati sunt ii, qui mortem obierunt. Schol. *τὸν Ἀσκληπιὸν γὰρ ἐκεραύνωσεν ἀναστήσαντα τὸν Ἰππόλυτον*. Cf. Hesiod. fr. 59. Eur. Alc. init. Pind. Pyth. III, 55.

V. 986—993. Nisi fines a diis praescripti me cohibuissent, ne fines meos ultra proferrem, sane haec palam professus essem. Nunc tacite mens vexatur, neque quidquam fausti proditum esse sperat, metu concitata.

V. 987. *μοῖρα*] sors cuique assignata. Hanc distribuunt dii certis finibus circumscriptam, quos ultra proferre nemini licet. Quibus quum ratio reddatur, cur nihil de his curis regi dixerit chorus, non potest haec sors certis circumscripta finibus ad quenquam referri, nisi ad chorum. Hic e finibus egressus esset, quos ei assignaverunt superi, si haec professus esset. Scilicet quia nihil certi novit, id quod semper repetendum est, quia miras in hac re turbas moverunt interpretes; sed nonnisi suspicionem fovet, ortam eam

tum e memoria sceleris a rege commissi, tum e iactabunda reginae blanditione. Quae rationes sane non sufficebant ad profitendam suspicionem, certo vero ad fovendam. Si vero professus eam esset chorus, verendum fuisset, ne hac ipsa re oriretur discordia domestica, quam maxime veretur; si quidem suspecta reddita esset Agamemnoni Clytaemnestra, et fortasse ne iuste quidem; poterat enim falsa esse chori suspicio, licet maxime probabilis. Itaque omnino tacendum erat choro, donec certiora apparuerint indicia, quia ei nihil in his rebus agendum erat. Minime *μοῖρα μοῖραν* de fati Clytaemnestrae et Agamemnonis, quorum alterum ab altero superandum erat, intelligi potest; nihil enim erat, unde hoc scire posset chorus, constitutam esse a superis victoriam Clytaemnestrae, neque hoc antea comperit ille, quam vaticinationem audit Cassandrae. [At vide not. crit.]

V. 989. *πρὸ φθάσσασα καρδίᾳ γλῶσσαν*] animus linguam praevergens. Animus tam amans est regis, ut summo studio, quo vel linguam celerrime moveri solitam praeveniret, ei haec professus esset. — *ἐκχεῖν γλῶσσαν* Soph. inc. fr. 668. [Vide not. crit.]

V. 991. Nunc vero, quum tacere chorum iusserint sortis designati fines, in tenebris fremit animus, vexatus et dolore et mala spe.

V. 992. *θυμάλγῃς*] mente dolens, mente vexatus, ut *θυμοβόρος* v. 103. — *ἐκτολυπέυσειν*, exantlaturum esse. Vox dicta de sustinendo dolore sive labore. *ἄλγεα τολύπευσε* Hom. Il. XXIV, 7; *πόνον ἐκτολυπέυσας* Hesiod. Scut. 44.

V. 993. *ξωπυρεῖν*, metu incendere. Ita Theb. 289 *μέριμναι ξωπυροῦσι τάρβος*. [Ultimarum stropharum parium sententia mihi haec esse videtur: Saepe homines, ubi ad summum fortunae fastigium pervenerunt ex improvise in summam incidunt calamitatem. Qui si opes tantum perdunt, diis adiuvantibus depelli fames potest; vita vero amissa nulla relinquitur spes, eumque qui hac arte pollebat, ut ab inferis mortuos excitaret, Iupiter cohibuit. Eadem haec sors a diis constituta me quoque prohibet plura proferre. Quod nisi ita esset, antevertens praesaga mens quae non intellecta in pectore inclusa agitantur in verba effunderet. Nunc autem in tenebris fremit, metuque cruciatus frustra avertere non possum imminens periculum. E.]

Quarto episodio v. 994—1410 exhibetur vaticinatio Cassandrae, universum discordiae domesticae explicans interiorem connexum, ex quo nunc proditura sit Agamemnonis mors; deinde vero ipsa haec mors cum exultatione Clytaemnestrae. Quae partes duae, quarum prior terminatur v. 1290, posterior incipit a v. 1303, disparantur anapaestica chori oratione. Prioris partis sunt partes tres, prima v. 994—1027, qua frustra studet Clytaemnestra persuadere Cassandrae, ut domum intret; secunda v. 1028—1136, composita e lamentationibus (*κομμοῖς*) Cassandrae et chori, quibus illa ostenta animo modo obversantia exhibet, e quibus scelera omnia, quae in his aedibus tum commissa sunt tum nunc parantur, mente percipit;

tertia v. 1137—1290, qua disertis verbis adulterium Thyestis, suae vaticinationis auctoritatem, scelus Atrei, Agamemnonis suamque ipsius necem Orestemque vindicem enuntiat Cassandra, et deposito vatis ornatu moritura aedes intrat. — Posterioris sunt duae partes, altera ea, qua clamore Agamemnonis audito deliberat chorus, quid sit agendum (v. 1303—1331), altera ea, qua progreditur Clytaemnestra exultans de necato marito, vindicta filiae perpetrata, auxilio Aegisthi et morte Cassandrae. Quae chorus excipit lamentationibus, quibus praeparatur carmen deinde canendum (v. 1322—1410).

V. 994—1027. Cassandram, ab Agamemnone aedes intrante in curru relictam, e mandato regis aedes intrare iubet Clytaemnestra e domo egressa, comiter initio; denique, quum nihil responsionis accipiat, irata discedit.

V. 994—1005. Tu quoque introeas, Cassandra, quum in domum inter servas recipienda sis. Descendas e curru; ne superbias; Hercules ipse servitutem expertus est. Quae si cui ferenda est, optime fertur sub domino antiquitus opulento; qui inexpectatas divitias adepti sunt, ferociter agunt in servos; tu vero a nobis consueti more tractaberis.

V. 994. *κομίζου*] Facit quod iussit Agamemno v. 917; tota oratione ea Cassandram alloquens comitate, quam ille ut quae victorem deceret commendavit.

V. 995. *ἀμηνίτως*] ita ut nulla invidia, animo non infenso excipiaris. Ita *σὺν ἀμηνίτῳ βάξει λαῶν* Suppl. 975.

V. 996. *κοινωνὸν χερνίβων*] Ita *ποία δὲ χέρνιψ φρατόρων* *προςδέξεται*; Eum. 656, ubi praecedit *ποίοισι βωμοῖς χρώμενος τοῖς δημοῖς*; Soph. Oed. Tyr. 240 *μήτ' ἐν θεῶν εὐχαῖσι μήτε θύμασι κοινωνὸν ποιείσθαι, μήτε χέρνιβας νέμειν*. Vides ubique hanc aquam, qua manus lavantur, iungi cum rebus sacris ad aram pertinentibus, itaque non esse vulgarem, sed lustralem, qua lavatur is, qui sacrum facturus est. Si tota civitas tale sacrum commune facit, omnes cives hac aqua lavantur; si tota domus, omnes qui ad familiam pertinent, tum ingenui tum servi, omnesque conveniunt ad aram communem. Quae in civitate vocatur popularis, *δήμιος*, in domo *κτήσιος*, quia iis, quae possidet, floret domus. Dicata haec ara est Iovi *κτήσιῳ* Suppl. 445. Tale sacrum nunc, quum redierit rex paterfamilias, in aedibus instituitur (v. 1015), ad quod et Clytaemnestrae et Cassandrae, ut in familiam haec recipiatur, conveniendumst. [Cf. Fr. Thiersch De analog. I p. 362—405.]

V. 998. *ἔκβαίν'* cett.] cf. 873. In curru, qui sequebatur regium, mansit Cassandra, ornata coronis et lituo, vatis ornamentis (v. 1224). Ita quod immota sedet ea, neque salutatur accedentem reginam et cito eius iusso introeundi obtemperat, miratur Clytaemnestra; itaque addit *μηδ' ὑπερφρόνει*. Initio tamen hanc superbiam, quam e desperante animo ortam existimat, comitate superare studet.

V. 999. Herculem Omphalae venditum vide Soph. Trach. 250 sqq.

V. 1001. ἀνάγκη] vide v. 205. Cf. Choeph. 75, de ipsa captivitate: ἀνάγκαν γὰρ ἀμφίπτολιν θεοὶ προσήνεγκαν. — ἐπιρρόειν v. 682.

V. 1002. ἀρχαιοπλουτα πατρὸς εἰς ἐδῶλια Soph. El. 1393. BL. Poetae sententiam clarissime prosequitur philosophus Rhetor. II, 32 διαφέρει δὲ τοῖς νεωστὶ κεκτημένοις καὶ τοῖς πάλαι τὰ ἥθη τῶ ἅπαντα μᾶλλον καὶ φανλότερα τὰ κακὰ ἔχειν τοὺς νεοπλούτους· ὥσπερ γὰρ ἀπαιδευσία πλούτου ἐστὶ τὸ νεόπλουτον εἶναι. STANL.

V. 1003. ἤμῃσαν καλῶς· ἤγουν ἐπλούτησαν καλῶς ὥς ἐκ θερισμοῦ. Schol. Vides, quam saepe a messi divitias repetat poeta. Cf. 979. Eum. 924.

V. 1004. παρὰ στάθμην· ἀντὶ τοῦ παρὰ τὸ πρόπον. Schol.

V. 1005. οἷα νομίζεται] quae usus fert, ut Eum 32. [Herm. haec habet: „Recte iudicasset Auratus, si habituram diceret Clytaemnestra ab se quae consuetum esset servis dari. Sed tota illa sententia non convenit huic loco. Non enim quae communi more servorum conditio sit, eam Cassandrae quoque fore dicit, sed meliorem, ut in domo clementiore.“ Non meliorem quam quae servis conveniat conditionem Cassandrae pollicetur, sed iustam, qua omnes regiae domus servi utuntur. Nam νεόπλουτοι non iusti, sed duri et crudeles in servos sunt ultra id quod fas est, Clytaemnestra vero praeceptum illud sequetur: operam exigendam, iusta praebenda. E.]

V. 1006—1008. Diserte haec locuta est: tu vero, quum sis captiva, obtemperes, si obtemperatura es, quod sane haud videtur.

V. 1007. μορσ. ἄργ.] retia sortis, ut δουλείας γάγγαμος v. 345.

V. 1008. πεῖθοι' ἄν cett.] ut χαίροιτ' ἄν, εἰ χαίροιτ' v. 1354. WELL. — [Bl. comparat Soph. Oed. R. v. 937 ἦδοιο μὲν, πῶς δ' οὐκ ἄν; ἀσχάλλοις δ' ἴσως, ubi eodem modo praegressum ἄν cogitatione addendum est. — Ceterum hoc dicit Chorus: quum serva sis, obadies, quamquam (immota enim manet Cassandra) dubito et fortasse non obadies.] Superbia haec, qua dolore oppressa nihil respondet Cassandra, eadem est, quae Iolae post captam patriam urbem in toto itinere nihil locutae Soph. Trach. 322 sqq., cui non irascitur mitior Deianirae animus ib. 331, quum mox succenseat Clytaemnestrae ira v. 1023. Lenius agit chorus v. 1028. Neque tamen sola superbia tacet Cassandra, sed quia iam urgetur impetu accedentis divini flatus.

V. 1009—1011. Atqui nisi solam ignotam barbaram linguam scit, ei hoc persuadebo, quod prudenter dico.

V. 1009. χελιδονίζειν de barbara voce fr. 440. Hesych. χελιδόσι. τοὺς βαρβάρους χελιδόσιν ἀπεικάζουσι διὰ τὴν αὖσυνθετον λαλίαν. Cf. Herod. II, 57. BL. Quod e Procne in barbara terra in hirundinem mutata hunc usum repetit scholiasta, ineptum est huius ipsius commentum. Alii etiam sonus cum barbara voce comparantur, ut capistrorum equi Theb. 463.

V. 1011. ἔσω φρ. λέγουσα] quum prudens dicam,

quum non vaga et incommoda proferam, sed apta tempori. Opponitur ἔξω φρενῶν, ἐκπλαγῆναι φρένας de insano Choeph. 233. Ibi-que ἔνδον γενοῦ de componenda mente. Verum vidit Bothius, quum reliqui locum interpretentur: ita loquens ut intelligat. At ἔσω φρενῶν semper de eius mente dicitur, qui id agit, quod indicat verbum: ita ἔσω φρ. γράφου Phil. 1325. — λέγουσα πείθω λόγῳ, verbositas similis ei, quam invenimus v. 915 σωματοφθορεῖν ποσὶν φθείροντα, et σοῦ μολόντος — σημαίνεις μολῶν v. 901. [Vide not. crit.]

V. 1012—1013. Sequere; dicit enim tempestiva; obedias, linquas sedem. τὰ λῶστα cett., optima eorum, quae tempus fert. Quum decreta tibi sit servitus, in hac conditione optimum est obedire comi domino. — τὰ παρῆστώτα, res praesentes Prom. 216.

V. 1014—1020. Non est mihi otium commorandi apud hanc ante foras; coactae enim iam sunt oves ad sacra facienda pro hac inopinata felicitate. Tu vero, si obtemperatura es, ne cuncteris; sin autem me non intelligis, manu hoc designes.

V. 1015. μεσομφάλου] Focus dicitur umbo domus, ut Pytho umbo telluris. Propterea ibi ipse telluris focus esse dicebatur et quotidie sacro ritu ornabatur focus et colebatur Vesta. Cf. Hymn. Hom. in Vestam XXIV. — Vocem vide Choeph. 1036. Theb. 747. — Agamemnonem inter sacrificia occisum refert Hygin. f. 117. Aeschilo vero in lavando, sed parato sacrificio, interimitur. — Genitivus locum designat, a cuius regione alter locus determinatur: stationem acceperunt a regione arae, stant circa aram. Cf. Bernh. Synt. p. 137. Rost Gr. p. 544 ed. 7. Ita Hom. II. IX, 219: ἔξεν τοῖχον τοῦ ἑτέρου, ad alterum parietem. [Respondent sibi τὰ μὲν et σὺ δέ. Nam τὰ non articulus est, sed pronomen, illa. HERM.]

V. 1016. σφαγαὶ πυρός] mactatio igni hostiam decernens, ignis gratia instituta. In qua dictione id insigne, quod sententiae subiectum notioni accusativi σφαγὰς subiicitur. In formula πρὸς μακάρων λιτὰς ἤρθην eadem intercedit ratio inter genitivum et accusativum, sed simplex est huius accusativi vis: preces a diis audita; hoc loco duplex, quae ibi esset, si sensus esset: excitabar ad preces me superis devotes. [Vide not. crit.]

V. 1019. εἰ δ' ἄξυνήμων cett.] Etsi enim concinnam orationem male intellexisset Cassandra, non poterat non scire multa verba singula et ita eorum, quae nunc dicit regina, sensum percipere. Recte Schützius: ista dicens regina ipsa nutu, gestu, vultu sermonem adiuuvabat. — Cuius artis excolendae fieri non poterat quin plurimae in bellis Persicis occasiones offerrentur. — δέχεσθαι, percipere.

V. 1020. κάρβανος Suppl. 118, 914. — Licet, pariter ac omnes tui mores, manus etiam barbara sit, huius tamen signa intelligemus.

V. 1021—1022. Interprete egere videtur haec peregrina; agit vero instar ferae recens captae. — Respicit chorus vehementes Cas-

sandrae motus ab urgente concitatos furore. — ἐρμηνέως το-
ροῦ v. 594.

V. 1023—1027. Insanit profecto et pravae est mentis, quae
quum ex urbe capta veniat, frenum ferre recusat, usque dum san-
guis exspumabit. Nec pluribus dictis me sperni sinam.

V. 1023. κλύειν] regi, obedire. Eadem metaphorica ra-
tione Suppl. 717 πρῶρα οἶακος κλύουσα. [Non recte Thiersch De
analog. I p. 412 fama est eam esse animo malitioso.]

V. 1026. πρὶν cett.] ἀπὸ τῶν στρηνιώντων ὑποξυλών, ἃ
οὐκ εἶκοντα τῷ χαλινῷ ἀφρίζει μετὰ αἵματος. Schol. Tendit vero
haec oratio etiam ad mortem Cassandrae cum Agamemnone paran-
dam. — μένος, vehementia, qua contra frena pugnat equus, spuma
cum sanguine evocatur. Ita Theb. 393 χαλινῶν κατασθμαίνων μένει.

V. 1027. ῥήπτειν λόγους Prom. 312. — [In hac scena Clytae-
mnestra primum XII versus loquitur, deinde chori tribus item tribus
versibus respondet, tum chori duobus versibus eiusdem chori duo
versus opponuntur, denique Clytaemnestra VII et V versibus illos
primae orationis XII versus exaequat. Hinc efficitur non recte Fr.
Thierschium De analog. I p. 408 sqq. de nonnullorum versuum
omissione cogitasse. E.]

V. 1028—1136. Quum in aedes regressa sit Clytaemnestra, di-
vino furore correpta lamentationes fundit Cassandra de sceleribus,
quae domum sibi intrandam polluant (— 1046). Memorat in his do-
mesticam caedem, suspendium, liberorum carnem a patre comesam,
quae omnia recognoscit chorus (— 1058); deinde novam calamita-
tem, maritum lavatum a coniuge, rete adhibitum, taurum a vacca
occisum, quae terrorem dubitanti choro iniiciunt lamentationibus
enuntiatum (— 1094); deinde suam ipsius mortem, sorte luscinae
duriorem, de quibus quum ipsa pariter atque chorus planctum edi-
derit, conqueritur de fato Troiae et de sacris a patre institutis, quae
neque illum neque se ipsam servaverint (— 1136).

V. 1028—1030. Equidem ei non irascor motus misericordia.
Descendas, o misera, a curru, cedas necessitati.

V. 1031—1034. Eiulatu Apollinem invocat Cassandra, quod
miratur chorus, quum huic deo non apta sit lamentatio.

V. 1031. ποιοῖ ortum dicunt e voce πόποι, quae deos signi-
ficet. Quod factum esse potest; certe vero in vulgari usu haec vox
nihil est nisi exclamatio mirantis vel dolentis. Num idem statuend-
um sit de voce δᾶ, incertum. Haud dubie haec terram designat, id
quod refert scholiasta: δᾶ γῆ δωρικῶς· ὄθειν καὶ Δημήτηρ, οἶον
γῆ μήτηρ. προαναφωνεῖ δὲ τὰ ἐσόμενα. Quibus Tellurem princi-
pem vatem (πρωτόμαντιν Γαῖαν Eum. 2.) designare videtur, de qua
hoc loco vix sermo esse potest. Eadem vox Prom. 568, ubi apta est
terrae mentio, ut quae spectrum Argi in sese cohibere possit. Prae-
terea conferendus est locus Suppl. 890 ὅτιστοτοί· μᾶ Γᾶ cett. Ibi
quoque munus avertendi et coercendi tribuitur telluri: φοβερόν ἀπό-
τρεπε. Cf. Choeph. 45 ἰὼ γαῖα μαῖα, χάριν ἀπότροπον κακῶν cett.

Hoc vero loco nihil amplius averti potest, certa sunt omnia et decreta; itaque transisse haec vox videtur e designatione Telluris in exclamationem hoc loco pariter atque Eum. 841 et 874 οἷοῖ δ' αὖ φεῦ, ubi etiam non conspicitur idonea mentionis Terrae ratio; ut in his non cogitetur de Tellure, minime vero eam significationem vox amiserit, sed ipsa ea posita sit, ubi ratio fert. Ita apud nos in vulgari sermone saepissime usurpantur exclamationes, quibus subest sensus, de quo non cogitatur hoc temporis momento. Fit hoc potissimum in mutilatis virorum sanctorum nominibus, quorum ratio parum differt a vocibus ποιοῖ et δ' αἶ. — Haud dubie, dum haec exclamat, furore concitata surgit Cassandra, quae adhuc sedit (v. 1013).

V. 1033. *ὀτοτύζειν· θρηνεῖν*. Hesych. *ὀτοτύζεται δ' ὁ θνήσκων* Choeph. 327. Vox formata ut *φεύζειν* v. 1267, *αἰάζειν*, *ᾤζειν*, *οἰμῶζειν*, *δυκολίζειν* (1275). — *Λοξίον*. Loxias Appollo in iis solummodo rebus appellatur, quae ad oracula et vaticinationes pertinent, quod facile percipitur comparatis indicibus in tragicos. Itaque nomine respici hanc artem probabile est. Derivant hoc interpretes a *λοξός*, ambiguitatem designatam existimantes. At tum infelicissime hoc nomine uterentur tragici, ubicunque de claris et diserte enuntiatis oraculis dicunt, ut Choeph. 269, 558, 900, 1030, 1039 cett. Possunt quidem verum sensum ignoravisse, sed probabilem nemo hanc opinionem iudicabit, qui secum reputaverit, quam facile hic sensus in voce reperiatur. Itaque idoneam non video rationem, cur huius erroris accusemus tragicos, sed potius a vetusta vocis *λέγειν* forma Dorica vel Phocica vocabulum esse derivandum et recte derivatum a tragicis existimo.

V. 1034. *θρηνητής*] quia *ὀτοτύζειν* idem quod *θρηνεῖν*. Nonnisi in mortuis et desperatis haec exclamatio usurpatur, quorum res non pertinent ad Apollinem, deum laetum et illustrem, sed ad Orcum, ad Furias, reliquos. Ille *αἵματηρὰ πράγματ' οὐ λαχὼν* (res, ubi iam effusus est sanguis (nam id ipsum est *αἵματηρὸν πρᾶγμα*), quum eum, qui occisurus est aliquem, bene adiuvere possit Apollo) Eum. 715. Ita Stesichorus: *μάλα τοι μάλιστα παιγμοσύνας τε φιλεῖ μολπὰς τ' Ἀπόλλων· κήδεα δὲ στοναχὰς τ' Αἴδας ἔλαχεν*. Eadem ratione postea dicitur οὐδὲν *προσέγκων ἐν γόοις παραστατεῖν*: malisque verbis uti dicitur qui lamentatione eum invocant. In iis solum malis invocari potest, quibus nondum omnino fractus est homo, ubi restituendae et augendae sunt vires ope divina eoque auxilio avertendus adversarius; ibi apparet Apollo *Παιών*, *ἀποτρόπαιος*, *σωτήρ*: ubi vero non amplius restitui potest salus, non reparari vires, ibi nihil negotii est Apollini. *θρηνητής* idem quod *θρηνητήρ* Pers. 938.

V. 1035—1038. Repetita eadem eiulatione et invocatione improbat chorus, quod sine religione talia cum deo memorat eo, cui non est munus auxilii in lamentationibus ferendi.

V. 1038. In voce *γός* semper inest cogitatio lugendi de mortuo, nunquam nuda querelae vel lamentationis notio. Id quod ra-

tionem reddit eam qua dicitur *ζῶσα ῥόοις με τιμῶ* Suppl. 116, in quibus satis fortis inest oppositio.

V. 1039—1046. Profitetur Cassandra lamentationis causam eam, quod se ab Apolline perditum iri intelligit, quum ab eo in hanc domum sit adducta. Divinum afflatum observat chorus.

V. 1040. Utriusque nominis, quo Apollinem invocat, rationem est redditura, vocabuli *ἀπόλλων* v. 1041., vocabuli *ἀγνιάτης* v. 1045. Apollini *ἀγνιάτη* vel *ἀγνιῇ* dicata erat columna obelisco similis ante aedes posita, qui usus ex antiquissimis temporibus videtur esse repetitus. Non potest non subesse huic mori eadem cogitatio, quae Apollini antistiti, *προστατηρῶ* (cf. Soph. El. 637. Tr. 209. Dem. Mid. 15 D. Corp. Inscr. 112, 113). Qui sanitatem restituere cogitabatur, ut *ἀγνιεύς* bonam fortunam (Dem. Mid. 15 D). Sed nulla in vocabulis inest ratio, cur his finibus notiones coerceamus; est illud unum e muneribus dei antistitis, hoc unum e muneribus dei vialis; in universum ab utroque idem expectatur, ut vires et robur familiae tueatur, alat et ornet deus validissimus, quod quidem fieri non potest nisi asservanda tum sanitate tum bona fortuna. Vocabula antistitis et vialis nihil spectant nisi locum, ubi posita est imago, neque ulla inter ea et muneris rationem intercedit ratio interior; ante aedes vero posita est, ut omnibus aedibus divina tutela sit communis, pariter ut ea numina quae in foco collocantur; nihil enim toti domui magis est commune quam focus et introitus. Huic Apollini viali, qui nihil est, nisi positus in via ante aedes, tuiturus familiae robur, propter ipsum cognomen munus aliud assignavit Aeschylus, munus ducendi in itinere. Quod ne ita intelligas, quasi, ubicunque de viali Apolline cogitavit, cogitavisset de ducente; sed hoc loco fecit, et ne ex sua quidem mente, sed e verbis Cassandrae, quae in dolore suo ludit his verbis et vocabulis. Verisimile est columnam viali Apollini sacram ante aedes regias positam fuisse in ipsa scena, qua conspecta recordatur Cassandra eiusdem imaginis quondam ante regiam Priami positae. Iam quum in utroque loco positum esset signum dei vialis, quamvis minime ad viam pertinens, facile oriebatur ea in mente Cassandrae cogitatio, deum vialem, qui vates omni vatis sorti prospiciebat, sese duxisse in hac via ab illis aedibus usque ad has, quarum robur et potentiam una cum se ipsa nunc defendendi loco destructurus est. Viablem Apollinem aedium tutorem vide Eur. Phoen. 631 *καὶ σύ, Φοῖβ' ἀναξ' Ἀγνιεύ, καὶ μέλαθρα χαίρετε*. Cf. Dem. Mid. 15 D. Paus. I, 31, 6. Aristoph. Thesm. 488. De forma vocis cf. Steph. Byz. *Ἀγνιά· Ἀπ. ἀγνιεύς, καὶ ἀγνιάτης, τούτεστιν ὁ ἐφόδιος*. — *ἀπόλλων ἑμός*. Vides Aeschylum derivantem vocabulum Apollinis a verbo *ἀπολλύναι*. Et vix credibile est ullum hominem Graecum abstinuisse ab hac utriusque vocis comparisone. Si nemo ab hac omnino abstinere poterat, statuendum est omnes Graecos, quum Apollinis nomen audirent, cogitavisse de perdendo; unus alterve si erat qui dubitaret, eius nulla habenda est ratio. Neque si alia respiciuntur eius vocabula, *Παιών*

Ilcilius, *Λύκειος* Lupercus, *Ἀγρεὺς* Praedator, eorum diversa est ratio. Itaque causam non video, cur spreta ea derivatione, quae est simplicissima et Graecis certe probata, aliam quaeramus. In omnibus, quaequae agit Apollo, cernis vim dei validissimi nunc hoc nunc illo modo ostensam. Vim divinam inter et humanam duplex omnino intercedit ratio: vis humana a divina aut augetur aut perditur: augetur eius, qui pio deum colit obsequio, perditur vis rebellis. Vis augens ea esse debet, quae maior sit quam aucta omnis; quae, quum omnis mortalis aliquo labefactetur vitio, sola sit integra. Itaque vix aptiora excogitari possunt deorum, quorum peculiaris est vis divina, vocabula, quam vis integra et vis perdens, Artemis et Apollo. Quorum universam rationem alio loco exponam. — Ceterum morem illum rationis, qua agat deus, ostendendae in eius vocabulo non solo hoc invenimus exemplo apud Aeschylum. Cf. Theb. 145 καὶ σὺ Λύκει' ἄναξ, Λύκειος γενοῦ δαΐφ. Eadem, qua hoc loco, ratione coniunguntur Apollo et ἀπολλύναι Eur. Phaeth. fr. II, 2, 12.

V. 1041. οὐ μόλις, non vix, id est omnino, prorsus. Cf. Eum. 864. [Eurip. Helen. v. 342 θέλουσαν οὐ μόλις καλεῖς, non parum cupidam. HERM.] — τὸ δεύτερον. Nunc morte eam perdit, antea eo artificio, quo vaticinationibus eius fidem demit (v. 1171). Scholiastes primam vicem ad servitutem refert. Eam vero non misit Apollo.

V. 1047 sq. Chorus, horrorem in Cassandrae quaestione positum non intelligens, mente captam nescire putat, ubi versetur, et hac ratione respondet.

V. 1049—1051. [Sane me deduxit in domum diis invisam, multarum domesticarum cruentarum caedium consciam, homines mactantem et effuso sanguine conspersam. Domus ἀνδρσφαγεῖος non est quae virum vel viros, sed quae homines mactat. De sola enim Thyestis liberorum mactatione haec omnia dicere Cassandram, ex proxima eius oratione patet, ubi quamnam dixerit caedem ipsa exponit. — Librorum scripturam ἀρτάναι, ἀνδρὸς σφαγεῖον καὶ πέδον ξαντήριον expositam habes in proximis ad vss. 1049—1051 adnotationibus.] Lamentatur Cassandra de domo diis invisam, cuius invidiae domesticas caedes, suspendia, sparsum sanguinem conscios invocat testes.

V. 1049. μισόθειον, ἄθειον, θεοστνγές. Schol., ut δύς-θειον μίσημα Soph. El. 289. θεῶν στύγος Theb. 653. Ch. 1028. Minime deorum osor (ut Well. Ind.), quod de mortali aevi heroici dictu ineptum. — In iis quae sequuntur interpretationem unice veram debemus Lachmanno. συνίστορα est nominativus, praedicatum subiecti κακὰ. Conscia sunt multa mala domesticarum caedium mala, suspendia cett. Alioqui neque ferri posset ἀρτάναι, neque ipsum συνίστορα, quod accusativum non magis regere potest, quam συνειδέναι.

V. 1050. αὐτοφόνος, qui domesticam perpetrat cae-

dem, minime qui se ipsum interficit, qui sensus ne in verbo *αὐτός* quidem inest. Eadem significatione Theb. 850 de fratre fratrem et Suppl. 66 de matre filium occidente; eadem *αὐτοφόντης* Soph. El. 272. Eur. Med. 1269. Quenam designentur domesticae caedes, facile intelligitur, et postea diserte indicatur: nex filiorum Thyestis, quos mactavit Atreus et patri comedendos apposuit (v. 1055). Atqui *πολλά* dicit poeta: cui non sufficit caedes puerorum: sed satis certum est alias etiam domesticas caedes statuuisse Aeschylum in domo Pelopidarum. Potest iam poeta cogitavisse de Chrysippo, Pelopis filio, a fratribus Thyeste et Atreo, quos mater Hippodamia incitavit, interemto (Hygin. 85), id quod statuit Bothius, suspendium statim memoratum referens ad mortem Hippodamiae, quam, quum Pelops se argueret, se ipsam interfecisse tradidit Hyginus. At est duplex ratio, cur hanc opinionem reiciam, tum ea, quod Atreum et Thyestem non Pelopis sed Plisthenis filios cogitavit Aeschylus (vide ad v. 1536), tum ea, quod omnium, quae vaticinatur Cassandra, tum pristinorum malorum tum futurorum origo collocatur in adulterio Thyestis et vindicta, quam sumsit Atreus (v. 1252). Itaque, nisi omnia perturbari sinis, de Hippodamiae morte cogitari omnino non potest. An de nece Chrysippi, modo ne eius fratres, sed patruelles sint occisores, cogitaverit poeta, certo definiri nequit, quia, etsi proprie de liberis Thyestis dicit Cassandra, praeter hos etiam alia multa inesse possunt in hoc dicto *πολλά αὐτοφόνα κακά*, nonnulla certo insunt. Videtur tamen hoc quoque longius repetitum, et simplicissimum erit statuere omnia, quae memorat Cassandra, quasi facta post illam principalem perniciem (*πρωτάρχον ἄτην*), scelus Thyestis et vindictam Atrei (v. 1151). Tum praeter caedem liberorum nihil inest in his verbis *πολλά αὐτ. κακά* nisi quod declaratur v. 1051 *ἄνδρὸς σφαγεῖον* cett. — *ἀρτάναι* certi non habet ad quod referatur, nisi ad mortem Aëropae, quam suspendio vitae finem imposuisse valde probabile est, etsi casu nihil de eius morte relatum invenimus in libris ex antiquitate servatis. Ne vero offendant pluralis, observandum est suspendio parari solere mulierum neces violentas, et ubicunque factio quaedam, quae rerum potita erat, ab altera devincitur, cum dominis necari servas malorum consiliorum conscias vel pellicatus vinculo cum iis coniunctas. Cuius exemplum est in Odyssea. Sola servarum mors non satis gravis erat, quae commemoraretur, addita vero voluntariae dominae neci auget saevitiae imaginem.

V. 1051. *ἄνδρὸς σφαγεῖον* cett.] Viri mactatio et solum conspersum. Quae ut recte intelligantur, quum adhuc ab omnibus male sint intellecta, ante omnia dicendum est de ratione vaticinationis Cassandrae. Vatis est sensibus claris et acutis, acutioribus quam reliquorum hominum, percipere ea, quae sunt, quae plerosque latent, et praesagire ex his certa ratione perspectis ea, quae eventura sunt. Nulla turba in hac perceptione statui potest, opus est ordine certo. E communi veterum opinione inhaeret

macula caedis in domo caede polluta, quam sensibus omnibus percipit vates acutus (εὐρύς cf. 1268): satis acutus, ut ex hoc macularum testimonio imago eorum, quae in aedibus gesta sunt, in eius mente oriatur. Videt igitur Cassandra patratas caedes domesticas, suspendium, solum sanguine viri necati sparsum, videt infantes mactatos comesos. Haec omnia bene intelligit chorus, intelligit eam esse vatem acutae mentis (v. 1052), probatam existimat hac praesagitione famam eius propheticam (v. 1057); patet igitur haec omnia esse scelera iam pridem perpetrata, omnibus nota (πᾶσα γὰρ πόλις βόῳ). Simulac de consiliis a Clytaemnestra paratis dicit Cassandra (iam enim haec quoque imago oritur in eius mente), chorus haeret, neque amplius se intelligere profitetur, quid significet (v. 1064, 1071). Vide iam, quam iusto ordine tota sceleris imago in animo vatis oriatur: primo universa cogitatio novi mali, quod nunquam sanari, in quo nemo opem ferre possit (v. 1059 sqq.); deinde lavatio regi parata, regina manus in parando opere movens (v. 1066 cett.); tum adiectum pallium, quod rete Orci dici possit, pariter atque ipsa uxor (v. 1073—1077.); porro nex ipsa, qua taurus a bove prostratus concidit in labrum (1084—1089); denique ipsius Cassandrae nex regiae neci addenda (1095 sqq.), gladio acuto patranda (1105—1108), qua deducenda est ad Cocytum (1119. cf. 1131). Quae omnia certissime probant eundem ordinem, quo res exhibentur illae, observatum esse in iis, quae facta sunt tempore pristino. Ex his efficitur tres commemorari aedium calamitates, quae antea acciderint: necem liberorum, suspendium Aëropae et mactationem viri. Quisnam hic sit, dubitatur. Quod de Agamemnone cogitaverunt interpretes, prorsus ineptum est, quum diserte dicat chorus se novisse et intelligere haec omnia, chorus, qui nihil novit de caede Agamemnonis, ne suspicari quidem vult de ea quidquam. Itaque hic etiam, ut in suspendio Aëropae, fabulam nobis ignotam sequitur poeta. Eliciamus eam e vestigiis poetarum quam simplicissime fieri potest. Homerus (Il. II, 106) sceptrum a Pelope Atreo traditum, a moriente Atreo Thyesti relictum, pariterque a Thyeste Agamemnoni relictum narrat. Mira est interpretum incuria, qui nihil diversi in his conspiciunt. Adde quod in Odyssea Thyestes eoque mortuo Aegisthus habitat in extrema agri Agamemnonis parte (Od. IV, 517). Haec est conditio eorum, quibus aliquid honoris tributurus est rex aliquis, quo sibi subiecti civibus nonnullis imperent, velut Phoenici supplici Peleus in extrema ditionis Phthioticae parte agros et imperium Dolopum concedit (Il. IX, 484.), quod idem adultis filiis regiis florente adhuc patris aetate concedi solere dicitur. Vides ex Homericorum carminum narratione eiectum esse Thyestem e summa potentia ab Agamemnone, neque libenter reliquisse sceptrum, sed vi coactum. Id quod concinit cum Aeschilo, qui Thyestem cum filiis superstilibus ab Agamemnone eiectum tradit v. 1574. Iam num sponte et libenter Atreum reliquisse putabis dignitatem regiam, quae scepro designatur, Thyesti e narratione Homerica, Atreum, cui duo erant filii, ad

quos hereditarium transibat imperii ius? Haud dubie vi coactus imperium reliquit, caesus a Thyeste, qui satis imprudenter filiis vitam concessit. Idem statuit Aeschylus, neque alia statuere poterat, quum aliquid sane stutuendum esset de morte Atrei. Rediit domum Thyestes, vivebat in domo cum liberis, usque dum ab Agamemnone adulto eiectus est (v. 1574). Quis est, qui post tale flagitium Atrei fratres una in eadem domo vivere potuisse existimet? Iam quum Thyestem in aedibus manentem inveniamus, mansisse nequit Atreus; nemo Atreum in exsilio eiectum tradidit, sed morientis imperium ad Thyestem transisse tradit Homerus. Mirum est, si in hoc rerum statu casu mortuus esset Atreus; quum vero diserte dicatur de caede viri, dubitari omnino non potest, quin a Thyeste sit occisus. Cuius fabulae vestigium cernitur in ea, qua Aegisthus Atreum interimit (Hyg. f. 88), quae Aeschylo non convenit, quia huic infans cum Thyeste expellitur Aegisthus. Ceterum ne quis *ἀνδρὸς σφαγείον* de viro caedente intelligat, monendum est caedentem Atreum non posse designatum esse, quia hic liberos Thyestis clam mactavit, solum conspersum vero apertum et manifestum scelus indicat. Neque potest cogitari de Agamemnone filiam caedente, quod scelus sane exactum, choro notissimum et in omnibus, quae domo accidunt, gravissimum est, tum quia disertam virginalis caedis mentionem vix omisisset poeta, tum, id quod gravius est, quia de iis tantum dicit Cassandra, quae in aedibus patrata sunt, quae aedes sibi indicant.

V. 1052 sq. Perspicere Cassandram ea, quae in aedibus gesta sunt, intelligit chorus.

V. 1052. *εὗρις*. Cf. v. 1268 *φόνον δόμοι πνέουσιν αἱματοσταγῇ*, et v. 1270, 1144. Eum. 247, 253.

V. 1054 sqq. *Φαντάζεται γὰρ ὄραν τὰ σώματα τῶν ἀνηρημένων παιδῶν Θυέστου*. Schol. Quae hoc loco brevius, postea fusius exhibentur, Thyestis liberi in tecto domus sedentes v. 1176—1181.

V. 1055. Liberi isti flentes mactationem et assam carnem a patre comesam. *τάδε*, quos conspicio. [Accusativum *κλαίόμενα βρέφη* Herm. explicat intellecto tali verbo, quo significetur in mente habeo. Alii aliter. Cf. Lobeck. ad Aiac. p. 131. Bernhardt Paralip. Synt. Gr. p. 17.]

V. 1057 sq. Sane cognoveramus tuam vaticinandi famam; sed nullos requirimus prophetas. Cf. v. 1092, 237.

V. 1058. *προφήτας*] Recte explicat schol. correctus.

V. 1059—1063. Vae, quid est quod moliatur? Quodnam hoc novum onus magnum in aedibus molitur malum intolerabile amicis, quod sanari nequit, longeque remotum est praesidium?

V. 1060 sq. *τί τόδε* cett.] Quid novi magni oneris est hoc quod moliatur. *ἄχθος* onus, molestia doloris, ut Ch. 812. Cf. Ag. 627. — *μήδετα* Clytaemnestra.

V. 1063. *ἀλλά*] Menelaus. Ad Orestem refert schol. Causa non est, cur ab Homericis fabula, quae eo tempore, quo occidebatur

Agamemno, puerum dicit Orestem, recessisse putemus Aeschylum. Itaque non ab hoc exspectandum erat praesidium, sed a Menelao, qui longe aberat, delatus in Aegyptum. Ne postea quidem, ubi Orestis mentionem facit, auxilii quidquam ab eo exspectat, sed ultionem, v. 1238 sqq. Ceterum hunc locum spectat satis inscitus Hesychii articulus Ἀλκή· δύναμις, ἰσχύς, ἢ ἀλέξησις, ἢ μάχη. *Al. Ἀγ.*

V. 1064 sq. Harum vaticinationum ignarus sum; illas intellexi, tota enim urbs clamat ea. *βοᾷ· τὰ περὶ Θυέστον.* Schol.

V. 1066—1070. Vae misera, tune hoc perficis maritum lavando ornans? Quomodo finem dicam? Cito hoc erit. Succedit manus manui vicissim porrectae.

V. 1066. *τάλαινα* de scelestā vel improba Ch. 606.

V. 1068. *φαιδρύνειν*, nitidum reddere, lavando ornare. Ita *φαιδρύντρια* Ch. 759.

V. 1069. *προτείνειν*, prominere, intransitive dictum *πύργος τείνει* Theb. 763. *τείνοντα χρόνον* Pers. 64. *τείνουσιν πόροι* Suppl. 93. Transitive *προτείνειν χεῖρα* Soph. Trach. 1184. Phil. 1292. Eodem sensu dicitur *ὀρέγειν χεῖρα* Soph. Oed. Col. 846, 1130. Exhibetur Clytaemnestra opus coeptum sedulo parans, nunc hanc nunc illam admovens manum, ut ita paretur balneum, ut hoc sibi commodum fiat in efficiendo consilio. Etiam Ch. 426 commemorantur *ἐπασσύντεροτριβὴ χερὸς ὀρέγματα*, frequentes manus porrectiones in iis quae agit Clytaemnestra. Ibi vero potissimum de caede ipsa ictuque repetito dicitur, de quo hic nulla adhuc mentio, quum omnia certo ordine suo designentur: primo Clytaemnestrae consilium, deinde paratio lavationis, tum tunica admota, denique caedes. Nunc omnia in ipsa lavatione versantur. Itaque minime cogitari potest de iunctis Aegisthi et Clytaemnestrae manibus, ut fides alteri ab altero detur, id quod statuit scholiasta, quem vide in not. crit.

V. 1071 sq. Non perspexi; nunc enim haereo in vaticinationibus, quae aenigmatibus obscurae redduntur. — Vides chorus se totum retinere a cogitatione ea, moliri regnam aliquid contra regem. Et ipse tamen antea metuerat, ne vita, quae nullo modo possit restitui, lueret Agamemno necem filiae (981). Sed hoc optime instituit poeta. Quae enim praesagimus mala, de iis nobis persuadere solemus nos ipsos nobis ea fingere, quamdiu fieri potest, et quamvis acerbissime curis vexemur, tamen non serio existimamus ea certo instare. Ita etiam chorus omni ratione fugit cognitionem revera eadem praedicere Cassandram, quae tacite ipse metuerat.

V. 1071. [*νῦν* defendit Herm., hoc enim dici: nondum intellexi; nunc enim, si antea visa est aenigmata dicere, magis obscura loquitur. At *ἐπάργεμα θέσφατα* non sunt obscuriora quam *αἰνίγματα*. Verba *ἐξ αἰνιγμάτων* non significant post aenigmata superiora, sed sunt ad *ἐπαργέμοισι* referenda, *αἰνιγματωδῶς ἐπαργέμοισι*. Priora Cassandreae verba non erant adeo

obscura, sed quamnam illa significaret instare calamitatem se non perspicere dixerat Chorus, *ἄνδρίς εἰμι*. Nunc prorsus haeret; quare recte *οὐν* dicit. *E.*]

V. 1073—1077. Vae, quid ibi apparet? An rete Orci? Atqui cassis est uxor, quae socia est in paranda nece. Insatiabilis in genere hoc discordia ululatu salutet sacrificium lapidatione dignum.

V. 1073. *τί τόδε*] *φαντάζεται τὸν χιτῶνα*. Schol.

V. 1075. *ξυναιτία*, socia in paranda nece. Non puto eam designari Aegisthi sociam, quia nulla huius adhuc mentio facta est, quanquam fiet postea (v. 1182). Sed tunica est causa mortis, tunica dicta est rete Orci, rete, quod Orcus Agamemnoni paravit, ut eum caperet. Iam addit poeta, eadem ratione, qua tunica retis nomine, cassis nomine designari posse uxorem quae orcini retis est socia, quae idem agit, quod tunica illa, ut Orco tradatur maritus. [*Meinekio ξυνευνος* dici videtur illa *μὲν χλαῖνα, ὅφ' ἣν οἱ ἐρώντες ἔπασσον.*]

V. 1076. [*στάσις* aliis est discordia, aliis Furiarum coetus, quem Cassandra vss. 1145 sqq. commemorat. *Θῦμα λεύσιμον* explicant: sacrificium dignum quod lapidatione puniatur.]

V. 1078—1083. Quamnam Furiam hanc aedibus acclamare iubes? non me exhilarat oratio. Ad cor advolvitur sanguis frigidus, cuius motui in morte una cum vita finis imponitur. Cita est perniciēs.

V. 1078. Quum antea nihil in vaticinationibus novis intellexerit chorus, nunc quum discordiae domesticae meminerit Cassandra, horrore corripitur, quia hanc ipse etiam metuerat, neque amplius dubitare potest, quin maneat domum aliqua calamitas.

V. 1079. *ἐπορθιάζειν* respiciens *ὀλολυγμόν*, ut v. 29.

V. 1080. *προκοβαφῆς σταγών*, sanguis, qui ex opinione vulgari in terrore ad cor recurrit. Virg. Georg. II, 484 frigidus obstiterit circum praecordia sanguis. [De augmento abiecto vide ad v. 175.]

V. 1081. Sanguinis gutta, quae letalis affusa finem facit una cum occidentis vitae radiis. Optima est Dindorfii emendatio, quae omnino removet mentionem hastae metro pariter et sensui molestam, intrusam, ut videtur, a librario. Nihil dicitur de sanguine effuso, sed ad cor recurrit sanguis frigidus prae timore eadem ratione, qua hoc fieri solet in momento mortis. *πτώσειμος* ut de effuso dictum putemus non magis oportet, quam in loco Theb. 834 *κακὸν με καρδίαν τι περιπίπτνει κρύος*: *πτώσειμον* est quidquid caducum est, hoc loco circumfusum. Signum mortis est frigus in cor pertinens, idem sensus in terrore.

V. 1082. *ξυνανύτεις*, finem facit circuitus. — *ἀνγαῖς*, quia tamdiu vivit aliquis, quamdiu solis radios conspicit. Cf. Pers. 710. [Vitae occidentis lumen dicit. *E.*]

V. 1083. Cito adfuturam sentio calamitatem, quam remotam fore speravi, commotus iam hac vaticinatione.

V. 1084—1088. Vae, en, retine taurum a bove, quae captum in vestibus ferit nigra machina; concidit vero ille in vas aqua repletum. Quae in labro mortem dolosam parante accidunt, tibi aio.

V. 1084. [Coniugem arce a coniuge dicit, quia taurus et vacca amoris stimulis excitati cornubus se per lusum petere solent. HERM.]

V. 1086. Nigro cornu instrumento; vacca cornu ictum letalem tauro infert. Varia partimque confusa scholiastes: τὸν μελαγκέρων ταῦρον λαβοῦσα τῷ μηχανήματι τῷ διὰ τῶν πέπλων τυπτει. ἐὰν δὲ γράφηται· μελαγκέρῳ μηχανήματι τυπτει ἀντὶ τοῦ κεκρυμμένου. Ἄλλως τῆς μελαγκέρου βοός. Quarum interpretationum priores ferri non possunt, prima propterea, quod μηχανήμα nihil est nisi instrumentum, minime instrumentum callide et artificiose paratum. [Quoniam tauri et vaccae appellatione usa erat, transfert cornua ad id, de quo proprie dici non potuerunt, non tamen ut solam vestem, qua obvolutus est Agamemno, sed ut universum occidendi modum designet: quare μηχανήματι dicit, quasi nigris cornubus, sic ictibus ferri peti illum indicans. HERM.]

V. 1089—1094. Non gloriator, quod has vaticinationes penitus intelligam, sed auguror ex iis mali aliquid. Quid est fauste dicti, quod vaticinationes praebeant mortalibus? imo malis praedictis timorem afferunt oracula.

V. 1089. ἄκρος v. 771.

V. 1090. Qui vaticinationem cum mala re comparat, malam rem iis portendi suspicatur. Ipsum enim verbum προσεικάζειν non nisi comparationem declarat (v. 152); quum vero e comparatione prodeat coniectatio, hanc designant verba cognata εἰκάζειν, ἐξεικάζειν.

V. 1091. Quaestio non dubitativa, sed diserte negativa; negationem enim spectat particula γάρ in iis quae sequuntur.

V. 1092. Cogitatio eadem quae Homericæ II. I, 107 αἰεὶ τοι τὰ κἄν' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι· ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπες ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας. BOTH. — κακῶν διαί, quia nonnisi mala proferunt, nihil nisi timorem excitant.

V. 1093. πολυεπεῖς] Verbosa dicitur haec ars, ut quae omnia sua verbis proferat.

V. 1094. μαθεῖν nihil nisi percipere, concipere, experiri. Cf. ad v. 593.

V. 1095—1098. Vae me miseram! de mea enim sorte lamentationem admisceo. Quem ad finem me huc duxisti? Nonnisi ut simul moriar.

V. 1097. ἥγαγες] Apollo. v. 1046. Cf. 1235. [Immo Agamemno, ut ξυνθανονμένην docet.]

V. 1098. τί γάρ; Quid enim facturus es? (nisi hoc). Recte Schol. τί γὰρ ἄλλο; Eur. Or. 482. BOTH. οὐδέν, intellige πράξουσιν, ut οὐδέν ἄλλο (ἐπραξεν) Pers. 209. BL. Intellecta caede Agamemnonis Cassandrae statim clarescit cogitatio se eandem manere sortem.

V. 1099—1104. Intelligo te divino furore correptam lamentari de sorte tua pariter atque luscinia lamentatur de sua vita infelici, semper de Ity ingemiscens.

V. 1099. *φρενομανής*, ut *φρενόπληκτος* et similia. — *θεοφόρητος*, ut *θεόφορος* v. 1109. — *θροεῖς* respicit *θροῶ* v. 1096.

V. 1100. *νόμον ἄνομον*, ὡδὴν ἀηδῆ. Schol. Quod vero hic cum *νόμον* iungit *ἀμφιθαλή*, patet hoc aptius referri ad *βλον*. — *οἷα* cett. Construe: *οἷα τις ξυνθὰ ἀηδῶν (θροεῖ) βλον ἀμφιθ. κακοῖς, στένουσα φρεσὶν Ἴτυν Ἴτυν ἀκόρετος βοᾷς φεῦ ταλαίνας*. — *ξυνθαί γένυες* luscinae, Eur. Hel. 1111. Aristoph. Av. 216. 1067. Lusciniam de Ity querentem vide Soph. El. 148. Aristoph. Av. 212. Eur. Phaeth. fr. 2. Cf. Aesch. Suppl. 65—68. Soph. El. 107. 1077. Ai. 628. Hesiod. fr. 82.

V. 1103. *ἀμφιθαλὲς κακοῖς* dictum ut *ἐπανθεῖν τε πόνοις* Th. 951.

V. 1105—1109. Vae sortem argutae luscinae; illi enim alatum corpus dederunt dii et dulcem vitam sine lacrimis; me vero manet vulnus ferro acuto infligendum.

V. 1105. Prima nunc vice eorum, quae chorus dicit, rationem habet Cassandra querens, quod tristior multo sit sors ipsius quam luscinae. — *λίγεια ἀηδῶν* Soph. Oed. Col. 671.

V. 1106 sq. Quum lusciniam gemere vitam malis onustam dixerit chorus, dulcem Cassandra existimat aviculae vitam. Etenim vita aerumnosa, quam gemit luscinia ita ut suam Cassandra, est pristina eius humana, non luscinae, sed mulieris; nova est ea vita, qua plumas gerit, eaque dulcis, quia caret ratione claraque conscientia, ut iam de omnibus rebus gratis possit laetari, quibus solet laetari bestia. Lamentatur quidem, sed obscurae indulgens malorum memoriae, neque propterea prohibita a gaudiis quotidianis, quibus frui non sinit Cassandram delicatior sensus humanus, cuius signum sunt lacrimae, quae solus fundit homo, velut lo tum demum, quum formam humanam recuperavit Suppl. 579. Scholio: *εἰ γὰρ καὶ ἐν ὄρνισιν οὐσα θρηνεῖ, φωνῇ μόνῃ, καὶ οὐ θρηνοῖς*, addendum est: nec vero dolore. Talis vero vita, qua quidquid memoriae malorum exstat, dulci cantu prolatum lenitur, haud manet Cassandram, ne nuda quidem vita, sed caedes.

V. 1108. *δορί*, ut v. 1464. *ἀμφιτόμῳ βελέμῳ*. Cf. Pind. Pyth. XI, 20. Apud Homerum solam Cassandram Clytaemnestra, Agamemnonem Aegisthus occidit Od. XI, 422. Cf. IV, 434.

V. 1109—1114. Unde habes irruentem hunc divinitus commotum iusanum dolorem, quod terribilia haec mala voce profiteris eaque in modis concitatis? Unde habes has vaticinationes infaustas?

V. 1109. Descriptio divini furoris, qui vatem corripit. Cor-reptionem designat vox *ἐπισσύτους*, divinam originem et moderationem *θεοφόρους*, furorem *ματαλούς*. Quibus additur *δύας*, quia suam ipsius mortem praesagit misera.

V. 1111. τὰ δ'] δέ explicativum, reddens rationem eorum, quae antecedunt.

V. 1112. ὄρθιος de sono claro et concitato. Pers. 389 ὄρθιον ἀντηλάλαξε ἡχώ. Inde ἐπορθιάζειν, exsultare, acclamare, v. 1079.

V. 1113. Unde habes fines divinae viae infausta dicentes? θεσπεσία ὁδός est via divino miraculo designata, cuius fines (id est ratio, qua facienda est via), quum in dicendo positi sint, via ipsa declaratur vaticinatio. ὄροι non solum de initio et exitu viae, sed omnis regula, omnes fines, quibus in dextra ac sinistra parte determinatur, ne in hanc vel illam aberretur. De voce ὄρος dixi ad v. 464. — ὁδός ut οἶμος ἐπέων Pind. Ol. VIII, 92. οἶμος ἀοιδῆς Hom. Hymn. Merc. 451.

V. 1115—1120. Vae Paridis nuptiae suis exitiales! vae patria Scamandri aqua! Tunc prope te misera ego nutribar, nunc prope Cocytum et Acherontem mox vaticinatura esse videor.

V. 1115. De perniciosi Paridis nuptiis dictum est v. 388, 675, 686.

V. 1116. ποτόν, ut θελεμόν πῶμα Suppl. 1027. εὐτραφέστατον πωμάτων Theb. 309. Cf. Pers. 487. Fluminibus, quae terras hominesque alunt (Hesiod. Th. 348) ipsae designantur terrae singulae; itaque etiam inferorum ditionis signa sunt eius flumina.

V. 1117. ἀνύτειν, ad fastigium perducere, quae notio modo ita consideratur, ut prematur fastigii vel finis cogitatio, velut v. 1082, modo ita, ut exhibeatur perducendi ratio; itaque hoc loco de alendo et educando, cuius fastigium positum est in sanitate et maturis viribus corporis. — τροφαῖς respicit fluvium alentem.

V. 1119. Κωκυτοῦ κῆμα λαχόν Theb. 690. Ἀχέρων, quem transit caterva recens mortuorum, Theb. 856. Cf. Ag. 1525.

V. 1120. ὄχθους] ὄχθος et ὄχθη principio haud diversa colles designant, ὄχθη eos saepissime, quibus obsita est fluminis ripa. Sed de montibus ὄχθη dictum Soph. Ant. 1132, quo sensu dici solet ὄχθος, quod quidem de ripa dictum legitur Eurip. Supplic. 655. Etiam Soph. Trach. 524 τηλαυγεῖ παρ' ὄχθῳ dictum de colle in ripa Acheloi sito. [Vide Lobeck. Proleg. Path. p. 13.]

V. 1121—1125. Quod modo dixisti unusquisque intelligat; correptus sum horrore, quod tu molesta fortuna querelas fundis, quae mihi animum frangunt.

V. 1121. φημίζεται, μαντεύεται Hesych. Λοξίας ἐφήμισεν Ch. 558. BL.

V. 1122. νεογνός] idem quod νεογενής Ch. 530. Primo quasi coniecturam, quasi opinionem protulerat Cassandra cogitationem mortis suae (v. 1098); neque vaticinationem ipsam in iis recognoverat chorus, sed lamentationem luctuosam luscinae cantui similem. Quum deinde certius illa mortem ferro sibi inferendam praedicat (1108), crescit miratio et commiseratio chori, quae quae-
stionibus proferuntur, unde illa cognoverit. Nunc vero quum ab

origine belli suam repetat sortem, quum diserte dicat mox sese ad inferos esse descensuram, miseratio et miratio transeunt in terrorem: quia iam omnia certo scire et diserte dicere vatem chorus intelligit, satisque perspicit nihil mali ei posse accidere, quo non simul domui regiae inferatur calamitas.

V. 1123. *πέπληγμαι δήγματι*] percussus sum morsu cruento. Alia ratio describendi terroris, quum aliam legerimus v. 1090. Morsus enim hic cordi infligitur, pariter atque ibi sanguis ad cor recurrit. Ita *καρδιόδηκτον* v. 1439. Cf. v. 756. [Vide not. crit.]

V. 1124. *θρευμένας*] genitivus [ex dativo *τύχῃ* aptus est: vulneratus sum tamquam cruento morsu (ictu), flebili sorte miserandam calamitatem lamentantis. E.]

V. 1125. *θραῦμα*, id quod frangit: *θραῦσμα*, id quod fractum est, Pers. 425. *θραύειν*, frangere, iugum Pers. 196, felicitatem Pind. Ol. VI, 97: hoc loco animum, ut Aristoph. Av. 466: *θραύσει ψυχὴν*.

V. 1126—1131. Vae labores urbis prorsus eversae! vae sacra quae pater fecit, quae nihil iuvabant urbem! Et ego mox mortua iacebo.

V. 1127. *πρόπυργοι*] sacra pro turribus, pro moenibus oblata.

V. 1128. *ποιονόμος* Suppl. 50. — *πολυκανῆς* ut *πολυκτόνος* v. 422. Eadem ratione formatum qua *δορυκανῆς* Suppl. 987.

V. 1131. Ego vero fervidum animum statim humi prosternam. *θερμός* dictum de eo, cuius animus vel superbia et impietate (ut Theb. 603), vel dolore et ira effervescit. Hic est nostri loci sensus pariter atque Ch. 272 *ἅτας ὕφ' ἧπαρ θερμὸν ἐξανδῶμενος*, Cf. Soph. Ant. 88. Animus fervidus talis est, ut sese non cohibeat, evehatur supra iustos fines; itaque e communi lege deiicitur ut Niob. fr. 146 *θυμὸς δέ ποτ' ἐμὸς οὐρανοῦ κυρῶν ἄνω ἔραξε πίπτει*. Non potest non conqueri Cassandra, quod nulla pristinorum laborum, nulla sacrorum a patre oblatoꝝ ratione habita se, filiarum unam superstitem, dii sunt perdituri; quas querelas fundere nequit nisi fervido animo, nec sine ulla ira. Quam spernentes neque quidquam querelis tribuentes effecturos esse deos id quod constituerant fervidumque virginis animum deiecturos bene scit Cassandra. Quod vocem *θερμόνους*, quam libri praebent, de divino furore afflata interpretantur, nullum eius usus video exemplum. Effervescit animus in vaticinando, sed in effervescendo posita non est vaticinandi ars. Ceterum nego ferri posse illorum interpretum, qui retinent *θερμόνους*, explicationem, qua *βαλῶ* pro *βαλῶ ἐμαντήν* positum existimant. Id quod fieri non potest nisi sequente participio; quod quum in accusativo casu cum *ἐμαντήν* iunctum ponendum esset, attractionis vi nominativo dictum est, velut Theb. 1028 *ἐγὼ σφε θάψω κἀνὰ κίνδυνον βαλῶ θάψασα*. [Vide not. crit.]

V. 1132—1136. Congruunt haec cum iis quae antea protulisti. Et turbat quoque tibi mentem genius quidam gravi aggressu

irruens in te, ut canas luctus tristificos letales; equidem nescio, quomodo haec eventura sint.

V. 1132. ἐπόμενα] congruentia, convenientia, ut Pind. Ol. II, 22. — προτέροισι, v. 1098, 1108, 1120.

V. 1134. δαίμων ἐμπίτνων] ut δαῖμον, βαρὺς ποδοῖν ἐνήλλου γένει Pers. 515. Cf. Soph. Oed. Tyr. 1300, 1311. Antig. 1347. Aesch. Eum. 368 sqq. Mentis perturbatio, quam infert ille genius pariter ac Furiae, est illa παρακοπή φρενοδαλῆς Eum. 342. Cf. Ag. 210.

V. 1137—1290. Quae antea furore correpta, simulatque unamquamque imaginem conspexit, professa erat Cassandra, ea nunc rationis lege adornata choro exhibitura est, ut eius dubitationem tollat. Designat Furias aedibus inhaerentes inde a primo scelere inter Thyesten et Atreum commisso (— 1156). Miranti choro hanc scientiam res inter sese et Apollinem gestas deumque offensum et iratum narrat (— 1172). Denuo furore divino occupata exhibet liberorum spectra, quae aedibus insideant, consilium ultionis paratum ab eorum cognato, quocum coniuravit mulier scelestissima (— 1200). Quorum quum non omnia perspiciat chorus, diserte caedem Agamemnonis praedicat Cassandra, auctorem vero caedis nondum ille intelligit (— 1214). Redit Cassandrae furor mixtus cum dolore, dum adulteram illam se quoque occisuram esse memorat. Deponit sceptrum, coronas, vestem signa vatis. Sed manere ultionem, quam de patre sumpturus sit vindex reversus; qua cogitatione freta firmo animo morti obviam est itura (— 1253). Miseratur chorus, id quod vanum censet illa, quae aedes introitura primo consternatur vapore, quem percipit, funebri; atqui composito mox animo vindicem salutat, neque amplius dolet nisi de communi omnium rerum humanarum vanitate (— 1290). — Haec omnia composito animo exhibitura est Cassandra: sed in cogitando de rebus singulis redit ille furor, speciem addens cuivis cogitationi; mox tamen transiens. Id quod ter fit, tum in describendis liberis Thyestis (1174), tum in exhibenda Cassandrae ipsius nece (1215), tum ubi in eo est ut aedes intret (1266). In omnibus id agit, ut veritatem eorum quae dixerit choro evincat, neque huic rei adversatur, quod se non multum curare contendit, utrum fidem inveniat necne (1198.), id quod repetendum est e memoria fidei saepissime sibi denegatae (1171, 1230); postea vero denuo chorum testem veritatis eorum quae praedixerit suscitatur (1276).

V. 1137—1156. Claram iam impetuque ruentem vaticinationem proferam (— 1142), vos invocatura testes (— 1144). Manent in aedibus Furiae, quum semel ibi sanguinem effusum biberint; canunt primitivam calamitatem, adulterii ultionem (— 1152). Num verum est, quod dixi? Id tu iureiurando confirmes (— 1156).

V. 1137—1142. Vaticinatio iam non amplius obvelabitur ut sponsa recens nupta, sed splendida impetu proruet adversus orientem solem, ut undae instar calamitas hac multo maior ad lucem profluat; ac sine aenigmatis docebo.

V. 1137. *κάλυμμα*] velamen nuptae, ut *κάλυπτρα* Pers. 537. Cf. Suppl. 122. Pulchre designatur pudor puellae recens nuptae, quae totam se velamine tegit, ut nihil omnino conspiciatur, nisi vultus, et ne is quidem libere. Vides commoto animo haec dicere Cassandram, qui tum ex hac obvelatione densissima, densiore quam revera oblecta erat vaticinatio, tum e splendido impetu apparet, quo cum prolatura est. Cuius rei ratio apta non in dolore invenitur, sed in dubitatione chori.

V. 1139. *ἡλίου πρὸς ἀντολάς*] quod ita splendidissima ei affertur lux. — *λαμπρός* saepius cum *πνεῖν* coniunctum: *νότου λαμπροῦ πνέοντος* Schol. Theocr. XIII, 25. Cf. Alexis apud Athen. VIII, 338 D. Herodot. II, 96. BL. [Recte Schütz. Zephyrum versus solis ortum flantem intelligit, coll. Hom. II. IV, 422.]

V. 1140. Calamitas cum undis comparata etiam Suppl. 470 *ἄτης ἄβυσσον πέλαγος οὐ μάλ' εὐπορον τόδ' ἐςβέβηκε*.

V. 1141. Calamitas tecta, quamdiu tegitur vaticinatio, quae de ea refert, una cum hac prorumpit in lucem. — *τοῦδε*, quod nunc me vexat, quod tu mihi a daemone immissum censes. Multo maior est calamitas posita in caede Agamemnonis, quam omnia quibus de me ipsa lugeo. [Vide not. crit.]

V. 1142. Cf. Eur. Iph. Aul. 1146 *ἄκουε δὴ νυν· ἀνακαλύψω γὰρ λόγους, κούκ' ἐτι παρῳδοῖς χρησόμεσθ' αἰνίγμασιν*. STANL.

V. 1143 sqq. Atque testes estote mihi aequabili cursu naribus investiganti vestigium eorum quae olim gesta sunt. Tota similitudo petita a cane, cf. v. 1052. — *συνδρομός* de cursu canis indagantis semper cum vestigiis congruente. *συντρέχειν*, congruere, in unum conciliari, fr. 295 (286). Soph. Trach. 295, 880.

V. 1145—1149. Domum non relinquit chorea canens infausta carmina. Biberunt enim sanguinem humanum, eoque eam nactae sunt potentiam, ut eiici nequeant. — Vides iam clandestinam Furiarum potentiam, quae per totam agit tragoediae fabulam, exhiberi a vate, quae veram aliis obscuram profitetur cuiusvis rei rationem et conditionem. Itaque ut intelligatur interior fabulae ratio, hic locus est e gravissimis.

V. 1145. *χορός*] ut Eum. 307 Furiae: *ἄγε καὶ χορὸν ἄψωμεν*.

V. 1146. *οὐκ εὐφωνος*] ut Eum. 308 *μοῦσαν στυγεράν*. — *εὖ λέγειν*, bona et fausta dicere, v. 425.

V. 1148. *βρότειον αἶμα*] omnis enim domestica caedes Furiis domum reddit obnoxiam. Eum. 355 *δωμάτων γὰρ εἰλόμαν ἀνατροπὰς, ὅταν Ἀρης τιθασὸς ὦν φίλον ἔλῃ*. Cf. ib. 317.

V. 1149. *συγγόνων* spectat affinitatem inter Furias et scelera intercedentem. Quovis scelere gignitur Furia scelus ultura: itaque optime dicuntur congenitae, cognatae. [Immo generi cognatae. Deinde quod domi manent, dissimiles sunt commissantibus, qui poti per vicos urbis vagari solent. Vide Welcker. in Mus. Rhen. IX. p. 198. E.]

V. 1150—1152. Canunt carmine domui insidentes primitivam calamitatem, iustoque ordine aspernabantur connubium fratris, violenti infensum.

V. 1150. Ut demonstrent, quidnam sibi sit iuris, quo manere sibi liceat in aedibus, repetunt semper mentionem sceleris illius, quo primo in eas vocatae sunt.

V. 1151. *πρώταρχον ἄτην*] Quatenam haec sit, declaratur in iis quae sequuntur. De qua re nulla omnino ferri potest dubitatio, quum et leges orationis poeticae et ratio fabulae eam requirant. Quod sunt qui de Myrtili caede (Soph. El. 509) cogitaverint, prorsus aliena est haec a consilio poetae. Si non esset, dixisset hic de Myrtilo; at omnino nullam eius facit mentionem. Ratio in eo posita est, quod Furias quidem excitavit Myrtili amici et hospitis caedes, sed contra solum Pelopem; in domum Furias vocare potest nonnisi domestica caedes. Eiusmodi nulla commissa est in genere Pelopidarum ante Atrei facinus; primus igitur Atreus liberis Thyestis mactatis Furias introduxit. Propterea non adulterium aspernantur Furiae, sed connubium infensum, id est vindictam de laeso matrimonio sumtam, facinus Atrei. Quamvis nefarium est Thyestis adulterium, hoc nihil ad Furias, quae nonnisi in sanguine effuso versantur. Itaque nihil auxilii a Furiis expectandum erat Atreo, quamvis improbo facinore laeso; eius vero facinus statim ulciscuntur. Matrimonii tutelam sola gerit Iuno (cf. Eum. 214). — *ἐν μέρει*, tum quum culque Furiarum sua carminis pars iusto ordine distributa canenda est. Cf. 322. Eum. 198.

V. 1153—1156. Utrum acu rem tetigi, an falsam me ducis vatem quae mendica circumvagatur? Iureiurando tu confirmes me scire vetusta harum aedium vitia.

V. 1153. *τοξότης*] cf. v. 606.

V. 1154. *ψευδόμαντις*] Qua ignominia Troiae saepe erat affecta: v. 1232. Exemplum horum prophetarum, qui cum libris a Bacide vel Musaeo repetitis domos divitum adire solebant, ubi pro praedicendis rebus futuris parvam acceperunt mercedem, habes Arist. Av. 960—990. Cf. Plat. de Republ. II, 364 C *ἀγύρται δὲ καὶ μάντις ἐπὶ πλουσίων θύρας ἰόντες*. Qui dici solebant *χηρολόγοι*.

V. 1155. *προὔμουςας*] Ut antea (v. 1143) testimonium, nunc iureiurando hoc firmatum desiderat. Cuius rei nulla est ratio, nisi in indignatione, quod meritam fidem non erat adepta. — Testimonium iureiurando firmatum Pind. Ol. VI, 20.

V. 1156. [De sententia v. adnot. crit. ad v. 1154. *λόγω* quid sit, exposuit Herm., qui apte comparat Eurip. Heracl. v. 5 *οἶδα δ' οὐ λόγῳ μαθών*. Soph. Phil. v. 676 *λόγῳ μὲν ἐξήκουσ', ὅπως δ' οὐ μάλα*. Supra v. 825 *οὐκ ἄλλων παρὰ μαθούσα*. Contrarium v. 955 *ἀπ' ὁμμάτων*, v. 1199 *παρών*. Hoc *λόγῳ* respicit Chorus, quum dicit v. 1160 *ὥσπερ εἰ παρестάταις*. — Ceterum non recte Herm. „Verbum *ἐκμαρτύρησον*, inquit, quod proprie de testi-

monio absentis dicitur, sic accipiendum est, ut sit de absente, quum mortua ero, testare. *Προϋμόςας* autem dicit, quia nunc iurare, antequam eveniant vaticinia sua iubet. "Testimonium iureiurando firmatum postulat, ut proximis suis vaticiniis fides habeatur. Eadem est sententia vss. 1143. 1144. *ἐκμαρτύρησον* simpliciter est testare. Mira est Ahrentis explicatio, qui *ἐκμαρτυρίαν* putat posci, chorum *μὴ εἰδέναι λόγῳ τὰς ἀμαρτίας*, quod quum ille iurare non possit, sequi, ut vera dicat Cassandra. *E.*]

V. 1157—1160. Iusiurandum nihil iuvabit; admirationem tibi concedo, quod tu, quae trans mare vixisti, de aliena urbe omnia cognita habes et refers.

V. 1157. Quid est, quod iurem? Neque nostrum periculum neque tuam calamitatem hoc expediet. — *παγέντας ὅρκους* Eur. Iph. Aul. 395. *γενναίως* respicit rei sanctitatem et maiestatem. *πῆγμα*, id quod obstringit. [*πῶς ἄν* utinam vertit Herm.]

V. 1158. *παίωνιον*] salutare, v. 1207. Cogitatio haec est: quidnam cuiquam salutis continget ex eo, quod equidem me augusto iurisiurandi vinculo obstringam?

V. 1159. Diversa lingua et dialecto disparantur tum urbes Graecae, velut Thebae ab Argis (Theb. 170), quamquam communis agnoscitur et colitur Graeca lingua (Theb. 72), tum Graeci a barbaris (Suppl. 972). *πόλιν* dictum de Argis satisque regum Argivorum. Accusativus *ἄλλ. πόλιν* pendet a *λέγουσαν*. Solet quidem in tali constructione verbo *λέγειν* addi adverbium: huius vero vis hoc loco inest in iis quae sequuntur *ὥςπερ εἰ παρεστάτης*.

V. 1161—1172. „Ab Apolline vatis munus suscepi.“ — Num vel dei desiderium concitabas? — „Antea pudor me hoc profiteri vetabat.“ — Sane enim nimis in bona fortuna unusquisque deliciis iuvatur. — „Operam mihi dabat amantissimus.“ — An rem cum eo habuisti? — „Quod quum promissem, Loxiam decepi.“ — Quum iam instructa esses arte divina? — „Iam civibus mala omnia praedixeram.“ — Nonne tum te damno affecit Loxiae ira? — „Nemini quidquam persuadebam, ut inutilis mihi esset ars mea.“ — Nobis sane nunc ea vaticinari videris, quae fidem mereant.

V. 1161. *τέλος*, munus, vitae officium, negotium. — *μάντις*, *Ἀπ.* 1234.

V. 1162. Num desiderio correptus erat ille quamvis deus? quamvis divina usus potentia divinoque honore? Vides haec dicta esse in honorem Cassandrae. Num tam potens erat tua venustas, ut vel deum vinceret? Itaque, etsi disertis verbis non commemorata est puella, omnia, quae in hoc versu dicta sunt, in eo versantur, ut eius venustatis vim et potentiam exhibeant. [Ita interrogat chorus, quia sine amore artem puellis tribuere non solet Apollo.]

V. 1163. *προτοῦ* cett.] Antea, quum vita mihi fruendum et inter homines humano more vivendum esset, virgineo pudore vetabar loqui de amore, quem deus in me concepit, cui me satisfactu-

ram esse promiseram; nunc, quum certa me maneat mors, nihil amplius curo mores et sententias hominum, nihil curo pudorem, sed diserte omnia illa narrabo, ut fidem mihi confirmem. Satis enim patet Troianos ideo fidem abrogavisse a Cassandra, quia nesciebant, unde accepisset artem, quum illa consuetudinem dei dissimularet.

V. 1164. [„Quod dictura erat vel certe in mente habebat Cassandra, nunc se infortunatam et propinquam morti non habere causam, cur celet ista, id chorus occupans dicit: nimirum quivis fastidiosior est quum prospera gaudet fortuna. At, inquit Cassandra, tamen, quamvis fastidiosa essem, ille urgebat, vehementem erga me spirans amorem.“ HERM. Postrema non satis recte, ut mihi videtur. Nam quod Cassandra ἀλλ' ἤν παλαιστῆς dicit, iis verbis continuat orationem suam hoc modo: antea quidem pudor me vetabat hoc dicere, sed nunc dico illum mei amore fuisse captum. E.]

V. 1165. παλαιστῆς] qui intento animo rei cuiquam operam navat. Cf. Soph. Phil. 431. De luctante adversario Prom. 920. — πάλαισμα animi luctatio. Soph. Oed. Tyr. 870. — πνεῖν χάριν, ut πνεῖν μένος Eum. 840. Soph. El. 610. τροπαίαν φρενός Ag. 206. Ἄρη ib. 360.

V. 1166. τέκνων ἔργον] ut ἔργα Ἀφροδίτης. Cf. Suppl. 1038. ἔργα γάμοιο Hom. Il. V, 429. — νόμος, ut mos est.

V. 1170. Fraus, qua deum decepit Cassandra, haud dubie scelus videbatur choro, quod illa gratum a deo acceperat gratiam non relatura. Simile scelus Coronidi perniciem infert, quod haec, postquam cum deo concubuerat eiusque purum conceperat semen, clam alii viro morem gessit Pind. Pyth. III, 13 sqq.

V. 1171. Fidem Cassandrae deus sustulerat, neque eam recuperare poterat haec, quia pudore coercebatur, ne omnem rem palam narraret. Itaque insane et turbatae mentis esse videbatur, ut antea choro. Nunc vero, quum et vaticinationem de facto Atrei denuo audivisset, et artis fontem calamitatisque, quae vatem pressit, dolorisque et fervoris, quem in animo eius conspexerat, rationem comperisset, omnem ei chorus fidem concedit, id quod in sequenti versu declaratur.

V. 1173—1200. Video spectra mactatorum liberorum (— 1181). Quibus ultionem parat insidiator sumendam de Troiae debellatore, quem decepit mulier, laetitia de reditu simulata (— 1197). Haec, sive credas sive non credas, mox apparebunt (— 1200).

V. 1173—1181. Vae, denuo me suscitatur vaticinationis labor. Videtisne infantes, qui aedibus insident, somnii imaginum instar? Qui caesi a cognatis, carnem ipsorum comesam in manibus tenent et viscera, quibus vescebatur pater.

V. 1174. ὀρθομαντεία opposita ψευδομαντεία cf. v. 1154.

V. 1175. προίμια, imagines, quae carmina vatis provocant. Vide ad v. 31. — στροβεῖν, θορυβεῖν. Hesych. Cf. 203, 1052.

V. 1177. Simile dictum ὄνειράτων ἀλίγκιοι μορφαῖσι Prom. 449.

V. 1178. ὥσπερ εἰ] quasi, pariter atque, ut v. 1376 ὥσπερ εἰ βοτοῦ μόρον. Choeph. 753 ὥσπερ εἰ βοτόν. At hoc loco non similitudo proferenda erat; neque enim caedebantur pueri quasi a cognatis, sed revera a cognatis. Quid igitur sibi vult ὥσπερ εἰ? Tacent interpretes. Res ita se habet. Quum ὥσπερ εἰ τι significet alteri idem quod alteri accidisse, ab altero idem quod ab altero factum, abiit haec dictio in significationem eius, quod alterum decet, velut ὥσπερ εἰ βοτόν, ut bestiam decet; ὦ. β. μόρον, morte, quae bestiam decet; Soph. Oed. Tyr. 264 ἀνθ' ὧν ἐγὼ τὰδ', ὥσπερ εἰ τοῦμοῦ πατρός ὑπερμαχοῦμαι, quorum gratia equidem Laii causam in his defendam, quemadmodum patrem defendere decet. Itaque hoc nostro loco: liberi caesi, ut a cognatis caedi decet, acerbissima ironia, quoniam haec maxime nefaria est caedes. Prorsus eadem ratione dictum est ὥσπερ οὖν φονολιβεῖ τύχη, ut decet statum sanguinolentum, v. 1349. Adest enim ibi revera hic status. [Vide not. crit.]

V. 1179. οἰκέλας βορᾶς] cibum quem ipsi sua carne prae-buerunt. Res narrata v. 1561 sqq.

V. 1180. γέμος] quidquid implet, idem quod γόμος Suppl. 444.

V. 1181. πρέπουσ' ἔχοντες] tenentes apparent, tenent ita ut omnibus pateat.

V. 1182—1189. Huius rei ultionem molitur leo quidam invalidus, qui domum occupans in eius lecto versabatur, redeunti domino meo; sum enim serva. Navium imperator qui Troiam destruxit, ignorat consilia perniciose improbae canis blandis usae verbis.

V. 1182. Nunc primo designatur Aegisthus eiusque cum regina commissum adulterium, quod sola cognovit vates, reliqui non nisi suspicantur, et vix quidem. Ipse postea Aegisthus se caedis auctorem refert, qua execrationem patris Thyestis ratam fecerit (1568, 1571, 1572), ipse quoque iusso exsilio ab Agamemnone offensus. Ignaviam Aegisthi, quod non ipse caedem perficere ausus sit, saepius exprobrat chorus (1580. Cf. Hom. Od. III, 310 ἀνάλκιδός Αἰγίσθοιο). Propterea dicitur λέων ἀναλκίς et postea lupus adulter, generosi leonis clandestinus adversarius v. 1218.

V. 1184. οἰκουρός v. 746.

V. 1185. ἐμῷ] vi quadam in fine positum: nunc mihi etiam dominus agnoscendus est. Cf. v. 14. — φέρειν γὰρ χρῆ cett. Insigni arte tristitiam et indignationem Cassandrae de sorte sua hic quoque significat poeta, sed leviter, quia transit ille sensus in ipsa vate nunc aliis rebus occupata. Simul ratio redditur, cur cara sit Cassandrae Agamemnonis fortuna; decet enim servas in omni re obtemperare domino eiusque voluntatem probare; itaque in luctu et gaudio cum eo consentire. Cf. Choeph. 75 sqq.

V. 1188. Respicit Cassandra blandam Clytaemnestrae orationem, cui ipsa intererat v. 822 sqq. — παιδρόνους, laeto animo, ut παιδρύνειν exhilarare v. 1079.

V. 1189. τεύξεται] Subiectum huc repetendum est μισήτῃ

κῶων e praecedentibus γλῶσσα μισητῆς κυνός. Lingua enim non paraverat malum, sed ars clandestina; lingua propterea designat Clytaemnestram, quia, ubi cum Agamemnone convenit, hac maxime usa est. [Herm. explicat „οὐκ οἶδεν οἷα λέξασα κἀκτείνασα φαιδρόνους τεύξεται αὐτῶν κακῇ τύχῃ, consequetur ea, sorte qua non debebat. Nam οἷα quum dicit, mentem et sententiam blandis verbis absconditam dicit, quam non intellexerit Agamemno.“ Fr. Thiersch. De analog. III p. 27 explicat οὐκ οἶδεν οἷα λέξασα οἷων τεύξεται, ut sententia sit: nescit i. e. non intelligit, qualia sint, quae longa oratione exposuit neque qualia cum mala ipsius sorte assequutura sit. Sed ne sic quidem apta existit sententia. Non enim dicendus erat Agamemno ignorare, quid blanda sua oratione Clytaemnestra assecutura sit, sed quid assequi studuerit, quid molita sit. E.]

V. 1190—1197. Talia audet; mulier virum occidit. Quonam iusto nomine eam designem? Dicamne amphisbaenam, vel Scyllam nautarum periculum, vel execrationem domesticam? Tali enim mente exultabat audacissima quasi victoriam adepta, simulans laetitiam de reditu.

V. 1191. Cf. Choeph. 418 τί δ' ἂν εἰπόντες τύχοιμεν; — δάκος v. 791. — δυσφιλής, invisus v. 1614. Soph. Oed. Col. 1258. Vides acerbam Cassandrae in Clytaemnestram iram: dum parat dicenda convicia, iam excidit unum.

V. 1192. ἀμφίσβαινα, εἶδος ὄφρεως μακροκέφαλον, ἰσόπηχυν, τὴν οὐρὰν κολοβὴν ἔχον καὶ ταύτῃ πολλάκις τὴν πορείαν ποιομένην, ὥστε τινὰς ἀμφισβητεῖν, μὴ δύο κεφαλὰς ἔχει. Etym. M. Ita μύραινα ἢ ἔχιδνα dicitur Clytaemnestra Ch. 994. BL. Designatur hac similitudine adulterium, quia nunc Agamemnoni nunc Aegistho dedita erat. [?] Puto etiam in Scyllae mentione de duplici eius forma cogitavisse poetam. Omnium enim quas profert similitudinum communis est natura perniciosa; tertiae ratio praeter hanc posita est in ipsius caedis natura; neque priores huic sine ratione ipsa Clytaemnestrae scelera spectante additas et quasi casu conglomeratas esse probabile videtur.

V. 1194 sq. ἄσπονδον μητέρα] matrem orci, matrem mortis, quae centies mortis causa fuit. ἄδης non de deo, sed de morte dictum, ut v. 625. Non puto haec novam designare similitudinem, sed adiecta esse ad exornandam imaginem Scyllae. Cuius rei signum est in asyndeto. — Ceterum quod cum hac dictione conferunt nostrum *des Teufels Grossmutter* vel Anglorum the devils dam, horum diversa est ratio, quia in Aeschylea non de deo infero, sed de ipsa nece cogitatur. Orci mater nemini Graecorum ut monstrum appareret. — ἄσπονδόν τ' ἄρ' ἀν φίλοις πνέουσιν, nova et a praecedentibus diversa his verbis Clytaemnestrae appellatio continetur. Igitur Ἀράν scribo vel scribi posse, si cui ita placeat, concedo, ut alibi Erinnyes vocatur Helena; mihi Ἀράν sufficit. ἄσπονδον autem ἄρ' ἀν rectissime, h. e. nulla libatione pla-

cabilem; vulgo enim placabiles putabantur. Denique φίλοις acuedum est atque erigendum pronuntiando. NAEKIUS. Egregie disputatione. Non potest ἀράν pendere a πνέουσαν, quia nihil est πνεῖν ἀράν, neque quidquam est Scylla amicis mala afferens, cui non sunt amici neque cognati. Sed agit Clytaemnestra idem, quod agit Furia e domestica execratione progenita, caede caedem est ultura. Possunt quidem nonnullae execrationes placari, non possunt domesticae. [Sane ἀράν pendere a πνέουσαν non potest, sed non magis πνέουσαν sine obiecto dici potuit, quare Naekii explicationi neque Hermannus, neque post eum quisquam est adsensus. E.] — φίλοι, cognati, ut v. 1178.

V. 1196. μάχης τροπῇ, momento partae victoriae.

V. 1198—1200. Quorum si quid non persuadeo, perinde est. Quid enim? Evenient quae instant. Tu mox commiseras me verissimam vatem dices ipse expertus.

V. 1198. ὁμοῖον v. 1363. Eur. Suppl. 1069. Herod. VIII. 80. BL. τί γάρ; v. 1098.

V. 1199. ἐν τάχει pertinet ad ἐρεῖς, non ad παρών. — παρών, praesens expertus.

V. 1200. ἀληθομαντις, ut ὀρθομαντεία v. 1174.

V. 1201—1204. Thyestis epulas intellexi non sine terrore, et metus me occupatum tenet, quod revera audiavi quae nunquam suspicabar. Reliqua non perspicio.

V. 1202. φόβος] Metus, quia intelligo te scire ea, quae latent, audiavi te dicentem de malis exactis et futuris, exacta agnosco, futura sunt metuenda.

V. 1204. ἐκ δρόμου πεισών] de errore, de omni re, quae a iusta via aberrat. Itaque tum de insania Prom. 833, tum de eo, quod ad rem non pertinet Ch. 514. BL.

V. 1205—1214. „Agamemnonis aio te adspecturum esse necem.“ — Bonis usura verbis taceas, o misera. — „At nulla salus adest huic dicto.“ — Non quidem, si eventum habebit, sed utinam ne eveniat! — „Tu vota, illi caedem moliantur.“ — Quonam a viro haec calamitas paratur? — „Valde sane aberravisti a sensu oraculi mei.“ — Perficientis enim rationem non intellexi. — „Bene tamen scio Graece loqui.“ — Sciunt hoc etiam Pythica oracula, intellectu tamen difficilia.

V. 1206. εὐφημον saepius silentium respicit. Cf. Ch. 581. Silentium Cassandrae imponit chorus perterritus. Quum enim satis perspicue illa Agamemnonem designaverit v. 1186, malumque ei paratum a muliere v. 1189, caedem viri a muliere patratam v. 1190, omnes priores removel chorus suspiciones, ne quidquam male ominati neque dicat neque cogitet. Quam religionem nihil curans nunc diserte Agamemnonis nomen proficitur vates.

V. 1207. Paeonis mentio rationem repetit e iusso chori utendum esse bonis verbis εὐφημαῖν. Horum enim usus nonnisi tamdiu

locum habet, quam in discrimine res quaequam versatur, in quo servatoris Apollinis auxilium adhuc speratur. Quod discrimen si in malum vertit eventum, neque a Paeone quidquam amplius expectandum, neque iuvant bona verba, quae iam sponte vertunt in querelas *δυσκеляδους, δυσφήμους*.

V. 1208. *εἴπερ ἔσται γ'*] sc. λόγος, sane, siquidem eventum habebit.

V. 1210. *τίνος*; a quonam viro? Inepta esset quaestio: num a viro quopiam? Chorus, qui omnem reiecit orationis Cassandrae intellectum, nullus dubitat virum fore occisorem Agamemnonis. Pessime rem instituisset poeta, si dubitationem de hac re motam oratione Cassandrae exhibuisset, an forte mulier, non vir occisurus esset regem, neque tamen Clytaemnestrae scelus perspectum a choro. Cui aut omnia intelligenda sunt aut nihil rerum futurarum; elegit poeta id, ut nihil intelligentem fingat.

V. 1212. [Nullo modo coniungendum est *οὐ ξυνῆκα μηχανήν τοῦ τελοῦντος*, quod miramur Fr. Thierschio p. 33 placuisse, qui chorum existimat de auctore re denuo perpensa non dubitare amplius, at vero de ratione caedis perpetrandae, qua machina, quibus artibus Clytaemnestra id facinus perpetrare ausa sit. Chorus proximam tantum Clytaemnestrae orationem spectat, quae quum dixerit *Ἀγαμέμνονός σέ φημ' ἐπόψεσθαι μόρον*, et deinde *τοῖς δ' ἀποκτείνειν μέλει*, ei in hunc modum respondet: non recte me culpas, nam cui caedes instaret dixisti, quis eam sit perpetraturus non dixisti. Non magis coniungendum est *τοῦ τελοῦντος οὐ ξυνῆκα*, quod significaret aut ex auctore audiui, aut ad auctorem non attendi, utrumque inepte. Karsten explicat *οὐ ξυνῆκα τὴν μηχανήν, τίνος τελοῦντός ἐστιν*, quod clarius esset si *μηχανή* vel *ξυνῆχ' ἢ μηχανή* scriberetur. At vide adnot. crit. E.]

V. 1213. *Ἑλλήν γῆ* Eur. Iph. Taur. 341; *πατρίς* ib. 495. *στολή* Heracl. 130 alia. WELL. *πόλις* Iph. Aul. 65. BOTH.

V. 1214. *πυθόκραντα*, quae Pytho conduntur, conficiuntur, parantur, oracula. Idem quod *πυθόχρηστα μαντεύματα* Ch. 901. *δυσμαθῆ*, ut Prom. 661 *αἰολοστόμους χρησμούς ἀσήμους δυσκρίτως τ' εἰρημένους*.

V. 1215 — 1253. Vae calamitatem! Moecha me interficiet cum marito (— 1222). Depono vatis signa, quae perniciem mihi tulerunt. His ornatam irrideri vidit Apollo, qui nunc me ad caedem adducit (— 1237). At mortem nostram dii sunt ulturi (— 1244). Neque amplius querelas fundam, sed fortiter mortem obibo (— 1253).

V. 1215 — 1222. Vae quantum imminet incendium! Vae mihi, Luperce Apollo. Haec bipes leaena, quae absente leone cum lupo concubuit, occidet me: marito etiam de me adducta caedis praemium parans.

V. 1215. *πῦρ* de concitato animo, de fervore animi Soph. El. 388. Denuo iam furore corripitur vates.

V. 1216. Apollo Lupercus, deus vi invicta lupi instar corripiens et perdens. Cf. Theb. 145. Cf. ad v. 1040.

V. 1217. *δίπους* humanam formam designaturum. Ita *δίπους ὄφεις* Suppl. 895.

V. 1219. Et quasi venenum miscens mei etiam mercedem (poenam quod me secum adduxit) irae addet. Comparatur ira, quam Clytaemnestra in regem suscepit, cum veneno, quod misceat, quia haec ira veneni instar mortem ei allatura est. [At ira nondum est caedes, sed ad caedem ducit; ei vero non recte diceretur pellicis caedes admisceri, quia ab ira profecta non solum Agamemnonis est caedes, sed etiam Cassandrae. Necessaria est correctio *ποτῶ*, cui apte additur *ἐνθήσει*, nam potioni quam Agamemnoni parat, aliud quiddam admiscet Clytaemnestra. Potionem vero dicit necem, ut v. 1357. *κρατήρα ἐκπίνει μολών*. Huic potioni addit *κάμου μισθόν*, pellicis adductae praemium, i. e. eius necem: *κάμου*, nam Agamemnonem non solum occidet, sed addita pellicis nece illam potionem ei etiam acerbiorum reddet. *E.*]

V. 1220. [Clytaemnestra Agamemnonem et iuxta eum etiam me occidet et gloriabitur, se marito gladium acuentem mei adductionem caede esse ultam. *E.*]

V. 1223—1227. Cur igitur haec gero, de quibus irrideor, sceptrum et coronas vatis collo circumdatas? Te ante meam mortem frangam; abite cadentes in malam rem, ego vero sequar; aliam pro me locupletate perniciem.

V. 1224. Duplex est muneris signum, tum sceptrum, tum coronae. Ne putes pluribus eam uti sceptris, quia *σκήπτρα* dixit, quo nihil significat nisi tales res, qualis est sceptrum. Praeter haec duo signa veste etiam sacra ornata est, de qua dicitur v. 1229. — *περὶ δέρε στέφη*, coronae a cervice pendentes lato ambitu pectus cingentes. [Vide Wieselerum in *Diariis Antiquit.* a 1848 p. 108. 109. Contra albi fuisse coloris ex lino tenuissimo et purissimo textam infulam Fr. Thiersch. dicit l. c. p. 38. *E.*]

V. 1225. *σὲ μὲν*] sceptrum. Quod frangit (*διαφθερῶ*), coronas in terram deiecit, ut ibi pereant (*ἔτ' ἐς φθόρον πεσόντα*). Quum nonnisi damno affecta sit a munere suo, damnum iam eius signis retribuit. [Ad *σὲ μὲν* in Fl. adscriptum *ὦ στολή*, in Farn. *πρὸς τὴν ἑαυτῆς ἐσθῆτα τοῦτο λέγει*, *σχίζουσα τὰ ἑαυτῆς ἱμάτια*, quas aperte falsas explicationes non debebat probare Hermannus. Utrum vero sceptrum an infulam dicat, ex poetae verbis non apparet, quod vel ipsum argumento est vitium hic latere; constans est enim tragoediae lex, ut actionem interpretes comitetur oratio, quod nisi esset, totus v. 1224 omitti poterat. Accedit quod praegressis verbis *καὶ σκήπτρα καὶ στέφη* ita tantum *σὲ μὲν* ad alterum utrum referri potest, ut deinde alterum opponatur, quod neque fit, neque quomodo potuerit apparet. Sine dubio aut *σφὲ μὲν* aut *σφῶ μὲν* dixit Cassandra, utrumque et sceptrum et infulam significans, qui-

bus deinde vestem fatidicam opponit; illa ipsa projicit, hac ab Apolline privatur. *E.*]

V. 1227. ἄτην] Cassandra se ipsam ἄτην, noxam, dicit, egregie; nempe per se innocentes sunt fatidici; verum quum haec omni tempore fatidicorum et vatum sors fuerit, raro ut avertant mala, sed ut fidem tum demum inveniant plerumque, quum tristi eventu comprobantur effata eorum, odium quoddam coniunctum est cum munere vatis, ita ut ipse videatur noxa esse, quia auctor quodammodo mali videtur is esse, qui primus illa sciverit vel edixerit. Id quam maxime in Cassandram cadit, cui haec fatalis erat et a deo imposita conditio, ut nunquam audiretur; quare illa, quocunque pedem infert, cladem necemque affert. Vaticinabatur Troiae: perit Troia. Accedit in Graeciam, vaticinatur, interimitur Agamemno. Quis hanc non noxam dicat? Ceterum in verbis Aeschylī illa iam satis nota prolepsis observanda est: ornatus Cassandreae transfertur in aliam non quae iam sit vates, sed ut assumpto eo ornato vates et noxa fiat. Veri aliquid perspexit H. Vossius, quem video legisse ἄτην. At scribendum est ἄτην ut v. 358, 1049, 1151. Soph. Ant. 533. Eurip. Androm. 103. alibi. NAEKIUS. Adde, quod religione ea, qua cavebant Graeci, ne diceretur quidquam, quod mali esset ominis, facile augebatur invidia in vates infausta praedicentes, facile oriebatur suspicio fieri posse, ut deus vatis tutor et auctor res ita gubernaret, ut eius oraculo responderet eventus, qui aliqui fortasse paullo melior fuisset. Dictionem, cuius ratio similis est, vide v. 1429. [Non concedunt Herm., Fr. Thiersch., alii. Cassandra ut ἄτη non erat, ita se, vatem innocentem, non dixisset ἄτην, cui vocabulo inest vis abominandi. Non illa erat perniciēs, sed ipsi erat perniciēi vaticinationis donum. Quare ἄτης vel ἄταις necessarium est. Quae scriptura non recte est impugnata a Wieseler et Schneidewino, qui fieri non posse dicunt, ut corona a Cassandra diceretur alia vates daretur. Quasi deleri possint insignia vatis. *E.*]

V. 1228 — 1237. En Apollo ipse mihi exuens vestem fatidicam; quum viderit me in hoc ornatu irrisam inter amicos, ab hostibus, qui in hac vanitate concinebant. Pertuli me vocari miseram mendicam famelicam, ut vagans circulator. Et nunc vates me vatem conficiens abduxit in hunc casum letalem. Pro ara paterna manet casta caesae fervida cruenta mactatione.

V. 1228. Furore fatidico, quo correpta est (cf. v. 1215), Apollinem conspici sibi videtur privantem se ea veste, quam nonnisi eo concessit, ut ludibrio propter eam vexaretur, neque antequam perfecta sunt omnia haec ludibria, sibi exiit. [Recte Fr. Thiersch. Schützianam secutus interpretationem monet ita a poeta institutum fuisse scenicum sacerdotis apparatus, ut, dum sceptrum proiiceret et taenias de capite deriperet, palla sacerdotalis illa exterior et largior sponte ad virginis pedes deflueret, quod fibula super utrumque humerum soluta fieri poterat; ita virginem ab ipso deo praesente veste detracta velut hostiam sacrificio praeparari. Iam omnia apte

sunt dicta. Cassandra quod σφῶ μὲν dicit, proiectis taeniis et sceptro de veste aliquid erat additura, qua quum se privatam ab Apolline ipso videret, quasi mirata pergit ἰδοὺ δ' Ἀπόλλων αὐτὸς κτλ. et deinde v. 1234 μάντις μάντιν ἐκπράξας ἐμέ. E.]

V. 1229. [ἐποπτεύσας ἐμέ, postquam me etiam quum ornata essem habitu sacerdotali adspexit irrisam ab amicis et inimicis et tamquam circulatricem contemptam, i. e. vates non curavit eam etiam cum vatis ornatu derideri. E.]

V. 1230 sq. οὐ διχορροφῶπας μάτην] qui in vano hoc ludibrio concinebant. μάτην pertinet ad καταγελωμένην. Vana erat haec irrisio, quia e divino fonte repetita erat ars Cassandrae; tamen una voce, neque discrepantes, eam vexabant amici pariter et inimici. [Vide not. crit.]

V. 1232. φοιτᾶς, circumvagans sine certa ratione et consilio. Ita φοιτᾶς νόσος Soph. Trach. 980. Bacchae Eur. Bacch. 161. — ἀγυρτής. Soph. Oed. Tyr. 398 de Tiresia. Hom. Od. XIX, 284. BL. Cf. v. 1116. — καλουμένη pro καλεῖσθαι. Cf. v. 561. [Elberling. iure miratur, quod interpretes sibi persuaserint regiae virgini etiam stante patria periculum fuisse, ne fame moreretur. Sed eius interpretationem: furiosa vocari sustinui, quasi circulatrix essem mendica, misera, fame confecta recte improbat Herm. propterea, quod non recte essent verba collacata et quod sic Cassandra de se parum, de circulatrice autem supervacanea praedicaret. Ipse vertit, sustinui, misera, quasi circulatritz, vocari insana, mendica, fame peritura, quod ne ipsum quidem probari potest. Ex nostra emendatione Cassandra dicit: Apollo non curavit me derideri tamquam insanam, et quae vates Apollinis essem, sustinui, misera, vocari circulatritz mendica, fame confecta. Sic enim, et ψευδόμαντις, θυροκόπος φλέδων (v. 1154) vocabatur. Aptior fuisset verborum collocatio haec ἡνεσχόμεν πτωχός, τάλαινα, λιμοθυγῆς ἀγύρτρια, ita vero participio οὖσα praegresso dicere non poterat, et quum coniungantur ἀγύρτρια πτωχός, recte est positum τάλαινα, quod indignata addit, quod regia virgo circulatritz mendica audiat. E.]

V. 1234. [ἐκπράσσειν conficere, ut Soph. Oed. Col. v. 1659 οὐ γάρ τις αὐτὸν οὔτε πυρφόρος θεοῦ κεραννός ἐξέπραξεν. Apollo vates tatem Cassandrae confecit primum eo, quod nemo eius vaticiniis credidit, nunc eo, quod veste fatidica orbatum. Ita munere quo ab Apolline ornata erat orbata tamquam victima ad necem ducitur. E.]

V. 1235. ἀπήγαγε] cf. v. 1046, 1097.

V. 1236. ἐπέξηνον, ξύλον, ἐφ' οὗ κρέα κόπτουσι, τὸ νῦν ἐπίκοπον, παρὰ Ἀριστοφάνει καὶ Δημοσθένει. Etym. M. Aristoph. Acharn. 318 κἄν γε μὴ λέξω δίκαια, μηδὲ τῷ πλήθει δοκῶ, ὑπὲρ ἐπιζήμιου θελήσω τὴν δέσρην ἔχων λέγειν. BL. [Aram paternam non dicit aedes Priamidarum, in quibus nata et educata

erat, velut ad aram paternam, quae et tutelae et caritatis nomen includat; neque eam aram, ad quam pater hostias mactabat, sed, ut sententiarum ratio monstrat, eam aram, ad quam ipsa ut Apollinis sacerdos sacrificabat. *E.*]

V. 1237. *πρόσφαγμα* Eur. Hec. 41. Iph. Taur. 458. WELL. Mactatio quae sit ante aram, ante focum.

V. 1238 — 1244. At non inultos nos mori permittunt dii. Veniet aliquis ultor noster, occisurus matrem, patris vindex, qui exsul vagus ex hac terra expulsus redibit, harum calamitatum finem suis perficiens; iureiurando enim a diis hoc constitutum est, adductum iri eum lapsu occisi patris.

V. 1238. *ἄτιμος*, qui ultionis honore caret.

V. 1239. *ἄλλος*] alius ac nos, qui mortui iacebimus. Satis patet designari Orestem, quem chorus etiam Clytaemnestram cum Aegistho occisurum esse sperat (v. 1616): respiciens haud dubie haec Cassandrae oracula, nostrum locum pariter ac v. 1277 sq. 1285. Audito enim Agamemnonis nomine (v. 1205) non amplius dubitare potest chorus, quatenus domum maneat calamitas, neque iam amplius se avertit ab intelligendis iis, quae de Clytaemnestra, de ultore et de se ipsa praedicat Cassandra, quia iam opprimi non possunt hae cogitationes semel enuntiatae disertis verbis.

V. 1241. De conditione Orestis dictum est ad v. 848. *φυγάς* dictus, ut Eum. 462. — *ἀλήτης τῆςδε γῆς ἀπόξενος*, eadem dictio Ch. 1042. Similis τοῦδ' ἀπόξενος πέδου Eum. 884. ἀπόξενος γῆς, e terrae hospitio eiectus. ἀπόξενος inhospitalis Soph. Oed. Tyr. 196. Illa passiva, haec activa vocis significatio.

V. 1242. *κατεῖναι* et *κατέρχεσθαι* redire ab exilio, v. 1617. Ch. 3. Eum. 462. Theb. 992. Cf. Aristoph. Ran. 1165 *φεύγων ἀνὴρ ἦκει τε καὶ κατέρχεται*. — *θριγκοῦν*, fastigium imponere, ad finem perducere. Acerbissima enim domus calamitas posita erat in facinore Orestis, simul vero calamitatum finis. Hesychius *θριγκός*, τὸ ἀνώτατον τοῦ τεύχους, ἐφ' οὗ καὶ ἡ στέγη κεῖται. Comparat Blomf. Hom. Od. XIV, 10 *ἐθρίγκωσεν ἀχέρδω* in aedificando. Eur. Troad. 489 *θριγκός κακῶν*, malorum fastigium.

V. 1243. Iureiurando Agamemnoni vindicem dii Orestem constituunt, iureiurando, ne qua postea oriatur in uno alterove dubitatio, num filio opitulandum sit in occidenda matre. Hoc iureiurando omnia nituntur, quae in Choephoris Oresti hoc iussum si neglecturus sit minatur Apollo Ch. 270—296, 1032. Confligebat enim in hac re alterum ius cum altero, pietas debebatur matri pariter ac patri, impietas in matrem commissa certa necessitate Furiis obnoxium reddebat. At si ulcisci patrem iussuri erant dei Orestem, non poterant non servare eum ab illa calamitate; itaque certi aliquid decidendum erat et constituendum, maius patri quam matri ius firma legetribuendum, quae lex firmanda erat iureiurando e more communi. Itaque omnino carere non possumus hoc iureiurando; et ni-

hil affectati, id quod sentire sibi videbatur Bothius, inest in eius mentione.

V. 1244. ὑπτάσμα] lapsus supinus. Soph. Phil. 822 ὑπτιάζεται, ubi schol. κλίνεται ἢ ὀπίσω ῥέπτεται. Cf. Ant. 716. Herc. fur. 979. BOTH. Notum est Homeri ὁ δ' ὑπτιος οὐδὲ ἐρείσθη Il. VII, 145 alibi. Cf. Soph. Oed. Tyr. 811. [Rauchensteinio ὑπτάσμα repraesentare videtur imaginem resupini et manus, quibus ultores quasi implorat, porrigentis. Hartungius putat ὑπτιάζειν de iacente dictum significare sursum vertere, attollere, et ita hic ὑπτάσμα de Oreste esse intelligendum. Sententia sane postulare videtur, ut ad ἀζειν cogitetur θεούς. E.]

V. 1245—1253. Quid igitur est, quod lamenter, quum talem adspexerim Troiae sortem, tale deorum iudicium perpressos eius incolas. Ibo, mortem sustinebo. Portas has Orci appello; cupio accipere ictum letalem, ut sine palpitatu, proriente sanguine, oculos claudam.

V. 1249. πράξω] eadem patiar quae urbs v. 1247. [Herm. πράξω refert ad sequens τλήσονται τὸ κατθανεῖν, ita enim locutum esse Aeschylum etiam v. 1640. Vide not. crit.]

V. 1250. Αἰδου πύλας petitum ex Homero Il. IX, 312. — Gravi metaphora sic appellat aedium Atridarum fores, utpote in quibus mortem obitura est. SCHUETZ. Cf. 1268, 1270.

V. 1252. ἀσφάδαστος Soph. Ai. 833. σπασμὸν μὴ ἔχων ib. SCHOL. — εὐθνήσιμα, quae facilem mortem afferunt.

V. 1254—1257. Multa dixisti, mulier miserrima et sapientissima. Si vero revera mortem tuam praevides, cur audacter accedis ad aram bovis instar diis adactae?

V. 1255. μακρὰν ἔτεινας] Cf. v. 883.

V. 1256. Miratur chorus aequum in hoc discrimine Cassandrae animum, suadetque, ut introeundi loco fuga potius capta se conservet, antequam corripitur a regina eiusque ministris. Cf. v. 1260.

V. 1258—1271. „Vitari hoc nequit, nihil lucramur tempore.“ — Tempore qui extremus est princeps habetur. — „Adest dies, parum iuvabit fuga.“ — At misera es audaci animo. — „Gloriosa mors mortali accepta est.“ — Nemo felix hoc audit. — „Vae patrem et generosos fratres.“ — Quid est, qui metus absterret te? — „Vae.“ — Cur eiulas? nisi quid animo tuo horrorem iniecit. — „Caedem spirant aedes.“ — An ita olent sacra intus facta? — „Exit vapor ut e sepulcro.“ — Non Syrium ornamentum de aedibus praedicas.

V. 1258. οὐ χρόνον πλέω, scil. ἐστί, quod modo dictum in οὐκ ἔστ' ἄλυσις. Nihil lucramur eo, quod tempus lucramur. — [οὐ πλέω ἐστὶ dictum est ut οὐδὲν πλεον ἐστί, nil amplius est, nihil fructus percipitur, es wird nichts gewonnen, χρόνον, i. e. μελλήσει, cunctatione, dilatatione. ROST.]

V. 1259. πρεσβεύεσθαι, προτιμάσθαι, prae ceteris coli, principem locum obtinere, ut in illo κακῶν πρεσβεύεται τὸ Διήμνιον

Ch. 631. Cf. Eum. 21. Est lusus aliquis in hac sententia: quum alioquin is, qui ultimus adest, minimo colatur honore, in temporis ratione hoc prorsus contrarie se habet. Similem vidimus v. 299. Similis sententia Theb. 697. [Herm. explicat: ultimus antefertur propter dilationem. Recte Elberling. intelligit ὁ ὕστατος χρόνος. E.]

V. 1263 sq. οὐδεις ἀκούει] De nullo hoc dicitur, qui felicem adeptus est sortem. Noli in his reprehendere chorum, quod solamen, quo se erigit Cassandra, infringat; potius quam hoc inest in hoc versu sincera miseratio.

V. 1265. Quum ad aedes iam se convertit Cassandra easque adspiciat, audita simul miseratione chori de sorte vatis infelicissima, nunc, quum nihil sibi restet nisi mors, suorum meminit, quos omnes mors abripuit. Hic dolor quasi coercet gressum introiturae, id quod designatur v. 1265 τίς σ' ἀποστρέφει φόβος; [Immo ea de causa se avertit, quam v. 1268 affert.]

V. 1267. φεύξιν cf. 1033 ἀνοσιύξιν et δυσολίξιν v. 1275. εἴ τι μή cett.; horror propter odiosam aliquam speciem menti tuae observatam. BOTH. Intelligit chorus denuo aliquid vi fatidica perspicere Cassandra; inest in hac dictione quaestio comitate urbana prolata. Non diserte quaerit, sed cupit tamen scire, num quid novi horroris e nova calamitate praesagita conceperit. Causa horroris est vapor cruentus, quem vates ex aedibus exire sentit.

V. 1269. Scit chorus intus fieri sacra; iam, quum de odore caedis ex aedibus emisso dicat vates, ille cogitat de odore crematae hostiae. Hic vero suavis est, itaque miratur, quod ea loquitur de odore cruentae caedis. Cassandra vero non eum dicit odorem, quem omnes percipiunt, sed eum, quem sola sentit, emissum ex instanti caede.

V. 1270. ἀτμός de vapore molesto et venenato Eum. 136. Prom. sol. fr. 181, 6.

V. 1271. Cf. Eur. Bacch. 144 Συρίας ὡς λιβάνου καπνός. BL. — ἀγλαΐσμα, καλλόνη, κόσμος. Hesych. Quoquo utimur ad ornandas aedes, tum oculorum, tum aurium, tum narium gratia.

V. 1172 — 1279. Intrabo, intus etiam de meo et Agamemnonis fato lamentatura. Sufficiat vita. Vae hospites. Non vagio ut avis prae metu, sed ut testes huius rei sitis mihi mortuae, quando mulier pro me muliere interficietur et vir pro viro infaustam adepto uxorem. Horum testem te facio moritura.

V. 1272. Quas lamentationes si intus coram Agamemnone repetitura erat Cassandra, festinandum erat Clytaemnestrae consilium, ne antea oriretur suspicio. Neque causa erat morae, simulatque aderat Cassandra et in balneo erat Agamemno. Itaque statim post introitum Cassandrae perpetratur caedes.

V. 1275. δυσολίξω, οὐ δυσχεραίνω, φησίν, ὡς ὄρνις θέλουσα εἰς καλιὰν εἰσελθεῖν καὶ θῆρά τινα φοβουμένη. Notus est vagiens metuentis avis sonus. δυσολίξω est clamore impleo, ab οἷ

οἷ, ut φεύζειν v. 1229. [δυσοίζω, si unquam (cf. Lobeck. rhem. p. 83), hic certe non est lamentandi significatione dictum, sed ut ὑποπτεύειν. Avis circumspectans intelligitur cauteque in virgulta intrans, ut recte monet Herm. Dicit hoc Cassandra, quum in aedes introitura tamen rursus se ad chorum convertit, nunc quidem non quod mortem timeat, sed ut Chori miserationem excitet ut sibi caedis testis sit. E.] — θάμνον fruticetum, ubi nidus avis. Cf. Soph. El. 55. Phot. θάμνος, σύνδενδρος τόπος.

V. 1276. Si me [cunctantem et iterum revertentem vides], hoc non ex metu repetas, sed testimonium a te postulo, ferendum mihi mortuae, tum quando vindictae tempus aderit. [ἀλλ' ὥς θανούσῃ μαρτυρῇτέ μοί ποτε, sed ut mihi aliquando testes sitis caedis. „Rogat Chorum, ut aliquando in caedibus Clytaemnestrae et Aegisthi meminerint id merito fieri ultionemque debitam et regi et sibi hanc persolvi. Nam inultum post mortem oblivioni tradi gravissimum videbatur.“ RAUCHENSTEIN.]

V. 1277. Designatur mors Aegisthi et Clytaemnestrae, quam illaturus est Orestes, id quod sperat chorus v. 1616, fidem habens huic oraculo.

V. 1278. [δυσδάμαρτος aliis est nominativus, ut Aegisthus, aliis genitivus, ut Agamemno intelligatur. Recte posterius probat Herm.: „Nam non solum illis, γυναικὸς ἀντ' ἐμοῦ, aptius opponitur δυσδάμαρτος ἀντ' ἀνδρός, sed etiam Aegisthus, quia moechus, non maritus Clytaemnestrae est, neque per mulieris istius malitiam, sed propter proprium flagitium perit, perperam ita appellaretur: quod contra in Agamemnonem optime quadrat hoc nomen, ut et maritum et fraude morientem uxoris“]

V. 1279. ἐπιξενοῦμαι ὥς θανοῦμένη] testimonium hospitale requiro moritura. ἐπιξενοῦσθαι, μαρτύρεσθαι, πορεύεσθαι. Αἰσχ. Κρηόσσ. Σοφ. Ἀχ. συλλόγῳ. Hesych. (Aesch. Cress. 109). — ἀπόξενος est qui hospitium relinquit (v. 1241), ἐπίξενος, qui in hospitium intrat, in hospitio habetur. ἐπιξενοῦν habere, ἐπιξενοῦσθαι haberi in hospitio. ἐπιξενοῦσθαι mediis sensu sibi parare hospitium vel rem hospitalem. Hospitis est ferre testimonium ei, quem excepit, quocum vivit, itaque ἐπιξενοῦσθαι dici potest de requirendo hospitis testimonio.

V. 1281 — 1290. Ultima vice iam de me praedicam vel lamentabor. Precor a sole in ultima hac luce, ut ultores mei idem solvant invisis occisoribus meis, quum serva facile interemta ero. Vae res humanas! felices [adumbrationi similes sunt]; si vero infaustae fiunt, spongia uda tactu tabulam exstinguit. Horum me multo magis miseret quam illorum.

V. 1281. ῥῆσιν] carmen de me ipsa et de ultione mihi debita canendum. Duplex est eorum quae sequuntur natura, tum imprecationis tum luctuosa; imprecatur mortem adversariis, victoriam facilem vindici. Hoc imprecationis carmen dicit ῥῆσιν, qua voce omnino non possumus carere. Atqui haec omnia in sua ipsius morte

versantur: mortem ulturi sunt illi vindices, itaque de se ipsa threnum canendum habet.

V. 1282. ἡλλω sqq.] ἐπεύχασθαι duplici sensu cum dativo iungi solet, tum invocandi (ut τοιαῦτ' ἐπεύχον θεοῖς Theb. 279. Cf. Soph. Phil. 1470., Oed. Col. 1024), tum imprecandi (ut v. 479), illud dei, hoc hominis ratione habita. Utrumque hoc loco iunxit poeta: deus, qui invocatur, est sol; homines, quibus imprecatur Cassandra, sunt ultores, utrique dativo casu positi. Id quod imprecatur, additur accusativo positum, verbum *τίνειν*. Ab hoc pendet dativus alter ἐχθροῖς φονεῦσι τοῖς ἐμοῖς. Precibus, quibus solem in ultima luce invoco, imprecor ultoribus meis, ut occisoribus invisus meis idem solvant. ἐπεύχασθαι est vox media pariter atque imprecari; imprecari potes bona et mala, Cassandra imprecatur vindicibus facilem victoriam. *τίνειν* quidem dici solet de eo qui poenam solvit (Ch. 313. Eum. 288); at *τίνειν* omnino est debitum reddere, debitum solvere (v. 789, quod quin ad ultorem, qui debitam infligit poenam, transferatur, non est quod impediatur. [Vide not. crit.]

V. 1283. Solem ultima vice ante mortem appellandam memorat Ajax Sophoclis v. 858.

V. 1286. δοῦλης] genitivus appositus illo ἐμοῦ, quod latet in τοῖς ἐμοῖς. Tota sententia explicatur notio *τίνειν ὁμοῦ*: idem iis reddatur; utinam tam facile, quam me servam occidere possunt, eos etiam interimat ultor.

V. 1289. βολαῖς] tactu, eo quod iniicitur. — γραφή dictum de memoria calamitatis alienae. [γραφὴ non est scriptura, sed imago, ut σκιά imago extremis lineis adumbrata; similitudo a σκια-γραφία petita, ut iam Blomf. monuerat. — Conferunt Eurip. ex Peleo fr. 4 τὸν ὄλβον οὐδὲν οὐδαμοῦ κλένω βροτοῖς, ὃν γ' ἔξαλείφει ῥᾶον ἢ γραφὴν θεός. E.]

V. 1290. Miserabilior Cassandrae videtur in hominibus cita maiorum oblivio, quam bonae fortunae fragilitas. SCHUETZ. [Locutus difficilis explicatu. Herm. „ταῦτα, inquit, ad utrumque illud, quod et felicitas hominum vanum simulacrum est et infortunii subito exstinguitur memoria, ἐκείνων autem ad ipsius Cassandrae sortem pertinet.“ Quod hic Cassandra dicit, cum iis quae antea dixerat coniunctum esse debet. Videtur autem hoc dicere: hominum res secundae adumbrationi similes sunt, quae multum a veritate distat; sin mutata fortuna res adversae incidunt, ne id quidem, sed eius hominis vita in nullo omnino numero censetur. Hoc enim quam maxime Cassandram movet, quod regia olim virgo et Apollinis sacerdos nunc in servitutem redacta tamquam ἐνμαρὲς χεῖρωμα occidetur, neque quisquam id curabit. Hoc igitur magis miserum dicit quam ipsam suam miseram sortem. E.] Postquam abiit Cassandra, iterum vacat proscenium et finitus est actus secundus.

V. 1291—1302. Felicitate nunquam satiantur homines; ab insignibus aedibus nemo vetans arcet introituram (— 1294). Huic

concesserunt quidem superi destruendam urbem Priami, domumque redit a diis honoratus. Nunc vero si sanguinem a maioribus sparsum luet, suaeque morte aliarum caedium poenas solvet, quis est mortalium, qui hac re audita se securo genio natum glorietur? (— 1302). — Totum hoc anapaesticum carmen ita comparatum est, ut proferantur priore systemate (v. 1291—1294) sententiae generales per se, quibus tamen omnibus respicitur sors Agamemnonis; posteriore (v. 1295—1302) sententiae prodeuntes e consideratione factorum Agamemnonis, sed ab iis reversurae ad sententiam generalem.

V. 1292 sqq. *δακτυλόδεικτος*, qui ita in oculos cadit, ut digito a quovis monstretur, insignis. Ita *χειρόδεικτος* Soph. Oed. Tyr. 501 de re perspicua. Itaque minime opus est, ut de homine cogitetur (sunt enim qui scribant *δακτυλόδεικτον*, virum illustrem), sed de aedibus. [Sententia enim est: Fortuna secunda nunquam satiantur homines, neque quisquam ab aedibus suis, quamvis opulentissimis fortunam arcens dicit ne intres. Respici his verbis bonae Fortunae in domum ingressum omnibus exoptatum, quam *Πλούτωνος ἐπίεσθον* dixit Sophocles fr. 259, Dindorf. monuit citans Lobeck. Aglaoph. p. 1239. — *τάδε φωνῶν* coniungenda esse vidit Dobraeus, ut Choeph. v. 314 *δράσαντι παθεῖν, τριγέρων μῦθος τάδε φωνεῖ*. E.]

V. 1295—1302. Posterius systema a contemplandis rebus gestis transit ad generalem sententiam. In felicitatis fastigio rediit Agamemno, intravit domum suam, in qua nunc ne in mortem incidat metuendum est. Monent haec de fragilitate omnis gloriae.

V. 1296. Urbs Priami opulentissima et potentissima; itaque qui de ea vindictam sumsit, summo dignus honore et felix praedicandus, id quod dictum est v. 507—511.

V. 1297. *θεοτλήτος*] Cf. Theb. 775, ubi etiam honor a diis concessus vertit in perniciem.

V. 1298 sqq. *προτέρων αἵμα* et *αλλων θανάτων* omnia spectant scelus Atrei.

V. 1301. *ἄσινής*] qui tutum servat, ut *Ζεὺς ἄσινής σωτήρ* Theb. 826. Quod enim numen tuturum est res humanas, eius voluntas eoque ipsum numen laeditur laesis illis.

V. 1302. *δαίμων*, genius Hesiodeus (Op. 121) ex eorum genere, qui singuli singulis hominibus prospiciunt. Cf. v. 1635. Ch. 513. Theb. 705. Neque diversi ab his sunt ii, qui generis curam habent; transit enim talis genius a patre ad filium.

V. 1303—1331. Incipit posterior huius episodii pars. In qua primum exhibetur caedes regis et chorus deliberans.

V. 1303—1307. „Eheu, caesus sum letali ictu intus.“ — Tace: quisnam clamat de ictu letali? — „Eheu, altero caesus denuo!“ — Perfectum opus videtur e lamentatione regis. Atqui communicemus tuta consilia. — Exhibetur caedes regis eius voce bis ex aedibus audita, inter quas exclamationes intercedit interrogatio chori perterriti et dubitantis, quid faciendum sit, intelligentis, factum esse

id, quod praedixerat vates. Quae chori cogitationes, ut solet, a coryphaeo proferuntur, compositae tetrametris trochaicis, aptis moto animo, aptis pariter ad distinguendas eas tum a clamoribus regis, tum ab iis quae sequuntur choreutarum singulorum sententiis. Hae enim revera sunt sententiae, quarum numerus est duodecim, prolatae trimetris binis. Mirum est, quod fuerunt qui exclamationes illas tetrametris prolatas, et forma et sensu et dictione maximopere diversas ab illis sententiis, quae inde a. v. 1308. feruntur, habuerint etiam pro sententiis, ut quindecim extorquerent choreutas, quam ultimo demum earum versu (1307) ad proferendas sententias reliquos exhortatur coryphaeus. Mihi quidem hic ipse ultimam videtur dixisse sententiam v. 1331. [Hanc ab O. Müllero ad Eumen. p. 76 propositam sententiam impugnat Herm. et in Opusc. VI, 2, p. 136, et in editione ad h. l. testimonio nisus scholiastae ad Arist. Equit. v. 586, qui chorum in Agamemnone ex quindecim choreutis constitisse narrat. Itaque Herm. tetrametros v. 1304. 1306. 1307 tribus choreutis tribuit, proxima duodecim dicta reliquis duodecim. E.]

V. 1305. *δευτέραν, πληγὴν* (e v. 1303), Duplicem ictum accepisse, duplicem clamorem edidisse regem, antequam mortuus concideret, postea narrat Clytaemnestra v. 1344.

V. 1306. *εἰργάσθαι* passive dictum. Cf. ad v. 329.

V. 1308—1331. I. Convocemus huc cives. — II. Irruamus potius stricto gladio. — III. Consentio, agamus aliquid sine mora. — IV. Patet hoc: parant tyrannidem. — V. Cunctamur enim: illi agunt. — VI. Priusquam agamus, consulto opus est. — VII. Assentior, quum verbis mortuum revocare nequeam. — VIII. An subiecturi sumus nosmet aedium pollutoribus? — IX. Hoc non ferendum; mortem malo quam tyrannidem. — X. Num e lamentationum signo occisum praesagiemus regem? — XI. Egemus certa rei cognitione, quae nondum adest. — XII. Assentior cognoscendum esse, quomodo se habeat rex. — Vides choreutas iam ut senatores ferre sententiam, eosdem, qui soli tuiti erant urbem absente rege cum exercitu totiusque populi vice functi. [Rem ita instituit poeta, ut quinques bini senatores eandem sententiam ferrent, primus populum convocandum proponeret, ultimus, coryphaeus, decretam sententiam pronuntiaret. Quod primus convocandos esse cives censet, improbant alter et tertius, statim potius esse in aedes invadendum neque cunctandum, iisque assentiuntur quartus et quintus, aperte enim tyrannidem parari, ut non sit cunctandum. Contra hos quinque senes, qui calidius rem gerendam censent, sextus et septimus monent, qui acturus sit, ei de re gerenda deliberandum esse, se enim esse debiles senes. Quam sententiam impugnant octavus et nonus, melius enim esse mori quam tyrannidem ferre. Denique decimus et undecimus monent ante omnia quid actum sit cognoscendum et in aedes intrandum esse, quibus accedit coryphaeus. Hoc ex artis scenicae ratione ita efficitur, ut interior aedium pars, conclave illud, in quo caedes est perpetrata, eccyclematis ope in scenam provolvatur, et

Clytaemnestra stans ad Agamemnonis et Cassandrae corpora apparet. *E.*]

V. 1308. *γνώμην*] sententiam senatoris, ut *γνώμα* v. 1312, *βουλή* v. 1318, *ψηφίζομαι* v. 1313. Vox *γνώμην* intelligitur ad *ταύτην* v. 1330.

V. 1309. Ad aedes huc convocando imperare civibus auxilium. — *κηρύσσειν τινί*, iubere aliquem praekonio, Theb. 1043. — *βοή*, auxilium, ut Suppl. 730. Hom. Od. XXII, 132 *ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δὴ τις ἂν ὀρσοθύρην ἀναβαίη καὶ εἰποι λαοῖσι, βοή δ' ὤκιστα γένοιτο*; In hac cogitatione posita videtur origo significationis auxilii, quod accurrit turba populi, clamore et tumultu auxilium allatura in re subita. Tumultum clamore iunctum designat haec vox etiam Suppl. 682 *βοᾶν τ' ἐνδομον ἐξοπλίζων*.

V. 1310. *ἐμπίπτειν*, invadere, aggredi aliquem, irruere in aliquid, in aedes. Cf. v. 326. Eodem sensu *ἐμπίτνειν* v. 1134, 1436.

V. 1311. *ἐλέγχειν*] certo explorare, clare cognoscere. — *ξὺν νεοῷδ' ἐλφεῖ*, recens districto gladio. Gladiis districtis sane opus erat intrantibus aedes, ut cognoscerent vim regi illatam; eos enim, qui sine armis irruissent, senes potissimum, facile eiecisset regina, neque id sine vulnere. Praeterea nesciebant, an ministros armatos intus haberet illa. Gladii, quos gerit chorus, memorantur etiam v. 1622. De Clytaemnestrae telo neque *ξίφος* dixisset poeta, quia scire omnino non poterat chorus, cuiusmodi telo usa esset, neque apta esset ambigua particula *σύν*. [Clytaemnestrae gladium modo e vagina extractum intelligit Hermannus.]

V. 1313. *τι δρᾶν*] Si intrabant aedes, vi utebantur et revera agebant aliquid, quum dicendi potius partibus fungendum erat, si populum convocabant. [*δρᾶν* quid sit docet oppositum *τὸ μὴ μέλλειν δ' ἀκμή*. Agendum est, res enim non habet moram, i. e. statim intrandum, non expectandum, dum populus convocetur. *E.*] — *ἀκμή* idem quod *καιρός*. BL. Cf. Pers. 407 *κοῦκ ἔτ' ἦν μέλλειν ἀκμή*.

V. 1314. *πάρεστι*] licet, v. 353. Apparet hoc, clare patet hoc. Quod ad ea quae sequuntur referendum. Si ad ea quae praecedunt, *εἶναι ἀκμήν τὸ μὴ μέλλειν*, quod placuit nonnullis, addendum erat *τοῦτο* vel tale quid. — *φροιμιάζεσθαι*, ea agere quae fastigium rei antecedunt. Cf. Eum. 20. De *φροῖμιον* dixi ad v. 31. Quartus senator periculum instantis tyrannidis exhibet. [Hic quum alteri et tertio non obloquatur, eorum sententiae accedere censendus est. Quid ipse sentiat, proximus dicit, qui eius orationem continuans, ut additum *γάρ* docet, non esse cunctandum monet, sed huic periculo quam primum occurrendum. *E.*]

V. 1315. *τυραννίδος*] Regia dignitas ea, penes quam est summum in omnibus rebus arbitrium (Suppl. 370—375), quae legibus civitatis constituta est et congruit cum voluntate universa senatus et populi, in rebus singulis audiens eorum consilia, sed ipsa decernens, quid sit agendum. Leges illae positae sunt in iure here-

ditario, quo transit imperium a patre ad filium, repetitum a divino generis auctore. Quas qui aspernatur, iisque senatuque populoque, quorum voluntas ab iis legibus pendet, invitis imperium sibi vindicat, est tyrannus. Apparet cogitare iam chorum de Aegistho, inter quem et reginam consuetudinis aliquid intercedere iam antea suspicatus erat: itaque explicatur numerus pluralis. Tyrannidem revera occupat Aegisthus (v. 1609), idque ope satellitum (v. 1621), quibus firmari solebat tyrannis in urbibus Graecis. Signa, e quibus hoc consilium cognoscit chorus, eadem sunt, quae antea suspicionem moverant de consuetudine Aegisthi et Clytaemnestrae, quorum iam recordatur.

V. 1316. *μελλοῦς κλέος*] cunctationis laudem, quae in committendo scelere revera locum habet. [*κλέος* hic esse *ὄνειδος* et Hesychium glossa *κλέος ὄνειδος* hunc locum respicere monet Meineke.]

V. 1317. *καθεύδειν χειρὶ* dictum ut *βραδύνεσθαι χεῖρα* Theb. 623. Cf. ib. 554 *χειρ δ' ὄρε' τὸ δρᾶσιμον*.

V. 1318 sq. Nescio, quamnam sententiam meam dicam; eius, qui agit, est etiam in censendo. Gravitate utriusque rei propositae agnoscens adhortatur sextus senator, ut quam celerrime perficiatur alterutra, probaturum se esse promittens, quidquid agatur, modo agatur aliquid. — *τυχῶν λέγω*, participium pro infinitivo. Cf. Rost. Gr. §. 129. not. 5. p. 710 ed. 7. — Ad *ἐστὶ* subintelligendum *βουλὴ*. — *τὸ βουλευῆσαι πέρι*, quod ad censendum, ad suadendum attinet. *πέρι* accusativo suo postpositum etiam Pers. 61. Conatus iungendi *πέρι* cum *τοῦ δρῶντος* quivis contortam et ambiguam reddit sententiam. [Recte Scholefieldius interpretatur: nescio, quamnam sententiam probem: qui acturus est, eum etiam deliberare decet de re gerenda. *πέρι* referendum ad intellectum *τοῦ δρᾶν*. Sextus hic iam eo quod se nescire dicit, quamnam sententiam probet, satis docet se non consentire cum iis qui ante eum sententias ferebant. Illis agendum, i. e. intrandum in aedes videbatur, nemo vero quid ibi sint acturi exposuit, hac de re igitur antea deliberandum esse censet. Ut quarti et quinti sententiae coniungendae erant, sic sexti sententiam accuratius interpretatur proximus senator, qui se idem censere dicit, fieri enim non posse ut verbis regem interfectum excitet. Interfecto enim rege interfectores puniendi erant, senibus infirmis vero sola verba erant, quum armis quidquam se esse effecturos sperare non possent. Recte iam octavus et nonus opponunt, melius esse succumbere quam tyrannidem ferre. E.]

V. 1322. Monet octavus senator esse periculum tyrannidis, quae miseram redditura sit omnem vitam, nisi nunc prohibeatur. — *βίον τείνοντες*, per totam vitam.

V. 1323. *δόμων*, domus regiae. — *ἡγουμένοις*, quum imperium sibi vindicant.

V. 1325. *πεπαιττέρα, ὠριμώτερα, γλυκύτερα· ἡδύτερος, φησὶν, ὁ θάνατος ὁ ὑπὲρ τῶν δεσποτῶν τῆς τυραννίδος* Schol.

V. 1327. Num vaticinabimur ex lamentationibus, i. e. num tantum tribuimus coniecturae? — Monet decimus nondum certo se scire, quid actum sit, itaque suadet, ut domum intrent.

V. 1328. Confert Blomf. Soph. Trach. 425 *ταὐτὸ δ' οὐχὶ γίγνεται, δόκησιν εἶπεν κάξακριβῶσαι λόγον.*

V. 1330. *ταύτην, sc. γνώμην. — πάντοθεν, omnium ratione habita. — πληθύνομαι, multitudinis auctoritate inclinor. Vides hunc extremum respicere id, in quo plerique consenserunt senatores eique assentiri. Est in hac sententia ultima aliquid auctoritatis; stat enim pro decreto senatus. Itaque hos versus coryphaeo tribuo, qui evocaverat ad ferendas sententias iisque auditis ei se adiungit, quae plerisque placet, eamque decretam pronunciat. Eadem ratione in Eumenidibus Minerva, quae iudices ad sententias ferendas evocat, ipsa ultimam fert, eamque gravissimam, Eum. 709 sqq. 734 sq.*

V. 1331. *ἐπαινοῦμεν διαφόρως ταύτην γνώμην, τὸ μαθεῖν, ἐν οἷα ἐστὶ καταστάσει ὁ βασιλεύς.* Schol.

V. 1332—1410. Deinde in altera posterioris partis huius episodii parte exhibetur Clytaemnestra glorians de caede coniugis diu parata, nunc perpetrata, de ultione filiae, de amicitia Aegisthi, de morte Cassandrae. Quas iactationes ter interpellat chorus miratione et minis prolatis. — Aperuntur portae, patent aedes, conspicitur corpus Agamemnonis (v. 1364) et Cassandrae (1403), quibus adstans (1339, 1440) Clytaemnestra loquitur ea quae sequuntur. Adest praeterea tunica, qua regem implicuit (1342), adest bipennis, quam, ut videtur, manu tenet (1464).

V. 1332—1358. Antea dissimulavi, ut inimicum perderem; nunc consilium diu paratum effeci (— 1339). Idque hac arte. Infinita tunica implicitum ferio; ita occisus sanguine me adspersit (— 1352). Ita debita mortuo et iusta sunt soluta (— 1358).

V. 1332—1336. Multorum antea tempestive dictorum contraria proferre me non pudebit. Quomodo enim aliter parans quis mala inimicis, qui videtur amici, circumsepia retia insuperabilia?

V. 1334. *πορσύνων*] praebens, aperte parans, ostendens. Qui confitetur inimicitiam, non poterit parare artificium, quo alterum decepturus est. [*πορσύνων* non potest is intelligi qui aperte inimicus, ac non potius dolo usus adversarium aggreditur, *πορσύνειν* enim parandi, non aperte parandi significationem habet. *πῶς γὰρ ἂν φράξειεν* ita est dictum, ut ex praecedentibus conditio cogitatione addenda sit, eademque sententia *πῶς γὰρ* dicatur qua *πῶς γὰρ ἄλλως*, ut Eum. v. 607 *πῶς γὰρ σ' ἔθρεψεν ἐντὸς ζωῆς*; Recte Schützius vertit: post multa dudum ita ut tempus postulabat dicta iam me contraria proloqui non pudebit. Quomodo enim aliter quis hostibus amicos se esse simulantibus hostilia parans calamitatis reti-

bus eos circumsepire possit, ea quidem altitudine, ut nullo eam saltu exsuperare liceat? Clytaemnestram non pudet confiteri, se simulasse. Aliter enim iis inimicis, qui in amicorum numero habentur, certa perniciēs parari nequit. *E.*]

V. 1335. *πημονή*, ut *ἄχος* v. 1210, calamitas.

V. 1336. *κρεῖσσον ὕψος*] in maiorem altitudinem, quam ut supra retis fines transsilire posset aliquis. Cf. Pers. 95, 99. Ag. 334. Similitudo sumta a feris cassibus captis, e quibus transsiliendo effugere conantur.

V. 1337—1339. Mihi hoc veteris discordiae certamen diu cogitatione perpensum evenit, et suo quidem tempore; vides me nunc in re effecta stare, ubi ictum feci.

V. 1337. Construe *ἐμοὶ δ' ἄγὼν ὅδε νείκης παλαιας ἦλθε οὐκ ἀφρόντιστος πάλαι*, evenit mihi ita, ut diu de eo cogitaverim.

V. 1339. *ἐπ' ἐξειργασμένοις* Pers. 525, ubi paullo alia est dictionis ratio.

V. 1340—1347. Quae sic effeci — neque enim hoc negabo —, ut neque effugeret neque propulsaret mortem. Infinitum indusium, ut piscium, circumplico, malam vestimenti opulentiam. Bis eum ferio, duabus lamentationibus membra ibi remisit, collapsio tertium indo, in Iovis inferi mortuorum servatoris votivam gratiam.

V. 1342. Rete dicitur vestis Agamemnoni iniecta, quia pariter ac rete clausa est ab altera parte, *πλοῦτος εἴματος* ob longitudinem, qua implicatur ille. [Blomfieldium, qui pretiosam vestem purpuream significari putat, sequitur Schneidewin.] Cf. Schol. Eur. Hec. 1277 *ἱμάτιον παρεσκεύασε μὴ ἔχον διεξόδους μήτε κεφαλῆς μήτε χειρῶν· ἐν ᾧ περιβαλοῦσα αὐτὸν λελουμένον ἀπέκτεινε*. Cf. Schol. ad Pl. I, 7. Lycophr. Cass. 1099 *ὁ μὲν γὰρ ἀμφὶ χύτλα τὰς δυσεξόδους ζητῶν κελεύθους ἀνχενιστῆρος βρόχου, ἐν ἀμφιβλήστρῳ συντεταργανώμενος τυφλαῖς ματεύσει χερσὶ κροσσωτοῦς δαφάς*. Putandum est ad lavantem accessisse Clytaemnestram, ferentem hoc indusium, quasi eius iussum expectaturam, et ingressa Cassandra, simulac primam nacta sit occasionem, capiti hoc iniectisse ictumque fecisse. — *ἄπειρον*, ut Eur. Or. 15 *ἢ πόσιν ἀπείρῳ περιβαλοῦς ὑφάσματι ἔκτεινεν*. Sic *ἀτέρμων* Eum. 634. *ἀμφίβληστρον* eodem sensu Ch. 492; de vinculis Prom. 81.

V. 1343. *περιστιχίζω*] *Harpor*, *περιστοιχίζεται* — — — *ἐκ μεταφορᾶς τῶν κυνηγετῶν, κατὰ γὰρ τὰς ἐκδρομὰς τῶν θηρίων ὁρθὰ ξύλα ἰστᾶσιν, ἃ καλοῦσι στίχους, ἥγουν στοίχους, καταπεταννύντες αὐτῶν δίκτυα*. — *πλοῦτος εἴματος*, ut *πλοῦτος γὰς* Theb. 950, [Ut v. 916.]

V. 1344. *δυοῖν*] v. 1303 et 1305.

V. 1345. [*αὐτοῦ* est illico, *κῶλα* autem accusativus. Eurip. Hipp. v. 356 *ρίψω, μεθήσω σῶμ'· ἀπαλλαχθήσομαι βίου θανούσα*. HERM.]

V. 1347. Acerba ironia, quum Orcum dicat mortuorum serva-

torem ut Iovem inferum, quia vivorum servator est Iupiter superus (v. 222), tertium ictum huic servatori devovet, sicut tertia libatio Iovi servatori sacra habetur. Cf. l. c. et Epig. fr. 49 *τρίτον Διὸς σωτήρος εὐκταίαν λίβα*.

V. 1348—1352. Ita iram corruens emittit; et sanguinis adspersit me nigro rore cruento, laetantem, ut Iovis imbre laetatur seges in parturitione calicis.

V. 1349. Exhalans acutam sanguinis caedem, i. e. sanguine exhalato designans, ubi caedes acuta sibi inflicta sit. Cf. Soph. Antig. v. 1238.

V. 1350. *ψακὰς δρόσου* ut *δρόσοι κατεψέκαζον* v. 539.

V. 1351. De Iove *ὄμβρῳ* cf. not. Stanl. Arist. Nub. 373. Qui fertilitati prospiciebat. Suppl. 689.

V. 1352. *γάνει*] voluptate. *γάνος* vide v. 557. — Intelligendum est ἡ *διοσδότῳ γάνει χάλρει σπορητός*. — Seges quasi partu editur a calice. Ita *λόχευμα Φυλέως*, filius Phylei, Eur. Iph. Aul. 285.

V. 1353—1358. Quae quum ita sint, vos, quos reverentur Argivi, laetemini, si placet, equidem glorior. [Et si deceret super occiso libare, super hoc id iuste fieret, immo iustissime.] Tot malis execrabilibus quum ille in aedibus poculum impleverit, ipse hoc decedens ebibit.

V. 1353. *πρέσβος*] honorifica chori senatus appellatio, v. 822.

V. 1354. *χάλροιτ* cett.] vide ad v. 1008.

V. 1355 sq. *πρέπειν ὥστε ἐπισπένδειν* nihil esse potest, nisi apparere talem, qui libationes laturus sit. Ita *πρέπων φωνεῖν* apparens ut qui locuturus sit Soph. Oed. Tyr. 9. *πρέποντες ὥστε ἐπισπένδειν* eo, quod pluralis adhibetur numerus et masculinum genus, generalem morem designat. Iam notum est libationes fundi mortuo a suis, velut Patroclo ab Achille (Il. XXIII, 22), Agamemnoni ab Electra. A suis igitur mortuo eae sunt exspectandae, sui apparent ut ii, qui eas allaturi sunt. Neminem hoc magis deceret quam Clytaemnestram. Ab iis, a quibus libatio exspectatur, sane non caedes exspectanda est. Hoc vero est, quod contendit Clytaemnestra: si haec (caedes ictu triplici libationis instar perpetrata) fiebant ab iis, a quibus libatio potius mortuo fundenda est, iustus erat hic agendi mos, imo iustitiae defensio, si ea ratione egit vir quispiam, qua Agamemno mala domui intulit execrabilia. In extrema huius sententiae parte mutavit poeta structuram et dictionem. Praemittit Clytaemnestra generalem sententiam: si a suis caeditur aliquis, iustum hoc est, imo iustitiae defensio. Cui generali sententiae subest in eius mente conditio: si ita egit, ut Agamemno. Conditionem vero hanc non talem, sed directa dictione profert: nam talis ille erat. Vides generalem sententiam, quae generalibus exemplis vel ex rei ipsius ratione probanda erat, probari uno Agamemnonis exemplo, cui soli apta est. Id quod optime iustituit poeta. Apparet enim, statim ubi generalem sententiam prolatura est

de solo Agamemnone cogitare Clytaemnestram; generalem vero profert, ut lege quadam se excuset, quam quidem ipsa fert eamque e solo hoc facinore repetitam. Quod aliam viam ineuntes ἣν πρεπόντων pro ἣν πρέπον dictum putaverunt interpretes, et dubia est dictio haec neque intelligi potest, quid sibi velit illud ὥστε, neque, quid tota sententia: si libatio deceret, hoc iustum esset. Quid est hoc? Nonne decet revera libatio? Nonne iustam revera caedem putat regina? Nonnisi de re revera facta totus locus potest intelligi, et propterea necesse est, ut sit cogitatio facti repetiti, ut est in sententia generali, in qua locum habet imperfectum adiuncto ἄν. Locos vide apud Herm. de Partic. ἄν I, 7. p. 20. Nihil vero est hoc: si decet libatio, iustum hoc fieri solet. [Vide not. crit.]

V. 1356. ὑπέρδικον] quod ad defendendam iustitiam profertur, ut Soph. Ai. 1119. Ita ὑπερδικεῖν ius alicuius defendere. Ineptum est, quod de eo, quod supra modum iuste agatur, vocem intellexerunt. Id nihil est, nisi iniustum. [ὑπερδίκως μὲν οὖν est immo iustissime, si in fine versus interpungitur, eaque interpunctio eo commendatur, quod ita oratio Clytaemnestrae sententia clauditur integro disticho enuntiata. Sed dubitationem movet ipsum illud distichon, quo quum dici debebat τοσόνδε κρατῆρα κακῶν ἐπλησεν, contra expectationem dictum est αὐτὸς ἐκπίνει. Herm. quidem πλήσας ἀραιῶν per se constare putat, at id fieri nequit, et si posset, tamen αὐτὸς non recte adderetur. Non magis probari potest quod ego olim existimavi, probatumque est a Schneidewino, ut dicta illa sint pro τοσόνδε κρατῆρα ἐπλησεν, ὃν μολὼν ἐκπίνει αὐτός. Recte sententia procederet interpunctione post μὲν οὖν sublata: summo sane iure qui tantis malis poculum impleverit, illud reversus ipse ebibit. E.]

V. 1357. κρατῆρ repetitum e cogitatione de iure libationis. Iuste agit qui has Agamemnoni libationes fundit; ipse enim in domo poculum pernicië implevit, ipsum perniciem ebibere iussi.

V. 1359 sq. Miramur insolentem linguam tuam, quae talia de viro iactas.

V. 1359. ὥς θρασύστομος] ut ὥς μάχην ἴδρις v. 425.

V. 1361—1366. Tentas me ut mulierem imprudentem; equidem sine ullo timore gnaris dico; tu utrum me laudes an vituperes, perinde; hic est Agamemno, meus maritus, hac manu caesus, iusta perfectrice. Haec ita se habent. — Nescivit regina, quam mente facinus auditurus esset populus; nunc, quum improbantem videat senatum, superba iactatione confirmat nihil se poenitere facinoris, quod iustum sit censendum.

V. 1361. Loqueris, quasi ipsa nesciam, quid fecerim, et nonnisi concitato et iactabundo animo indulgeam in iis quae dico. At non sum tam imprudens; e firmo omnia orta sunt consilio, ideoque diserte omnia repeto, neque tuum curo iudicium.

V. 1363. λέγω] Id, quod dictura est; non statim sequitur,

sed versu sequenti οὗτος cett. Interposita est sententia, qua chorum a iudicio ferendo absterret.

V. 1364. ὅμοιον v. 1198. — [Karsten. statuit Clytaemnestram ad verba οὗτός ἐστιν Ἀγαμέμνων detrahere velum et Agamemnonis cadaver in labro iacens ostendere choro.]

V. 1366. δικάλας] duplex est id, quod inculcat regina: neque celare se facinus, neque iniustum censere. Illud tam insolens, hoc tam perversum iudicat chorus, ut eam insanire suspicetur, idque veneno quopiam corruptam.

V. 1367—1372. Quidnam mali cibi terra nutriti vel potus e mari repetiti sumsisti, quod tantam rabiem suscepisti populique execrationes deiecisti? Occidisti, exsul eris, odium civibus.

V. 1367. Cibus quivis e terra, potus omnis e mari repetitur, mari dicto pro aqua omni. Omnis enim aquae rex est Neptunus, cuius nomen Ποσειδῶν nemo a potu divellet.

V. 1368. πᾶσασθαι, vesci, primam corripit, πᾶσασθαι, possidere, (v. 802) producit. BL.

V. 1370. ἐπέθου, imposuisti tibi. Θύος de statu animi Clytaemnestrae, ἄρας de execrationibus populi, vide ad v. 437.

V. 1371. ἀποδικεῖν, abiicere, Eur. Herc. f. 1204. — Prostravisti, iugulasti; ut postea κάππεσε, κάτθανε v. 1518. SCHUETZ. [Vide not. crit.]

V. 1373—1386. Nunc exsilium, odium, execrationes mihi decernis, nihil tale huic viro adversatus, qui sine aestimatione, pariter ac bestiae morte, quum multae sibi essent oves, filiam suam mactavit, dulcissimum mihi partum, qua Thracios ventos incantaret. Nonne hunc eicere decebat in piaculi poenam? Meorum vero facinorum asper es iudex. [Nuntio vero tibi, ut vi victae mihi imperes, sin contra acciderit, sapere sero tandem disces.]

V. 1376. ὥσπερ v. 1178. — οὐ προτιμᾷ, οὐκ ἔχει λόγον. Hesych.

V. 1377. φλεόντων, πληθυνόντων Schol., quum abundarent oves in gregibus bono vellere praeditis.

V. 1379. ἐπ' ὀδός, qui incantando mulcet, lenit, vincit. Cf. v. 983. — Θρηκίων cf. v. 179.

V. 1383 sqq. τοιαῦτ' ἀπειλεῖν] Aio vero me tibi talia minitari, qualia sunt eius quae parata est, aequabili ratione eum, qui vicerit, mihi imperare; si vero contrarium eventum deus adducat, tu sero doctus prudentiam disces. — τοιαῦτα, ὥς. Expectari potest acerbum victorem fore eum, qui expectat victorem sibi victo non esse parsurum. — ὥς παρεσκευασμένης, sc. ἐστί, ut decent paratam, ut sunt paratae. — Quum dictum sit quae parata est, expectamus id, quod actura est. Sed aut actura aut passura est. Id quod patiendum est praemittitur; itaque παρεσκευασμένης hunc fere sensum habeat: cuius animus ad eam expectationem est compositus. In sequentibus dicitur id, quod actura est, et si iuste pro-

cederet oratio, dicendum erat (*παρεσπενασμένης*) διδάξειν σὲ cett. Concitatus vero animus turbata hac structura directo chorum alloquitur. — ἐκ τῶν ὁμολῶν, aequabili ratione, ὁμολῶς, pari conditione. Victoria rem decernet, tum aequae misera erit alterius conditio altero victore atque alterius status altero. νικήσαντα, subaudi σὲ. Patet hoc e totius orationis connexu, itaque non necessario addendum erat. [Herm. explicat: „iubeσ te talia minari. ut me parata imperare mihi, qui vicissim me vi vicerit. Id est, minitare, si libet: ego parata sum, si, quemadmodum ego nunc potentior sum, sic tu me viceris, ferre imperium.“ At vide not. crit.]

V. 1386. Hoc διδάσκεσθαι vide etiam in oratione Aegisthi v. 1588.

V. 1387 — 1392. Superbe iactationes fundis; insanit tibi animus ut in caede; macula sanguinis apparet super oculis. At inhonoratae solvendus manet amicis privatae ictus ictui. — Insaniae crimen a choro obiurgatum removerat regina eo, quod Iphigeniae necem ut iustam caedis regiae causam attulit, minas minis retribuerat. Iphigeniae mentioni non habet chorus, quod obiciat: tacet igitur de his, sed urget superbiam et improbum quem professa sit animus: inde vindictam ei paratum iri praesagit. Quibus auditis in iis quae sequuntur Aegisthi auxilio gloriatur Clytaemnestra.

V. 1388. περιφρων Suppl. 757. [Herm., qui v. 1390 ἐμπρέπειν edidit, ita locum explicat: audax consiliis es et sicut furibunda sanguineam fortunam expetis, adpersam oculis sanguinis guttam inultam conspici; aliquando te oportebit orbatam amicis ictum ictu luere, i. e. sicut expetis caedem, habebis, prouti merita es. Nimis haec obscura. ἀτίετον non recte cum praecedentibus coniungitur etiam ab aliis, qui intelligunt: gutta sanguinis in facie tua conspicitur inulta, quasi propterea quod inulta conspicitur gutta, Clytaemnestram amicis orbatam caedes exspectet. Deinde ἀτίετος non est inultus, sed inhonoratus, et hoc dicit chorus: inhonoratam vero aliquando te, amicis orbam oportet ictum ictu luere. Eum. v. 839 ἀτίετον μῖσος, et in strophā ἔσει μῖσος ἀστοῖς. Similiter Choeph. v. 295 πάντων δ' ἄτιμον κάφιλον θνήσκειν. Deinde verba περιφρονα δ' ἔλακεις, ὥςπερ οὐν φονολιβεῖ τύχῃ φρὴν ἐπιμαίνεται significant: superbe locuta es (cum civibus te esse pugnaturam), convenienter, ut apparet, conditioni tuae sanguineae, qua modo perpetrata caede animus tuus furore correptus est. Apte contulit Hartung. Choeph. v. 1055 ποταίνιον γὰρ αἱμά σοι χεροῖν ἐτι· ἐκ τῶνδ' ἐ τοι ταραγμὸς ἐς φρένας πλίνει. Quare quod deinde sanguinis gutta in facie Clytaemnestrae conspicua dicitur, id ad explicanda verba φονολιβεῖ τύχῃ additum esse apparet. Hoc igitur dicit chorus: audax consiliis es et superbe locuta, cuius videlicet animus sanguinea fortuna furore sit corre-

ptus, sanguinisque gutta in facie conspiciatur; sed inhonoratam te aliquando oportet et orbatam [amicis ictum ictu luere. *E.*]

V. 1390. *λίπος αἷματος*] sanguis, quo ab Agamemnone adspersa est, v. 1348. *Soph. Antig.* v. 1022.

V. 1391. *στερομέναν φίλων*, propter piaculum.

V. 1393 — 1410. Hoc tibi affirmo: nae ratum filiae meae ius, cui hunc mactavi; nihil timebo, dum Aegisthus mecum manet, amicitiam servans, cui confido maxime (— 1399). Iacet is qui me violavit, Chryseidum ad Troiam deliciae; iacet etiam captiva vates, lecti socia, oraculorum cantrix, fida pellex, socia in navi. Digna sunt perpassi. Sic enim ille; haec autem oloris instar quum ultimum carmen cecinerit, iacet huius amans, hoc concubitu augens meas delicias (— 1410).

V. 1393. *ὄρκιον*, iusiurandum, *ὄρκος*, id quod iurisiurandi auctoritatem conservat. — *θέμις*, quidquid divina auctoritate constitutum est. Iusiurandum constituit humana voluntas, confirmat divina auctoritas. Ceterum haec *ὄρκ. θέμις* nihil est nisi sollemnis affirmatio.

V. 1394. *τέλειον δίκην*] ius quod ratum est factum, ultione sumta de Agamemnone.

V. 1395. *ἄτην Ἐρινύν θ'* certius definiunt rationem iuris modo commemorati. Quum enim in perniciem intrusa sit Iphigenia, decet eam Furiam, quae ex hac perniciie oritur, adipisci potentiam ultricem. Quo facto expletum est ius, *τέλειος δίκη*.

V. 1396. Nove domum metus intrare dixit pro metuendo. Longe lenius *Eur. Heracl.* 996 *ὅπως τὸ λοιπὸν μὴ ξυνοικοίην φόβῳ*. BOTH. [Immo coniungendum *φόβου ἐλπίς* timoris expectatio. At vide not. crit.]

V. 1397. *αἷθ' ἡ*] Sacra in aedibus fiunt a domino; itaque his verbis futurum dominum aedium Aegisthum designat regina.

V. 1398. *Αἴγισθος* nunc primum diserte memoratus, designatus antea v. 143, 1183, 1218.

V. 1399. *ἀσπίς* sensu translato, ut *σάκος* *Suppl.* 190.

V. 1400. *λυμαντήριος*] qui ignominia afficit, *οἶκων* *Ch.* 764. Cf. *Prom.* 991. Hanc ignominiam in amore pellicum invenit Clytaemnestra. Siquidem ipse apud Homerum dicit Agamemno praeferre se Chryseidem Clytaemnestrae. *Hom. Il. I.* 113. Et omni pellicum consuetudine vir *ἀτιμάζειν* dicitur uxorem *Hom. Il. IX.* 450. Cf. *Od. I.* 433.

V. 1402. *μελίλιγμα*, deliciae. *Ch.* 278. Plerumque id quo aliis blandimur, alios placamus, ut libationes, quibus placantur mortui *Ch.* 15. *Eum.* 107. *ib.* 886.

V. 1403 sqq. Irata Clytaemnestra ignominiosas Cassandrae appellationes cumulat.

V. 1406. *ἄτιμον*, id quod debitum honorem derogat, immeritum. *πόνους ἀτίμοις* *Suppl.* 562. Cf. *Prom.* 195.

V. 1407. Ille debitum nactus est hac caede; neque caret Cassandra eo, quod iustum est, iacet enim prope illum. [Et artem suam exercuit, ut *θεσφατηλόγος* et iacet prope illum, ut *πιστὴ ξύνενυος*. E.] — *κύκνου δίκην*. De olore cf. Hymn. Apoll. XXI, 1 *Φοῖβε, σὲ μὲν καὶ κύκνος ὑπὸ πτερύγων λίγ' αἶδει* in collibus ad Peneum. Aristot. Hist. Anim. IX, 13 in litore Libyae. Cic. Tusc. I, 30. Ovid. Her. VII, 1.

V. 1410. *εὐνῇ*, cubitus, dictum de iacente Cassandra, quae quasi concubat cum Agamemnone mortua pariter ac viva: *κεῖται φιλήτωρ τοῦδε*. Ita cubitus mortui Agamemnonis dicitur *χαμεῖνα* v. 1506, *κόλτα* v. 1462. De sepulcro cogitari nequit, quia nondum sepulta est Cassandra. — Optime haec sententia concinit cum moribus Clytaemnestrae. Ut vivorum concubitu offendebatur, ita mortuis concubantibus laetatur et gloriatur. *εὐνῆς* genitivus rei, unde altera proficiscitur (v. 1015): ex hoc cubitu auctas mihi attulit delicias laetitiae meae. [Vide not. crit.]

Sequitur stasimum quartum (v. 1411—1544) compositum e strophis et systematis anapaesticis, quorum sunt quae a Clytaemnestra chorum interpellante proferantur. Triplex est harum stropharum et systematum ordo, primus I, II, III; 1, 1, 1; secundus IV, V, VI, 2; IV, V, VI, 2; tertius VII, II, III; 3, VII, 3. In omnibus eadem exhibetur sententia principalis: facinore Clytaemnestrae ad fastigium perductam esse discordiam domo immanentem. Et primo quidem ita haec explicantur v. 1411—1448: Mulier occidit regem, qui multa perpersus est pro muliere, eius sorore. Omnium, quarum causa est Helena calamitatum haec est acerbissima (— 1429). Quibus quum adversetur Clytaemnestra originem nefariorum, qui harum mulierum sunt, morum a genio generis Tantalidarum repetit; cui assentitur illa (— 1448). Secundo ita v. 1449—1496: Genio illi potestas tributa est a Iove, qui omnia gubernat. Heu regem impio artificio occisum! Cui sententiae chori respondet regina: id quod feci non ego feci, sed genius mea specie apparens (— 1472). Ch. Sane te minime innocentem adiuvit genius domesticis caedibus genus perditurus. Heu regem impio artificio occisum! Cl. At iustam obiit mortem, quod Iphigeniam mactavit (— 1496). Tertio denique ita v. 1497—1544: Ch. Corruet domus novis cladibus; utinam ipse vitam finivissem! Quis est, qui regem decore sepeliat? Cl. Hoc non tibi curandum, sed nobis, nos verum rem permittimus Iphigeniae (— 1526). Ch. Difficile est in his aliquid decernere. Manente vero Iovis auctoritate manet ultio; caedium stirps aedibus inhaeret. Cl. Sane hoc verum, neque opto quidquam nisi ut finem domesticarum caedium denique faciat genius (— 1544). — Quum in his omnibus eadem sit principalis sententia, differt tamen id, quod iis exhibitis efficitur. Primo ordine superbit regina, iactans furorem sibi a genio concitatum, secundo monita de Iove, a quo pendet etiam ille genius, culpam a se avertere studet, primo in genium, quod quum reiiciat chorus, deinde facinoris iustitiam exhi-

here conatur. Tertio denique, invidia quidem in Agamemnonem minime mollita, timore tamen novarum caedium corripitur ideoque ipsa violentiam paullo remittit ea mente, quam postea etiam Aegistho ostendit (v. 1625 sqq.).

V. 1411—1429. Utinam citam nec nimios dolores afferentem mortem obeam, occiso custode benevolentissimo, qui multa de muliere perpressus a muliere interemtus est. Heu Helenam insanam, quae tot vitas perdidit ad Troiam. [Multum memorandum tibi aspersisti inexpiabilem sanguinem, profecto Eris aliqua aedibus et domitrix viri calamitas.]

V. 1412. *δεμνιοτήρης μοῖρα*, ut *δεμν. πόνος* v. 53.

V. 1413. *ἐν ἡμῖν*] non a *φέρουσ'* pendens, sed pertinens ad *τὸν αἰεὶ ἀτέλεστον*, sors afferens somnum eum; qui nobis semper sit infinitus. [Vide not. crit.]

V. 1415. *εὐμενής*] cf. v. 494.

V. 1416. *γυναικὸς διὰ*] cf. v. 428.

V. 1421. *τελείαν*] respicit *τέλειον δῖχην* in oratione Clytaemnestrae v. 1394. Ipsum Iphigeniae sacrificium non amplius exhibuisse chorus videtur in iis, quae exciderunt, sed nonnisi repetivisse ex illo reginae dicto cogitationem ratae et perfectae aedium calamitatis, quam unusquisque generis Pelopidarum scelere quopiam commisso quasi nutriverat, et ipse etiam Agamemno. Ansam vero, ut nunc haec omnia fastigium adipiscerentur, quin etiam ansam ad ipsum facinus Agamemnonis dedit Helena. Ab eius facinore pendet facinus regis, pendet id quod ex eo perficiendum sibi sumsit facinus reginae. Itaque Helena dicitur adduxisse perniciiei saepissime memoratae florem. Id quod egit per manus Clytaemnestrae; Clytaemnestra sese polluit sanguine implacabili; Clytaemnestra ipsa dicitur discordia aedibus inhaerens, quia in ea summum haec vetus discordia nanciscitur fastigium; dicitur calamitas viri, quia calamitatem extremam ei intulit. Tamen non hanc allocutum esse chorum in iis quae absorpsit lacuna, sed omnia protulisse quasi pendentia ab infasta auctoritate facinoris Helenae, pendentem ab hac etiam eam quae haud dubie facta est Clytaemnestrae facinoris designationem, pendentem etiam ipsam quae revera est v. 1428 sq. Clytaemnestrae mentionem, apparet e sequenti reginae oratione, ubi nihil nisi quae Helenae obiurgaverit chorus commemorat neque tamen profecto omisisset quae sibi directo dixisset. Sed potest in ea re invenire aliquid excusationis, quod ab Helena suum ipsius facinus pendere dicit chorus: quam quidem excusationem superba mente reiecit, vetans convicia in Helenam proferri.

V. 1427. *ἐπανθίσσεται* perficere ut floreat aliquid. *ἐπανθίσσειν* efflorescere. Ch. 150. Medii significatio est eadem quae vocis *ἐπανθίσσειν* Theb. 951. [Multum recordandum tibi aspersisti inexpiabilem sanguinem. HERM. Contra Weil. explicat: tot caedibus cumulum addens hunc (Agamemnonis) sanguinem carpsisti. At sine dubio chorus in anapaestis

Iphigeniae et Agamemnonis caedis mentionem fecerat, quo ducunt verba *νῦν δὲ τελείαν*. Hanc sententiam repetit chorus carmine melico, quod eodem modo in proximis strophis factum videmus, ut recordandum sanguinem dicat Iphigeniae et Agamemnonis. *E.*] — *πολύμνηστος* v. 788. *πολυμνήτωρ* Suppl. 535. — *αἶμα' ἄνιπτον*, sanguis, qui nulla lavatione removeri potest, quum soleat esse talis, ut *ἔκπλυτος* fieri possit pollutio, *Eum.* 281.

V. 1429. *ἔρις* et *οἷζυς* dicitur Helena, ut Cassandra *ἄτη*. — *ἐρίδματος*, firme conditus, idem quod *ἐϋδμητος*. Exstructa est in aedibus quasi discordiae et calamitatis aedes, cuius tam firma iacta sunt fundamenta, ut utriusque ruinam eodem tempore eventuram esse exspectari possit. [Rectius aliis est gravis domitrix.]

V. 1430 — 1435. Neve mortem tibi optes ob haec facta, neve Helenae irascaris ut quae virum everterit, ut quae multorum Danaorum vita perditam incomparabilem dolorem paraverit. — Freta subsidio Aegisthi superbiens liberali chori orationi interdicit regina: Nolo talia ex te audire neque tam ingentem de meo facinore dolorem neque convicia in Helenam prolata, quia utrisque maiestatem meam minuis. Ipsa enim regina calamitatum molem repetit e fatali genii auctoritate, cui se submittere debeant homines.

V. 1433. *ὥς ἀνδρολέττειρα*] cf. ad v. 409.

V. 1435. *ἀξύστατος* nihil significat nisi incomparabilis. *συνιστάναι* enim est componere, *συνίστασθαι* componi, vel ad pugnam (ut *Theb.* 435. 509. 672) vel ad nuptias (ut *Soph. Trach.* 28), vel fortuna cum miseria (ut *Soph. Oed. Col.* 514). Qui componuntur comparantur; id, quocum nihil componi potest, est incomparabile, est *ἀξύστατον*. [Dolorem non placabilem dicit, vide *lex. Passov.* Hoc vel simili vocabulo usus erat chorus in anapaestis.]

V. 1436 — 1442. Geni, qui irruis in aedes duplicesque Tantalidas: [imperiumque ex mulieris sententia, mihi vero acerbum regis: quae corvi instar ad cadaver stans iure se hymnum cantare super occiso gloriatur].

V. 1436. *ἐμπίτνεις*] cf. ad v. 1134. — *δάρουιοι* ut *διθρόνον Διόθεν* *cell.* v. 43; quia antea Atreus et Thyestes, nunc Agamemno et Menelaus fratres iunctissimi functi erant imperio. Cf. *adv.* 3.

V. 1438. [Quum ex partitione vss. 1416. 1417 proposita chorus de Helena (*γυναικὸς διαί*) vss. 1418—1429 exposuisset, hac stropham ad Clytaemnestram (*πρὸς γυναικὸς*) transit, geniumque domus invocatur, qui victoriam mulieri tribuerit (1438. 1439), quae necato viro etiam recte se egisse laetitia exultans praedicet (1440—1442). — *κράτος ἰσόψυχον* non recte *Herm.* cum aliis scholiastam secutus interpretatur, victoriam gubernas parilis animi a mulieribus (Helena et Clytaemnestra) cor mihi mordentem. Helena enim non vicerat, sed Clytaemnestra. Neque ad genium referri hoc vocabulum potest. *ἰσόψυχον* videtur victoriam dicere convenientem animo mulieris, ut recte iam opponatur *ἐμοὶ δὲ καρδιόδηκτον*. *E.*]

V. 1439. *καρδιόδηκτος*] Ita *δανέθυμος* Soph. Phil. 705. *δάκνειν* apud Homerum de dicto quod suscitatur ad agendum.

V. 1441. De improbis corvi moribus cf. Suppl. 751 *δυζάνοις φρεσίν, κόρακες ὥστε, βωμῶν ἀλέγοντες οὐδέν*. Et Pind. Ol. H. 87 *μαθόντες δὲ λάβροι παγγλωσσία, κόρακες ὥς, ἄκραντα γαρεύετον Διὸς πρὸς ὄρνιχα θεῖον*. Hoc etiam loco molesta et garrula vox spectatur.

V. 1442. *ῥυμνον*] carmen victoriae, quam de coniuge reportaverit Clytaemnestra.

V. 1443—1448. Nunc vere locutus es vetustum generis huius genium appellans. Inde enim cupido sanguinis in visceribus nutritur, ut, antequam desinat antiquus dolor, novus adsit cruor.

V. 1444. *τριπάχυντος*] similis est ratio vocis *τριπυμία* Prom. 1015. *τριγέρων* Ch. 314. *τρίδουλος* Soph. Oed. Tyr. 1063.

V. 1446. *ἔρως αἱματολοιχός*] cupido sanguinem lambens, quod nihil est nisi cupido sanguinis. De lambendo sanguine cf. v. 795. De Furiis sanguinem exsugentibus Eum. 264, 305. — Ceterum idem quod *αἱματολ.* designat *αἱματορρόφος* Eum. 193.

V. 1448. *ἰχώρ*] cruor, *αἷμα συμπεπηγός, ἔμπνον* Hesych. Cruor designat adesse caedem. Hic cruor, id quod e cupidine sanguinis proficiscitur, originem habet in ea cupidine; appositione adiungitur ipsi cupidini *ἔρως* — *ἰχώρ*. [*ἄσυνδέτως* dictum pro: ita ut — cruor sit.]

V. 1449—1464. Gravis sane est genii ira, quae infinitum aedibus affert malum, idque per Iovem, qui omnia perficit; ut in omnibus his divinam cernamus auctoritatem (— 1456). Vae rex, quomodo te flebo, quid dicam e mente pia? Iaces in hoc araneo improbam obiens mortem (— 1461), hei mihi, hoc cubitu vi adacto, dolosa nece superatus bipenni securi. — Quum quasi gloriatur Clytaemnestra genii illius impetu et potentia, monet chorus sane terribilem aedibus esse hunc genium, idque auctoritate a Iove concessa, quum omnia pendeant a Iove. Ita rem a superbo genii illius et Clytaemnestrae arbitrio ad Iovem transfert, primo iam regem flens, cuius exitium idem ille paravit, patratum quidem scelesto facinore. Quo audito quum de Iove monita sit, omnem rem a sua mente ad genii auctoritatem reiecit Clytaemnestra.

V. 1449. *μέγας δαίμων* Pers. 725, gravis, immanis.

V. 1450. *βαρύμηνις* ut *βαρύκοτος* Furia Eum. 780.

V. 1451. *αἶνον*] pendens ab *αἰνεῖς*: praedicat malam orationem perniciosae fortunae insatiabilis.

V. 1454. *παναίτιος*] qui totius rei auctor est. Oppositum vocis *μεταίτιος* Eum. 200. Haec omnia solus Iupiter decrevit, neque sine eius auctoritate quidquam actum est.

V. 1456. Cf. Suppl. 822 *σὸν δ' ἐπίπαν ξυγὸν τάλαντον. τί δ' ἄνευ σέθεν θανάτοις τέλειόν ἐστι;*

V. 1457. Expectamus exhibiturum esse chorum, cur hanc ubique praesentem Iovis potentiam adumbraverit. Sed luctu de regis

morte iam superatur chori animus: fundit et repetit querelas de sorte regis domusque regiae; itaque demum v. 1530 diserte enuntiat, quid in his rebus ab hac suprema Iovis auctoritate expectandum sit.

V. 1462. *κοίταν*] pendet a *κείσθαι*, cui apposita sunt *ἐκπνέων* et *θαμνίς*. Pertinet structura ex anapaestis in stropham melicam nullo omnino discrimine. — *κοίτα* de cubitu, quo mortuus iacet, ut *εὐνὴ* v. 1410. — *ἀνελεύθερον*, quo prostratus est necessitate coactus.

V. 1465—1472. Praedicas meum esse hoc facinus; neve recorderis me esse Agamemnonis uxorem. Specie uxoris huius mortui induta vetustus acerbus Atrei vindex saevi epulatoris hunc adultum pueris mactavit.

V. 1466. *ἐπιλέγειν τινί*, dicere in aliquem (Suppl. 972). *ἐπιλέγεσθαι τινά*, commemorare aliquem (ib. 49), id est sibi indicium facere de aliquo. Iam quid est *ἐπιλέγειν τινά τι*, nisi indicium alicui facere de aliqua re? quid *ἐπιλέγεσθαι τι* passivo genere, nisi indicium accipere de re? Qui indicium rei accipit, recordatur eius; vides igitur inesse significationem recordandi in *ἐπιλεχθῆναι*, quae huic loco aptissima. Noli amplius recordari, noli amplius cogitare de ea re, me esse uxorem Agamemnonis; cogita solum de genio vindice. [Fr. Thiersch. media verbi *ἐπιλέγεσθαι* significatione aoristum passiva forma adhibitum esse statuit, ut sensus sit, neque tecum cogites, denke nicht dabeí. Ne hoc quidem probari potest. Ex chori responso, qui illam innocentem esse negat, adiutam ab genio concedit, Clytaemnestram totum facinus non sibi, sed genio tribuere apparet, ut haec debeat horum verborum sententia esse: Tu meo hoc facinus consilio tribuís; noli id dicere, Agamemnonisque caedem eius uxori tribuere, sed uxoris mortui figuram imitatus Atrei Alastor hunc pueris mactavit. E.]

V. 1469. *τοῦδ'*] pertinet ad *νεκροῦ*. — *ἀλάστωρ Ἀτρέως*, vindex Atreum puniens. *ἀλάστωρ* tum de homine criminis ultore (Eum. 226), tum de genio, cuius idem est munus v. 1426. Pers. 354. Suppl. 415 *τὸν πανώλεθρον θεὸν βαρὺν ξύννοικον θησόμεσθ' ἀλάστορα*.

V. 1472. *νεαρός*] vide ad v. 76. [Non intellexerunt haec verba qui cum Stanleio virgulam post *ἀπέτισεν* posuerunt idque verbum verterunt punivit, quae non est activi potestas. Hoc dicit poeta: *τόνδε ἀπέτισε τέλεον νεαροῖς, ἐπιθύσας αὐτόν*, hunc adultum persolvit ut vindictam pueris, propterea eos mactatum. HERM.]

V. 1473—1488. Te innocentem esse in hac caede quis est qui tæstetur et ubi? Atqui ex paternis rebus adiutor exstitisse potest vindex. Trudit familiaribus sanguinis rivis niger furor, et quoquo progrediens suppeditabit cruori puerivoro. Vae rex, quomodo te flebo ceti.

V. 1475. *πατρόθεν*] fieri potest, ut qui e scelere patris Agamemnonis ortus est genius vindex, te adiuverit.

V. 1476 sq. Furor (unumquemque qui in domo versatur) trudit [ad effundendum domesticum sanguinem, et quoquo progrediens hanc caedem exhibebit] cruori comesorum infantium. — Omnes generis calamitates pendent ab illo facinore Atrei, iam furor interior caede caedem trudit, novam moliturus perniciem. — *ὁμόςπ. ἐπ. αἷμ.* dictum pro *ἐπιρροαῖς ὁμοσπόρων αἱμάτων*.

V. 1479 sq. *πάχνα κουροβόρος* dictum ut *ἐπιρροὴ ὁμόσπορος* et *ἔρως αἱματολοιχός*. *πάχνα*, pruina, itaque dictum de cruore, de concreto sanguine. — *παρέξει*] suppedabit cruori puerivoro, idem quod suppedabit, inserviet effundendo cruori comedendorum infantium, efficiet, ut denuo effundatur cruor talis, ut denuo perpetretur facinus atrocissimum. *παρέχειν τινί* absolute dictum ut Latinorum suppeditare, copiam facere alicui. Ita *ἔτοιμός εἰμί σοι παρέχειν ἀποκρινόμενος* Plat. Protag. 92. *παρέχειν ἰατρῷ* Plat. Gorg. 25, 69, 79. *κακῶς παρέχω* sine dativo Aristoph. Lysistr. 227. Saepius huic dictioni additur infinitivus aliquis, velut Soph. Ai. 1146 *πατεῖν παρεῖχε τῷ θέλοντι ναυτίλων*. Cf. Plat. Theaet. 116. Eadem, quae in nostro loco, inest vis in voce *παρέχει* impersonali. [*ὅποι δὲ καὶ προβαίνων* est *προβαίνων δὲ ὅποι ἂν προβῇ*. Hermannus explicat: et quoquo progrediens nativoro cruori eas exhibebit, scilicet *ὁμοσπόρους ἐπιρροὰς αἱμάτων*. Significat chorus ex Atrei facinore non solum Agamemnonis necem esse repetendam, sed etiam alias caedes posse exspectari, id quod proximo carmine v. 1497 sqq. copiosius exponit. At vide not. crit. E.]

V. 1481 sqq. Denuo luctu victus querelas fundit chorus. De quibus quum primo ad designatam culpam necis responderit Clytaemnestra, nunc iustitiam facinoris probatura arripit verba *δολίῳ μόρῳ δαμείς*.

V. 1489 — 1496. Nonne enim ipse dolosam perniciem in aedes induxit? Meam suamque prolem, multis lacrimis fletam Iphigeniam, quum ita tractaverit ut ipse tractatus est, ne glorietur in Orco, quum caede par pari retribuerit.

1490. *δολίαν ἄτην*] dolosam perniciem. In hoc dicto videtur latere indicium, Aeschylum quoque eam retinuisse fabulam, qua per simulatas nuptias cum Achille habendas Aulidem vocatur Iphigenia. Probabile est haec, quae petita erant e Cypriorum libro septimo, in tragoedia Iphigenia exhibuisse poetam.

V. 1492. *πολύκλαυτόν τ'*] Appositionem particula *τε* adiunctam vide ad v. 202.

V. 1493. *ἄξια δρ. cett.*] quum eam rationem, qua Iphigeniam tractavit, dolosum artificium, dignam rege iudicaverit, eadem ratione et digna quidem eo ex ipsius voluntate et sententia, tractatus est ipse.

V. 1495. *ξιφοδήλητος ἄγών* Ch. 729.

V. 1497 — 1503. Non habeo, destitutus mentis consilio, quo

me vertam, quum corruat domus. Metuo sanguineum imbris strepitum perniciosum; desinit gutta. Iustitia ad aliam rem calamitosam perficiendam acuit, acuit aliis exactionibus sors.

V. 1498. μέριμνα, cura, negotium et ratio qua perficitur negotium. [φροντίδος μέριμναι mentis consilia.]

V. 1500. Metuo, ne non amplius singulae caedes perpetrentur in aedibus, quae cum guttis comparari possint, sed universa clades, imbris instar, qua perdatu domus. Hoc imbre designatur summum illorum sanguinis rivorum, quorum v. 1476 meminit, fastigium, quod ibi exspectavit ex facinore cruento Atrei.

V. 1502. Iustitia acuit gladium, quo aliud calamitatis munus perfectura est. Idem agit sors, itaque voci δίκη apposita est μοῖρα, praedicatum utriusque sententia θηγάει. Iustitia acuit, id est: id quod iustum est parat perniciem; sors acuit, id est: ipsa improborum hominum sors, cuius fines illi sunt transgressi, accelerat perniciem. Iustitia acuit πρὸς ἄλλο πρᾶγμα βλάβης, ut nova, eaque non singulorum tantum, sed universa oriatur perniciēs, sors acuit aliis exactionibus, id est: accedunt nova, quae hanc perniciem afferunt. Exspectat chorus novas caedes domesticas et ex iis concitatum iri populi iram, ut lapidatione genus improbum extinguatur, id quod designaverat Cassandra. Ceterum similis dictio est Ch. 646 δίκας δ' ἐρεΐδεται πυθμὴν· προχαλκεύει δ' αἶσα φασγανουργός· τέκνον δ' ἐπεισφέρει δώμασιν αἱμάτων παλαιτέρων. [Vide not. crit. — ἐπ' ἄλλο πρᾶγμα βλάβης de Orestis matricidio intelligendum est, de quo per Cassandram edoctus est chorus. E.]

V. 1503. θηγάει] cos, hoc loco exacutio, ut Eum. 859. Sop h. Ai. 820. Ita v. 975 σφενδόνη de iactu.

V. 1504—1515. O terra, utinam me recepisses, antequam hunc viderem obtinere lectum argentei labri. Quis est qui eum sepeliat, qui eum fleat? Num tu hoc audebis, quum occideris virum, improbe perficere invisum officium pro immani facinore? Quanam laudatio lacrimis iuncta vera pietate operam dabit viro divino?

V. 1506. δροίτη ἀργυροσ. dicitur vas, quo lavabatur Agamemno, quod antea λέβης 1088. Vox δροίτη de eodem Ch. 999. Eum. 633. — χαμεύνη, σιτῖς καὶ ἡ ταπεινὴ κλίνη. καὶ χαμεύνης ὁ χαμαὶ κοιμώμενος Hesych. Vox χαμεύνη Theocr. XIII, 33 de humili lecto, idem quod χαμαιευνή, ut χαμεύνης idem quod Homeri χαμαιευνής Hom. II. XVI, 234. BOTH. Cf. ad v. 1410.

V. 1507. Sepulcro et lamentationibus egebant mortui ut testimonio honoris, quo apud superos haberentur, quum apud inferos ab illo omnis honor penderet. Utrumque igitur officium ab Ulysse exigit Elpenor Hom. Od. XI, 72. Propterea maximopere conqueritur Electra sepultum esse patrem sine lamentationibus et sine comitatu civium Ch. 431 sqq., id quod constituit Clytaemnestra v. 1519.

V. 1510. ἄχαριν χάριν ut Ch. 42. Egebat hoc officio Agamemno, quod tamen a Clytaemnestra sibi invisa expletum non poterat esse ei non invisum.

V. 1512. *μεγάλα ἔργα*, facta quae iustos fines excedunt, ut *μεγαλόμητις* de superbo dictum v. 1387. Cf. Theb. 565.

V. 1513. *ἐπιτύμβιος αἶνος*] idem quod *ἐπιτύμβιος θρηνηρός* Ch. 334 vel *ἐπιτυμβίδιος θρ.* ib. 342. Tales lamentationes proferre laudem eius, qui defletur, vides in Choephororum loco.

V. 1514. *αἶνος ἰάπτων ἐπ' ἀνδρῶν*] laus viro iniiciens telum dicti, *τόξευμα* vel *βέλος ἐπέων*, solita metaphora. Omissum est id quod illicitur, ut quod facile subaudiatur. Structura ut Theb. 544 *ὡς πλείστ' ἐπ' ἀνδρῶν τῶδ' ἰάπτεσθαι βέλην*. [*ἰάπτων* neutraliter dictum ut Suppl. 547. HERM.] Displicet ratio eorum qui iungunt *ἰάπτων ἀληθεία*, haec enim vox divelli non potest a *πονῆσει*, ut qua designetur natura operae adhibitae.

V. 1516—1526. Tuum non est commemorare hanc curam; a nobis occisus ille a nobis sepulcro tradetur; non inter lamentationes familiarium, sed Iphigenia filia blande, ut decet, patri obviam profecta ad flumen luctus eum amplexa osculabitur.

V. 1519. [*τῶν ἐξ οἴκων* de domesticis dictum; sequebatur autem, ut conici potest (nam post hunc duo versus excidisse antisystema docet), neque alios patiemur comitari funus. HERM.]

V. 1522 sq. *ἀσπασίως θυγάτηρ ὡς χρεή*] Denuo habes acerbam Clytaemnestrae ironiam, qua non opus esse contendit Agamemnoni lamentationibus, quippe quem blande recipiens laetum redditura sit filia. Scilicet expectat Clytaemnestra molestissimum fore Agamemnoni Orcum intranti adspectum umbrae filiae a se necatae sibi quae propter hoc infensae, ut cui vox vi esset coercita in sacris peragendis ne execrationes funderet (v. 221). Notum est manere mortuis odium, quod vivi conceperunt, ut Aiaci invidia in Ulyssem Od. XI, 543 sqq.

V. 1525. *πόρθμευμ' ἀχέων*] Acheron dictum ab *ἄχσει*. cf. Licymn. fr. 2. Quem umbris transgrediendum esse vide Theb. 856. Cf. v. 1119.

V. 1527—1533. Ignominia [criminatio] haec venit pro ignominia; difficilia sunt discretu. Aufert auferentem et poenam luit occisor. Manet manente per aevum auctoritate Iovis lex, qua patiendum est ei qui egit. Legitimam enim execrationum stirpem quis est qui eiiciat ex aedibus? Adhaeret, ut adiungat sobolem.

V. 1527. *ὄνειδος*] res quae ignominiam affert, Theb. 539. Ch. 495.

V. 1528. *δύσμαχα* cett.] Victoriam in earum pugna decernere difficile est. Concedit chorus et in Agamemnone et in Clytaemnestra haerere sceleris maculam; confitetur difficile esse decretu, in quonam sit maior impietas. Id vero certo scit, quum in omnibus generis huius fatis par pari retributum, mors semper morte multata sit, manere hanc legem, dum maneat Iovis auctoritas. Ex quibus efficitur idem instare Clytaemnestrae, neque expectari posse, ut quis genium illum, qui novas semper caedes excitaturus sit, ex aedibus eiiciat. — *δύσμαχος* debellatu difficilis

Prom. 921. — *ἔστί, ταῦτα τὰ ὀνείδῃ*. Is qui decernit non est chorus, sed numen quod pugnam gubernat (Cf. Theb. 414).

V. 1529. [Herm. cum aliis haec ita intelligit: aufert Clytaemnestra auferentem, luitque qui occidit. Recte vero Naegelsbach. p. 16 „Subiectum, inquit, verbi *φέρειν* est ὁ *καίων*, non Clytaemnestra; nam in his verbis inest talionis in infinitum reciprocantis quasi formula, continens legem, qua nititur vis *ἀλάστορος* semper in Atridarum genere saevientis. Sensus est igitur: qui caedem vindictae causa facit, auferentem ille quidem aufert, atque caede quam ipse facit ab altero factam caedem ulciscitur, sed quoniam quam poena culpam persequitur, eius ipse fit reus, ipse quoque poenam luit.“ Chorus quod in strophā dixerat, accuratius hic in antistrophā persequitur, eoque res in huius carminis fine perducta est, ut Agamemnonem iustam appareat luisse poenam, novo vero scelere commisso ultionis moveatur expectatio. E.]

V. 1533. *κεκόλληται* cett.] adhaeret ita, ut etiam sobolem suam adiungat aedibus. Illa generis execrationum soboles est nova caedes, quae minatur Clytaemnestrae. *κολλᾶν*, arctissime coniungere, de materia iungenda ut exstruat aedes Pind. Ol. V, 13; de componendo carmine Nem. VII, 78. Itaque *κεκολλησθαι*, coniunctum esse, cohaerere, adhaerere. *προσάπτειν* vero non esse adhaerere, quod somniant interpretes, sed admovere, adiungere, docet usus vocis *ἄπτειν* v. 1577. Ch. 868. Eum. 307. Qui quum non intellexerint accusativum esse *γένος*, pendentem a *προσάψαι*, variis coniecturis turbaverunt locum. [Probavit hanc explicationem Naegelsbach, qui nimia vulgatae scripturae religione ductus non vidit orationem esse obscuram et parum aptam. Mire etiam Herm., qui *προσάψει* edidit, explicat; „confirmans chorus quod dixerat, non pellendam domo fuisse et neci tradendam filiam, graviter addit, prolem adspectu cum parentibus esse coniunctam.“ Talionis lege commemorata, ex qua Clytaemnestrae poena est persolvenda novo scelere perpetranda, chorus (secundum Blomfieldii correctionem *πρὸς ἄτῃ*) ita pergit: quis tandem hanc dirarum progeniem poterit ex aedibus eiicere? Nemo sane, domusque quasi affixa est exitio. Eodem modo in strophā dixerat *πλίνοντος οἴκου* et *δέδοικα' δ' ὄμβρου κτύπον δομοσφαλῇ*. E.]

V. 1534—1544. In hanc vaticinationem cum veritate pervenisti. Equidem pactione cum genio Plisthenidarum facta haec quidem probare volo, etsi vix tolerabilia; in futurum vero ut relicta hac domo aliud genus conterat necibus domesticis. Sufficit mihi parva possessio, modo mutuarum caedium rabiem ex aedibus tollam.

V. 1534. [Nunc recte opinione auguraris de iusta Agamemnonis vindicta et domus genio, qui caedem ex caede parat. Ego vero hunc Plisthenidarum genium ex aedibus tollam. E.]

V. 1536. Nunc Plisthenidae dicuntur ut v. 1570 iidem qui antea Tantalidae v. 1436, et Pelopidae v. 1568. Quum Atreus pater di-

serte dicatur Agamemnonis v. 1558, Plisthenem in maiore quopiam loco in generis tabula ponendum esse apparet, ut aut Pelopis pater aut filius ab Aeschylō habitus sit. Puto filium et id revera esse ex antiquissima fabulae forma repetitum. Pelopis proles imperium suum auget, transfert ab Elide in Argos et Mycenae, ut nunc penes eam sit summa in Peloponneso auctoritas; hanc auctam potentiam (πλεῖον σθένος) vocabulo Πλεισθένους designatam reperire mihi videor.

V. 1537. ὄρκους τίθεισθαι τινι, pacisci cum aliquo, ut ὄρκω-
μοτήσας τῷ σὺ στρατῷ Eum. 764. — τὰδε μὲν, caedem Iphige-
niae, quae me gravissime laesit. [At Iphigeniae caedem ipsa est
ulta. Pactionis ratio postulat, ut ab utraque parte aliquid praestetur;
ea igitur conditione Clytaemnestra genium iubet ex aedibus
exire, ut ipsa Agamemnonis caede contenta praesentem rerum con-
ditionem ferat neque longius progrediatur. Cogitat vero de Oreste,
quem se interficere nolle significat, ut ex iis apparet quae adiungit,
se modicis facultatibus fore contentam, modo mutuas illas caedes
exturbare ex aedibus liceat; expectare enim poterat aliquando Ore-
stem patrimonium esse repetiturum. Quamquam vero Clytaemnestra
talionis legem agnoscit, tamen ipsa non metuit, quia genius ille est
Πλεισθενιδᾶν et sui, ex alia gente ortae, potestatem non habet,
eademque de causa pactionem illam inire potest, quia Iphigeniae
mactationem ulta simul Atrēi ἀλάστορι satisfacit, qui ita tantum
novam caedem pararet, si Aegisthus Agamemnonem interfecisset. E.]

V. 1538. ὃ δὲ λοιπὸν] quod vero reliquum est. Alibi ἐς τὸ
λοιπὸν. — ἴοντα τρέβειν pendet ab ἐθέλω.

V. 1540. αὐθένταισι] iis necibus in quibus domestica cae-
des perpetratur. Licet enim vulgari usu quemvis occisorem designet
αὐτοκτεντής, apparet tamen e voce αὐτὸς initio cogitatum esse de eo,
qui suorum aliquem occidit. Cf. ad v. 1050. Scilicet antiquissimo
tempore nulla aliarum caedium habebatur ratio. Simili ratione vo-
cis parricidae notio amplificata est.

V. 1542 sqq. ἀπόχρη, ἐξαρκεῖ Hesych. — ἀλληλοφόνου
μανίαι, ut ἔρως αἵματολοιχός v. 1446.

Exodo v. 1545—1644 exhibetur Aegisthus accedens cum
manu satellitum, laetans de caede et glorians se esse eius auctorem,
vindictam fratrum quos trucidaverit Atrēus, ultorem exsilii, quo
eiectus sit ab Agamemnone (— 1579). Cui adversatur chorus, tu-
multum populi minatus, ignaviam Aegisthi qui regem, de cuius caede
iactationes fundat, ipse occidere non sit ausus, aspernatus. Ad quae
minis respondet Aegisthus imperium occupaturus; chorus vero ab
Oreste ultionem et liberationem expectat (— 1618). Quibus conci-
tatus vim choro inferendam parat Aegisthus, quem ab hac retrahit
Clytaemnestra, neque tamen tacet invidia chori et Aegisthi; Clytae-
mnestra vero haec parum curans monet, ut arcem occupet (— 1644).
— Tres sunt huius scenae partes, prima oratio Aegisthi, secunda
chori et Aegisthi altercatio, tertia eadem ad iram et vim aucta, quo
sensu commoto finitur tragoedia.

V. 1545 — 1579. Video iam exsultans divinam vindictam apparentem in nece huius mortui (— 1550). Atreus enim de imperio certans eiecit fratrem Thyestem, qui supplex reversus ab illo receptus est; sed horrendis epulis e filiorum carne paratis deceptus, quam quum se comedisset intellexisset, toti Pelopidarum generi perniciem imprecatus est (— 1570). Haec est caedis huius causa, quam ego suscepi, quia me infantem cum patre eiecit Agamemno; adulter reversus sum, insidias struxi, quae quum successerint, vitae fastigium adeptus sum (— 1579).

V. 1545 — 1550. Salve dies iustitiae! Nunc deos vindices humani sceleris curam habere dicere possum, quum in reti Furiarum iacentem videam hunc virum luentem poenas paterni facinoris.

V. 1548. *πέπλος Ἐρινύων*] dicitur tunica pernicio, quia hac arte execrationes Thyestis ratas faciunt Furiae, cf. v. 1075 sqq.

V. 1550. *χερὸς μηχανή*] id quod callide perfecit manus. *μηχανή* pro *μηχάνημα*, ut *σφενδόνη* pro *σφενδόνησις* v. 975.

V. 1551 — 1554. Atreus enim huius terrae rex, huius pater, patrem meum Thyestem suumque fratrem certans de potestate in exilium egit.

V. 1552. *ὥς τορῶς φράσαι*] respicit eam, quae praecedit, disertam patris utriusque et filii utriusque mentionem.

V. 1553. *ἀμφίλεκτος*] Cf. ad v. 848. Vides Atreum regnare et tamen certare de potentia cum Thyeste. Itaque Thyestem apparet conatum esse sibi vindicare imperium, eamque fuisse causam, cur eum eiecerit Atreus. Sed adest etiam alia causa, de qua tacet Aegisthus, adulterium Thyestis, designatum v. 1151. Neque tamen haec discrepant, modo totum intellexeris fabulae antiquae connexum. Referunt poetae Thyestem dedisse operam Aëropae, ut eius ope potiretur ove aureo vellere praedita, quam possidebat Atreus (Eur. Electr. 720. Orest. 812). Hac ove aurea vix quidquam designatum esse potest nisi divitiae Atridarum, inter quos Thyestem ovium gregibus abundare dicit Homerus (Il. II, 106). Ove divitiae eadem ratione, qua sceptro Homérico imperium designatur. Iam satis patet divitias esse optimum imperii fundamentum, quas si Aëropae ope Atreo subtrahere poterat Thyestes, facile perventurus erat ad ipsam potentiam. Quod consilium quum detexisset Atreus, eiecit fratrem. Divitiarum usum vide ad v. 1608.

V. 1555 — 1561. Et supplex ad focum quum rediisset miser Thyestes, vita ei concessa est tuta, at improbus huius viri pater meo patri ut hospitale officium magnam liberaliter instituere visus hostiarum mactationem, apposuit epulas carnis liberorum.

V. 1555. Vi eiectus iam sine armis supplex Thyestes Atreo se tradidit, per focum eius tutelam implorans. Supplicem occidere nefas habebatur; itaque eum comiter recepit Atreus, tutum a mortis periculo. At adulterii haud oblitus crudelem paravit ultionem. — *πρωτόπαιος ἑστίας* ut Ulysses apud Alcinoem Od. VII, 153, e communi more, quia focus sanctissimus erat aedium locus, ubi

summa erat violentiae in eum, qui ibi consederat, committendae religio.

V. 1556. *μοῖρα*, vitae conditio.

V. 1560. *κρεουργὸν ἦμαρ*] die in quo carnis multitudo est paranda, idem fere quod *βούθυτον ἦμαρ* Ch. 261. — Aliqua-
tenus respondet Romanorum visceratio, carnis distributio, quae fieri solebat in sollemni festivitate, et praecipue in feriis Latinis.
STANL.

V. 1562 — 1570. Extremos pedum et manuum digitos abscon-
debat, ille vero ignarus sumens, comedit cibum perniciosum, ut vi-
des, generi. Ac deinde intellecto facto nefando lamentatus est car-
nem evomens mactatam recidit, fortunamque intolerabilem Pelopidis
imprecatus, epularum horrorem iungens cum exsecratione, ut ita
intereat omnis Plisthenis proles.

V. 1562. *ποδῆρη*] pedibus apta, id est digiti qui pedibus
quasi adhaerent. cf. ad v. 866. — *κτένας*, pectines extremos
manuum.

V. 1563. [Hyginus fab. 88 qui quum vesceretur, Atrous imperavit brachia et ora puerorum afferri. Si-
millis est narratio Herodoti I, 119 τοῖσι μὲν ἄλλοισι καὶ αὐτῷ
Ἀστυάγει παρεπιθέατο τράπεζαι ἐπὶ πλεῖται μηλείων κρεῶν, Ἀρπαγῷ
δὲ τοῦ παιδὸς τοῦ ἑαυτοῦ πλὴν κεφαλῆς τε καὶ ἄκρων χειρῶν τε
καὶ ποδῶν τὰλλα πάντα· ταῦτα δὲ χωρὶς ἔκειτο ἐπὶ κανέῳ κατα-
κεκαλυμμένα. Ut hic convivis singulis singulae mensae apponuntur,
ita apud Aeschylum convivae commemorantur ἀνδρακάς καθήμενοι,
et ut apud Herodotum eae partes, ex quibus humanae carnes agnosci
potuerint, χωρὶς iacent; similiterque Hyginus rem narrat, idem ut
Aeschylus diceret, ἀνευθεν nonnulli scripserunt. At Aeschylum
aliter rem narrare non solum inde intelligitur, quod monstratas esse
illas partes Thyesti non commemorat, sed maxime inde, quod eam
partem, ex qua optime pueri potuerint agnosci, caput, et apud Hy-
ginum et apud Herodotum commemoratum, Aeschylus hic omittit.
Videtur igitur Atrous pedes et manus texisse superpositis (ἀνωθεν)
carnibus, quibus comesis ipse rem agnovit, ἀγνοία λαβὼν — κα-
πεῖτ' ἐπιγνοὺς ἔργον. E.]

V. 1565. *ἄσωτος*, perniciosus Soph. Ai. 190. — ὥς ὀφθαλμοῖς,
ut apparet. Aptissima est haec mortui Agamemnonis designatio in
mentionem epularum Thyestis, in quibus eius ansam collocat Aegi-
sthus. Vides hunc ubique revertentem ad mentionem Agamemnonis,
v. 1549, 1551, 1558, 1571.

V. 1568. *μόρον ἄφερτον* Ch. 441.

V. 1570. Totius generis interitum praedixit etiam Oedipi exse-
cratio Theb. 690, 695, 709, 787. Vides Plisthenis nomen in genere
tam late patere quam Pelopis, ut ab hoc proxime abesse iudicandus
sit. Ille enim *μόρος ἄφερτος*, quem Pelopidis imprecatur Thyestes,
est haec ipsa exsecratio, quae toti generi minatur.

V. 1571 — 1579. Haec est eius necis causa, ego vero sum iustus

eius auctor. Tertium enim filiorum me cum patre expulit, quum parvus in fasciis versarer. Adultum iustitia reduxit, e longinquo eum aggressus sum, omne parans perniciosi consilii artificium. Ut nunc vel mors mihi esset grata, quum hunc captum viderim retibus iustitiae.

V. 1572. *ῥαφεὺς φόνου*] ut Hom. Od. XVI, 422 *Τηλεμάχῳ θανάτῳ τε μόρῳ τε ῥάπτεις*.

V. 1574. Cognoscimus ex his bona pace Thyestem vixisse Argis tertiumque progenuisse filium post illud Atrei facinus, usque dum ab Agamemnone eiectus sit. Quod quum factum esse non possit sub imperio Atrei, quod non ferendum erat Thyesti post talē facinus, demonstravi ad v. 1050 occisum esse Atreum ab irato Thyeste et potentiam regiam ab hoc occupatam, donec ab Agamemnone recuperata sit. Tacet Aegisthus de hac caede Thyestis, quia omnino tacet de sceleribus, quae Thyestes commisit, ne ius suum ipsius infringat. [At Atrei scelus Agamemnonis demum caede expiatur.]

V. 1576. [Non recte quidam *Θυραῖος ὢν* de exule Aegistho dictum esse putant. Immo, ut alii viderunt, hoc dicit Aegisthus: et hunc virum interemi, quamquam caedi non interfui, quum totum eius occidendi consilium ego excogitaverim. *E*.]

V. 1577. *δυσβουλία* dici solet de malo consilio, quod ei, qui hoc cepit, perniciosum est, ut Theb. 802. Soph. Ant. 95, 1269. Hoc loco de consilio alii pernicioso.

V. 1578. *καλὸν* cett.] Quum id perfecerim, quod principale erat vitae meae munus, morte decora obirem, si obeundum esset. Similis sententia v. 517.

V. 1579. *ἰδόντα* post *ἐμοί*, ut *κλύουσιν* post *μοι* Ch. 411. — Hoc loco *ἰδόντα* pertinet ad *τὸ κατθανεῖν*, *ἐμοί* ad *καλόν*.

V. 1580—1585. Aegisthe, superbiam in ignavis sperno. Tu ais te sponte hunc virum occidisse, et solum esse huius caedis miserrimae auctorem; aio iuste tuum caput non evitaturum esse populi execrationem et lapidationem.

V. 1580. *κακός*, ignavus, ut 1613, 1636. Non ut de malis dictum intelligendum videtur *ἐν κακοῖσιν*. Neque enim ipse in mala re versabatur Aegisthus, et si superbiam in alienis malis ostensam vituperaturus esset chorus, aptius fuisset hoc addere.

V. 1583. *ἐποικτος*] lamentandus, alibi non exstat, sed hoc loco aptissimum et optime ad leges analogiae formatum est. *ἄξιον οἴκτου* Gl. Farn. *ἐποικτιστον* v. 1180.

V. 1584. *οὐ φημ*] Asyndeton, quod offendit nonnullos, optime exhibet directo contrariam chori sententiam, quae alteri opponitur, nulla intercedente particula, quae disertam hanc diversitatem infringeret. [At vide not. crit.]

V. 1585. *δημοῖφι φεῖς ἀραί*] execrationes quae crescentes e verbis transeunt in actum, in lapidationem. De qua dixi ad v. 1076. De voce *δημοῖφής* cf. ad v. 905.

V. 1586—1593. Dicis haec ad inferiorem remum collocatus,

quum eorum sit navis arbitrium qui iugo insident; agnosces, quam seni sit molestum doceri, si sapere iussus est. Vincula vero et ieiuni dolores optime vel senectutem docent et mentem curant. Nonne vides haec videns? Noli calcitrare adversus stimulos, ne feriendo labores.

V. 1587. τῶν ἐπὶ ζυγῶ] dictum de iis remigibus, qui propius absunt a media navis parte. Tres sunt remigum ordines Schol. Arist. Ran. 1101: ἦσαν δὲ τρεῖς τόξεις τῶν ἑρετμῶν, καὶ ἡ μὲν κάτω θαλαμῖται, ἡ δὲ μέση ζυγῖται, ἡ δὲ ἄνω θρανῖται. Thalamitae sub thranitis, zygitae ab interiore utrorumque parte sedebant; thalamitae igitur etiam zygitis sunt inferiores, qui si ipsi thranitis, moventur tamen liberius quam hi, qui ab altera parte ipsos ab altera navis tabulam habent. Fateor tamen artificiosioremi mihi videri hanc explicationem; probabilius est de biremi cogitavisse Aeschylum, ibique superiorem ordinem dictum esse zygitas. Schol.: οἱ γὰρ ζυγοὶ τῶν θαλαμῶν ἄνωθεν εἰσι.

V. 1588. διδάσκεισθαι] cf. v. 1386.

V. 1589. σὺ φρονεῖν εἰρημένον· προσταγὲν αὐτῷ. Gloss. Farn. Nominativus absolutus, qui sollemnis est in usu participiorum a verbis impersonalibus descendentium.

V. 1590. καὶ τὸ γῆρας] accusativus pendens a διδάσκειν: vel senectutem, cui molestius et difficilior est discere.

V. 1592. ἱατρομόντις, qui ex divino afflatu artem medendi callet, ut Apis Suppl. 263 et ipse Apollo Eum. 62. Vides Aegisthum huius medicinae mentione irridere chorum.

V. 1593. πρὸς κέντρα cett.] Cf. Prom. 343 πρὸς κέντρα πῶλον ἐκτενεῖς. — παίσας, ne si pelle feris stimulum, vulnere accepto dolorem sentias.

V. 1594—1596. Tu mulier, redeuntes e proelio domi sedens exspectans, lectum viri turpans simul, viro imperatori hanc necem molitus es?

V. 1595. [οἰκουρός. Vide v. 1182 sqq. Eur. Heracl. v. 698 αἰσχρὸν γὰρ οἰκούρημα γίγνεται τόδε, τοὺς μὲν μάχεσθαι, τοὺς δὲ δειλὰ μένειν. E.]

V. 1597—1601. Haec etiam verba fletum progignent. Orphei contraria est lingua tua. Ille enim omnia voce ad laetitiam duxit: tu excitans stulto latrare ducere: superatus vero mitior apparebis.

V. 1598. Orpheum pisces et aves cantu convocantem exhibet Simonid. fr. 9. Anal. I, 122, convocantem feras et arbores Eur. Bacch. 562, moventem rupes et mulcentem omnia quae velit Eur. Iph. Aul. 1212. Propterea dicitur pater carminum Pind. Pyth. IV, 176, eiusque carmina pulcherrima omnium habentur, quae audire possit aliquis, Eur. Med. 543. Perficit haec omnia vi ab Apolline sibi concessa, quae tanta est, ut vel ipsam mutare possit rerum naturam carminibus, sane excedens fines humanae potestatis. In hac vi mutandae rerum naturae posita est origo cogitationum tum de incantationibus ab Orpheo repetitis, quarum meminit iam Euripides

(Cycl. 646), tum de Orphica ratione colendi deos, qua dissolvuntur definiti deorum mores et certa indoles, omnesque res divinae ad symbola et allegorias referuntur. Quae accuratius exposui in articulo de Orpheo rebusque Orphicis in Univ. Encyclopaedia exhibitio.

V. 1600. *νηπίοις ὑλάγμασιν* pertinent ad *ἔξορίνας: ἄξει* i. q. *ἀχθήσει*.

V. 1602—1607. Cur igitur virum ex ignavo animo non ipse occidisti, sed mulier, quae terram gentisque deos polluit? Vivit vero Orestes, ut reversus huc bona fortuna hos ambos interimat. [Quum Aegisthus vss. 1576. 1577 et interemisisset se Agamemnonem, et totum consilium excogitasse dixerit, quod repetit chorus vss. 1581. 1582 *κατακτανεῖν, βουλεύσασθαι*: alterum exprobrat chorus vss. 1586—1598, consilium viro indignum fuisse, ex quo ignavus, ut mulier domi sedens imperatori ex bello revertenti insidias struxerit; alterum hic ei crimini vertit, quod caedem ignavo consilio machinatus non ipse perfecerit, sed mulier virum occiderit. Denique ut v. 1585 populi lapidationem, sic hic Orestis vindictam minatur. *E.*]

V. 1604. *μίσμα*] Athenis lege cautum erat, ne publica templa ingrederetur adultera. Demosth. Neaer. p. 1374. Cui crimini in Clytaemnestra accedebat scelus caedis. Itaque dicitur ab Oreste *πατροκτόνον μίσμα καὶ θεῶν στέγος* Ch. 1028.

V. 1605. In his aperte respicit chorus praedictionem Cassandrae v. 1239. — *βλέπει φάος* Pers. 299. [*ἄρα* non esse interrogantis, sed graviter affirmantis, monet Franzius, citans H. L. Ahrentis librum De crasi et aphaeresi p. 7. — „Loquitur coryphaeus aversus ab Aegistho; alioquin non τοῖνδε, sed ὑμῖν diceret.“ HERM.]

V. 1608—1615. Dolus mulierem decebat; equidem suspectus eram ut inimicus vetustus. Huius vero divitiarum ope conabor regere cives, eumque, qui non obediet, molestiis adiungam ut equum contumacem, caligo et fames eius animum emollient. [Quod chorus dixerat *τί οὐκ αὐτὸς ἡνάρξεις, ἀλλὰ γυνή ἔκτεινε*, id Aegisthus primis duobus versibus respicit. Deinde quod chorus minatus mentionem Orestis fecit, parum se eius vindictam curare Aegisthus significat, sed Agamemnonis opibus, Orestis patrimonio, potitum cives imperio esse contenturum, seditiosos catenis coerciturum. *E.*]

V. 1608. Dolum efficere omnino melius decet mulierem quam virum, et in hac re necessarium erat, quia, si adfuisset Aegisthus in conspectu Agamemnonis, suspicionem is concepisset omnique eum nocendi occasione privavisset. — *πρὸς γυναικός* v. 570.

V. 1611. *χρήματα* numero plurali positum utrique tragico semper divitias designat. In divitiis potentiae viam cernit Aegisthus, ut Thyestes Aëropes ope Atrei divitias sibi paraturus fuerat, de qua re dixi ad v. 1553. Ante omnia enim locatis satellitibus opus erat tyranno, neque adhuc habuerat Aegisthus, quo his stipendium solveret. Tamen locavit et iam secum adducit: id quod apparet e v. 1613.

V. 1613. *ξενύω βαρβαίσις*] subaudi *ξενύλαιοι*. Cf. Prom.

462 *πᾶξευξα* *πρῶτος ἐν ζύγοισι κνώδαλα ξεύγλαισι δουλεύοντα*. Nihil est, quod *ὀδοῖσι, ἀνάγκαις, ἄταις, πημοναῖς, πληγαῖς*, alia afferunt interpretes. In tali sermone id tantum subintelligi potest substantivum, quod et forma et sensu proxime abest ab ipso verbo. Itaque ne sufficeret quidem *σειραῖς*, quod attulit alius, neque de hoc cogitari potest, quia diserte dicitur differre ratio equi *σειραφόρου* ab eo qui his iunctus est loris. — *οὔτε μὴ σειραφόρον κριθῶντα*, accusativus designans eam conditionem, quae efficitur eo, quod declarat verbum, ut non sit funalis lasciviens equus. *σειραφόρος* equus funalis iugalibus additus, cui minor est trahendi labor.

V. 1614. *κριθῶντα*] Scholiastes: *οὐχ ὑποξεύξω τὸν μὴ πειθαρχοῦντα ὡς κριθῶντα πῶλον, ἥγουν πλόνα ταῖς κριθαῖς καὶ τρυφῶντα, ἀλλὰ συγκλείσας καὶ λιμῶνται ἐάσας πρᾶνῶ*. — *δυσφιλῆς* v. 1191. Invisa fames opponitur lasciviae equi bene hordea nutriti.

V. 1615. *ξύνοικος*] fames caligini in vinculis. Ita *κόνις* *πηλοῦ ξύνουρος* v. 473.

V. 1616—1618. Tune mihi eris Argivorum tyrannus, qui quum molireris mortem, ipse hoc opus perficere non ausus es?

V. 1616. *τύραννος* [Respicit Aegisthi verba *πειράσσομαι ἄρχειν πολιτῶν*, et quod ille dolo non vi fuisse Agamemnonem interficiendum dixerat. Cum irrisione igitur eum qui insidias quidem struere, aggredi vero adversarium ipse non ausus sit, imparem esse imperio obtinendo declarat. — *ὡς δὴ*, tu scilicet mihi rex Argivorum eris. De his particulis *ὡς δὴ* videndi Seidlerus ad Iphig. Taur. v. 1304, et Schneiderus ad Platonis Civit. I, p. 36. HERM.]

V. 1617. *οὐκ — οὐκ*] fortis negatio in vocabulo repetito posita, quae decet concitati animi orationem. Idem Suppl. 884 *ὀλκὴ πλόκαμον οὐδὰμ' ἄζεται*. Et Soph. Trach. 1014: *οὐκ ἔγχοις τις ὀνήσιμον οὐκ ἀποτρέψει*. Cf. Herm. Soph. Antig. 5.

V. 1618. *αὐτοκτόνως*] ita ut ipse eum occideres. Solet haec vox dici de iis qui cognatos occiderunt, ut de fratre fratrem interimente Theb. 681, 805, et ita *αὐτοκτονεῖν* ib. 734. Soph. Ant. 56. De qua re hoc loco non cogitandum.

V. 1619 — 1624. „Atqui mihi placere facta non verba cito experieris.“ — „Age, commilitones, aggrediendum est opus.“ — „Age, gladio districto unusquisque utatur.“ — „Et ego quoque districto gladio mortem non refugio.“ — Accipio omen, fortunam exploremus.

V. 1619. [Quum chorus negaverit Argivorum tyrannum fore eum qui *δράσαι τὸδ' ἔργον* non ausus sit, Aegisthus Mihi vero, inquit, num placeat agere non dicere, exsequi quod sum minatus, statim cognosces. His dictis nondum gladium stringit, sed satellitibus mandaturus est ut senes in catenas coniiciant, τὸν δὲ μὴ πειθάνορα ξεύξω βαρεῖαις, cui quum se restitutum esse responderit chorus eo qui excidit versu, ille v. 1621 se ad sa-

tellites convertit. Tum demum v. 1622 senes gladios stringunt, v. 1623 Aegisthus. *E.*]

V. 1621. *λοχῖται*] satellites Aegisthi, quorum cohorte circumdatus in arcem venit eam occupaturus. Eodem hoc nomine hi designantur Ch. 768, qui ib. 769 *δορυφόροι ὁπάοντες*. [Herm. satellitibus circumdatum esse Aegisthum negat, hastatos istos non plures esse quam duos ministros. Hoc falsum esse res ipsa monstrat. Vide Wieselerum in Notitiis litter. Gotting. a. 1854 p. 144 sqq. *E.*] — *ἔργον*, sc. pugnae. *οὐχ ἐκᾶς*, adest, ut Soph. Oed. Col. 1668. Cf. Phil. 26. Ag. 406.

V. 1622. *πρόκαπον ἔχων τὸ ξίφος· ἀντὶ τοῦ γυνόν.* Suid. Cf. Eur. Orest. 1477 *πρόκαπον ξίφος ἐν χερσὶν ἔχων*. STANL.

V. 1623. *οὐκ ἀναίνομαι*] ut exprobrationem timiditatis refellat, iam gloriatur Aegisthus nihil se curare mortem; ne veritus quidem hoc verbum male ominatum; quam imprudentiam statim in rem suam convertit chorus.

V. 1624. *τύχην αἰρούμεθα* capimus nobis fortunam, Suppl. v. 380 *καὶ τύχην ἐλεῖν*.

V. 1625—1633. Nullo modo, vir mihi carissime, alia faciamus mala. Haec etiam demetere est infaustae messis; satis malorum adest; ne amplius sanguine adspargamur. Prudentis consilii expertem esse regnantem non decet. Redeatis iam, senes, in domus vestras sine malo. [Sufficiant quae passi sumus, et profecto, ut horum satis sit malorum] infauste sumus afflicti gravi genii ira. Haec est mea sententia.

V. 1625. Clytaemnestram, cuius superbia metu novarum caedum, quas paraturus sit genius infensus (v. 1534 sqq. 1568), fracta est, retinet Aegisthum a vi senibus inferenda. Quod sunt qui abisse putent reginam ineunte hac scena post v. 1542, et iam accurrere, neque placet hic cursus huc illuc sine ratione directus neque omnino statui potest res. Quomodo abire poterat accedente Aegistho, quem expectabat (v. 1398), abire eo ipso temporis momento, quo advenit ille? Praeterea quo abisset? Patet tota domus, conspicitur intus corpus Agamemnonis, neque nunc is est rerum status, quo securae in conclavibus mulierum condant regina; imo in discrimine versantur omnia, usque dum arce potitur Aegisthus.

V. 1626. *πολλὰ δύστηνον*] valde infaustum, ut *πολλὰ μὲν τάλαινα* v. 1254. [Eodem modo haec Karsten. explicat, ita vero non *πολλὰ*, sed *κάττα* dixisset poeta. Mirum vero potuisse quosdam coniungere aut *ἀλλὰ καὶ τάδε πολλὰ ἑξαμῆσαι*, *δύστηνον θέρος ἐστίν*, aut *ἀλλὰ καὶ τάδ' ἑξαμῆσαι πολλὰ ἐστίν*, *δύστηνον θέρος*: usitata enim locutio *ἑξαμῶν θέρος* docet unam esse veram Hermannii explicationem *ἀλλὰ καὶ τάδε πολλὰ ἐστίν ἑξαμῆσαι δύστηνον θέρος*, sed haec quoque satis multa sunt, ut inde tristem messem metamus. Haec quum dicit non est putanda vindictam interfecti Agamemnonis praesagire, sed tristem rerum statum conqueritur hoc loco, ut v. 1537 *τάδε μὲν στέργειν δύστηντά*

περ οντα, quem profecto laetum dicere non potuit ea quae ipsum maritum necare fuerit coacta. E.] — *θέρος*. Cf. Pers. 821 ὕβρις γὰρ ἐξανθοῦς ἐκάρπωσε στάχυν ἄτης, ὅθεν πάγκλειτον ἐξαμὴν θέρος. Eur. Ino fr. 13, v. 4 ἔπειτ' ἀμᾶσθε τῶνδε δύστηνον θέρος. Cf. Bacch. 1316.

V. 1629. *δόμους πεπρωμένους*] ad domus vestras. *πεπρωμένον*, quidquid certa quadam naturae lege alicui assignatum est, id quod optime dicitur de domibus, quae hereditatis iure a patre ad filium transeunt. [Nam, ut Herm. monet, *πεπρωμένους*, quo destinata et propria domicilia significantur, non aliter aptum est huic loco nisi si simul ad regiam domum refertur, quae iam Aegistho, ut regi, sicuti senibus privatae domus, iusta sit habitatio. — Soph. Oed. R. v. 637 οὐκ εἰ σύ τ' οἶκος, σύ τε Κρέων, κατὰ στέγας;]

V. 1631. [*γενοίμεθ' ἂν πεπληγμένοι*, ut Soph. Aiac. v. 588 μὴ προδοὺς ἡμᾶς γένη, Philoct. v. 772 μὴ σαντόν θ' ἅμα καί με πτείνας γένη. Clytaemnestra eandem repetit sententiam. Aegisthum a pugna cum civibus retinet, ne, quum sanguinis iam satis profusum sit, novo sanguine adspargantur; deinde et hunc et Chorum suam quemque domum abire iubet, priusquam vim vi luant, sufficere enim mala praesentia. Denique concludit orationem: nam ut ad ea quae iam passi sumus nova non accedant mala, graviter profecto dei iram infestam sumus experti. Premenda sunt τῶνδε et δυστυχῶς. E.]

V. 1633. *ὦδ' ἔχει λόγος*] cf. ad v. 560, haec est sententia mea. Pers. 345. Ch. 521. Theb. 225. — *λόγος γυναικός*, de auctoritate sententiae muliebris dictum est ad v. 333.

V. 1634—1644. „At hos ita indulgere linguae vaniloquae et talia iactare verba fortunam experturos, an hoc ferendum est?“ — Non Argivorum esset blandiri viro ignavo — „At ego postea quondam te multabo.“ — Non, si Orestis iter huc direxerit deus. — „Scio exsules vesci spe.“ — Superbi, polluens iustitiam, quum hoc liceat. — „Scias te mihi poenam daturum pro hac stultitia.“ — Gloriarere ut gallus prope gallinam. — „„Ne cures vanos hosce latratus; ego et tu regentes hanc domum adornabimus.““

V. 1634. *ἀπανθίλξειν* dictum ut *λωτίζεσθαι* Suppl. 963. [Dictum ut *δρέψασθαι*. HERM.]

V. 1635. *δαίμων, ἡ ἐκάστων τύχη*. Suid. *δαίμονος πειράσθαι* Ch. 513. Cf. v. 1302.

V. 1637. *μέτειμι*] *ulciscar* Ch. 273. — Etsi nunc te mitto morem gerens reginae, tamen suo tempore huius rixae memor ero.

V. 1639. *φεύγοντας ἄνδρας*] Intelligit Orestem, plurali vero utitur, quia hic mos omnium exsulum est communis. De re conferunt interpretes Eur. Phoen. 396 αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας, ὡς λόγος. et Eur. Bacch. 617 ἐλπίσιν δ' ἐβόσκετο. — Schützlius: exsules spe pasci (nunquam non scilicet se in patriam redituros aliquando esse sperantes), paene in proverbium abierat.

Hoc ergo utitur Aegisthus, ut chorum Orestis reditum expectantem irrideat. Scilicet vanam confidebat fore hanc spem, quam ab Oreste quoque foveri expectandum erat.

V. 1642. ἀλέκτωρ] vanitatem et mollitiem obiurgans galli similitudinem affert. Alioqui hac ad designandum animum, qui discordias domesticas foveat, utuntur poetae, Eum. 861. Pind. Ol. XII, 14. Ne hoc quidem ab Aegistho alienum.

V. 1643. ὕλαγμαίων] Idem de chori conviciis dictum v. 1600.

V. 1644. Recte scholiasta: ἐγώ, φησί, καὶ σὺ κρατοῦντες τῶνδε τῶν δωμαίων διαθησόμεθα τὰ καθ' αὐτοὺς καλῶς. Dictio τιθέναι καλῶς sine accusativo ut θέσθαι καλῶς Soph. Creus fr. 321. — κρατοῦντε. Commune Aegisthi et Clytaemnestrae imperium vide Ch. 973 ἴδεσθε χώρας τὴν διπλὴν τυραννίδα. — Per septem annos mansisse hanc tyrannidem, qua populum oppresserit Aegisthus, auctor est Homerus Od. III, 304 κτείνας Ἀτρεΐδην· δέδμητο δὲ λαὸς ὑπ' αὐτῷ· ἐπτάετες δ' ἦνασσε πολυχρύσοιο Μυκῆνης. [„Facit Clytaemnestra finem tragoediae, quoniam chorus, cuius alias hoc officium esse solet, susceptis hac in scena actoris partibus non recte potuit ad perorandum adhiberi. Ad id aptior erat Clytaemnestra, quae nunc quidem, postquam explevit suum in Agamemnonem odium, vacuum motu animum habens, idonea videbatur ad componendam rixam, quae est inter Aegisthum et chorum exorta.“ HERM.]

SCHOLIA.

SCHOLIA CODICIS MEDICEI.

- V. 2. Τῶν κατὰ τὸ μῆκος τῆς ἐτέλας φρουρᾶς.
 ἦν ἐπὶ μῆκος κοιμώμενος.
- 3. πρὸς τὸ φυλακτικὸν καὶ φιλοδέσποτον. τὸ δὲ ἄγκαθεν κατὰ
 συγκοπὴν ἀντὶ τοῦ ἀνέκαθεν, τουτέστιν ἄνωθεν ἐξ ἀρχῆς.
- 6. τοὺς δυναμένους παρὰ τὰ ἄλλα σημαῖναι τοὺς καιροὺς. 5
- 11. τὸ μείζονα ἢ κατὰ γυναῖκα βουλευόμενον γενναῖον· ἢ κατὰ
 ἀνδρὸς βουλευομένης.
- 14. ἢ περισσὸς ὁ γὰρ, ἢ λείπει τὸ ἀλύων.
- 15. οἴκου διαπονουμένου οὐκ ἄριστα ὥς τὸ πρόσθεν.
- 22. δεῖ διαστήματος ὀλίγου ἐνταῦθα, εἰτα ἀνακραγεῖν, ὥς θεα- 10
 σάμενον τὸν πυρσόν.
 ἐκ νυκτὸς ἡμέραν ἡμῖν διδούς.
- 26. τορῶς· μεγαλοφώνως.
- 27. ὥς ἐπὶ ἄστρου ἢ σελήνης.
- 30. πρέπει· διαπρεπῶς σημαίνει. 15
- 31. φοοῖμιον· πρὸ τῆς Κλυταιμνήστρας.
- 32. θήσομαι· οἰκειώσομαι.
- 33. καὶ παροιμία· Ἀεὶ γὰρ εὖ πίπτουσιν οἱ Διὸς κύβοι.
- 36. ἢ βάρος ἐπικείται· ἢ φοβοῦμαι ζημίαν ἐπικεισομένην μοι.
- 48. οὐ γὰρ γλώσση, ἀλλ' ἔργῳ θυμούμενοι. 20
- 49. τοῖς ἔξω τῆς ὁδοῦ. οἵτινες ὑπατοὶ ὄντες, ὀλέσαντες δὲ
 τὸν πόνον τῶν ὀρταλίων, τὸν ἐν τοῖς δεμνίοις τηρούμενον,
 ἐπὶ τῶν λεχέων στροφοδινοῦνται.
- 54. τῶν μηδέπω πετομένων νεοτιῶν.
- 57. ὑπὲρ τῶν μετοικισθέντων νεοσσῶν. 25
- 59. τοῖς παραβήσασι καὶ μετοικίσασιν αὐτούς.
- 62. πολλοὺς μνηστῆρας ἐσχηκίας.
- 63. βαρέα καὶ μὴ ἑῶντα ἀνανεῦσαι τοὺς πίπτοντας.
- 65. διακναιούσης.
 κυρίως ταῖς πρὸ γάμου θυσίαις, νῦν δὲ ταῖς πρὸ τῆς ἀλώ- 30
 σεως μάχαις.

7. βουλευόμενον V.
 12. δοῦσιν M. ἰδοῦσιν R. διδούς V.
 18. fr. Soph. 763.
 26. μετοικίσασιν M. μετοικίσασιν V.

- V. 68. καὶ τὸ μὲν ὥς καὶ πέλει, τὼς ἔσται.
 — 69. λείπει τὸ τίς.
 — 70. τῶν θυσιῶν τῶν Μοιρῶν καὶ τῶν Ἐρινύων, ἃ καὶ νη-
 φάλια καλεῖται.
 5 — 78. τῷ τόπῳ ἐκείνῳ.
 — 82. ἀλάται.
 — 85. διὰ τί.
 — 94. τοῦ ἐλαίου.
 — 96. λείπει κοιμιζομένῳ.
 10 — 100. ἔσθ' ὅτε μὲν.
 — 103. ἥτις ἐστὶ θυμοβόρος λύπη τῆς φρενός.
 — 104. δυνατός εἰμι εἰπεῖν τὸ συμβᾶν αὐτοῖς σημεῖον ἔξιουσιν.
 τὸ ἐν τῇ ὁδῷ ὁφθέν.
 — 105. πείθει γὰρ με ἢ παρὰ θεῶν πίστις μέλλειν καὶ λέγειν,
 15 ὅτι εὖ πράξουσιν οἱ Ἀτρεΐδαι ὅσον ἀπὸ τοῦ σημείου.
 — 107. ὁ γὰρ σύμφυτός μοι αἰὼν, ὃ ἔστι τὸ γῆρας, διὰ τὴν εἰς
 θεοὺς πειθᾶ μόλπην μοι καὶ ἀλκὴν καταπνεῖ, ὃ ἐστίν,
 εἰ καὶ γέρων εἰμι, ὅμως μέλπω τὰ γεγονότα· πέποιθα
 γάρ, ὅτι εἰς πέρας αὐτὰ ἄξουσιν οἱ θεοί.
 20 — 108. τοὺς κρατοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν ἥβην καὶ τὴν ὁμόφρονα
 περὶ τα τακτικά. λέγει δὲ τοὺς Ἀτρεΐδας.
 — 110. πράκτορι· τῷ δίκην εἰσπραζομένῳ.
 — 112. ὁ ἐξοπλίσω λευκός, ὃ ἐστίν ὁ πύραργος.
 — 113. ἐκ δεξιᾶς, ὃ ἐστίν εὐσυμβόλως.
 25 — 114. τοῖς βασιλεῖσι.
 — 115. λαγίναν γένναν τὸν λαγωῖον.
 πολυκύμονα.
 — 116. πρὸς τὸ σημερινόμενον τὸ βλαβέντα.
 — 117. ἐπειδὴ ὁ αἰλινός καὶ ἐπὶ θρήνου λέγεται, φησὶν, ὅτι ἐν
 30 τάξει ὕμνου αὐτὸν λέγει.
 — 121. τεραΐζων· τὰ τέρατα διηγούμενος.
 — 124. κτήνη· κτήματα.
 — 126. μόνον μὴ προτυπὲν ὑπὸ θεῶν τὸ στρατωθὲν τῆς Τροίας
 στόμιον, ὃ ἐστὶ τὸ ἐπὶ βλάβῃ Τροίας στρατευθὲν, ἅτῃ
 35 σκοτίσῃ.
 — 127. τῷ γὰρ οἴκῳ διὰ τῶν κυνῶν Διὸς, ὃ ἐστὶ τῶν ἀετῶν,
 ὀργίζεται Ἀρτεμις διὰ τὸ κύοντα τὸν λαγὼν ἀποκτείνει.
 λοχία γάρ ἐστίν ἡ θεός.
 — 129. συν αὐτῷ τῷ τόκῳ.
 40 τὸν λαγῶν.

1. παρὰ τὸ καὶ R. — Apollon. II, 345. cf. Philol. X p. 358.

9. κοιμιζομένων M. κοιμιζομένῳ corr. Stanl.

26. λαγίναν — γένναν] τὸν λαγῶν R.

35. σκοτίσῃς R. Apparet ἀτμη σκοτίσῃ corruptum esse ex ἅτῃ τις σκοτίσῃ vel ἄγῃ τις σκ.

36. διὰ addidit Stanl.

37. ὀργίζεται. Ἀρτεμις δὲ τὸ M. ὀργίζεται Ἀρτεμις διὰ τὸ corr. Stanl.

38. λοχεία M. λοχία corr. Dd.

- V. 133. τοῖς νεογνοῖς. Χωρὶς δ' αὐτ' ἔρσαι. ἀέπτοις δὲ τοῖς
ἐπεσθαι τοῖς γονεῦσι μὴ δυναμένοις.
- 136. τὰ σύμβολα αἰτεῖ με φάναι δεξιὰ διὰ τὴν νίκην, ἐπί-
μομφα διὰ τὸν χόλον Ἀρτέμιδος.
- 137. τῶν αἰετῶν. 5
- 138. ὥς μάντις.
- 140. ὦ Ἀρτεμι.
- 141. ἀδαιτον· ἣν οὐδεὶς ἔδαισεν.
- 142. σύμφυτον· συγγενικὴν.
οὐ φοβουμένην τὸν ἄνδρα, ἢ τὴν οὐ δέισασαν τὸν ἄνδρα. 10
- 143. ἡ ἐξ ὑστέρον ὀρμωμένη.
- 145. διὰ τὴν νίκην.
- 147. ὁμοφώνως.
- 149. διάφορος γὰρ ἐστὶν ἡ περὶ τοῦ θεοῦ δόξα.
- 154. εἰ τὸ τῆς ματαιότητος ὀφείλει τις ἀποσεῖσασθαι τῆς γνώ- 15
μης, Δία νομιζέτω.
- 156. διὰ τοὺς Τιτᾶνας.
- 157. ὁ Τυφῶς.
- 159. ἐπὶ ἐλπίδι νίκης.
- 162. ὀλοσχερῶς φρόνιμος ἔσται. 20
- 164. Παθῶν δέ τε νήπιος ἔγνω.
τῷ παθόντι.
- 166. τῷ ἀμαρτάνοντι τοῦτο συμβαίνει.
- 170. τὸν ζυγόν. ὑψίζυγος γὰρ ὁ Ζεύς.
- 171. μελίων γὰρ Μενελάου. 25
- 174. περισσεύει τὸ πνεῦμα.
ἐμπαισάσας.
ὁμοφωνῶν.
- 175. Νηῶν ἐξέφθιτο ἥια πάντα.
- 177. ἀντὶ τοῦ ἐχόμενος. 30
- 180. ἐπὶ κακῷ ποιοῦσαι σχολάζειν.
- 181. Καὶ δὴ ἄγορην ἐφρέπεσκον ἀλητεῦντες.
- 182. Καὶ δὴ δοῦρα σέσηπε νεῶν.
- 184. τρίβω· διατριβῇ.
- 187. ἐπαχθέστερον. 35
- 192. ἄναξ δ' ὁ πρέσβυς· τὸ ἔξης, ἐπεὶ δὲ μικροῦ, ἄναξ ὁ
πρέσβυς τόδ' εἶπεν.
- 193. τιμωρία.

1. αὐτέρσαι M. αὐθ' ἔρσαι est apud Hom. Od. I, 222. — αἰλ-
πτοις M.

10. δῆσασαν M. δείσασαν R.

18. τυφῶς M.

21. Hom. Il. XVII, 32 πρὶν τι κακὸν παθεῖν· δεχθὲν δέ τε νή-
πιος ἔγνω.

27. ἐμπεσάσας M. ἐμπεσούσας V. ἐμπαισάσας corr. Dd.

29. Hom. Od. XII, 329 νηὸς ἐξέφθιτο.

32. Homer ibid. v. 330.

33. Hom. Il. II, 135. πάλιν ἐκ τοῦ Ὀμηρικοῦ praeſixit V.

- V. 194. πλείων οἶκτος διὰ τὸ τέκνον.
 - 202. οργᾶ· τῷ τρόπῳ γὰρ αὐτῷ ὁ μάντις δῆλον ὅτι.
 - 203. περιόργως· ἐπιθυμητικῶς.
 - 204. εὖ γὰρ εἶη· καλῶς ἀποβαίη.
 5 - 205. ἀντὶ τοῦ ἠναγκάσθη τοῦτο ποιεῖν.
 - 206. μεταβολήν.
 - 208. ὄθεν ἔγνω πάντα τοὺς ἀνθρώπους τολμᾶν, ἀπὸ τῆς ἀνάγκης δῆλον ὅτι.
 - 209. αἰσχροῖα ποιεῖν ἀναγκάζουσα.
 10 - 210. τοῦ νοῦ παρακοπή· πρωτοπήμων δὲ ἡ μείζων τῶν ἄλλων πημάτων.
 - 214. κἂν διὰ τὰς λιτὰς, ἃς ἐποιεῖτο πρὸς τὸν πατέρα, παρ' οὐδὲν ἠγήσαντο τὴν ζωὴν αὐτῆς.
 - 219. περιεσκεπασμένην.
 15 - 220. προνενεκυῖαν.
 ἀέρδην· βαστακτικῶς.
 - 221. εὐμόρφου.
 - 223. τῇ βίᾳ καὶ τῷ ἀναύδῳ μένει τῶν χαλινῶν τῶν μὴ ἐώντων αὐτὴν λαλεῖν.
 20 - 227. διὰ τὸ κάλλος, ἡ διὰ τὸ ἀφωρητεῖν.
 - 230. ἄξευκτος, παρθενική.
 - 231. ζηλωτὸν ἐποίει δι' ἑαυτὴν τὸν πατέρα.
 - 233. διὰ τὸ ἀπάνθρωπον εἶναι τὴν σφαγὴν.
 - 235. τοῖς μὲν πεπονθόσιν ἡ δίκη δίδωσι τὸ μαθεῖν. δίκην γὰρ δόντες μαθάνουσι τὸ μέλλον.
 25 - 239. φανερόν. τὸ πεπωμένον φανερόν ἦξει.
 - 240. εὐπραξία.
 - 241. τὸ συγγενικόν.
 - 242. ἐπειδὴ μόνοι γέροντες ἐφύλασσον τὴν Ἑλλάδα.
 30 - 245. παρόντος μέντοι οὐ δεῖ συντυγχάνειν αὐτῇ.
 - 248. εἰ μὴ θέλεις εἰπεῖν, οὐ μεμψαίμην ἄν.
 - 249. ὁ παλαιὸς λόγος.
 - 250. γένοιτο καλὴ ἡμέρα, ὥσπερ ἡ νύξ.
 - 258. εἰ μήπω θεὸς με ἀπατᾷ.
 35 - 261. ἰσόπτερος, κόρυς.
 - 268. ὄρος Ἀήμιον.
 - 269. φανόν· τὴν λαμπάδα.
 - 271. ὑπερβῆναι.
 - 272. μεγίστη πύκνη ἰσχυρὸς πυρός.
 40 - 274. Μάκιστον ὄρος Εὐβοίας.
 - 275. ὁ τόπος.
 - 276. κοινὸν τὸ ἔπεμπεν.

1. πλεῖον M. πλείων R.

5. τὸ ποιεῖν M., quod correxi.

12. λιτὰς δι' ἃς M. λιτὰς ἃς V.

42. „Haec adnotatio ad v. 274 spectare videtur σέλας παραγγείλασα. Verbum autem sch. repetit ex v. 268.“ Dd.

- V. 278. Μεσσήπιον ὄρος μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Βοιωτίας.
- 280. θαμὸν⁸. σωρόν⁸.
- 286. ἡ τοῦ Κιθαιρώνος.
- 288. ὄρος Μεγαρίδος.
- 291. κόλπος περὶ Τροιζῆνα. 5
- 292. τὸ κατόψιον.
- 294. ὄρος Ἄργους.
- 1026. ἀπὸ τῶν στρηνιῶντων ὑποζυγίων, ἃ οὐκ εἴκοντα τῷ χαλινῷ ἀφρίζει μετὰ αἵματος. ἢ ἐπεὶ αὕτη οὐ πείθεται πρὶν μεθ' αἵματος ὁμοῦ τὴν ψυχὴν ἐξαφρίσαι. ἀντὶ 10 τοῦ πρὶν ὀργισθῆναί με αὐτῇ.
- 1031. δᾶ γῇ Ἰωρικῶς· ὄθεν καὶ Δημήτηρ οἶον γῇ μήτηρ. προαναφωνεῖ τὰ ἐσόμενα.
- 1040. ὁ ἀπολλύων με. παρὰ ὁμωνυμίαν.
- 1041. ἐκείνην γὰρ ἀπώλειαν μόνως ὀρίζομαι τὴν τῆς δουλείας, 15 οὐ τὴν νῦν. γρ. δὲ δευτέρον με ἀπώλεσας οὐ μετὰ καμάτου.
- 1049. ἄθρον, θεοστυγές.
- 1050. ἀντὶ τοῦ ἀγγόνῃ.
- 1052. ἔοικεν ὥς κύων εὖρις, καὶ ἀναζητεῖ, εἰ γέγονεν ἐνθάδε 20 παλαιὸς φόνος.
- 1054. φαντάζεται γὰρ ὁρᾶν τὰ σώματα τῶν ἀνθρωπίνων παιδων Θυέστου.
- 1058. τοὺς λέξοντας ἡμῖν περὶ σοῦ. αὐτοὶ γὰρ αὐτόπται γι- 25 νόμεθα.
- 1062. τὸν Ὀρέστιν φησί.
- 1065. τὰ περὶ Θυέστου.
1070. διαδέχονται δὲ ἀλλήλους τοῖς ὀρέγμασι τῶν χειρῶν Ἀλγισθος καὶ Κλυταιμνήστρα. 30
- 1072. ἐπαργέμοις· τοῖς τυφλοῖς καὶ ἀσήμεοις, ἀπὸ τῶν λευκώματα ἐχόντων ὀφθαλμῶν.
- 1073. φαντάζεται τὸν χιτῶνα.
- 1075. ἡ σύννευος τοῦ Ἀγαμέμνονος αἰτία ἔσται τοῦ φόνου.
- 1076. ἡ στάσις, φησὶν, ἐπολολύξαι μέλλει ἐπὶ τῇ λεωργῷ Κλυ-

2. In altero marg. literis minusculis scriptum, sed deletum est θαμὸς⁸. στρατός.

8. στρηνιούτων M. στρηνιῶντων V.

10. πρὶν αἵματος μου τὴν M. Corr. Fr. Thiersch De analog. I. p. 412.

13. προαναφωνεῖ δὲ V., qui hoc scholion cum praecedente coniungit, recte, ut videtur. In M. versui 1034 adscriptum est.

16. V. omisso γρ. (γράφεται) δὲ edidit [δευτέρον] δευτέρον με. Immo corrigendum οὐ τὴν νῦν· δευτέρον δὲ με, facile erat nunc me perdere, postquam me prius in servitutem redegeistis.

20. εὐρίσκοι M. εὖρις καὶ corr. Herm.

24. περὶ σοῦ corruptum. περὶ φόνον τούτου corr. Fr. Thiersch.

28. Post χειρῶν interpunctum in M.

34. λεοργῷ M. λεωργῷ R.

- ταιμνήστρα, ἥνλικα ἀπόληται. παρὰ τὸ Αἰ δ' ὀλόλυξαν
 Θυγατέρες τε νυοί τε καὶ αἰδοίη παράκοιτις.
- V. 1078. ἀντὶ τοῦ λέγεις.
 — 1079. οὐ σεσαφηνίσται.
 5 — 1081. ἢ σταγῶν τὸ αἷμα.
 — 1082. συμπληροῦνται τοῦ βίου δύνοντος ταῖς αὐγαῖς σου, μη-
 κέτι ὀρώντος ταῖς αὐγαῖς.
 — 1084. ἄπεχε· τίς ἂν ἀποστήσειεν αὐτῆς τὸν Ἀγαμέμνονα, ὅπως
 ἂν μὴ ἀπόληται;
 10 — 1086. τὸ μελάγκερον ταῦρον λαβοῦσα τῷ μηχανήματι τῷ διὰ
 τῶν πέπλων τύπτει. ἐὰν δὲ γράφηται μελαγκέρῳ μηχαν-
 ήματι τύπτει, ἀντὶ τοῦ κεκρυμμένῳ:
 τῆς μελαγκέρου βοός.
 — 1089. οὐκ ἀλαζονεύομαι μάντις ἄκρος· ἐπιγιγνώσκειν τὰ θέ-
 15 σφατα· ὅμως δὲ στοχάζομαί τι κακὸν ἀποβήσεσθαι.
 — 1091. ἀπὸ δὲ θεσφάτων· γνωμολογῶν φησι τοῦτο· ἐνίοτε γὰρ
 καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς οἱ χρησμοὶ γίνονται· ὥς δὲ ἐπὶ τὸ πολὺ
 μοχθηρὰ χρησμοδοῦσιν. ἢ τὸ ὅλον ἐπὶ τῷ χρησμῷ Κα-
 σάνδρας· ἀπὸ τούτων τῶν θεσπισμάτων τίς ἀγαθὴ φάτις
 20 γίνεται; βροτοῖς δὲ, τοῖς ἐγχωρίοις.
 — 1092. διὰ τὰ προσόντα κακὰ τοῖς ἐξερχομένοις καὶ τὰ λεγόμενα
 φοβερά.
 — 1094. παρὰ τὸ λεγόμενον ἐν τῇ συνηθείᾳ, Οὐδεὶς εὐτυχὴς
 πρὸς μάντιν ἀπέρχεται.
 25 — 1096. συναναμίξασα τῷ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ συγκεράσασα.
 — 1098. τί γὰρ ἄλλο.
 — 1100. περὶ σεαυτῆς ἄτοπα φθέγγη.
 — 1101. ᾧδὴν ἀηδῆ. παρὰ τὸ κιθαριστικὸν δὲ νόμον φησί.
 τὸ ἐξῆς, θρηνεῖ νόμον ἄνομον ἀμφιθαλῆ κακοῖς.
 30 — 1105. τοῦτο ἡδομένη τῇ μεταμορφώσει τῆς ἀηδόνης φησίν.
 — 1107. εἰ γὰρ καὶ ἐν ὄρνισιν οὕσα θρηνεῖ, φωνῇ μόνῃ καὶ οὐ
 θρήνοις.
 — 1108. τῷ πελέκει.
 — 1111. ἄσαφει, αἰνιγματώδει.
 35 διὰ τὸ δυστυχῇ μαντεύεσθαι, ἢ διὰ τὸ προειδέναι τὰ δει-
 νὰ ἀνωφελῶς.
 — 1113. τῆς μαντικῆς.
 — 1118. ἡνυτόμαν· ἡνυξόμην.

1. Hom. Od. III, 451.

6. αὐγαῖς, τοῦ μηκέτι corr. Herm.

11. ἐὰν δὲ γρ. μελ. M.

13. τῆς μελαγκέρου βοός in altero margine M.

16. φησι τὸ M.

19. τις ἄ. φ. γίνεται. M., quod correxi.

21. εἰσερχομένοις M. ἐξερχομένοις corr. Weil.

22. φανερά M. Correxi φοβερά.

30. Non recte adscribitur lemma ἀηδών versus 1104.

35. διὰ τὸ δυστυχῇ — ἀνωφελῶς in altero margine M.

SCHOLIA RECENTIA.

- V. 2. κοιμώμενος] τὸ κοιμώμενος οὐκ ἐπὶ ὕπνου· πως γὰρ ἂν καὶ φρουροὶ καὶ ἄστρα βλέποι ὁ ὕπνων; ἀλλ' ἐπὶ ἀπλῆς ἀνακλίσεως, ἵνα ἡ ὁ φύλαξ οὗτος κοιμώμενος καθά καὶ κύων ἐν φυλακῇ νυκτερινῇ.
- 33. τρεῖς ἔξ] παροιμία ἐπὶ τῶν ἄκρως εὐτυχοῦντων, ἐπεὶ καὶ 5 τοῖς κυβευταῖς οὐκ ἔστι πλείω τούτων εὐθυβολῆσαι. ἔστι δὲ καὶ παροιμία, αἰεὶ γὰρ εὖ κλίπτουσιν οἱ Διὸς κύβοι.
- 36. βοῦς ἐπὶ γλώσση μέγας] παροιμία ἐπὶ τῶν μὴ δυναμέ- νων παρῶνσιιάζεσθαι. Ἄλλως. παροιμία ἐπὶ τῶν ἀλάλων.
- 41. ἀντίδικος] ἀντὶ τοῦ ἐχθρός, ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς δίκαις 10 ἐχθρῶν.
- 50. ἐκπατίους] τοῖς ἔξω τῆς ὁδοῦ· πάτος γὰρ ἡ ὁδός· ἡ ἐκπατίους λεγέων ἀντὶ τοῦ τοῖς ἔξω τῆς οἰκίας αὐτῶν. τὸ δὲ ὅλον, οἵτινες ἀπολέσαντες τοὺς πόρους τῶν ὀρτα- λίσκων τῶν ἐν τοῖς δεμνίοις τηρουμένων, οὕτω γὰρ ὥφει- 15 λεν εἰπεῖν, στροφοδινοῦνται ἐν ἄλγεσι τῶν παίδων ἐκπα- τίους, ὕπατοι, ἡγουν ὑπεράνω τῶν λεγέων, πληττόμε- νοι ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν. δέον δὲ εἰπεῖν ἐκπατίων παλ- δαν, ἐκπατίους εἶπε πρὸς τὸ ἄλγεσι.
152. οὐκ ἔχω προσεικάσαι] ἐγώ, φησί, πάντα ἐρευνῶν καὶ 20 πάντα ἐξετάζων ὥς ἐν σταθμῷ τινι, οὐκ ἔχω ὅμοιον τι εὑρεῖν τῷ Διί, εἰ χρὴ ἀληθῶς ἀποβαλεῖν ἀπὸ τῆς φρον- τίδος καὶ τοῦ λογισμοῦ μάταιον ἄλλο ἄχθος. τὸ γὰρ περὶ τινων ἄλλων διαλογίζεσθαι μάταιον ἔστιν ὄντως ἄχθος· ἡ δὲ γε περὶ θεοῦ ἔννοια καὶ τὸ διὰ μνήμης 25 ἐκείνον ἔχειν αἰεὶ οὐ μόνον ἄχθους παντός ἐστιν ἀπηλλα- γμένον, ἀλλὰ καὶ χαρᾶς ἀπάτου τὴν καρδίαν πληροῖ, ὥς καὶ Εὐριπίδης φησὶν „Ἡ μέγα μοι τὰ θεῶν μελεδή- μαθ', ὅταν φρένας ἔλθῃ, λύπας παραιρεῖ“. τοῦτο δὲ ὅμοιον ἔστι τῷ „Εὐμήσθην τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην“. 30 ταῦτα δὲ ἄγαν ἔστιν εὐσεβῆ.
- 159. τριακτῆρος] νικητοῦ· ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἐν τοῖς πεντά- θλοις ἀποτριάζοντων ἐπὶ ἐλπίδι νίκης.

28. Εὐριπίδης] Hippol. 1102.

30. τῷ] Psalm. 16, 9.

- V. 174. συμφωνίαν] συμφωνῶν καὶ οὐκ ἀνθιστάμενος.
 - 192. ἄναξ δ' ὁ πρέσβυς τόδ' ἢ ἀπύδοσις τοῦ ἐπεὶ δὲ ἐνταῦθα
 5 ἔστιν, οὕτως· ἐπεὶ δὲ ὁ μάντις εἶπε τὸ καὶ τὸ, ὁ ἄναξ
 δὲ ὁ πρέσβυς εἶπε τόδε. καὶ περισσός ἐστιν ὁ δὲ σύν-
 - 231. τριτόσπονδον] πολλὰς θυσίας ποιοῦντα καὶ εὐωχίας καὶ
 συμποσία.
 - 238. τῷ προστένειν] ὁ γὰρ προγινώσκων τὸ μέλλον καὶ προ-
 10 στενάζει.
 - 245. ἐρημωθέντος] ἤγουν ἐρήμου καταλειφθέντος, ὥς ἀπο-
 δημοῦντος τοῦ βασιλέως· παρόντος μέντοι οὐ δεῖ συν-
 τυχάνειν αὐτῇ.
 - 268. Ἑρμαῖον] ὄρος Ἀθήμων, ἐν ᾧ ἐτιμαῖτο ὁ Ἑρμῆς.
 15 - 281. μαυρουμένη] σημειῶσαι, ὅτι ἀπέβαλε τὸ α διὰ τὸ μέτρον.
 - 291. πάγωνα] πάγωνα λέγει τὴν εἰς ὅξυ λήγουσαν ἀκμὴν τοῦ
 πυρός. καὶ ὁ πάγων γὰρ εἰς ὅξυ λήγει. ὥσπερ καὶ ἀλα-
 χοῦ αὐθάδη γνάθον τὴν ἀκμὴν εἴρηκε καὶ ὀξύτητα τοῦ
 σφηνός. σημειῶσαι δὲ, ὅτι ἐκ τούτου ὠνομάσθη παρὰ
 20 τοῖς μετεωρολόγοις παγωνίας ἀστὴρ.
 - 296. οὐκ ἀπαππον] οὐ ξένον, ἀλλὰ συγγενές.
 - 312. φυταλμίων] οὐ κατὰ τὸν φυτάλμιον Δία ἐνταῦθα ἢ ἐτυ-
 μολογία, ἐκ τῆς φύτης· δὲ γίνεται φυτάλμιος, ἤγουν
 φυτοσπόρος, καὶ μεταθέσει διὰ καλλιφωνίαν φυτάλμιος.
 25 - 330. διαύλου θάτερον] ἐπειδὴ ὁ διάυλος δύο ἔχει σταδίους,
 ὧν τὸν ἕτερον διήλθον ἤδη εἰς Τροίαν ἀνελθόντες, δεῖ
 λοιπὸν καὶ τὸν ἄλλον διελθεῖν καὶ ὑπονοσῆσαι πρὸς
 τὸν οἶκον.
 - 331. πρόσκαια] πρόσφατα, νῦν προσπαίσαντα καὶ προσκρού-
 30 σαντα αὐτοῖς.
 - 339. οὐκ ἄτιμος] τιμώμενοι γὰρ οἱ θεοὶ ἡμέψαντο ἡμᾶς.
 - 346. γάγγαμον] δίκτυον.
 - 349. τοξὸν] ἤγουν τὴν τιμωρίαν, μεταφορικῶς.
 - 356. ἀθίκτων] τῶν ἱερῶν.
 35 - 358. πέφανται] οἱ θεοί, φησί, πέφανται καὶ φανεροὺς ποι-
 οῦσι τοὺς ἐκγόνους τῶν ἀσεβῶν τῶν πνεόντων Ἀρη μέ-
 ζω ἢ δικαίως κατὰ τῶν δωματίων τῶν ἀτολμῆτων. ἤγουν,
 ὑπὲρ τὸ δίκαιον μαχομένων τοῖς ἱεροῖς οἴκοις τῶν θεῶν.
 - 369. πειθῶ] τῆς δ' ἄτης πειθῶ ἀφερτος καὶ ἀφόρητος καὶ
 40 βαρεῖά ἐστιν, ἥτις βιάζει αὐτοὺς, προνοιαν δὲθεν τοῦ
 πλουτίζαι τοὺς παῖδας ποιοιμένην.
 - 372. σίνος] τουτέστι σέλας.
 - 388. ἀντίφερνον] ἤγουν ἀντὶ προικὸς φθορὰν καὶ ἀπώλειαν
 κομίσασαν.

17. ἀλλαχοῦ] Prometh. 64.

22. οὐ delet Lobbeck. Pathol. p. 99.

- V. 395. ἀφεμένων] ἀφεμένων ἡμῶν τῆς σιγῆς· ὃ ἔστι καὶ ἀφισταμένων τοῦ σιγαῖν, τουτέστι καὶ παρῶνσιαζομένων καὶ φθειγγομένων τι, διὰ τὸ μὴ παρεῖναι τὴν δέσποιναν, ὅμως τῇ παλαιᾷ αἰδοῖ σῶζομεν αὐτῆς τὴν παρουσίαν, καὶ πάρεστιν ἡμῖν ἰδεῖν ἡδίστη καὶ πολύτιμος καὶ ἄλοι- 5
δορος. ἤγουν νομίζομεν ἔτι συνεῖναι ἡμῖν αὐτὴν καὶ τῆς παρ' ἡμῶν τιμῆς ἀπολαύειν.
- 411. συνορμένοις] τῶν συνηγμένων ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀπάντων ἐκάστου τοῖς οἴκοις ὀδυνηρὰ πένθησις διαπρέπει.
- 428. ἄλλοτρίας] ὅτι δι' ἄλλοτρίαν ἀπώλλουτο γυναῖκα, σιω- 10
πηλῶς βοᾷ μετὰ ὀργῆς, δίκην κυνός.
- 432. τεῖχος] ὃ ἐποίησαν ἐν τῇ Τροίᾳ. βέλτιον δὲ αὐτῆς τῆς Τροίας τὸ τεῖχος εἰπεῖν. τὸ δ' εὐμορφοὶ πρὸς πλείονα οἶκτον προσέθηκεν.
- 457. ψύθος] τὸ ψύθος σύστοιχον τῷ ψεύδει ὥς καὶ τὸ ψυ- 15
δρόν. ὅτι δὲ συγγενῇ τὸ δ καὶ τὸ θ δηλόν. προὔποκεῖται δὲ τὸ ψεύδος.
- 464. ὁ θῆλυς ὄρος] ἤγουν περιφραστικῶς ἡ γυνή. ὥς ταῦ-
τὸν ὃν γυναῖκα εἰπεῖν καὶ ὄρον αὐτῆς ἐκθεῖναι.
- 466. γυναικογῆρυτον] τὸ φημιζόμενον ἀγαθὸν ὑπὸ τῶν γυ- 20
ναικῶν ἀνύπαρκτόν ἐστι καὶ ταχέως φθειρόμενον καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ διαμένον.
- 482. δεκάτῳ] τινὲς μέμφονται τῷ ποιητῇ, ὅτι αὐθημερὸν ποιεῖ τοὺς Ἕλληνας ἥκοντας.
483. πολλῶν ῥαγείσων] ἡ λέξις ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἀγκυρῶν, 25
ὧν πολλῶν ῥαγείσων εἰς τὸ ὕδωρ μία τις περισώζει τὴν ναῦν.
- 490. ἀπαγώνιος] ἀπόμαχος.
- 492. τιμάορον] βοηθόν.
- 497. ἀντήλιοι] οἱ εἰς ἀνατολὴν ὄρῶντες. 30
- 504. μακέλλῃ] σπάθῃ.
- 510. Πάρις γάρ] ἀπὸ κοινοῦ τὸ οὔτε ληπτέον καὶ εἰς τὸ Πά-
ρις· συνυπακούεται γὰρ ἐκ τοῦ ἐπαγομένου.
- 511. τὸ δρᾶμα τοῦ πάθους πλέον] τοῦτο δηλοῖ, ὥς οὐ πλέον 35
δέδρακεν ἢ πέπονθεν.
- 513. τοῦ ρυσίου] τοῦ ρύσασθαι τοὺς Τρῶας.
- 514. ἔθρισεν] ἐθέρισεν, ἔκειρε. κοινῶς δὲ ἔθριξεν, ἀφείλεν·
ἀφ' οὗ καὶ ἡ θρίξ· καὶ Εὐριπίδης Ἰδετε παρ' ἄκρας
ὡς ἀπέθριξε τρήχας.
- 515. θάμάρτια] τὸν μισθὸν τῆς ἀμαρτίας. 40
- 528. ὧν νῦν τὸ σὸν] ὧν ἔστι τὸ εἰρημένον ὑπὸ σοῦ, τὸ Τε-
θνάναι δ' οὐκέτ' ἀντερῷ θεοῖς.
- 534. σπαρνὰς] ἀντὶ τοῦ σπανίως. καὶ τούτου γὰρ οὐ συνε-
χῶς ἀπηλαυομεν. τὸ δὲ παρηΐξεις ἀντὶ τοῦ παραδρομᾶς
ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῶν νεῶν. 45

- V. 539. ἔμπεδον σίνος] τὸ ἐδραῖον, ἥγουν τὸ περιβεβλημένον ἡμῖν κάλλος.
- 548. τί τοὺς ἀναλωθέντας] χρηρὴ κατὰ συνεκδοχὴν ἥγουν τί δεῖ ψηφίζεσθαι περὶ τῶν ἀπολωλότων;
- 5 549. τύχης παλιγκότου] ἐπὶ τῇ ἀποβολῇ τῶν ἀπολλυμένων δεῖ τὸν ζῶντα ἀλγεῖν καὶ πάλιν ἐπὶ ταῖς εὐπομίαις χαίρειν.
- 559. χάρις τιμῆσεται] ἥγουν ὁμολογήσουσι καὶ τῷ Διὶ χάριν τῷ τάδε διαπραξαμένῳ.
- 10 - 561. οὐκ ἀναίνομαι] χαίρω ἐν τῷ μὴ ἀντιλογεῖν.
- 562. ἥβᾳ τοῖς γέρονσιν] τουτέστιν ἀκμάζει. ἐπιθυμοῦσι γὰρ μανθάνειν ὧν οὐκ εἰς πείραν ἤλθον.
- 564. σὺν δὲ πλουτίζειν ἐμέ] μεταδιδόναι μοι τῆς χαρᾶς.
- 570. πρὸς γυναικός] ἥγουν γυναικός ἐστι μετεωρίζεσθαι καὶ μέγα φρονεῖν ἀκούσασάν τι.
- 15 - 576. τὰ μᾶσσῳ] τὰ μακρὰ.
- 585. δωματων κύνα] ἥγουν φύλακα.
- 587. σημαντήριον] σφραγίδα τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα εὐνῆς.
- 590. μᾶλλον ἢ χαλκοῦ βαφάς] ὥσπερ οὐκ οἶδα τὰς βαφὰς τοῦ σιδήρου, οὕτως οὐδὲ ἡδονὴν ἐτέρου ἀνδρός.
- 20 - 593. αὕτη μὲν οὕτως εἶπε] οὕτως εἶπεν ἀκριβέσι λόγοις καὶ ἐξηγητικοῖς, ὥστε σε μαθεῖν.
- 615. χωρὶς ἢ τιμῇ θεῶν] ἥγουν ταῦτα λέγοντες ἀτιμάζομεν τοὺς θεούς.
- 25 - 619. ἐξαγισθέντας δόμων] ἐξορισθέντας.
- 622. σεσαγμένων] σεσωρευμένων.
- 626. εὐεστοῖ] εὐτυχεῖ.
- 628. ξυνάμοσαν γὰρ] ἐκφράζει τὴν τοῦ χεῖμαῖνος χαλεπότητα.
- 633. κεροτυπούμεναι] ἥγουν τοῖς κέρασιν ἀλλήλων τυπόμεναι. ἢ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ταύρων.
- 30 - 646. οὐ πεποιθότες τύχῃ] οὐ θαρβήοντες, ἀλλ' ἀμφίβολοι ὄντες, εἰ ἔτι σωθείμεν.
- 647. ἐβουκολοῦμεν] ὥσπερ ἐθεραπεύομεν ἐν λογισμοῖς τισὶ τὴν νέαν συμφορὰν.
- 35 - 648. σποδομένου] διασκεδασθέντος δίκην σποδοῦ.
- 666. ἑλανδρος, ἑλέπτολις] ὁ ἑλῶν καὶ καθελὼν τὸν τῆς Ἑλένης ἄνδρα Ἀλέξανδρον καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ.
- 669. ζεφύρου] ἐξ ἐσπέρας γὰρ πνέων οὐριος τούτῳ γέγονε.
- 675. Ἰλῶ δὲ κῆδος] ἐπειδὴ τὸ κῆδος σημαίνει καὶ τὴν ἐπιγαμβρίαν καὶ τὸ πένθος, ἐδήλωσε νῦν, ὅτι τὸ πένθος λέγει Ἰλιάς γὰρ κακῶν ἢ παροιμία φησί.
- 40 - 686. πολύθρηνον] αἰῶνα πολύθρηνον καὶ μέλεον αἷμα ἀνατλάσα.
- 691. ἔθρεψεν] ἥγουν ἀνέθρεψεν αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρόν τις ἐκτεθέντα.
- 45

- V. 699. σαίνων] τὸ σαίνων πρὸς τὸ παιδρωπὸς καὶ πρὸς τὸ ἔσχε ἀποδώσεις, καὶ οὐχὶ ὥς τινες, πρὸς τὸ τέκνου ἀποδιδόν-
τες σαίνοντος φασίν, ὥς τὸ παρ' Ὀμήρῳ „ἀστράπτων
ἐπιδέξια.“
- 703. ἀμείβων] ἡγουν ἀμοιβὰς διδοὺς τοῖς θρέψασιν αὐτόν. 5
- 713. ἀκασκαῖον] λίαν κεκοσμημένον.
- 714. ἄγαλμα πλούτου] διὰ τὸ κάλλος αὐτῆς. οὐ γὰρ ἦν δυσ-
ειδής, ὥστε τὸν πλοῦτον αἰσχύνειν.
- 719. συμένα] ἡγουν ὀρμηθεῖσα.
- 720. Διὸς ξενίου] οὗτος γὰρ ἔπεμψε ταύτην αὐτοῖς τοῖς Τρωσί, 10
καὶ τὸν Τρωϊκὸν δι' αὐτὴν συνεστήσατο πόλεμον.
- 741. δυσκάπνοις] ἡγουν πενιχροῖς καὶ εὐτελέσι.
- 761. πρόβατογνώμων] ἡγουν ἀπλοῦς καὶ ἄκακος τὴν γνώμην.
- 764. ὕδαρεῖ] μεμιγμένη καὶ οὐ καθαρὰ καὶ ἀκράτῳ.
- 789. πάγας] δίκτυα, παγίδας. καὶ τοῦτο δήπου τὸ Αἰσχύλου. 15
τοῖς ἑαυτοῦ πτεροῖς περιπεσὼν καὶ ἐνσχεθεὶς ταῖς πά-
γαις, ἃς ἄλλοις ὑφῆκε, τὰ ἐκ τοῦ νόμου δικαίως ἔπαθε.
- 794. ὠμηστῆς λέων] ἡγουν ὥσπερ λέων ὠμοφάγος.
- 805. ἐξεπίσταμαι] ἡγουν καλῶς οἶδα διακρίνειν τὰς ὁμιλίας
τῶν συνόντων μοι, ὥς τὰς ἐμφάσεις τῶν προσώπων τὸ 20
κάτοπτρον.
- 808. ὅσπερ οὐχ ἑκὼν ἔπλει] ἡλεγξε γὰρ τὴν μανίαν αὐτοῦ Πα-
λαμήδης.
- 809. σειρασφόρος] ἡγουν δίκην ἵππου σὺν ἐμοὶ τὸ ἄρμα ἐλαύν-
ων. 25
- 883. ἐναισίμως] προσηκόντως.
- 884. παρ' ἄλλων] ὅτι τὸ αἰνεῖσθαι δηλονότι μὴ παρὰ τῶν οἰ-
κείων ἢ παρ' ἑαυτοῦ πρέπει ἔρχεσθαι.
- 886. ἄβρυνε] καλλώπιζε.
- 887. χαμαιπετὲς βόαμα] μὴ ὥς βαρβάρῳ μοι κέλευε θρύπτε- 30
σθαι. οἱ βάρβαροι γὰρ γονυκλισίαις τοὺς βασιλεῖς εὐφη-
μοῦσιν.
- 893. ποδοψήστρων] ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν πέπλων, δι' ὧν τοὺς
πόδας ἐκμάσσοντες λαμπροτέρους ποιοῦσιν οἱ τούτους
ἐκπλύνοντες συνεχῶς. ποδόψηστρα γὰρ κυρίως ταῦτα 35
λέγεται. νῦν δὲ τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας ἀπλῶς πέπλα οὕτως
εἴρηκε.
- 904. μὴ νυν] καθ' ὁμαλισμὸν ἀναγνωστέον τὸ νυν καὶ ἄνευ
τόνου, ἵνα ἢ ἀντὶ τοῦ δή.
- 905. δημόθρους] ὑπὸ τοῦ δήμου φημιζομένη, ὥς καὶ Ἑσίο- 40
δός φησι· Φῆμη δ' οὐ τις πάμπαν ἀπόλλυται ἢν τινα
πολλοὶ Λαοὶ φημίζουσι.
- 923. κατέστραμμαι] ἄλλως, καθέσταμαι, ἀντὶ τοῦ κατέστην.

3. παρ' Ὀμήρῳ] II. II, 353.

15. Ex Suida s. v. παγίδας transcripta.

40. Ἑσίοδος] Op. 763.

- V. 980. νῆστιν νόσον] ἤγουν λιμὸν διεσκέδασε.
 - 986. ἐπ' εὐλαβείᾳ γε] τὸν Ἀσκληπιὸν γὰρ ἐκεραύνωσεν ἀναστήσαντα τὸν Ἰππόλυτον, ὥστε μὴ εἶτι βλαβῆναι.
 - 1003. ἤμυσαν καλῶς] ἤγουν ἐπλούτησαν καλῶς ὥς ἐκ θερισμοῦ. παρὰ σταθμὴν δὲ ἀντὶ τοῦ παρὰ τὸ πρόπον.
 5 - 1010. φωνὴν βάρβαρον] ὅτι βάρβαρον τὸ ὄρνεον, διὰ τοῦτο παραβάλλει τοῦτο αὐτῇ. ἐν Θράκῃ γὰρ καὶ ἡ μεταμόρφωσις αὐτῆς ἰστόρηται.
 - 1020. καρβάνω] βαρβάρω.
 10 - 1266. φεῦ φεῦ] ἀπολοφυρομένη λέγει τοῦτο ἐν τῷ εἰσιέναι. οὐκ εἰσέλθειν ὥς τι δεινὸν ὀρώσα.
 - 1271. Σύριον ἀγλαῖσμα] τὸν ἀπὸ Συρίας λιβανωτόν.
 - 1275. οὐ τοι δυσχέρειαν] οὐ δυσχεράνω, φησὶν, ὥς ὄρνις θήλουσα εἰς καλίαν εἰσελθεῖν καὶ θήρᾳ τινα φοβουμένη.
 15 - 1279. ἐπιξενουῖμαι] φιλιουῖμαι.
 - 1326. πεπαιττέρα] ὠριμωτέρα, γλυκυτέρα. ἡδύτερος, φησὶν, ὁ θάνατος ὁ ὑπὲρ τῶν δεσποτῶν τῆς τυραννίδος.
 - 1330. ἐπαινεῖν πάντοθεν] ἐπαινοῦμεν διαφόρως ταύτην γνώμην, τὸ μαθεῖν ἐν οἷᾳ ἐστὶν καταστάσει ὁ βασιλεὺς.
 20 - 1335. ἀρκυστατον] ἄφικτον.
 - 1377. φλεόντων] πληθυνόντων.
 - 1383. ἀπειλεῖν] ἀναγκάτως ἀπειλεῖ, ἵνα ἐκεῖνοι τὸ ἀμφίβολον τῆς μάχης φυλάξωνται.
 - 1409. φιλήτωρ] ἐκ ψυχῆς φιλουμένη τῷ Ἀγαμέμνονι.
 25 - 1410. παροψώνημα] τὴν ἐκ περιουσίας τρυφήν.
 - 1437. διφνεῖσι Τανταλίδαισιν] Ἀτρεΐ καὶ Θυέστη, ἧ Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ.
 - 1438. γυναικῶν] Κλυταιμνήστρας καὶ Ἑλένης λέγει, αἱ κατὰ φανulότητα ἴσας τὰς ψυχὰς ἔχουσι.
 30 - 1441. κόρακος] ὥς κόραξ ἐσθίων νεκρῶν σῶμα βοᾷ, οὕτως καὶ ὁ δαίμων ἐκνόμως δικάσει, παρὰ τὸ δίκαιον.
 - 1562. χερῶν ἄκρους κτένας] ἤγουν τὰς διαστάσεις τῶν δακτύλων.
 - 1586. νεριτέρα προσήμενος] ὑποδεεστέρα καθέδρα ᾧ. οἱ γὰρ ζυγοὶ τῶν θαλαμῶν ἄνωθεν εἰσιν.
 35 - 1593. πῆσας] ἀντὶ τοῦ παθῶν.
 - 1614. κριθῶντα πῶλον] οὐχ ὑποξεύξω τὸν μὴ πειθαρχοῦντα ὥς κριθῶντα πῶλον, ἤγουν πλόντα ταῖς κριθαῖς, ἀλλὰ συγκλείσας καὶ λιμώττειν ἕσας πρᾶνῶ.
 40 - 1618. οὐκ ἔτλης ἀυτοκτόνως] οὐχ ὑπέμεινας, φησί, δρᾶσαι σὺ αὐτὸς τὸ ἔργον μόνος, ἀλλὰ σὺν τῇ γυναικί.
 - 1624. τὴν τύχην] τὸν ὁλῶνόν δηλονότι.
 - 1643. ἐγὼ καὶ σὺ θήσομεν] ἐγὼ, φησί, καὶ σὺ κρατοῦντες τῶνδε τῶν δωμάτων διαθησόμεθα τὰ καθ' αὐτοὺς καλῶς.

EXPLICATIO METRORUM.

EXPLICATIO METRORUM.

P r o l o g u s.

V. 1—39. trimetri iambici.

P a r o d u s.

V. 40—242. ex tribus partibus constans.

a. V. 40—103. X systemata anapaestica in duas partes aequales
divisa in hunc modum:

$$\underbrace{6. 6. 4\frac{1}{2}. 7\frac{1}{2}. 4\frac{1}{2}} = 10. \underbrace{4. 3\frac{1}{2}. 4\frac{1}{2}. 6\frac{1}{2}}.$$

b. V. 104—148. Carmen ex strophæ, antistrophæ, epodo constans.
Numeri sunt dactylici, de quibus vide Rossbachi et Westphali doctrinam metricam P. III p. 53 sqq.

Strophæ v. 104—117 = 118—131.

	˘ — — — — — — — — — —
	˘ — — — — — — — — — —
	˘ — — — — — — — — — —
	˘ — — — — — — — — — —
5	˘ — — — — — — — — — —
	˘ — — — — — — — — — —
	˘ — — — — — — — — — —
	˘ — — — — — — — — — —
10	˘ — — — — — — — — — —
	˘ — — — — — — — — — —
	˘ — — — — — — — — — —
	˘ — — — — — — — — — —
	˘ — — — — — — — — — —

V. 1. 7. 12. hexam. dactyl. V. 2. pentam. dactyl. V. 3. dim. dactyl.
V. 4. 11. trimet. dactyl. V. 5. 10. tetram. dactyl. præmissa di-
podia iamb. V. 6. 8. dim. dactyl. V. 9. octam. dactyl. V. 13.
dim. iamb. V. 14. tetram. dactyl. cum ecbasi. Dubitari potest,
an v. 4. 7. 9. 11. spondeus versus initio positus pro basi habendus sit.

$\begin{array}{ccccccc} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ 5 & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \end{array}$

V. 5. trim. cretic. reliqui dimetr. troch. catal., 4. spondeo, 8. bacchio praemisso.

$\Sigma \tau \rho. \gamma'. \text{ v. } 179-191 = 192-204.$

$\begin{array}{cccccccc} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ 5 & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ 10 & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \end{array}$

V. 1—4. tripod. troch. acatal. praemissa 1. 2. dipod. iamb. 3. tetrap. iamb. 4. bacchio. V. 5. dipod. iamb. tripod. troch. catal. cum ecbasi. V. 6. tripod. iamb. V. 7. 8. ordo logaoed. ex dactyl. et duobus troch. constans. V. 9. 10. 11. dim. choriamb. V. 12. ut 7.

$\Sigma \tau \rho. \delta'. \text{ v. } 205-213 = 214-222.$

$\begin{array}{cccccccc} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ 5 & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \end{array}$

V. 1. 2. 4. 5. dipod. iamb. cum tripod. troch. acatal. V. 3. dimet. iamb. V. 6. tripod. iamb. V. 7. dimet. cretic. cum trip. troch. catal. V. 8. duo ord. logaoed. prior constans ex dactyl. et tripod. troch. catal., alter ut v. 9 ex dactylo et dipod. troch.

$\Sigma \tau \rho. \epsilon'. \text{ v. } 223-232 = 233-242.$

$\begin{array}{ccccccc} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \\ & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} & \text{—} \end{array}$

	υ	ˊ	υ	-	ˊ	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	-	υ	-
5	υ	ˊ	υ	-	ˊ	υ	-	υ
	υ	ˊ	υ	-	ˊ	υ	-	
	υ	ˊ	υ	-	ˊ	υ	-	υ
	υ	ˊ	υ	-	ˊ	υ	-	υ
	υ	ˊ	υ	-	ˊ	υ	-	υ
10	-	ˊ	υ	-	υ	-	-	

Dipodiam iambicam excipit v. 1. dimet. cretic. v. 2. 7. tripod. troch. acatal. v. 3. dipod. troch. acatal. v. 5. tetrap. troch. catal. v. 6. creticus. v. 8. trimet. cretic. v. 9. tripod. troch. catal. V. 4. est dimet. iamb. hypercat. V. 10. ordo logaoed. ex dactyl. et duobus troch. cum anacrusi.

Episodium primum.

V. 243—339. trimetri iambici.

Stasimum primum.

V. 340—351. III systemata anapaestica.

V. 352—466. Carmen ex tribus strophis et epodo constans.

Στρ. α'. v. 352—368 = 369—385.

	υ	ˊ	-	ˊ	υ	-	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	-	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	-	υ	-	υ
	υ	ˊ	υ	-	ˊ	υ	-	-	υ
5	υ	ˊ	υ	-	ˊ	υ	-		
	υ	ˊ	υ	-	ˊ	υ	-		
	υ	ˊ	-	ˊ	υ	-			
	υ	ˊ	-	ˊ	υ	-			
	υ	ˊ	-	ˊ	υ	-	υ	-	-
10	υ	ˊ	-	ˊ	υ	-	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	ˊ	υ	-	-	υ
	ˊ	υ	-	υ	-	-			
	ˊ	υ	-	υ	-	υ			
	ˊ	υ	-	υ	-	-			
15	ˊ	υ	-	υ	-	υ			
	ˊ	υ	-	υ	-	υ	-		
	ˊ	υ	-	υ	-	υ			

Dipodiam iambicam vel bacchium excipit vss. 5—8 creticus, vss. 4. 11 dimet. cret. vss. 1. 9. 10 tripod. troch. V. 2. videtur eodem modo ut v. 1. compositus esse. V. 3. trimet. iamb. catal. V. 12. tripod. troch. V. 13. logaoed. ex dactylo et duobus troch. Vss. 14. 15. 17 pherecratei, v. 16. glyconeus.

Στρ. β'. v. 386—401 = 402—417.

	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	-		
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	υ	-	-
	υ	ˊ	-	-	υ	ˊ	υ	υ	-	-	-	-
5	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	-	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	-	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	υ	-	-
10	-	ˊ	υ	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-
	υ	ˊ	υ	-	-	υ	-	-	-	-	-	-
	ˊ	υ	-	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-
	ˊ	-	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-	-
	ˊ	υ	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-	-
15	ˊ	υ	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-	-
	ˊ	υ	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-	-

Dipodiam iambicam vel bacchium excipit v. 11. monom. cret. v. 1. dimet. cret. v. 2. monom. cret. cum tripodia troch. v. 9. monom. cret. cum tripod. troch. catal. v. 4. tripod. troch. catal. v. 6. tripod. troch. v. 7. 8. tetrap. troch. catal. V. 3. hexap. iamb. V. 5. pentap. iamb. V. 10. tetrap. iamb. V. 12. creticus cum tripod. troch. Vss. 13—16. clausula strophae, ut in στρ. α'.

Στρ. γ'. v. 418—435 = 436—453.

	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	-		
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	-	-	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	-	-	-	-
5	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	-	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	-	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	-	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	-	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	-	-	-
10	υ	ˊ	υ	-	υ	-	υ	-	υ	-	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	υ	-	-
	υ	ˊ	υ	-	υ	ˊ	υ	-	υ	υ	-	-
15	υ	ˊ	-	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-
	υ	ˊ	-	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-
	υ	ˊ	-	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-
	υ	ˊ	-	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-
	υ	ˊ	-	-	υ	-	υ	-	-	-	-	-

V. 1. dipod. iamb. dimet. cret. V. 2. monom. cret. tetrapod. troch. catal. V. 3. 4. dipod. iamb. monom. cret. V. 5. 6. 7. tetrap.

V. 1—5. tetrap. troch. catal., tertio versui additus creticus. V. 6. logaoed. ex dactylo et tribus trochaeis. V. 7. 10. 11. 13. ionici anacl. V. 8. dipod. anapaest. catal. et ordo logaoed. ex dactylo et dipod. troch. catal. V. 9. adonius cum anacrusi. V. 12. ionicus coniunctus cum ion. anacl. V. 14. pherecrateus. V. 15. logaoed. ex dactyl. et duobus troch. cum anacrusi. V. 16. pherecrateus.

$\Sigma\tau\rho. \beta'. v. 691-700 = 701-710.$

$\begin{array}{c} \cup \text{ } \dot{\cup} \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \cup \\ \cup \text{ } \dot{\cup} \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \cup \\ - \text{ } \dot{\cup} \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \cup \\ \dot{\cup} \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } - \\ 5 \quad \dot{\cup} \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \cup \\ - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } - \\ \sim \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \\ \sim \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \\ \dot{\cup} \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \\ 10 \quad \dot{\cup} \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } - \end{array}$

V. 1. adonius cum basi. V. 2. 3. id. cum anacr. et basi. V. 4—6. trim. dactyl. catal. V. 7. 8. tetrapod. troch. catal. V. 9. glycon. V. 10. pherecrat.

$\Sigma\tau\rho. \gamma'. v. 711-721 = 722-732.$

$\begin{array}{c} \cup \text{ } \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \\ \cup \text{ } \dot{\cup} \text{ } \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \\ \cup \text{ } \dot{\cup} \text{ } - \text{ } \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } - \\ \dot{\cup} \text{ } \sim \text{ } - \text{ } \cup \text{ } \cup \text{ } - \\ 5 \quad \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \sim \text{ } \cup \text{ } - \text{ } - \\ \sim \text{ } \dot{\cup} \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } - \\ \sim \text{ } \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \text{ } - \\ \sim \text{ } \dot{\cup} \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } - \\ \sim \text{ } \dot{\cup} \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } - \\ 10 \quad - \text{ } \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \\ \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \sim \text{ } - \text{ } - \end{array}$

V. 1. dipod. iamb. et tetrap. troch. catal. V. 2. tripod. et tetrap. troch. cum iambo. V. 3. tripod. troch. cum bacchio. V. 4. logaoed. ex dactylo et trip. troch. catal. V. 5. logaoed. cum trochaeo. V. 6—9. dimetri ionici. V. 10. dactyl. dim. cum anacr. et basi. V. 11. pherecrat.

$\Sigma\tau\rho. \delta'. v. 733-740 = 741-748.$

$\begin{array}{c} \cup \text{ } \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \\ \dot{\cup} \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \text{ } \cup \text{ } - \end{array}$

$\frac{1}{2}$ — — — — —
 $\frac{1}{2}$ — — — — —

- V. 1. trim. paeon. V. 2. dimet. anap. V. 3. paroemiacus. V. 4. 5. trimet. dactyl. catal. V. 6. logaoed. ex duobus dactylis et duobus trochaeis. V. 7—12. 14. tetrap. troch. catal. V. 13. octam. dactyl. catal. in disyll. vel tetram. dactyl. acatal. et tetram. catal. in disyll.

Episodium quartum.

- V. 994—1030. trimetri iambici.
 V. 1031—1136. Κομματικά, VII strophae pares.
 V. 1137—1290. trimetri iambici, exceptis v. 1173, dimetro iambico, v. 1266, interiectione φεῦ φεῦ, v. 1274, dimetro iambico.

Κομματικά v. 1031—1136.

Στρ. α'. v. 1031—1034 = 1035—1038.

Κασσ. $\cup \hat{\cup} \frac{1}{2} \cup - -$
 $\cup \frac{1}{2} \frac{1}{2} \cup - -$

Χορ. trimetri iambici duo.

- V. 1. 2. dochmius hypercatalectus.

Στρ. β'. v. 1039—1043 = 1044—1048.

Κασσ. $\cup \frac{1}{2} \frac{1}{2} \cup - -$
 $\cup \frac{1}{2} \frac{1}{2} \cup - \frac{1}{2} \cup -$

trimeter iambicus.

Χορ. trimetri iambici duo.

- V. 1. dochm. hyperc. V. 2. dochmius cum cretico.

Στρ. γ'. v. 1049—1053 = 1054—1058.

Κασσ. $- \hat{\cup} \frac{1}{2} \cup - - \hat{\cup} \frac{1}{2} \cup -$

$- \hat{\cup} \cup \hat{\cup} \cup - \cup -$

trimeter iambicus.

Χορ. trimetri iambici duo.

- V. 1. dimet. dochm. V. 2. tetrapod. iamb.

Στρ. δ'. v. 1059—1065 = 1066—1072.

Κασσ. $\cup \frac{1}{2} \cup - \cup \hat{\cup} \frac{1}{2} \cup -$

$\cup \hat{\cup} \frac{1}{2} \cup -$

$\cup \frac{1}{2} \cup - \cup - \cup - \cup - \cup -$

$\cup \frac{1}{2} \frac{1}{2} \cup - \frac{1}{2} \cup - \frac{1}{2} \cup -$

5 $\cup \hat{\cup} \frac{1}{2} \cup -$

Χορ. trimetri iambici duo.

Στρ. ζ'. v. 1115—1125 = 1126—1136.

Κασσ. $\cup \acute{\cup} \cup \cup \cup -$ $\cup \acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$
 $\cup \acute{\cup} \cup \cup \cup -$ $-\acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$
 $\cup \acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$ $-\acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$
 $-\acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$

5 trimeter iamb.
 idem.

Χορ. $\cup \acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$ $\cup \acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$
 $\cup \acute{\cup} \cup \acute{\cup} \cup -$ $\cup \cup \cup -$
 $\cup \acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$ $-\acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$
 10 $\cup \acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$ $\cup \cup \acute{\cup} \cup -$
 $-\acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$

V. 1. tripod. iamb. et dochmius. V. 2. tripod. iamb. et dochm. V. 3.
 7. 9. dimet. dochm. V. 4. 11. dochmius. V. 8. tetrapod. iamb.
 V. 10. dochmius et dimet. creticus.

Systemata anapaestica.

V. 1291—1302, Stasimi loco posita.

Episodium quintum.

V. 1303—1410, interposita strophæ cum antistrophæ, v. 1367—1372
 = 1387—1392.

V. 1411—1544. Κομματικά.

Στρ. v. 1367—1372 = 1387—1392.

$\cup \acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$
 $\cup \acute{\cup} \cup \acute{\cup} \cup -$
 $\cup \acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$ $-\acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$
 $\cup \acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$ $-\acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$
 5 $\cup \acute{\cup} \cup \acute{\cup} \cup -$ $\cup \acute{\cup} \acute{\cup} \cup -$
 $\cup \cup \cup \cup -$

V. 1. dochmius. V. 2. tetrapod. iamb. V. 3. 4. dimet. dochm. V. 5.
 tripod. iamb. et dochm. V. 6. pherecrateus.

Κομματικά. v. 1411—1544.

De huius carminis compositione dixit Hermannus in Elem. doctr. metr. p. 737. Constat ex quinque strophis paribus totidemque systematis anapaesticis paribus, ita dispositis ut alterna melica et systemata anapaestica se excipiant. Melica tributa sunt choro, ex systematis anapaesticis quatuor chorus recitat, sex Clytaemnestra. Singularum partium descriptionem et responsionem monstrabit hoc schema, in quo litteris an Chori anapaesti, litteris An Clytaemnestrae sunt designati:

$\alpha' \overset{an}{\beta'} \overset{An}{\gamma'} \overset{An}{\delta'} \alpha' \delta' \quad \epsilon' \overset{an}{\zeta'} \overset{An}{\eta'} \epsilon' \overset{an}{\zeta'} \overset{An}{\eta'} \quad \theta' \overset{an}{\beta'} \overset{An}{\gamma'} \overset{An}{\iota'} \theta' \overset{An}{\iota'}$

Totum carmen divisum est in ordines tres, quorum primus et tertius eandem habet senum partium descriptionem et responsionem, ut chori tres sint continuae partes, strophæ, anapaesti, altera strophæ, deinde anapaesti Clytaemnestrae sequantur, denique antistrophæ prioris strophæ et antisystema Clytaemnestrae. Præterea vero hi duo ordines ita coniuncti sunt, ut Chori anapaestis et alteri strophæ primi ordinis eandem partes tertii ordinis respondeant, hoc modo:

$\alpha' \overset{an}{\beta'} \overset{An}{\gamma'} \overset{An}{\delta'} \alpha' \delta' \quad \theta' \overset{an}{\beta'} \overset{An}{\gamma'} \overset{An}{\iota'} \theta' \overset{An}{\iota'}$

Eandem legem sequitur medius ordo, sed quum quartus ordo non sequatur, in quo chori anapaestis et alteri strophæ antisystema et antistrophæ opponatur, has partes huic ordini addidit, ita tamen ut eadem verba etiam in antistrophæ repeterentur, hoc modo:

$\epsilon' \overset{an}{\zeta'} \overset{An}{\eta'} \quad \epsilon' \overset{an}{\zeta'} \overset{An}{\eta'}$

Aliam viam iniiit Ahrens. in eo libro quem de causis Aeschylī nondum satis emendati scripsit, qui quum repetitionem antisystematis ζ' et antistrophæ ζ' a sciolo profectam esse opinaretur coniunctosque primum et tertium ordinem esse negaret, hanc carminis descriptionem proposuit:

$\alpha' \overset{an}{\beta'} \overset{An}{\gamma'} \overset{An}{\delta'} \alpha' \delta' \quad \epsilon' \overset{an}{\zeta'} \overset{An}{\eta'} \epsilon' \overset{An}{\eta'} \quad \theta' \overset{an}{\iota'} \overset{An}{\kappa'} \overset{An}{\lambda'} \theta' \overset{An}{\lambda'}$

Non contemnenda Schneidewino haec ratio videtur, nos Hermannianam sine dubio veram esse existimamus.

Στρ. α'. v. 1411—1417 = 1436—1442.

Χορ. $\overset{\cdot}{-} \sim - \sim - \overset{\cdot}{-} \sim - \sim -$
 $\overset{\cdot}{-} \sim - \sim - \sim -$

$\begin{array}{cccccccc} \cup & \text{'} & \cup & - & \text{'} & \cup & - & \cup & - & - \\ \text{'} & \cup & - & \cup & - & \cup & - & - & - & - \\ 5 & \text{'} & \cup & - & \cup & - & \cup & - & - & - \\ \text{'} & \cup & - & - & \cup & - & - & \cup & - & - \\ \text{'} & \cup & - & - & \text{'} & \cup & - & \cup & - & \cup & - \end{array}$

V. 1. duo ord. logaoed., dact. et dipod. troch. catal. V. 2. pherecrateus. V. 3. dipod. iamb. et tripod. troch. V. 4. logaoed. duo dact. duo troch. V. 5. tetrap. troch. catal. V. 6. trimet. cret. V. 7. cret. et tetrap. troch. catal.

Χορ. σύστ. β'. v. 1418—1426 = 1504—1512.

Systemata anapaestica duo.

Στρ. γ'. v. 1427—1429 = 1513—1515.

Χορ. $\begin{array}{cccccccc} \text{'} & \cup & - & \cup & - & \cup & - & \cup & - & - \\ \text{'} & \cup & - & \cup & - & - & - & - & - & - \\ \cup & \text{'} & - & \text{'} & \cup & - & \cup & - & - & - \end{array}$

V. 1. logaoed., tres dact. duo troch. V. 2. logaoed., dact. et duo troch. V. 3. bacchius et tripod. troch.

Κλυτ. σύστ. δ'. v. 1430—1435 = 1443—1448.

Systema anapaesticum.

Στρ. ε'. v. 1449—1456 = 1473—1480.

Χορ. $\begin{array}{cccccccc} \text{'} & \cup & - & \cup & - & - & - & - \\ - & \cup & - & \cup & - & \cup & - & - \\ - & \text{'} & \cup & - & \cup & - & - & - \\ \text{'} & \cup & - & \cup & - & - & - & - \\ 5 & \cup & \text{'} & \cup & - & \cup & - & \cup & - \\ \cup & \text{'} & \cup & - & \cup & - & \cup & - \\ \cup & \text{'} & \cup & - & \cup & - & \cup & - & \cup & - & - \\ \cup & \text{'} & - & \text{'} & \cup & - & - & - & - & - \end{array}$

V. 1. trimet. dactyl. catal. in syllabam. V. 2. logaoed. duo dact. duo troch. V. 3. logaoed., dact. duo troch., cum anacrusi. V. 4. pherecrateus. V. 5. 6. tetrap. iamb. V. 7. hexap. iamb. catal. V. 8. logaoed., dact. duo troch., cum iambo.

Χορ. σύστ. ζ'. v. 1457—1461 = 1481—1485.

Systemata anapaestica duo.

Στρ. ζ'. v. 1462—1464 = 1486—1488.

Χορ. $\begin{array}{cccccccc} - & \text{'} & - & \text{'} & - & \cup & - & \cup & - \\ \cup & \text{'} & \cup & - & \cup & - & - & - & - \\ \text{'} & \cup & - & \cup & - & \cup & - & - & - \end{array}$

INDICES.

Numeri verbis apppositi versus indicant: nudus numerus Commentarium respicit, n. appositum nott. critt.

INDEX VERBORUM.

- ἄβροόπηνος n. 667.
 ἄβρότιμος 667.
 ἄβρύνειν 1164.
 ἀγάλακτος 692.
 ἀγαλμα 195.
 ἀγγαρος n. 267.
 ἄγη 126.
 ἀγκαθεν 3.
 ἀγλάϊσμα 1271.
 ἀγοραῖοι θεοί 88.
 ἀγρεῖν 122.
 ἀγρονόμος 134.
 ἀγυιάτης 1040.
 ἀγύρτης 1232.
 ἀγχιστος 242.
 ἀγωνιοι θεοί 491.
 ἄδου μήτηρ 1194.
 Αἰδου πύλαι 1250.
 ἄδικτα 356.
 Ἄθως 270.
 Αἰγίπλαγκτον 288.
 αἰματολοιχός 1446.
 αἰνεῖν 98.
 αἰνόλεκτρος 686.
 αἰρεῖσθαι τύχην 1624.
 αἴσιον 104.
 αἰτεῖν de diis 136.
 αἰχμή 462.
 αἰώ 107.
 ἄκαιρος 775.
 ἀκάτη n. 952.
 ἀκμή 1313.
 ἀκόρεστος 726.
 ἄκρος 771.
 ἄλαι βροτῶν 181.
 ἀλαπάζειν n. 124.
 ἀλάστωρ 1469.
 ἀλγεῖν c. gen. 549.
 ἄλειφα 307.
 Ἀλέξανδρος 61.
 ἀλκή 107.
 ἀλοίδορος n. 394.
 ἀλουργής 913.
 ἀλώσιμος 10.
 ἄμα 1595.
 ἄμάρτιον 515.
 ἄμαυρος 524.
 ἀμηνίτως 995.
 ἀμήνιτος 627.
 ἄμικτος 306.
 ἄμισθος 945.
 ἀμπλάκητος θεοῖς 329.
 ἀμφιθαλής 1103.
 ἀμφίλεκτος 848.
 ἀμφίσβαινα 1192.
 ἄν omissum n. 1008.
 ἀνάγειν 985.
 ἀνάγεσθαι 604.
 ἀνάγκη 205. 1001.
 ἀναίνομαι 59. part. 561.
 ἀνακαλεῖσθαι 983.
 ἀναμπλάκητος n. 329.
 ἀναπαύειν 985.
 ἀνάσσειν 77.
 ἄναυδος 223.
 ἀνδρακάς 1563.
 ἀνδροβούλος 11.
 ἀνδροθνής 781.
 ἀνδρόλημον n. 10.
 ἀνδροσφαγᾶτος n. 1051.
 ἀνέκαθεν 3.
 ἀνελεύθερος 1462.
 ἄνθος 715.
 ἄνιπτος 1427.
 ἀντειπεῖν 517.
 ἀντήλιος 497.
 ἀντιρρέπειν 552.
 ἀνύτειν 1117.
 ἄνωθεν 842.
 ἀξύστατος 1435.
 ἄοςος 217.
 ἀπανθίζειν 1634.
 ἀπήνη 873.
 Ἀπία 241.
 ἄπλοια 139.
 ἀπό 965.
 ἀπὸ γλώσσης 780.
 — στρατείας 581.
 ἀπ' ὀμμάτων 955.
 ἀποδικεῖν 1371.
 Ἀπόλλων τις 55.
 ἀπόλλων 1040.
 ἀπόμουςος 767.
 ἀπόξενος 1241.
 ἀποπτύειν δίκην c. n. 946.
 ἀπόχρη 1542.
 ἄπτερος φάτις 261.
 ἄπυρος 70.
 ἀραῖος οἴκοις 222.
 ἀργᾶς n. 112.
 ἀρβύλη 911.
 ἄρης 78.
 ἄριστον 316.
 — γεραρός 696.
 ἀρχαιοπλουτος 1002.
 ἀρωγή 47.
 ἀσινής 1301.
 ἄσκοπος 441.
 ἀσπιδηστροφος 791. c. n.
 ἀσπίς 1399.
 ἀστυγείτων 294.
 ἀστυνόμοι θεοί 88.
 ἀσφάδατος 1252.
 ἄσματος 1565.
 ἄτη de persona 1227.
 ἀτημέλητος 858.
 ἄτιμος 1406.
 ἀτίτης 72.
 ἀτόλμητος 359.
 Ἀτρεΐδας n. 118.
 αὐγαί 1082.
 αὐθέντης 1540.
 αὐλών 292.
 αὐτοδίδακτος 958.
 αὐτοκτόνος 1618.
 αὐτότοκος 129.
 αὐτοφόνος 1050.
 αὐτόχθων 514. n. c.
 ἀφθόνητος 906.
 ἀφθονος 450.
 Ἀφροδίτη 400.

ἀφύλακτος 322.
 ἀχηρία 400.
 ἄχθος 1060.
 βάλλειν 914.
 βαρύνηται 1450.
 βαστάζειν 35.
 βαυζειν 429. 887.
 βαφαί χαλκού 590.
 βαφή 224.
 βέλος ὀμματος 226. 714.
 βιάσθαι 369.
 βλέπειν 655.
 βοή 1300.
 βοσκᾶν 647.
 βουλή, 850.
 βούς ἐπὶ γλώσση 36.
 βορζειν 260.
 γαλήνη 712.
 γαμβρός 664. 683.
 γάνος 557. 1352.
 γάρ in duabus sententiis 538.
 γαστρός ἀνάγη 699.
 γέμος 1180.
 γενέθλιοι θεοί 88.
 γεραρός 696.
 γεῶν λόγος 722.
 γῆς δόσις 979.
 γίγας 669.
 γόνυ ἐρείδεσθαι 64.
 γοός 1038.
 γραῖος 280.
 γραφειν 767.
 γραφή 227. 1289.
 γυιοβαρής 63.
 γυναικὸς αἰχμή 462.
 — διαί 428.
 δᾶ 1031.
 δαίμων 738. 1635.
 — ἐμπίνων 1134.
 δαίσιμος n. 1077.
 δάκος 791.
 δακτυλόδεικτος 1292.
 δέ explicativum 231. 238. 1111.
 δεισιπῶς 142.
 δεινιοτήτης 53.
 δέξις 137.
 δῆγμα 1123.
 δημόθρους 850.
 δημόκρατος 437.
 δημοδότης 1585.
 δηξίδυμος n. 715.
 δι αἰῶνος 532.
 διαμαθύνειν 791.
 δαυλος 329. schol.
 δίκαι 780.
 δικαιοῦν 376.

δίκη 204. 235.
 δίκην ἀποπτύειν 946.
 δίκης βωμός 367.
 δίλογχος 621.
 διόθεν 43.
 διπλή μάλιστα 620.
 δίπους 1217.
 δίφνοι 1436. et n. c.
 δίχα 727.
 διψία κόπης 473.
 διώκειν ποτανόν 377.
 δοκεῖν εἶναι 753.
 δολώσαντος θεοῦ 258.
 δορυγαμβρός 664.
 δορυ 1108.
 δορυζένης 847.
 δορυπαλτος 113.
 δράμα καὶ πάθος 511.
 δροίτη 1506.
 δρόσος 539.
 δυσβουλία 1577.
 δυσκύναντος 631.
 δύσμαχος 1528.
 δυσόλω 1275.
 δυσφιλή 1191. 1614.
 ἔδρα 114.
 εἰδωλον σκιάς 806.
 εἰκάζειν 152. 1090.
 ἐργασται passive 339.
 οὐχ ἐκάς 1621.
 ἐκκαρπίζεσθαι 479.
 ἐκπάσιος 50.
 ἐκπράσσειν 1234.
 ἐκτελεῖν n. 105.
 ἐκτελής n. 105.
 ἐκτολυπεύειν 992.
 ἐκράτως 680.
 ἐκχεῖν 989.
 ἐλέγγειν 1311.
 ἐλένας 666.
 ἐλένας n. 666.
 ἐλέπτολις 666.
 ἔλκος 618.
 ἔλλην adi. 1213.
 — femin. n. 410.
 ἐλπίς sq. inf. 251.
 ἐμβασις 912.
 ἐμός in fine positum 14.
 ἐμπαιος 174.
 ἐμπαδον 539.
 ἐμπίπτειν 1310.
 ἐναίσμιος 743.
 ἐν δήμιον 618.
 ἐνδικος 962.
 τὰ ἐνθεν 233.
 ἐκαγίζειν 619.
 ἐξεικάζειν 152.
 ἐξεπίστασθαι 805.

ἐπαλξίς 364.
 ἐπανθίζεσθαι 1427.
 ἐπασιδῆ 983.
 ἐπεγχεῖν n. 1006.
 ἐπεικάζειν 152.
 ἐπεύχεσθαι c. dupl. dat. 1282.
 ἐπὶβολος 520.
 τὰ ἐπὶ τούτοις 240.
 ἐπὶζήλος 906.
 ἐπιλεγεσθαι τι 1466.
 ἐπιμορφος 137.
 ἐπινέμεσθαι 464.
 ἐπιξενουσθαι 1279.
 ἐπίξηνον 1236.
 ἐπιφρέπειν 682.
 ἐπιστροφή, ἐπίστροφος 379.
 ἐπίφθορος 127.
 ἐπαικτος 1582.
 ἐπορδιάζειν 1079.
 ἐπωδός 1379.
 ἐράσιμος 583.
 ἐργάζεσθαι χάριν 339.
 ἐρείδειν 970.
 ἐρίδματος 1429.
 ἐρικύνματος 115.
 Ἐρινύς 59.
 ἔρις 1429.
 Ἐρμαῖον ὄρος 268.
 ἔσθλος 586.
 ἔστια 1015.
 ἐς τὸ πᾶν 659.
 ἔσω φρενῶν 1011.
 ἔτερος 140.
 εὐ λέγειν 425. 1146.
 — νικάτω 117.
 — πέλοιτο 240.
 εὐάγγελος 624.
 εὐθέτος 424.
 εὐθνήσιμος 1252.
 εὐθύνδικος 731.
 εὐθύνπορεῖν 971.
 εὐλάβεια 985.
 ευμετρος 975.
 εὐπειθής 259.
 ευπιθής 948. n. c.
 ευπραξίς n. 240.
 ευπραπῶς τι 594.
 ευρίς 1052.
 εὐσεβεῖν 323.
 εὐτε 175.
 — c. partic. n. 404.
 εὐσημος 614. 1206.
 ευφιλόπας 695.
 ευχή 217.
 ἐφρίστιος 818.
 ἐφρίζεσθαι c. acc. 642.

- ἐφ' ὅμιος n. 1175.
 ἔχειν c. gen. partit n. 928.
 ἔχειν neutrali significa-
 tione 697.
 ἔως 250.
 ζᾶλη 634.
 ζεύγος 44.
 ζευκτήριον 507.
 Ζέφυρος 669.
 ζῆν 786.
 ζυγόν in navigio 1587.
 ζωπυρεῖν 993.
 ἡβᾶν 562.
 ἡγεμῶν 171.
 ἡλίθιος 351.
 Ἡφαίστος ignis 266.
 θάκος 497.
 θανάσιμος 981.
 θέλγειν 71.
 θεῖξ(ι)θυμος n. 715.
 θέλουσα 642.
 θέμις 204.
 θεοφόρητος 1099.
 θερμός 1131.
 θέρος 1626.
 θηγάνειν δίκην n. 1502.
 θηγάη 1503.
 θηκαί 432.
 θιγγάνειν πρὸς τι 412.
 θράσος ἄτης 739.
 θρασύνειν 209.
 θρηνητής 1034.
 θριγκόν 1242.
 θρῖζειν 514.
 θρόνος 245.
 θυμά 1076.
 θυμολγής 902.
 θυμόβορος 103.
 θυοσκέειν n. 87.
 θυραῖοι θεοί n. 90.
 θωύσσειν 860.
 λάπτειν 1514.
 λατρόμαντις 1591.
 ἔδρις 425.
 ἑρεὺς ἄτας 709.
 ἑήιος 138.
 -ιος et -ιος 951.
 ἰός 801.
 ἰοῦ ἰοῦ n. 25.
 ἰσάγγυρος 926.
 ἰσόπρεβος 78.
 ἰστοριβής n. 1406.
 Ἰριγενεῖα et Ἰριγένεια
 n. 1492.
 ἔχνος 671.
 ἰώρ 1448.
 καθεύδειν χειρὶ 1317.
 καιρός 350, 752.
 κακά βροτῶν 735.
 κακός 1580.
 κακόφρων 100.
 καλά Diana 132.
 καλεῖν 138.
 κάλλη 890.
 καλλίπρωρος 221.
 κάλυμμα 1137.
 κάρβανος 1020.
 καρποῦν, καρποῦσθαι
 479.
 κάσις 473.
 κατάμορφος 137.
 κατασβεννύναι 855.
 κατάσκιος 471.
 καταστρέφειν 923.
 κατιδεῖν 453.
 κατιέναι 1242.
 κατηγορεῖν 256.
 κάτοικος 1245.
 κεδνός 246.
 κελαιναί Ἑρινύες 442.
 κέλλειν ἐπὶ 672.
 κενάγγης 175.
 κερτυπεῖν 633.
 κῆδος 675.
 κηρύσσειν τινί 1309.
 κικλήσκειν 686.
 κλέος 466.
 κληδῶν τινος 214.
 κλόνος 387.
 κλοπή 384.
 κλύειν 1023.
 — εἶν 447.
 κοίτη 544.
 κολλᾶν 1533.
 κολοσσός 398.
 κομίζειν 770.
 κόμπος 591.
 κόνης ἄγγελος 473.
 κόσμος 341.
 κόσμω 499.
 κραίνειν 136.
 κρατεῖν 10.
 κράτος 104, 597.
 κρατύνειν 10.
 κρεουργόν ἡμαρ 1560.
 κριθῶν 1614.
 κρίνειν 450.
 κρόκος 224.
 κτεῖς 1562.
 κτήνη 124.
 κύριος 104, 736, 845.
 — χρόνος 40.
 κύων Διός 128.
 λαμβάνειν φθογγήν 37.
 λαμπρῶς πνεῖν 1139.
 λαπαζειν 124.
 λαφυρα πασσαλεύειν
 556.
 λείχειν 795.
 λελημμένος 843.
 λέπαδρον 205.
 λευκός 646.
 λευσίμοις 1077.
 λέχος 393.
 λεώς 792.
 λιπόναντος 199.
 λίπος 1390.
 λίται τινός 214.
 Λοξίας 1033.
 λοχίται 1621.
 λόχος 129.
 λυμαντήριος 1400.
 μακίλλη 504.
 Μακίστος 274.
 μανθάνειν 39, 593, 1094.
 μαντιπολεῖν 945.
 μάστιξ διπλή 620.
 ματάζειν 961.
 μάτην 154.
 μάχη 907.
 μέγα μέγα n. 1060.
 μεγάλα ἔργα 1512.
 οὐ μεθ' ὅστερον 406.
 μέλιγμα 1402.
 μελαμπάγης 375.
 μελλῶ n. 1316.
 μέν affirmans 890.
 μένος 1026.
 μέντοι 622.
 ἐν μέρει 317.
 μέριμνα 1498.
 μέρος ἡματός 535.
 Μεσάπιον 278.
 μεσόμφαλος 1015.
 μεταγινώσκειν 208.
 μεταίτιος 778.
 μεταμηνθάνειν 684.
 μέτεμι 1637.
 μετέχειν μέρος 485.
 μέτοικοι 57.
 ἐν μῆκει χρόνον 588.
 μήκος pro adv. 2.
 μήνις 677.
 μηχανή 1550.
 — deorum 258.
 μηχανήμα 1080.
 μηχανᾶ 186.
 μηχανρίζεσθαι n. 289.
 μίσμα 1604.
 μινύρεσθαι 16.
 μισόθεος 1049.
 μοῖρα 987.
 — θηγάει 1502.
 οὐ μόλις 1041.

- μοτογενής 866.
 μονόφρων 727.
 μόριμος 146.
 मुखόθεν 43.
 ναυβάτης 387.
 ναών n. 181.
 νεάζειν 733.
 νεαρός, νέατος 76. 344.
 νέμειν 75.
 νεογνός 1122.
 νηστis 180. 316.
 νομίζεται 1005.
 νόμος 572.
 νόσος 520. 817.
 νυκτερεφής 439.
 νυκτι όμοιοπρεπείς n. 962.
 νυμφόκλαντος 721.
 νυμφότιμος 680.
 νωτίζειν 271.
 ξένιος Ζεύς 61.
 ξουθη άηδών 1100.
 ξυμβολον 136.
 ξυναίτια 1075.
 ξυνεβολή 950.
 ξυνέστιος 679.
 ξύνοικος 1615.
 ξυνομνύναι 628.
 ξύνουρος 473.
 ξυνωρίς 621.
 όβρικαλον 135.
 όδε de tempore 498.
 όδιος 104.
 όδος 1113.
 όδοον 163.
 οίκα νέμειν 768.
 οίζυς 1429.
 οίκονόμος 143.
 οίκουρεΐν 776.
 όκνος 974.
 όλλυμι 53.
 όλολυγμός 28.
 όμφαλος 1015.
 όνειδος 1527.
 όργα περιόργως 203.
 όργειν χείρα 1069.
 όρθιος 1112.
 όρθομάντεια 1174.
 όρκιον 1393.
 όρκους τίθεσθαι τινι 1537.
 όρος 444. 1113.
 όρταλχος 50.
 όρταγών n. 1348.
 όστις ποτ' έστιν 149.
 ότε c. coní. n. 736.
 ότοτύζειν 28. 1033.
 ου μεθύστερον 406.
 ου μόλις 1041.
 ουράνιοι θεοί 88.
 ουτε alterum omissum 510.
 ούτινα 173.
 ούτως 693.
 ουχ εκάς 1621.
 όχτετεύειν 834.
 όχθη, όχθος 1120.
 παγή 789.
 παγκαίνιστος 927.
 πάγοι δρόσοι τε 321. 539.
 πάθει μάθος 164.
 Παιάν 138.
 παιάν Έρινών 623.
 παιάν et παιών n. 231.
 πατειν 972.
 παίς 262.
 παίων 99.
 παλαιστής 1165.
 παλίνκοτος 549.
 παλιμμήκης 183.
 παλιννοτος c. n. 142.
 παλιντροπος 744.
 παλιντοχής 444.
 παλίδροθος 178.
 πάμπροσθε 686.
 παναίτιος 1454.
 πανήγυρις 812.
 πανός n. 269.
 πάντ' έχεις λόγον 560.
 πάντολμος 208.
 παντότολμος 208.
 παραβαίνειν 59.
 παραθέλγειν 71.
 παρακλίνειν 716.
 παρασημος 747.
 παρὰ στάθμην 1004.
 παραντά, παρ' αυτά c. n. 711.
 πάρεστι licet 353.
 παρεστώτα 1012.
 παρεχειν 1479.
 παρηβάν 951.
 παρηγορία 95.
 πάρηξις 534.
 παρ' ουδέν τίθεσθαι τι 215.
 πάσασθαι 1368.
 πάχνη 1479.
 πειθω 106. 369.
 πελάματα 181.
 πελανός 96.
 πέμπειν και δέχεσθαι 494.
 πενθήμαν 402.
 πεπαίτερος 1325.
 πεπρωμένος 68. 1629.
 πέρα 177.
 περέβαλον n. 1106.
 περί c. acc. 1318.
 περιπετής 219.
 περιστιγίζω 1343.
 πήμα νόσου n. 817.
 πημονή 1335.
 πιαίνειν 261.
 πίνος 744.
 πίπτειν είς 965.
 πιστά 629.
 πλαγκτός 571.
 Πλειάδων δύσις 793.
 πλέω έστί 1258.
 πληγή Διός 352.
 πληγην έχειν 352.
 πληθύειν n. 836.
 πληθύνειν 1330.
 πληροϋν 297.
 πλουτίζειν 564.
 πνεΐν χάριν 1165.
 ποδήςτης 866. 1562.
 ποδοψήστρα 893.
 ποικίλα 889.
 ποίον και 263.
 πολέα 697. n. 968. 1416.
 πολλά 1626.
 πολλῶ χρόνω 499.
 πολυάνωρ 62.
 πολυεπής 1093.
 πολυκανής 1128.
 πολυκτόνος 440.
 πολυμνηστος 1427.
 πόνος c. gen. 53.
 ποτιλίγειν 978.
 ποποι 1031.
 πορθμός 292.
 Ποσειδών 1367.
 ποτᾶσθαι 944.
 πράκτωρ 110.
 πράξις 240.
 πράσσεσθαι c. dupl. acc. 680.
 πρέπειν c. part. 31.
 — sq. inf. 1355.
 πρεπόντως 664.
 πρεσβεύεσθαι 1259.
 πρέσβος 822.
 πρέσβυς 171.
 Πρίαμιδάι 719.
 πριν ών 158.
 προβατογνώμων 761.
 προβουλόπαις 370.
 προβουλος 370.
 προδίκος 431.
 προδουλος 912.
 προκαλύμματα 668.

- πρόκωπος 1022.
 πρόμος 392.
 προνοπής 220.
 πρὸς γη n. 702.
 πρὸς γυναικός 570.
 — ἡδοτήν 272.
 — κόρον 364.
 — τὸ κάτερον 124.
 — φρεσί 962.
 προσάπτειν 1534.
 προσβολή 374.
 προσεικάζειν 152.
 προσεπιεῖν 778.
 προσενεπτεῖν c. dupl.
 acc. 151.
 προσῆσθαι c. acc. 801.
 πρόσκαιος 331.
 προστατήριος 497.
 προστένειν 238.
 προσχαίρειν 887.
 προτείνειν 1069.
 προτέλεια 65. 213.
 πρότερον 326.
 προτεῖν 754.
 προτύπτειν 126.
 προφέρειν 188.
 προφήτης 391.
 προφωνεῖν 849.
 πρυμνήσια 950.
 πρῶν 292.
 πρωτοπήμων 211.
 πτώξ 129.
 πολιπόρθης 451. n. 749.
 πτώσιμος 1081.
 πυθόφρανα 1214.
 πῦρ de fulmine 629.
 — de animo 1215.
 πυροῦσθαι 460.
 πῶ πῶ n. 1475.
 πάγων 291.
 πῶς, an 199.
 ραφεὺς φόνου 1572.
 ρεῖθρον n. 197.
 ῥῆσις 1281.
 ῥιπή 860.
 ῥίπτειν 1027.
 ῥύσιον 513.
 σέβας τινός 493.
 σέβειν 259.
 σειραφόρος 809, 1610.
 Σεῖριος 934.
 σημαντήριον 587.
 σηήπτρα 1224.
 σηήγης 853.
 σκιά τινος 934.
 σκόπος 441.
 τὸ σόν 528.
 σκαρτός 534.
 σκεύδεσθαι 186.
 σπλάγγνα 961. 964.
 στάζειν 167.
 στεγανός 343.
 στέγαστρον 343.
 στίβος 393.
 στόμιον 126.
 στροβεῖν 1175.
 στρόβος 635.
 στροφοδινεῖσθαι 51.
 Στρομῶν 179. j
 στύγος 525.
 συγγενής 799.
 συμπνέειν 173.
 σύμφυτος 107.
 συτήγορος 798.
 σύνορθος 239.
 συντρέχειν 1143.
 σφαγαί πυρός 1016.
 σφαγαῖον 1051.
 σφενδόνη 975.
 σωματοφθορεῖν 915.
 σωτήρ gen. comm. 642.
 — Ζεὺς 231.
 ταγαί 108.
 τάλαινα 1066.
 ταλαντοῦχος 419.
 τάχει 1199.
 τάχος τόδε 265.
 — in appositione 119.
 202. 1492.
 τέλειος 939.
 — Ζεὺς 940.
 τελεσσάμενος 675.
 τέλη 105.
 τέλος 901, 1161.
 τεράζειν 121.
 τερασκόπος 944.
 τερπνός τινι n. 140.
 τεύχη 416.
 τί γάρ 1098.
 τίειν 680.
 τιθέναι c. partic. 32, 880.
 — καλῶς 1644.
 τίνειν 1282.
 — χρέος 437.
 τις 55.
 τις duplex 640.
 τλησικάρδιος 411.
 τόθεν 207.
 τότε ἢ τότε 736.
 τραπέζα ξενία 384.
 τριακήρ 159.
 τριβή βίου 444.
 τρίβος 184.
 τριπάχυντος 1444.
 τρίπους ὁδός 80.
 τρεῖς ἔξ 33.
 τρισσόχοος n. 837.
 τριτόσπονδος 231.
 τροπαία 206.
 τροποί 823.
 τυραννικός 795.
 τυφῶς 634.
 τύχη 663.
 ὄβρις 59.
 ὕγία 968.
 ὕδαρής 764.
 ὕμνος 1442.
 ὕπαστρον 350.
 ὕπατοι θεοί 88.
 ὕπατος c. gen. 51.
 ὑπὲρ ἀστέων 350.
 ὑπερβαίνειν 59.
 ὑπεργήρως 79. c. n.
 ὑπερδίκως 1356.
 ὑπερκότως 447.
 ὑπερπόντιος 396.
 ὑπερτελεῖν 344.
 ὑπερτελής 271.
 ὑπερτολμος 208.
 ὑπέρφεν 361.
 ὑπὸν νικᾶμενος 275.
 879.
 ὑποκλαίνει 69.
 ὑφέρπειν 255.
 φαιδρύνειν 1068.
 φαίνουσα appars n.
 101.
 φάρμακον 815.
 φάσμα 397.
 φέγγος 580.
 φεύζειν 1267.
 φήμη 905.
 φημιζέσθαι 1121.
 φθόνος 127.
 φιάνωρ 393.
 φιλεῖν 733.
 φιλόμαστος 136.
 φίλοι 1194.
 φίλτατοι 314.
 φοιτᾶς 1232.
 φονοδόξαντήριος n. 1051.
 φρενομανής 1099.
 φρεωνεκκομμένος 458.
 φρομιάζεσθαι 1314.
 φροῖμιον 31.
 φυλακή στόματος 221.
 φύσις 611.
 φνταλμιοί 312.
 φῶς αἰνολαμπές 372.
 χαλκοῦ βαφαί 590.
 χαμαιπετής 887.
 χαμεύνη 1506.
 χαρὶς 356.
 — ἀτιμος 339.

- χεῖν* 224.
χεῖρα, *περιβάλλειν* n. 1526.
χελιδονίζειν 1000.
χέρι ψ 996.
χθόνιοι θεοί 88.
χλαῖνα χθονός 837.
χρονίζεσθαι 701.
χρόνος ξυνεύδων 861.
- χρόνω* 122.
 — *πολλῶ* 499.
χρυσόπαστος 744.
χρυσοφεγγής ἥλιος 273.
χώρα, *ἐν χώρᾳ* 78 et c. n.
χωρίς 615.
ψακᾶς, *ψεκάς* n. 540.
ψάμμιος, *ψάμμινος* 951.
ψῆγμα 422.
- ψήφους τίθεσθαι* c. acc. 783.
ᾧδε sq. inf. 458.
ὦ Ζεῦ βασιλεῦ 340.
ᾧμοι μὲν ἀνδρῶν 1305.
ὡς μάχης ἰδρύς 425.
ὡς pro ὥστε 524. 528.
ὡς περὶ 1178.

INDEX RERUM.

- Acheron 1119. 1525.
 Adulter deos polluens 1604.
 Aegisthi imperium 1644.
 Aërope 1050.
 Aesculapius 985.
 Agamemnonis religio 903.
 Aleae iactus 33.
 Anacoluthon 628. 976.
 Anapaestica systemata brevissima 341.
 — ad rationem sensus distributa 759.
 Aoristus de tempore vix exacto 335. 518.
 — et imperf. 232.
 Aphaeresis *ἐν* praepositionis n. 1159.
 Apollo 1034. 1040.
 Appositio efficientis et effectae rei 1448.
 — partis et universi 964.
 — pluralis et singul. numeri 128.
 — per *τε* adiuncta 119. 202. 1492.
 Aquilis Atridae designati 128.
 Articulus pro demonstrativo 7.
 Articuli partitionem designantes 88.
 Asyndeton 1584.
 Atræi res 1051. 1553.
 Atridarum communis regia 3.
 Attractio substantivi 985.
 Augmentum abiectum 175. 217. 1080.
 Aves deorum inquilini 57.
 Barbarorum mores 886.
 Bestiae sensus 1106.
 Canes Iovis 128.
 Cantus puellarum 230.
 Cassandrae mores 1008.
 Cerva sacra occisa 129.
 Choreutarum numerus 253. 1308.
 — ordo in dicendo 253.
 Chorus et Clytaemnestra 590.
 Chresmologi 1154.
 Christus patiens n. 565. 572. 590.
 Cinis e bello reportatus 421.
 Coelum fecundans 88.
 Collectiva cum plurali 175.
 Coniunctivus deliberativus 199. 750.
 Constructio ad sensum 740.
 Corvus improbus 1441.
 Coryphaei oratio 1304.
 — sententia 1330.
 Dativus designans effectum 770. 784.
 — rei pro dat. pers. 571.
 Deorum calliditas 258.
 — cognomina 149.
 — honor scelere minutus 749. 1604.
 Dii Iovi subiecti 152.
 Divina rerum humanarum gubernatio 355.
 — vis 169.
 Domus loquens 37.
 Dualis n. 1344.
 Epicurae philosophiae vestigia 355.
 Epithetorum cumlatio 143.
 Fletus prae gaudio 255.
 Flumina signa terrae 1116.
 Fluminum nomina 489.
 Foci sanctitas 1555.
 Focus 1015.
 Furiae 59. 442.
 — cognatae sceleribus 1149.
 — solo sanguine excitantur 1151.
 Furiarum societas 718.
 Furor divinus 1109.
 Gallus vanitatis imago 1642.
 Gaudio indulgendum 529.
 Genii 1302.
 Genitivus infinitivi sine artic. 581.
 — passivus 1016.
 — regionis 1015.
 Gorgopis 288.
 Hercules 990.
 Heroes 494.
 Heroum sepulcra 434.
 Hiatus in anapaesticis 341. 759.
 — ante pronom. pers. 3. p. n. 1106.
 Honor et vindicta 509.
 Humanus sensus 1106.
 Imperium deorum vi conditum 169.
 Imperf. cum *ἀν* 1355.

- Infinitivi genit. sine articulo 581.
 Inf. substantive dictus sine articulo 168.
 Ionismi n. 124.
 Iphigeniae nuptiae simulatae 1489.
 Iupiter in rerum natura 937.
 — omnium victor 156.
 — pluvius 1351.
 — vindex 56.
 — ξένιος 61.
 — σωτήρ 231.
 Lacrimae 69. 70.
 — solius hominis sunt 1106.
 Lamentationes 1031.
 Libationes mortuis oblatae 1355.
 Lux e tenebris 250.
 Mare pro aqua 1367.
 — dormiens 544.
 Mascul. pro fem. 540.
 Mascul. relatum ad neutr. n. 946.
 Menelaus 595. 652.
 Mercurius 491.
 Messis 1003.
 Minervae ira 627.
 Mors non terrens 517.
 — optata 528.
 Mortuorum honores 1355, 1507.
 Mulieris iudicium 333. 464. 570.
 1633.
 Negatio repetita 1617.
 Nominat. absol. 149. 946. 1589.
 Oloris cantus 1407.
 Optat. duplex intercedente et 1008.
 Oracula infansta 1092.
 Orestis aetas 1063.
 Orpheus 1598.
 Ovis aurea Atræi 1553.
 Pan 56.
 Paris 61.
 Paroemiasus cogitationem non terminans 67.
 Particip. alterum ab altero pendens 174. 349. 361. 575.
 — pro infin. 561. 1318.
 Pelopidae 1050. 1051. 1151. 1536. 1553. 1570. 1574. 1644.
 Plebis animus in regem 815.
 Pleonasmus 850.
 Plisthenes 1536.
 Plisthenidae 1536. 1570.
 Plural. pro sing. 1224. 1639.
 Prural. singulari appositus 128.
 Praecones 493.
 Praesens pro fut. 122.
 Priami mores barbari 903.
 Protasis duplex sine apodosi 533.
 Proverbia 33. 36. 250. 377. 562.
 Purpureae vestes 889.
 Reges deorum superiorum et inferiorum cognati 88.
 — Iovi cari 656.
 Regia dignitas 245. 1315.
 — potestas 812.
 Reginae auctoritas 245.
 Regum ingressus 749. 876.
 Religio dictorum 652.
 Remigum ordines 1587.
 Responsio syllabarum n. 1060.
 Rete imago expugnationis 343.
 Rumoris potentia 905.
 Sacrificium Agamemnonis 1015.
 Sanguis frigidus prae terrore 1081.
 Satellites 1315.
 Scamander 489.
 Sedes deorum sublimis 169.
 — regia 245. 497.
 Senes regni custodes 242.
 Senex iuvenis 562.
 Senum conditio 866.
 Sol nutriens 611.
 Suadela mala 95.
 Talthybius 481.
 Tempestive loquendum 526.
 Ternus numerus 231.
 Terra et sol 486.
 — — dii patrii 777.
 — invocata 1031.
 Thyestis res 1553. 1574.
 Troia auctumno excisa 793.
 Typhon 159. 669.
 Tyrannus qui sit 1315.
 Ulysses 808. 809.
 Undae calamitatis 1140.
 Vasa aenea 424.
 — in iudiciis adhibita 782.
 Vaticinationis auctoritas 234.
 — ratio 1051.
 Vatis munus 391.
 Velamina in ianuis 668.
 Verbositas 935. 1011.
 Vindicta et honor 509.

In **B. G. Teubner's** Verlag in Leipzig sind ferner erschienen und in allen Buchhandlungen zu haben:

Aeschyli Septem ad Thebas. Ex recensione G. HERMANNI cum scripturae discrepantia scholiisque codicis Medicei scholarum in usum edidit FRIDERICUS RITSCHLIUS. gr. 8. 1853. geh. 16 Ngr.

Anthologia lyrica continens Theognidem Babrium Anacreontes cum ceterorum poetarum reliquiis selectis. Edidit THEODORUS BERGK. gr. 8. 1854. geh. 22½ Ngr.

Apollonii Argonautica. Emendavit, apparatus criticum et prolegomena adiecit R. MERKEL. Scholia vetera e codice Laurentiano edidit HENRICUS KEIL. gr. 8. 1854. geh. 5 Thlr.

Bentley's, Dr. Richard, Abhandlungen über die Briefe des Phalaris, Themistocles, Socrates, Euripides und über die Fabeln des Aesop. Deutsch von WOLDEMAR RIBBECK, Dr. gr. 8. 1857. geh. 4 Thlr. 20 Ngr.

Boeckh, A., gesammelte kleine Schriften. Erster Band. A. u. d. T.: Augusti Boeckhii orationes in universitate litteraria Friderica Guilelma Berolinensi habitae. Edidit FERDINANDUS ASCHERSON. gr. 8. 1858. geh. 2 Thlr. 20 Ngr.

— — — Zweiter Band. A. u. d. T.: August Boeckh's Reden gehalten auf der Universität und in der Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Herausgegeben von FERDINAND ASCHERSON. gr. 8. 1859. geh. 3 Thlr.

Bredovius, F. I. C., quaestionum criticarum de dialecto Herodotea libri quattuor. gr. 8. 1846. geh. 2 Thlr.

Bucolicorum Graecorum Theocriti Bionis Moschi reliquiae accedentibus incertorum idylliis. Edidit HENRICUS LUDOLFUS ARRENS. Tomus primus textum cum apparatu critico continens. gr. 8. 1855. geh. 2 Thlr. 12 Ngr.

— Tomus secundus scholia continens. gr. 8. 1859. geh. 4 Thlr. 24 Ngr.

Deimling, Dr. Karl Wilhelm, die Leleger. Eine ethnographische Abhandlung. gr. 8. 1862. geh. 1 Thlr. 20 Ngr.

Didymi Chalcenteri grammatici Alexandrini fragmenta quae supersunt. Collegit et disposuit MAURICIUS SCHMIDT. gr. 8. 1854. geh. 3 Thlr.

Frick, Dr. Otto, das plataeische Weihgeschenk zu Konstantinopel. Ein Beitrag zur Geschichte der Perserkriege. Besonderer Abdruck aus dem dritten Supplementbande der Jahrbücher für classische Philologie. Nebst Zeichnungen von DR. P. A. DETHIER. gr. 8. 1859. geh. 24 Ngr.

Friedländer, Lud., Mittheilungen aus Lobecks Briefwechsel nebst einem literarischen Anhang und einer zur Feier seines Gedächtnisses gehaltenen Rede. 8. 1861. geh. 24 Ngr.

Gieseke, Bernhard, Thrakisch-Pelasgische Stämme der Balkanhalbinsel und ihre Wanderungen in mythischer Zeit. gr. 8. 1858. geh. 1 Thlr.

Gutschmid, Alfred von, Beiträge zur Geschichte des alten Orients. Zur Würdigung von Bunsens 'Aegypten' Band IV und V. gr. 8. 1858. geh. 1 Thlr.

Herbat, Wilhelm, das classische Alterthum in der Gegenwart. Eine geschichtliche Betrachtung. 8. 1852. geh. 1 Thlr.

Hymni Homerici. Recensuit apparatus criticum collegit adnotationem cum suam
tum selectam variorum subiunxit AUGUSTUS BAUMEISTER. gr. 8. 1860. geh.
2 Thlr. 12 Ngr.

**Lehrs, K., populäre Aufsätze aus dem Alterthum, vorzugsweise zur Ethik und
Religion der Griechen.** gr. 8. 1856. geh. 1 Thlr. 14 Ngr.

Nicandrea. Theriaca et Alexipharmaca, recensuit et emendavit, fragmenta col-
legit, commentationes addidit OTTO SCHNEIDER. Accedunt scholia in Theriaca
ex recensione HENRICI KEIL, scholia in Alexipharmaca ex recognitione BUSSE
MAKERI et R. BENTLEI emendationes partim ineditae. gr. 8. 1856. geh. 3 Thlr.

Poetae lyrici Graeci. Recensuit THEODORUS BERGK. Editio altera auctior et
emendatior. gr. 8. 1853. geh. 5 Thlr. 15 Ngr.

Ross, Ludwig, archäologische Aufsätze. Erste Sammlung: Griechische Gräber —
Ausgrabungsberichte aus Athen — Zur Kunstgeschichte und Topographie von
Athen und Attika. Mit acht farbigen und sechs schwarzen Tafeln und einigen
Holzschnitten. gr. 8. 1855. geh. 4 Thlr.

—— — Zweite Sammlung: Zur alten Geschichte — Zur Geschichte der alten
Cultur, Religion und Kunst — Griechische Baudenkmäler — Zur Chorogra-
phie und Topographie von Griechenland — Zur griechischen Epigraphik.
Mit 20 Tafeln. [Herausgegeben von KARL KEIL.] gr. 8. Tafeln in 4. u.
Folio. 1861. geh. 6 Thlr. 20 Ngr.

**Roszbach, Aug., und R. Westphal, Metrik der griechischen Dramatiker und
Lyriker** nebst den begleitenden musischen Künsten.

Erster Theil: Griechische Rhythmik von AUGUST ROSSBACH. gr. 8.
1854. geh. 1½ Thlr.

Dritter Theil: Griechische Metrik nach den einzelnen Strophengattungen
und metrischen Stilarten. Von A. ROSSBACH und R. WESTPHAL. gr. 8.
1856. geh. 2½ Thlr.

Schaefer, Arnold, Demosthenes und seine Zeit. 3 Bände. gr. 8. 1856—1857.
geh. 10½ Thlr.

Scheibe, C., lectiones Lysiacae. Besonderer Abdruck aus d. Suppl. d. Jahrb. f.
class. Philol. gr. 8. 1856. geh. 15 Ngr.

Sharpe's, Samuel, Geschichte Egyptens von der ältesten Zeit bis zur Eroberung
durch die Araber 640 (641) n. Chr. Deutsch von DR. H. JOLOWICZ. Revidirt
und berichtigt von ALFRED VON GUTSCHMID. Zweite Ausgabe. 2 Bände.
Mit einer Karte und drei Plänen. gr. 8. 1862. geh. 2 Thlr.

Susemihl, Franz, die genetische Entwicklung der Platonischen Philosophie ein-
leitend dargestellt. Zwei Theile. gr. 8. 1855—1860. geh. 7 Thlr.

Tragicorum Graecorum fragmenta. Recensuit AUGUSTUS NAUCK. gr. 8. 1856.
geh. 5 Thlr. 20 Ngr.

